

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

H.P. LOVECRAFT

Toplu Eserleri **2**

edebiyat

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TOPLU ESERLERİ 2

H. P. Lovecraft
(1890-1937)

Korku Edebiyatı'nın unutulmaz yazarı H. P. Lovecraft, 1890 yılında doğdu. Yaşamının büyük bir kısmı Rhode Island'daki Providence'de geçti. Romanlarında doğaüstü bir kurgu yaratarak bu biçimin 20. yüzyıldaki en etkileyici örneklerini verdi. Eserlerinin önemli bir bölümü 1937'deki ölümünden sonra yayımlandı.

Daha önce 1. cildini yayınladığımız

H. P. Lovecraft'ın toplu eserlerinin 3. cildi de yakında Dost Kitabevi Yayınları arasında çıkacak.

D

Hasan Fehmi Nemli

1950 yılında Zara'da doğdu. ODTÜ Kimya Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. 15 yılı aşkın bir süre çeşitli fabrikalarda üretim mühendisi olarak çalıştı. Şimdiye dek Rousseau, Voltaire, E. Abbott Abbott, C. H. Hinton, A. Machen gibi yazarlardan yaptığı çeviriler yayımlandı. Voltaire ve L. Dunsany'den yaptığı iki çeviri Babil Kitaplığı dizisi içinde, H. P. Lovecraft'ın üçüncü cildi ise fantastik edebiyat dizisi içinde yayımlanacak.

ISBN 975-298-030-9

Omnibus 2
H. P. LOVECRAFT

© August Derleth, 1963, 1964, 1965

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Dost Kitabevi Yayınları'na aittir.
Birinci Baskı, Eylül 2002, Ankara

İngilizceden çeviren, Hasan Fehmi Nemli

Teknik hazırlık, Ferhat Babacan - Dost İTB
Baskı ve cilt, Pelin Ofset

Dost Kitabevi Yayınları
Karanfil Sokak, 29/4, Kızılay 06650, Ankara
Tel: (0312) 418 87 72 Fax: (0312) 419 93 97
railman@domi.net.tr

Dost Dağıtım
Tel: (0312) 432 48 68 Fax: (0312) 435 75 96

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Türkçede telif sahibinin önceden yazılı izni olmadan kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz, herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir araçla çoğaltılıp iletilemez.

H. P. Lovecraft

TOPLU ESERLERİ 2

İÇİNDEKİLER

DAGON	9
MEZAR	16
KUTUPYILDIZI	28
UYKU DUVARININ ÖTESİ	33
SARNATH'IN ÖLÜM HÜKMÜ	45
BEYAZ GEMİ	53
ARTHUR JERMYN	60
ULTHAR'IN KEDİLERİ	71
CELEPHAIS	75
ÖTE TARAFTAN	82
TAPINAK	91
AĞAÇ	106
AY BATAKLIĞI	111
ADSIZ KENT	121
BAŞKA TANRILAR	135
IRANON'UN ARAYIŞI	141
HERBERT WEST – DİRİLTİCİ	149
AV KÖPEĞİ	183
HYPNOS	193
FESTİVAL	201
ADLANDIRILAMAYAN	212
FİRAVUNLARLA BİRLİKTE MAHPUS	221
O ADAM	253

RED HOOK'DA DEHŞET	265
SİSLER İÇİNDE UÇURUMUN KIYISINDA DURAN TUHAF EV	291
ERYX'İN DUVARLARI İÇİNDE KÖTÜ RAHİP	302 335
<i>İlk Dönem Öyküleri</i>	
MAĞARADAKİ CANAVAR	340
SİMYACI	346
ŞİİR SANATI VE TANRILAR	355
O SOKAK	364
JUAN ROMERO'NUN DEĞİŞİMİ	370
<i>Dört Fragman</i>	
AZATHOTH	378
TORUN	379
KİTAP	384
AYIŞIĞINDAKİ ŞEY	387

DAGON

Bu satırları oldukça büyük bir zihinsel gerilim altında yazıyorum, çünkü bu geceden sonra artık var olmayacağım. Beş parasız durumda ve hayatı çekilir kılan ilaçlarımı tüketmiş olarak, bu işkencelere artık daha fazla dayanamayacağım, kendimi tavanası penceresinden aşağıya, sefil sokağa atacağım. Morfin bağımlılığımı bakarak benim zayıf ya da yoz biri olduğumu sanmayın. Bu alelacele karalanmış satırları okuduğunuzda, niçin unutuşu ya da ölümü seçmek zorunda olduğumu tam olarak kavrayamasanız da, belki kestirebilirsiniz.

Satış memuru olarak görev yaptığım posta gemisi, engin Pasifik okyanusunun gemilerin en az uğradığı bir bölgesinde açık denizde, bir Alman savaş gemisi tarafından avlandı. I. Dünya Savaşı daha yeni başlamış ve barbarların okyanus kuvvetleri rezilliği henüz tam olarak ele almamışlardı; bu yüzden gemimize yasal bir ganimet olarak el konulurken biz mürettebata yasalara uygun savaş tutsağı muamelesi yapıldı. Bizi tutsak edenlerin üzerimizdeki disiplini o kadar gevşekti ki, tutsak düşmemizden beş gün sonra, yanıma uzun bir süre yetecek kadar su ve erzak alarak küçük bir sandalla tek başıma kaçmayı başardım.

Sonunda kendimi özgürlüğe kavuşmuş, akıntıyla sürüklenir durumda bulduğumda, nerede bulunduğum konusunda hiç fikrim yoktu. Usta bir denizci olmadığımдан, sadece güneşe ve yıldızlara bakarak ekvatorun güneyinde bir yerlerde olduğumu kestirebiliyordum. Bulduğum boylamı bilmiyordum ve görünürlerde hiçbir ada ya da kıyı şeridi yoktu. Hava hiç kapatmadı, sayısız günler boyunca yakınlardan bir gemi geçmesini ya da dalgaların beni yaşanabilir bir kıyıya atmasını umarak, kavurucu güneşin altında nereye gittiğimi bilmeden sürüklenip durdum. Ama ne bir gemi geçti, ne

bir toprak parçası göründü ve göz alabildiğine uzanan masmavi dev dalgalar arasında yapayalnız olmaktan umutsuzluğa düşmeye başladım.

Her şey ben uyurken oldu. Ayrıntılarını bilmiyorum, rahatsız ve düşlerle dolu bir uyku çekmiş olsam da hiç uyanmamıştım. Sonunda uyandığımda, tekdüze dalgalanmalarla göz alabildiğine uzanan kapkara pis bir çamura yarı belime kadar saplanmış olduğumu gördüm; sandal biraz ötede karaya oturmuştu.

Manzarada böylesine büyük ve beklenmedik bir değişiklikle karşılaşmanın üzerimde yarattığı ilk etkinin şaşkınlık olacağı düşünülebilir, ama ben şaşmaktan çok dehşete kapıldım; çünkü havada ve çürüyen toprakta beni iliklerime kadar ürperten uğursuz bir şeyler vardı. Her taraf çürümekte olan balık leşleri ve sonsuz iğrenç çamur ovasının şurasından burasından dışarı fırladığını gördüğüm, diğer tarifsiz şeylerle pis pis kokuyordu. Belki de, bu mutlak sessizliğin ve çorak sonsuzluğun iğrençliğini dile getirebileceğimi ummak boşuna. Göz alabildiğine uzanan kara balçık dışında ne bir şey görülüyor ne de duyuluyordu; yine de mutlak sessizlik ve manzaranın tekdüzeliği tiksiniş bir korkuyla beni eziyordu.

Güneş, ayağımın altındaki simsiyah bataklığı yansıtırcasına, gözüme zifiri karanlık görünen bulutsuz gökyüzünden aşağıları yakıp kavuruyordu. Karaya oturmuş sandalıma doğru sürünürken, içinde bulunduğum durumu sadece bir kuramın açıklayabileceğini düşündüm. Benzeri görülmemiş bir volkanik kabarmayla okyanus tabanının bir kısmı yüzeye yükselmiş ve milyonlarca yıldır suların derinliklerinde yatan katmanlar açığa çıkmış olmalıydı. Altımda yükselen bu yeni kara parçası o kadar genişti ki, ne kadar kulak kabartırsam kabartayım okyanus dalgalarının sesini duyamıyordum. Ölü şeyleri avlayan deniz kuşları da görülüyordu ortalıkta.

Yan yatmış duran ve güneşin gökyüzündeki hareketi sonucu azıcık bir gölge sağlayan sandalın içinde saatler boyunca oturup kukumav kuşu gibi düşündüm. Gün ilerledikçe, zemin yapış yapış olmaktan çıktı, kısa bir süre içerisinde üzerinde yürünebilecek kadar katılaşacağı benziyordu. O gece çok az

uyudum ve ertesi gün, gözden yiten denizi ve kurtuluş olasılığını aramak için çıkacağım yolculuğa hazırlık olmak üzere kendime içinde yiyecek ve su bulunan bir paket hazırladım.

Üçüncü günün sabahı, zeminin, üzerinde rahatlıkla yürünebilecek kadar kuru olduğunu gördüm. Balık kokusu çıldırtıcıydı; ama zihnim, böylesi önemsiz şeylere aldırış edemeyecek kadar, daha ciddi şeylerle meşguldü ve bilmediğim bir hedefe doğru cesaretle yola koyuldum. Dalgalı çöldeki her yükseltiden daha yüksek olan uzaktaki bir tepeciği gözümce kestirerek bütün gün batıya doğru ağır ağır yol aldım. O gece konakladım ve ertesi gün, ilk fark ettiğim andakinden daha yakın gözükmese de, yine tepeye doğru ilerlememi sürdürdüm. Dördüncü günün akşamında, uzaktan görüldüğünden çok daha yüksek olduğu ortaya çıkan tepenin eteklerine ulaştım; aradaki vadi nedeniyle genel yükseltiden çok daha yüksek görünüyordu. Tırmanamayacak kadar yorgun olduğumdan, tepenin gölgesinde uyudum.

O gece neden o kadar çılgınca düşler gördüğümü bilmiyorum, ama inanılmaz derecede ince bir hilal uzak doğu göğünde yükselmeden önce soğuk terler dökerek uyandım ve bir daha uyumamaya karar verdim. O düşleri yeniden görmeye dayanamazdım. Ve ay ışığında, gündüz yolculuk yapmakla ne kadar akılsızlık etmiş olduğumu anladım. Yakıcı güneş ışınları olmadan, yolculuğum sırasında daha az enerji harcayabilirdim; gerçekten de, günbatımında gözümü korkutan tırmanışı gerçekleştirebileceğimi hissediyordum. Çıkınımı alarak önümde yükselen tepeye tırmanmaya başladım.

Önümdeki dalgalı ovanın tekdüzeliğini bozan hiçbir şeyin bulunmamasının benim için belli belirsiz bir dehşet kaynağı olduğunu söylemiştim; ama, tepenin üstüne çıkıp da, öte yandaki, ayın henüz yeterince yükselmediği için karanlık köşelerini aydınlatamadığı çok derin bir kanyonu ya da çukuru gördüğümde duyduğum dehşet, sanırım daha büyük oldu. Kendimi dünyanın kıyısından, ebedi gecenin hudutsuz karmaşasını seyreder gibi hissettim. Dehşet içerisinde, *Paradise Lost*'tan tuhaf anılar ve Şeytan'ın çirkin karanlıklar ülkesinden tırmanışı geçti aklımdan.

Ay gökyüzünde yükseldikçe, vadi yamaçlarının hayal ettiğim kadar dik olmadığını görmeye başladım. İnişi oldukça kolaylaştıran, ayak basmaya uygun düz kayalar ve çıkıntılar göze çarpıyordu; öte yandan, birkaç yüz ayak aşağıda eğim daha da azalıyordu. Tam olarak çözümleyemediğim bir dürtünün etkisiyle, düşe kalka kayalardan aşağı inmeye başladım ve eğimin iyice azaldığı bir yerde durarak henüz ışığın nüfuz etmediği kasvetli karanlıklara diktim gözümü.

Birden yüz metre ilerde dimdik yükselen karşı yamaçtaki kocaman ve benzersiz bir şey, yükselen ayın ışınlarıyla bembeyaz parıldayan bir nesne dikkatimi çekti. Bunun dev bir kaya parçasından başka bir şey olmadığına inandırdım çabucak kendimi; ama dış hatlarına ve konumuna bakarak, salt Doğa'nın eseri olmadığını sezinliyordum. Daha dikkatli bir inceleme, yüreğimde ifade edemeyeceğim duyguların doğmasına yol açtı; çünkü, çok büyük olmasına ve çok eski devirlerden beri denizin dibinden esner gibi ağzını açmış duran bir uçurum içindeki konumuna karşın, bu kocaman, tuhaf nesnenin canlı ve düşünen yaratıklar tarafından biçimlendirilmiş ve tapınılan yekpare taş bir anıt olduğunu hiç kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde kavradım.

Şaşırmış ve korkmuş olmama karşın, bir bilim adamının ya da arkeologun duyacağı bir heyecanla çevremi inceledim. Şimdi neredeyse tam tepemde olan Ay, uçurumu çevreleyen dik ve yüksek yamaçların üzerinde garip bir şekilde parıldıyor, zeminde her iki yöne doğru akarak gözden yiten ve durduğum yamaç üzerinde neredeyse ayaklarımı yalayan geniş bir su kütlesinin varlığını ortaya çıkarıyordu. Küçük dalgalar, kanyonun öte yakasında, yüzeyine kazılmış yazılarını ve kaba saba oymalarını artık seçmeye başladığım yekpare taştan dev anıtın tabanını yıkıyordu. Yazılar, bilmediğim ve hiçbir kitapta bir benzerini görmediğim bir hiyeroglif sistemiyle yazılmıştı ve çoğunlukla balıklar, yılanbalıkları, ahtapotlar, kabuklular, yumuşakçalar, balinalar gibi sudaki yaşamın gelenekselleşmiş sembollerinden oluşuyordu. Bazı karakterler, çağdaş dünyanın bilmediği, ancak deniz dibinden yükselmiş ovada çürümekte olduğunu fark ettiğim bazı deniz hayvanlarını simgeliyordu açıkça.

Ama beni en fazla büyüleyen şey, kabartma resimler oldu. Konuları Doré'yi bile kışkandıracak bir dizi yarı kabartma, boyutlarının büyüklüğü nedeniyle, aradaki su kütesine karşın, açıkça görülüyordu. Bu yaratıklar bir deniz dibi mağarasında balıklar gibi oynasırken ya da yine deniz dibindeki yekpare taştan bir mabuda tapınırken resmedilmiş olsa bile, sanırım bu resimler insanı –hiç değilse bir tür insanı– betimlemekteydi. Sadece anımsamakla bile bayılayazdığımdan, yüzlerinden ve şekillerinden ayrıntılı bir şekilde söz etmeye cesaretim yok. Poe'nun ya da Bulwer'ın bile hayal edemeyeceği kadar tuhaf yaratıklardı bunlar; perdeli el ve ayaklarına, şaşılacak derecede geniş ve sarkık dudaklarına, cam gibi, pörtlek gözlerine ve anımsanması hiç de hoş duygular uyandırmayan daha başka özelliklerine karşın bu yaratıklar fena halde insana benziyorlardı. Geri plandaki manzaraya göre çok orantısız çizilmiş olduklarını görmek hayli tuhaftı; bu yaratıklardan biri, kendisinden pek de büyük olmayan bir balınayı öldürürken resmedilmişti. Dedğim gibi, acayipliklerini ve boyutlarının büyüklüğünü fark etmiştim, ama bir anda, bunların, Piltown ya da Neanderthal İnsam'ının ilk atalarının doğmasından çağlar önce yok olmuş bir kavmin son torunları olan balıkçı veya denizci ilkel bir kavmin hayali tanrıları olabileceğine hükmettim. Ay ışığı önümde sesizce uzanan kanalda tuhaf gölgeler yansıtırken, geçmişe, en cüretkâr antropoloğun bile kavrayışının ötesinde umulmadık bu bakıştan duyduğum korkuyla derin düşüncelere daldım.

Sonra birden onu gördüm. Siyah bir şey, yüzeye yaklaştığına işaret eden hafif bir çalkalanmayla, karanlık sudan kayar gibi dışarı çıktı. Kocaman, Polyphemos'u andırır iğrenç yaratık, karabasanlardan çıkma heybetli bir canavar gibi yekpare taştan anıta doğru atıldı; pullarla kaplı dev kollarıyla taşta sarılırken iğrenç kafasını eğip bazı düzenli sesler çıkardı. Sanırım o zaman kendimi kaybettim.

Yamacı ve uçurumu çalgınca tırmanışımın karaya oturmuş sandala doğru hezeyan içinde yaptığım yolculuğu pek fazla anımsamıyorum. Bağıra çağıra şarkı söylediğimi, artık şarkı söyleyemez hale geldiğimde de garip bir gülme tutturduğumu

sanıyorum. Sandala vardktan bir süre sonra kopan şiddetli bir fırtınayla ilgili bölük pörçük şeyler anımsıyorum; başka şeyler bir yana, gök gürlemelerini ve Doğa'nın ancak gemi azıya aldığında çıkardığı diğer sesleri duyduğumu biliyorum.

Kendime geldiğimde, San Francisco'da bir hastanedeydim; sandalıma okyanusun ortasında rastlayan bir Amerikan gemisinin kaptanı tarafından buraya getirilmiştim. Abuk sabuk bir yığın şey sayıklamıştım, ama sözlerimi ciddiye alan çıkmamıştı. Pasifik'te su yüzeyine yükselmiş bir kara parçası konusunda kurtarıcılarımın bildiği bir şey yoktu; ben de, inanmayacaklarını bildiğim bir konuda ısrar etmeyi gerekli görmedim. Bir defasında, ünlü bir budunbilimciyi bularak eski Filistin efsanesi balık-Tanrı Dagon konusundaki garip sorularıyla onu eğlendirdim; ama, kısa sürede adamın umutsuz derecede gelenekçi olduğunu gördüğümünden sorularıyla daha fazla sıkıştırmadım.

Ayın özellikle ince bir hilal olduğu gecelerde, o şeyi yeneden görüyorum. Morfini denedim, ama ilaç sadece geçici bir rahatlama sağlamış ve beni pençeleri arasına alarak kendine tutsak etmişti. Bu yüzden, yurttaşlarımla bilgilenmeleri ya da hor görerek eğlenmeleri için her şeyi ayrıntılı bir şekilde yazdıktan sonra son noktayı koyacağım. Sık sık kendime tüm bunların salt hayal gücünün bir oyunu –Alman savaş gemisinden kaçtıktan sonra açık sandalda kavurucu güneşin altında yatmam nedeniyle çıkan ateşimin yol açtığı bir sanrı– olup olmadığını sorarım. Bunu ne zaman kendi kendime sorsam, yanıt olarak her seferinde gözlerimin önüne son derece iğrenç bir görüntü geliyor. O anda çamurların içinde debelenip duran, eski taş mabutlara tapıran ve kendilerine benzer iğrenç şekilleri suyun altındaki yekpare granit kayalara oyan o adsız şeyleri gözlerimin önüne getirerek korkudan titremeden derin denizleri düşünemiyorum. O şeylerin dalgalar arasından çıkarak, pis kokulu pençeleri arasında, savaşlardan yorulmuş, zayıf düşmüş insanlıktan arta kalanları suların derinliklerine sürükleyecekleri bir günü –evrensel bir karmaşanın ortasında, karaların denizin dibini boyladığı ve karanlık okyanus tabanının yüzeye yükseldiği bir günü– düşünüyorum.

Sonum yaklaştı. Sanki ağır ve kaygan bir beden kapıya abanmış gibi bir gürültü duydum. O şey beni bulamamalı. Aman Tanrım, *bu el!* Pencere! Pencere!

MEZAR

Bu deliller evine kapatılmama yol açan olayları anlatırken, şu anda içinde bulunduğum durumun, anlatacaklarımın doğruluğu konusunda doğal olarak kuşku yaratacağının farkındayım. İnsanların büyük çoğunluğunun, sadece psikolojik bakımdan duyarlı çok az sayıda insanın görüp hissettiği, genel olarak insanların tecrübe sınırlarının dışında kalan bu tür olayları sabır ve zekâyla tartacak zihinsel yeteneklerden yoksun oluşu ne yazık ki bir hakikat. Zekâ düzeyleri daha ileri insanlar gerçeğe gerçek dışı arasında kesin sınırlar olmadığını; her şeyin, onlardan haberdar olmamızı sağlayan hassas, fiziksel ve zihinsel bireysel araçlar yoluyla görüldüğünü ve çoğunluğun bayağı materyalizminin, deneyciliğin örtüsünü aralayan üstün anlayışın parıltılarını delilik olarak mahkûm ettiğini bilirler.

Adım Jervas Dudley ve ta küçüklüğümde bu yana sürekli düş görüp hayaller kuran biri oldum hep. İş hayatına girmemi gerektirmeyecek kadar varlıklı olmam ve yaratılışımın, alışlageldik çalışmalarla eş dost eğlencelerine katılmaya uygun olmaması nedeniyle, görünür dünyanın ötesindeki bir dünyada yaşadım, gençliğimi ve ergenliğimi eski ve pek bilinmeyen kitaplar arasında, atalarımın kalma evin yakınlarındaki tarla ve koruluklarda dolaşarak geçirdim. Bu kitaplarda okuduğum, bu tarla ve koruluklarda gördüğüm şeylerin, tam olarak diğer çocukların okuduğu ya da oralarda gördüğü şeyler olduğunu sanmıyorum; ama bunları bir yana bırakalım, çünkü, ayrıntıya girmek, etrafımda sinsice dolaşan hizmetçilerin fısıltılarından kulağıma çalınan akıl sağlığımla ilgili acımasız karalamaları doğrulayabilir. Nedenlerini çözümleye çalışmadan olayları anlatmakla yetineceğim.

Görünür dünyanın dışında yaşadığımı söylemiştim ama, yalnız yaşadığımı söylememiştim. Bunu hiçbir insan yapamaz;

Çünkü, canlı bir arkadaşın bulunmayışı, kişıyi ister istemez canlı olmayan ya da artık yaşamayan şeylerle beraber olmaya iter. Evimin yakınlarında ağaçlarla kaplı tuhaf bir çukur vardı; zamanımın çoğunu okuyarak, düşünerek ya da dş kurarak bu çukurun alacakaranlık derinliklerinde geçirirdim. Yosun kaplı yamaçlarında daha minnacık bir çocukken dolaşımsı, tuhaf tuhaf boğumlu meşe ağaçları üzerine çocukluğumun ilk hayallerini kurmuştum. Bu ağaçları kollayan orman perilerini tanıma mutluluğuna eriştim ve batmak üzere olan ayın dallar arasından nüfuz etmeye çalışan ışınları altında yaptıkları çılgın dansları sık sık seyrettim – ama bunları bir yana bıraksak daha iyi olacak. Sadece, yamaçtaki çalıların en sık olduğı yerde bulunan tek başına bir mezardan; en son temsilcisi benim doğumumdan çok uzun yıllar önce bu karanlık çukura gömülmüş olan eski ve soylu bir ailenin, Hyde’ların artık kimsenin uğramadığı olduğı mezarından söz edeceğim.

Sözünü ettiğim kemerli mezar, kuşaklar boyunca sis ve rutubetin aşındırıp kararttığı granitten eski bir yapıdır. Yamaca oyulmuş bu yapının sadece girişı görünür durumdadır. Mezarın ağır ve ürkütücü taş bir levha olan kapısı, paslı demir menteşelerle tutturulmuş ve yarım yüzyıl öncesinde adet olduğı üzere, ağır demir zincirler ve asma kilitlerle oldukça tuhaf ve uğursuz bir tarzda yarı aralık bırakılmıştır. Bu mezarda evlatlarının külleri gömülü olan ailenin oturduğı ev bir zamanlar aynı yamaçta bulunuyordu; ama çok uzun zaman önce yıldırım düşmesi sonucunda çıkan bir yangın evi yakıp kl etmişti. Bir gece yarısı kopup kasvetli konağı yok eden fırtınadan, yörenin yaşılları bazen, ormanın karanlığındaki bu gömte karşı her zaman duyduğum hayranlığı ileriki yıllarda belli belirsiz artıracak bir tarzda, “ilahi gazap” dedikleri şeyi ima ederek, rahatsız bir ses tonuyla ve fısıltıyla söz ederler. Yangında sadece bir kişı ölmüştü. Hyde’ların sonuncusu bu gölgeli ve dingin yere gömüldükten sonra, buraya keder verici görünüşlü urn dolusu küller, konağın yanıp kül olmasından sonra ailenin göç ettiğı uzak bir yerden gelmeye devam etti. Granit kapının önüne iek koyacak kimse kalmadı ve suların aşındırdığı taşların etrafında garip bir şekilde

oyalanan kasvetli gölgeleri aşma zahmetini göze alacak çok az insan çıktı.

Yarı gizlenmiş ölüm evine ilk defa rastladığım öğlen sonrasını asla unutamam. Yaz ortasıydı; Doğa'nın sihirli eli ormanlık araziye baştan aşağı canlı yeşil bir kütleyle dönüştürmüş, toprak ve bitki örtüsünün tarifsiz kokularıyla rutubetli yeşilliğin taşkın denizi duyuları neredeyse sarhoş etmişti. Böyle bir ortamda zihin bakış açısını şaşırır, zaman ve mekân önemini yitirerek gerçek dışı kalır ve tarih öncesi unutulmuş bir geçmiş, büyülenmiş bilinçte bir nabız gibi atar ısrarla.

Bütün gün çukurun içindeki gizemli korulukta, şu anda tartışmak istemediğim düşünceleri kafamda evirip çevirerek, adını verme gereğini duymadığım şeylerle konuşarak dolaşıp durmuştum. On yaşında bir çocuk olarak, büyük çoğunluğun bilmediği nice şaşırtıcı şey duymuş, görmüş ve bazı bakımlardan tuhaf bir şekilde yaşlanmışım. Ölçüsüzce büyümüş iki funda kümesinin arasına daldığımda, ansızın kemerin girişiyle burun buruna geldim; keşfettiğim şey hakkında hiçbir bilgim yoktu. Koyu renkli granit bloklar, tuhaf bir şekilde aralık kapı, ve kemerin üzerine oyulmuş defin resimleri, hüzünlenmeme ya da dehşet duymama yol açmadı. Mezarlar ve mezarlıklar hakkında bilgi sahibiydim, çok da hayal kurmuştum, ama kendime has yaradılışım nedeniyle kilise avlularından ve mezarlıklardan uzak durmuştum. Ağaçlık yamaçtaki tuhaf taş ev ilgimi çekmiş, türlü fikirler yürütmeme neden olmuştu; kışkırtıcı bir şekilde aralık bırakılmış kapısından boş yere görmeye çalıştığım rutubetli ve karanlık iç kısmında ölü ya da çürüyen bir şeylerin var olduğu izlenimini edinmedim. Bu korkunç deliler evine tıklımama yol açan delicesine mantıksız arzu işte bu merak ânında doğdu. Ormanın iğrenç ruhundan gelmiş olması gereken bir sesin kışkırtmasıyla, yolumu kesen ağır zincirlere karşın kasvetli karanlığa girmeye karar verdim. Sönükleşen gün ışığında, taş kapıyı açabilmek amacıyla paslı engellerin her birini sırasıyla yokladım, sonra da ince bedenimi mevcut aralıktan geçirmeye çalıştım; ama her iki planım da başarıya ulaşmadı. Başlangıçta merak ederken, şimdi çılgına dönmüştüm; beni çağırıyorsa benzeyen karanlık, ürpertici

derinliklere *ne pahasına olursa olsun* bir gün gireceğim üzerine ormanın yüz tanrısına yeminler ederek alacakaranlık koyulaştığında eve döndüm. Her gün odama gelen demir kırık sakallı hekim, bir defasında ziyaretçilerden birine bu kararın hüznü verici bir saplantının başlangıcını oluşturduğunu söyledi; ama, nihai hükmü her şeyi öğrendikten sonra okuyucularım versin.

Keşfimi izleyen ayları, kapısı hafif aralık mezarın karmaşık asma kilidini boş yere zorlamakla, yapının kendisiyle ve tarihiyle ilgili sakınlı soruşturmalar yapmakla geçirdim. Küçük bir çocuğun doğal olarak fazla delik kulaklarıyla çok şey öğrendim, ama çok ketum bir yaratılışa olduğum için kimseye öğrendiğim ya da aklıma koyduğum şeylerden bahsetmedim. Mezarla ilgili öğrendiklerimin beni hiç şaşırtmamış ya da dehşete düşürmemiş olduğundan söz etmem sanırım yerinde olacak. Ölüm ve yaşam hakkındaki kendime has düşüncelerim, soğuk kil ile soluk alan vücut arasında muğlak ilişkiler kurmama sebep olmuştu; yanıp kül olmuş konağın büyük ve uğursuz ailesinin, keşfetmeye çalıştığım bu taş mekânda bir şekilde temsil edilmekte olduğunu hissediyordum. Eski salondaki acayip ayinlerde fısıltıyla anlatılan öyküler ve geçmişte kalmış allahsız cümbüşler, kapısının önünde her gün saatlerce oturduğum mezarla ilgili bende yeni ve güçlü bir ilginin doğmasına yol açtı. Bir seferinde kapının dar aralığından içeriye yanan bir mum uzattım, ama aşağı inen rutubetli taş basamaklardan başka bir şey göremedim. Buranın kokusu iğrenç de olsa beni büyülüyordu. Anımsayamadığım kadar eski bir geçmişten, hatta vücut bulmamdan önceki bir dönemden beri burayı bildiğimi hissediyordum.

Mezarı ilk defa görüşümden bir yıl sonra, evimin kitap dolu tavan arasında Plutarkhos'un *Yaşamlar* adlı yapıtının çok eski bir çevirisine rastladım. Theseus'un yaşamını okuduğumda, genç kahramanın zamanı gelip kaldırdığında, altında yazgısına ilişkin işaretler bulacağı kocaman bir taşı anlatan bölümden çok etkilendim. Bu öykünün üzerimdeki etkisi, mezara girmek konusundaki acı veren sabırsızlığımdan kurtulmak oldu; çünkü, bana zamanın henüz gelmediğini hissettirdi. Sıkı sıkıya zincirlenmiş kapıyı kolayca açınama yetecek

kuvvet ve ustalığı kazanıncaya kadar beklemem gerektiğini söyledim kendi kendime; ama o gün gelinceye kadar Yazgıya isteğine boyun eğmem yerinde olacaktı.

Bu düşünceye uygun olarak, küf kokan kapıyı daha az ısrarla gözetler oldum ve zamanımın çoğunu tuhaflıkta hiç de ondan geri kalmayan daha başka amaçlar peşinde geçirmeye başladım. Bazen geceleri sessizce kalkar, kimseye görünmeden dışarı çıkar, ailemin beni uzak tuttuğu kilise avlularında ve mezarlıklarda dolaşırdım. Oralarda neler yaptığımı söylemesem daha iyi olacak sanırım, çünkü, şimdi bazı şeylerin gerçekliğinden kuşku duyuyorum; ama, dolaşmaya çıktığım gecelerin ertesi günü, kuşaklar boyu unutulmuş konulardaki bilgimle çoğu kez çevremdekileri şaşırtmış olduğumu biliyorum. 1711'de toprağaverilen ve bir kurukafayla çaprazlamasına iki kemik oyulu arduvaz mezar taşı yavaş yavaş ufalanarak toza dönüşen, yörenin tarihinde önemli bir yere sahip, zengin ve ünlü Squire Brewster'in defin töreni konusunda, herkesin ağzını, tuhaf bir kendini beğenmişlikle bir karış açık bırakışım, böyle bir gecenin ertesine rastlar. Çocukça hayal gücümün coştığı bir anda, yalnızca ölü kaldırıcı Goodman Simpson'ın, ölünün gömülmesinden önce onun gümüş tokalı ayakkabılarını, ipek çoraplarını ve saten iç çamaşırlarını çaldığına değil, ruhu henüz bedeninden ayrılmamış olan Squire'in defin-den sonraki gün, üstü toprakla kaplı tabutunda iki defa döndüğüne de yemin ettim.

Soylarının tükenmiş olduğu varsayılan Hyde'larla anne tarafından uzaktan da olsa bir bağımın olduğunu umulmadık bir şekilde keşfetmemle kamçılanan mezara girme düşüncesini bir türlü aklımdan çıkaramıyordum. Baba tarafımdan soyumun sonuncu temsilcisi olduğum gibi, anne tarafımdan da, bu daha eski ve daha gizemli soyun son temsilcisiydim. Mezarın, *benim* mezarım olduğunu hissetmeye başladım ve o taş kapıdan geçip karanlık, kaygan basamaklardan aşağı ineceğim günü iple çeker oldum. Gece yarısının dingin saatlerinde yarı aralık kapıyı dikkatle dinlemeyi artık bir alışkanlık haline getirmiştim. Ergin yaşa ulaştığımda, yamaçtaki küf tutmuş cephenin önünde uzanan sık çalılıkta küçük bir yeri temizleyerek,

orman bitkilerinin duvar ve çatısını oluşturduğu bir tür çardak yaptım. Bu çardak benim tapınağım, sıkı sıkıya zincirlenmiş kapı mabedimdi; burada yosun bağlamış zemine uzanır, tuhaf düşüncelere dalar, tuhaf düşler kurardım.

- İlk defa gaipten sesler duyduğumda, boğucu bir geceydi. Yorgunluktan uyuya kalmış olmalıydım; çünkü, bir uykudan uyanmakta olduğum duygusuyla sesler kulağıma çalındı. Bu seslerin tonundan ve aksanından söz etsem mi bilmiyorum, niteliklerindense söz etmeye hiç niyetim yok, ama kullanılan sözcüklerde, telaffuz ediliş ve söyleniş tarzlarında uğursuz birtakım farklılıklar olduğunu söyleyebilirim. Kimler arasında geçtiğini görmediğim bu konuşmalar, püriten kolonicilerin incelikten yoksun telaffuzundan, elli yıl öncesinin ağıdalı konuşma tarzına kadar New England'ın tüm lehçelerinde yapıyor gibiydi, ama bu gerçeği daha sonra fark ettim. O sırada dikkatimi aslında bir başka olguya, gerçek olduğuna yemin edemeyeceğim kadar çabucak başlayıp biten bir olguya çevirmiştim. Uyandığım anda, bana öyle geldi ki, kayalara gömülü mezarda bir *ışık* alelacele sönmüştü. Şaşırdığımı ya da korkuya kapıldığımı sanmıyorum, ama o gece temelli ve büyük ölçüde *değiştiğimi* biliyorum. Eve döndüğümde doğru tavanarasına çıktım ve çürümekte olan bir sandıkta, onca zamandır aşmakta başarısız olduğum engeli ertesi gün kolayca aşmamı sağlayacak anahtarı buldum.

Terk edilmiş yamaçtaki yeraltı mezarına ilk olarak, yumuşak bir ışığın aydınlattığı bir ikinci vakti girdim. Büyülenmiş gibiydim, kalbim tarifsiz bir coşkuyla göğüs kafesimden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Kapıyı ardımdan kapayıp, elimdeki tek mumun ışığında, sular damlayan basamaklardan aşağı inerken yolu biliyor gibiydim ve içerinin boğucu kokularla dolu havasında mum sönecekmiş gibi cızırdayarak yansa da, bu ölü kemikleri mahzeninin küf kokulu atmosferinde kendimi tuhaf bir şekilde evimde hissediyordum. Etrafıma göz gezdirdiğimde, üzerinde birçok tabut, daha doğrusu tabut kalıntısı bulunan mermer levha gördüm. Tabutlardan bazıları sıkı sıkıya kapalı ve bozulmamış durumdaydı, bazılarıysa, tuhaf beyazımsı bir toz yığını içerisinde sadece gümüş kulplar

ve plakalar bırakarak neredeyse yok olmuştu. Plakalardan birinin üzerinde, 1640'ta Sussex'ten gelip birkaç yıl sonra burada ölen Sir Geoffrey Hyde'in adını okudum. Büyükçe bir oyukta, oldukça iyi durumda boş bir küçük tabut vardı; tabutun üzerindeki ad beni hem gülümsetti hem içimi ürpertiyle doldurdu. Tuhaf bir içgüdüyle mermerin üzerine tırmanıp, mumumu söndürdükten sonra boş tabuta uzandım.

Şafağın kül rengi aydınlığında, yeraltı mezarından sendeleyerek çıktım ve kapının zincirini arkamdan kilitledim. Topu topu yirmi bir kış geçirmiş olsam da, artık genç bir adam değildim. Beni evime doğru giderken gören, erkenci köylüler tuhaf tuhaf baktılar ve ağırbaşlı, yalnız bir yaşam sürdüğünü bildikleri benim gibi birinde gördükleri bayağı neşe işaretlerine şaşırdılar. Uzun ve dinlendirici bir uyku çekmeden ailemin gözüne görünmedim.

O günden sonra, asla anımsamamam gereken bir yığın şey görerek, duyarak ve yaparak her gece mezara uğradım. Değişime ilk yenilen şey, dış etkilere her zaman açık olan konuşma tarzım oldu; konuşma üslubumun eskiliği çok geçmeden dikkati çekmeye başladı. Sonra, tavırlarıma tuhaf bir gözüpeklik ve pervasızlık egemen oldu; öyle ki, ömrümce yalnız yaşamış biri olmama karşın farkına varmadan tam bir hayat adamı gibi davranmaya başladım. Önceleri ağzımı bıçak açmazken, Chesterfield'in¹ zarif nüktedanlığı ya da Rochester'in² allahsız kinizmiyle çenebaz biri olup çıktım. Gençliğimde üzerinde uzun boylu durduğum fantastik ve keşişvari bilgilerden tamamen farklı, kendine has bir allamelik sergiliyor ve kitaplarımın önünde ve arkasında bulunan boş sayfaları, hemen o anda aklıma geliveren, Gay'i,³ Prior'ı⁴ ve İngiltere'nin neoklasik döneminin en yağdı yağmur çaktı şimşek şairlerini akla getiren hicviyelerle dolduruyordum. Bir sabah kahvaltıda, on sekizinci yüzyıl içki alemlerinde okunan bir şiiri sefih bir tarzda ve hiçbir

1) Chesterfield, Philip Dormer Stanhope (1694-1773): İngiliz devlet adamı ve yazar. (ç.n.)

2) Rochester, John Wilmot (1647-1680): İngiliz şair. (ç.n.)

3) Gay, John (1685-1732): İngiliz şair ve oyun yazarı. (ç.n.)

4) Prior, Matthew (1664-1721): İngiliz şair. (ç.n.)

kitabı girmemiş Gregoryen dönemi şakacılığıyla okuyarak, ne-
redeyse bir felakete yol açıyordum. Okuduğum şiir aşağıdaki
gibi bir şeydi:

Gelin buraya, delikanlılar, ellerinizde bira maşrapaları,
Bugüne için, iş işten geçmeden;
Tepeleme etle doldurun tabakları,
Çünkü yiyip içmektir derdimize derman.
Doldurun öyleyse bardakları,
Ömür göz açıp kapayıncaya kadar geçer.
Ne kralınızın şerefine içebilirsiniz öldüğünüzde,
Ne de sevgilinizin.

Anakreon'un⁵ kırmızı bir burnu vardı, derler;
Ama mutlu ve neşeliysen kırmızı burun ne yazar?
Allah bin defa belanı versin,
Yeğlemezssem hayatta ve kırmızı burunlu olmayı,
Bir zambak kadar beyaz –ve altı aylık ölü– olmaya!
Hadi, Betty, dilber,
Bana bir öpücük ver;
Var mı cehennemde senin gibi bir hancı kızı?

Genç Harry elinden geldiğince dik tutuyor kuyruğu,
Birazdan düşürüp peruğunu kayacak masanın altına,
Ama siz doldurup kadehleri elden ele dolaştırın,
İyidir masanın altı, toprağın altında olmaktan!
Öyleyse gül, oyna
Ve iç kana kana:
Zor yaparsın bunu toprağın beş karış altında!

Cin çarpmışa döndüm! Ayakta zor duruyorum,
Ne kalkıp yürüyebiliyorum, ne konuşabiliyorum;
Hancı, Betty'ye söyle bir sandalye getirsin buraya
Gidip bir zaman da evde içeyim, nasılsa karım yok orada
Hadi ver elini bana
Mecelim yok kalkmaya
Ama hoşnudum hâlâ toprağın bu tarafında olmaktan!

5) Anakreon (İÖ 582-485): Yunanlı şair. (ç.n.)

Yaklaşık olarak o sıralarda, yangından ve şimşekli yıldırımli fırtınalardan korkmaya başlamış olduğumun farkına vardım. Eskiden böyle şeylere aldırılmazken, şimdi onlardan anlatılmaz bir dehşete düşüyordum ve ne zaman gökler elektriğini boşaltacak gibi olsa evin en kuytu köşelerine sığınyordum. Gündüzleri en gözde uğrak yerlerimden biri, yanıp kül olmuş konağın harabeye dönmüş mahzeniydi; yapının eski görkemli günlerindeki halini hayalimde canlandırabiliyordum. Bir keresinde, mahzenin kuşaklar boyu içine girilmemiş ve unutulmuş bir bölümünü elimle koymuş gibi bularak bir köylüyü şaşırtmıştım.

Sonunda uzun zamandır olmasından korktuğum şey oldu. Annemle babam, biricik oğullarının tavrı ve görünüşündeki değişikliklerden telaşa kapılarak hareketlerimi uzaktan uzağa izletmeye başladılar, ki bu bir felaketle sonuçlanabilirdi. Gizli amacımı çocukluğumdan beri dinsel bir gayretle gizlemiş, mezara yaptığım ziyaretlerden kimseye söz etmemiştim; şimdi, peşime düşecek kişiyi atlatabilecek için koruluktaki labirente yol alırken çok dikkatli davranmak zorundaydım. Yeraltı mezarının anahtarını bir kordonla boynuma astım; anahtarın varlığını benden başka bilen yoktu. Mezardan dışarı hiçbir zaman bir şey çıkarmadım.

Bir sabah, rutubetli mezardan çıkıp, titremesini engelleyemediğim ellerimle kapının zincirini kilitlerken yakınlardaki bir çalılıktan beni izleyen birinin korku dolu yüzünü gördüm. Çardağım keşfedildiğine ve geceleri yaptığım gezintilerin amacı açığa çıktığına göre sonun yaklaştığı kesindi. Adam, yanıma yaklaşmadı; bunun üzerine, endişeden bitkin düşmüş babama söyleyeceklerine kulak misafiri olmak üzere alelacele evin yolunu tuttum. Zincirli kapının ardındaki konukluğum dünyaya açıklanmak üzere miydi? Casusun sakınlı bir fısıltıyla babama, uykudan kapanmış gözlerim asma kilitli yarı aralık kapıya dikili olarak *geceyi mezarın dışında, çardakta geçirmiş olduğumu* söylediğini işittiğimde hissettiğim sevinç ve içine düştüğüm şaşkınlığı bir düşünün! Hangi mucizeyle beni gözetleyen adam böyle aldanmıştı? İşte o zaman, doğüstü bir gücün beni koruduğuna ikna oldum. Göklerden gelen bu

yardımdan cesaret buldum, kimsenin mezara girişime tanık olmayacağına duyduğum güvenle, gizlenme gereği duymadan mezara gitmeye başladım. Bir hafta boyunca, betimlemem gereken ölümler eğlencesinin tadını çıkardım, sonra o şey oldu ve hüznün ve tekdüzeliğin egemen olduğu bu kahrolası yere getirildim.

O gece dışarı çıkmaya kalkışmamalıydım; çünkü havada fırtına kokusu vardı ve korunun dibindeki pis kokulu bataklıktan ürkünç bir parlak yayılıyordu etrafa. Ölümlerin çağrısı da farklıydı. Yamaçtaki mezar yerine, dağın tepesindeki yanıp kül olmuş mahzene nezaret eden kötü ruh görünmez parmaklarıyla beni çağırıyordu. Koruluğu geçip de yıkıntıların önündeki düzlüğe çıktığımda, puslu ay ışığında, gözüme görünmesini çoktandır belli belirsiz beklemiş olduğum şeyi gördüm. Yüz yıldan fazla bir süre önce yok olmuş konak, tüm pencereleri sayısız mumun ışığıyla pırıl pırıl aydınlık, bütün görkemiyle gözlerimin önünde duruyordu; sevinçten kendimden geçeyazdım. Konağa çıkan uzun araba yolunu Boston sosyetesinin faytonları doldurmuştu, civar konaklardan gelen pudralı, zarif insanların oluşturduğu büyük bir kalabalık yaya olarak yokuşu tırmanıyordu. Kalabalığa karıştım; ama konuklardan ziyade ev sahiplerinden olduğumu biliyordum. Salonlardan müzik sesleri ve kahkahalar yükseliyor, herkes içiyordu. Bazı yüzleri tanıdım; gerçi kuruyup büzüşmüş ya da çürüyüp dökülmüş olsalardı daha kolay tanırdım ya. Bu çılgın ve dünyayı umursamaz kalabalığın içinde en çılgın ve kendini koyvermiş kişi bendim. Tanrının, insanın ya da doğanın hiçbir yasasını iplemiyor, durmadan küfrediyor, edepsiz espriler yapıyordum.

Ansızın bu hayvanca cümbüşün şamatasını bastıran müthiş bir gümbürtü tavanı yarı ve velvelecilik kalabalık korkudan suspus oluverdi. Alevlerin kızıl dili ve ısının kavurucu soluğu evi sardı; bu denetlenemez doğal felaket karşısında dehşete düşen cümbüşçüler çılgılık çılgılığa gecenin karanlığına doğru kaçtılar. Tek başıma kalakaldım; daha önce hiç duymadığım türden elimi kolumu bağlayan bir korkuyla adeta yerime çivilenmiştim. Sonra, ikinci bir dehşet dalgası ruhumu kapladı.

Diri diri yanıp, küllerim rüzgârlarla dört bir yana savrulduğunda, *Hyde'ların mezarında asla yatamayabilirdim!* Tabutum benim için hazırlanmamış mıydı? Sir Geoffrey Hyde'ın soyundan gelenler arasında sonsuza dek dinlenmeye benim hakkım yok muydu? Elbette buna hakkım vardı! Ruhum, mezardaki boş tabut içerisinde kendini temsil edecek bir başka beden buluncaya dek hakkı olan şeyi aramaya devam edecekti. *Jervas Hyde* asla *Palinurus*'un⁶ hüznü yazgısını paylaşmayacaktı.

Yanan evin hayali sönerken, kendimi iki adamın kolları arasında çığlıklar atarak, delice çırpınırken buldum; adamlardan biri, beni mezara kadar izleyen casustu. Yağmur, bardaktan boşanırcasına yağıyor, kısa bir süre önce başımızın üstünden geçip giden bulutlardan çıkan şimşeklerle güney ufku pırıl pırıl aydınlanıyordu. Ben çığlık çığlığa mezara uzanmak istediğimi haykırırken, hüznü bir yüzle yanıbaşında duran babam, beni tutan adamlara fazla sert davranmamalarını tembihliyordu sık sık. Harabe halindeki mahzenin zeminindeki kararmış bir daire, göklerden şiddetli bir darbenin inmiş olduğunu anlatıyordu ve ellerinde fenerlerle bir grup meraklı köylü, yıldırımın gün ışığına çıkardığı küçük bir antik kutuyu seyretmekteydi.

Boşu boşuna debelenmekten vazgeçerek, definelerini seyretmekte olan seyircilere bakmaya başladım; keşiflerinden payıma düşeni almama izin verdiler. Sürgüleri, kendisini gün ışığına çıkaran darbenin etkisiyle parçalanmış kutuda birçok kâğıt ve değerli eşya vardı, ama benim gözlerim 'bir tek şeyi görüyordu. Bu, zarif bukleli peruğuyla bir gencin porselen minyatürüydü ve üzerinde 'J.H.' başharfleri vardı. Yüzüne bakarken, aynada kendimi seyrediyordum gibiydim.

Ertesi gün, pencereleri parmaklıklı bu odaya getirildim, ama çocukluğumda çok düşkün olduğum ve kendisi de benim gibi kilise avlularını seven yaşlı ve basit bir hizmetkâr sayesinde bazı şeylerden haberdar oluyordum. Yeraltı mezarının içinde yaşadığım deneylerle ilgili olarak anlattığım

6) *Palinurus*: Vergilius'un *Aeneis* destanındaki *Aeneis* adlı teknenin dümencisi. (ç.n.)

şeyler, sadece acıma dolu gülümsemelerle karşılandı. Sık sık ziyaretime gelen babam, zincirli kapıyı hiçbir zaman geçmemiş olduğumu söylüyor ve paslı asma kilidi incelediğinde elli yıldır hiç dokunulmamış olduğunu gördüğüne yemin ediyor. Hatta, mezara yaptığım ziyaretleri bütün köyün bildiğini, birçok defa, kasvetli cephenin karşısındaki çardakta yarı açık gözlerimi kapının aralığına dikmiş uyurken görüldüğümü söylüyor. O dehşet gecesindeki boğuşma sırasında asma kilidin anahtarını yitirdiğimden, bu savlara karşı somut bir kanıt ileri süremiyorum. Geceleri ölümlerle buluştuğumda öğrendiğim, geçmişe ilişkin garip şeyleri ise, aile kütüphanesindeki eski ciltleri yutarcasına okumuş olmamın bir sonucu sayıyor ve göz önüne almıyor. Yaşlı uşağım Hiram olmasaydı, delirdiğime çoktan ikna olurdum.

Ama, sonuna kadar sadık Hiram, bana olan inancını yitirmedi ve beni öykümün hiç değilse bir kısmını açıklamaya zorlayan şeyi yaptı. Bir hafta önce, mezarın kapısını sürekli yarı açık tutan zincirleri kırarak, elinde bir fenerle karanlık derinliklere indi. Bir köşede, kararımış plakasında sadece *Jervas* sözcüğü yazılı eski ama boş bir tabut buldu. Bu mezardaki, bu tabuta gömüleceğime söz verdiler.

KUTUPYILDIZI

Odamın kuzeye bakan penceresinden Kutupyıldızının tekinsiz bir ışıkla parladığı görülür. Kutupyıldızı, zifiri karanlıkta saatler boyunca ışıldar. Güz gelip de kahredici kuzey rüzgârları inildeverek esmeye, bataklığın kızıl yapraklı ağaçları gece yarısından sonraki ilk saatlerde yeni doğan hilal halindeki ayın ışığında birbirlerinin kulağına mırıl mırıl bir şeyler anlatmaya başladığında, pencere kanadının yanına oturup bu yıldızı gözlerim. Saatler yavaş yavaş ilerledikçe, parlak Koltuk takımyıldızı, bulunduğu yüksekliklerden aşağı doğru inerken, Büyük Ayı takımyıldızı gece rüzgârında salınan, buharlar içindeki bataklık ağaçlarının gerisinden ağır ağır yükselir. Şafak sökmeden hemen önce Arktürüs alçak tepelerin üzerindeki mezarlığın yukarısından kızıl parıltılarla göz kırparken, Berenis'in Saçı takımyıldızı donuk bir ışıkla tekinsizce parıldayarak çok uzaklarda, gizemli doğuda ortaya çıkar. Bu arada Kutupyıldızı, karanlık gök kubbedeki her zaman bulunduğu yerden, tuhaf bir mesaj iletmeye çalışıp da, bir zamanlar iletilecek bir mesajı olduğundan başka bir şey anımsayamayan çılgın bir gözetçi gibi, iğrenç bir parıltıyla öfkeli öfkeli aşağıyı süzmeye devam eder. Ara sıra, bulutlu havalarda uyuyabilirim.

Doğaüstü ışınların bataklık üzerinde şaşırtıcı bir parlaklıkla oynasarak bütün geceyi apaydınlık ettiği o müthiş geceyi çok iyi anımsıyorum. Işınlardan sonra bulutlar geldi; sonra uyuyakaldım.

Kenti ilk olarak, küçülmesinin sonuna gelmiş bir hilalin ışığında gördüm. Tuhaf doruklar arasındaki bir çukurda yer alan tuhaf bir düzlükte sakin ve uykulu yatıyordu. Duvarları, kuleleri, sütunları, kubbeleri ve kaldırımları sapsarı mermerdendi. Mermer caddelerde, üst kısmına sakallı ağırbaşlı insan figürleri oyulmuş mermer sütunlar vardı. Hava sıcak ve kıpır-

tırsızdı. Yukarıda, başucundan olsa olsa on derece uzaklıkta, bekçi Kutupyıldızı parıldıyordu. Kenti uzun süre seyrettim, ama ortalık ağarmadı. Ufka yakın bir noktada hiç batmadan parıldayıp duran kızıl Aldebaran yıldızı, ufuk boyunca kat ettiği yolun dörtte birini aldığında, evlerde ve caddelerde ışık ve hareket gördüm. Tuhaf bir tarzda ama soylu ve tanıdık giyimli insanlar, evlerinde çıkıp dışarıda dolaşıyor, hilâlin cansız ışığı altında, bildiğim dillerden hiçbirine benzemese de anladığım bir dilde akıllıca laflar ediyorlardı. Ve kızıl Aldebaran ufuk civarındaki yolunun yarından fazlasını kat ettiğinde yeniden karanlık ve sessizlik çöktü.

Uyandığımda, artık eskisinden farklı biriydim. Belleğime kentin görüntüsü kazınmış, ruhumda, niteliğini o zaman henüz tam olarak kavrayamadığım daha bulanık bir başka anı belirmişti. O günden sonra, bulutlu gecelerde uyuyabildiğimde, bazen batmayıp ufuk boyunca yavaş yavaş yol alan güneşin sıcak, sarı ışınları altında, kenti sık sık gördüm. Ve bulutsuz gecelerde, Kutupyıldızı, daha önce hiç olmadığı kadar öfkeli bakar oldu.

Yavaş yavaş, bu tuhaf doruklar arasındaki tuhaf düzlükte yer alan kentte benim yerimin ne olduğunu merak etmeye başladım. Başlangıçta, her şeyi gözlemleyen ruhsal bir varlık olmakla yetinirken, şimdi kentle olan ilişkiyi tanımlamak ve her gün alanlarda konuşan ağırbaşlı insanların arasında düşüncelerimi ifade etmek istiyordum. Kendi kendime, “Bu, bir düş değil, çünkü, Kutupyıldızı’nın her gece kuzeye bakan penceremi gözetlediği yerde, uğursuz bataklığın ve tepedeki mezarlığın güneyinde bulunan taş ve tuğladan evdeki diğer yaşamın daha gerçek olduğunu nasıl kanıtlayabilirim ki?” dedim.

Bir gece, birçok heykelin bulunduğu geniş bir meydandaki konuşmaları dinlerken bir değişiklik hissettim ve sonunda maddi bir bedenim olduğunu fark ettim. Noton ve Kadiphonek dorukları arasındaki Sarkia düzlüğünde yer alan Olathoe’nun caddelerinde bir yabancı değildim. Konuşan, arkadaşım Alos’tu ve konuşması içimi ferahlatıyordu, çünkü adam gibi bir adamın ve bir yurtseverin konuşmasıydı. O gece Daikos’un düşüşü ve beş yıl önce bilinmeyen batıdan gelerek ülkemizin

sınırlarınıyağmalayan ve birçok kentimizi kuşatan, bodur, korkunç, sarı iblisler olan Inuto'ların ilerleyişleri hakkında haberler gelmişti. Dağların eteklerindeki kalelerimizi ele geçirdiklerinden, her yurttaşımız on adamın kuvvetiyle direnmedikçe, kentimizin bulunduğu düzlüğün yolu önlerinde açılmış demektir. Çünkü, bu bodur yaratıklar savaş sanatında ustaydılar ve bizim uzun boylu, gri gözlü Lomar'lılarımızı acımasız bir fetihten alıkoyan vicdanın kırıntısına sahip değillerdi.

Arkadaşım Alos, kentteki kuvvetlerin komutanıydı ve ülkemizin son umudu ona bağlanmıştı. Alos, bu vesileyle, karşılaşılacak tehlikelerden bahsetti ve Lomar'lıların en cesurları olan Olathoe'luları, büyük buz tabakasının ilerlemesi önünde Zobna'dan güneye doğru (tıpkı bir gün bizim torunlarımızın da Lomar'dan kaçmak zorunda kalacakları gibi) kaçmak zorunda kaldıklarında yollarına çıkan kıllı, uzun kollu, yamyam Gnophkehleri yiğitçe bir mücadeleyle yenen atalarının geleneklerini sürdürmeleri konusunda yüreklendirdi. Alos benim savaşçılara katılmama izin vermedi, çünkü güçsüzdüm ve zora geldiğimde tuhaf bir şekilde baygınlık geçiriyordum. Pnakotic elyazmalarını ve Zobna atalarının bilimini incelemeye her gün saatlerimi vermeme karşın, kentteki en keskin gözlü insan bendim; bu yüzden, beni hareketsizliğe mahkûm etmek istemeyen dostum, önemi neredeyse hiçliğe yakın bir görev verdi bana. Beni, ordunun gözü olarak hizmet vereceğim Thapnen nöbetçi kulesine gönderdi. Inuto'lar, kaleyi ele geçirmek için Noton doruğunun gerisindeki dar geçitten geçerek garnizona baskın vermeye kalkışacak olurlarsa, beklemekte olan askerlere ateşle işaret verecek ve kenti, kucağına düşmekte gecikmeyeceği felaketten kurtaracaktım.

Güçlü kuvvetli her insana aşağıdaki geçitlerde gerek duyulduğundan, kuleye tek başıma çıktım. Günlerdir uyumamıştım; heyecan ve yorgunluktan beynim zonkluyordu; yine de, azimle görevime sarıldım; çünkü anayurdum Lomar'ı, Noton ve Kadiphonek dorukları arasında yer alan mermer Olathoe kentini seviyordum.

Kulenin en üstteki odasında ayakta durmuş, uzaklardaki Banof vadisinin sisleri arasında tireşen kızıl ve uğursuz hilali

seyrediyordum. Çatıdaki bir delikten, canlıymış gibi çırpınan ve baştançarıcı bir iblis gibi şehvetle bakan solgun Kutupyıldızı parıldadı. Bana öyle geldi ki, Kutupyıldızı'nın ruhu, kötü niyetli öğütler fısıldıyor, bıkıp usanmadan tekrarladığı, allahın belası ritmik bir vaatle beni yatıştırarak, ihanet anlamına gelecek bir uykuya davet ediyordu.

“Uyu, gözcü, ta ki, dünyalar
Yirmi altı bin yıl dönünceye
Ve ben şimdiki ışık saçtığım yere
Yeniden gelinceye kadar.
Başka yıldızlar yükselecek çok geçmeden
Göklerin kutbuna
Tatlı bir unutkanlıkla
Yatıştıran yıldızlar, kutsayan yıldızlar;
Ancak ben devrimi tamamladığımda
Geçmiş çalacak senin kapını.”

Bu tuhaf sözlerle gökler üzerine Pnakotic elyazmalarından öğrendiğim bilgiler arasında bir bağlantı kurmaya çalışarak, bastıran uykuya karşı boş yere mücadele ettim. Dönen ve ağırlaşan başımgöğsüme düştü; başımı yeniden kaldırdığımda bir düşteydim; penceremden görünen Kutupyıldızı, bir düş bataklığının iki yana sallanan korkunç görünüşlü ağaçlarının üzerinden sırtarak bakıyordu bana: Ve ben hâlâ düş görüyorum.

Utanc ve umutsuzluk içinde, zaman zaman çığlıklar atarak, Inuto'lar, Noton doruğunun gerisindeki geçitten gizlice geçerek kaleye baskın vermeden önce beni uyandırmaları için etrafımdaki düş-yaratıklarına yalvarıyorum; ama bu yaratıklar şeytan olmalıydılar, çünkü, bana gülüyor ve düş görmediğimi söylüyorlar. Ben uyurken ve belkide bodur sarı düşman sessizce sürünerek üstümüze doğru geliyorken, benimle alay ediyorlar. Görevimde başarısızlığa uğramış, Olathoe'ya ihanet; dostum ve komutanım Alos'a vefasızlık etmişim. Ama, düşlerimdeki bu hayaller hâlâ benimle alay ediyorlar. Gecele ri kurduğum hayaller dışında Lomar diye bir ülke olmadığını; Kuzey kutbunun yükseklerde parladığı ve kızıl Aldebaran yıl-

dızının ufka yakın seyrettiği bu topraklarda binlerce yıldan beri buzdan başka hiçbir şey ve 'Eskimo' dedikleri, soğuktan kavrulmuş, bodur, sarı yaratıklardan başka insan olmadığını söylüyorlar.

Ve ben her an büyüyen bir tehlikeden kenti kurtarmak için çılgına dönmüş bir halde, suçluluğun verdiği ıstırapla kıvranır; uğursuz bir bataklığın ve alçak bir tepe üzerindeki mezarlığın güneyindeki taş ve tuğladan evde görülen düştür çıkma boş yere uğraşırken, kötü ve korkunç Kutupyıldızı, bir mesaj iletmeye çalışan, ancak bir zamanlar iletilecek bir mesajı olduğunun dışında bir şey anımsamayan çılgın bir gözcü gibi iğrenç bir şekilde göz kırparak karanlık gökten aşağıya öfkeyle bakmaya devam ediyor.

UYKU DUVARININ ÖTESİ

İnsanların çoğunluğunun zaman zaman durup düşlerin muazzam önemi ve onların ait olduğu karanlık dünya üzerine düşünüp düşünmediklerini sık sık merak etmişimdir. Geceleri gördüğümüz görüntülerin büyük çoğunluğu uyanırken yaşadığımız deneylerle ilgili gerçeklikten uzak, belirsiz düşünceler olabilir –çocukça simgeciliğiyle Freud buna karşı çıkmaktadır– yine de kavranılamaz ve olağandışı niteliği sıradan yorumlarla açıklanamayan, heyecanlandırıp rahatsız eden etkisi, fiziksel yaşamdan hiç de daha az önemli olmayan ama bu yaşamdan aşılmaz bir engelle ayrılmış olan ruhsal varlık alanından anlık görüntüler olduklarını düşündüren çok sayıda düş kalıyor geriye. Ben kendi deneylerime dayanarak, o adamın dünyevi bilincini yitirdiğinde, daha sonra uyandığında önemsiz, kopuk kopuk şeyler anımsadığı, maddi olmayan ve bizim bildiğimiz hayattan tamamen farklı nitelikte bir dünyada konuk olduğundan hiç kuşku duymuyorum. Bu bulanık ve bölük pörçük anılardan pek bir şey kanıtlayamasak da, önemli sonuçlar çıkarabiliriz. Düş yaşamında madde ve ruhun, dünyada bilindiği gibi, mutlak surette sabit olmadığını; zaman ve mekânın uyanırken anladığımız anlamda var olmadığını kestirebiliriz. Bazen daha az maddi olan bu yaşamın bizim asli yaşamımız olduğuna ve yeryüzü küresi üzerindeki değersiz varoluşumuzun ikincil ya da sadece varlığı dolaylı kanıtlardan çıkarılan bir olgu olduğuna inanıyorum.

Stajyer olarak çalıştığım ruh sağlığı kurumuna, 1900-1901 kışının bir öğleden sonrasında, vakası o zamandan beri hiç aklımdan çıkmayan bir adam getirildiğinde daldığım bu tür düşüncelerle dolu düşlerden uyandım. Kayıtlara göre adı Joe Slater ya da Slaader idi; tipik bir Catskill Mountain'lıya benziyordu; şans eseri daha kalabalık yörelere yerleşmiş kardeşleri

gibi ilerlemek yerine, kuş uçmaz kervan geçmez dağlık bir yörede neredeyse üç yüz yıldır sürdürdükleri tecrit yaşamı nedeniyle, bir tür vahşi yozlaşmaya uğramış ilkel Koloni köylülüğünün şu tuhaf, itici evlatlarından biriydi. Güney'deki "beyaz süprüntü"lerin yoz temsilcilerine karşılık gelen bu acayip halk, hak hukuk nedir bilmezdi ve muhtemelen kafaca Amerika'nın diğer bölgelerindeki tüm halkların gerisindeydi.

Dört polisin gözetiminde kuruma gelen ve oldukça tehlikeli biri olarak nitelenen Joe Slater, kendisini ilk gördüğümde hiç de tehlikeli birine benzemiyordu. Gerçi boyu ortalamanın hayli üzerindeydi ve kaslı bir yapısı vardı ama, küçük, sulu gözlerinin solgun, uykulu maviliği, tıraş yüzü görmemiş, bakımsız sarı sakallarının seyrekliği ve kayıtsızca sarkan etli alt dudağı ona aptalca ve zararsız bir görünüm veriyordu. Yaşı bilinmiyordu; çünkü bu tür insanların ne aile kayıtları ne de sürekli aile bağları vardır; baş hekim alnı açılmış saçma, çürük dişlerine bakarak Slater'ın kırk yaşlarında olduğunu kayda geçirdi.

Onunla ilgili her şeyi hastane ve adliye kayıtlarından öğrendik; avcı, tuzakçı ve başı boş gezen bu adam ilkel arkadaşlarının gözünde her zaman tuhaf biriydi. Geceleri bildik zamanların dışında uyumak alışkanlığında ve uyandığında hayal gücünden yoksun ayaktakımının yüreklerinde korku uyandırmak ister gibi acayip bir şekilde, bilinmedik şeylerden söz ederdi. Öyle alışılmadık bir dilde konuşmazdı; çünkü çevresinde konuşulan bozuk lehçeden başka bir dil bilmiyordu; ama, ses tonu öylesine gizemli ve vahşiydi ki, dinleyenleri bir korku alıyordu. Kendisi de genellikle dinleyicileri kadar dehşete düşer ve şaşkınlık gösterirdi; uyandıktan sonra bir saat içinde, tüm söylediklerini ya da en azından, yaptığını söylediği şeylerin nedenlerini unuttur, diğer dağlıklarından farklı olmayan, her zamanki handiyse sevimli vurdumduymazlığına geri dönerdi.

Slater yaşlandıkça, öyle anlaşılıyor ki, sabahları yakalandığı çılgınlık nöbetlerinin sayısı ve şiddeti gitgide artarak hastaneye getirilmesinden bir ay önce yetkililerce tutuklanmasıyla sonuçlanan sarsıcı trajediye kadar varmıştı. Bir gün öğlene

doğru, bir önceki gün saat beş sıralarında başladığı viski aleminden sonra daldığı derin uykudan, kendisi kadar anlatılmaz ailesiyle birlikte yaşadığı domuz ahırını gibi pis kulübeye komşularından birkaçının koşup gelmelerine sebep olan korkunç ve dünyevi olmaktan uzak haykırıışlarla uyandı. Dışarıya, karlara koşup, kollarını kaldırarak havalara sıçrarken, bir yandan da, ne pahasına olursa olsun “uzaklardan yüksek sesli garip bir müziğin işitildiği, çatısı, duvarları ve zemini pırıl pırıl yanan büyük, büyük bir kulübe”ye gideceğini haykırıyordu avaz avaz. Orta yapılı iki kişi onu zapt etmeye çalışırken, o “parıldayan, sallanan ve gülen bir şeyi” öldürmek istediğini haykırarak delice bir kuvvetle ve öfkeyle ellerinden kurtulmaya çalışıyordu. Sonunda, kendini zaptetmeye çalışanlardan birini ani bir vuruşla devirdikten sonra tam bir kana susamışlıkla kendinden geçerek diğer adamın üzerine atıldı; bu arada da “havalara sıçrayacağını ve onu durdurmaya çalışacak her şeyi yakıp yıkacağını” haykırıyordu çılgınlar gibi.

Ailesi ve komşuları o zaman korkuyla kaçıştılar ve içlerinden daha yürekli olanları geri döndüğünde, Slater, ardında daha bir saat öncenin kanlı canlı insanından geriye tanınmaz durumda, lapa gibi şekilsiz bir şey bırakarak gitmişti. Dağ köylülerinden kimse takip etmeye kalkışmadı, Slater’ın soğuktan donup ölmesi herhalde herkesi memnun ederdi; ama birkaç gün sonra bir sabah uzak bir dere yatağından gelen çığlıklarını duyduklarında, Slater’ın nasılsa hayatta kalmayı başarmış olduğunu ve şu ya da bu şekilde yok edilmesi gerektiğini anladılar. Sonra, Slater’ın peşine düşmek için silahlı bir araştırma grubu oluşturdular; başlangıçtaki amacı ne olursa olsun, grup, pek sevilmeyen atlı polisin tesadüfen kendilerini görmesi ve sorup soruşturduktan sonra onlara katılmasıyla tam bir polis müfrezesine dönüştü.

Üçüncü gün, Slater bilincini yitirmiş durumda bir ağaç kovuğunda bulunarak en yakın hapishaneye götürüldü; bilinci yerine gelir gelmezde, Albany’den gelen akıl hastalığı uzmanlarınca muayene edildi. Slater onlara basit bir öykü anlattı. Dedğine göre, bir akşam üzeri çokça içtikten sonra gidip yatmıştı. Uyandığında, kendisini kulubesinin önünde, komşusu

Peter Slader'ın karların üzerindeki parçalanmış cesedinin yanı başında elleri kan içerisinde bulmuş. Zanlısı büyük ihtimalle kendisi olması gereken bu suç mahallinden uzaklaşma çabasıyla dehşet içerisinde ormana kaçmış. Bunların dışında bir şey bilmiyor gibiydi; kendisini sorgulayan uzmanların ustaca soruları da yeni bir bilgiye ulaşılmasını sağlamadı.

O gece Slater sakin bir şekilde uyudu ve ertesi gün uyan-
dığına yüz ifadesindeki bazı değişiklikler dışında bir fevkaladelik göze çarpmıyordu. Hastayı gözetlemekte olan doktor Barnard'a öyle geldi ki, hastanın soluk mavi gözlerinde tuhaf bir parıltı, sarkık dudaklarında kararlılık ifade eden belli belirsiz bir gerginlik vardı. Ama sorgulandığında, Slater her zamanki dağlı tavırlarına geri döndü ve sadece önceki gün söylediklerini tekrarladı.

Üçüncü günün sabahı, akıl hastalığı krizlerinin ilki patlak verdi. Rahatsızlık belirtileri sergileyen bir uykudan sonra Slater öylesine güçlü bir çılgınlık nöbetine yakalandı ki, dört kişi deli gömleğini zor giydirdi. Akıl hastalığı uzmanları, Slater'ın ağzından çıkan sözcükleri büyük bir dikkatle dinlediler; çünkü, ailesinin ve komşularının anlattığı oldukça imalı ama birbiriyle çelişen ve tutarsız öyküler fena halde ilgilerini çekmişti. Slater, on beş dakika boyunca, ışıktan yapılmış yeşil binalar, uzay okyanusları, acayip müzikler, gölgeli dağlar ve vadiler üzerine kaba bir dille, hezeyan içinde, abuk sabuk şeyler haykırıp durdu. Söylediklerinin çoğu, onu sarsalayan, ona gülen, onunla alay eden gizemli ve ışık saçan bir varlıkla ilgiliydi. Bu güçlü şahıs, her kimse, Slater'a çok büyük bir kötülük yapmışa benziyordu, ondan öcünü almak en büyük arzusuydu. Bu amaca ulaşmak için, dediğine göre Slater önüne çıkan her engeli *yakarak* boşluk uçurumlarına atacaktı. Apansız susuncaya kadar bu minvalde konuşup durdu. Gözlerindeki delilik ateşi söndü; boş gözlerle kendisini sorgulayanlara bakıp, neden bağlanmış olduğunu sordu. Doktor Barnard, gömleğin sıırım bağlarını çözdü ve akşam, Slater'ı kendi iyiliği için kendi isteğiyle giyinmeye razı edinceye kadar da yeniden bağlamadı. Adam, o zaman, ara sıra acayip laflar ettiğini kabul etmişti; ama bunun nedenini bilmiyordu.

Bir hafta içinde Slater iki nöbet daha geçirdi, ama doktorlar bunlardan bir şey öğrenemedi. Doktorlar Slater'ın gözüne görünen hayallerin *kaynağı* üzerine epey kafa yordular; çünkü, adamcağız okuma yazma bilmediği gibi, muhtemelen hiç masal ya da efsane de dinlememişti; bu yüzden görkemli düşleri açıklanabilir gibi değildi. Bahtsız delinin kendini, kendine has yalın bir tarzda ifade etmesiyle, bu düşlerin bilinen hiçbir efsane ya da destandan kaynaklanmadığı açıkça ortaya çıkıyordu. Anlamadığı ve yorumlayamayacağı, bizzat yaşadığını iddia ettiği, ancak normal ya da mantıklı bir anlatıdan öğrenmiş olamayacağı şeyler üzerine abuk sabuk laflar ediyordu. Akıl hastalığı uzmanları, kısa sürede, sorunun kaynağında, gerçeğe benzerlikleriyle zavallı adamın aklına bir süre için tümenden egemen olan anormal düşlerin yatmakta olduğuna karar verdiler. Slater formalite gereği cinayetten yargılandı; deli olduğu için aklandı ve benim de mütavazı bir görev yapmakta olduğum kuruma teslim edildi.

Düş-yaşamının sürekli kafamı meşgul ettiğini söylemiştim; buradan, yeni gelen hastayla ilgili gerçekleri etraflıca sorup soruşturduktan sonra ne büyük bir hevesle onu incelemeye giriştiğimi çıkarabilirsiniz. Hasta, gizleyemediğim ilgiden doğduğu su götürmez, dostça duygularımın ve onu sorgularkenki nazik davranışımın farkında gibiydi. Krizleri sırasında, soluğumu tutmuş onun karmakarışık dünya betimlemelerini dinlerken beni hiçbir zaman tanımadıysa da, demir parmaklıklı pencerenin önüne oturup, belki de bir daha asla kavuşamayacağı dağlardaki özgürlüğüne yanarak, sazlardan ve söğüt dallarından sepetler ördüğü sakın anlarında tanıdı. Ailesi hiç ziyaretine gelmedi; belki de dağlıların yoz adetlerine göre kendilerine geçici olarak başka bir reis bulmuşlardı.

Joe Slater'ın çılgın ve fantastik görüşlerine karşı yavaş yavaş karşı konulmaz bir merak duymaya başladım. Adam, kafa yapısı ve dil bakımından acınacak derecede geriydi, ama tutarlı bir bütünlükten yoksun, kaba bir ağızla betimlenen parıltılı, görkemli hayallerini ancak, üstün, hatta olağanüstü bir beynin tasarlayabileceğine kuşku yoktu. Yoz bir Catskill'linin duygularını belli etmeyen imgelemenin, varlığı bile gizli bir

deha kıvılcımına işaret eden böylesi hayalleri nasıl tasarlayabildiğini birçok defa kendi kendime sordum. Cahil ve mankafa herhangi biri, Slater'ın çılgınca sayıklamaları sırasında ağzından dökülen olağanüstü parlak ülkeler ve uzay hakkında nasıl fikir sahibi olurdu? Karşımdaki korkudan sinmiş zavallıda, benim anlayış sınırlarımı aşan, daha deneyimli olmakla birlikte hayal güçleri çok daha sınırlı olan doktor ve bilim adamı melektaşlarımın anlayış sınırlarınınınsa çok ama çok ötesinde bir şeylerin düzensiz çekirdeğinin yatmakta olduğuna gidecek daha çok inanmaya başladım.

Yine de bu adamdan kesin bilgiler öğrenemedim. Araştırmalarımın sonunda elde edebildiğim tüm bilgi, Slater'ın, bir tür yarı-maddi düş-yaşamında, insanoğlunun bilmediği hutsuz bir bölgede göz alıcı, çok geniş vadilerde, çayırlarda, bahçelerde, kentlerde ve ışık saraylarında dolaştığı ya da yüz-düğünden; orada bir köylü ya da yozlaşmış biri değil de; renkli bir hayatı olan, gururlu, nüfuzlu, önemli bir yaratık olduğundan; sadece, görünür olmakla birlikte elle tutulamaz bir yapıda olan –ve Slater ona *adam* değil de *şey* dediğine göre insan biçiminde olmayan– ölümcül bir düşman tarafından denetlendiğinden ibaretti. Bu şey Slater'a adı söylenmeyen bir kötülük yapmıştı ve deli (deli miydi gerçekten?) öç almaya can atıyordu.

Slater'ın, ilişkilerinden söz ediş tarzından, Slater'la parlak *şeyin* eşit koşullarda karşılaştığı; düş yaşamında, düşmanıya aynı türden parlak bir varlığa sahip olduğu sonucunu çıkardım. Sık sık, *uzayda uçuşunu* ve ilerlemesini engelleyen her şeyi *yaktığını* söylemesi, bu izlenimimi destekliyordu. Ancak, bütün bunlar, onları ifade etmeye hiç de yeterli olmayan kaba saba sözcüklerle dile getiriliyordu; bu durum, eğer bir düş dünyası varsa, sözlü dilin bu dünyanın aktarılmasına yetmediği sonucunu çıkarmama yol açtı. Bu aşağılık bedende ikamet eden düş ruhu, kalın kafalılığın basit ve kısıtlı dilinin ifade edemediği şeyleri umutsuzca söylemeye çalışıyor olabilir miydi? Ancak keşfetmeyi ve okumayı öğrenebilmem durumunda, bu gizemi açıklayabilecek akli çıkarımlarla karşı karşıya olabilir miydim? Orta yaşta insanların kuşkucu, kinik ve yeni

şeyleri kabul etmemeye eğilimli olmaları yüzünden, daha yaşlı hekimlere bu şeylerden söz etmedim. Zaten, enstitü başkanı daha geçenlerde fazla çalıştığım ve kafa dinlendirmeye ihtiyacım olduğu konusunda beni her zamanki babacan tavrıyla uyarmıştı.

Uzun zamandan beri, insan düşüncesinin temelde, esir⁷ dalgalarına veya ısı, ışık ve elektrik gibi yayınan enerjiye dönüşebilen atomik veya moleküler bir hareket olduğuna inanmaktaydım. Bu inanç, telepati ya da uygun bir aygıt aracılığıyla zihinsel iletişimin olabilirliği üzerinde beni düşünmeye yöneltmiş ve üniversite yıllarımda, radyonun icadından önceki dönemde kullanılan hantal telsiz cihazlarını andırır bir dizi alıcı-verici cihaz hazırlamıştım. Bu cihazları bir öğrenci arkadaşım ile denemiş, ama bir sonuç elde edemediğimden, ileride kullanılmak üzere diğer bilimsel ıvır zıvırla birlikte paketleyip bir kenara kaldırmıştım.

Şimdi, Joe Slater'ın düş-yaşamını araştırmayı şiddetle arzuladığımdan, bu aygıtları yeniden arayıp buldum ve çalışır duruma getirmek için günlerce uğraşıp onardım. Yeniden kullanıma hazır hale geldiklerinde, onları denemek için hiçbir fırsatı kaçırmadım. Slater'ın kriz nöbeti geçirdiği anlarda, vericiyi onun alınına, alıcıyı da kendiminkine bağlayarak, zihinsel enerjinin çeşitli varsayımsal dalgalarına karşı sürekli hassas ayarlar yaptım. Slater'ın düşüncelerinin, başarıyla iletilebilecek olurlarsa, beynimde nasıl bir karşılık yaratacakları hususunda pek fikrim olmasa da, onları saptayıp yorumlayabileceğimden emindim. Böylece, ne tür deneyler yaptığımdan hiç kimseye söz etmemekle birlikte deneylerime devam ettim.

Tarih, yirmi bir Şubat 1901 idi, o şey olduğunda. Şimdi uzun yılların ardından dönüp geriye baktığımda, ne kadar gerçekdışı görüldüğünü anlıyor ve bazen, Yaşlı Doktor Fenton, tüm bunları aşırı uyarılmış hayalime verirken yoksa haklı mıydı diye düşünüyorum. Kendisine anlattığımda beni büyük bir kibarlık ve sabırla dinlediğini anımsıyorum, ama ardından

7) Esir: Fizik terimi. Uzayı ve atomlar arasındaki boşluğu doldurduğu ve ışığın iletilmesini sağladığı varsayılan kütesiz töz. (ç.n.)

banası sinir yatıştırıcı birtakım tozlar vermiş ve ertesi hafta çıktığım bir yarı-yıl tatili ayarlamıştı.

O uğursuz gece fena halde heyecanlanmış ve altüst olmuştum, çünkü, o kadar mükemmel bakıma karşın Joe Slater'ın ölmekte olduğu kesindi. Belki dağlardaki özgürlüğünü özlemişti, belki de, beyninde kopan fırtınalar, uyuşuk bünyesine fazla gelmişti; nedeni ne olursa olsun, çökmüş bedeninde yaşam alevi titreyerek yanmaktaydı. Başını kaldıracak hali yoktu; karanlık çökerken huzursuz bir uykuya daldı.

Ölüp gitmeden önce son bir defa, karmakarışık bir kafayla uyanacak olsa bile, tehlike yaratamayacak kadar zayıf olduğunu gördüğümünden, uyuduğunda hep yapıldığı gibi deli gömleğinin bağlarını bağlamadım. Geriye kalan kısa zaman aralığında, düş dünyasından ilk ve son mesajı almaktan umudumu kesmediğimden, güçlü "radyo"mun uçlarından birini onun başına, diğerini kendi başıma yerleştirdim. Hücrede ikimizden başka, aygıtımın amacını anlamayan ya da davranış tarzımı sorgulamayı akledemeyen sıradan bir hastabakıcı vardı. Dakikalar yavaş yavaş ilerlerken, başının uykuyla tuhaf bir şekilde önüne düştüğünü gördüm, ama adamcağızı rahatsız etmedim. Sağlıklı adamın ve ölmekte olanın ritmle soluk alıp vermelerinin yatıştırıcı etkisiyle çok geçmeden ben de uykuya dalmış olmalıyım.

Daldığım uykudan beni garip lirik bir ezgi uyandırdı. Her yanda ahenkli notalar, neşeli titreşimler tutkuyla yankılanırken, içimi sevinçle dolduran enfes bir manzara gözlerimin önünde uzanıyordu. Ateşten duvarlar, sütunlar, sütun başlıkları, havada yüzer gibi dolaştığım yere doğru ışık saçarak yükseliyor, tarif edilemeyecek kadar ihtişamlı ve tonozlu, sonsuz yüksek kubbeye dek uzanıyordu. Ruh olduğu kadar madde de olan parlak, elle tutulmaz, şekilden şekle giren ve zihnimde canlandırabileceğim en güzel manzaralarla kaplı geniş ovalar, latif vadiler, yüksek dağlar ve davetkâr mağaraların kısa bir an için görünüp kaybolan görüntüleri bu görkemli gösteriyle harmanlanıyor, daha doğrusu, zaman zaman bir kaleidoskopta olduğu gibi onun yerini alıyordu. Manzarayı seyrederken, bu büyüklü değişimlerin anahtarının kendi beynimde olduğunu anladım;

çünkü her görüntü, değişen zihnimin görmeyi en fazla arzula-
dığı görüntüydü. Her ses ve görüntü, sonsuz eski çağlarda
olduğu ve gelecekteki sonsuzlukta da olacağı gibi, benim için
tanıdık olduğundan bu cennet ülkesinde bir yabancı değil-
dim.

Sonra ışık-kardeşimin göz alıcı ruhu yaklaştı ve ruhtan ruha
düşünce değişimi yoluyla sessizce benimle sohbete başladı.
Zafer saati yaklaşıyordu, çünkü, benim arkadaş sonunda sa-
dece alçaltıcı esaretten kurtulmakla kalmıyor, kendine zul-
meden melunu gökyüzünün en yukarı katlarına kadar izleye-
rek âlemleri sarsacak bir intikam almaya da hazırlanıyordu.
Böylece kısa bir süre havada süzülür gibi birlikte yüzerek iler-
ledik, sonra, bir güç beni gitmeyi en az istediğim yere, dün-
yaya çağırıyormuş gibi etrafımdaki nesnelerin bulanıklaşıp,
solduğunu fark ettim. Yanımdaki şekil de bu değişimi fark
etmiş benziyordu, çünkü sözünü bağlayıp gitmeye hazırlan-
dı ve diğer nesnelerden daha düşük bir hızla uzaklaşıp görüş
alanımdan çıktı. Birkaç düşünce alışverişinde daha bulunduk,
ışıklı varlıkla benim yeniden esarete çağrıldığımızı biliyordum;
ama ışık-kardeşim için bu sonuncu defa olacaktı. Bir saatten
kısa bir süre içerisinde kasvetli gezegen atmosferini geride
bırakıp, kendini ezen varlığı izlemek üzere serbest kalacak ve
Samanyolu'nu geçerek sonsuzluğun sınırındaki yıldızlara ula-
şacaktı.

Ansızın ve biraz da mahcubiyet içinde uyanıp sandalyemde
dikeldim; ölüm halindeki hastanın yatağında sıkıntıyla kıpır-
dandığını gördüğümde, solmakta olan ışık sahnesinin etki-
sinden adeta bir şok duygusuyla sıyrılıp çıktım. Joe Slater,
muhtemelen son defa da olsa uyanıyordu. Dahayakından bak-
tığım da, solgun yanaklarına daha önce hiç orada olmayan bir
renk gelmiş olduğunu gördüm. Dudaklarının da alışılmadık
bir görünüşü vardı, sanki Slater'ınkinden daha güçlü bir
kişiliğin zorlamasıyla sıkı sıkıya kapatılmışlardı. Bütün yüz
hatları sonunda gerilmeye başladı ve göz kapaklarını aralama-
dan kafasını çevirdi.

Uyumakta olan hastabakıcıyı uyandırmadım, ama düş gör-
mekte olan adamın gönderebileceği herhangi bir veda me-

sajını alabilmek amacıyla, telepatik “radyo”mun yerinden hafif kaymış alın bandını düzelttim. Adamın başı ansızın benden yana döndü ve gözleri, gördüğüm şeye tam bir şaşkınlıkla aval aval bakınama yol açarak, fal taşı gibi açıldı. Bir zamanlar Joe Slater –Catskill’li sıradan bir köylü– olan adam, mavisî kurnazlıkla derinleşmiş parıltılı, kocaman gözlerle bana bakmaktaydı. Bu bakışlarda ne delilik ne de yozlaşma okunuyordu; ardında, etkin düzeyde bir zihnin yattığı bir yüzü seyretmekte olduğumdan en ufak bir kuşku yoktu.

Bu nazik anda, beynimi etkileyen bir dış etkinin varlığını fark ettim. Daha fazla yoğunlaşabilmek için gözlerimi yumdum ve *onca zamandır peşinde olduğum zihinsel mesajın en sonunda gelmiş olduğunu* anlayarak ödülümü almış oldum. İletilen her düşünce zihnimde çabucak şekilleniyordu; gerçek bir dil kullanılmamasına karşın, bu kavram ve ifadelere o kadar alışkımdı ki, mesajı sanki ana dilimde alıyor gibiydim.

“Joe Slater öldü,” dedi, uyku duvarının ötesindeki failin ruhu donduran sesi. Dehşetle kocaman açılan gözlerim, Slater’ın yüzünde acıyı arandı, ama mavi gözleri sükûnetle bakıyordu ve zekâ okunan yüzü hayat doluydu. “Ölmesi iyi oldu, kozmik varlığın etkin zekâsını kaldıramıyordu. Kaba saba bedeni, göksel yaşamla gezegen yaşamı arasındaki gerekli ayarlamaları yapamıyordu. Hayvan yönü, insan yönüne ağır basıyordu. Yine de onun yetersizliği yüzünden beni keşfetmeyi başardın; demek ki, doğrusu, kozmik ruhlarla gezegen ruhlarının asla karşılaşmamalarıymış. Sizin dünyanızın zamanıyla kırk iki yıl boyunca onu gündüzleri tutsağım olarak tuttum ve ona eziyet ettim.

Düşsüz uykularda senin olmayı seçtiğin türde bir varlığım ben. Ben senin ışık-kardeşinim ve seninle birlikte ışıklı vadilerin üzerinde uçtum. Senin gerçek benliğinin uyanıklık dünyasındaki halini anlatmaya yetkili değilim, ama bizler uzay ve zaman gezginleriyiz. Gelecek yıl, sizin eski dediğiniz Mısır’da ya da bundan üçyüz bin yıl sonrasının zalim Tsan Chan imparatorluğunda yaşıyor olabilirim. Seninle ben, kızıl Arctürüs’ün etrafında dönen dünyalarda dolaştık, Jüpiter’in dördüncü uydusunda gururla sürünen böcek-filozofların bedeninde

yaşadık. Dünyanın kendisi, yaşam ve boyutları hakkında ne kadar az şey biliyor! Aslında, kendi huzuru için ne kadar da az şey bilmesi gerekiyor!

Zalim hakkında konuşamam. Siz dünyalılar, farkında olmadığınız onun uzak varlığını hissettiniz – göz kırpar gibi yanıp sönen fenerde, bir esasa dayanmaksızın *Algol*, yani *Şeytan-Yıldızı* adını verdiniz. Zalimle karşılaşp onu alt etmek için, çağlar boyunca maddi engellerin ayakbağı olması yüzünden, boş yere çabalayıp durdum. Bu gece bir cehennem, bir felaket olarak, bir İntikam Tanrıçası olarak gideceğim. *Beni gökte, Şeytan-Yıldızı'nın yakınlarında seyret.*

Daha fazla konuşamayacağım, çünkü Joe Slater'ın bedeni soğuyup katılaşıyor ve katılaşmış beyinler istediğim gibi titreşimler yaymaz oluyor. Sen bu gezegendeki tek dostum –bu kanepede yatan itici bedende beni hissedip arayan tek ruh-oldun. Yine karşılaşacağız –belki Orion'un Kılıcı'nın parıldayan sislerinde, belki tarihöncesi Asya'da çıplak bir yaylada, belki bu gecenin anımsanmayan düşlerinde, belki güneş sisteminin yok olmasından milyarlarca yıl sonra bir başka biçim altında yine buluşacağız.”

Tam bu noktada düşünce-dalgaları birdenbire kesildi ve düş görenin –yoksa ölünün mü demeliydim?– solgun gözleri bir balığın gözleri gibi donuk donuk bakmaya başladı. Yarı sersemlemiş bir halde kanepenin üzerine eğilip Slater'ın nabzına baktım; bileği soğuk ve katıydı, nabzı atmıyordu. Solgun yanakları daha da soldu; kalın dudakları sarkarak aralandı ve eski, yoz Joe Slater'ın iğrenç derecede çürük dişlerini ortaya çıkardı. Korkuyla titreyerek iğrenç yüzünün üzerine bir battaniye örttüm ve hastabakıcıyı uyandırdım. Sonra sessizce hücreden çıkıp kendi odama gittim. Açıklanamaz bir şekilde, düşlerini anımsamamam gereken bir uykuya hemen o anda dalmak için büyük bir özlem duyuyordum.

Sonuç? Hangi basit bilimsel öykü böylesine güçlü bir anlatımla övünebilir? Ben sadece bana gerçek gibi görünen bazı şeyleri aktardım, bunlardan istediğiniz sonucu varın siz çıkarın. Daha önce belirttiğim gibi, amirim olan yaşlı Doktor Fenton, anlattığım bu şeylerin gerçekliğine inanmıyor. Sinirlerimin

harap olduğunu ve büyük bir cömertlik göstererek verdiği tam ücretli uzun tatile fena halde ihtiyacım olduğunu yeminle söylüyor. Doktor, Joe Slater'ın, en basit topluluklarda bile anlatılagelen kaba halk masallarından fantastik kavramlarını devşirmiş olması gereken, sıradan bir paranoyaktan başka bir şey olmadığına meslek onuru adına beni temin etmektedir. Doktorun bütün bu anlattıklarına karşın, ben Slater'ın ölmesinden sonraki gece gökyüzünde gördüğüm şeyi unutamam. Beni taraflı bir tanık saymamanız için belki de beklediğiniz sonucu destekleyecek bir başka kalemin tanıklığına ihtiyacınız vardır. Saygın astronomi otoritesi Profesör Garrett P. Serviss'in sayfasında *Nova Persei* yıldızı üzerine yer alan bölümü, kelimesi kelimesine aktarıyorum:

“22 Şubat 1901'de Edinburgh'lu Doktor Anderson tarafından *Algol'dan çok uzak olmayan* hayret verici bir yıldız keşfedildi. Bu noktada, daha önce, başka bir yıldız saptanmamıştı. Yirmi dört saat içinde yabancı yıldızın parlaklığı Capella'ninkini geçti. Birkaç hafta içinde bariz bir şekilde solarak birkaç ay sonra da çıplak gözle seçilmez oldu.”

SARNATH'IN ÖLÜM HÜKMÜ

Marn diyarında, hiçbir akıntının beslemediği ve dışarıya hiçbir akıntısı olmayan durgun büyük bir göl vardır. On bin yıl önce, bu gölün kıyısında güçlü Sarnath kenti bulunurdu, ama bugün Sarnath'ın yerinde yeller esiyor.

Dünyanın genç olduğu çok çok eski zamanlarda, Sarnath'lılar henüz Mnar diyarına gelmeden önce, gölün kıyısında bir başkaentin bulunduğu anlatılır; gölün kendisi kadar eski bir kent, korkunç görünüşlü bir halkın yaşadığı, külrengi taşlardan yapılmış Ib kenti. Gelişimini henüz tamamlamamış ve yeterince yetkinleşmemiş bir dünyanın tüm yaratıkları gibi bu yaratıklar da garip görünüşlü ve çok çirkindiler. Silindirik Kadatheron tuğlalarında, Ib'lilerin, göl ve üzerinde yükselen sis kadar yeşil renkte, pörtlek gözlü, gevşek, sarkık dudaklı, acayip kulaklı ve sesleri olmayan yaratıklar olduğu yazılıdır. Yine aynı yerde, onların sisli bir gece, büyük durgun göl ve kurşuni taş duvarlı Ib kentiyle birlikte aydan indikleri de yazılıdır. Belki de böyledir, ama kesin olan bir şey varsa, onlar, ayın hilal durumunda olduğu günlerde, önünde korkunç danslar yaptıkları, büyük su kertenkelesi Bokrug'a benzetilerek yontulmuş, deniz-yeşili taş bir mabuta tapıyorlardı. Ve Ilarnek papirüsünde, bir gün ateşi keşfettikleri, bundan sonra birçok törende ateş yaktıkları yazılıdır. Ama bu varlıklar hakkında yazılı çok fazla şey bulunmamaktadır; çünkü çok eski devirlerde yaşamışlardı ve insanoğlunun, henüz genç olduğu bu dönemde, eskiden yaşamış varlıklar hakkında pek fazla bilgisi yoktu.

Milyarlarca yıl sonra Mnar diyarına insanoğlu geldi; bunlar, menderesler çizerek akan Ai nehri kıyısında Thraa, Ilarnek ve Kadatheron kentlerini kuran, yünlü hayvan sürülerine sahip, koyu renk tenli çoban bir kavimdi. Diğerlerinden daha

gözüpek olan bazı kabileler gölün kıyısına kadar ilerleyip, toprağın altında değerli metallerin bulunduğu bir yerde Sarnath'ı kurdular.

Göçebeler, Sarnath'ın ilk taşını, külrengi Ib kentinden fazla uzak olmayan bir yere koydular ve Ib'li yaratıklarla karşılaştıklarında büyük bir hayrete düştüler. Ama duydukları hayret nefretle karıştı, çünkü, insanların alacakaranlık dünyasında böyle acayip görünüşlü yaratıkların dolaşmasını münasip bulmuyorlardı. Ib'in kurşuni yekpare taşları üzerindeki garip heykellerden de hiç hoşlanmadılar; çünkü Mnar diyarının çok dingin ve hem uyanıklık dünyasının hem de düş dünyasının çoğu ülkesinden irak olması yüzünden, bu heykellerin insanoğlunun gelişine kadar, ne kadar zamandır yeryüzünde bulunduğunu kimse bilmiyordu.

Sarnath'lılar Ib'li yaratıkları gördükçe, onlara karşı duydukları nefret büyüdü; taş ve okla vurduklarında bu yaratıkların zayıf ve pelte kadar yumuşak olduklarını görmek de duydukları nefreti bir o kadar artırdı. Böylece, günün birinde, genç savaşçılar, sapancılar, mızrakçılar ve okçular Ib'e karşı yürüyüp hepsini kılıçtan geçirdiler ve ellerini sürmek istemediklerinden, garip görünüşlü cesetlerini uzun mızraklarla iterek göle döktüler. Ib'in kurşuni yekpare taş heykellerinden de hoşlanmadıkları için, onları da göle fırlattılar; bu taşların ta uzaklardan buraya getirilmesi için –uzaklardan getirilmiş olmalıydılar, çünkü, ne Mnar diyarında ne de çevresindeki topraklarda böyle bir şey vardı– sarfedilen emeğin büyüklüğünden şaşkınlığa düştüler.

Böylece, eski mi eski Ib kentinden geriye, su kertenkelesi Bokrug şeklinde yontulmuş deniz yeşili taş mabut dışında hiçbir şey kalmamış oluyordu. Genç savaşçılar bu mabudu, Ib'in eski tanrılarına ve garip yaratıklarına karşı kazanılmış zafeirin sembolü ve Mnar diyarında önder olmanın işareti olarak beraberlerinde götürdüler. Ama mabutun tapınağa yerleştirilmesinden sonraki gece korkunç bir şey olmuş olmalıydı, çünkü gölün üzerinde acayip ışıklar görüldü; ertesi sabah insanlar mabutun sırta kadem bastığını gördüler ve dile getirilmesi olanaksız bir korkudan ölmüşe benzeyen başrahip Taran-Ish'in

yere serilmiş cesediyle karşılaştılar. Taran-Ish ruhunu teslim etmeden önce, krizolit sunağın üzerine titrek kaba bir yazıyla HÜKÜM sözcüğünü karalamıştı.

Taran-Ish'ten sonra Sarnath'ın birçok başrahibi oldu, ama deniz yeşili taş mabut hiçbir zaman bulunamadı. Yüzyıllar gelip geçti ve bu arada Sarnath fazlasıyla büyüyüp zenginleşti; öyle ki, Taran-Ish'in krizolit sunak üzerine karaladığı şeyi artık sadece başrahipler ve yaşlı kadınlar anımsıyordu. Sarnath'la Ilarnek kenti arasında bir kervan yolu yapıldı ve topraktan çıkarılan değerli metaller, başka metallerle, az bulunur kumaş ve mücevherlerle, zanaatçıların kullandığı kitap ve araç gereçlerle ve menderesler yaparak akan Ai nehrinin kıyılarındaki ve daha ötelerde oturan halkların bildiği lüks şeylerle değiş tokuş edildi. Böylece Sarnath güçlendi, bilgilendi ve güzelleşti; komşu kentlere boyun eğdirmek için ordular gönderdi ve zamanla, Sarnath'daki tahtta oturan kişi bütün Mnar diyarının ve ona komşu birçok toprağın kralı oldu.

Görkemli Sarnath dünyanın bir harikası ve bütün insanlığın gurur kaynağıydı. Çöldeki ocaklardan çıkarılarak parlatılmış mermerden inşa edilmiş surları üç yüz gez⁸ yükseklik ve yetmiş beş gez genişlikteydi; öyleki, insanlar surların üzerinde arabalarla birbirlerini geçebilirdi. Bu surlar tam tamına beş yüz stadium⁹ uzunlukta idi ve tek açıklığı, tuhaf bir şekilde, yılda bir defa, Ib'in yok edilişi şenliklerinde yükselen gölün dalgalarını zapteden yeşil taştan bir duvarın bulunduğu yerdedi. Sarnath'da gölden kervan yolu kapısına kadar elli cadde uzanıyor ve başka elli cadde de onlarla kesişiyordu. Atların, develerin ve fillerin geçtiği granit döşeli bölümler dışında, bu caddeler damarlı akik taşıyla döşenmişti. Sarnath'ın bronz kapılarının çoğu caddelerin kara tarafında surlara ulaştığı noktalardaydı ve kapıların her iki yanında insanların artık adını unuttuğu bir taştan yapılmış aslan ve fil figürleri vardı. Duvarla çevrili bahçeleri ve içlerinde birer billur gölcüğü bulunan Sarnath evleri sırlı tuğla ve kadıköytaşındandı. Bu evler

8) Eski bir uzunluk ölçüsü: Dirsekten orta parmağın ucuna kadar. (ç.n.)

9) 185 metrelik eski bir uzunluk ölçüsü. (ç.n.)

tuhaf bir sanatla inşa edilmişlerdi; başka hiçbir kentte böylesi evler yoktu; Thraa'dan, Ilarne'k'ten ve Kadatheron'dan gelen gezginler, evlerin çatılarını süsleyen ışıltılı kubbelere hayran kalıyorlardı.

Ama en fazla hayranlık uyandıran yerler eski krallardan Zokkar tarafından yaptırılmış saraylar, tapınaklar ve bahçelerdi. Bu sarayların en kötüsü bile Tharaa, Ilarne'k ve Kadatheron'daki saraylardan görkemliydi. Öylesine yüksektir ki, içindeyken, kişi bazen kendini göklerin altında sanabilirdi; bununla birlikte, Dother yağına batırılmış meşalelerle aydınlatıldığında, duvarlarında kralları ve orduları betimleyen ve görenleri hem büyüleyen, hem şaşırtan, görkemli, devasa resimler bulunduğu görülüyordu. Sarayların, renkli mermerden ve üzerlerine olağanüstü güzellikte resimler oyulmuş sayısız sütunları vardı. Ve sarayların çoğunda zemin beril, lapis lazuli, kırmızı Süleyman taşı, lal taşı ve daha başka seçkin malzemelerden mozaik döşenmişti ve bu taşlar öyle yerleştirilmişti ki, insan en nadide çiçeklerden bir zemin üzerinde yürüdüğünü sanırdı. Yine aynı şekilde sanatla ve maharetle düzenlenmiş, gözü okşayan fıskiyeyle etrafa hoş kokulu sular fışkırtan çeşmeler vardı. Mnar'ın ve komşu toprakların kralının sarayıysa tüm bunları gölgede bırakıyordu. Taht, ılık ılık bir zeminden birçok basamakla çıkılan bir yükseklikte çömelmiş iki altın aslanın üzerinde yer alıyordu. Böyle büyük bir parçanın nereden gelmiş olabileceğini bilecek bir allahın kulu olmasa da tek parça fildişinden yapılmıştı. Bu sarayda birçok üstü kapalı balkon, kralın canı çektiğçe aslan, insan ve fillerin birbiriyle savaşa tutuştuğu birçok amfiteyatro vardı. Bazen amfiteyatrolar, fevkalade geniş, kemerli su kanallarıyla gölden getirilen suyla doldurulur ve içinde heyecan verici deniz-savaşları ya da yüzücülerle ölümcül deniz yaratıkları arasında cereyan eden dövüşler yapılırdı.

Sarnath'ın hiçbir yerde bilinmeyen parlak, çok renkli bir taştan yapılmış, birer kuleyi andıran on yedi tapınağı azametli ve hayran olunacak yapılardı. İhtişamı hiç de kralinkinden aşağı kalmayan başrahiplerin oturduğu en büyük tapınağın yüksekliği tam bin gez idi. Zemin katta, Sarnath'ın en büyük tanrı-

ları olan ve buhurlar içindeki mabetleri hükümdarların tahtlarını aratmayan Zo-Kalar, Tamashı ve Lobon'a tapınan kalabalıkların toplandığı, saraylardaki kadar geniş ve görkemli salonlar vardı. Başka hiçbir tanrının heykeli Zo-Kalar, Tamashı ve Lobon'un heykellerine benzemiyordu. Öylesine canlı gibiydiler ki, fildişi tahtlarda, zarif sakallı tanrıların bizzat oturmakta olduğuna yemin edilebilirdi. Çık çık bitmeyen, zirkondan basamakların yukarısında, başrahiplerin gündüzleri kenti, ovaları ve gölü; geceleriye gizemli ayı, parlak yıldız ve gezegenleri ve onların göldeki yansımalarını gözetledikleri kule-oda vardı. Deniz kertenkelesi Bokrug'a duyulan nefretle, gizli ayinler burada yapıldı ve Taran-Ish'in üzerine 'Hüküm' sözcüğünü kazıdığı krizolit sunak da yine burada bulunuyordu.

Eski krallardan Zokkar tarafından yaptırılan bahçeler de muhteşemdi. Geniş bir alana yayılmış, yüksek bir duvarla çevrilmiş bu bahçeler kentin ortasındaydı. Ve bahçelerin üzerinde, havanın açık olduğu günlerde parlak güneşin, gezegenlerin ve yıldızların görüldüğü, açık olmadığındaaysa güneşin, gezegenlerin ve yıldızların şaşaalı suretlerinin üzerine asılı bulunduğu camdan kocaman bir kubbe vardı. Bu bahçelerde sürekli bahar hüküm sürecek şekilde yazın, fanlarla ustaca estirilen taze kokulu meltemlerle serinletilir, kışınsa gizli ateşlerle ısıtılırdı. Parıltılı çakıl taşları üzerinden akarak yeşil çimenlerin ve rengârenk bahçelerin ortasından geçen küçük dereciklerin üzerinde çok sayıda köprü vardı. Derecikler, akarken çok sayıda çağlayanlar yapıyor, sonra nilüferlerle dolu pek çok gölette genişleyerek duruluyordu. Akıntılar ve göletler üzerinde ak kuğular yüzerken, az bulunur kuşların şakımalarıyla suların melodisi ahenkli bir bütün oluşturuyordu. Düzenlenmiş taraçalarda, asmalar ve güzel kokulu çiçeklerle süslü çardaklarla mermer ve somakiden sıra ve peykelerin süslediği yeşil yamaçlar yükseliyordu. Ve insanların küçük tanrılara yakaracağı ya da oturup dinleneceği çok sayıda mabet ve tapınak vardı.

Sarnath'da her yıl, Ib'in yok edilmesi şerefine şarabın su gibi aktığı, insanların şarkılar söyleyip, danslar ederek çılgınca eğlendiği dillere destan bir şenlik yapıldı. Bu şenlikte, o

acayip ve eski yaratıkları yok edenlerin ruhu şad edilir ve Zokkar bahçelerinden alınan çiçeklerden başlarına taşlar yapılmış dansçılarla çalgıcılar onların eski tanrılarını alaya alırlardı. Ve krallar, göle bakıp, altında yatan ölülerin kemiklerine lanet okurlardı.

Deniz-yeşili mabutun nasıl kaybolduğu ve Taran-Ish'in ardında bir uyarı bırakarak nasıl korkudan öldüğü hakkında tuhaf öyküler rahipler arasında aktarılageldiğinden, başlangıçta başrahipler bu şenliklerden hoşlanmazlardı. Ve yüksek kulelerinden göl suları altında bazen ışıklar gördüklerini söylerlerdi. Ama başlarına bir bela gelmeden çok uzun yıllar geçtikten sonra, rahipler de gülüp lanetler okuyarak çılgın eğlencelere katıldılar. Aslında, su kertenkelesi Bokrug'tan duydukları nefretle, kulelerinde sık sık çok eski ve gizli ayinler yapanlar bizzat kendileri değil miydi? Ve böylece dünyanın harikası Sarnath'da refah içerisinde, haz dolu bin yıl geçti.

Ib'in yok edilişinin bininci yılını kutlama şenlikleri aklın alamayacağı kadar görkemli oldu. On yıl boyunca Mnar ülkesinde hep bu şenlik konuşulmuştu ve şenlik günü yaklaştığında Sarnath'a at, deve ve filler üzerinde Thraa, Ilarnek, Kadatheron'dan ve daha ötelerdeki topraklardan insanlar geldiler. Mermer surların önünde, kararlaştırılan gecede prenslerin otağları ve seyyahların çadırları çatıldı. Kral Nargis-Hei, ziyafet salonunda, yiyip içen soylular ve koşuşturan kölelerle çevrili olarak, fethettiği Pnoth kentinin mahzenlerinden gelme yıllanmış şaraptan esrik, uzanmıştı. Ziyafette çok çeşitli, tuhaf ve nefis şeyler yenmişti; çok uzaklardaki Implan tepelerinin tavus kuşları, Bnazic çölünde yaşayan develerin paçası, Sydatría korularından sert kabuklu yemişler ve baharatlar, dalgaların yıkadığı Mtal'dan gelme Thraa sirkesinde çözülmüş inciler. Mnar'ın en mahir aşçıların hazırladığı ve ziyafete katılan tüm konukların damak tadına uygun soslarınsa haddi hesabı yoktu. Ama tüm yemeklerin en değerlisi, yakut ve elmas kakma,-düz, büyük altın tabaklar içinde sunulan, gölde yakalanmış koca koca balıklardı.

Kralla asilzadeleri sarayda yiyip içer, altın tabaklar içinde yenilmeyi bekleyen yiyecekleri seyredirken, başkaları da başka

yerlerde kendilerine ziyafet çekiyorlardı. Büyük tapınağın kulesinde rahipler cümbüş ediyor, duvarsız otağlarında komşu ülkelerin prensleri eğleniyordu. Hilal halindeki aydan göle inen gölgeleri, gölden aya doğru yükselen ve mahvolmaya yargılı Sarnath'ın kuleleriyle kubbelerini bir kefen gibi saran kahrolası yeşil pusu ilk fark eden başrahip Gnai-Kah oldu. Bundan sonra, kuledekilerle duvarı olmayanlar da göldeki garip ışıkları gördüler ve sahilin yakınlarında sudan yükselmek alışkanlığında olan külrengi Akurion kayasının neredeyse tamamen suya gömülü olduğunu fark ettiler. Ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir korku benlikleri hızla sardı ve Ilarnek prensiyle Irak Rokol kentinin prensi çadırlarını, otağlarını söküp topladılar ve niçin gittiklerini tam olarak bilmelerine karşın çabucak kentten ayrıldılar.

Sonra, vakit geceyarısına yaklaşırken, Sarnath'ın tüm bronz kapıları ardına kadar açıldı ve çılgına dönmüş bir kalabalık göz açıp kapayıncaya kadar kendini ovaya attı; bunun üzerine ziyarete gelen tüm prensler ve gezginler korkuyla uzaklara kaçıştılar. Çünkü, bu insanların yüzlerinde dayanılmaz bir dehşetten kaynaklanan öylesine çılgınca bir ifade vardı, öylesine delice laflar ediyorlardı ki, bunları duyanlar, doğru olup olmadıklarına bakmadan kaçıyorlardı. Duydukları korku yüzünden gözlerinden çılgınlık okunan insanlar, pencerelerinden artık Nargis-Hei'nin, asılzadelerin ve kölelerin değil de, pörtlek gözlü, şarkık dudaklı ve acayip kulaklı, tarif edilmesi olanaksız yeşil, sessiz şeylerin; pençelerinde tuttukları yakut ve elmas kakmalı altın tabaklar içinde görülmemiş bir ateş taşıyan yaratıklar sürüsünün görüldüğü kralın ziyafet salonu içindeki manzarayı avaz avaz bağırarak anlatıyorlardı. Ve prenslerle gezginler, mahvolmuş Sarnath kentinden at, deve ve filer üzerinde kaçarlarken, sisleri doğuran göle dönüp yeniden baktılar ve külrengi Akurion kayasının sulara batık olduğunu gördüler. Sarnath'dan kaçanların öyküsü tüm Mnar diyarına ve komşu ülkelere yayıldı; kervanlar artık bu lanetlenmiş kenti ve onun değerli metallerini aramaz oldu. Gezginlerin yeniden oraya kadar gitmesi için çok uzun bir zaman geçmesi gerekti; o zaman bile, ancak Mnar'lıların akrabası olmayan sarı

saçlı, mavi gözlü, yiğit ve serüvenci genç adamlar oraya yaklaşma cesaretini gösterebildiler. Bu insanlar aslında göle, Sarnath'ı görmek için gittiler, ama sadece durgun gölün kendisini ve sahile yakın suların üzerine yükselmiş külrengi Akurion kayasını buldular; dünyanın harikası ve tüm insanlığın gururu olan kenti göremediler. Bir zamanlar üç yüz gez yükseklikte duvarların ve daha da yüksek kulelerin bulunduğu yerde, şimdi sadece bataklık bir sahil uzanıyor ve bir zamanlar elli milyon insanın yaşadığı yerde, şimdi iğrenç su kertenkelesi geziniyor. Değerli metal ocaklarının bile yerinde yeller esiyor. Sarnath'ın ölüm HÜKMÜ infaz edildi.

Ama sazlara yarı yarıya gömülmüş garip, yeşil bir mabut; büyük su-kertenkelesi Bokrug şeklinde yontulmuş son derece eski bir mabut görüldü. Bu mabut, Ilarnek'teki baştapınağa kondu ve daha sonra tüm Mnar diyarında bu mabuta hilal altında tapınıldı.

BEYAZ GEMİ

Ben, benden önce babamın ve dedemin de bekçilik yaptığı North Point fenerinin bekçisi Basil Elton'ım. Sahilden uzakta, deniz çekildiğinde ortaya çıkan, deniz yükseldiğinde görünmeyen kaygan kayalar üzerinde boz renkli bir deniz feneri yükselmektedir. Bu fenerin önünden, yüz yıldır, dünyanın dört bir yanından nice haşmetli gemi gelip geçmiştir. Dedemin zamanında geçen gemi sayısı çok fazlaydı; babamın zamanında pek fazla gemi geçmezdi, şimdiyse o kadar az geçiyor ki, bazen sanki gezegenimizdeki son insanmışım gibi tuhaf bir şekilde kendimi yalnız hissediyorum.

Eskinin beyaz yelkenli, büyük ticaret gemileri, uzak sahillerden, gökte sıcak güneşlerin parıldadığı, hoş kokuların tuhaf bahçeleri ve şen tapınakları doldurduğu uzak doğu sahillerinden gelirdi. Yaşlı deniz kaptanları sık sık gelip dedeme bunlardan söz eder, o da babama anlatırdı; babam da, rüzgârın doğudan tekinsiz iniltiyle estiği uzun sonbahar akşamlarında bana anlatırdı. Meraklı bir gençken, insanların bana verdiği kitaplardan bunlar ve daha başka bir sürü şey hakkında yığınla şey okudum.

Ama insanların bilgisinden de, kitapların bilgisinden de daha harikulâdedir okyanusun gizli bilgisi. Mavi, yeşil, gri, beyaz veya kapkara; çarşaf gibi, hafif dalgalı ya da dağ gibi dalgalarla okyanus hiçbir zaman suskun değildir. Tüm ömrümce onu seyrettim ve onu dinledim; onu çok iyi tanıyorum. Okyanus, başlangıçta, bana yalnızca sakin kumsalların ve yakın limanların basit, küçük öykülerini anlatırdı; ama yıllar geçtikçe dostluğumuz ilerledi ve bana daha başka şeyler, uzak zamanlarda ve uzak mekânlarda geçen daha tuhaf şeyler anlatmaya başladı. Bazen, ufuktaki kurşuni buharlar alacakaranlıkta aranarak ötelerdeki yolları bana bir an için gösterir; bazen, suyun

altındaki yolları bir an görmem için geceleri, denizin derin suları fosfor gibi ışıltılı bir berraklığa bürünürdü. Ve bir an görünüp kaybolan bu görüntüler, mevcut yolların görüntüleri olduğu kadar, bir zamanlar var olan yolların ve olabilecek yolların da görüntüleriydi; çünkü, okyanuslar dağlardan çok eskidir ve Zaman düşleriyle doludur.

Dolunay gökte yükseldiğinde, Beyaz Gemi, Güney'den çıkagelirdi. Güney'den çıkagelip denizin üzerinde kayar gibi sessizce ilerlerdi. Ve deniz ister çalkantılı, ister dalgalı; rüzgârlar ister uygun, ister ters olsun o hep kayar gibi yol alır, tuhaf, uzun kürek sıralarının ahenkli hareketleriyle uzaklardan geçip giderdi. Bir gece güvertesinde sakallı, uzun giysili bir adam gördüm; uzak, bilinmeyen sahillere gitmek üzere gemiye binmem için bana el ediyor gibiydi. Bundan sonra, onu birçok defa dolunayda gördüm; el edip beni çağırmaktan hiç geri durmadı.

Ayın ıslıl ıslıl olduğu bir gece, çağrıya yanıt verdim ve ay ışınlarından bir köprünün üzerinden yürüyerek Beyaz Gemi'ye gittim. Beni çağıran adam, biliyor gibi göründüğüm tatlı bir dilde bana hoş geldin dedi ve yusuvarlak ayın ışığıyla altın rengine kesmiş Güney'e doğru kayar gibi yol alırken kürekçilerin yumuşak ezgileri geceyi doldurdu.

Pespembe ışıltılarla şafak söktüğünde, bilmediğim uzak ülkelerin parıltılı, yeşil kıyılarının önümde uzandığını gördüm. Denizden itibaren muhteşem görünüşlü, ağaçlıklı, yemyeşil taraçalar yükseliyor; şurada burada parıltılı beyaz çatılar ve tuhaf tapınakların sıra sıra sütunları göze çarpıyordu. Yeşil kıyıya yaklaşırken, sakallı adam bana, insanların bir zamanlar düşlediği, aklından geçirdiği ama sonraları unutulmuş tüm güzel düşlerin ve düşüncelerin ikametgâhı olan bu diyardan, Zardiyarından bahsetti. Ve bakışlarımı yeniden taraçalara çevirdiğimde, adamın söylediklerinin doğru olduğunu anladım; çünkü, önümde uzanan görüntüler arasında, bir zamanlar ufkun sisleri arasından ve okyanusun fosforlu gibi ışılan derinliklerinde gördüğüm yığınla şey vardı. Orada ayrıca benim bildiklerimden daha şahane şekiller ve fanteziler vardı; bunlar, gördüklerini ve düşlediklerini dünya öğrenmeden, yokluk içinde

ölen genç ozanların hayalleriydi. Zar diyarının yeşil yamaçlarına ayak basmadık; çünkü, denir ki, bu çimenleri çiğneyenler bir daha doğdukları ülkeye geri dönememiş.

Beyaz Gemi, Zar'ın tapınaklı taraçalarından sessizce uzaklaşırken, ileride, ufukta, muhteşem bir kentin ince uzun kulelerinin yükselmekte olduğunu gördük ve sakallı adam bana, "Burası, insanların boş yere anlamaya çalıştıkları tüm esrarları barındıran Bin Harika Kenti Thalarion'dur," dedi. Ve daha fazla yaklaştığımızda yeniden bakınca, kentin bugüne kadar gördüğüm ya da düşlediğim bütün kentlerden daha büyük olduğunu gördüm. Tapınakların kuleleri göğe doğru öyle yükseliyordu ki, tepeleri görülmüyordu; ve çok daha geride, ufkun ötesinde, üzerinde ancak birkaç acayip ve uğursuz çatının görüldüğü, ama yine de üzerlerinde zengin süslemeler ve çekici heykeller olan kasvetli, külrengi surlar uzanıyordu. İtici olduğu kadar da büyüleyici olan bu kente girmeye can atıyordum; sakallı adama, beni büyük oyma kapı Akariel'in yakınında bulunan ışıklar içindeki iskeleye çıkarması için yalvardım; ama o, "Bin Harika Kenti Thallarion'a giden çok insan oldu, ama hiçbiri geri dönmedi. Kentte ancak şeytanlar ve artık insan olmaktan çıkmış deliler dolaşır ve sokakları, kentte hüküm süren hayalet Lathi'ye bakanların gömülmemiş bembeyaz kemikleriyle doludur," diyerek, isteğimi kibarca geri çevirdi. Böylece Beyaz Gemi, Thallarion'un surlarını geçip yoluna devam etti ve tüylerinin parlaklığı, içinden çıktığı gökyüzünün parlaklığına yaraşır, güneye doğru uçmakta olan bir kuşu izledi günlerce.

Sonra, rengârenk çiçeklerle şirin bir sahile geldik; öğle güneşi altında güneşlenmekte olan şirin koruların ve ısıltılı kameriyelerin içerilere doğru göz alabildiğine uzandığını görebiliyorduk. Göremediğimiz çardaklardan zaman zaman hafif gülüşlerin eşlik ettiği lirik ezgiler ve kahkaha sesleri geliyordu, bu sesler öylesine baştan çıkarıcıydı ki, duyduğum sabırsızlıktan, kürekçileri, daha ileri gitmeleri için zorladım. Sakallı adamın ağzından tek kelime çıkmadı, ama nilüferlerin bir dantela gibi çevrelediği sahile yaklaşırken beni izliyordu. Ansızın, çiçeğe durmuş çayırlardan ve koca yapraklı ağaçlardan

üzerimize doğru esen bir rüzgâr, dehşetle titrememe yol açan kokular getirdi bize. Rüzgâr şiddetlendi ve hava, vebanın kasıp kavurduğu kentlerin, üstü kapatılmamış mezarların ölümcül, leş kokularıyla doldu. Bu lanetlenmiş kıyıda delirmiş gibi, alalecele uzaklaşırken, sakallı adam sonunda ağzını açarak, “Burası, Erişilmemiş Hazlar Diyarı Xura’dır” dedi.

Böylece, Beyaz Gemi, okşayıcı, hoş kokulu meltemlerin serinlettiği ılık denizler üzerinde bir kez daha semavi kuşun peşine takıldı. Günler, geceler boyu yol aldık ve dolunaylarda, kürekçilerin, memleketimden ilk defa yelken açtığım o uzaklarda kalmış gece dinlediğim şarkılar kadar latif şarkılarını dinledik. Sonunda, denizden yükselerek muhteşem bir kemer halinde birbirine kavuşan iki kristal burnun koruduğu Sona-Nyl limanına ay ışığında demir attık. Burası Hayaller Diyarı’ydı ve yemyeşil sahile ay ışığının altın köprüsünden geçerek çıktık.

Sona-Nyl diyarında ne zaman vardı, ne uzam; ne acı vardı ne de ölüm; orada sonsuzluk kadar uzun bir süre yaşadım. Korular ve çayırlar yemyeşil, çiçekler parlak ve hoş kokulu, dereler masmavi ve müzikal, çeşmeler berrak ve serin, Sona-Nyl’in tapınakları, şatoları ve kentleri azametli ve görkemliydi. Bir hududu yoktu bu diyarın; her güzel manzaranın ardından insanın karşısına daha güzeli çıkıyordu. Yetkin bir zarafet ve eksiksiz bir mutluluk bağışlanmış olan bu mutlu halk, kırsal alanda ve görkemli kentlerde canının istediği gibi hareket ediyordu. Orada yaşadığım milyarlarca yıl boyunca, acayip pagodaların sevimli çalı kümeleri arasından gözüktüğü ve beyaz patikaları güzel çiçeklerin çevrelediği bahçelerde neşe içinde dolaştım. Zirvelerinden, yeşil vadilerin koynundaki çan kuleli kentler ve sonsuz uzaklıktaki ufukta parıldayan dev kentlerin altın kubbeleriyle insanı büyüleyen manzaraların gözler önüne serildiği, tatlı eğimli tepelere tırmandım. Ay ışığında yakamozlanan denizi, kristal burunları ve Beyaz Gemi’nin demirlediği durgun limanı seyrettim.

O çok eski Tharp yılında, dolunayın gökte yükseldiği bir gece, ilahi kuşun insanı çağıran silüetinin belirdiğini gördüm ve huzursuzluğun ilk kıpırtılarını hissettim içimde. O zaman

sakallı adamla konuşarak, ona, şimdiye kadar hiç kimsenin görmediği, ama Batı'nın bazalt sütunlarının gerisinde uzandığına inanılan ırak Cathuria'ya gitmeye can attığımı söyledim. Orası, Umut Diyarı'dır ve orada hepimizin başka yerlerde de bildiğimiz yetkin fikirler ışıldar, ya da en azından böyle olduğu anlatılır. Ama sakallı adam bana, "İnsanların, Cathuria'nın bulunduğunu söyledikleri tehlikeli denizlerden sakın. Sona-Nyl'de ne acı ne de ölüm var, ama Batı'nın bazalt sütunlarının ötesinde ne olduğunu kim söyleyebilir?" dedi. Buña rağmen bir sonraki dolunayda Beyaz Gemi'ye bindim ve kimsenin dolaşmadığı denizlere açılmak üzere, gönülsüz sakallı adamla birlikte sakın limandan ayrıldım.

Ve semavi kuş önümüz sıra uçarak Batı'nın bazalt sütunlarına doğru bize kılavuzluk etti; ama bu defa, kürekçiler dolunayda her zamanki tatlı ezgilerini söylemiyorlardı. Görkemli koruları ve saraylarıyla, bilinmeyen Cathuria Diyarı'nı sık sık zihnimde canlandırıyor ve daha başka ne gibi harikaların beni beklemekte olduğunu merak ediyordum. "Cathuria," diyordum kendi kendime, "tanrıların mekânı ve sayısız altın kentin ülkesi. Camorin'in koruları kadar hoş kokulu ormanları, sarısabır ve sandalağaçlarındandır ve ağaçlarında sevimli kuşlar cıvıdayıp, kanat çırpır. Cathuria'nın çiçekli, yemyeşil dağlarında, oyma ya da boyama resimleri ve bir mağaradan doğan Narg nehrinin kokulu serin sularının gümüş çeşmelerden büyüleyici bir müzikle döküldüğü bahçeleri olan pembe mermerden tapınakları bulunmaktadır. Cathuria kentlerinin etrafı altın surlarla çevrilidir ve kaldırımları da altın döşelidir. Bu kentlerdeki bahçelerde tuhaf orkideler ve tabanı mercan ve kehribardan hoş kokulu göller vardır. Geceleri caddeler ve bahçeler, üç renkli kaplumbağa kabuğundan yapılmış şirin fenerlerle aydınlatılır ve şarkıcılarla çalgıcıların yumuşak notaları duyulur. Cathuria kentlerinin evleri, kutsal Narg'ın sularının aktığı hoş kokulu bir kanal üzerine kurulmuş birer saraydır. Evler mermerden ve somakidendir; çatılarıysa, neşe dolu tanrılar uzak doruklardan seyrederken, güneş ışınlarını yansıtarak kentin görkemini daha da artıran ıslıl ıslıl altındandır. Bu sarayların en güzeli, kimilerinin bir yarı-tanrı, kimile-

rinin tanrı dedikleri yüce hükümdar Doriab'ın sarayıdır. Doriab'ın sarayı yüksektir ve duvarları üzerinde mermerden birçok ufak kule vardır. Koca koca salonlarında büyük kalabalıklar toplanır ve burada çağların ganimetleri duvarları süsler. Lal rengi ve lacivert uzun sütunlar üzerine kurulmuş çatısı som altındandır; üstüne tanrıları ve kahramanları betimleyen öyle resimler oyulmuştur ki, başını yukarı kaldırıp bakanlar, yaşayan Olympos'a baktıklarını sanırlar. Sarayın tabanı camdandır, altından Narg'ın ustaca aydınlatılmış ve güzelim Cathuria dışında bilinmeyen gösterişli balıklarıyla şenlenmiş suları akar."

Cathuria hakkında kendi kendime böyle konuşuyordum, ama sakallı adam hiç durmadan beni Sona-Nyl'in mutlu kıyılarına geri dönmem konusunda uyarıyordu; çünkü Sona-Nyl insanlarca bilinirken, bugüne kadar kimse Cathuria'yı görmemişti.

Ve kuşun peşine takılışımızın otuz birinci gününde, Batı'nın bazalt sütunlarını gördük. Sise gömülmüşlerdi; sis öylesine koyuydu ki, ne ötesini ne de -kimilerinin ta gökyüzüne kadar uzandığını söylediği- sütunların tepesini görmenin olanağı vardı. Sakallı adam, geri dönmemiz için bana yalvardı, ama aldırmadım; çünkü, bazalt sütunların gerisindeki sisin içerisinden şarkıcıların ve çalgıcıların, Sona-Nyl'in en tatlı nağmelerinden daha tatlı nağmelerinin geldiğini hayal ediyordum; bu şarkılar beni, dolunayda çok uzaklardan gelen ve Hayal Diyarı'nda ikamet eden beni övüyordu. Böylece Beyaz Gemi, ezginin sesini takip ederek sütunlar arasından sise daldı. Ve müzik susup, sis kalktığında, karşımızda Cathuria'yı değil, üzerinde gemimizin bilinmeyen bir hedefe doğru umarsızca sürüklendiği çalkantılı, amansız bir deniz bulduk. Çok geçmeden, kulaklarımıza suların uzak gümbürtüsü çalındı ve ufukta, dünyanın tüm okyanuslarının hiçlik uçurumuna döküldüğü muazzam bir şelalenin göklere yükselen serpintileri görüldü. O zaman sakallı adam yanaklarından aşağı süzülen yaşlarla bana, "Belki de bir daha hiç görmeyeceğimiz güzelim Sona-Nyl Diyarı'nı terk ettik. Tanrılar insandan daha büyüktür; kazanan da onlar oldu," dedi. Kopacağını bildiğim çatırtı sesi duyulmadan gözlerimi kapadım; suların hızla aşağı

döküldüğü yerin kıyıcığında alay edercesine kanatlarını çırpıp semavi kuşun görüntüsü kayboldu.

Çatırtının ardından zifiri karanlığa gömüldük; insanların ve insan olmayan şeylerin çığlıklar attığını duydum. Ayaklarımın altında yükselen rutubetli taşların üzerinde serili yatarken, Doğu'dan esen şiddetli rüzgârlar, iliklerime kadar dondurdu beni. Duyduğum bir başka çatırtıyla gözlerimi açtığımda, kendimi, milyarlarca yıl önce yelken açtığım deniz fenerinin sahanlığında buldum. Aşağılarda, karanlığın içinde, kayalara çarpıp parçalanmış bir geminin bulanıklaşmış hatları bir hayal gibi görünüyordu ve başımı batmak ta olan gemiden kaldırıp yukarı baktığımda, dedemin fener bekçisi olarak atanmasından bu yana fenerin ilk defa sönmüş olduğunu gördüm.

Gece nöbetimin daha ileri bölümünde, deniz fenerine girdiğimde, duvarda, hâlâ denize açıldığım gün bıraktığım tarihte duran bir takvim gördüm. Şafakla birlikte aşağı inip gemi enkazını bakındım, ama bütün bulduğum şeydu: Mavi rengini gökyüzünden almış tuhaf bir ölü kuş ve çatlayan dalgalardan ya da dağlardaki karlardan daha beyaz, bir seren çubuğu parçası.

Ve ondan sonra, okyanus bana bir daha sırlarını anlatmadı ve o zamandan beri birçok dolunay gökte yükseldiyse de Güney'den gelen Beyaz Gemi hiç görünmedi.

ARTHUR JERMYN

Hayat iğrenç bir şey ve hakkında bilgi sahibi olduğumuz arka planından, hayatı bazen bin defa daha iğrenç kılan gerçeğin çılginca imalarını sezinleriz. Şok edici ifşaatlarıyla insanı zaten ezmekte olan bilim, belki de sonunda, biz insan türünü –eğer ayrı bir türsek– tümüyle yeryüzünden silecektir; çünkü, bilimin ihtiyaten sakladığı tahmin edilemez dehşetler ortaya salıverilecek olsaydı, ölümlü beyinler buna dünyada katlanamazdı. Ne olduğumuzu bilseydik, biz de Sir Arthur Jermyn'in yaptığını yapardık: Arthur Jermyn bir gece üstüne benzin döküp ateşe verdi. Kimse kömürleşmiş kalıntılarını bir kavanoza koymadı ya da anısına bir tören düzenlemedi; çünkü, insanların onu unutmak istemelerine yol açan bazı belgelerle sandık içinde bir şey bulunmuştu. Onu tanıyan bazıları, hiçbir zaman var olduğunu kabule yanaşmıyorlar.

Arthur Jermyn, bir sandık içerisinde Afrika'dan gelen şeyi gördükten sonra kıra gidip kendini yaktı. Hayatına son vermesine neden olan şey, kendi tuhaf kişisel görünüşü değil, bu şeydi. Çoğu insan, Arthur Jermyn'in tuhaf çehresine sahip olsaydı, yaşamaktan hoşlanmazdı; ama o bir ozan ve bilim adamıydı ve suratını hiç umursamıyordu. Öğrenme tutkusu kanında vardı; çünkü, dedesinin babası Baronet Sir Robert Jermyn ünlü bir antropologdu; ayrıca, dedesinin dedesinin babası Sir Wade Jermyn Kongo bölgesini ilk keşfedenlerden biriydi ve Kongo'nun kabileleri, hayvanları ve eski sözümona uygarlıkları hakkında çok geniş bilgiler içeren yazılar yazmıştı. Yaşlı Sir Wade Jermyn gerçekte, neredeyse bir hastalık derecesinde entelektüel heves sahibiydi; *Afrika'nın Bazı Bölgeleri Hakkında Gözlemler* adlı kitabı yayımlandığında, Kongo'daki tarihöncesi bir beyaz uygarlığı konusunda ileri sürdüğü acayip savlar onu oldukça gülünç duruma düşürdü. Bu korkusuz kaşif, 1765'te Huntingdon'da bir delilerevine kapatıldı.

Delilik bütün Jermyn'lerde vardı, ama bereket versin, pek fazla Jermyn yoktu. Jermyn soyu dallara ayrılmamıştı ve Arthur, soyunun son temsilcisiydi. O olmasaydı, insan, o şey geldiğinde ne yapacağını söyleyemezdi. Jermyn'ler pek eli yüzü düzgün kimseler değildi, hep kusurlu bir yanları vardı ve Arthur en beterleriydi; oysa, Sir Wade'den öncesine ait aile resimlerinde pekâlâ düzgün yüzlere rastlanıyordu. Deliliğin, çılgın Afrika öyküleri dostlarını hem dehşete düşüren, hem de eğlendiren Sir Wade ile başladığı kesindi. Bu, hiç de normal birinin toplayıp muhafaza etmeyeceği andaç ve numunelerden, karısına yaşattığı Doğu'ya has inziva hayatından açıkca görünüyordu. Dediğine göre, karısı, Afrika'da rastladığı bir Portekizli tüccarın kızıymış ve İngiliz tarzı yaşamdan hoşlanmıyormuş. Yolculuklarının ikincisi ve en uzunundan geri dönerken, karısıyla henüz küçük bir çocuk olan Afrika'da doğmuş oğlu da Sir Wade'in yanında geldi ve geri dönmediği üçüncü ve sonuncu yolculuğunda da ona eşlik ettiler. Kadını, hizmetkârlar da dahil hiç kimse yakından görmüş değildi; çünkü çok sert ve tuhaf yaratılışlı biriydi. Jermyn Konağı'nda kaldığı kısa süre içerisinde, evin uzak bir kanadında oturmuş ve hizmetine sadece kocası bakmıştı. Gerçekte, Sir Wade'in ailesi üzerinde titreme tarzı son derece tuhaftı; Afrika'ya döndüğünde, oğluna iğrenç bir Gineli siyah kadın dışında kimsenin bakmasına izin vermedi. Bayan Jermyn'in ölmesi üzerine geri döndüğünde, çocuğun bakımını bütünüyle kendisi üstlendi.

Ama dostlarının onu deli saymalarına yol açan şey esas olarak Sir Wade'in konuşmalarıydı, özellikle de sarhoşken söyledikleri. On sekizinci yüzyıl gibi bir akıl çağında, bir âlimin Kongo ayı altındaki yabanıl görüntülerden, tuhaf sahnelerden; eskilikten ufalanmakta olan, sarmaşıklar bürümüş, unutulmuş bir kentin dev sur ve sütunlarından; uçurumu andırır derinliklerdeki karanlık hazine mahzenlerine, akıl almaz yeraltı mezarlarına inen sonsuz sayıda rutubetli, sessiz taş basamaktan söz etmesi pek akıl kârı değildi. Özellikle, böyle bir yeri uğrak yeri yapan yarı orman yarattığı, yarı o çok eski kentin yarattığı canlı varlıklardan; Plinius'un bile betimlerken duraksayacağı türden hayal mahsulü yaratıklardan; büyük maymun-

ların, surları, sütunları, kemerli yeraltı mezarları ve tuhaf oymalarıyla ölmekte olan kenti istila etmelerinden sonra ortaya çıkmış olmaları gereken şeylerden söz etmesi akılla bağdaşır gibi değildi. Yine de Sir Wade, yurduna son defa dönüşünden sonra böylesi şeylerden, çoğunlukla Knight's Head'deki üçüncü bardağından sonra öylesine tekinsiz ve insanı iliklerine kadar titreten bir tarzda söz ederek; balta girmemiş ormanda ne bulduğunu ve yalnızca kendisinin bildiği korkunç harabeler arasında nasıl yaşadığını söyleyerek övündü. Ve sonunda bu canlı şeylerden öyle bir edayla söz etmeye başladı ki, onu tımarhaneye kapattılar. Huntington'da demir parmaklıklı bir odaya kapatıldığında pek üzölmüş gibi görünmedi, çünkü zihnini tuhaf bir şekilde çalışıyordu. Oğlu çocukluktan çıkmaya başladı başlayalı evini daha az sever olmuş, sonunda da açıkça korkmaya başlamıştı. Knight's Head'i karargâh tutmuştu ve tımarhaneye kapatıldığında, korunma altına alınmış gibi belli belirsiz bir minnettarlık gösterdi. Üç yıl sonra da öldü.

Wade Jermyn'in oğlu Philip, hayli tuhaf biriydi. Fizik olarak babasına çok benzemesine karşın, görünüşü ve davranışları birçok bakımdan o kadar kabaydı ki, herkes ondan uzak duruyordu. Bazılarının korktuğu gibi, babasından deliliği miras almamıştı ama, son derece kalın kafalıydı ve kısa sürelerle de olsa kendini önüne geçilemez bir şiddete kaptırdığı olurdu. Ufak tefek olmasına karşın, son derece kuvvetli ve inanılmaz çevik biriydi. Babasının unvanını almasından on iki yıl sonra, soyunun çingenelere dayandığı söylenen kendi avlak bekçisinin kızıyla evlendi, ama oğlu doğmadan önce bir deniz eri olarak donanmaya yazıldı ve böylece, alışkanlık ve kötü davranışları yüzünden kendisinden nefret edenlere geri kalan tüm halkın nefretini de eklemiş oldu. Bağımsızlık savaşından sonra, Afrika'yla ticaret yapan bir gemiye yazıldığı; kuvveti ve tırmanmada gösterdiği başarılar nedeniyle bir tür ün kazandığı, ama sonunda, bir gece gemi Kongo sahilinden ayrılırken ortadan kaybolduğu haberleri geldi.

Ailenin artık herkesçe kabul edilen garipliği Sir Philip Jermyn'in oğlunda, çok tuhaf ve ölümcül bir aşamaya ulaştı. Ufak tefek orantısızlıklarına karşın, bir tür Doğu zarafetiyle uzun

boyu ve epey yakışıklı sayılabilecek Robert Jermyn hayata bir bilim adamı ve araştırmacı olarak başladı. Deli dedesinin Afrika'dan getirmiş olduğu kutsal andaç koleksiyonunu bilimsel olarak ilk inceleyen ve ailenin adını budunbilimde olduğu kadar keşifler dünyasında da meşhur eden o oldu. 1815'te, Sir Robert yedinci Vikont Brightholme'un kızıyla evlendi ve ardından üç çocukları olmak mutluluğuna nail oldular. Bu çocuklardan en büyüğüyle en küçüğünü bedensel ve zihinsel kusurları yüzünden hiç gören olmadı. Ailesindeki bu talih-sizliklere üzülen bilim adamı teselliyi çalışmada aradı ve Afrika'nın iç bölgelerine iki uzun inceleme gezisi yaptı. Philip Jermyn'in kabalığıyla Brightholm'ların gururunu birleştirmişe benzeyen son derece itici bir kişiliğe sahip olan ikinci evlat Nevil, 1849'da sıradan bir dansçı kızla kaçtı, ama ertesi yıl geridöndüğünde bağışlandı. Nevil, Jermyn Konağı'na Arthur Jermyn'in babası olacak olan Alfred adlı oğluyla birlikte, bir dul olarak geri dönmüştü.

Dostları, Sir Robert Jermyn'in aklını oynatmasına peşpeşe gelen bu üzüntülerin sebep olduğunu söyledilerse de, hastalığa yol açan şeyin Afrika inançları olması da büsbütün olanak dışı değildi. Yaşlı bilgin, Sir Wade'in garip, melez yaratıklarla dolu kayıp kent hakkında anlattığı çılgınca öyküleri açıklayabilmek umuduyla, dedesinin ve kendisinin keşif gezisi yaptığı yörede yaşayan Onga kabilesine ait efsaneleri toplamaktaydı. Atasının belgelerinde belirli bir tutarlılık bulunması, deli adamın hayal gücünü tetikleyen yerel efsaneler olduğunu akla getiriyordu. Kâşif Samuel Seaton, beyaz bir tanrı tarafından yönetilen, beyaz maymunlarla dolu eski bir kentle ilgili bazı efsanelerin budunbilimcinin işine yarayabileceği inancıyla, elinde Ongalar arasında tuttuğu notlarla 19 Ekim 1852'de Jermyn Konağı'na uğradı. Sohbet sırasında muhtemelen daha birçok ayrıntı vermiş olmalıdır, ancak ansızın yaşanan bir dizi korkunç facia yüzünden bu ayrıntılar hiçbir zaman öğrenilemedi. Sir Robert Jermyn kütüphanesinden çıktığında geride kâşifin boğularak öldürülmüş cesedini bıraktı ve kimsenin engellemesine kalmadan çocuklarının üçünü de, hiç kimsenin görmediği iki çocukla, kaçıp gitmiş olan oğlunun işini

bitirdi. Nevil Jermyn, yaşlı adamın çılgın katliam planına dahil olduğu anlaşılan iki yaşındaki oğlunu başarıyla savunurken can verdi. Defalarca intihara kalkışan ve ağzını açıp tek kelime konuşmayı ısrarla reddeden Sir Robert, hapsedilişinin ikinci yılında inme geçirerek öldü.

Sir Alfred Jermyn, daha dördüne basmadan baronet oldu, ama zevkleri hiçbir zaman unvanına yakışmadı. Yirmisinde, bir müzikhol çalgıcı grubuna katıldı, otuz altısında gezici bir Amerikan sirkiyle birlikte dolaşmak uğruna karısını ve çocuğunu terk etti. Sonu çok korkunç oldu. Birlikte seyahat ettiği sirkte normalden daha açık renkli kocaman bir erkek goril vardı; göstericilerin el üstünde tuttuğu, şaşılacak kadar uysal bir hayvan. Alfred Jermyn, bu gorilden olağanüstü etkilendi; demir parmaklıkların arasından sık sık gözlerini birbirlerine dikip uzun uzun bakıştılar. Sonunda Alfred Jermyn hayvanı eğitmesine izin verilmesini istedi ve kendisine bu izin verildi; başarısıyla seyircileri de gösterici-arkadaşlarını da şaşırttı. Bir sabah, Chicago'da, Alfred Jermyn gorille, son derece akıllıca bir boks maçının provasını yaparken, goril her zamankinden daha güçlü bir darbe indirerek amatör terbiyecinin hem bedenini hem gururunu zedeledi. Bundan sonra olanlar hakkında "Dünyanın En Büyük Gösterisi"nin üyeleri konuşmaktan pek hazzetmezler. Sir Alfred Jermyn'in insani olmayan tiz bir çılgılla hantal rakibinin üzerine atılmasını, gorili iki eliyle tutup kafesin zeminine yatırmasını ve hayvanın kıllı boyununu gaddarca ısırmasını görmeyi hiç beklemiyorlardı. Goril gafil avlanmıştı, ama bu durum uzun sürmedi ve gorilin her zamanki terbiyecisi işe karışmaya fırsat bulamadan, bir zamanlar bir baronete ait olan beden tanınmaz hale gelmişti bile.

II

Arthur Jermyn, Sir Alfred Jermyn ile soyu sopu belirsiz bir müzikhol şarkıcısının oğluydu. Çocuğunun babası olan kocası, ailenin hayatından çıktıktan sonra, anne, çocuğunu alıp, artık oradaki mevcudiyetine itiraz edecek kimsenin olmadığı

Jermyn Konağı'na gitti. Bir soylunun nasıl itibarlı bir kişi olduğu konusunda bilgi sahibi olmadığı söylenemezdi; bu itibarı, oğlunun sınırlı parasının elverdiği en iyi eğitimi görmesiyle kazanacağını görüyordu. Ailenin serveti artık son derece azalmış ve Jermyn Konağı bir harabeye dönmüştü, ama genç Arthur eski binayı da içindekileri de çok sevdi. Arthur, daha önce yaşamış Jermyn'lere benzemiyordu, çünkü o bir ozan ve bir düşçüydü. Yaşlı Sir Wade Jermyn'in kimselerin görmediği Portekizli eşi hakkında anlatılan öyküleri duymuş olan bazı komşular, onun Latin kanının kendini gösterdiğini ileri sürdüler; ama çoğunluk, çocuğun güzellik karşısındaki bu duyarlılığını, toplumsal kabul görmemiş bir müzikhol şarkıcısı annesine vererek, dudak büktü. Arthur Jermyn'in şair inceliği, kaba saba görüntüsü yüzünden daha da dikkat çekiciydi. Jermyn'lerin çoğunun son derece tuhaf ve itici bir dış görünüşü vardı, ama Arthur'un durumu son derece çarpıcıydı. Tam olarak neye benzediğini söylemek zordu, ama yüzündeki ifade, yüz açısı ve kollarının uzunluğu, onunla ilk defa karşılaşanların irkilerek ürpermesine neden oluyordu.

Görüntüsünün yarattığı etkiyi yumuşatan Arthur Jermyn'in akli ve karakteriydi. Arthur yetenekli ve bilgiliydi; Oxford'da en iyi dereceleri almıştı ve ailesinin entelektüel ününü kurtarmışa benziyordu. Yaradılış olarak bilimden çok şiire eğilimli olmasına karşın, Sir Wade'in tuhaf ama gerçekten şahane koleksiyonundan yararlanarak, atalarının Afrika budunbilimi ve eski uygarlıkları konularındaki çalışmalarını sürdürmeyi aklına koydu. Engin düş gücüyle, deli kâşifin kesinlikle inandığı anlaşılan tarihöncesi uygarlığı sık sık düşündü ve sözkonusu kâşifin daha çılgın not ve paragraflarında sözü edilen, balta girmemiş ormandaki sessiz kent üzerine kafasında öykü üzerine öykü icat etti. Balta girmemiş ormanlardaki bu varlığını kimsenin bilmediği, adsız, melez ırkla ilgili bulanık ifadelerle karşı dehşetle çekicilik karışımı tuhaf duygular besliyor; böyle bir hayalin olası temellerini kafasında evirip çeviriyor ve dedesinin babasıyla Samuel Seaton'ın Ongalar arasında topladıklarından daha yakın tarihli bilgiler elde etmeye çalışıyordu.

1911'de, annesinin ölümünden sonra Sir Arthur Jermyn araştırmalarını sonuna kadar götürmeye azmetti. Bir araştırma gezisinin gerektirdiği parayı bulabilmek için mülkünün bir kısmını sattı ve Kongo'ya doğru yelken açtı. Belçikalı yetkililerden kılavuzlar temin ederek Onga ve Kaliri kabilelerinin yaşadığı topraklarda bir yıl geçirdi ve ummadığı kadar çok bilgi elde etti. Kaliriler arasında, Mwanu adında, eski efsanelere karşı ilgi duyan, güçlü bir belleğe sahip olmakla kalmayıp son derece zeki de olan yaşlı bir şef vardı. Bu yaşlı şef, Jermyn'in duymuş olduğu tüm öyküleri doğruladı ve bunlara taş kent ve beyaz maymunlarla ilgili olarak kendisine anlatılmış öyküleri de ekledi.

Mwanu'ya göre gri kent ve melez yaratıklar bugün artık yoktu; çok uzun yıllar önce savaşkan N'bangular tarafından yok edilmişlerdi. Bu kabile binaların çoğunu yıkıp, canlıları da öldürdükten sonra saldırılarının amacı olan içi-doldurulmuş tanrıçayı; tuhaf varlıkların tapındığı ve Kongo geleneklerine göre bu varlıklar arasında bir prenses olarak hüküm sürmüş kişinin biçiminde olduğu kabul edilen beyaz maymun-tanrıçayı alıp götürdüler. Bu maymun benzeri yaratıkların ne oldukları hakkında Mwanu'nun hiçbir fikri yoktu; ama onların yıkılan kentin kurucuları olduğunu sanıyordu. Jermyn hiçbir tahminde bulunamıyordu; ama epeyce sorup soruşturduktan sonra içi-doldurulmuş tanrıça hakkında çok renkli bir efsane ortaya çıkardı.

Söylenenlere göre, Maymun-prensес Batı'dan gelen büyük beyaz bir tanrının eşi olmuş. Uzun bir süre kentte birlikte hüküm sürmüşler, ama bir oğulları olduğunda, üçü birlikte gitmişler. Daha sonra tanrıyla prenses geri dönmüş ve prensesin ölümü üzerine, kutsal kocası, prensesin bedenini mumyalamış ve tapınılacağı taştan büyük bir eve yerleştirmiş. Sonra da tek başına çekip gitmiş. Efsanenin bundan sonraki kısmı üç değişik şekilde anlatılıyordu. Bir öyküye göre, içi-doldurulmuş tanrıçanın, ona sahip olan kabile için bir üstünlük simgesi olması dışında bir şey olmuyordu. N'bangular da bu yüzden onu götürmüşlerdi. İkinci bir öykü, bir tanrının geri dönüşünden ve kutsal eşinin ayakları dibinde ölümünden söz

ediyordu. Üçüncü öykü ise, büyüüp yetişkin bir adam –yoksa maymun ya da tanrı mı demeliyiz?– olan, ancak gerçek kimliğini bilmeyen oğulun dönüşünden söz ediyordu. Hayal gücü kuvvetli siyahilerin bir takım olayları abartarak bir efsane uydurmuş olduklarına hiç kuşku yoktu.

Yaşlı Sir Wade'in betimlediği orman kentinin gerçekliğinden Arthur Jermyn'in artık kuşkusu kalmamıştı; bu yüzden, 1912'nin başlarında kentin kalıntılarına rastladığında pek şaşırmadı. Kentin büyüklüğü biraz abartılmıştı, ama etrafı dağılmış taşlar buranın bir zenci köyü olmadığını kanıtıyordu. Ne yazık ki, hiç oyma bulunamadı ve araştırma gezisinin kısıtlı bütçesi, Sir Wade'in sözünü ettiği kemerli mahzen sistemine indiği açıkça belli olan bir geçidin temizlenmesini engelledi. Beyaz maymunlar ve içi doldurulmuş tanrıça üzerine yörenin bütün kabile reisleriyle konuşuldu, ama yaşlı Mwanu'nun verdiği bilgilere en önemli katkı bir Avrupalıdan geldi. Kongodaki takas usulü alışveriş yapan bir dükkânda çalışan Belçikalı görevli B. Verhaeren, hakkında kulağına bir şeyler çalınmış olan içi doldurulmuş tanrıçanın sadece yerini bulmakla kalmayıp onu ele geçirebileceğine de inanıyordu; çünkü bir zamanların kudretli N'banguları şimdi Kral Albert hükümetinin itaatkâr kullarıydı ve beraberlerinde götürdükleri korkunç tanrıçadan ayrılmaya kolayca ikna edilebilirlerdi. Bunun üzerine, Jermyn, dedesinin dedesinin babasının en çılgın öykülerini –yani, bugüne kadar duyduğu en çılgın öyküleri– doğrulayacak paha biçilmez bir budunbilim kanıtının birkaç ay içinde eline geçme olasılığının verdiği coşkuyla, İngiltere'ye gitmek üzere yola çıktı. Jermyn Konağı civarında yaşayan hemşerileri, ola ki, Sir Wade'in Knight's Head'deki masaların başında anlattığı öyküleri dinlemiş olan atalarının aktardığı daha çılgınca öyküleri duymuş olabilirler.

Arthur Jermyn, B. Verhaeren'in göndereceği sandığı sabırla beklerken, bir yandan da büyük bir gayretle deli atasından kalan elyazmalarını incelemeye girişti. Sir Wade ile aralarında büyük bir benzerlik olduğunu hissetmeye ve Sir Wade'in hem İngiltere'deki yaşamına hem de Afrika serüvenine ilişkin kalıntılar aramaya başladı. İnzivada yaşayan gizemli eşle ilgili çok şey

anlatılagelmekteydi, ancak Jermyn Konağı'nda kaldığına ilişkin elle tutulur bir kanıt kalmamıştı geriye. Jermyn, bütün izlerin böyle tamamen silinmesine neyin yol açtığını ya da sağladığını merak etti ve kocasının deliliğinin bunun esas nedeni olduğuna hükmetti. Dedesinin dedesinin babasının eşinin Afrika'daki bir Portekizli tüccarın kızı olduğunun söylendiğini anımsadı. Kadıncağızın yaşam tecrübesi ve Kara Kıta hakkındaki yüzeysel bilgisi, kuşkusuz, Sir Wade'in kıtanın iç bölgelerine ilişkin öyküleriyle alay etmesine yol açmış olmalıydı; böyle bir adamın bağışlayabileceği bir şey olmasa gerekti bu. Kadıncağız Afrika'da ölmüştü; oraya sürüklenip götürülmesinin nedeni, belki de, kocasının, anlattıklarının doğruluğunu kanıtlama kararlılığıydı. Ama bu düşünceler kafasında belirdiğinde, Arthur Jermyn bunların boşunallığına gülmeden edemedi; çünkü, söz konusu her iki atasının ölümlerinin üzerinden bir buçuk yüzyıl geçmişti.

1913 Haziranında, B. Verhaeven'den içi doldurulmuş tanrıçanın bulunmuş olduğunu anlatan bir mektup geldi. Belçikalı bunun, meslekten olmayan birinin sınıflandıramayacağı türden, son derece olağanüstü bir şey olduğunu iddia ediyordu. Bunun bir insan mı, yoksa bir maymunu mu olduğunu ancak bir bilim adamı belirleyebilirdi; mumyanın bozulmuş olması bu tayin işlemini büyük ölçüde zora sokacaktı. Zaman ve Kongo'nun iklimi mumyalara, hele böyle amatör işi mumyalara göre değildi. Yaratığın boynunda, içinde haneden motifleri çizilmiş boş bir madalyonun asılı olduğu altın bir zincir bulunmuştu; kuşkusuz bu şey N'bangular tarafından bahtsız bir yolcudan yadigâr alınıp, tılsım olarak tanrıçanın boynuna asılmış olmalıydı. Mumyanın yüz hatları hakkında düşündüklerini söylerken B. Verhaeren acayip bir karşılaştırma yapıyor, daha doğrusu bu yüzün muhatabını ne kadar şaşırtacağını biraz da alaycı bir üslupla belirtiyordu; ama böylesi hafiflikler üzerinde uzun boylu duramayacak kadar, işin bilimsel yönüyle ilgileniyordu. İçi doldurulmuş tanrıçanın usulünce ambalajlanmış olarak mektuptan bir ay sonra geleceğini yazıyordu.

Sandığa konulmuş şey 3 Ağustos 1913 günü öğleden sonra Jermyn Konağı'na geldi ve hemen, Sir Robert ve Arthur

tarafından düzenlenen Afrika numuneleri koleksiyonun bulunduğu büyük odaya götürüldü. Bundan sonra olup bitenler, en iyi, hizmetkârların anlattığı öykülerden ve daha sonra incelenen nesnelerden ve belgelerden çıkarılabilir. Anlatılan çok sayıda öykü içinde en ayrıntılı ve tutarlı öykü, evin baş uşağı yaşlı Soames'in öyküsüydü. Bu güvenilir adama göre Arthur Jermyn, sandığı açmadan önce herkesi odadan çıkardı; ama herkes çıkar çıkmaz duyulan çekiç ve keski seslerinden, Arthur Jermyn'in hiç vakit kaybetmeden sandığı açmaya giriştiği anlaşıyordu. Bir süre hiç ses duyulmadı; Soames bu süreyi tam olarak kestiremese de, taş çatlasın çeyrek saat sonra, Jermyn'e ait olması su götürmez bir sesin dehşet içinde haykırdığı duyuldu. Hemen ardından Jermyn odadan çıktı ve ardından atlı kovalıyormuş gibievdendışarı doğru hamle etti. Beti benzi atmış yüz ifadesi tarif edilebilecek gibi değildi. Ön kapıya yaklaştığında aklına bir şey düşmüş gibi duraladı, koşarak geri dönüp, mahzene inen merdivenlere atıldı. Hizmetkârların şaşkınlıktan ağızları açık kalmıştı; merdivenlerin başında efendilerinin dönüşünü beklediler, ama o görünmedi. Aşağıdan sadece petrol kokusu geliyordu. Hava karardıktan sonra, mahzenden avluya açılan kapıdan bir takırtı duyuldu ve ahırda hizmet eden bir uşak, tepeden tırnağa kadar petrole bulanmış ve etrafa keskin bir petrol kokusu yayan Arthur Jermyn'in gizlice dışarı çıkıp karanlıkta gözden yittiğini gördü. Sonra büyük bir heyecan ve dehşet içinde herkes neticeyi gördü. Kırdan bir kıvılcım çıktı, alevler yükseldi ve bir insan ateşi sütunu göklere tırmandı. Jermyn soyu artık yoktu.

Arthur Jermyn'in kömürleşmiş kalıntılarının toplanıp gömülmemesinin nedeni, daha sonra bulunan şeylerde, daha çok da sandıkta bulunan şeyde yatıyor. İçi doldurulmuş tancının çok iğrenç bir görünüşü vardı; kuruyup büzüşmüştü; ama bilinmeyen bir türden, mumyalanmış bir maymun olduğu açıkça görülüyordu; kayıtlara geçmiş bütün türlerden daha az kıllıydı ve insanoğluna şaşılacak derecede yakındı. Daha fazla ayrıntıya girmenin alemi yok, ancak iki dikkat çekici özellikten söz edilmesi gerekir; çünkü bunlar, Sir Wade'in Afrika'daki araştırma gezilerinde tuttuğu notlara ve Kongo

halkının beyaz tanrıyla maymun tanrıça efsanelerine fazlasıyla uyuyor. Söz konusu iki özellik şunlar: Yaratığın boynundaki madalyonun içinde bulunan arma, Jermynlerin armasıydı ve B. Verhaeven'in canlı, korkunç ve doğadışı bir dehşet atfettiği büzüşmüş yüzü şakayla karışık benzettiği yüz, Sir Wade Jermyn ile meçhul karısının torununun torununun oğlu olan hassas yaratılışlı Arthur Jermyn'in yüzünden başkası değildi. Kraliyet Antropoloji Enstitüsü üyeleri bu şeyi yakıp, madalyonu bir kuyuya attılar ve bu üyelerden bazıları, bir zamanlar Arthur Jermyn diye birinin var olduğunu kabule asla yanaşmıyorlar.

ULTHAR'IN KEDİLERİ

Skai nehrinin ötesinde uzanan Ulhar'da kimsenin bir kedi öldüremeyeceği söylenir; ateşin önüne uzanmış mırıldanan kediye gözümü dikip bakarken doğrusu buna inanabilirim. Çünkü, kedi gizemlidir ve insanın anlayamayacağı tuhaf şeylere yakındır. Antik Mısır'ın ruhu; Meroe ve Ophir'deki unutulmuş kentlerin öykülerinin taşıyıcısıdır. Balta girmemiş ormanın efendilerinin soyundandır; yaşlı ve uğursuz Afrika'nın sırlarının mirasçısıdır. Sfenks onun amcasının kızıdır ve onun dilini konuşur; ama kedi Sfenks'ten daha eskidir ve onun unutuğu şeyleri hatırlar.

Kasabalılar kedilerin öldürülmesini yasaklamadan önce, Ulthar'da komşularının kedilerini tuzağa düşürüp boğazlamaktan zevk alan yaşlı bir rençperle karısı yaşıyordu. Çoğu insanın geceleri kedi sesi duymaktan nefret etmesi ve alacakaranlıkta kedilerin avlu ve bahçelerde gizlice koşuşturmalarını kötüye yorması dışında, bunu yapmaları için bir neden düşünemiyorum. Ama sebebi ne olursa olsun, bu yaşlı adamla kadın, fakirhanelerinin yakınlarına gelen bütün kedileri tuzağa düşürüp avlamaktan ve boğazlamaktan keyif alıyorlardı ve karanlık bastırdıktan sonra duyulan bazı seslerden, çoğu köylü kedilerin boğazlanma tarzının son derece tuhaf olduğunu düşünmekteydi. Ama yaşlı çiftin sararıp solmuş suratlarında her zaman görülen ifade yüzünden; kulübelerinin çok küçük olması ve ihmal edilmiş bir avluda oraya buraya serpilmiş meşe ağaçlarının gerisinde kuşku verici bir şekilde gizlenmiş olması yüzünden köylüler onlarla bu konuyu konuşmadılar. Gerçekte, çoğunluğu kedi sahibi olan köylüler, bu tuhaf insanlardan nefret ettiklerinden daha fazla korkuyorlardı ve onları acımasız katiller diye azarlamak yerine, sevgili ev hayvanlarının veya avcı kedilerinin yollarını şaşırıp, yaşlı çiftin ka-

ranlık ağaçlar altındaki, herkesten irak o metruk evlerine yaklaşmaması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ama kaçınılmaz bir hata sonucu bir kedi kayboldu unda ve karanlık bastırdıktan sonra sesler duyulduğunda, kediyi kaybeden kişi hiçbir şey yapamamanın verdiği acıyla sızlanır, bu şekilde ortadan kaybolanın çocuklarından birisi olmadığı için kaderine ş kredirdi.     , Ulthar'lılar basit insanlardı ve tüm kedilerin ilk olarak nereden geldiğini bilmiyorlardı.

Bir gün, Güneyden gelen tuhaf bir gezgin kervan, Ulthar'ın kaldırım taşi döşeli dar sokaklarına girdi. Bunlar koyu renk tenli insanlardı ve köyden yılda iki defa geçen diğer gezginlere benzemiyorlardı. Pazar yerinde, para karşılığında fal bakıp, satıcılardan incik boncuk aldılar. Bu insanların nereli olduklarını kimse bilmiyordu, ama tuhaf dualar ettikleri ve arabalarının yan taraflarına gövdesi insan; başi kedi, atmaca, koç ve aslan olan garip resimler çizmiş oldukları g r l yordu. Ve kervan başi iki boynuzunun arasında ilginç bir disk olan acayip bir başlık giyyordu.

Bu benzersiz kervanda, tek can yoldaşi minik kara bir kedi yavrusu olan anasız babasız küçük bir  ocuk vardı. Veba bu çocuğa pek insafalı davranmamış, ama yine de acısını hafifletmek için olacak, ona bu küçük tüylü şeyi bırakmıştı; insan çok gençken, küçük kara bir kedi yavrusunun maskaralıklarında büyük bir avuntu bulur. Bu yüzden, koyu tenli insanların Menes adıyla  a ırdıkları  ocuk, garip resimler çizili arabanın basamağına oturup zarif kedi yavrusuyla oynarken a lamaktan çok gülüyordu.

Gezginlerin Ulthar'da geçirdikleri     nc  günün sabahı, Menes kedici ini bulamadı ve pazar yerinde yüksek sesle a larken, bazı köylüler ona yaşlı adamla karısından ve geceleyin duydukları seslerden söz ettiler.  ocuk bu lafları duyunca a lamasını kesip derin düşüncelere daldı, sonra da dua etmeye başladı. Ellerini güneşe doğru uzatıp, köylülerin anlamadığı bir dilde dualar okudu; köylülerin dikkati daha çok gökyüzü ve bulutların almaya başladığı garip şekiller üzerinde toplandı. Söylemesi tuhaf ama, küçük  ocuk yakarışını sürdürürken, gökyüzünde gölgeye benzer, belirsiz, egzotik şekiller, başının

üzerinde garip bir disk ve diskin iki yanında boynuzlar bulunan melez yaratıklar oluşmaya başladı. Doğa, hayal gücü geniş insanları etkileyen böylesi yanılsamalarla doludur.

O gece gezginler Ulthar'dan çekip gittiler ve bir daha da görünmediler. Halk, köyde bir tanecik bile kedi kalmamış olduğunu görünce tedirginliğe düştü. Bütün aile ocaklarının teklifsiz tekellüfsüz kedileri; irili ufaklı, kara, gri, çizgili, sarı, beyaz bütün kediler sırra kadem basmıştı. Belediye reisi, yaşlı Kranon, esmer tenli insanların, Menes'in yavru kedisinin öldürülmesine misilleme olarak kedileri götürmüş olduğuna yemin ediyor, kervana da, küçük çocuğa da bela okuyordu. Ama sıksa noter Nith, asıl suçlanacak kişilerin yaşlı rençperle karısı olduğunu ileri sürüyordu; çünkü onların kedilere karşı düşmanlıkları herkesin malumuydu ve giderek de cüretlerini artırıyorlardı. Hancının küçük oğlu Attal, alacakaranlıkta Ulthar'ın bütün kedilerinin ağaçlar altındaki menfûr avluda toplanmış olduklarını; kulübe etrafında oluşturdukları çemberi ağırbaşlılıkla ve yavaş yavaş daralttıklarını; içlerinden ikisinin iştirilmiş bir hayvan ayinini yönetirmiş gibi öne çıktığını gördüğüne yemin ettiğinde bile kimse uğursuz çifti suçlamaya cesaret edemedi. Köylüler, bu kadar küçük bir çocuğa inansınlar mıydı, bilemiyorlardı. Köylüler, kötü kalpli çiftin kedileri büyüleyerek ölüme sürüklediklerinden kuşkulansalar da, karanlık ve iğrenç bahçesinin dışında yaşlı rençpere raslayınca ya kadar onu suçlamamayı yeğlediler.

Böylece Ulthar'lılar, kör bir öfkeyle uykuya daldılar ve şafakta uyandıklarında, ne görsünler! Kedilerin tümü her zamanki yerlerine geri dönmüştü! İrili ufaklı, kara, gri, çizgili, sarı, beyaz bütün kediler geri dönmüştü; biri bile eksik değildi. Kedilerin keyflerine diyecek yoktu; hepsi de gayet besili görünüyor, kendilerinden hoşnut mırıl mırıl mırıldanıyorlardı. Kasabalılar aralarında bu meseleyi konuşuyordu; şaşkınlıkları hiç de az değildi. Yaşlı Kranon yine, kedileri esmer tenli insanların götürmüş olduğunda ısrar etti; zira kediler yaşlı adamla karsının kulübesinden asla sağ dönemezlerdi. Ama herkes bir şeyde hemfikirdi: Kedilerin günlük tayınlarını yemeyi ve sütlerini içmeyi reddetmeleri oldukça tuhaftı. Ve iki gün

boyunca Ulthar'ın besili, tembel kedileri hiçbir yiyeceğe dokunmadı; ateşin başında ya da güneşte uzanıp kestirdiler.

Ağaçların altındaki kulübede akşam karanlığında ışık görülmediğini köylüler fark edinceye kadar tam bir hafta geçti. Sonra sıska Nith, kedilerin gittiği geceden beri hiç kimsenin yaşlı adamı da karısını da görmediğine dikkati çekti. Aradan bir hafta daha geçtikten sonra, belediye reisi korkusunu bastırmaya ve tuhaf bir şekilde sessiz bu meskene, görev gereği, uğramaya karar verdi; ama bunu yaparken tanık olarak yanına nalbant Shang ile taşçı Thul'ı almayı ihmal etmedi. Derme çatma kapıyı kırıp içeri girdiklerinde şu manzarayla karşılaştılar: Toprak zeminde , üzerinde et namına bir şey kalmamış iki insan iskeleti ve karanlık köşelerde yavaş yavaş hareketeden kınkanatlılar familyasından çok sayıda garip böcek.

Sonradan Ultharlılar arasında bu konu çok konuşuldu. Tahkikat memuru Zath, sıska noter Nith ile enine boyuna tartıştı; Kranon, Shangve Thul soru yağmuruna tutuldu. Hancının oğlu küçük Attal bile sıkı sıkıya sorgulandı ve karşılığında şekerlemeyi hak etti. İnsanlar uzun uzadıya yaşlı rençber ve karısından, koyu tenli gezginler kervanından, küçük Menes'ten ve onun küçük kara kedi yavrusundan, Menes'in duasından ve dua sırasında gökyüzünde meydana gelen değişiklikten, kervanın gittiği gece kedilerin yaptıklarından ve itici avlunun karanlık ağaçlarının altındaki kulubede daha sonra bulunan şeylerden konuştular.

Sonunda kasabalılar, Hatheg'de tüccarların sözünü ettiği ve Nir'de gezginlerin tartıştığı şu harikulade yasayı kabul etti: Ulthar'da hiç kimse bir kediye öldüremez.

CELEPHAIS

Kuranes, bir düşte vadideki kenti, ötesindeki sahili, denizi yukarıdan seyreden karlı dorukları ve denizle gökyüzünün birleştiği irak bölgelere gitmek üzere limandan çıkmakta olan şirin boyalı kadırgaları gördü. Yine bir düşte, Kuranes adıyla ortaya çıkmıştı; çünkü uyanıkken başka bir adı vardı. Belki yeni bir ad düşlemek onun için normaldi; çünkü, ailesinin son üyesiydi ve varlığına kayıtsız milyonlarca Londralı arasında yapayalnızdı; yani onunla konuşacak ve kim olduğunu ona anımsatacak pek fazla insan yoktu. Parasını ve topraklarını kaybetmişti; çevresindeki insanların davranışları umurunda değildi, o düş görmeyi ve düşlerini yazıya geçirmeyi yeğliyordu. Kime gösterdiyse, yazdıklarına güldü; bu yüzden bir süre yazdıklarını kimseye göstermedi ve sonunda da yazmayı bıraktı. Dünyadan elini eteğini çektiği oranda, düşleri yetkinleşti; bu düşleri kâğıda geçirmeye çalışmak boşuna bir uğraş olacaktı. Kuranes çağdaş biri değildi ve yazı yazan diğer insanları sevmiyordu. Onlar, yaşamın üzerinden süslü efsane giysisini soymaya ve gerçeklik denilen iğrenç şeyi olanca çirkin çıplaklığıyla göstermeye çalışırken; Kuranes tek başına güzelliğin peşine düşmüştü. Hakikat ve tecrübe güzelliği ortaya çıkarmayı başaramayınca, o da onu düşte ve hayalde aradı; onu hemen yanı başında, çocukluğunun masal ve düşlerinin bulanık anıları arasında buldu.

Gençliğinin öykü ve hayallerinin önlerine nasıl harikalar serdiğini bilen çok fazla insan yoktur; çünkü, çocukken dinler ve düş kurarız; düşünür ama tam bir fikir oluşturamayız ve yetişkin bir insan olduğumuzda o düşleri, hayalleri anımsamaya çalışırız; ama hayatın zehriyle körleşmiş, yavan biri olup çıkmışızdır artık. Ama bazılarımız, büyümlü tepeler ve bahçeler, güneşte çağlayan çeşmeler, mırıldayan denizlere

yükseklerden bakan altın rengi uçurumlar, bronzdan ve taştan uyuklu kentlere doğru uzanan ovalar, sık ağaçlı ormanların kıyısında haşeyle örtülmüş beyaz atlara binen kahramanlardan oluşan gölge gibi insanların tuhaf hayalleriyle gecenin ortasında uyanıveririz ve o zaman, akıllı ve mutsuz olmadan önce bizim olan harikalar dünyasının fildişi kapısına bir göz atmış olduğumuzu anlarız.

Kuran es ansızın eski çocukluk dünyasına geri dönmüştü. Düşünde doğduğu evi; atalarından on üç kuşağın içinde yaşamış olduğu, kendisinin de içinde ölmeyi umduğu, sarmaşık kaplı büyük taş evi görüyordu. Ay ışığı vardı; Kuran es, bahçelerin içinden, taraçalar aşağı yürümüş, parktaki meşeleri geçip, uzun beyaz köy yolu boyunca ilerleyek sessizce mis kokulu yaz gecesine çıkmıştı. Köy gözüne çok eski göründü, tıpkı ayın küçülmesi gibi kenarından başlayarak yavaş yavaş tükenmeye başlamıştı; Kuran es, küçük evlerin sivri çatılarının uykuyu mu yoksa ölümü mü barındırdığını merak etti. Uzun otların fışkırdığı sokağın her iki yanındaki camlar ya kırılmış ya da ince bir pusla kaplanmış gibi duruyordu. Kuran es oyalanmadı; belirli bir amaç onu çağırıyormuş gibi zorla ağır ağır yürüdü. Uyanıklık yaşamının hiçbir hedefe yönlendirmeyen dürtü ve arzuları gibi bir yanılsama olabileceği korkusuyla, çağrılara boyuneğmeme cesaretini gösteremedi. Sonra köy yolundan ayrılıp uçurumdan yana götüren dar bir yola doğru çekildi ve madde evreninin sonuna –köyün ve tüm dünyanın ansızın içine yuvarlandığı, sonsuzluğun yankı vermez boşluğuna; gökyüzünün bile bomboş olduğu, ufalanan ayın ve göz kırpan yıldızların aydınlatmadığı bir uçurumageldi. İçindeki inanç onu uçurumdan aşağı atlmaya zorladı; atladı ve aşağıya doğru indi babam indi; karanlık, biçimsiz, düşlenmemiş düşlerin; kısmen düşlenmiş düşler olabilecek solgun bir ışıkla parlayan kürelerin ve dünyanın tüm düşçüleriyle alay ediyora benzeyen, gülen kanatlı şeylerin yanından geçti. Sonra, karanlıkta bir gedik açılır gibi oldu ve çok çok aşağılarda ışık saçarak parıldayan vadi kentini gördü, geri planda deniz, gökyüzü, dorukları karla kaplı, sahile yakın bir dağ görölüyordu.

Kuranes, tam kenti gördüğü anda uyandı, ama kısacık bir an görmüş olsa bile bu kentin, çok uzun zaman önce, bir yaz günü öğleden sonra, bakıcısına hissettirmeden uzaklaşıp, köyün yakınlarındaki bir uçurumun kıyısına uzanarak bulutları seyrederken denizden esen ılık yelin etkisiyle uyuyakaldığında, ruhunun sonsuz uzunlukta bir saat ikamet ettiği, Tanaria dağlarının ötesinde uzanan Ooth-Nargai vadisindeki Celephais kentinden başka bir kent olmadığını biliyordu. Kendisini uzandığı yerde bulup, uyandırarak eve götürdüklerinde, itiraz etmişti; çünkü, tam uyandırıldığı sırada, denizin gökyüzüyle birleştiği cazip diyarlara doğru altın bir kadir-gayla yelken açmak üzereydi. Şimdi de, uyandığı için bir o kadar öfkелendi; çünkü bezdirici kırk yıldan sonra, masal kentini yeniden bulmuştu.

Ama üç gece sonra Kuranes yeniden Celephais'e geldi. Daha önceki gibi, önce uyuyan ya da ölmüş olan köyü gördü düşünde, sonra, insanın sessizce aşağı yuvarlandığı uçurumu; yeniden önünde bir gedik açıldı ve kentin parıldaayan minarelerini, mavi limanda demir atmış zarif kadirgaları gördü ve Aran dağının, denizden esen yellerle bir o yana bir bu yana sallanan ginkgo ağaçlarını seyretti. Bu defa onu oradan kapıp uzaklaştıran olmadı; kanatlı bir varlık gibi yavaşça yeşil yamaçlara doğru alçaldı ve sonunda ayakları çimenlere değdi. Sahiden de, Ooth-Nargai vadisine ve muhteşem Celephais kentine gelmişti.

Kokulu otlar ve parlak çiçekler arasında yürüyerek yamacı indi, köpürerek akan Naraxa üzerindeki, yıllarca önce adını kazıdığı tahta köprüden geçti, fısıltılarla dolu koruluktan geçip kent kapısının yakınındaki taş köprüye geldi. Her şey eskisi gibiydi; ne mermer duvarların rengi atmış, ne de üzerlerindeki parlatılmış bronz heykeller kararmıştı. Kuranes, tanıdığı, bildiği şeylerin yok olmasından kaygıya kapılmaması gerektiğini anladı; surlar üstündeki nöbetçiler bile aynı ve anımsadığı kadar gençtiler. Bronz kapıyı geçip damarlı akik kaldırımlar üzerinde yürüyerek kente girdiğinde, tüccarlar ve deveciler, onu, sanki hiç uzaklara gitmemişçesine selamladılar. Orkide çelenkli rahiplerin ona Ooth-Nargai'de zaman olmadığını,

sadece ebedi gençlik olduğunu söyledikleri firuze tapınak da hiç değişmemişti. Sonra Kuran, Sütunlar Caddesi'nden geçerek, tüccarların, gemicilerin ve denizle gökyüzünün birleştiği diyarlardan gelmiş tuhaf insanların toplandığı, deniz tarafındaki surlara doğru gitti. Bilinmeyen bir güneşin altında balkıyan dalgacıklara ve sessizce limana süzülen uzak diyarların kadirgalarına gözünü dikerek orada uzun süre kaldı. Ayrıca, azametle sahilten yükselen, bir o yana bir bu yana salınan ağaçlarla etekleri yemyeşil ve karlı dorukları gökyüzüne değen Aran dağına da uzun uzun seyretti.

Kuran, hakkında o kadar tuhaf öyküler dinlediği ırak diyarlara bir kadirgaya gitmeyi her zamankinden fazla istiyordu ve uzun zaman önce, kendisini oralara götürmek için anlaştığı kaptanı aradı yeniden. Athib'i her zamanki oturduğu baharat sandığı üzerinde otururken buldu; Athib, aradan zaman geçmiş olduğunu fark etmiş benzemiyordu. Sonra ikisi, bir sandala binerek limandaki bir kadirgaya doğru kürek çektiler ve kürekçilere gereken emirler verildikten sonra gökyüzüyle birleşen dev dalgalı Cerenaria denizine açılmak için manevralara başladılar. Günlerce dev dalgalarla boğuşarak yol aldılar ve sonunda denizin gökyüzüyle buluştuğu ufka ulaştılar. Kadirga burada bir an bile durmayıp, pembeye çalan yumak yumak bulutların arasından göğün mavisine süzülüyordu. Kuran, gemi omurgasından çok aşağılarda, hiç azalmayacağı veya yok olmayacağı benzeyen bir gün ışığında tembelce serilmiş tuhaf topraklar, nehirler, inanılmaz güzellikte kentler görüyordu. Sonunda, Athib ona, yolculuklarının sonuna yaklaştıklarını, birazdan, batı yelinin gökyüzüne doğru estiği semavi sahilde inşa edilmiş bulutların pembe mermer kenti Serrenia'nın limanına gireceklerini söyledi; ama kentin oymalarla süslü en yüksek kulelerinin görüldüğü anda, uzaydan bir yerlerden gelen bir sesle Kuran, Londra'daki çatıkasında uyandı.

Bundan sonra Kuran, aylarca boş yere olağanüstü Celephais kentini ve onun gökyüzüne doğru yol alan kadirgalarını aradı; düşleri onu birçok harikulade ve işitilmedik yere götürdüysen de, karşılaştığı hiç kimse ona Tanaria dağlarının ardın-

daki Ooth-Nargai'yi nasıl bulacağını söyleyemedi. Bir gece, uçarak, birbirinden uzakta tek tek cılız kamp ateşlerinin yanı-
dığı, garip, kaba tüylü sürülerin, başlarındaki hayvanın boy-
nunda çın çın öten çanlarla dolaştığı karanlık dağların üzeri-
ne geldi; bu dağlık ülkenin—çok uzak olması nedeniyle bugüne
kadar çok az insanın görebildiği— en vahşi kısmında, sırtlar ve
vadiler boyunca zikzaklar çizen, insan eliyle inşa edilmiş ola-
mayacak kadar büyük, iki ucu da görünemeyecek kadar uzun
bir duvar ya da geçit buldu. Tan ağarırken bu duvarın öte
yanındaki garip bahçelerin ve kiraz ağaçlarının diyarına geldi;
gün doğduğunda, kırmızı ve beyaz çiçekler, yeşil yapraklar ve
çimenler, beyaz patikalar, elmas dereler, mavi göletler, oy-
malı köprüler ve kırmızı çatılı pagodalardan oluşan öyle bir
güzellikle karşılaştı ki, duyduğu büyük hazzın etkisiyle, bir
an için Celephais'i unuttu. Ama beyaz bir patikadan aşağı, kırmızı çatılı bir pagodaya doğru yürüdüğünde yeniden anımsadı; kuşlar, arılar ve kelebeklerden başka insanlar da bulabilseydi, onlara Celephais hakkında sorular soracaktı. Kuran, bir başka gece, döne döne çıkan sonu gelmez rutubetli basamağı tırmanarak, dolunayın aydınlattığı çok geniş bir ovaya ve nehre yukarılardan bakan bir kulenin penceresine geldi ve nehrin karşı yakasında uzanan sessiz kentte daha önceden bildiği bir özellik ya da düzeni seyretmekte olduğu sanısına kapıldı. Uf-
kun ötesindeki ırak bir yerlerden doğan ürkütücü bir tan kızıl-
lığı, kentin yıkıklığını ve eskiliğini, sazların kapladığı nehrin kıpırtısızlığını, fetih seferinden döndüğünde Kral Kynaratholis'in tanrıların intikamıyla karşılaşmasından beri bu toprakların üzerine çökmüş olan ölümü göstermeseydi, aşağı inip Ooth-Nargai'nin yolunu soracaktı.

Böylece Kuran, hiçbir sonuç elde edemeden harikulade Celephais kentini ve gökyüzündeki Serennia'ya yelken açan kadirgalarını aradı durdu ve bu arada birçok olağanüstü şeyle karşılaştı; bir defasında, soğuk çöldeki Leng yaylasında tarihöncesi bir manastırda tek başına yaşayan, yüzünde sarı ipekten bir maskesi olan ve betimlenmemesi gereken başrahibin elinden kıl payı kurtuldu. Zamanla, bomboş geçen gündüzler, sabırsızlığını öyle artırır oldu ki, uyku sürelerini uzatmak için

uyuşturucu satın almaya başladı. Haşhaş epey işe yaradı ve haşhaş onu bir defasında uzayın, biçimin mevcut olmadığı, ışık saçan gazların varoluşun sırlarını araştırdığı bir bölgesine yolladı. Ve menekşe renkli bir gaz, ona, uzayın bu bölgesinin onun sonsuzluk dediğı şeyin dışında olduğunu söyledi. Bu gaz, gezegenleri ve organizmaları daha önce duymamıştı, ama Kuranese'i maddenin, enerjinin ve yerçekiminin varolduğu sonsuzluktan biri olarak tanımladı. Kuranese, minareleri göğü delen Celephais'e dönebilme konusunda artık çok endişe duymaya başlamıştı, bu yüzden uyuşturucu dozunu artırdı; ama sonunda hiç parası kalmadı ve uyuşturucu satın alamaz oldu. Sonra bir yaz günü tavanarası odasından da atıldı ve amaçsızca sokaklarda dolaşırken, bir köprüden geçti ve evlerin giderek seyreldiği bir yere geldi. İşte orada emeline nail oldu; Celephais'ten gelen ve sonsuza kadar orada yaşaması için onu beraberinde götürecektir olan bir şövalye kortejiyle karşılaştı.

Demirkıratlara binmiş, pırıl pırıl parlayan zırhlarının üzerine tuhaf armalar işli altın renkli cüppeler giyinmiş şövalyeler çok alımlıydılar. Öyle kalabalıktılar ki, Kuranese onları neredeyse bir ordu sandı; ama onun şerefine gönderilmişlerdi; çünkü, Ooth-Nargai'yi düşlerinde yaratan oydu ve şimdi de oraya ebediyen baştanrı olarak atanıyordu. Sonra Kuranese'e bir at vererek onu süvari alayının başına geçirdiler ve hep birlikte azametle Surray'ın yüksek meralarından geçerek Kuranese ile atalarının doğmuş olduğu yere doğru ilerlediler. Çok tuhaf ama, atlılar yollarına devam ederken, sanki dört nala Zaman içinde geriye doğru gidiyorlardı; çünkü, alacakaranlıkta ne zaman bir köyden geçecek olsalar, ancak Chaucer'ın ya da daha eski insanların görebilecekleri türden evler ve köylüler görüyorlardı; bazen de küçük bir hizmetli grubunun izlediği at sırtında şövalyelere rastlıyorlardı. Karanlık bastığında daha hızlı yol almaya başladılar; çok geçmemişti ki, sanki havadaymışçasına esrarengiz bir şekilde uçuyorlardı. şafağın külrengi aydınlığında, çocukluğunda ayakta, düşlerinde ise uyur durumda ya da ölü olarak gördüğü köye geldiler. Köy şimdi ayaktaydı, atlılar cadde boyunca gürültüyle ilerleyip, düşlerin uçu-

rumunda sona eren dar patıkaya girerlerken erkenci köylüler eğilerek onları selamladılar. Kuran es bu uçuruma daha önce sadece geceleri girmişti, gündüz nasıl göründüğünü çok merak ediyordu; bu yüzden, süvari kolu uçurumun kıyısına yaklaşırken, heyecanla gözlerini dört açtı. Uçuruma doğru yokuşu dörtlüla çıkarırken, batıdan bir yerlerden altın rengi bir parıltı ortaya çıkıverdi ve tüm manzarayı ışıık saçan bir örtüyle kapladı. Tüm uçurum, kaynaşıp duran gül pembesi ve havai mavinin muhteşem bir karmaşasına dönüştü; şövalyeler topluluğu uçurumun kenarından zarafetle aşıp, parlak bulutlar ve gümüş parıltıları arasından aşığılara doğru uçarken görünmeyen sesler coşku dolu şarkılar söylediler. Atlılar, altın kumların üzerinde dörtlüla gidiyorlarmış gibi, atlarının ön ayakları gökyüzünü eşeleyerek dur durak bilmeden aşığılara uçtular, sonra ışıık buharlar dağıldı ve ortaya daha büyük bir parlaklık; Celephais kentinin, ötesindeki sahilin, denize yukarılardan bakan tepesi karlı dağıın ve denizle göğün buluştuğı ırak diyarlara gitmek üzere limandan açılmakta olan zevkle boyanmış kadırgaların parlaklığı çıktı.

Ve bundan sonra Kuran es, Ooth-Nargai'ye ve tüm komşu düş ölkelerine hükmetti ve sarayı hümayununu bir Celephais'e bir bulutları andırır Serannia'ya taşıdı durdu. Yanı terk edilmiş köyden şafak vakti geçen serserinin Innsmouth'daki yarların dibinde yatan cesediyle boğazın dalgaları alay eder gibi oynayıp, hayli şişman ve çok saldırgan bir bira milyonerinin tükenmiş bir soyluluk atmosferinde hoşça vakit geğirdiğı Trevor Towers yakınlarındaki sarmaşık bürümüş kayalıkların üzerine atsa bile, o, hâlâ orada hüküm sürmektedir ve mutluluk içinde sonsuza kadar da hüküm sürmeye devam edecektir.

ÖTE TARAFTAN

Dostum Crawford Tillinghast'ın geçirdiği değişim, havsalanın alamayacağı kadar korkunçtu. İki buçuk ay önce bana fizik ve metafizik alanlardaki araştırmalarının yöneldiği hedeften söz ettiği günden beri onu görmemiştim; o zaman, benim hayret ve korku içindeki çıkışmalarıma, çılgınca bir öfkeye kapılarak, beni laboratuvarından ve evinden dışarı atarak yanıt vermişti. Zamanının çoğunu o allahın belası elektrikli makineyle tavanarasındaki laboratuvarına kapanmış olarak geçirdiğini, çok az yediğini ve hizmetçileri ile yanına yaklaştırmadığını öğrenmiştim; ama on hafta gibi kısa bir sürede insan denilen yaratığın şeklinin şemailinin bu kadar değişebileceğine dünyada ihtimal vermezdim. Sapasağlam bir adamın birdenbire zayıfladığını, gevşek derisinin sarardığını veya külrengine döndüğünü, gözlerinin çukura kaçıp, altlarının torbalandığını ve esrarengiz bir şekilde parlamaya başladığını, damarları dışarı fırlamış alnının yol yol çizgilerle dolduğunu, ellerinin titrediğini ve seğirdiğini görmek hoş değildi. Bunlara ilaveten kılıksızlığı, dipleri ağarmış saçlarının dağınıklığı, bir zamanların sinekkaydı tıraşlı yüzünde görülen beyaz kıllar, bütün bunlar bir arada oldukça sarsıcı bir etki yaratıyordu. Ama, Crawford Tillinghast'dan aldığım abuk sabuk mesaj üzerine, haftalardır uzak durduğum evinin kapısına gittiğim gece görünüşü böyleydi; Benevolent Street'in arka taraflarındaki tek başına, eski evdeki görünmeyen korkunç bir şeye omzunun üzerinden kaçamak bakışlar atarak, mum elinde, beni içeri buyur ederken hayalet böyleydi.

Crawford Tillinghast'ın fizik ve felsefe okuması başlıbaşına bir hataydı. Bu şeyler soğukkanlı ve mesafeli araştırmacılara bırakılmalıdır; çünkü, bu konular duygulu bir eylem adamına eşit derecede trajik iki seçenek sunar: Araştırmasında başarı-

sızlığa uğrayacak olursa, umutsuzluk; başarıya ulaşacak olursa, dile gelmez ve hayal edilemez bir dehşet. Tillinghast daha önceki gelişimde, başarısızlığın, yalnızlığın ve melankolinin kurbanıydı; oysa bu defa, mideme kramplar saplanmasına neden olan bir korkuyla görüyordum ki, başarının kurbanıydı. On hafta önce, keşfetmek üzere olduğu şeyi bir çırpıda anlattığında, onu uyarmıştım. O zaman, heyecanlanmış, yüzüne kan hücum etmişti ve doğallıktan uzak, yüksek bir sesle bilgiçlik taslayarak konuşmaya başlamıştı.

“Dünya ve bizi çevreleyen evren hakkında ne biliyoruz?” demişti. “Algılama yollarımız saçmalık derecesinde az, çevremizdeki nesneler hakkında son derece az fikir sahibiyiz. Şeyleri ancak fiziksel yeteneklerimiz ölçüsünde görüyor, onların gerçek nitelikleri hakkında bir fikir sahibi olamıyoruz. Acınası beş duyumuzla sınırsız derecede karmaşık kozmosu anlıyor-muş gibi yapıyoruz; oysa daha çok sayıda, daha güçlü ve daha değişikduyuları olan daha başka varlıklar, şeyleri bizim gördüğümüzden daha farklı görmekle kalmaz, hemen yanı başımızda duran, ama bizim sahip olduğumuz duyularlavarlığı saptanamayan tünı madde, enerji ve yaşam dünyasını görüp, inceleyebilir. Böyle tuhaf, erişilmez dünyaların yanı başımızda olduğuna hep inanmışımdır ve *şimdi de aradaki engelleri kaldıracak bir yol bulmuş olduğuma inanıyorum*. Şaka etmiyorum. Masanın yanındaki şu makine yirmi dört saat içinde, bizde dumura uğramış ya da gelişmeden kalmış olan bilmediğimiz duyu organlarımızı etkileyen dalgaları üretecek. Bu dalgalar, insanoğlunun daha önce bilmediği, birçoğu bizim organik yaşam olarak kabul ettiğimiz şeye yabancı yeni ufuklar açacak önümüze. Köpeklerin karanlıkta neleri gördüğünü ve gece yarısından sonra kedilerin neye kulak kabarttığını göreceğiz. Bu şeyleri ve soluk alıp veren hiçbir yaratığın henüz görmediği diğer şeyleri göreceğiz. Zamanın, mekânın ve boyutların ötesine geçecek; maddi bir hareket olmaksızın, yaratılışın aslını astarını göreceğiz.”

Tillinghast bunları anlattığında ona çıkıştım; çünkü, onu o kadar iyi tanıyordum ki, anlattıkları beni eğlendirmekten çok korkutmuştu; ama o ölçüsüz davranışları olan biriydi ve

beni evinden kovdu. Şu anda daha az ölçüsüz değildi, ama konuşma arzusu kızgınlığına baskın çıkmış ve zor tanıdığım bir el yazısıyla bana buyurgan bir mektup yazmıştı. Çok ani bir değişimle tüyler ürpertici bir garabete dönüşen dostumun evine adımımı attığımda, tüm kuytularda sezdirmeden yürüyen bir dehşetin pençesine düştüm. On hafta önce dile getirilen inançlar, mum ışığının küçük çemberi dışında kalan karanlıkta beden bulmuş gibiydi; ev sahibimin boşluktan geliyormuşa benzeyen değişmiş sesinden büyük bir huzursuzluk duydum. Keşke uşaklar yanımda olsaydı diye düşündüm; üç gün önce hepsinin ayrılıp gittiğini söylediğinde bundan hiç hoşlanmadım. Hiç değilse ihtiyar Gregory'nin, benim kadar güvenilir bir arkadaşına haber vermeden efendisini terk edip gitmesi bana tuhaf geldi. Öfkeyle kovuluşumdan sonra Tillinghast hakkında öğrendiğim bütün bilgiyi bana veren oydu.

Ama kısa bir süre içinde, gitgide artan merak ve hayranlığım korkularımı ikinci plana itti. Crawford Tillinghast'ın o anda benden ne istediğini kestirebiliyor ve harikulade bir sır ya da keşiften söz edeceğinden kuşku duymuyordum. Daha önce, düşünülemez olanı anormal yollardan araştırmasına karşı çıkmıştım; şimdiyse, ruh halini paylaştığım belli bir başarıya –müthiş bir bedel karşılığında bile olsa– ulaşmış olduğu açıktı. Evin karanlık boşluğunda, bu tir tir titreyen insan müsveddesinin elindeki aşağı yukarı hareket eden mumu takip ettim. Elektrik kesilmişse benziyordu; bunun nedenini rehberime sorduğumda, belli bir nedeni olduğu yanıtını verdi.

“Bu çok fazla olurdu... göze alamazdım,” diye söylenmeye devam etti. Yeni edindiği bu söylenme alışkanlığı özellikle dikkatimi çekti; kendi kendine konuşan biri değildi. Tavanarasındaki laboratuvara girdik ve marazi, uğursuz bir mor ışıkla parıldayan o iğrenç elektrikli makineyi gördüm. Güçlü bir kimyasal akümülatöre bağlanmıştı, ama akım çekmiyor gibiydi; çünkü, deney yapılırken cızırdayıp vızıldadığını anımsıyorum. Tillinghast, sorduğum soruya yanıt olarak bu sürekli parıltının benim anladığım anlamda elektriksel olmadığını söyledi mırıldanarak.

Makine sağ yanımda kalacak şekilde beni oturttu ve makinenin tepesindeki ampul kümesinin altında bir yerlerde bulunan düğmeyi çevirdi. Her zamanki cızırtı başladı, sonra ses, iniltiye dönüştü ve yeniden sessizliğe döndüğünü düşündüren yumuşak vızıltıyla sona erdi. Bu arada artan parlaklık yeniden azaldı, sönükleşti ve tarif edemeyeceğim bir renk, ya da renkler karışımına dönüştü. Tillinghast beni seyrediyordu; yüzümdeki şaşkınlık ifadesini fark etti.

“Bunun ne olduğunu biliyor musun?” diye fısıltıyla sordu, “*Bu, morötesi ışıktır.*” Şaşkınlığıma tuhaf bir şekilde kıkır kıkır güldü. “Sen morötesinin görünmez olduğunu sanıyordun, ki öyledir – ama *şimdi* bunu ve dâha birçok görünür şeyi görebilirsin.

“Beni iyi dinle! Bu şeyden yayılan dalgalar, içimizde uyumakta olan, birbirinden kopuk atomlar durumundan organik insanlık durumuna evrimleştiğimiz milyarlarca yılın mirası binlerce duyuyu uyandırıyor. Ben *gerçeği* gördüm; sana da göstermek istiyorum.” Tillinghast, bunları söyledikten sonra mumunu söndürüp, gözlerini iğrenç bir şekilde gözlerime dikierek, tam karşıma oturdu. “Mevcut duyu organların –sanırım en başta da kulakların– izlenimlerin çoğunu yakalayacak, çünkü onların uyumakta olan organlarla yakın bağlantıları var. Sonra diğerleri olacak. Beyin epifizini duydun, değil mi? Şu sıg endokrinologlara, o dangalak heriflere, freudçu sonradan görmelere çok gülüyorum. Bu bez, tüm duyu organlarının en büyüğüdür – *Ben buldum*. Nihayetinde, bir görüş kuvveti gibi ve beyne görsel resimler gönderiyor. Eğer normal biriysen, kanıtların çoğunu... demek istediğim, *öte tarafın kanıtlarının* çoğunu bu yolla alırsın.”

Mor ötesi ışınlarla loş bir şekilde aydınlanmış, her günkü gözle görülemeyecek olan, güney duvarı eğimli geniş tavanarası odasına göz gezdirdim. Uzak köşelerin hepsi gölgeler içindeydi; tüm tavanarası, gerçek niteliğini gözlerden saklayan, hayal gücünü simgeciliğe ve fanteziler kurmaya davet eden puslu bir gerçekdışılığa bürünmüştü. Tillinghast'ın sessiz kaldığı kısa süre içerisinde, çok uzun zaman önce ölmüş tanrıların inanılmaz büyüklükte bir tapınağında, sayısız siyah taş

sütunun rutubetli zeminden gözün göremeyeceği bulutlu yüksekliklere uzandığı bir binada olduğumu zannettim. Gözlerimde canlanan resim bir süre için çok etkileyiciydi, ama yerini yavaş yavaş daha korkunç bir kavrama; sonsuz, manzarasız, sessiz uzayın tam ve mutlak yalnızlığı kavramına bıraktı. Boşluktan gayri bir şey görünmüyordu; East Providence'ta yolum kesilip soyulduğum geceden beri hava karardıktan sonra hep yanımda taşıdığım tabancayı pantolonumun arka cebinden çekmeme sebep olan çocukça bir korku hissettim. Sonra, uzaklığın en ileri bölgelerinden *o ses* yavaşça varoluşa adım attı. Son derece zayıf, ustalıkla titreşen ve yanılgıya meydan vermeyecek kadar ahenkli bir sestti; ama etkisini tüm bedenimde incelikli bir işkence şeklinde hissettiren fevkalade vahşi bir yanı vardı. Kazara buzlu camı çiziktiren birinin hissettiği türden duygular içindeydim. Aynı anda, benden, uzaktaki sese doğru soğuk bir hava cereyanı oldu. Nefesimi tutup beklerken, sesin de rüzgârın da kuvvetlenmekte olduğunu fark ettim; bunun üzerimdeki etkisi, bana doğru yaklaşmakta olan kocaman bir trenin önündeki raylara bağlanmışım gibi garip bir duyguya kapılmam oldu. Tillinghast'la konuşmaya başladım; bunu yapar yapmaz da, bütün o olağandışı etkiler birdenbire yok oluverdi. Önümde sadece, adamın, parıldayan makinelerin ve loş tavanarasının durduğunu gördüm. Tillinghast , neredeyse bilinçsizce çektiğim tabancaya bakarak pis pis sırtıyordu; ama yüzündeki ifadeden benim görüp duyduğum şeyleri, belki de daha fazlasını, görüp duymuş olduğuna emindim. Yaşadığım deneyi ona fısıltıyla anlattım; o ise bana sesimi çıkarınamamı ve mümkün olduğunca algılara açık olmamı söyledi.

"Kıpırdama," diye beni uyardı, "çünkü bu ışınlar atında, *görebildiğimiz gibi görülebiliyoruz da*. Sana uşakların ayrıldığını söyledim, ama *nasıl* olduğunu söylemedim. Şu kalın kafalı kâhya kadın, ışıkları açmamasını tembih etmemem rağmen, merdivenin altındaki lâmbayı yaktı ve teller harmonik titreşimleri yakaladı. Çok korkunç şeyler cereyan etmiş olmalıydı – o sırada başka bir yönden gelen şeyleri görüyor ve duyuyor olsam da, ev halkının çığlıklarını yukarıdan duyabiliyordum.

Daha sonra evin içinde orada burada içi boş giysi yığınları bulmak çok korkunç bir şeydi. Bayan Updike'in giysileri merdiven altındaki lâmbanın düğmesine yakındı – ışığı açanın o olduğunu böyle anladım. Hepsini almıştı. Ama hareket etmediğimiz sürece epey güvendeyiz. Unutma ki, karşısında tamamen çaresiz olduğumuz iğrenç bir dünyayla uğraşıyoruz... *kıpırdayayım deme sakın!*"

Yaptığı açıklamanın ve pattadak verdiği emrin şaşkınlığıyla adeta felç oldum ve dehşet içerisinde, zihnimin yeniden, Tillinghast'ın "*öte taraf*" dediği yerden gelen etkilere açıldığını hissettim. Şimdi tam bir ses ve hareket girdabının ortasındaydım; gözlerimin önünden resimler gelip geçiyordu. Odanın bulanık hatlarını seçer gibi oldum, ama sanki uzaydan bir yerlerden tanınamaz biçimlerde kaynaşıp duran bir bulut sütunu dökülüyor ve biraz ötemde, sağımda bir noktadan sağlam çatıyı deliyordu. Sonra tapınak benzeri binayı bir an için yeniden gördüm; ama bu defa sütunları, daha önce gördüğüm bulutsu sütunun yolundan göz kamaştırıcı bir ışın gönderen gökyüzündeki bir ışık okyanusuna kadar uzanıyordu. Bundan sonra manzara bir çiçek dürbünündeki gibi durmadan değişmeye başladı; görüntülerin, seslerin, ne olduğunu anlamadığım duyuların izlenimlerinin karmaşasında çözülmek üzere olduğumu ya da üç boyutlu biçimimi kaybetmeye başladığımı hissettim. Aniden parlayan bir ışığı hiç unutmayacağım. Bir an için kendimi, dönüp duran parlak kürelerle dolu tuhaf bir gece manzarasına bakar durumda buldum ve bu manzara gözümün önünden uzaklaşıp giderken parlayan güneşlerin sabit şekilli bir takımyıldızı ya da gökada oluşturdıklarını gördüm; bu sabit şekil, Crawford Tillinghast'ın çarpılmış suratıydı. Bir an sonra, kocaman canlı bir şeylerin hafifçe dokunarak yanımdan geçtiğini, zaman zaman da *benim sözde üç boyutlu bedenimin içinden yürüyerek ya da sürüklenerek geçtiğini* hissettim ve Tillinghast'ın, daha eğitimli duyuları sayesinde, onlara görüyormuş gibi baktığını gördüm. Aklıma beyin epifizi hakkında söyledikleri geldi ve bu doğaüstü gözle neler gördüğünü merak ettim.

Ansızın ben kendim de daha güçlü bir görüş kuvvetine sahip oldum. Aydınlık ve gölgelerle dolu bu karmaşanın yuka-

rılarında bir resim belirdi; bulanık da olsa yoğunluk ve süreklilik arz ediyordu. Aslında bir miktar tanıdıkta bu resim; çünkü, olağandışı kısmı, tıpkı bir sinema görüntüsünün resimler çizilmiş bir tiyatro perdesi üzerine düşürülmesi gibi, normal bir yeryüzü sahnesi üzerine eklemlenmişti. Tavanarası laboratuvarını, elektrikli makineyi ve karşımda oturan Tillinghast'ın çirkin suretini seçebildim; ama uzamın tanıdık nesnelerce işgal edilmemiş kısmında zerrece boşluk yoktu. Betimlenmesi olanaksız canlı ve cansız şeyler karman çorman birbirine girmişti ve tanıdık bildik her şeyin yanı başında bir sürü yabancı, bilinmeyen varlık vardı. Aynı şekilde, bütün bilinen şeyler öteki bilinmeyen şeylerle –ya da tersi– bileşim oluşturmuş gibiydi. Canlı nesneler içinde en dikkat çekenleri, makineden yayılan tireşimlerle ahenk içinde gevşek gevşek tireşen, pelteyi andırır, kapkara ucubelerdi. İğrenç derecede çoktular ve dehşet içinde, *üstüste bindiklerini*, yarı-akışkan olduklarını, birbirlerinin içinden ve bizim katı olduğunu bildiğimiz cisimlerin içinden geçebildiklerini gördüm. Bu şeyler bir an yerlerinde duramıyor, kötü bir amaçla olsa gerek boyuna uçuyorlardı. Sanki, bazen birbirlerini yutuyorlardı; saldırganın kurbanının üzerine atılmasıyla diğerinin yok olması bir oluyordu. Korkudan tir tir titreyerek, zavallı uşakları yok eden şeyin ne olduğunu anladığım duygusuna kapıldım ve çevremizdeki eskiden görünmeyen, yeni görünür olmuş dünyanın diğer özelliklerini de görmeye can atmama karşın, bu şeylerden gözlerimi alamıyordum. Ama beni seyretmekte olan Tillinghast konuşmaya başladı.

“Görüyorsun değil mi, onları? Ömrün boyunca yanı başında ve içinde yüzen, çırpınan şeyleri görüyor musun? İnsanların saf hava ve mavi gök dedikleri şeyi oluşturan yaratıkları görüyor musun? Aradaki engelleri yok etmeyi başaramadım mı? hayatta kimsenin görmediği şeyleri sana göstermedim mi? Dehşetengiz kaosun içinden gelen çılgınlığını duyup, tehdit edencesine burnumun dibine soktuğu vahşi suratını gördüm. Gözleri birer alev kuyusuydu; müthiş bir kinle gözlerini benimkilere dikmiş olduğunugördüm. Makine iğrenç bir vızıltıyla çalışıyordu.

“Uşakları, şu debelenip duran şeylerin mi temize havale ettiğini sanıyorsun? Seni aptal, onlar zararsız şeyler! Ama uşaklar *kayboldular* değil mi? Sen, beni durdurmaya çalıştın. Cesaretin zerresine ihtiyaç duyduğum bir anda, cesaretimi kırdın. Kozmik gerçekten korkuyordun, seni allahın belası korkak, ama artık elimdesin! Uşakları ne temize havale etti? Onlara öyle yüksek sesle çığlıklar attıran şey neydi?... Bilmiyorsun, ha? Birazdan öğrenirsin. Bana bak –söylediklerime kulak ver– zaman ve boyut gibi şeylerin gerçekten var olduğunu sanıyor musun? Biçim ya da madde gibi şeylerin var olduğunu düşünüyor musun? Sana söylemeliyim ki, senin o küçük beyninin alamayacağı kadar derinlere daldım. Sonsuzluğun sınırlarının ötelerini gördüm ve yıldızlardan iblisleri çekip çıkardım... Ölüm ve delilik tohumları ekmek için dünyadan dünyaya giden gölgelere kolan vurdum... Uzay, benimdir, duyuyor musun? O şeyler –yutup yok eden, çözen şeyler– şimdi benim peşimde, ama ben onları nasıl atlatacağımı biliyorum. Götürecekleri sensin; tıpkı uşaklar gibi... Ne heyecan verici, değil mi, efendim? Sana, hareket etmenin tehlikeli olduğunu söyledim; kıpırdamamanı söyleyerek seni şu ana kadar korudum –sırf, daha çok şey görüp, beni dinleyesin diye. Kıpırdamış olsaydın çoktan icabına bakmışlardı. Merak etme, *canını yakmazlar*. Uşakların da canını yakmadılar –zavalcılıkların öyle canhıraş çığlıklar atmalarının sebebi *gördükleri şeydi*. Benim sevgili hayvancıklarımın pek şirin görünümlü olduğu söylemez, çünkü estetik satandartların –nasıl söylesem–*çok farklı* olduğu bir yerden geliyorlar. Seni temin ederim, parçalarına ayrılmak çok acısız –*ama onları görmeni istiyorum*. Ben onları hemen hemen gördüm, ama onları nasıl durduracağımı biliyordum. Korkmaya mı başladın? Senin bilim adamı olmadığını hep biliyordum. Titriyorsun, ha? Keşfettiğim, bu nihai öneme sahip şeyleri görecektir olmanın heyecanı ile titriyorsun demek. Öyleyse, kıpırdasana. Yoruldun mu? Neyse bunu kendine dert etme, dostum, *çünkü onlar geliyorlar*... Bak, bak, seni allahın belası, bak... tam sol omzunun üstündeler...”

Anlatacak pek fazla şey kalmadı; gazetelerde okumuşsunuzdur. Polis, eski Tillinghast konağından gelen bir el silah sesi

duyup, bizi orada buldu: Tillinghast ölmüştü, benimse bilincim yerinde değildi. Elimde tabanca olduğu için beni tutukladılar, ama Tillinghast'ın felç sonucunda öldüğünün ve benim kurşunumun, şu anda laboratuvar zeminine paramparça saçılmış muzır makineye isabet ettiğinin anlaşılması üzerine üç saat içinde salıverildim. Sorgu memurunun inanmayacağını bildiğimden, ona gördüklerimle ilgili pek fazla bir şey anlatmadım; ama olanları kabaca anlattığım doktor, kindar ve katil delinin besbelli ki, beni ipnotize etmiş olduğunu söyledi.

Keşke doktora inanabilseydim. Beni çevreleyen hava ve başımın üzerindeki gökyüzü hakkında şu anda düşünmekte olduklarımı kafamdan atabilseydim, bozulan asabıma ne iyi gelirdi. Hiçbir zaman kendimi yalnız ya da rahat hissedemiyorum, özellikle, yorgun olduğum zamanlarda, izlenmekte olduğum duygusu bütün iğrençliğiyle üzerime çullanıyor. Beni doktora inanmaktan alıkoyan basit gerçek şu: Crawford Tillinghast'ın öldürdüğü söylenen uşakların cesetleri hiçbir zaman bulunamadı.

TAPINAK

(Yucatan sahilinde bulunan el yazması)

Ben, Karl Heinrich, Graf von Altberg-Ehrenstein, Alman İmparatorluk Donanması'nda kıdemli yüzbaşı ve U-29 denizaltısının komutam, 20 Ağustos 1917'de, bu şişeyi ve notu Atlantik Okyanusu'nda bilmediğim bir yerde, muhtemelen gemimin okyanus zeminine saplanıp kaldığı 20° Kuzey enlemi, 35° Batı boylamı civarında bir noktaya bırakıyorum. Böyle yapmamın nedeni, bazı sıradışı gerçekleri herkesin öğrenmesini istememdir; U-29'un tamiri olanaksız bir şekilde bozulmuş olması da dahil, çok olağanüstü ve tehlikeli bir durumda olmamın yanı sıra, demirden Alman irademin de zayıflamış olması nedeniyle, bu işi muhtemelen şahsen yapamayacağım.

Kiel'e gitmekte olan U-61'e telsizle bildirildiği gibi, 18 Haziran günü öğleden sonra, New York'la Liverpool arasında seyrüsefer yapan *Victory* adlı İngiliz şilebini 45° 16' Kuzey enlemi, 28° 34' Batı boylamında torpilledik; amirallik arşivine gönderilmek üzere iyi filmler çekebilmek için mürettebatının sandallara binip gemiden ayrılmasına izin verdik. Gemi, tam resim konusu olmaya layık bir görüntüyle battı; pruvası suya gömülürken kıcı havaya dikildi ve diklemesine denizin dibini boyladı. Kameramız hiçbir şeyi kaçırmadı; böylesine güzel bir makara filmin asla Berlin'e ulaşamayacak olmasına çok üzülüyorum. Bundan sonra, cankurtaran sandallarını silahlarımızla tarayıp batırdık ve dibe daldık.

Güneşin batmasına yakın yeniden su yüzüne çıktığımızda, güvertede, elleri tuhaf bir şekilde parmaklıkları kavramış bir denizcinin cesedi bulundu. Zavallı genç, oldukça koyu tenli ve çok yakışıklıydı; bir İtalyan ya da Yunanlı olmalıydı ve hiç şüphesiz *Victory*'nin mürettebatındandı. Besbelli, kurtuluşu

kendi gemisini batıran gemide aramış olmalıydı – al sana, İngiliz domuzunun Babavatan’a karşı yürüttüğü haksız istila savaşının kurbanlarından biri daha! Adamlarımız, anı olarak alınacak bir şey var mı diye üstünü aradılar ve ceketinin cebinde, üzerine, başında defne yapraklarından taç bulunan bir genç adam portresi oyulmuş tuhaf bir fildişi parçası buldular. Subay arkadaşım, Teğmen Klenze, bu şeyin çok eski ve büyük bir sanatsal değere sahip olduğunu düşündüğünden, onu adamlardan aldı. Sıradan bir denizcinin nasıl olup da buna sahip olduğunu ne o ne de ben anlayabildik.

Ceset, denize atılırken tayfaların epeyce huzursuzlanması-na yol açan iki olay meydana geldi. Adamın gözleri kapalıydı; ama denize atılmak üzere parmaklığa doğru sürüklenirken sarsıntıdan kocaman açıldı ve tayfalardan birçoğu, bu gözle-rin, cesedin üzerine eğilmiş olan Schmidt ile Zimmer’e alay ederek, dik dik baktığı gibi garip bir yanılsamaya kapıldılar. Batıl inançları olmasa, pekâlâ aklıbaşında sayılabilecek yaşlı lostromo Müller, bu izlenimden öyle etkilendi ki, suya atılan cesedi gözleriyle uzun süre izledi ve cesedin azıcık suyun altına battıktan sonra kollarını yüzme konumuna getirip, dalgaların altından hızla güneye doğru uzaklaştığına yeminler ediyor. Klenze de, ben de köylü cahilliğinin böylesine sergi-lenmesinden hoşlanmadık ve adamları, özellikle de Müller’i sertçe azarladık.

Ertesi gün, mürettebattan bazılarının işe canıgönülden sarılmaması oldukça sıkıntılı bir durum yarattı. Yolculuğu-muzun uzaması belli ki sinirlerini harap etmişti ve kötü bir gece geçirmiş olmalıydılar. Çoğu oldukça şaşkın ve aptallaşmış görünüyordu; mecalsizliklerinin numara olmadığından emin olduktan sonra, onları görevlerinden affettim. Deniz hayli sertti, bu yüzden dalgaların daha az rahatsızlık verdiği bir derinliğe indik. Oşinografi haritalarında yer almayan güney yönündeki kafa karıştırıcı bir akıntının varlığına karşın, burada oldukça sakinlik. Hastaların iniltileri kesinlikle çok can sıkıcıydı, ama mürettebatın geri kalanının moralini bozuyor gibi görünmediğinden, çok sert önlemlere başvurmamak. Planımız, olduğumuz yerde kalıp, New York’taki ajanlarımızın

raporlarında sözü geçen *Dacia* adlı yolcu gemisinin yolunu kesmekti.

Sabah erkenden su yüzüne çıktık ve denizin daha az çalkantılı olduğunu gördük. Kuzey ufkunda bir savaş gemisinin dumanları görülüyordu; ama uzakta oluşumuz ve dalma yeteneğimiz sayesinde emniyettedik. Asıl canımızı sıkan, lostromo Müllerin, gecenin bastırmasıyla daha da zıvanadan çıkan konuşmalarıydı. İnsanın midesini ağzına getirecek kadar çocuklaşmıştı; sualtında kalmış lombozlardan geçip denize sürüklenen cesetlerle; kendisine ters ters bakan, suda şişmiş olmalarına rağmen, Almanya'nın zaferle çıktığı bazı çatışmalarda öldüklerini bildiği için tanıdığı cesetlerle ilgili birtakım abuk sabuk hayallerden söz ediyordu. Ve bulup, denize attığımız genç adamın onların lideri olduğunu söyledi. Artık bu kadarı da fazlaydı; Müller'i hapsedip zincire vurduk ve bir güzel kamçlattık. Adamlar bu cezadan hoşlanmadılar, ama disiplin gerekiyordu. Ayrıca, deniz eri Zimmer'in başkanlık ettiği heyetin, oymalı tuhaf fildişi madalyonun denize atılması yönündeki teklifini de kabul etmedik.

20 Haziran'da, önceki gün rahatsızlanan Bohm ve Schmidt adlı deniz erleri, deyim yerindeyse çıldırdılar. Subayların arasında bir hekim bulunmadığına hayıflandım; çünkü, Alman hayatı değerlidir; ama üzerimizdeki lanetle ilgili deli saçması sözler etmeleri disiplini altüst ediyordu; bu yüzden, son derece şiddetli önlemlere başvurduk. Mürettebat surat astıysa da, bu olay Müller'i epeyce yatıştırdı ve artık mesele çıkarmadı. Akşamleyin onu serbest bıraktık, o da sessizce görevinin başına döndü.

Sonraki hafta, *Dacia*'nın yolunu gözlerken hepimiz çok sinirliydik. Müller'le Zimmer'in ortadan kaybolması asabımızı iyice bozmuştu; denize atladıklarını gören olmamakla birlikte, bu ikisi, bir türlü yüreklerinden söküp atamadıkları korkunun etkisiyle, intihar etmiş olmalıydı. Zimmer'den kurtulmuş olmaktan epeyce memnundum; çünkü, suskunluğu bile mürettebatı olumsuz etkiliyordu. Açığa vurmak istemedikleri bir korkuyla herkes suspus olmuştu. Adamların çoğu hastaydı, ama kimse huzursuzluk çıkarmıyordu. Teğmen Klenze'nin

tedirginliği son haddine varmıştı -U-29'un çevresinde gide-
rek daha çok sayıda yunus toplanması, haritamızda yer alma-
yan akıntının hızının artması gibi- olur olmaz her şeye sinir-
leniyordu.

En sonunda *Dacia*'yı büsbütün kaçırmış olduğumuz anla-
şıldı. Böyle si başarı sızlıklar nadirattan değildir; hayal kırıklığın-
dan çok memnuniyet duyduk; çünkü, artık Wilhelmshaven'a
dnebiliridik. 28 Haziran günü, öğle sularında, rotamızı ku-
zeydoğuya çevirdik ve alışılmadık lde kalabalık bir yunus
sürüsünün çıkardığı komik engele karşın, çok geçmeden yola
koyulduk. Makine dairesinde sabahın 2'sinde meydana gelen
patlama tam bir sürpriz oldu. Ne makinelerde bir aksaklık,
ne de adamların dikkatsizliği söz konusuydu; yine de, ortada
en ufak bir emare yokken, gemi dev bir darbenin etkisiyle
baştan kıa sarsıldı. Teğmen Klenze makine dairesine doğru
atıldı ve yakıt tankıyla mekanizmasının parçalanmış, Raabe
ve Schnider adlı mhendislerinse anında ölmüş olduklarını
gördü. Birden kendimizi çok nazik bir durumda bulmuştuk;
Çünkü, kimyasal hava üreticilerimizin sağlam olmasına,
basınçlı hava ve akümülatörler idare ettiği sürece gemiyi su
yüzüne çıkarıp, suya daldıracak ve ambar kapaklarını açacak
cihazları kullanabilecek olmamıza karşın, gemiyi ilerletmek
veya yönlendirmek hususunda elimizden hiçbir şey gelmez-
di. Cankurtaran sandallarıyla kurtulmaya çalışmak, kendimi-
zi, büyük Alman ulusuna mantıksızca düşmanlık besleyen
düşmanlarımızın ellerine teslim etmek demekti; telsizimize
gelince, ta *Victory* olayından beri İmparatorluk Donanmasının
hiçbir U-boat'u ile bağlantı kuramamıştı.

Kaza saatinden 2 Temmuz'a kadar, hiçbir gemiyle karşılaş-
madan, isteğimiz dışında sürekli olarak güneye doğru srk-
lendik. Yunuslar hâlâ U-29'un etrafındaydı; kat ettiğimiz me-
safe göz önüne alınacak olursa, fevkalade dikkat çekiciydi bu.
2 Temmuz sabahı, Amerikan bayrağı taşıyan bir savaş gemisi
gördük; adamlar, teslim olmak istediklerinden çok huzursuz-
landılar. Sonunda Teğmen Klenze, bu gayri-Alman davranışta
ısrar eden Traube adlı bir deniz erini vurmak zorunda kaldı. Bu,
mürettebatı o an için sakinleştirdi ve görülmeden dibe daldık.

Ertesi gün öğleden sonra, güney yönünde kalabalık bir deniz kuşu sürüsü belirdi ve okyanus tekinsiz bir şekilde kabarmaya başladı. Kapakları kapatarak gelişmeleri bekledik, ama sonunda, dalmayacak olursak dev dalgalar yüzünden su alıp batacağımızı anladık. Hava basıncımız düşüyor, elektriğimiz azalıyordu ve zaten kıt olan mekanik kaynaklarımızı lüzumsuz yere kullanmak istemiyorduk; ama bu durumda başka çaremiz yoktu. Çok fazla derinlere inmedik ve birkaç saat sonra deniz yeniden sakinleştiğinde yüzeye çıkmaya karar verdik. Ama, makinistlerin ellerinden gelen her şeyi yapmalarına karşın, geminin komutlarımıza yanıt vermemesi yüzünden yeni bir belanın içine düştük. Deniz altında mahsur kalmamız üzerine, korkusu daha da artan mürettebattan bazıları yeniden Teğmen Klenze'nin fildişi madalyonu hakkında ileri geri söylenmeye başladılar; ama otomatik tabancanın şöyle bir gösterilmesi onları sakinleştirdi. Bir işe yaramayacağını bile bile zavalcılıkları tamir işlerine koşarak, elimizden geldiğince oyaladık.

Klenze ile genellikle ayrı ayrı zamanlarda uyuduk; toplu ayaklanma 4 Temmuz sabahı saat 5 sıralarında ben uykudayken çıktı. Geriye kalan altı hınzır deniz eri, iki gün önce Yanki savaş gemisine teslim olmayı kabul etmeyerek kendi sonumuzu hazırladığımızı düşündüklerinden, ansızın önüne geçilemez bir öfkeye kapıldılar ve kudurmuşçasına saldırıp, aygıt ya da eşya önlerine ne gelirse, parçaladılar; bu arada, haykırarak, fildişi madalyonun laneti ve onlara baktıktan sonra yüzerek uzaklaşan koyu tenli ceset gibi saçma sapan şeyler söylüyorlardı. Tam da, muhallebi çocuğu, kadın kılıkli bir Renanya'lıdan bekleneceği gibi, Teğmen Klenze adeta felç oldu ve hiçbir harekette bulunmayı akledemeden donup kaldı. Altı adamı da vurdum; çünkü, bu gerekliydi. Sonra gidip sağ kalan olup olmadığına baktım.

Cesetleri çifte kapaklardan dışarı atıp, U-29'da başbaşa kaldık. Klenze'de sinir diye bir şey kalmamıştı; sarhoş oluncaya kadar içti. Bol miktardaki erzak ve o gemici olacak hıyarların soytarılıklarından zarar görmemiş kimyasal oksijen stoklarından yararlanarak mümkün olduğunca hayatta kalmaya karar verdik. Pusulalarımız, derinlikölçerlerimiz ve diğer has-

sas aygıtlarımız tahrip olmuştu; bu yüzden, bundan sonraki tüm hesaplamalarımız, saatlerimize, takvime ve lombozlarla kumanda kulesinden görebildiğimiz herhangi bir nesneye bakarak hüküm verdiğimiz görünürdeki sürüklenme hızımıza dayalı tahminlerden ibaret olacaktı. Bereket versin, hem iç aydınlatmada, hem de projektörde uzun süre kullanılabilecek akümülatörlerimiz vardı. Projektör ışığıyla sık sık etrafı tanyor, ancak sürüklendiğimiz yönde yüzen yunuslardan başka bir şey görmüyorduk. Bu yunuslar bilimsel açıdan dikkatimi çekti; çünkü, sıradan *Delphinus delphis*, havasız yapamayan bir memeli deniz hayvanı olduğu halde, çevremizde yüzen bu yunuslardan iki saat boyunca dikkatle izlediğim bir tanesinin hiç yüzeye çıkmadığını gördüm.

Geçen zaman süresince, sürekli güneye sürüklenirken, bir yandan da durmadan daha derinlere battığımız hususunda Klenze ile hemfikiridik. Deniz faunasını ve florasını dikkatle gözlemledik ve boş zamanlarda okumak amacıyla gemide bulundurduğum kitaplardan bu konuda epeyce şey okuduk. Arkadaşımın bilimsel konulardaki bilgisizliğini, görmezden gelemiyordum. Bir Prusyalı kafa yapısına sahip değildi, beş para etmez hayal ve düşüncelerle doluydu kafası. Yaklaşan ölümümüzden acayip etkilenmişti ve Alman devletine hizmet eden her şeyin soylu olduğunu unutarak, pişmanlık içinde, denizin dibine yolladığımız erkek, kadın ve çocuklar için dua ediyordu. Bir süre sonra, iyice dengesini yitirdi; gözlerini saatlerce fildişi madalyonuna dikeyyor ve denizin dibindeki kaybolup unutulmuş şeylerle ilgili gerçeklikten uzak hikâyeler uyduruyordu. Bazen, psikolojik bir deney olarak, hayal dünyasına yaptığı bu gezintilerde ona rehberlik ediyor ve sonu gelmez şiir alıntılarıyla batık gemi öykülerini dinliyordum. Bir Alman'ın acı çekmesini görmekten hoşlanmadığım için ona çok üzülüyordum, ama birlikte ölünecek adam değildi. Bana gelince, ben, Babavatanın anıma nasıl saygı duyacağını ve oğullarıma benim gibi adam olmalarının öğretileceğini bildiğimden, gurur doluydum.

9 Ağustos günü, uzaktan okyanusun dibini görerek, projektörün güçlü ışığını üzerine tuttuk. Okyanusun dibini göz ala bil-

diğine uzanan dalgalı bir düzlüktü; büyük bölümü yosunlarla kaplıydı ve küçük yumuşakça kabuklarıyla doluydu. Orada burada, Klenze'nin, mezarlarında yatan eski gemiler olduğunu ileri sürdüğü yosun bürümüş, midye kabuklarıyla kaplanmış şaşırtıcı, yapışkan görünümlü nesneler göze çarpıyordu. Bunlardan özellikle bir tanesi Klenze'nin aklını fazlasıyla karıştırdı: Deniz tabanından tepe noktasına kadar yaklaşık olarak dört ayak yüksekliğinde, iki ayak genişliğinde, yan taraflarıyla düz üst yüzeyi geniş bir açıyla birleşen bir cisim. Bence deniz yüzeyinden yükselmiş bir kaya parçasından başka bir şey değildi, ama Klenze, üzerinde oymalar gördüğünü düşünüyordu. Bir süre sonra Klenze titremeye başladı ve korkmuş gibi, görüntüye arkasını döndü; ama okyanusun derinliğinden, karanlığından, ıraklığından, eskiliğinden ve gizeminden çok etkilenmiş olduğundan başka bir açıklama yapmadı. Klenze sürmenaj olmuştu, ama ben her zaman Alman kaldım ve iki şeyi fark etmekte gecikmedim: U-29'un bu derinlikteki su basıncına mükemmelen dayanıyor olması ve çoğu doğabilimcisi tarafından yüksek düzeyde organik hayatın imkânsız kabul edildiği bir derinlikte bile, şu tuhaf yunusların hâlâ etrafımızda yüzüyor olmaları. Bulduğumuz derinliği daha önce, olduğundan fazla tahmin ettiğimden eminim; ama yine de, bu olguları olağanüstü kılan bir derinlikte olmalıydık. Okyanus tabanında ölçtüğüm güneye doğru sürüklenme hızımız, daha yukarı seviyelerde yanından geçtiğimiz organizmalara bakarak yaptığım tahmini hızımız kadardı.

12 Ağustos öğleden sonra, saat 3:15'i gösterirken zavallı Klenze aklını büsbütün kaçırdı. Oturup bir şeyler okuduğum kütüphane bölmesine gidiyordum ki, onun kumanda kulesinde, projektörü kullanmakta olduğunu gördüm; yüz ifadesi ruh durumunu ele veriyordu. Israrla söylediği lafları, buraya alıyorum: "O çağırıyor! O çağırıyor! Onu duyuyorum! Gitmek zorundayız!" Konuşurken, masanın üzerindeki fildişi madalyonu alıp cebine attı ve beni kamara iskelesine sürüklemek çabasıyla kolumdan yakaladı. O anda, intihar ve cinayet saplantısıyla kapağı açıp benimle birlikte dışarının sularına dalmak niyetinde olduğunu anladım, buna hiç de hazır değildim.

Çekinerek onu yatıştırmaya çalışırken, iyice kudurdu ve şöyle dedi: "İş işten geçmeden gel. Tövbe edip bağışlanmak, karşı çıkıp cezalandırılmaktan iyidir." O zaman, yatıştırmaya çalışmaktan vazgeçip tam tersini denemeye karar verdim ve ona aklını oynattığını, kaçığın teki olduğunu söyledim. Ama hiç tınmadı ve bas bas bağırarak, "Eğer delirmişsem, Tanrının lütfuna ermişim demektir! Korkunç son karşısından vurdum-duymazlığını sürdürebilene tanrılar acısın! O hâlâ merhametle çağırırken, aklın varsa sen de delir!" dedi.

Böyle feveran etmesi, beynindeki basıncı azaltmışa benziyordu; çünkü, sözlerini bitirdiğinde daha sakinleşmişti; ona eşlik etmeyeceksem, tekbaşına gitmesine izin vermemi istiyordu. Nasıl bir yol izlemem gerektiği birden kafama dank etti. O Alman olmakla birlikte, bir Renanya'lıydı ve aşağı tabakadan geliyordu; şimdi o potansiyel olarak tehlikeli bir deliydi. İntihar ricasını kabul etmekle, artık yoldaş olmaktan çıkıp, tehdit haline gelmiş birinden kurtulacaktım. Gitmeden önce fildişi madalyonu bana bırakmasını istedim; ama bu ricam onu öyle güldürdü ki, isteğimi tekrarlayamadım. Bunun üzerine, eğer olur da kurtulacak olursam, ailesine götürmem için herhangi bir andaç ya da bir tutam saç verip vermeyeceğini sordum; buna da yine aynı tuhaf gülüşle yanıt verdi. Böylece o merdiveni tırmanırken, ben manivela koluna gittim ve onu ölüme yollayan mekanizmayı uygun aralıklarla açıp kapattım. Artık gemide olmadığını anladıktan sonra son bir defa daha onu görebilmek için projektörün ışığıyla etrafı taradım; çünkü, kuramsal olarak olması gerektiği gibi, suyun basıncıyla yassılaşmış mı, yoksa şu olağanüstü yunuslar gibi basınçtan etkilenmemiş mi olduğunu öğrenmek istiyordum. Ama merhum arkadaşımı bulmayı başaramadım; çünkü, yoğun bir yunus kütlesi kumanda kulesinin etrafını sarıp karartmıştı.

O akşam, Klenze gemiden ayrılırken, fildişi madalyonu cebinden aşırmadığıma hayıflandım; çünkü, madalyonun anısı beni büyülemişti. Sanatçı yaratılıştan olmasam da, başında yapraklardan taç bulunan, yakışıklı genç adamın portresini unutamıyordum. Ayrıca artık sohbet edecek kimsenin olmasına da üzülüyordum. Klenze kafaca eşitim olmasa da, hiç

yoktan iyiydi. O gece uyku tutturamadım ve sonun tam olarak ne zaman gelip çatacağını merak ettim. Pek kurtulma şansımın olmadığı kesindi.

Ertesi gün kumanda kulesine çıkıp, projektörle her zaman ki gibi etrafı taramaya başladım. Kuzey yönündeki görünüş, dört gün önce okyanusun dibini ilk görüşümüzden bu yana pek değişmemişti; ama U-29'un sürüklenme hızının azalmış olduğunu fark ettim. Işınları güneye doğru çevirdiğimde, ilerde eğimin dikkati çekecek kadar artarak okyanus tabanının çukurlaştığını ve bazı yerlerde belirli bir plana göre tuhaf bir şekilde düzenlenmiş izlenimini veren taş bloklar bulunduğunu fark ettim. Gemi, tabanın eğimine uyarak hemen aşağı inmedi; bu yüzden, tam altımı görebilmek için projektörü ayarlamak zorunda kaldım. Projektörü çok hızlı döndürdüğüm için, onarımı beş on dakikamı alan, bir tel koptu, ama sonunda ışın demeti, altımdaki deniz vadisini ışığa boğarak yeniden akıma başladı.

Pek fazla heyecanlanan biri değilimdir, ama elektrik ışığının aydınlığında gördüklerim hayretten ağzımın açık kalmasına yol açtı. Üstün Prusya *Kultur*'u ile yetişmiş biri olarak buna şaşırmamalıydım bile, çünkü, yerbilimi ve söylenceler bize okyanusların ve kıtaların kaydığını söylemektedir. Gördüğüm şey, geniş bir alanda düzenli sıralar halinde uzanan yıkık binalardı; bilinen hiçbir mimari üsluba sokulamasalar da her biri gözalcı bir mimarinin ürünüydü ve çoğunluğu oldukça sağlam kalmıştı. Çoğu bina mermere benziyor, projektörün ışığında bembeyaz parılıyordu; genel plan, orada burada göze çarpan çok sayıda tapınak ve dik yamaçlardaki villalarla, dar bir vadiye kurulmuş büyük bir kentin planıydı. Çatılar uçmuş, sütunlar kırılmıştı, yine de, hiçbir şeyin silemeyeceği, çok çok eski zamanlara ait bir ihtişamın izleri okunuyordu.

Eskiden, daha çok bir efsane saydığım Atlantis ile nihayet karşı karşıyaydım ve onu keşfetmeye can atıyordum. Vadinin dibinde bir zamanlar bir nehir akmış olmalıydı; çünkü, manzarayı daha yakından incelediğimde, taş ve mermer köprülerin, istinat duvarlarının, bir zamanların yeşil, güzel taraça ve toprak setlerinin kalıntılarını gördüm. Duyduğum heyecanla,

neredeyse zavallı Klenze kadar aptallaşmış ve duygusallaşmıştım. Güney yönündeki akıntının sonunda kesildiğini, bir uçağın bir kente konması gibi U-29'un da yavaşça batık kente konmakta olduğunu fark etmekte geciktim. Yine aynı şekilde, o olağanüstü yunus sürüsünün yok olduğunu fark etmekte de geç kaldım.

Gemi, yaklaşık olarak iki saat içerisinde, vadinin kayalık duvarına yakın, taş döşeli bir meydana indi. Bir yandan tüm kenti görebiliyordum, çünkü arazi, meydana eski nehir yatağına kadar eğimliydi; diğer yanda ise, kayalara oyularak yapılmış, bir tapınak olduğu anlaşılan büyük bir binanın çok süslü ve bozulmamış durumdaki cephesinin ürküntü verecek kadar yakınındaydım. Bu muazzam yapının orijinal işçiliği hakkında sadece tahmin yapabiliyorum. Çok geniş cephenin gerisinde kocaman bir iç mekân bulunmalıydı; çünkü, birbirinden oldukça aralıklı çok sayıda penceresi vardı. Cephenin tam ortasında, etkileyici basamaklarla çıkılan ve her iki yanı, Baküs rölyeflerindeki figürleri andıran nefis oymalarla süslü, ardına kadar açık bir kapı vardı. Bütün bu şeyler arasında en dikkat çekici olanlar, anlatılmaz güzellikte oymalarla süslü büyük sütunlarla frizdi; bu oymaların, idealize edilmiş pastoral sahneleri ve ışıltılı bir tanrıya tapınma töreni için tuhaf nesneler taşıyan rahip ve rahibelerden oluşan bir tören alayını betimledikleri açıktı. Düşünce olarak büyük ölçüde Helen olmakla birlikte tuhaf bir şekilde kendine özgü olan sanat harikuladeydi. Yunan sanatının yakın ataları değil de en uzak atalarıymış gibi, korkunç eski olduğu izlenimini uyandırıyor. Bu muazzam ürünün her parçasının, gezegenimizin yamaçlarındaki el değmemiş kayalardan yapılmış olduğundan kuşku duyamazdım. Bu kadar büyük bir mekânın kayalara nasıl oyulmuş olduğuna aklım ermese de, vadi duvarının bir parçası olduğu su götürmezdi. Belki, bir ya da bir dizi mağara, özünü oluşturmuştu. Ne aradan geçen çağlar ne de sular altında kalmış olması, bu müthiş mabetin—elbette bir mabet olmalıydı burası—ihtişamından bir şey kaybettirmişti ve binlerce yıl sonra bugün, okyanus çukurunun sonsuz gecesinde ve sessizliğinde lekelenmemiş ve bozulmamış durumda yatmaktaydı.

Binaları, kemerleri, heykelleri, köprüleri ve gizemli, güzel dev tapınağı ile batık kenti kaç saat seyrettim bilmiyorum. Ölümün yakın olduğunu bilmeme rağmen meraktan çatlıyor, projektörün ışığını sabırsızlıkla etrafta dolaştırıyordum. Işın demeti, birçok ayrıntıyı görmemi sağladıysa da, kayaların içine oyulmuş tapınağın ardına kadar açık kapısının ardında neler olduğunu görmeme yetmedi ve gücü korumam gerektiğini bildiğimden bir süre sonra akımı kestim. Işınlar, şimdi, sürüklenip durduğumuz hafta boyunca olduğundan hissedilir derecede zayıftı. Işıktan yoksun kalacağım zamanın yaklaşması sanki su altındaki gizleri keşfetme arzumu kamçılardı. Ben, bir Alman olarak, bu çok uzun zamandır unutulmuş yollarda ilk yürüyen kişi olmalıydım!

Eklemleri, metal bir dalgıç giysisi çıkarıp inceledim ve portatif bir ışık ve hava jeneratörüyle denemeler yaptım. Çifte kapaktan tek başıma geçmek zor olacaksa da, bilimsel ustalığımla tüm zorlukları alt edeceğime ve ölü kentte yürüyeceğime inanıyordum.

16 Ağustosta U-29'dan çıkmayı başardım ve çamura boğulmuş, harap sokaklardan eski nehir yatağına doğru, binbir zahmetle ilerlemeye başladım. İskelet ya da daha başka insan kalıntılarına rastlamadım, ama heykel ve sikkelerden zengin bir arkeolojik bilgi derledim. Avrupa'da insanlar mağaralarda yaşar ve Nil nehri hiç kimse tarafından seyredilmeden denize dökülürken, en görkemli günlerini yaşıyan bir kültüre duyduğum son derece büyük saygı dışında, şu an, bunlardan söz etmeyeceğim. Başkaları, bu el yazmalarının rehberliğinde –bulunurlarsa elbette– benim sadece dokunup geçtiğim gizlerin ayrıntılarını ortaya çıkarabilir. Elektrik bataryalarını zayıflayınca, kaya tapınağı ertesi gün keşfetmeye karar vererek, gemiye döndüm.

Ayın 17'sinde, tapınağın sırrını araştırmak arzum daha da artmışken, büyük bir düş kırıklığına uğradım; çünkü, portatif ışığı üretmek için gerekli malzemenin, o hınzır tayfanın Temmuzda çıkardığı ayaklanmada mahvolmuş olduğunu gördüm. Sınırsız bir öfkeye kapıldım, ancak Alman sağduyumu, korkunç bir deniz canavarının ini ya da içinden asla çıkamayacağımı bir

labirent olabilecek, zifiri karanlık tapınağa hazırlıksız girmekten beni alıyordu. Bütün yapabildiğim, U-29'un artık iyice zayıflamış olan projektörünü yakmak ve onun yardımıyla tapınağın basamaklarını çıkıp dış oymaları incelemek oldu. Işın demeti kapiya, yukarı doğru bir açıyla geliyordu, bir şey görebilir miyim diye içeri baktımsa da, boşuna. Çatı bile görünmüyordu, bir sopayla zemini yoklayarak içeri doğru birkaç adım attımsa da, daha ileri gitmeye cesaret edemedim. Dahası, ömrümde ilk defa korku denilen duyguyu hissettim. Zavallı Klenze'nin sergilediği bazı ruh hallerinin nasıl ortaya çıktığını anlamaya başladım; çünkü, tapınak beni kendine doğru çektikçe, kör ve gittikçe artan bir dehşetle onun uçuşunu andırır derinliklerinden korkuyordum. U-29'a dönerek ışıkları söndürdüm ve karanlıkta oturup düşündüm. Elektriği artık acil durumlara saklamalıyım.

Ayın 18'i olan Cumartesi gününü, Alman irademi tehdit eden düşünce ve anılarla kendime eziyet ederek karanlıkta geçirdim. Klenze delirerek geçmişin bu akla ziyan eskilikteki uğursuz kalıntılarını görmeden ölmüştü ve ölüme giderken, birlikte gitmemizi tavsiye etmişti. İnsanoğlunun düşleyebileceği en korkunç ve en düşünülmaz sondan daha korkunç ve düşünülmaz bir sona sürüklemek için mi, acaba, yazgı aklımı korumaktaydı? Çok açıktı ki, sinirlerim fena halde yıpranmıştı; zayıf insanlara has bu duygulardan kendimi kurtarmalıyım.

Cumartesi gecesini uyuyamadım ve geleceği umursamadan ışıkları yaktım. Elektriğin, hava ve yiyecekler kadar dayanmaması ne fenaydı. Ötenazi düşüncesine yeniden rağbet etmeye başladım ve otomatik tabancamı gözden geçirdim. Sabaha doğru, ışıklar açık, uyuya kalmış olmalıyım; çünkü, dün öğleden sonra karanlıkta uyandığımda, bataryaların tükenmiş olduğunu gördüm. Art arda birkaç kibrit çaktım ve yanımızdaki az sayıda mumu uzun süre önce tüketmemize yol açan düşüncesizliğimize hayıflandım.

Harcamaya kıyabildiğim son kibritin de sönüp gitmesinden sonra, karanlıkta çıt çıkarmadan oturdum. Kaçınılmaz sonumu düşünürken zihnim önceki olaylara gitti ve şimdiye kadar uyumakta olan, daha zayıf ya da batıl inançlı birini korku-

dan tir tir titretecek bir izlenimi su yüzüne çıkardı. *Kaya tapınak üzerine oyulmuş ışıltılı tanrı başı, ölü denizcinin denizden getirdiği ve zavallı Klenze'nin yeniden denize götürdüğü fildişi parçası üzerine oyulmuş portrenin aynısıydı.*

Bu rastlantıya biraz şaşırarak birlikte, dehşete düşmedim. Benzersiz ve karmaşık olanı doğaüstücülüğün ilkel kestirmeciliğiyle kısa yoldan açıklamaya çalışmak ancak yeterince düşünmesini bilmeyen insanların harcıdır. Rastlantı tuhaftı, ama mantıkla uzaktan yakından ilişkisi olmayan durumlarla ya da *Victory* olayından sonra meydana gelen felaketlerle şu anda içinde bulunduğum bela arasında esrarengiz bağlar kurmayacak kadar sağlam akıl yürütebilen biriydim. Daha fazla dinlenmeye ihtiyaç duyduğumdan, bir uyku ilacı içip derin bir uykuya daldım. Sinir bozukluğum düşlerime de yansımış olmalı ki, düşümde, boğulan insanların çığlıklarını duyup, ölü suratların lombozlara yapıştığını gördüm boyuna. Ve bu ölü suratlar arasında, fildişi madalyon üzerindeki gencin canlı, alaycı suratı da vardı.

Uykudan bugünkü uyanışımı kayda geçirirken dikkatli olmalıyım, çünkü sinirlerim laçka olmuş durumda, dolayısıyla ister istemez sanrılar gerçeklerle karışıyor. Psikolojik bakımdan durumum son derece ilginç; uzman bir Alman yetkili tarafından bilimsel olarak gözlemlenemediğime çok yanıyorum. Gözlerimi açtığım anda, ilk duygum, her an şiddetini artıran, ama aksi yönde işlev gören korku duygusunun etkisiyle otomatik olarak direnç gösterdiğim kaya tapınağı ziyaret etmek yönünde karşı konulmaz bir arzu oldu. Sonra çoktan bitmiş bataryaların karanlığında bir ılık izlenimi algıladığımı sandım; sanki, geminin tapınağa bakan lombozundan suyun fosforlu gibi ışıdığını gördüm. Hiçbir derindeniz organizmasının böyle bir ısıltı yayamayacağını bildiğimden, bu dikkatimi çekti. Ama incelemeye kalmadan, akıldışılığıyla duyularının nesnelliğinden kuşkulananmama yol açan üçüncü bir izlenim edindim. İşitsel bir sanrıydı bu; U-29'un kesinlikle ses-geçirmez gövdesinin dışından geliyora benzeyen çılgın ama yine de güzel bir ezginin ya da koro tarafından okunan ilahinin ritmik, ahenkli sesini duymakta olduğum duygusuna kapıldım. Psikolojimin

ve sinirlerimin çok berbat durumda olduğu kesin inancıyla birkaç kibrit yakarak, kendime okkalı dozda bir sodyum bromür çözeltisi hazırlayıp içtim; bu beni biraz sakinleştirmiş olmalı ki, ses yanılması kayboldu. Ama fosfor ısıltısı yerli yerindeydi; lomboza gidip kaynağını araştırmak gibi çocukça bir dürtüyü bastırmakta zorluk çektim. Bu ısıltı korkunç derecede gerçektir; öyle ki, çok geçmeden onun yardımıyla çevremde olduğunu önceden bildiğim nesneleri de, şimdiki yerinde daha önce görmediğim boş bromür bardağını da görebiliyordum. Bu son ayrıntı beni derin düşüncelere sevk etti ve odayı arşınlayıp bardağa dokundum. Gerçekten de, gördüğümü sandığım yerdeydi. Artık, ışığın ya gerçek ya da yok etmeyi umamayacağım kadar sabit ve sürekli bir yanılmanın bir parçası olduğunu biliyordum; bu yüzden, direnmekten vazgeçerek ışık yayan nesneyi aramak için kumanda kulesine çıktım. Bu, kurtulma olanağı sağlayacak bir başka U-boat olmaz mıydı?

Okuyucu bundan sonra anlatılanları nesnel gerçeklik olarak kabul etmese iyi olur; çünkü anlatılanlar doğa yasalarını aşıyor; bunların benim aşırı yorgun zihnimin öznel yaratıları olduğu muhakkak. Kumanda kulesine ulaştığımda deniz beklediğimden daha az ısıltılı olduğunu gördüm. Etrafta ışık saçan bir hayvan ya da bitki yoktu ve nehre doğru eğimle uzanan kent karanlıkta görünmüyordu. Gördüğüm şey ne hayranlık uyandırıcı, ne acayip, ne de dehşet vericiydi; yine de bilincimin yerinde olduğuna ilişkin son güven kırıntılarını da yok etti. *Çünkü, kayalık yamaca oyulmuş deniz dibi tapınağının kapısı ve pencereleri, içerisinde büyük bir sunak-ateşi yanıyormuş gibi pırıldı.*

Bundan sonraki olaylar akıl alır gibideğil. Esrarlı bir şekilde aydınlanmış kapı ve pencerelere gözümü dikmiş bakarken, aklın almayacağı türden görüntülerle karşılaştım, öyle ki bu görüntüleri dile getirmekten acizim. Tapınakta, hareket etmeyen ve hareketli bazı şeyler gördüğümü sandım ve uyanırken kulağıma çalınan o gerçek dışı ezgiyi yeniden duyar gibi oldum. Ve denizden gelen genç adamla fildişi madalyon üzerindeki –benzerleri önümdeki tapınağın friz ve sütunları

üzerine oyulmuş— portre etrafında dönenen düşünce ve korkular her şeyin üzerine çıktı. Zavallı Klenze'yi düşündüm ve yeniden denize götürdüğü madalyonla birlikte cesedinin nerede yattığını merak ettim. O beni bir konuda uyarmıştı ama ben aldırmamıştım — ama o, bir Prusyalının kolayca katlanabileceği bir güçlük karşısında deliren zayıf karakterli bir Renanya'lıdan başka neydi ki?

Gerisi çok basit. Tapınağı ziyaret etmek ve içine girmek dürttü, artık karşı koyamayacağım açıklanamaz ve kaçınılmaz bir emir haline gelmişti. Alman iradem artık hareketlerimi denetim altında tutamıyordu; irade kuvveti bundan böyle sadece ufak meselelerde söz konusu olabilirdi. Klenze'yi başı açık ve korunmasız olarak okyanusa, ölümüne götüren işte böyle bir delilikti; ama ben bir Prusyalıyım, sağduyu sahibiyim; irademi son zerrésine kadar kullanacağım. Gitmek zorunda olduğumu anlar anlamaz, dalgıç giysimi, başlığımı ve hava jeneratörümü derhal giyinmek üzere hazırladım ve bir gün birilerinin eline geçer umuduyla alelacele bu notları yazmaya koyuldum. Bu notları bir şişeye koyup ağzını sıkıca kapatacağım ve U-29'dan ebediyen ayrılırken şişeyi denize bırakacağım.

Hiç korku duymuyorum, hatta deli Klenze'nin kehanetlerinden bile korkmuyorum. Görmüş olduğum şey gerçek olamaz; kendi irademle kalkıştığım bu deliliğin, en fazla, havam bitince boğulmama yol açacağını biliyorum. Tapındaki ışık sırf yanılsamaydı; karanlık ve unutulmuş derinliklerde bir Alman'a yakışır şekilde soğukkanlılıkla öleceğim. Yazarken duyduğum bu delicesine kahkaha benim zayıf düşmüş beynimin ürünü. Bu yüzden, giysilerimi dikkatle giyeceğim ve derinliklerine varılmaz suların, sayısız yılların sessiz esrarını barındıran şu çokeski mabedin basamaklarını yığitçetırmana-
cağım.

AĞAÇ

Arkadia'da,¹⁰ Maenalos Dağı'nın yeşil yamaçlarında bir villa-
nın yıkıntıları civarında bir zeytinlik bulunur. Zeytinliğin
yakınlarında, bir zamanlar nefis oymalarıyla çok güzel olmakla
birlikte, şimdi evin kendisi kadar harap olmuş bir de mezar
vardır. Bu mezarın bir ucunda, tuhaf kökleri, zamanla kararmış
Pentelik mermerleri yerinden söken, tuhaf ve itici görüntüsü
acayip bir insana ya da ölümün çarpıttığı bir cesede benzeyen,
anormal büyüklükte bir zeytin ağacı büyür; öyle ki, geceleri
ayın solgun ışıkları çarpık dalları arasından ışıırken köylüler
yanından geçmeye korkarlar. Maenalos Dağı, korkulan Pan'ın
sayısız acayip arkadaşıyla sık sık ziyaret etmeyi sevdiği bir yer-
di ve cahil köy delikanlıları ağacın bu garip Pan topluluğuyla
iğrenç bir akrabalığı olması gerektiğine inanırlar; ama yakınlar-
daki bir kulübede yaşayan yaşlı bir arıcı bana değişik bir öykü
anlattı.

Çok uzun yıllar önce, yamaçtaki villa yeni ve göz alıcıyken,
içinde Kalos ve Musides adlı iki heykeltıraş yaşıyordu. Lid-
ya'dan Nablus'a¹¹ kadar eserlerinin güzelliğinden övgüyle söz
edilir ve kimse, birinin ustalıkta diğerini geride bıraktığını
söyleyemezdi. Kalos'un Hermes heykeli Korinthos'ta mer-
mer bir mabette durur, Musides'in Pallas heykeli Atina'da
Parthenon yakınlarında bir sütunu süslerdi. Herkes Kalos'la
Musides'e saygı gösterir ve sanatçı kıskançlığının aralarındaki
kardeşçe dostluğa gölge düşürmemesine şaşardı.

Her ne kadar, Kalos'la Musides tam bir uyum içinde yaşıyor
olsalar da, aslında tabiatları hiç benzeşmiyordu. Musides, gece-

10) Arkadia: Eski Yunanistan'da sade ve mutlu bir ırkın oturduğu rivayet
edilen dağlık bir ülke; cennet hayatı yaşatan kırlar. (ç.n.)

11) Lidya: Manisa yöresinin eski adı. Nablus: Ürdün'ün batısında, eski
adı Neapolis olan kent. (ç.n.)

leri Tegea'nın kent eğlencelerinde cümbüş ederken, Kalos evde kalıp, kölelerine görünmeden zeytinliğin serin köşelerine sığırdı. Orada, zihnini meşgul eden hayaller üzerine derin düşüncelere dalar ve soluk alan mermerde ölümsüzleşecek olan eserlerini tasarlardı. İşsiz güçsüz takımı, Kalos'un aslında ormanın ruhuyla konuştuğunu ve heykellerinin orada bulunduğu yarı keçi yarı insan tanrılarla orman perilerinin suretlerinden başka bir şey olmadığını söylerdi; çünkü, bir canlıyı model almış hiçbir eseri yoktu.

Kalos'la Musides o kadar ünlüydüler ki, Syracuse hükümdarının şehrine koydurmayı düşündüğü pahalı Tyche¹² heykeli hakkında görüşmek üzere temsilcilerini göndermesine kimse şaşırmadı. Heykelin çok büyük olması ve çok ustalıkla yapılması gerekiyordu; çünkü, ulusları kendine hayran bırakacak ve gezginleri oraya çekecekti. Eseri kabul edilecek sanatçı düşünilemeyecek kadar yücelecekti; Kalos'la Musides bu onur için yarışmaya davet edildiler. Birbirlerine karşı olan kardeşçe sevgileri çok iyi bilinmekteydi ve kurnaz hükümdar, ikisinin yaptıkları işleri birbirlerinden gizleyecek yerde birbirlerine yardım ve tavsiyelerde bulunacağını ve bu yardımseverliğin, güzelliği ozanların düşlerini bile gölgede bırakacak işitilmemiş mükemmellikte iki heykel ortaya çıkaracağını tahmin ediyordu.

Heykeltıraşlar bu çağrıyı sevinçle kabul ettiler ve daha sonraki günlerde köleler bitip tükenmez keski seslerini dinlediler. Kalos'la Musides yaptıklarını birbirlerinden gizlemediler, ama başkalarının görmesine de izin vermediler. Dünyanın başlangıcından beri içine hapsolundukları kaya bloklarından ustalıkla vuruşlarla kurtulan bu iki ilahi figürü kendi gözlelerinden başka hiçbir göz seyretmedi.

Geceleri, eskiden olduğu gibi, Musides Tegea'nın salonlarında gönül eğlendirirken, Kalos tek başına zeytinlikte dolaşmaya devam etti. Ama zaman geçtikçe, insanlar Musides'in bir zamanlar ışıldayan gözlerindeki keyifsizliğin farkına vardılar. Aralarında konuşurlarken, en yüce sanat ödülünü kazanma

12) Tyche: Yunan mitolojisinde şans tanrıçası, Roma mitolojisinde Fortuna. (ç.n.)

şansı bu kadar yüksek birinin bu denli derde kedere düşmesindeki tuhaflığa dikkat çektiler. Aradan aylar geçti, ama Musides'in asık suratında, böyle bir durumun yaratacağı hevesin ışığı yanmadı.

Sonra bir gün, Musides, Kalos'un hasta olduğundan söz etti, bundan sonra, artık hiç kimse onun üzüntüsüne şaşmadı, çünkü, heykeltıraşların birbirlerine düşkünlüğü herkesin malumuydu. Daha sonra birçok insan Kalos'u ziyaret etti ve gerçekten de yüzünün solgun olduğunu fark etti; ama Kalos'un yüzünde, bakışlarını –belli ki, endişeden deliye dönmüş bir vaziyette, dostunu kendi elleriyle besleyip başında beklemek arzusuyla bütün köleleri uzaklaştırmış olan– Musides'in bakışlarından daha büyüleyici kılan bir huzur vardı. Kalın perdeler, hastanın ve sadık refakatçisinin son zamanlarda pek el sürmedikleri, Tyche'nin tamamlanmamış iki heykelini gözlerden gizliyordu.

Kalos, ne yapacağını şaşırmış hekimlerin ve yorulmak bilmez dostunun bütün çabalarına karşın anlaşılmaz bir şekilde gitgide zayıf düşerken, sık sık, o çok sevdiği zeytinliğe götürülmeyi arzuluyordu. Orada, görünmeyen şeylerle konuşmak istiyormuşçasına, kendisini yalnız bırakmalarını rica ediyordu. Kalos'un yarı keçi yarı insan tanrılara ve orman perilerine kendisinden daha çok değer verdiği düşüncesiyle gözleri yaşlarla dolsa da, Musides her zaman onun bu isteklerini yerine getiriyordu. Sonunda ecel kapıya dayandı ve Kalos bu hayatın ötesindeki şeylerden söz etmeye başladı. Musides, gözyaşları içinde, ona, Mausolos'un mezarından daha güzel bir mezar yapacağına söz verdi; ama Kalos ona, artık mermerin haşmetinden söz etmemesini söyledi. Ölmek üzere olan adamın zihninde bir tek düşünceye yer vardı; o da, zeytinlikteki bazı ağaçların sürgünlerinin ebedi istirahatgâhının başucuna dikilmesi idi. Ve bir gece zeytinlikte karanlıklar içinde tek başına otururken Kalos öldü.

Beyninden vurulmuş dönen Musides'in sevgili dostu için yaptığı mermer mezar kelimelerle anlatılamayacak kadar güzeldi. Elysion'un¹³ tüm görkemini sergileyen böylesi yarım

13) Elysion: Mitolojide cennet. (ç.n.)

kabartmaları, Musides'ten başka sadece Kalos yapabiliirdi. Musides, Kalos'un başucuna korudan zeytin sürgünleri dikmeyi de ihmal etmedi.

İlk başlardaki derin üzüntüsü yerini kabullenmeye bıraktığında, Musides büyük bir gayretle kendini Tyche'nin heykeli üzerinde çalışmaya verdi. Syracuse hükümdarı onunkiyle Kalos'unki dışında hiç kimsenin eserini kabul etmeyeceğinden, şeref artık onundu. İşi, duygularını dile getirmenin bir yolu oldu ve bir zamanlar çok hoşlandığı eğlence hayatından uzak durarak, her geçen gün daha büyük bir gayretle çalışıp çabaladı. Bu arada, akşamlarını, başucunda bir zeytin ağacının boy atmaya başladığı dostunun mezarı yanında geçirir oldu. Bu ağaç o kadar hızlı büyüdü ve öyle garip bir şekil aldı ki, gören şaşkınlıkla bir çılgılık atmaktan kendini alamıyordu; Musides ağaca karşı hem hayranlık, hem de nefret duyuyor gibiydi.

Kalos'un ölümünden üç yıl sonra, Musides hükümdara bir ulak yolladı ve Tegea kenti agorasında fevkalade heykelin tamamlanmış olduğu yolunda fısıltılar dolaştı. O zamana kadar, mezarın başındaki ağaç, şaşılacak kadar büyüyüp, kendi türünden bütün ağaçları geride bırakacak boyutlara ulaştı; son derece kalın bir dalı Musides'in çalıştığı odanın üzerine doğru uzanıyordu. Sanatçının sanatını takdire gelenler kadar, bu şaşılacak büyüklükteki ağacı görmeye gelenler de olduğundan, Musides nadiren yalnız kalıyordu. Ama, konuklarının çokluğuna aldırmıyordu; aslında, kendini o kadar oyalayan işinin sona ermesinden beri yalnızlıktan korkuyor gibiydi. Zeytinliğin içinden ve mezarın başındaki ağacın dalları arasından inleyerek esen soğuk dağ rüzgârı esrarengiz bir şekilde neredeyse anlaşılabilir sesler çıkarıyordu.

Hükümdarın elçilerinin Tegea'ya geldikleri akşam gökyüzü kapkaranlıktı. Büyük Tyche heykelini götürmeye ve Musides'e ebedi onur vermeye geldikleri kesin olarak biliniyordu; bu yüzden kent temsilcileri tarafından çok sıcak karşılandılar. Gece geç vakitlerde, Maenalos dağının doruklarından soğuk ve sert bir rüzgâr esmeye başladı; Syracuse'lılar sağ salım kapığı kente atabilmiş olduklarına şükrettiler. Syracuse'lılar ünlü hükümdarlarından ve payitahtının ihtişamından söz ettiler ve

Musides'in hükümdarları için yapmış olduğu heykeli göklere çıkardılar. Sonra Tagea'lılar, Musides'in erdemlerini, dostu için duyduğu büyük üzüntüyü ve yaşasaydı bu şanı pekâlâ kazanabilecek Kalos olmadıktan sonra, kazanılan hiçbir şanın, şöhretin onu avutamayacağını anlattılar. Mezarın yakınında, Kalos'un başucunda büyüyen ağaçtan da bahsettiler. Rüzgâr daha korkunç bir şekilde adeta uludu ve Syracuse'lılar da, Arkadia'lılar da Aiolos'a yakardılar.

Sabahleyin gün ışıyınca, kent temsilcileri, hükümdarın ulaklarını yamaçtan yukarıya, heykeltıraşın ikametgâhına götürdüler, ama rüzgâr geceleyin tuhaf şeyler yapmıştı. Kölelerin çığlıkları bir yıkım sahnesinin ortasından yükseliyordu ve zeytin ağaçlarının arasındaki, Musides'in bir zamanlar içinde çalışıp didindiği, düşler kurduğu geniş salonun parıltılar saçan sıra sıra sütunlarının yerinde yeller esiyordu. Tenha avlular, alçak duvarlar yas tutuyordu; çünkü, şu yeni ve tuhaf ağacın evin üzerine doğru uzanan ağır dalı, sıra sıra sütunlarla çevrili muhteşem avlunun tam üzerine düşerek, mermerin haşmetli şiirini çirkin bir moloz yığına dönüştürmüştü. Yabancılar ve Tegea'lılar bakışlarını moloz yığından, görüntüsü garip bir şekilde insanı andıran ve tuhaf kökleri Kalos'un kabartmalarla süslü mezarına kadar uzanan o büyük, meşum ağaca çevirdiklerinde şaşkınlıktan donakaldılar. Artık bir harabeye dönmüş evi araştırdıklarında, duydukları korku ve yılgı daha da arttı; çünkü ne o çelebi tavırlı Musides'in, ne de Tyche'nin muhteşem heykelinin izine rastlayabildiler. Her tarafta tam bir karmaşa hüküm sürüyordu; iki kentin temsilcileri hayal kırıklığı içinde oradan ayrıldılar; Syracuse'lılar beraberlerinde götürecekleri heykelden, Tegea'lılar taçlandıracakları sanatçıdan yoksun kalmışlardı. Ama bir süre sonra Syracuse'lılar Atina'dan şahane bir heykel aldılar; Tegea'lıların, Musides'in yeteneklerinin, erdemlerinin ve kardeşçe merhametinin anısına agoraya mermer bir tapmak inşa ederek kendilerini avuttular.

Ama zeytinlik de, Kalos'un mezarının başındaki ağaç da hâlâ yerli yerinde duruyor ve yaşlı arıcı bana, bazı geceler rüzgârda dalların birbirine fısıltıyla tekrartekrar "Oida! Oida! - Biliyorum! Biliyorum!" dediğini söyledi.

AY BATAKLIĞI

Bilmediğim uzak ve korkunç bir bölgede bir yerlere gitti Denys Barry. İnsanların arasında yaşadığı son gece onunlaydım ve o şey ona geldiğinde attığı çığlıkları duydum; ama tüm köylüler ve Meath İlçesi polisi çok uzaklara kadar her yeri didik didik etmelerine karşın onu da, diğerlerini de, bulamadılar. Artık ne zaman bataklıklarda kurbağaların vırakladığını duysam ya da ıssız yerlerde ayı görsem korkudan tir tir titriyorum.

Denys Barry'yi zenginleştiği Amerika'dan tanırdım ve gü-rültüsüz, sakın bir kasaba olan Kilderry'deki bataklığın yakınlarındaki, bir zamanlar ailesinin olan eski şatoyu yeniden satın aldığında onu kutlamıştım. Babası Kilderry'liydi; Barry de servetinin sefasını orada, atalarının yaşadığı yerlerde sürmek istiyordu. Kendi kanından insanlar bir zamanlar Kilderry'de hüküm sürmüş, bu şatoyu inşa ettirerek, orada oturmuşlardı; ama o günler çok uzaklarda kalmıştı; kaç kuşaktır şato boştu ve çürümeye terk edilmişti. İrlanda'ya gittikten sonra Barry bana sık yazarak, eski şatonun kendi gözetiminde nasıl kule kule eski görkemine kavuştuğunu, sarmaşıkların restore edilmiş duvarları, yüzyıllar önce olduğu gibi, nasıl yavaş yavaş kapladığını ve deniz ötesinden getirdiği altınlarla eski günleri geri getirdiği için köylülerin ona nasıl minnet duyduklarını anlat-tı. Ama zamanla sorunlar baş gösterdi ve köylüler ona minnet duymak yerine bir felaketten kaçır gibi ondan uzaklaştılar. Sonra bir mektup yazarak, kendisini ziyarete gitmemi istedi benden; çünkü, şatoda yapayalnızdı ve Kuzey'den getirttiği yeni, uşak ve işçiler dışında konuşacak bir allahın kulu yoktu.

Şatoya vardığım gece Barry'nin anlattıklarına göre bütün dertlerin kaynağı bataklıkta. Kilderry'ye, tepelerin ve koruların yeşilini, bataklığın mavisini günbatımının altın sarısı bir renge

boyadığı, uzak bir adacıktaki tuhaf bir yıkıntının hayal gibi parıldadığı bir yaz günü varmışım. Günbatımı enfesti, ama Ballylough'taki köylüler beni ona karşı uyarmış ve Kilderry'nin lanetlenmiş olduğunu söylemişlerdi; bu yüzden şatonun günbatımının kızılığında yaldızlı gibi parılayan ufak kulelerini gördüğümde korkuyla titredim. Kilderry'nin demiryolundan uzak olması nedeniyle, Barry'nin otomobili beni Ballylough istasyonunda karşılamıştı. Köylüler arabadan ve Kuzeyli sürücülerden uzak durmuşlar, ama benim Kilderry'ye gideceğimi anladıkları zaman korkudan kanı çekilmiş yüzlerle fısır fısır bütün bunları anlatmışlardı. Ve geceyeden buluştuğumuzda Barry bunun nedenini anlattı.

Köylüler Kilderry'yi, Denys Barry büyük bataklığı kurutacak diye terk etmişlerdi. İrlanda'ya karşı duyduğu büyük aşka rağmen, Amerika Barry'nin ruhuna işlemişti; kömür çıkarılabilecek ve tarıma açılabilir bu güzel toprakları ziyan etmekten nefret ediyordu. Kilderry'nin efsaneleri ve batıl inançları onu etkilemedi ve köylülerin önce yardım etmeyi reddettiklerini, sonra ona ilendiklerini ve kararlılığı karşısında öteberilerini toplayıp Ballylough'a gittiklerini gördüğünde gülüp geçti. Onların yerine Kuzey'den işçiler getirtti ve uşaklar gittiğinde de aynı şekilde yerlerini doldurdu. Ama, insan yabancıların arasında kendini yalnız hisseder; bu yüzden benden yana gelmemi rica etmişti.

Halkı Kilderry'den kaçıran korkuları duyduğumda ben de arkadaşımın gülmüş olduğu gibi kahkahalarla güldüm; çünkü, bu korkular temelsiz, çılgınca ve son derece saçmaydı. Bunlar, bataklıkla ve günbatımında uzaktan gördüğüm adacıktaki tuhaf eski harabeyi koruyan acımasız bir kötü ruhla ilgili aklın kabul etmeyeceği efsanelerdi. Mehtapsız gecelerde dans eden ışıklarla, ılık gecelerde esen ürpertici rüzgârlarla, sular üzerinde kayar gibi uçuşup görenlerin ölümüne sebep olan hayallerle ve bataklık sularının derinlerindeki hayali bir taş kentle ilgili öyküler gırla gidiyordu. Ama bu garip fantezilerin içinde en dikkat çekici olan ve herkesin hemfikir olduğu tek fantezi, engin kızıl bataklığa dokunmaya ya da kurutmaya kalkışacak kişiyi bekleyen lanetti. Köylülerin dediğine göre ortaya çıkarıl-

maması gereken sırlar vardı; bunlar, efsanevi tarih öncesi yıllarda Partholon'un evlatlarının başına gelen felaketten beri gizli kalmış sırlardı. *İstilacılar Kitabı*,¹⁴ Yunan ulusunun sözü edilen evlatlarının tümünün Tallaght'ta gömülü olduğunu yazmaktadır, ama Kilderry'nin yaşlıları, bir kentin, ta ki Nemed'in adamları otuz gemiyle önlerine çıkını silip süpürerek İskit elinden aşağı doğru akınlar yaptığında, ormanlık dağlar kayarak üstünü örtünceye kadar, ay tanrıçası hamisi sayesinde gözlerden uzak kaldığını söylüyorlardı.

Köylüleri Kilderry'den işte bu aslı esası olmayan öyküler kaçırtmıştı; bunları duyduğumda, Denys Barry'nin onları dinlemeyi reddetmiş olmasına şaşmadım. Ama, Barry eski çağlara karşı büyük bir ilgi duyuyordu; bu yüzden, kurutulduğunda bataklığı adamakıllı araştırmayı önerdi. Küçük adadaki beyaz yıkıntıları sık sık ziyaret etmişti; çok çok eski olmalarına karşın, bu yıkıntıların İrlanda'daki çoğu yıkıntıya pek benzermediği açıkça görülüyordu; öyle viran olmuşlardı ki, eski ihtişamlı günlerinde neye benzediğini anlamaya imkân yoktu. Kurutma işi artık başlamak üzereydi; Kuzeyli işçiler çok geçmeden yasak bataklığın yeşil yosunlarını, kızıl fundalarını temizleyecek, tabanı kabuklarla kaplı dereciklerini, kenarlarını çalılar бүрүмүş sakin, mavi gölcüklerini kurutacaklardı.

Barry'nin bana bunları anlatmasından sonra, üzerime bir ağırlık çöktü; çünkü, gündüz yaptığım yolculuktan yorgun düşmüştüm ve ev sahibim de gecenin çok geç saatlerine kadar konuşmuştu. Bir uşakönüme düşüp, köye, bataklığın kıyısındaki ovaya ve bataklığın kendisine yukarılardan bakan uzak bir kuledeki odama götürdü; ay ışığında, pencerelerimden,

14) "İrlanda'nın işgalini anlatan kitap" olan *Lebor Gabala Erenn*'de Milid'in oğullarının İspanya'dan sonra yerleşecekleri İrlanda'ya yaptıkları seferin öyküsü anlatılır. Kitap, İrlanda'yı sırasıyla işgal etmiş olan beş ulustan söz eder. Bunlar aynı zamanda İrlanda toplumunun ilk örneğidir de. Bu halklar, Cessair'in, Partholon'un, Nemed'in, Fir Bolg'un ve Tuatha Dé Dannan'ın halklarıdır. Partholon, aynı zamanda babası da olan hükümdarı öldürmüştür. Sonuçta bütün adamlarıyla birlikte bir veba salgınında ölür. Nemed'in halkı, Fomoirilere karşı giriştiği üç savaşı da kazanmış, ancak Nemed vebaya yakalanarak ölmüştür. (ç.n.)

köylülerin bırakıp kaçtığı, şimdi Kuzeyli işçileri barındıran, sessiz çatıları; antikkuleli köy kilisesini ve düşüncelere dalmış gibi duran bataklıkın ilerisinde, uzaklardaki adacık üzerindeki bir hayal gibi parıldayan eski yıkıntıları görebiliyordum. Tam uykuya dalacağım sırada uzaklardan gelen bazı hafif sesler duyduğumu sandım; düşlerime renk katan bir heyecan duymama yol açan çılgınca ve yarı ahenkli seslerdi bunlar. Ama sabahleyin uyandığımda, hepsinin bir düştten ibaret olduğunu hissettim; çünkü, görmüş olduğum haya ller, geceleri duyulan çılgın boru seslerinden çok muhteşemdi. Barry'nin anlattığı efsanelerden etkilenmiş olan zihnim, uykusunda, yeşil bir vadideki, mermer caddeleri ve heykelleri, villaları ve tapınakları, oymaları ve yazıtları açıkça bir Yunan ihtişamını yansıtan, gösterişli bir kentte dolaşıp durmuştu. Gördüğüm bu düşü Barry'ye anlattığımda ikimiz de güldük; ama ben daha yüksek sesle güldüm, çünkü onun akli Kuzeyli işçilerindeydi. Çünkü, altıncı defadır, hep birden uyuyakalmış, şaşkınlık içinde, güç bela uyanmış ve hiç dinlenmemiş gibi davranmışlardı; oysa, önceki gece erken yattıkları biliniyordu.

O sabah ve öğleden sonra, Barry, bataklığı kurutma işinin başlaması için son planları yapmakla meşgul olduğundan, gün ışığına boğulmuş köyde tek başıma dolaşıp, zaman zaman, tembellik eden işçilerle konuştum. İşçiler, olmaları gerektiği kadar mutlu değillerdi; çünkü, çoğu, gördüğü ama boşu boşuna anınsamaya uğraştığı bir düştten dolayı huzursuz gibiydi. Onlara kendi düşümü anlattım, ama duyduğumu sandığım garip seslere gelinceye kadar, ilgilerini çekmedi. O zaman bana tuhaf bir şekilde bakmaya başladılar ve kendilerinin de sanki tuhaf sesler duymuş olduklarını söylediler.

Akşamleyin Barry benimle birlikte yemek yedi ve iki gün içinde kurutma işine başlayacağını söyledi. Buna sevindim; çünkü yosunların, fundaların, küçükakıntı ve gölcüklerin kurduğunu görmekten hoşlanmamakla birlikte, kalın bir kömür tabakasının gizliyor olabileceği eski sırların açığa çıktığını görmeyi giderek daha çok arzuluyordum. Ve o gece, çalınan flütler ve geniş avluları çevreleyen sıra sıra mermer sütunlarla ilgili düşlerim ani ve rahatsız edici bir sona ulaştı; çünkü, vadideki

kenti vebanın kırıp geçirdiğini, sonra da ormanlık yamaçların kayarak caddelerdeki ölülerin üzerini örttüğünü, gömülmedik sadece, yaşlı ay-rahibesesi Cleis'in, gümüş rengi başındaki fildişi taçıyla soğuk ve sessiz yattığı, tepedeki Artemis tapınağının kaldığını gördüm.

Birden, dehşet içinde uyandığımı söylemiştim. Flütlerin tiz sesleri hâlâ kulaklarımda çınlamakta olduğundan, uykuda mı, uyanık mı olduğumu bir süre anlayamadım, ama zemine düşen ayın donuk ışınlarını görüp, kafesli gotik pencerenin hatlarını seçtiğimde, gözlerimi açtığım bu yerin Kilderry şatosu olması gerektiği sonucuna vardım. Ve uzakta, aşağıda bir yerlerde saatin ikiye vurduğunu duyduğumda artık uyanmış olduğumdan tamamen emindim. Ama, hâlâ tekdüze flüt sesleri çalınıyordu kulağıma; uzaklardaki Maenalos dağında yarı keçi yarı insan tanrıların dans etmekte olduğunu düşündüren çılgın tuhaf ezgilerdi bunlar. Uyutmayacaklardı beni; sabırsızlıkla sıçrayıp çıktım yatağımdan ve odada volta atmaya başladım. Tamamen tesadüf eseri, kuzeye bakan pencereye gidip, sessiz köye ve bataklığın kıyıcığindeki ovaya baktım. Uyumak istediğim için, dışarıyı seyretmek gibi bir niyetim yoktu; ama flüt sesleri huzurumu bozuyordu; bir şeyler yapmalı ya da görmeliydim. Ne göreceğimi nasıl tahmin edebilirdim ki?

Ayın, geniş ovayı aydınlığa boğan ışığında, gören hiçbir ölümünün asla unutamayacağı bir manzarayla karşılaştım. Bataklık üzerinde yankılanan kaval seslerine doğru, bir erkek ve kadın kalabalığı her iki yana veya ileri geri sallanarak ürkütücü bir tarzda, sessizce kayıyor; eski zamanlarda, Sicilyalılar'ın Cyane kıyılarında, sonbahar başındaki dolunayda Demeter şerefine tertitledikleri şenliklerde dans ederken dönmüş olabilecekleri gibi döne döne ilerliyordu. Göz alabildiğine uzanan ova, ayın altın sarısı ışınları, hareket eden silüetler ve en çok da tekdüze, tiz flüt sesleri beni neredeyse felç etti; yine de bütün korkuma rağmen, bu yorulmaz, mekanik dansçıların yarısının, uykuda olduklarını sandığım işçiler, diğer yarısınınsa, ne oldukları tam olarak anlaşılamamakla birlikte, akla bataklığın perili çeşmelerinden çıkan solgun, arzulu su

perilerini getiren, beyazlar içindeki hayali yaratıklar olduğunu fark ettim. Gökte yükselen sabah güneşiyle uyandığım, bayılmaya benzer, düşsüz, derin bir uykuya yenik düşmeden önce, kulenin penceresinden gözlerimi dikip bu manzarayı ne kadar seyrettiğimi bilmiyorum.

Uyandığımda ilk aklıma gelen şey, tüm korku ve gözlemlerimi Denys Barry'ye anlatmak oldu, ama doğuya bakan kafesli pencereden parıldayan günışığını gördüğümde, gördüğümü sandığım şeylerin gerçekdışılığından hiç kuşku kalmadı. Tuhaf fantezilere düşkün biri olmakla birlikte, asla onlara inanacak kadar zayıf değilimdir; bu yüzden, bu sefer de, çok geç uyumuş olan ve dün geceyle ilgili olarak düşlerinde duyduklarını hayal meyal anımsadıkları tiz sesler dışında hiçbir şey anımsamayan işçileri sorgulamakla yetindim. Bu hayali düdük sesi meselesinden çok tedirgin oldum ve sonbaharlarda ortaya çıkan çekirgelerin vaktinden önce gelip, geceleri insanları taciz ederek karabasanlar görmelerine yol açıp açmadıklarını merak ettim. Daha sonra, ertesi gün başlayacak olan büyük işin planları üzerinde kütüphanesinde çalışmakta olan Barry'yi gördüm ve ilk defa, köylüleri kaçırtan türden bir korkunun beni şöyle bir yokladığını hissettim. Bilmediğim bir nedenle, eski bataklığı ve gün yüzü görmemiş sırlarını rahatsız etmek düşüncesinden korktum ve asırlık kömür tabakasının sonsuz derinliklerinde, karanlıkta yatan korkunç görüntüler canlandı gözlerimin önünde. Bu sırların gün ışığına çıkarılmasının tedbirsizlik olacağını düşünerek, şatoyu ve köyü terk etmek için bir bahanenin ortaya çıkmasını kollamaya başladım. Barry ile oradan buradan konuşurken lafı konuya getirdimse de, çın çın öten kahrkalarından sonra gerisini getiremedim. Böylece, güneş uzak tepelerin ardında şaşısalı bir şekilde batar ve Kilderry uğursuzluğa alamet bir alevle kızıl sarı yanarken benim çıtım çıkmıyordu.

O geceki olayların gerçek mi, yoksa bir yanılsama mı olduğunu hiçbir zaman bilemeyeceğim. Doğada ve evrende düşlediğimiz her şeyi aştıkları kesindi, ama her şey olup bittikten sonra herkesçe bilinen o ortadan kayboluşları normal bir şekilde açıklayamam. Korku içinde erkenden odama çekildim ve

kulenin tekinsiz sessizliğinde uzun süre uyuyamadım. Çok karanlıktı; çünkü, havanın bulutsuz olmasına karşın, küçüle küçüle incecik bir hilal haline gelmiş olan ay geceyarısından önce gökte yükselmiyordu. Döşeğimde uzanmış yatarken Denys Barry'yive hava aydınlanınca bataklığa ne olacağını düşündüm ve karanlıkta dışarı koşup, Barry'nin arabasına atlayarak, tehdit altındaki bu topraklardan deliler gibi Ballylough'a gitmek için çılgınca bir istek duydum. Ama korkularım eyleme geçecek kadar belirginleşmeden uyuyakaldım ve düşümde vadideki kentin iğrenç bir gölge altında soğuk ve ölü uzandığını gördüm.

Beni uyandıran muhtemelen tiz flüt sesleriydi, ancak gözlerimi açtığımda ilk fark ettiğim şey bu sesler değildi. Arkam, hilal durumundaki ayın üzerinde yükseleceği bataklığa bakan doğu penceresine dönük yatıyordum; dolayısıyla, ışığın karşıdaki duvara düşeceğini bekliyordum, ama o anda görmekte olduğum gibi bir şeyi daha önce hiç görmemiştim. Duvarın üzerine gerçekten de bir ışık düşmüştü; ama bu ayın verdiği ışık olamazdı. Gotik pencereden içeriye akan bu parlak kırmızı ışın demeti dehşet verici ve müthiş etkileyiciydi; oda, dünyevi olmayan bir aydınlıkla pırıl pırıldı. İlk yaptığım şey, böylesi bir durumda herkesin yapacağı türden bir şeydi; sadece romanlarda insanlar çarpıcı ve beklenmedik şeyler yaparlar. Bataklığın karşı yakasındaki, bu yeni ışık kaynağına bakmak yerine, ürkü içinde, gözlerimi pencereden kaçırdım ve şaşkınca bir kaçma düşüncesiyle giysilerimi beceriksizce sırtıma geçirdim. Tabancamı ve şapkamı elime aldığımı anımsıyorum, ama birincisini ateşlemeye, ikincisini kafama geçirmeye fırsat kalmadan, her ikisini de kaybettim. Bir süre sonra, kırmızı ışığın büyüğü korkuma baskın çıktı ve o fasılasız, o çıldırtıcı flüt sesi şatonun içerisinde ve tüm köyde inleyip yankılanırken, sürünerek doğu penceresine gidip, dışarı baktım.

Bataklığın üzerini, uzak adacıktaki tuhaf, eski yıkıntıdan akan tekinsiz, kızıl bir ışık seli kaplamıştı. Bu yıkıntının nasıl görüldüğünü hayatta tarifedemem –herhalde delirmiş olmalıydım, çünkü, hiç yıkılmış benzemeyen haşmetli bir görüntüsü vardı; çepeçevre sütunlarla çevriliydi ve alevleri yansıtan

mermer sütun pervazları, bir dağın zirvesine kurulmuş bir tapınağın bulutları delen tepe noktaları gibi gökyüzünü deliyordu. Flütler feryat figan çalınırken, davullar vurmaya başladı; huşu ve dehşet içinde seyrederken mermerler ve alevler arasında hoplayıp zıplayan birtakım tuhaf silüetler görür gibi oldum. Bunun üzerimde çok müthiş –ve beklenmedik– bir etkisi oldu; sol tarafımdan gelen flüt sesleri giderek güçlenir gibi olmasaydı, kimbilir daha ne kadar süre seyrederdim. Bir tür kendinden geçişle karışık dehşet içinde titreyerek, yuvarlak odayı boydan boya kat edip, köyü ve bataklığın kıyısındaki ovayı görebildiğim kuzey penceresine gittim. Sanki daha demin, öteki pencereden doğa ötesi bir manzaraya bakmamışım gibi, gözlerim hayretle yuvalarından fırladı; çünkü iğrenç kızıl bir ışıkla aydınlanmış düzlükte, hiç kimsenin karabasanlar dışında görmemiş olduğu türden yaratıkların tören alayı vardı.

Beyazlara bürünmüş bataklık hayaletleri, eski ve ağırbaşlı bir tören dansını çağrıştıran fantezik kıvranış ve bükülüşlerle, yarı kayar, yarı havada yüzer gibi, yavaşça durgun sulara ve küçük adadaki yıkıntılara doğru çekiliyordu. O görünmeyen flütlerin iğrenç seslerine uyarak sallanan yarı saydam kolları, tekinsiz bir ahenkle işaret ederek, hantal ama karşı konulmaz bir şeytani irade tarafından sürükleniyormuş gibi kör, beynsiz ve ağır adımlarla bir köpek sadakatiyle sendeleye sendeleye kendilerini izleyen işçi kalabalığını çağırıyordu. Su perileri gidişatlarını değiştirmeden bataklığa yaklaşırken, geride kalmış bir grup işçi, penceremin altında bir kapıdan şatonun dışına çıktı, zikzaklar yaparak, el yordamıyla, körlemesini avluyu ve köyü geçip, bata çıka ovada ilerleyen işçilere katıldı. Benden çok uzakta olmalarına karşın, bunların Kuzeyden getirilen uşaklar olduğunu anlamam zor olmadı; çünkü, gülünçlüğü artık anlatılamayacak derecede trajik bir hal almış olan aşçının çirkin ve hantal vücudunu tanıdım. Flüt sesleri dehşet verici nağmelerle havayı doldururken, adadaki yıkıntıların yönünden yeniden davulların çalınmaya başladığını duydum. Sonra, su perileri sessizce ve büyük bir zarafetle suya erişip birbirleri ardı sıra eski bataklığa karışırken, peşlerinden gelenler, hız kesmeden, onların ardından etrafa sıçratarak bece-

riksizce suya daldılar ve kızıl ışıktaki güç bela gördüğüm iğrenç bir kabarcık kasırgası içinde gözden kayboldular. En geriye kalan acınası şişman aşçı, bu kasvetli bataklığın dibini bir kurşun gibi boylarken, flütler ve davullar sustu ve yıkıntılardan yayılan kör edici kızıl ışık, bahtsız köyü yeni ayın cılız ışıkları altında yalnızlığa ve kimsesizliğe terk ederek ansızın söndü.

Ruhumda fırtınalar esiyordu şimdi. Deli mi, akli başında mı, uyuyor mu, yoksa uyanık mı olduğumu bilmiyordum; hislerimin uyuşması sayesinde mahvolmaktan kurtuldum. Sanırım, Artemis'e, Latona'ya,¹⁵ Demeter'e, Persephone'ye ve Pluton'a¹⁶ yakarmak gibi gülünç şeyler yaptım. İçinde bulunduğum dehşet verici durumun zihnimin derinliklerinde uyandırdığı batıl inançların etkisiyle, gençliğimde okuduğum klasik eserlerden anımsadığım her şey dudaklarımdan döküldü. Bütün bir köyün ölümüne tanıklık etmiş olduğumu hissettim; artık biliyordum ki, cesareti bir felakete yol açan Denys Barry ile şatoda yalnız kalmıştık. Barry'yi düşünürken yeni bir dehşet duygusunun etkisiyle şiddetle sarsıldım, bayılmakla birlikte bacalarımda derman kalmadığından döşemeye yığıldım. Sonra, yükselen ayın görüldüğü doğu penceresinden esen dondurucu rüzgârı hissettim ve şatonun içinden aşağılardan bir yerlerden gelen feryatları duydum. Bu feryatlar çok geçmeden, sırf düşünmesi bile bayılayazmama yol açan, tarifsiz bir nitelik ve büyüklüğe ulaştı. Sadece şu kadarını söyleyebilirim: Bu çığlıklar bir zamanlar arkadaşım olarak bildiğim bir şeyden geliyordu.

Soğuk rüzgârı hissetmemle çığlıkları duymam arasında geçen korkunç zaman diliminde bir şeyler beni ayağa kaldırmış olmalıydı; çünkü, bir sonraki hareketim, zifiri karanlık odayı ve koridorları deliler gibi koşarak geçip, avludan çıkarak kendimi korkunç geceye atmak oldu. Sabahleyin beni Ballylough yakınlarında bilinçsizce dolaşırken buldular; ama aklımı büs-

15) Latona: Roma mitolojisinde Apollon ile Diana'nın annesi; Yunan mitolojisindeki karşılığı Leto. (ç.n.)

16) Pluton: Roma ve Yunan mitolojilerinde aşağı dünyaya hükmeden tanrı. Khronos ile Rea'nın oğlu, Zeus (Jüpiter) ile Poseidon'un (Neptün'ün) kardeşi. Yunan mitolojisindeki diğer adı Hades'tir. (ç.n.)

bütün oynatmama yol açan şey, daha önce gördüğüm ya da duyduğum dehşet verici şeyler değildi. Bilincimi bulandıran karanlıklardan yavaş yavaş sıyrılırken, kendi kendime fısıltıyla tekrarlayıp durduğum şey, kaçışım sırasında meydana gelen, önemli olmamakla birlikte bataklık yerlerde ya da ay ışığında yalnız başıma olduğumda sürekli beni taciz eden iki inanılmaz olayla ilgiliydi.

O lanetli şatodan fırlayıp, bataklık boyunca kaçarken, çok sıradan, ama daha önce Kilderry’de duyduğum hiçbir sese benzemeyen yeni bir ses duydum. Son zamanlarda hemen hemen hiçbir hayvanın yaşamadığı durgun sular, şimdi boylarından beklenmeyecek tuhaf tiz bir perdeden hiç durmadan vrak vrak öten iri mi iri, yapış yapış bir kurbağa sürüsüyle kaynıyordu. Şişinmiş kurbağalar ay ışığında yeşil yeşil parıltıyor ve gözlerini ışığın kaynağına dikmiş gibi görünüyorlardı. Bakışlarımı, çok şişman ve çirkin bir kurbağanın gözlerini dikip baktığı yere çevirdiğimde, aklımı başımdan alan şeylerden ikincisini gördüm.

Uzak adacıktaki, eski, tuhaf yıkıntılardan doğrudan hilale uzanan ve bataklık sularında yansısı olmayan, zayıf, tirek bir ışınım seçer gibi oldum. Bu silik patikanın yukarılarında, ateşli hayal gücüm, yavaş yavaş kıvranan ince bir gölge, sanki görünmeyen iblislerce çekiliyormuş gibi belli belirsiz çarpılmış bir gölge gördüğü sanısına kapıldı. Delirmiş olmalıydım ki, bu korkunç gölgeyle, bir zamanlar Denys Barry olan günahkâr varlığın sureti arasında müthiş bir benzerlik –tiksinç, inanılmaz bir karikatür– kurdum.

ADSIZ KENT

Adsız kente yaklaştığımda onun lanetlenmiş olduğunu fark ettim. Sıcaktan kavrulmuş, korkunç bir vadide ay ışığında yolculuk yapıyordum, uzaktan, kötü yapılmış bir mezardan dışarı fırlayan iskelet parçaları gibi kumun üzerinde acayip bir şekilde çıkıntı yaptığını gördüm. En eski piramitlerin nine-sinin ninesi olan, tufandan arta kalmış bu eski kalıntının, çağ-ların aşındırdığı taşlarından etrafa korku yayılıyor; görünmez bir atmosfer beni geri püskürtüyor ve hiçbir insanın görmemesi gereken, şimdiye dek kimsenin asla görmeye kalkışmadığı eski ve uğursuz gizemlerden uzak durmamı söylüyordu.

Harap olmuş, dilsiz adsız kent, Arabistan çölünün ırak bir köşesinde bulunmaktadır; alçakduvarları sayısız çağın kumuy-la örtülerek, neredeyse gözden kaybolmuştur. Memphis kenti-nin ilk taşı konmadan önce de, Babil'in ilk tuğlaları pişirilme-den önce de bu durumda olmalıydı. Ona bir ad verecek ya da faal olduğu zamanları anımsayacak kadar eski bir efsane bulun-mamaktadır; ama kamp ateşlerinin çevresinde alçak sesle ve şeyhlerin çadırlarındaki kocakarıların fısıltılarıyla, sebebini bilmeden bütün kabilelerin bu kentten uzak durdukları anla-tılır. Deli şair Abdul Alhazred, açıklanamaz beytini okuma-dan önceki gece bu yerde düş görmüştü:

“Ebediyen var olan ölü değildir,
Ama günü gelir ölüm de ölür.”

Arapların, garip öykülerde anlatılan, ama hiç kimsenin görmediği adsız kentten korkmaları için geçerli nedenleri ol-duğunu bilmem gerekirdi; buna rağmen bu nedenlere meydan okudum ve devamla ayak basılmamış çorak topraklara gittim. Onu tek ben gördüm; hiçbir yüzün benimki gibi korkunun

ığrenç hatlarını taşınamaması bu yüzdendir; geceleyin esen rüzgârlar pencereleri takırdatırken kimsenin benim gibi dehşetle titrememesi de işte bu yüzdendir. Bitimsiz uykunun korkunç dinginliğinde ona rastladığımda, çöl sıcağının içinde soğuk ay ışınlarının donduruculuğuyla bana baktı. Ve bakışlarına karşılık verdiğimde, onu bulmakla kazandığım utkuyu unuttuverdim ve şafağın sökmesini beklerken devemle kıpırdamadan durdum.

Doğu göğü ağarıp, yıldızlar sönükleşinceye, gökyüzünün griliği, kenarları altın sarısı bir pembeliğe dönüşünceye kadar saatlerce bekledim. Gökyüzünün açık ve çölün göz alabildiğine sakın, sessiz olmasına karşın bir inilti duyup, antik taşlar arasında bir kum fırtınasının dönenip durduğunu gördüm. Sonra, ansızın çöl ufkunda, dinmek üzere olan küçük kum fırtınasının arasından görünen güneşin ışıklar saçan kenarı belirdi. Ateşli diski, tıpkı Memnon'un Nil kıyısından selamladığı gibi selamlamak üzere, toprağın derinliklerden ahenkli büyük bir gümbürtünün koptuğunu sandım. Devemi, benden başka hiçbir canlının görmediği bu ahenksiz seslerin duyulduğu yere doğru kumların üzerinde yavaşça sürerken, kulaklarım çınılıyor, gözüme binlerce hayal üşüşüyordu.

Çok uzun zaman önce bu kenti kurmuş ve içinde yaşamış olan insanlar –eğer insanlarsa– hakkında bilgi sağlayacak bir oyma ya da yazıt bulamadan biçimsiz evler ve meydanlar arasında dolaşıp durdum. Kentin eskiliğinde marazi bir yan vardı; kentin gerçekten de insanoğlu tarafından kurulmuş olduğunu kanıtlayacak bir işaret ya da alete rastlamayı çok arzuluyordum. Yıkıntıların *orantı ve boyutlarından* hiç hazzetmemiştim. Yanımda birçok araç gereç vardı; yok olmuş binaların duvarları içinde epey kazı yaptım; ama çok yavaş ilerliyordum ve dikkate değer herhangi bir şey bulamadım. Gece olup yeniden ay doğduğunda, yeni korkulara yol açan soğuk bir rüzgârın esmeye başladığını hissettim; bu yüzden kentte kalmaya cesaret edemedim. Uyumak üzere antik duvarların dışına çıkarken, ayın pırıl pırıl parıldamasına ve çölün büyük kısmının sakın olmasına karşın, gri taşlar üzerinde iç çekerek dönenip duran küçük bir kum fırtınası ardım sıra toplanmaya başladı.

Tam şafak vakti, bir alay dehşet verici düştün, kulaklarım sanki metal bir çandan gelen seslerle çınlıyarak, uyandım. Adsız kentin üzerinde dönenen küçük kum fırtınasının son esintileri arasında kıpkızıl parıldayan güneşi gördüm ve manzaranın geri kalanının dinginliğini fark ettim. Bir kez daha, bir örtünün altındaki insan yiyen bir canavar gibi kumda kabarıklık yaparak yatan düşüncelere dalmış yıkıntılara gitme cesaretini gösterdim ve çoktan unutulmuş ırktan andaçlar bulabilmek umuduyla boşuna kazı yaptım. Öğlen vakti dinlenip, öğleden sonra surların, yitip gitmiş sokakların ve neredeyse yok olmuş binaların dış hatlarının izini araştırarak epey zaman geçirdim. Kentin bir zamanlar fevkalade büyük olduğunu görüp, bu büyüklüğün nereden geldiğini merak ettim. Kalde'nin bile anımsa yamadığı kadar uzak bir geçmişin ihtişamını gözümde canlandırdım; insanoğlunun gençlik döneminde, Mnar diyarında ölüm hükmüyle karşılaşan Sarnath'ı ve insanoğlu var olmadan önce gri taşlardan yapılmış Ib kentini düşündüm.

Apansızın, toprağın altındaki kaya tabakasının dimdik yükselerek bir tür alçak sarp bir uçurum oluşturduğu bir yere geldim ve büyük bir sevinçle, burada, tufan öncesi halktan daha başka izler bulunduğunu gördüm. Uçurumun yüzeyine kabaca yontulmuş şeyler, hiçbir yanılığa yer bırakmayacak şekilde birçok küçük, alçak kaya ev ya da tapınağın ön cephesiydi. Dış yüzlerinde bir zamanlar bir oyma var idiyse bile çok zaman önce silinmiş olmalıydı, ama binaların içlerinde hesaba kitaba gelmez uzak çağlardan birçok sır bulunabilirdi.

Yakınımdaki karanlık girişlerin hepsi de çok alçaktı ve kumla tıkalıydı, ama bir tanesinin ağzını küreğimle açtıktan sonra, içerisinde bulunabilecek gizemleri açığa çıkarabilmek için elimde bir meşaleyle içeri süzüldüm. İçeri girdiğimde, bu büyük mağaranın gerçekten de bir tapınak olduğunu anladım ve çöl, çöl olmadan önce yaşayıp tapınmış bir ırkla ilgili bariz işaretleri gördüm. Hepsi de garip bir biçimde alçak, ilkel sunaklar, sütunlar ve nişler yok değildi, ama etrafta heykel ya da fresk benzeri bir şey göremediysem de, belirli bir sembol olduğu açıkça anlaşılan, insan elinden çıkma birçok tuhaf görünüşlü

taş vardı. Keski ile şekil verilmiş odanın başıklığı çok tuhaftı; çünkü dizlerimin üzerine zor doğruluyordum; ama o kadar geniş bir alana sahipti ki, meşalem tamamını aydınlatamıyordu. Bazı uzak köşelerde garip bir şekilde korkuyla titredim, çünkü, bazı sunaklar ve taşlar dehşet verici, iğrenç, anlaşılmasız nitelikte unutulmuş ayinleri akla getiriyordu; ne tür insanların böyle bir tapınağı yaptığını ve gelip burada tapındığını merak etmeye başladım. Tapınağın içindeki her şeyi gördükten sonra, diğer tapınakları da keşfetme arzusuyla, sürünerek oradan çıktım.

Artık akşam olmak üzereydi, ama gördüğüm somut şeylerle kamçılanan merakım korkuma baskın çıktı; bu yüzden, adsız kenti ilk gördüğümde gözümü korkutan, ay ışığında uzayan gölgelerden kaçmadım. Alacakaranlıkta bir başka girişin ağzını temizledim ve elimde yeni bir meşaleyle içeri girdim; burada da diğer tapınaktakilerden daha belirgin bir anlam taşımayan bazı taş ve sembollerden başka bir şey bulamadım. Bu oda da diğeri kadar basık, ama çok daha dardı ve ne oldukları anlaşılmayan, gizemli türbelerle dolu çokdar bir geçitle son buluyordu. Bu türbeleri merakla seyrettiğim sırada, rüzgârın ve dışarıda bıraktığım devemin gürültüsü gecenin sessizliğini yırttı; hayvanı neyin korkuttuğunu görmek için kendimi dışarı attım.

İlerideki uçurumun bir yerinden kopan güçlü ama dinmek üzere olan bir rüzgârın savurduğu yoğun kum bulutunu aydınlatan ay, bu çok eski zamanlardan kalma yıkıntıların üzerinde parlıyordu. Deveyi rahatsız eden şeyin bu dondurucu, kum fırtınası olduğunu anladım ve onu daha korunaklı bir yere götürmek üzereydim ki, tesadüfen başımı yukarı kaldırdığımda uçurumun üstünde hiç esinti olmadığını fark ettim. Bu beni şaşırttı ve yeniden korkuttu, ama daha önce gün doğarken ve batarken görüp duyduğum ansızın çıkan mahalli rüzgârları anımsayarak bunun doğal bir olay olduğuna hükmettim. Rüzgârın, bir mağaraya açılan, kayalar arasındaki bir yarıktan çıktığına karar vererek, kaynağını anlayabilmek için kaynaşıp duran kumu gözlerimle izledim ve biraz sonra, rüzgârın güneyimde, hayli uzakta, neredeyse göz erimimin dışındaki bir tapınağın karanlık ağzından çıktığını anladım. Boğucu kum

bulutuna rağmen, ağır adımlarla, yaklaştıkça diğerlerinden daha büyük olduğu görülen ve girişi topaklaşmış kumla daha az tıkanmış olan bu tapınağa yöneldim. Büyük bir güçle esen buz gibi rüzgâr meşalemi neredeyse söndürmemiş olsaydı içeri girecektim. Karanlık kapıdan dışarı doğru delicesine esen rüzgâr, kumu karıştırıp, acayip yıkıntıların arasında dağıtırken tekinsizce iç çekiyordu. Çok geçmeden rüzgâr dinmeye başladı, kumlar duruldu ve sonunda her şey eski dinginliğine kavuştu; ama kentin hayaleti andıran taşları arasında bir varlık sezdirmeden dolaşıyor gibiydi; başımı kaldırıp aya baktığımda, onun, huzursuzlukla kıpırdanan sulardaki bir yansıma gibi titreştiğini gördüm. Anlatamayacağım kadar korktım, ama korkum duyduğum merakı bastıracak ölçüde değildi; bu yüzden, rüzgâr dinmez, rüzgârın geldiği karanlık odaya girdim.

Bu tapınak, dışarıdayken düşündüğüm gibi, daha önce girdiğim tapınaklardan daha büyüktü ve ötelinde bir yerlerden rüzgârlar doğurduğuna göre muhtemelen doğal bir mağara olmalıydı. Burada, oldukça dik durabiliyordum, ama sunak ve taşların diğer tapınaklardakiler kadar alçak olduğunu gördüm. Duvarlarda ve çatıda, ilk defa, eski ırkın resim sanatından izlerle, tamamen solmuş ya da dökülmüş garip, kıvrımlı boyalı çizgilerle karşılaştım ve sunaklardan ikisinin üzerinde, bir labirent gibi birbirinin içine geçmiş çizgilerden büyük bir ustalıkla yapılmış oymalar olduğunu büyük bir heyecanla fark ettim. Meşaleyi yukarı kaldırdığımda, tavanın doğal olamayacak kadar düzgün olduğunu gördüm ve tarihöncesi taş ustalarının bu tavanı yontmada kullandıkları kesici alet edavatı merak ettim. Mühendislikte epey hünerli olmalıydılar.

Sonra meşalemin aniden parlayan alevi bana aradığım şeyi, derinliklerinden ansızın rüzgârların koptuğu dipsiz uçuruma açılan girişi gösterdi; kayaya oyulmuş, insan elinden çıktığı besbelli küçük kapıyı gördüğümde dizlerimin bağı çözüldü. Meşalemi kapıdan içeri uzattım ve aşağı doğru dimdik inen sayısız, çok küçük ve kaba basamak üzerindeki kemerli alçak tüneli gördüm. Bu basamakları her zaman düşlerimde göreceğim; çünkü ne anlama geldiklerini öğrenmiş bulunuyorum. O anda, onları basamak olarak nitelemenin yerinde olup olma-

diğını pek bilemiyordum. Çılgınca düşüncelerle beynim bulanıyor, Arap kâhinlerin söz ve uyarıları insanların bildiği topraklardan insanların bilmeye cesaret edemediği adsız kente doğru uçarak çölü aşıyor gibiydi. Yine de, geçitten geçip, bir ip merdivenden iner gibi dikkatle, ayaklarım önde aşağıya inmeye başlamadan önce bir an duraksadım.

Benimkisi gibi bir inişi bir başkası ancak uyuşturucuların etkisiyle daldığı hayal dünyasında ya da hezeyan geçirdiğinde yaşayabilir. Dar geçit, dibine ulaşamayacak iğrenç, tekinsiz bir kuyu gibi aşağılara uzanıyor, başımın üzerinde tuttuğum meşale emekleyerek indiğim bilinmez derinlikleri aydınlata-mıyordu. Zamanla olan bağlantımı yitirdim ve saatime bakmak da aklımın ucuna gelmedi, ama aşmak zorunda olduğum mesafeyi düşününce korktum. Kuyunun yönünde ve eğiminde zaman zaman değişiklikler oluyordu; bir seferinde meşaleyi bir kol yüksekliği başımın üzerinde tutarak, ayaklarım önde kayalık zeminde kıvrınarak süründüğüm uzun, alçak bir yere geldim. Burası, dizlerimin üzerinde durabileceğim kadar yüksek değildi. Buradan sonra yine dik inen basamaklar vardı ve meşalem söndüğünde, hâlâ dört ayaküstünde inmeyi sürdürüyordum. Meşalenin söndüğünü anında fark ettiğimi sanmıyorum, çünkü sönük olduğunu fark ettiğimde, sanki hâlâ yanıyormuş gibi başımın üzerinde tutuyordum. Beni bütün dünyayı dolaşmaya ve uzak, eski, unutulmuş yerler peşinde koşturmaya iten, tuhaf şeylere ve bilinmeyene karşı duyduğum itki yüzünden akli dengesi oldukça bozuk biri olup çıkmıştım.

Orada, karanlıkta, çok değer verdiğim demonolojik bilgi hazinemden parçalar; deli Arap Alhazred'den tümceler, Damaskio'un uyduruk karabasanlarından paragraflar, Gautier de Metz'in hezeyanlarla dolu *Image du Monde*'undan rezil satırlar aklıma üşüştü. Acayip metinlerden alıntıları tekrarlardım, Efrasiyab'ı ve onunla birlikte Amu Derya aşağı yüzen şeytanları fısıltıyla andım; daha sonra Lord Dunsany'nin öykülerinden birinden bir tümceyi –“Dipsiz uçurumun sesleri yutan karanlığı”– monoton bir ses tonuyla tekrar tekrar okudum. Eğimin şaşılacak kadar dikleştiği bir yerde, Thomas Moore'dan bir

parçayı daha fazla tekrarlamaktan korkuncaya kadar aynı tempoda cansız bir sesle okuyup durdum:

Karanlık bir havza, cadıların
Kazanı gibi kapkara,
Dolduğunda damıtık Ay-eczasıyla
Tutulma anında.
Ayak geçer mi şu yarıktan,
Diye bakmak için eğildiğimde,
Gördüm aşağısını gözün görebildiğinde,
Çıkıntılı yanları cam gibi pürüzsüz,
Üstü sanki cilalı gibi parlak,
Zift karalığında Ölüm Mahalli
Yayıyor ışığını sümüksü kıyılarına.

Ayaklarımın altında yeniden düz bir zeminin uzandığını hissettiğimde, zaman nerdeyse durdu ve kendimi, daha önce ziyaret ettiğim, şimdi çok çok yukarılarda kalmış olan iki küçük tapınaktaki odalardan azıcık yüksek tavanlı bir yerde buldum. Tam olarak ayağa kalkamıyordum, ama dizlerimin üzerinde doğrulabiliyordum; karanlıkta oraya buraya rasgele süründüm, emekledim. Kısa bir süre sonra, duvarları boyunca, ön tarafları camlı tahta sandıkların dizili olduğu dar bir geçitte olduğumu anladım. Paleozoik devirden kalma böylesine derin bir uçurumun dibinde parlatılmış tahta ve camı hissettiğimde, bunun ne anlama gelebileceğini düşünerek korkuyla titredim. Sandıklar, geçidin her iki yanına düzenli aralıklarla yerleştirilmişlerdi, dikdörtgen biçiminde ve yatay konumdaydılar; biçim ve büyüklükleri müthiş surette tabutu andırıyordu. Daha iyi inceleyebilmek için birkaçını yerinden hareket ettirmek istedimse de, çok sağlam bir biçimde yerlerine tutturulmuş olduklarını gördüm.

Geçidin uzun bir geçit olduğunu anladım; bu yüzden sürünerek mümkün olduğunca hızla ileri atıldım; karanlıkta izleyen bir göz olsaydı, herhalde beni çok gülünç bulurdu; bir o tarafa, bir bu tarafa atılıyor, duvarların ve sıra sıra sandıkların ileriye doğru uzanmaya devam edip etmediğini anlamak için zaman zaman etrafımı yokluyordum. İnsan görerek düşünmeye öyle alışmıştır ki, karanlığı neredeyse unuttum ve bağdadi çatı-

sıyla cam ve tahtadan sonu gelmez koridorlarını sanki görüyormuşum gibi gözlerimin önünde canlandırdım. Sonra tarifsiz heyecanlandığım bir anda onu gördüm.

Kurduğum hayallerle gerçek görüntüler tam olarak ne zaman birbirine karıştılar, söyleyemem, ama yavaş yavaş ilerisi ışımaya başladı ve birden koridorla sandıkların, bilinmeyen bir yeraltı ışımasıyla ortaya çıkan bulanık hatlarını seçmekte olduğumu anladım. Kısa bir süre için her şey gözüme tam düşündüğüm gibi göründü, çünkü, ışık çok zayıftı; ama düşünmeden mekanik bir şekilde ışığa doğru ilerlemeye devam edince, düş gücümün ne kadar yetersiz kalmış olduğunu kavradım. Bu salon, yukarıdaki kentin tapınakları gibi incelikten yoksun bir kalıntı olmayıp, çok görkemli ve egzotik bir sanat eseri idi. Parlak, canlı ve cüretkâr biçimde fantastik motif ve resimler, tarifi imkânsız çizgi ve renklere sahip bir duvar resmi oluşturunuyordu. Ön tarafları zarif cam sandıklar tuhaf, altın rengi bir tahtadandı ve içlerinde insanoğlunun en karmakarışık düşlerine bile girmemiş türden acayip yaratıkların mumyaları bulunuyordu.

Bu canavarları anlatabilmek imkânsız. Bunlar, gövdeleri bazen timsahı, bazen ayı balığını akla getiren, ama daha çok ne bir doğabilimcisinin ne de bir paleontologun bugüne kadar görüp duyduğu hiçbir şeye benzemeyen bir tür sürüngendiler. Boyları yaklaşık olarak kısa boylu bir insanınki kadardı ve ön ayakları çok tuhaf bir şekilde insan el ve ayağına benziyordu. Ama en tuhaf olanı, hatları bilinen tüm biyolojik ilkelere çiğneyen başlarıydı. Bu yaratıklar hiçbir şeye benzetilemezlerdi – bir an için kedi, buldok köpeği, efsanelerin yarı insan yarı keçi tanrısı ve insangibi çeşitli benzetmeler aklımdan geçti. Zeus'un bile bu kadar kocaman ve çıkıntılı bir alnı yoktu; ama boynuzları, burunsuzluğu ve timsah çeneleri bu şeyleri her türlü sınıflandırmanın dışında bırakıyordu. Bir süre, yapay mabutlar olabileceği kuşkusuyla bu mumyaların gerçek olup olmadığı fikrini kafamda evirip çevirdim; sonunda, adsız kentte faal bir yaşam sürerken yaşamış paleozoik dönem sürüngenlerinden olduklarına karar kıldım. Sanki acayıplıklar yetmezmiş gibi, bir de pahalı kumaşlara sarınmış ve altın, mücevherat ve bilinmeyen parlak metaller takınmışlardı.

Bu sürüngen yaratıklar çok önemli olmalıydılar; çünkü duvar ve tavan fresklerindeki onca çılgın desen içerisinde çok ayrıcalıklı bir yere sahiptiler. Sanatçı onları eşsiz bir ustalıkla, içinde boyutlarına uygun tarzda inşa edilmiş kentlerin ve bahçelerin yer aldığı kendilerine ait bir dünyada resmetmişti ve resimlerle anlatılan tarihlerinin alegorik olabileceğini, belki de onlara tapınan ırkın gelişimini gösterdiğini düşünmeden edemiyordum. Kendi kendime, Roma için dişi kurt, ya da kıızılderili kabileleri için bir totem-hayvan ne anlama geliyorsa, adsız kentin insanları için de bu yaratıklar aynı anlama geliyor olmalı diyordum.

Bu görüşün ışığında, Afrika denizden yükselmeden önce dünyaya hükmetmiş kudretli bir deniz kıyısı metropolünün, deniz ötelere çekilirken ve çöl yavaş yavaş bitek vadilere doğru ilerlerlerken verilen mücadelelerin öyküsü olan adsız kentin muhteşem destanını ana hatlarıyla izleyebiliyordum. Savaşlarını, zaferlerini, başlarına gelen belaları, yenilgileri ve daha sonra, –burada, alegorik olarak tuhaf sürüngenlerce simgelenen– binlerce insanının peygamberlerinin kendilerine vaat ettikleri aşağılardaki başka bir dünyaya doğru muhteşem bir tarzda kayaların içerisinden keskilerle yol açarak çöle karşı verdikleri müthiş mücadeleyi gördüm. Hepsi fevkalade acayip ve gerçekçiydi; içine indiğim bu korkunç kuyuyla bağlantılı olduklarıysa su götürmezdi. Geçitleri bile tanıdım.

Işığın daha parlak olduğu yere doğru koridor boyunca ilerlerken, resimlerle anlatılan bu destanın son evrelerini –on milyon yıl boyunca adsız kentte ve civarındaki vadide yaşamış olan ırkın, dünyanın yeni yaratıldığı dönemlerde bir göçebe olarak gelip yerleştikleri ve el değmemiş kayalara tapınmaktan asla vazgeçmedikleri o çok eski türbeleri oydukları bu yerlerden ayrılmaktan büyük bir hüznü duyan ırkın veda edişinin öyküsünü– gördüm. Işık şimdi daha iyi olduğundan, resimleri daha yakından inceledim ve tuhaf sürüngenlerin bilinmeyen insanları simgeliyor olması gerektiğini anımsayarak, adsız kentin gelenekleri üzerine kafa yordum. Birçok şey çok tuhaf ve açıklanamaz cinstendi. Alfabetesi de olan uygarlıkları, kendinden çok çok sonraki Mısır ya da Kalde uygarlıklarından daha ileri bir

düzeye ulaşmıştı, yine de çok ilginç boşluklar, atlamalar vardı. Söz gelimi savaş, şiddet olayları ve salgınlar dışında ölümleri veya cenaze törenlerini betimleyen resimlerle karşılaşmadım ve doğal ölümler konusundaki bu ağız sıkılığına hayret ettim. Sanki, ölümsüzlük ideali, hoş bir yanılsama olarak beslenmişti.

Geçidin sonuna doğru resimlerin tuhaflik ve saçmalığı doruğuna ulaşıyordu: Duvarlara, terk edilen ve hızla harabeye dönüşen adsız kentle, o ırkın kayalara oyduğu tuhaf yeni cennet diyarının birbirleriyle çelişen görüntüleri resmedilmişti. Bu resimlerde, kentle çöldeki vadi her zaman, ay ışığı altında, yıkık duvarlarının yukarısında asılı duran ve sanatçı tarafından hayal gücüne dayanarak, zor anlaşılır bir tarzda betimlenen eski zamanların ihtişamını bir dereceye kadar gözler önüne seren altın rengi yağmur bulutlarıyla gösterilmişti. Görkemli kentler, maddi olmayan dağlar ve vadilerle dolu gizli bir sonsuz gün dünyasını resmeden cennet sahneleri inanılınayacak kadar abartılıydı. Geçidin en son bölümündeki resimlerin sanat değerinde bir azalma olduğuna ilişkin işaretler çarptı gözüme. Sanki biraz baştan savma yapılmışlardı ve tuhaflikta daha önceki sahnelerin en çılgınlarını bile gölgede bırakırlardı. Bu resimler, sanki, çöl tarafından kovuldukları dış dünyaya karşı artan bir düşmanlığın yanı sıra, eski sanatta yavaş yavaş bir yozlaşmanın başladığının kayda geçirilmesiydi. İnsanların –her zaman kutsal sürüngenler biçiminde gösterilen– biçimleri gitgide siliniyor, buna karşılık, ay ışığında yıkıntıların üzerinde asılı olarak betimlenen ruhları o oranda önem kazanıyordu. Süslü cüppeler içinde resmedilen kadidi çıkmış rahipler, yukarıdaki havayı ve onu soluyan herkesi lanetliyorlardı ve son bir korkunç sahne, eski ırkın üyeleri tarafından linç edilen ilkel görünümlü bir adamı, belki de Sütunlar Kenti eski İrem’li bir öncüyü gösteriyordu. Arapların adsız kentten nasıl korktuklarını anımsadım ve bu noktadan itibaren gri duvarlarda ve tavanda resim bulunmadığına sevindim.

Duvarlarda sergilenen bu tarihi izlerken alçak tavanlı geçidin iyice sonuna yaklaşmış ve etrafı aydınlatan bir ışımanın geldiği kapıyı fark etmiştim. Ona doğru sürünerek ilerledim ve gördüğüm şey karşısında şaşkınlık dolu bir çığlık attım;

çünkü, daha aydınlık başka odalar yerine, Everest Dağı'nın zirvesinden güneşin aydınlattığı bir sis denizine bakan birinin göreceği türden homojen bir aydınlığın yayıldığı hudutsuz bir boşlukla karşılaştım. Arkamda, ayakta duramayacağım kadar basık bir geçit, önümdeyse sonsuz bir yeraltı aydınlığı vardı.

Geçitten uçuruma açılan noktada dik basamaklar—kat etmiş olduğum karanlık girişteki gibi küçük sayısız basamak—başlıyordu, ama birkaç metre aşağıda parlak kıvılcıklar her şeyi örtüp gözlerden saklıyordu. Geçidin solundaki duvarda, inanılmaz kalın, fantastikyarım-kabartmalarla süslü ve kapanması halinde kayaya oyulmuş geçit ve kemerleri ışıktan tamamen yoksun bırakacak masif piring bir kapı ardına kadar açık duruyordu. Basamaklara baktım, ama o anda inme cesaretini gösteremedim. Açık piring kapıyı ittim, bana mısın demedi. Sonra taş zemine yüzükoyun uzandım; ölesiye yorgunluğun bile önleyemediği düşüncelerle beynim alev alev yanıyordu.

Gözlerimkapalı orada kıpırtısız yatarken, serbestçe düşündüm ve daha önce —adsız kentin en görkemli günlerinden sahneleri resmeden— fresklere bakarken yeterince dikkat etmediğim vadi civarındaki bitkiörtüsü ve tüccarlarının ticaretyaptığı uzak diyarlar gibi hususların korkunç anlamını birden kavradım. Sürünen yaratıklarla simgelenen anlatıma bu kadar önem verilmesine şaşıtım ve bu denli önemli bir resimli tarih anlatımında bu ilkenin bu kadar sadakatle sürdürülmesi beni hayrete düşürdü. Fresklerde adsız kent sürüngenlere uygun boyutlarda resmedilmişti. Gerçek boyutlarını ve ihtişamını merak ettim ve yıkıntılarda fark ettiğim bazı tuhaflıkları düşündüm. Kuşkusuz sürüngen tanrıların şerefine kayalara oyulmuş ve tapınanları mecburen sürünmek zorunda bırakan o çok eski tapınakların ve yeraltı koridorunun basıklığı aklıma takıldı. Belki de burada tapınma törenleri yaratıkları takliden sürünmek şeklindeydi. Ancak, hiçbir dini kuram bu korkunç kuyudaki yatay dehlizlerin neden tapınaklarkadar basık—hatta, diz üstünde doğrulmak mümkün olmadığına göre daha basık—olduğunu kolayca açıklayamaz. Mumyalanmış iğrenç bedenleri çok yakınımda olan sürüngen yaratıkları düşünürken, yüreğimin yeniden korkuyla çarpmaya başladığını his-

settim. Zihnini bağlantı kurma yeteneği tuhaftır; tarihöncesi yaşamın kalıntı ve sembolleri arasında şimdiye kadar bulunmuş tek insanın, son resimde linç edildiği görülen zavallı ilkel insan dışında, ben olduğum fikrinden korkuya kapıldım.

Ama benim tuhaflıklarla dolu avare yaşantımda hep olduğu gibi, çok geçmeden merakım korkumu alt etti; çünkü, aydınlık uçurum ve içinde bulunabilecek şeyler, en büyük kâşiflere yaraşır bir meydan okumaydı. O son derece küçük basamaklardan aşağılarda çok garip gizemlerin yattığından hiç kuş-kum yoktu; orada, insana ilişkin, koridordaki resimlerde bulunmayan kalıntılar bulmayı umuyordum. Freskler, bu aşağı dünyadaki inanılmaz kentleri ve vadileri resmetmişti; beni bekleyen çok sayıdaki devasa yıkıntıları hayal ediyordum.

Korkularım, aslında, gelecekte çokgeçmişle ilgiliydi. Bil-diğim dünyanın millerce altında, ölü sürüngenlerin ve tufan öncesi fresklerin bu basık koridorunda, ürkütücü ışıklar ve sislerle dolu bir başka dünya ile karşılaştığımda duyduğum dehşet bile, karşımdaki manzaranın hudutsuz eskiliğinden duyduğum ölümcül korkuyla boy ölçüşemezdi. Adsız kentin insanın içine korku salan taşlarına ve kayalara oyulmuş tapınaklarına bakarak ölçülemeyecek bir eskilikti bu; öte yandan, fresklerdeki şaşırtıcı haritaların en yeni olanları, insanların çoktan unuttuğu, sadece şurası burası tanıdık gelen okyanus ve kıtaları göstermekteydi. Artık resim yapılmaz olduktan ve ölümden-nefret eden ırkın çürümeye çarnaçar boyun eğmesinden sonraki jeolojik çağlarda neler olup bittiği konusunda kimse bir şey söyleyemez. Bu mağaralarve ötesindeki aydınlık dünya bir zamanlar hayat doluydu; şimdiyse onların canlı kalıntıları arasında yapayalnızdım ve bu kalıntıların çitlerini çıkarmadan yapayalnız nöbet tuttukları sayısız çağı düşünmek korkuyla titrememe yol açıyordu.

Korkunç vadiyi ve adsız kenti ayın donuk ışıkları altında ilk defa gördüğüm andan beri zaman zaman iliklerime işleyen yoğun korku dalgasını ahsızın yeniden duydum ve tüm bitkinliğime karşın bir de baktım ki, çılgınca bir çabayla toparlanıp oturarak karanlık koridörden geriye, dış dünyaya açılan tünellere doğru bakmaktayım. Duygularım, geceleyin adsız

kentten sakınmama yol açan duyguların aynısıydı; şiddetli ve açıklanamaz türdendi. Ama bir an sonra, belirgin bir ses –bu mezarı andırır derinliklere girdiğim andan beri mutlak sessizliği yırtan ilk ses– duyarak daha büyük bir şok yaşadım. Sanki uzaklardaki, bir sürü lanetlenmiş ruhtan çıkan boğuk, zayıf bir iniltiydi ve gözlerimi dikip baktığım yönden geliyordu. Sesin şiddeti çabucak arttı; öyle ki, basık tavanlı koridorda korkunç bir şekilde yankılanmaya başladı ve aynı anda da, dehlizlerde ve yukarıdaki kentte görülen türden, giderek şiddetlenen bir soğuk hava ceryanının farkına vardım. Bu hava akımının temasıyla ruh dengemi yeniden buldum; çünkü, o anda, her günbatımında ve gündoğumunda uçurumun ağzı civarında yükselen ve sayesinde gizli tünelleri bulduğum ani esintileri anımsadım. Saatime baktığımda gündoğumunun yakın olduğunu gördüm ve akşamleyin aşağıdan yukarıya doğru esen, şimdiyse yukarıdan aşağıya doğru süpürerek mağara-evine dönen sert rüzgâra karşı direnmek için kendimi sağlama almaya çalıştım. Korkularım bir kez daha, doğal bir olayın bilinmeyenin barındırdığı düşünceleri dağıtması yüzünden, azalmaya yüz tuttu.

Çılgınlık atan, inleyen gece rüzgârı iç dünyanın uçurumuna doğru giderek artan bir çılgınlıkla aktı durdu. Yeniden yere kapaklandım ve açık kapıdan ısıltılı uçuruma sürüklenmek korkusuyla boş yere sıkı sıkıya zemine yapıştım. Böylesine şiddetli bir rüzgârı beklemiyordum, uçuruma doğru sürüklenmekte olduğumu fark ettiğimde, endişe ve harekete geçen hayal gücüm ruhumu dehşetle doldurdu. Bir garezi varmış gibi şiddetle esen rüzgâr, aklıma inanılmaz hayallerin üşüşmesine yol açtı; bir kere daha, korkudan tir tir titreyerek, kendimi, bu korku verici koridordaki tek insan imgesiyle, adsız bir ırkın linç ettiği adamla karşılaştırdım; çünkü, girdaplar oluşturan hava akımının indirdiği gaddar darbelerde, büyük ölçüde aczinden kaynaklanan, öç almaya ahdetmiş bir öfke var gibiydi. Sanırım, sonuna doğru çılgınca çılgınlık attım –aklımı oynatmış gibiydim– ama attığım çılgınlık uluyan rüzgâr-hayaletlerinin cehennemi kargaşası içinde yitip gitmiş olmalı. Görünmez, öldürücü sele karşı sürünerek ilerlemeye çalıştım; ama,

bulduğum yeri bile koruyamadım ve acımasızca yavaş yavaş bilinmeyen dünyaya doğru itildim. Sonunda, aklımı iyice oynatmış olmalıyım; çünkü, ağzımdan sürekli olarak, düşlerinde adsız kenti gören deli Arap Alhazred'in anlaşılmasız dizeleri dökülmeye başladı:

“Ebediyen var olan ölü değildir,
Ama günü gelir ölüm de ölür.”

Sadece derin düşüncelere dalmış, kasvetli çöl tanrıları, gece rüzgârında ölüm –ya da daha beteri– beni alıncaya dek hep anımsayıp korkuyla titreyeceğim o gecenin olaylarını, verdiğim mücadeleyi, karanlıkta cereyan eden itiş kakışı ya da hayata nasıl bir Cehennem'in beni yeniden yönelttiğini bilebilir. Müt-hiş, doğadıışı ve muazzam bir şeydi bu olup bitenler –ancak gece yarısından sonraki uyku tutturulamayan ilk saatlerin ses-sizliği içinde insanın inanabileceği türden şeyler.

Büyük bir şiddetle esen rüzgârın öfkesinin şeytanca –iblis-çe– olduğunu ve hapis tutulan ıssız-sonsuzlukların kötü niye-tiyle iğrenç sesler çıkardığını söylemiştim. O sırada henüz ne olduklarını anlayamadığım sesler hâlâ karmakarışık kulağıma çalınırken, bu seslerin zonklayan beynimde şekillenir gibi ol-maya başladığını fark ettim ve orada, insanoğlunun şafakla ay-dınlanan dünyasının fersah fersah altındaki bu milyarlarca yıldır ölü eski zaman kalıntılarının mezarında tuhaf-dilli iblislerin hırıltıyı andıran iğrenç seslerini duydum. O tarafa döndüğümde, adsız kentin sürüngenlerinin dehlizin karanlığında görülmeyen hatlarının uçurumun aydınlık havasında belirdiğini gördüm –bunlar, öteye beriye koşuşturan ve karabasanı andıran bir şey-tan sürüsü; başka bir ırkla karıştırılması olanaksız, suratları nef-retle çarpılmış, tuhaf giysiler içinde, yarı saydam şeytanlardı.

Ve rüzgâr dinerken, dünyanın içindeki gûlyabani dolu ka-ranlığa gömüldüm; çünkü, büyük pirinç kapı, yaratıkların so-nuncusunun ardından, doğmakta olan güneşi, –tıpkı Mem-non'un Nil kıyılarında güneşi selamladığı gibi– selamlamak üzere, yankısı dış dünyaya perde perde yayılan, sağır edici metalik bir gürültüyle kapandı.

BAŞKA TANRILAR

Yeryüzünün en yüksek doruklarında yeryüzünün tanrıları oturur ve kimseyi kendilerini görmeye bırakmazlar. Yeryüzü tanrıları bir zamanlar daha alçak doruklarda otururlardı; ama ova insanları bile kayalık ve karlı yamaçları tırmanarak onları giderek daha yüksek doruklara çekilmek zorunda bıraktılar; öyle ki şimdi dorukların en yükseğine çekilmiş bulunuyorlar. Denildiğine göre, tanrılar, daha önce bulundukları doruklardan ayrılırken, Ngranek dedikleri bir dağın yamacına oyulmuş bir resim dışında kendilerinden geriye hiçbir iz bırakmamışlar.

Tanrılar şimdi, hiçbir insanın adımını atmadığı soğuk çöldeki bilinmeyen Kadath'a gitmiş ve insanların gelmesi durumunda, kaçacak daha yüksek bir dorukkalmadığından, tutumlarını sertleştirmişlerdir. Tutumlarını sertleştirmiş ve eskiden insanların kendilerini yer değiştirmek zorunda bırakmalarına izin verirken, artık insanların gelmesini ya da geri dönmek üzere gelmesini yasaklamışlardır. İnsanların soğuk çöldeki bilinmeyen Kadath'ı bilmemesi daha iyiydi; yoksa, bir tedbirsizlik edip oraya da tırmanmaya kalkışırlandı.

Bazen, yeryüzü tanrıları sıra hastalığına tutulduklarında, eskiden oturdukları dağları sakin gecelerde ziyaret eder, anımsadıkları yamaçlarda eskiden olduğu gibi oynamaya çalışırken içlerini çeke çeke ağlarlardı. İnsanlar, tepeleri karlı Thurai dağındaki tanrıların gözyaşlarını hissetmişlerse de, bu yaşların yağmur olduğunu düşünmüşler ve Lerion'un inler gibi esen sabah yelinde tanrıların iç çekişini duymuşlardı. Tanrılar bulut-gemilerde seyahat etme alışkanlığında idiler ve bilge rençperlerin, hava bulutlu olduğunda bazı yüksek doruklardan uzak durmalarını sağlayan söylenceleri vardı; çünkü tanrılar eskisi kadar yumuşakbaşlı değillerdi.

Skai nehrinin ötesinde uzanan Ulthar'da, bir zamanlar, yeryüzü tanrılarını görmeye can atan, yeryüzünün yedi gizemli kitabı konusunda derin bilgi sahibi ve uzaklardaki donmuş Lomar'ın *Pnakotic Elyazmaları*'ndan haberdar yaşlı bir adam yaşardı. Bu adamın adı Bilge Barzai idi ve köylüler onun ayın tutulduğu tuhaf bir gecede bir dağa nasıl tırmandığını anlatırlar.

Barzai tanrılar hakkında o kadar çok şey biliyordu ki, tanrıların ne zaman gelip ne zaman gittiklerini söyleyebiliyordu ve tanrıların o kadar çok gizini ortaya çıkarmıştı ki, kendisi de bir yarı tanrı sayılırdı. Kedilerin öldürülmesine karşı o olağanüstü yasayı çıkardıklarında Ulthar'lılara bilgece tavsiyelerde bulunan oydu, St. John arifesinde gece yarısı kara kedilerin nereye gitmiş olduğunu genç rahip Atal'a söyleyen de yine oydu. Barzai yeryüzü tanrıları konusunda allameydi ve onların yüzlerini de görmek hevesine kapılmıştı. Tanrılar hakkında edindiği gizli bilgilerin kendisini onların gazabından koruyacağına inanıyordu; bu yüzden tanrıların orada olduklarını bildiği bir gece yüksek ve kayalık Hatheg-Kla'nın doruğuna çıkmaya karar verdi.

Hatheg-Kla, adını aldığı Hatheg'in ötesindeki kayalık çölden çok uzaktır ve orada, sessiz bir tapınaktaki taş heykel gibi yükselir. Doruğu civarında sisler her zaman mahzun mahzun oynar; çünkü, sisler tanrıların anılarıdır ve tanrılar, üzerinde yaşadıkları eski günlerde Hatheg-Kla'yı severlerdi. Yeryüzü tanrıları buluttan gemileriyle sık sık Hatheg-Kla'yı ziyaret eder, pırıl pırıl parlayan ayın ışınları altında zirvede eski günleri anımsatırcasına dans ederlerken yamaçlara soluk buharlar sallarlardı. Hatheg köylüleri, Hatheg-Kla'ya tırmanmanın her zaman kötü, solgun buharların doruğu ve ayı gizlediği gecelerde ise ölümcül olduğunu söylerler; ama Barzai, müridi olan genç rahip Atal'la birlikte komşu Ulthar'dan geldiğinde, bunları önemsemedi. Atal sıradan bir hancının oğluydu, zaman zaman korkardı; ama Barzai'nin babası eski bir şatoda yaşayan bir prensti; bu yüzden kanında batıl inançları taşımıyordu, köylülerin korkaklığına gülüp geçti.

Barzai ile Atal köylülerin yalvarıp yakarmalarına aldırmaz etmeden Hatheg'den ayrılıp taşlık çöle girdiler ve geceleri kamp ateşlerinin başında yeryüzü tanrıları hakkında konuştular. Gün-

lerce yol aldılar ve Hatheg-Kla'yı mahzun sislerden hâlesiyle uzaktan gördüler. On üçüncü gün dağın ıssız eteklerine vardılar ve Atal korkularından söz etti. Ama Barzai yaşlı, bilge ve korkusuzdu; bu yüzden küflü *Pnakotic Elyazmaları*'nda korkuyla yazıldığı gibi Sansu'nun zamanından beri hiç kimsenin tırmanmamış olduğu yamacı tırmanmak üzere cesaretle öne atıldı.

Yol kayalıktı; derin yarıklar, uçurumlar ve yuvarlanan taşlar büyük bir tehlike oluşturunuyordu. Daha sonra hava giderek soğudu ve karlı yerler başladı; Barzai ile Atal balta ve sopalarıyla çentikler açarak bata çıka tırmanmaya çalışırken sık sık kayıp düştüler. Sonunda, hava seyreldi, gökyüzünün rengi değişti ve tırmanıcılar soluk almadığı güçlük çekmeye başladılar; ama onlar manzaranın tuhaflığına şaşarak ve ay kaybolup etrafı solgun buharlar sardığında dorukta nelerin olacağını düşünüp heyecanlanarak tırmanmayı sürdürdurdüler. Dünyanın çatısına doğru üç gün boyunca tırmandılar, sonra ayın bulutların gerisinde kaybolmasını beklemek üzere konakladılar.

Dört gün boyunca hiçbir bulut belirmedi ve ay gökyüzünde ve sessiz doruğun etrafındaki kasvetli ince sislerin arasından parlayıp durdu. Sonra, dolunayın çıktığı beşinci gece, Barzai kuzey yönünde uzaklarda yoğun bulutlar gördü ve Atal'la birlikte ayağa kalkıp bulutların yaklaşmasını seyretti. Yoğun ve heybetli bulutlar ağır ağır ilerleyerek, seyredenlerin yukarılarında zirvenin etrafında dolaşmaya başlayıp zirveyle ayı gözlerden gizledi. Buharlar girdaplar oluşturarak döner, bulutlar yoğunlaşıp hareketlenirken gözetleyiciler tam bir saat boyunca gözlerini dikip seyrettiler. Barzai, yeryüzü tanrılarıyla ilgili bilimlerde bilgi sahibiydi; kulak kabartıp belirli sesleri dinledi; ama Atal buharların ürperticiliğini ve gecenin barındırdığı dehşeti hissedip çok korktu. Barzai daha yukarılara tırmanmaya başlayıp heyecanla ona el ettiğinde, Atal onu izlemekte epey duraksadı.

Sis öylesine koyuydu ki yola devam etmek çok zorlaşmıştı ve Atal artık Barzai'nin peşi sıra gitmeye başlamış olmasına karşın bulutların kararttığı ay ışığında loş yamacı tırmanan Barzai'nin grisiluetini zar zor seçebiliyordu. Barzai epey yol almıştı ve yaşına rağmen Atal'dan daha kolay tırmanıyor gibiydi; çok

güçlü kuvvetli ve korku nedir bilmez insanlar dışında herkese çok dik gelecek yokuştan korkmadan, Atal'ın zor atlayabileceği derin, karanlık yarıklarda duraksamadan tırmanıyordu. Böylece kayarak, tökezleyerek ve bazen buz tutmuş zirvelerin, dilsiz granit uçurumların büyüklüğü ve sessizliği karşısında şaşkınlığa düşerek deliler gibi kayaları ve uçurumları aştılar.

Barzai, sanki yeryüzü tanrılarının istemediği tırmanıcıların yolunu kesmek için çıkıntı yapan korkunç bir kayaya tırmanarak ansızın Atal'ın görüş alanından çıktı. Atal çok aşağılarda kalmıştı; oraya vardığında ne yapacağını düşünürken, bulutsuz zirve ve tanrıların ay ışığıyla aydınlanmış buluşma yeri çok yakınmış gibi ışığın garip bir biçimde güçlenmiş olduğunu fark etti. Çıkıntı yapan koca kayaya ve aydınlık gökyüzüne doğru tırmanırken daha önce hiç hissetmediği kadar büyük bir korku içindeydi. Sonra yukarılardan sisin içerisinden deliler gibi haykıran Barzai'nin keyifli sesini duydu:

“Tanrıları duydum. Hatheg-Kla'da eğlenen yeryüzü tanrılarının şarkı söylediğini duydum! Peygamber Barzai yeryüzü tanrılarının sesini artık biliyor! Sis seyreldi, ay pırıl pırıl; tanrıları, gençliklerinde sevdikleri Hatheg-Kla'da dans ederken görmeliyim. Barzai'nin bilgeliği, onu yeryüzü tanrılarının daha yüce kıldı; onun iradesi karşısında tanrıların ne büyüleri, ne engelleri kâr etti. Barzai, tanrıları, mağrur tanrıları, gizli tanrıları, insanların kendilerini görmesini şiddetle men eden yeryüzü tanrılarını görecek!”

Atal, Barzai'nin duyduğu sesleri duyamıyordu, ama çıkıntı yapan sarp kayaya artık çok yakındı ve kayada ayak basacak yerler olup olmadığını araştırıyordu. Sonra Barzai'nin sesinin daha tiz ve kuvvetli çıkmaya başladığını duydu:

“Sis çok seyreldi, ay ışığı yamaca gölgeler düşürüyor; yeryüzü tanrılarının sesleri yüksek perdeden ve delice; kendilerinden daha büyük olan Bilge Barzai'nin gelişinden korkuyorlar... Yeryüzü tanrıları ay ışığı altında dans ederken, ışıklar titreşiyor; ay ışığı altında hoplayıp zıplayan ve uluyan tanrılarının dans edişini göreceğim... Işıklar sönükleşti; tanrılar korkuyorlar...”

Barzai bağıra bağıra bunları söylerken, Atal, sanki yeryüzü yasaları daha yüce yasalara boyun eğiyormuş gibi, havadaki

ışıkların dağılımında bir değişiklik olduğunu hissetti; yol şimdi daha dikleşmiş olmasına rağmen, yukarı doğru çıkan patikayı izlemek korku verecek kadar kolaylaşmıştı; yanına vardığında, çıkıntı yapan sarp kayanın pek engel teşkil etmediğini göerek, kayanın dışbükey yüzeyinden tehlikeli bir şekilde kayarcasına yukarı tırmandı. Ayın ışıkları tuhaf bir şekilde zayıflamıştı ve Atal sisler arasından yukarı doğru atılırken, gölgeler içindeki Barzai'nin şöyle haykırdığını duydu:

“Ay karanlık ve tanrılar karanlıkta dans ediyorlar; gökyüzünde dehşet var; çünkü, insanların ve yeryüzü tanrılarının hiçbir kitabında öngörülmediği şekilde ay tutuldu... Hatheg-Kla üzerinde bilinmeyen bir büyü var, çünkü, korku içindeki tanrılarının çığlıkları kahkahaya dönüştü ve buzlu yamaçlar, içine daldığım karanlık göğe doğru fırlıyor... Hey, hey, en sonunda loş ışık altında yeryüzü tanrılarını görüyorum!”

Atal, akılalmaz diklikteki yamacı başı dönerek tırmanırken, karanlıklar içinden, tekin olmayan bir ömrün acımasız tek bir anına sıkışmış dehşet ve endişesini yansıtan, ancak cehennem andırır karabasanlar gören birinin atabileceği cinsten bir çığlıkla karışık, korkunç bir kahkaha duydu.

“Başka tanrılar! Başka tanrılar! Yeryüzünün zayıf tanrılarını koruyan dış cehennemlerin tanrıları!.. Başka tarafa bak... Geri bas... Bakma! Bakma! Sonsuz uçurumların intikamı... şu lanet olası, allahın belası kuyu... Yeryüzünün merhametli tanrıları, göğe düşüyorum!”

Ve Atal gözlerini yumup kulaklarını tıkayarak, bilinmeyen yüksekliklerin çekimine karşın, aşağı atlamaya çalışırken, Hatheg-Kla üzerinde müthiş bir gürleme sesi yankılanarak ovaların iyi yürekli rençperlerini, Hatheg, Nir ve Ulthar'ın dürüst insanlarını uyandırdı ve onların bulutların arasından, hiçbir kitapta yazmayan tuhaf ay tutulmasını izlemelerine yol açtı. Ayen sonunda yeniden ortaya çıktığında, ne yeryüzü tanrılarını ne de başka tanrıları görmüş olan Atal, dağın eteklerindeki karların üzerinde emniyettedi.

Küflü *Pnakotic Elyazmaları*, dünyanın genç olduğu zamanlarda, Sansu'nun Hatheg-Kla'ya tırmandığında ağızsız dilsiz buz ve kayadan başka bir şey bulamadığını yazar. Yine de,

Hathec'liler, Nir'liler ve Ulthar'lılar korkularını bastırıp, Bilge Barzai'yi aramak üzere gündüz gözüyle tekinsiz yamacı tırmandıklarında, sanki dev bir keski marifetiyle, elli gez genişliğinde devasa, tuhaf bir sembolün zirvenin kayalarına oyulmuş olduğunu gördüler. Bu sembol, derin bilgi sahibi kişilerin, *Pnakotic Elyazmaları*'nın okunamayacak kadar eski olan korkunç bölümlerinde bulunduğunu fark ettikleri bir sembolün aynısıydı. Bütün buldukları bundan ibaretti.

Ne Bilge Barzai bulundu, ne de kutsal rahip Atal, onun ruhunun huzur bulması için dua etmeye iknaedilebildi. Dahası, bugün, Ulthar, Nir ve Hathec halkı Ay tutulmalarından korkar ve solgun buharlar geceleri dağların doruklarını ve Ay'ı gizlediğinde duaya çıkarlar. Ve Hathec-Kla üzerindeki sislerin yukarısında zaman zaman yeryüzü tanrıları eski günleri anımsatarak dans ederler; çünkü, emniyette olduklarını bilir ve bilinmeyen Kadath'dan bulut-gemilerle gelerek, dünyanın yeni olduğu ve insanların henüz erişilmez yerlere tırmanmaya heves etmediği eski günlerde olduğu gibi oynamayı severler.

İRANON'UN ARAYIŞI

Mürrüsafile parlayan sarı saçları asma dallarından bir taşla süslenmiş genç adamı antik taş köprüünün ötesindeki Sidrak dağının fundalarından delik deşik oalmuş mor cübbesiyle granit Teloth kentinde dolaşıyordu. Teloth'lular karayağız, sert insanlardı ve kare şeklinde evlerde otururlardı; çatık kaşla, yabancuya nereli olduğunu, adını ve servet sahibi olup olmadığını sordular. Genç adam onları şöyle yanıtladı:

“Adım Iranon, zar zor anımsadığım, ama yeniden bulmaya çalıştığım Aira'lıyım. Bu uzak kentte öğrendiğim şarkıları okuyan bir şarkıcıyım ve benim çağrım, çocukluğumuzdan anımsadığımız şeylerle güzellikler yaratmak içindir. Servetim ise, ay ışığının insanın içine işlediği ve batı yelinin lotus goncalarını salladığı gecelerde, bahçelerde okuduğum şarkılardaki anı kırıntılarında, düşlerde ve umutlardadır.”

Teloth'lular bu sözleri duyunca aralarında fısıf fısıf konuştular; çünkü, granit kentte kahkaha ve şarkı olmasa da, baharda zaman zaman bu haşin insanlar Karthia dağlarına bakar ve seyyahların sözünü ettiği Irak Oonai'de çalınan lavtaları düşünürlerdi. Bunları göz önüne getirince, yabancının delik deşik cüppesinin renginden, saçlarındaki mürrüsafiden, başındaki asma yaprağı çelenkten, altın sesindeki gençlikten hoşlanmamakla birlikte, ondan kalmasını ve Mlin Kulesi'nin önündeki meydana şarkı söylemesini istediler. Akşam Iranon şarkı söyledi; o şarkı söylerken yaşlı bir adam dua etti ve kör bir adam, şarkıcının başının üzerinde bir ayla gördüğünü ileri sürdü. Ama Teloth'luların çoğu esnedi, bazıları güldü ve bazıları da yatmaya gitti; çünkü, Iranon işe yarar hiçbir şey söylemeyip, sadece anılarından, düşlerinden ve umutlarından söz ediyordu.

“Alacakaranlığı, ayı, yumuşacık bir sesin söylediği şarkıları ve uyumam için yanı başında beşiğimi salladıkları pencereyi

anımsıyorum. Pencereden bakınca, altın sarısı ışıkların geldiği cadde ve üzerinde gölgelerin dans ettiği mermer evler görülüyordu. Başka hiçbir ışığa benzemeyen ay ışığının zemine düşürdüğü kareyi ve annem bana şarkı söylerken ay ışığında dans eden hayalleri anımsıyorum. Ve yazları, rengârenk tepelerin üzerinden doğan parlaksabah güneşiyle, ağaç dalları arasında ılık çalan güneyrüzgârının taşıdığı tatlı çiçek kokularını da anımsıyorum.

Ey Aira, mermerv ve zümrüt kent, bağrında güzellikler barındıran sen! Cam gibi saydam Nithra'nın ötesindeki ılık ve mis kokulu korularını, yeşil vadiler arasından akan küçük Kra'nın çağılayanlarını ne çok severdim! Bu korularda ve bu vadilerde çocuklar birbirlerine çelenkler örerd ve karanlık çökerken aşağılardaki kentin ışıklarını ve kıvrıla kıvrıla akan Nithra'nın yıldızları şerit şerit yansıtmasını seyrederek dağda yata-ağaçları altında tuhaf düşler kurardım.

Ve kentte, altın kubbeli, duvarları resimlerle bezenmiş, yemyeşil bahçelerinde gök mavi havuzlar ve billur pınarlar bulunan, renkli ve damarlı mermerlerden saraylar vardı. Sık sık bahçelerde oynar, havuzların sığ sularında yürür, ağaçların altındaki soluk renkli çiçeklerin arasına uzanarak düşler kurardım. Ve bazen günbatımında, kaleye ve açık alana çıkan dik eğimli uzun caddeyi tırmanır, oradan aşağıya, altın rengi alevlerden giysisiyle muhteşem görünen, mermer ve zümrüdü'n büyü'lü kenti Aira'ya bakardım.

Uzun süredir seni çok öz'lüyorum, Aira; çünkü, sürgüne gönderildiğimizde çok küçüktüm; babam senin kralındı; ben yeniden sana döneceğim, çünkü alın yazım böyle. Yedi iklim dört bucak seni aradım ve bir gün senin korularına ve bahçelerine, sokaklarına ve saraylarına hükmedecek; nelerden söz ettiğimi bilen, bana gülmeyen, sırtını dönüp uzaklaşmayan insanlara şarkı söyleyeceğim; çünkü ben bir zamanların Aira Prensi, Iranon'um."

O gece Teloth'lular yabancıyı bir ahırda konuk ettiler ve ertesi sabah kentte sözü geçenlerden biri gelerek, ayakkabı tamircisi Athok'un yanına gidip ona çıraklık etmesini söyledi.

"Ama ben Iranon'um, şarkı söylerim ben," dedi Iranon, "üstelik ayakkabıcılığa da hiç hevesim yok."

“Teloth’da herkes çalışmalıdır,” dedi yetkili, “yasamız böyle.” O zaman Iranon şöyle yanıtladı onu:

“Ne için çalışıyorsunuz, yaşamak ve mutlu olmak için, değil mi? Peki ama, sadece daha çok çalışmak için çalışırsanız, mutluluğu ne zaman yakalayacaksınız? Yaşamak için ter döküyorsunuz, ama yaşam güzellikten ve şarkılardan yaratılmamış mıdır? Aranızdan şarkıcılar çıkmasına izin vermezseniz, neredede kalır çalışmanızın meyvesi? Şarkısız çalışıp çabalamak, bıktırıcı, sonsuz bir yolculuk gibidir. O zaman ölmek evlâ değil midir?” Ama yetkili bu sözleri anlamadı, surat asarak yabancıyı tersledi.

“Çok tuhaf bir gençsin; ne suratından ne de sesinden hoşlandım senin. Ağzından çıkan laflar düpedüz küfür; Teloth’un tanrıları çalışmanın iyi olduğunu söylemiştir. Tanrılarımız bize, yaşamdan sonra, ebedi istirahatın hüküm sürdüğü, kim senin fikirlerle kafasını yormadığı ya da güzel şeyler görmek için zahmete katlanmadığı nurdan bir liman vaat ettiler. Ya çalışmak üzere ayakkabı tamircisi Athok’un yanına git ya da günbatımına kadar kenti terk et. Burada herkes bir işe yaramalıdır, şarkı söylemek budalalığın daniskasıdır.”

Bunun üzerine Iranon ahırdan çıktı, her tarafın taş olduğu bu kentte yeşil bir şeyler görmek umuduyla, dört köşeli, kasvetli granit evler arasındaki taş döşeli dar sokaklarda dolaşmaya başladı. İnsanlar çatık kaşlıydı; ama, tembel tembel akan Zuro nehrinin kıyısındaki taştan setin üzerinde bir çocuk oturmuş üzgün bakışlarla sellerin uzak tepelerden sürükleyip getirdiği tomurcuklu yeşil dalları seyrediyordu. Çocuk, Iranon’a şöyle söyledi:

“Sen, yetkililerin sözünü ettikleri, güzel ülkedeki uzak kenti arayan şu kişi olmayasın? Ben, Romnod’um ve Teloth’luların soyundanım, ama henüz çok küçük olduğumdan, granit kentin yaşam tarzıyla kaşarlanmadım ve her geçen gün, şarkıların sözünü ettiği uzak ülkelerin sınırsız ormanlarının güzelliğini daha fazla özleyorum. Karthia dağlarının ötesinde, insanların hem güzel hem de korkunç olduğunu fısıltılarla söyledikleri, lavtaların ve dansların kenti Oonai uzanır. Yolu çıkaracak kadar büyük olsaydım oraya giderdim; sen oraya

gitmeli ve orada insanlara şarkı söylemelisin. Teloth kentinden ayrılıp birlikte yemyeşil tepeleri aşalım. Sen bana seyahatin yolunu yordamını öğretirsin; ben, akşamları yıldızlar birer birer ortaya çıkarak düşçülerin zihinlerini düşlerle doldururken senin şarkılarına kulak veririm. Hem kimbilir, lavtaların ve dansın kenti Oonai belki de senin aradığın güzel Aira'dır; çünkü, senin çok uzun zamandan beri Aira'yı görmemiş olduğun söyleniyor; adlar da sık sık değişir. Ey altın saçlı Iranon, insanların özlemlerimizi anlayıp, bizi kardeşçe karşılayacakları, ne söylersek söyleyelim bize gülmeyecekleri ya da kaç çatmayacakları Oonai'ye gidelim." Iranon onu şöyle yanıtladı:

"Öyle olsun, küçük; bu taşlık yerde insan güzelliği özlüyorsa, onu dağlarda ve dağların ötesinde aramalıdır; seni tembel tembel akan Zuro nehrinin kıyısında özlemler içinde bırakmayacağım. Ama sevincin ve anlayışın hemen Karthia dağlarının ötesinde ya da bir yıllık veya yıllarca süren bir yolculuk sonunda bir gün bulacağın bir yerde ikamet ettiğini sanma. Bak, senin yaşlarındayken soğuk Xari nehrinin kıyısındaki, kimse-nin düşlerini dinlemediği Narthos vadisinde oturuyordum; kendi kendime, büyüdüğümde güney yamacındaki Sinara'ya gidip pazar yerindeki güler yüzlü devecilere şarkı söyleyeceğimi söylüyordum. Ama Sinara'ya gittiğimde devecilerin hepsinin sarhoş ve ağzı bozuk kimseler olduğunu, şarkılarınınsa benimkilere hiç benzemediğini gördüm; bunun üzerine bir gemiye atlayıp Xari'den aşağı, akik surlu Jaren kentine gittim. Jaren'deki askerler bana güldüler ve beni kovdular, bunun üzerine daha başka birçok kente gittim. Büyük şelalenin alt tarafındaki Stethelos'u gördüm; bir zamanlar Sarnath'ın kurulmuş olduğu yerdeki bataklığı seyrettim. Menderesler yaparak akan Ai nehri üzerindeki Thraa'ya, Ilarne'ye ve Kadatheron'a gittim ve Lomar diyarında Olathoe'da uzun süre oturdum. Ama bazen dinleyicilerim olduysa da, bunlar hiçbir zaman sayıca iki elin parmaklarını geçmedi ve sadece, bir zamanlar babamın kralı olduğu mermer ve zümrüt kent Aira'da hoş karşılanacağımı anladım. Bu yüzden, Karthia dağlarının ötesindeki –pek sanmıyorum ya– Aira olabilecek, lavtaların kutsadığı, o uzak Oonai'yi ziyaret etmek de iyi olabilir ama, bizim

Aira'yı aramamız gerekiyor. Aira'nın güzelliği aklın havsalanın alabileceği gibi değildir; hiç kimse zevkten kendinden geçmeksizin onun güzelliğini anlatamaz; Oonai'li deveçiler ondan söz ederken bir tür şehvet duyarlar."

Günbatımında Iranon'la küçük Romnod, Teloth'dan yola çıktılar ve uzun süre yeşil tepelerle serin korular arasında dolaştılar. Yol engebeli ve belirsizdi; hiç de lavtalarla dansın kenti Oonai'ye yaklaşıyor gibi görünmüyorlardı, ama karanlık çöküp yıldızlar çıkarken Iranon, Aira'yı ve onun güzelliklerini terennüm eden şarkılarını söylüyor, Romnod da dinliyordu; böylece ikisi de şöyle böyle kendilerini mutlu hissediyorlardı. Ağaçlardan meyveler ve kızıl yemişler devşirip yerken zamanın farkına varmadılar, yıllar su gibi akıp gitti. Ormanda bulunan asma yaprakları ve hoş kokulu çamsakızlarıyla altın sarısı saçlarını süsleyen Iranon'un hep aynı kalmasına karşın, küçük Romnod artık o kadar küçük değildi, eskiden sesi tiz çıkarken şimdi daha derinlerden gelen bir sesle konuşuyordu. Sonra, Romnod'un Iranon'dan daha yaşlı görüldüğü gün geldi; oysa, Iranon onu Teloth'da, tembel tembel akan Zuro nehrinin kıyısında taş setin üzerine oturmuş, yeşile durmuş dalları seyrederken ilk gördüğünde çok küçüktü.

Sonra bir gece, dolunayda, gezginlerimiz bir dağın zirvesine ulaştılar ve aşağılardaki Oonai'nin binlerce ışığını seyrettiler. Köylüler Oonai'ye çok yaklaşmış olduklarını söylediler; Iranon, buranın kendi doğduğu kent Aira olmadığını anladı. Oonai'nin ışıkları Aira'ninkiler gibi değildi, gözü rahatsız ediyordu; oysa Aira'nın ışıkları, annesi şarkı söyleyerek Iranon'u sallarken pencereden zemine vuran ayın ışığı gibi yumuşacık ve büyüleyiciydi. Ama Oonai lavtaların ve dansın kentiydi, bu yüzden Iranon'la Romnod, şarkılardan ve düşlerden hoşlanan insanlar bulma umuduyla sarp yamaçtan aşağı indiler. Ve kente girdiklerinde evden eve dolaşarak vur patlasın çal oynasın eğlenen, güllerden çelenklerle süslü insanların, pencere ve balkonlardan eğilerek Iranon'un şarkılarını dinlediğini ve şarkı bitince ona çiçekler atıp alkışladığını gördüler. Kent, Aira'nın yüzde biri kadar bile güzel olmasa da, Iranon bir an için kendisi gibi düşünen ve hisseden insanları bulduğuna inandı.

Şafak söktüğünde İranon çevresine ürküyle bakındı; çünkü Oonai'nin kubbeleri gün ışığında altın gibi parlamıyordu, kurşuni ve kasvetli bir görünüşleri vardı. Oonai'lilerin yüzlerinde cümbüş yapmaktan renk kalmamış, şaraptan alıklaşmışlardı; Aira'nın pırıl pırıl insanlarına benzer bir yanları yoktu. Ama kendisine çiçekler atıp, şarkılarını alkışlamış oldukları için İranon kentte kaldı, tabii onunla birlikte, kentteki eğlencelerden hoşlanan ve kapkara saçlarına güller ve mersinler takan Romnod da kaldı. İranon, geceleri sık sık, cümbüş yapan insanlara şarkılar söyledi; ama her zaman eskisi gibiydi; başına yabani asmalardan çelenkler takıyor; Aira'nın mermer cadde-lerini, cam gibi saydam Nithra nehrini aklından çıkaramıyordu. Hükümdarın, duvarları fresklerle süslü sarayında, aynadan bir zemin üzerinde yükselen kristal bir kürsüde de şarkı söyledi ve şarkı söylerken ayna zemin sanki, kendisini gül yağmuruna tutan insanların şaraptan kızarmış suratları yerine eski, güzel ve hayal meyal anımsanan şeylerin resimlerini yansıttı. Kral, İranon'a yırtık pırtık mor giysisini çıkarmasını emretti; ona atlas ve altın işlemeli giysiler giydirdi; yeşil yeşimtaşından yüzüklerle, renkli fildişinden bileziklerle donattı ve ağaç kısımları güzel oymalarla süslü, sayvanı ve örtüsü gül işlemeli ipek bir yatağın bulunduğu, halılarla kaplı, altın yaldızlı bir oda verdi. İranon, lavtaların ve dansın kenti Oonai'de böyle bir yaşam sürdü.

İranon'un Oonai'de ne kadar oyalandığı bilinmiyor, ancak günlerden bir gün kral saraya, Lirania çölünden bazı kıvrak dansçılar ve Doğu'daki Drinen'den bazı karayağız flütçüler getirtti ve bundan sonra, cümbüş yapan insanlar, dansçılara ve flütçülere attıkları güller kadar İranon'a gül atmaz oldular. Ve granit Teloth'da küçük bir çocuk olan Romnod şarap yüzünden günden güne çirkinleşip kızardı; öyle ki gitgide daha az düş görür, İranon'un şarkılarını daha az zevk alarak dinler oldu. Ama İranon üzgün olmasına karşın, şarkı söylemekten geri durmadı; akşamları mermer ve zümrüt kent Aira üzerine düşlerini anlatmayı sürdürdü. Sonra bir gece, solgun benizli, ipincecik İranon uzak bir köşede kendi kendine şarkı söylerken, suratı kıpkırmızı olmuş ve şişmanlamış Romnod, oturdu-

ğu ziyafet koltuğunun parlak kırmızı ipeklerine gömülerek çok fazla afyon çekti ve debelene debelene öldü. Iranon, Romnod'un mezarı başında gözyaşı döküp mezarının üzerine Romnod'un bir zamanlar sevdiği tomurcuklu dallardan serpiştirdikten sonra, ipekli giysilerini ve süslerini attı, gelirken üzerinde olan mor paçavraları giyindi ve başına taze yaban asmalarından bir çelenk takarak, lavtaların ve dansın kenti Oonai'yi terk etti.

Iranon, doğduğu diyarı ve şarkılarıyla düşlerini bağrına basacak insanları aramayı sürdürerek, günbatımına doğru yolculuğuna devam etti. Cydathria'nın tüm kentlerinde ve Bnazai çölünün ötesindeki topraklarda, yüzleri neşeye parıldayan çocuklar onun eski şarkılarını, mor paçavralarını alaya aldılar; ama Iranon hep genç kaldı ve geçmişin hazzı, geleceğin umudu Aira üzerine şarkılar söylemeyi sürdürürken sapsarı saçlarına çelenkler taktı.

Böylece bir gece, bir kayankum bataklığının üst tarafındaki taşlık yamaçlarda sürüsünü otlatan iki büküm olmuş, çok yaşlı ve pislik içindeki bir çobanın sefil kulübesine vardı. Iranon bu adamla da, başkalarıyla olduğu gibi konuştu:

“Cam gibi saydam Nitrhra'nın aktığı, minik Kra çağlayanlarının yeşil vadiler ve yatlı-ağaçlarıyla kaplı tepelerde çağıldadığı, mermer ve zümrüt kent Aira'nın nerede olduğunu bana söyleyebilir misin?” Bunları duyan çoban, sanki çok çok eskilerde kalmış bir şeyleri anımsıyormuş gibi, yabancının yüzündeki her çizgiyi, altın sarısı saçlarını ve asma yaprağı çelengini inceleyerek onu tuhaf bir şekilde uzun uzun süzdü. Ama çoban çok yaşlıydı, başını sallayarak Iranon'u şöyle yanıtladı:

“Ey yabancı, Aira'nın da, sözünü ettiğin diğer şeylerin de adını aslında duydum; ama bunlar çok çok eskilerde kaldı. Bunları, gençliğimde, bir dilencinin oğlu olan, tuhaf düşler kurmaya düşkün, bir oyun arkadaşımın ağzından duymuştum; ay, çiçekler ve batı rüzgârı hakkında uzun uzun öyküler uydururdu. Ona gülerdik, çünkü, doğumundan beri kendisini tanıyor olmamıza karşın, o bir kralın oğlu olduğunu düşünürdü. Tıpkı senin gibi, çok sevimliydi, ama tek kelimeyle kaçığın tekiydi; şarkılarını ve düşlerini severek dinleyecek insanlar

bulmak için 'küçük yaşta kaçıp gitti. Olmayan ülkeler ve hiçbir zaman olmayacak şeylerle ilgili ne çok şarkı okumuştum bana! En çok da Aira'dan söz ederdi; Aira'dan, Nithra nehrinden ve minik Kra çağılayanlarından. Orada bir zamanlar bir prens olarak yaşamış olduğunu söylerdi, oysa ki biz onu doğumundan beri tanırdık. Benim çekip gitmiş oyun arkadaşım Iranon'un düşleri dışında ne mermer kent Aira vardı ne de tuhaf şarkılardan zevk alan birileri.”

Alacakaranlıkta, yıldızlar bir bir doğar ve ay ışığı, akşamları uyutulmak üzere sallanan bir çocuğun zemine düştüğünü gördüğü titrek aydınlık gibi bataklığı ışığa boğarken, başında solmuş asma yapraklarından bir çelenk bulunan ve düşlerin anlaşıldığı güzel bir kentin altın kubbelerine bakar gibi gözlerini uzaklara diken, yırtık pırtık mor giysiler giyinmiş çok yaşlı bir adam ölümcül kumlara doğru yürüdü. O gece genç ve güzel bir şey yaşlı dünyada öldü.

HERBERT WEST – DİRİLTİCİ

I. Karanlıklardan

Üniversiteden ve okul sonrası yaşamdan arkadaşım olan Herbert West'ten ne zaman söz edecek olsam dehşetle titrerim. Duyduğum korku, sadece, bu yakınlarda uğursuz bir şekilde ortadan kaybolmasından değil, tüm yaşamını adadığı çalışmalarının niteliğinden de kaynaklanırdı; bu duyguyu, ilk defa, on yedi yılı aşkın bir süre önce Arkham'da Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesi üçüncü sınıfına devam ettiğimiz yıl en yoğun şekilde yaşamıştım. Onunlayken, deneylerinin uyandırdığı merak ve bu deneylerin şeytanca niteliği beni fena halde büyülüyordu ve onun en yakın arkadaşıydım. Onun ortadan kaybolduğu ve büyüünün bozulduğu bugün, her zamankinden fazla korkuyorum. Anılar ve olasılıklar her zaman gerçeklerden daha korkunçtur.

Ahbablığımız sırasında yaşadığım ilk korkunç olay, yaşamımın en büyük şoku oldu ve bunu şu anda istemeye istemeye anlatıyorum. Dediğim gibi, bu olay, ölümün niteliği ve onu yapay yollarla yenme olanağı üzerine çılgınca kuramlarıyla West'in daha o zamandan kötü bir üne kavuştuğu tıp fakültesinde okuduğumuz sırada oldu. Görüşleri, hocalar ve öğrenciler tarafından alayla karşılanan West, esas olarak yaşamın mekanik nitelikte olduğunu varsayıyor ve doğal süreçlerin sona ermesinden sonra insanın organik mekanizmasını kimyasal olarak çalıştırmanın yollarını arıyordu. Çeşitli canlandırıcı çözeltilerle yaptığı deneylerde sayısız tavşan, kobay, kedi, köpek, ve maymun öldürüp onları diriltmeye çalıştı; öyle ki, sonunda üniversitenin baş belası olup çıktı. Birçok defalar, ölü oldu-

ğū varsayılan hayvanlarda gerçekten canlanma belirtileri elde etmeyi başardı; bu işaretler birçok durumda çok kuvvetliydi; ama çok geçmeden yönteminin yetkinleşmesi için –tabii böyle bir şey mümkünse– ömür boyu sürecektir araştırmalara ihtiyaç duyduğunu anladı. Ayrıca, aynı çözelti farklı organik türlerde benzer etkiler yaratmadığına göre, daha ileri düzeyde yapılacak detaylı çalışmalar için insan deneklere gereksinim olduğu belliydi. İşte tam bu noktada üniversite yetkilileriyle ters düştü ve daha fazla deney yapması, bizzat tıp fakültesi dekanı –hastalar yararına yaptığı çalışmalar tüm eski Arkham’lılarca anımsanan bilgili ve hayırsever Dr. Allan Halsey– tarafından yasaklandı.

West’in uğraşına karşı her zaman fevkalade hoşgörülüydüm ve dallanıp budaklanan, sonsuz sonuçlara ulaşan kuramlarını sık sık tartıştık. Haeckel’in, tüm yaşamın kimyasal ve fiziksel bir süreç olduğu, ‘ruh’ denilen şeyin uydurmacadan başka bir şey olmadığı yolundaki görüşlerine katılan arkadaşım, ölümlerin diriltilmesinin sadece dokularının durumuna bağlı olduğuna ve gerçek bozunma başlamamış olmak koşuluyla organları tam bir cesedin uygun önlemlerle yeniden yaşam denilen o özel biçime geri döndürülebileceğine inanıyordu. West, hassas beyin hücrelerinde, kısa bir ölüm süresinin bile yol açabileceği en hafif bozunmanın ruhsal ya da zihinsel yaşama zarar verebileceğini tam olarak kavramıştı. Başlangıçta, gerçek ölüm meydana gelmeden önce bedeni yeniden yaşama döndürecek kimyasal bir madde bulma umudunu taşıyordu, ancak hayvanlar üzerinde uğradığı sayısız başarısızlık, ona, doğal ve yapay hayat devinimlerinin birbirini tutmadığını gösterdi. Bunun üzerine, ölür ölmez kanlarına çözeltiler şırınga ederek deneklerini taze tutmaya çalıştı. Çalışmalarını profesörlerin kuşkuyla karşılamalarına bu durum yol açtı; çünkü, hiçbir vakada gerçek ölümün meydana gelmediğine inanıyorlardı. Durup meseleyi muhakeme etmeye ve yakından incelemeye kalkışmadılar.

West, çalışmaları fakülte tarafından yasaklandıktan kısa bir süre sonra, bir şekilde yeni bedenler bularak, bundan böyle açıkça devam edemeyeceği gizli deneylerini sürdürmeye karar verdiğini kulağıma fısıldadı. Başvuracağı yollar ve araçlar konu-

sunda söyledikleri hayli ürkütücüydü; çünkü, üniversitede anatomi numunelerini biz temin etmezdik. Morg ne zaman yetersiz kalsa, o civarda oturan iki zenci bununla ilgilenirdi ve bu konuda kimse onlara bir şey soramazdı. West o zamanlar zarifhatlı, sarı saçlı, açık mavi gözlü, yumuşak sesli, ufak tefek, narin, ve gözlüklü bir gençti ve onun, Christ Church Mezarlığı ile yoksullar mezarlığının cesetlerine değer biçtiğini duymak insana acayip geliyordu; dediğine göre, Christ Church'teki cesetlerin hemen hemen hepsinin kimyasal maddelerle çeşitli işlemlerden geçmiş olması, onları West'in araştırmalarına elverişli olmaktan çıkarıyordu.

O zamanlar ben onun her dediğini büyülenmiş gibi canla başla yerine getiren yardımcısıydım ve sadece nereden ceset bulunacağı konusunda değil, iğrenç işimizi sürdüreceğimiz uygun yer konusu da dahil olmak üzere, her konuda karar almasına yardımcı oluyordum. Zemin katında gece yarısı yaptığımız işleri gizlemek için ikisinin de koyu renkli perdeleri kapalı bir ameliyathane ve bir laboratuvar kurduğumuz Meadow Hill'in ötesindeki terk edilmiş Chapman çiftlik evini akıl eden de bendim. Ev, bütün yollardan uzaktaydı ve görünürde başka bir ev yoktu, yine de önlem alınması gerekiyordu; çünkü geceleri dolaşan birilerinin tesadüfen tuhaf ışıklar gördüğü söylentileri girişimimizi mahvedebilirdi. Bir gün yerimizi bulacak olurlarsa, buranın bir kimya laboratuvarı olduğunu söylemeyi kararlaştırdık. Bilimsel çalışmalarımız için sık sık uğradığımız bu uğursuz yeri yavaş yavaş, Boston'dan satın aldığımız ya da üniversiteden aşırduğumuz –uzman olmayan bir göz dışında kimsenin tanıyamayacağı şekilde değiştirdiğimiz– malzemelerle donattık ve mahzende bol bol yapmak zorunda kalacağımız gömme işi için kazma, kürek temin ettik. Üniversitede cesetleri yakıp kül ederdik, ama böyle bir fırın bizim kaçak laboratuvarımız için fazlasıyla pahalıydı. Cesetler –hatta, West'in pansiyondaki odasında yaptığı önemsiz, gizli deneylerden arta kalan kobay cesetleri bile– her zaman başımızın belasıydı.

Yerel basında çıkan ölüm ilanlarını mezar hırsızları gibi takip ediyorduk; çünkü, deneklerimizin belli özellikler taşımaması gerekiyordu. Bizim aradığımız cesetler, ölümden hemen

sonra, koruyucu bir ecza ile muamele edilmeden gömülmüş, tercihen bedeni bozan bir hastalık geçirmemiş ve organları tam cesetlerdi. En çok kaza kurbanlarına bel bağlamıştık. Morg ve hastane yetkilileriyle kuşku uyandırmamaya çalışarak, her fırsatta, sanki üniversite için soruyormuşçasına konuştuksa da, haftalarca uygun bir şey kulağımıza çalınmadı. Cesetlerin verildiği yer olarak üniversitenin hep ilk sırada tercih edildiğini gördük, bu yüzden sınırlı sayıda dersin verildiği yaz döneminde Arkham'da kalmamız gerekebilirdi. Ama, sonunda şans yüzümüze güldü; çünkü yoksullar mezarlığına tam düşündüğümüz gibi birinin gömüldüğünü duyduk; bu, önceki gün Summer's Pond'da boğulmuşve belediye tarafından vakit geçirmeden ve tahnit edilmeden defnedilmiş adaleli bir işçiydi. O ikindi, yeni mezarı bulduk ve gece yarısından hemen sonra işe koyulmaya karar verdik.

Daha sonraki deneylerimizin yol açtığı o özel mezarlık korkusu olmasa da, gece yarısının karanlık ilk saatlerinde tiksinc bir işe kalkışmıştık. Yanımıza beller ve gazyağlı hırsız fenerleri almıştık; çünkü, elektrikli fenerler, o zamanlar üretiliyor olmakla birlikte, bugünün tungstenli lambaları kadar bol ışık vermiyordu. Bilim adamı yerine sanatçı olsaydık dehşetli şairane görebileceğimiz bu kazı işi yavaş ilerleyen pis bir işti; bu yüzden bellerimiz tahtaya çarptığında bayağı sevindik. Çamdan yapılmış kutu ortaya çıktığında West mezara atlayıp, tabutun kapağını kaldırdı ve içindekini çıkarıp mezarın duvarına yasladı; ben de uzanıp yukarı çektim; sonra ikimiz birden büyük bir gayretle mezarı eski haline sokmaya çalıştık. Bu iş, ikimizin de sinirlerini bozmuştu; hele bu ilk ganimetimizin kaskatı bedeni ve ifadesiz yüzü yok mu? Ama, ziyaretimizin bütün izlerini silmeyi başardık. Son kürek toprağı da mezarın üzerine atıp belin tersiyle hafif hafif vurarak berkittikten sonra, denegimizi çadır bezinden bir çuvala koyup Meadow Hill'in ötesindeki eski Chapman çiftlik evine gitmek üzere yola koyulduk.

Eski çiftlik evindeki malzemelerden uydurduğumuz derme çatma ameliyat masasının üzerindeki ölünün, asetilen lambasının güçlü ışığında hiç de hortlağa benzer bir görüntüsü

yoktu. Ayaktakımından, güçlü kuvvetli ve belli ki yaratma yeteneği olmayan bir gençti –iri yapılı, gri gözlü, kestane saçlı– psikolojik inceliklerden yoksun ve muhtemelen en basitinden ve sağlıklılarından yaşamsal işlevlere sahip kusursuz bir hayvan. Şimdi, kapalı gözleriyle bir ölüden çok uyuyan birine benziyordu; ama arkadaşımın ustalıkla muayenesi bu konuda herhangi bir kuşkuya yer bırakmadı. West’in uzun süredir özlemini çektiği şeye nihayet kavuşmuştuk: İnsanlar üzerinde kullanılmak üzere en dikkatli hesap ve kuramlarla hazırlanmış çözeltinin denenmesine hazır, tam istenilen türden gerçek bir ölü. Fazlasıyla gergindik. Tam başarıya ulaşmak gibi bir şansımızın olmadığını biliyor ve kısmen canlanmanın olası tuhaf sonuçları karşısında korkumuzu yenemiyorduk. Ölümden sonra bazı nazik beyin hücreleri bozunmuş olabileceğinden, yarattığın akıl ve dürtülerinden yana kaygılarımız vardı. Benim şahsen hâlâ, geleneksel insan “ruhu” konusunda ilginç fikirlerim vardı ve ölümden dönen birinin anlatabileceği sırlardan korku duyuyordum. Bu halim selim gencin ulaşılmaz âlemlerde neler görmüş olabileceğini, yaşama tümünden geri döndürülebilirse neler anlatabileceğini merak ediyordum. Ama, dostumun maddeciliğini büyük ölçüde paylaşıyor olmam nedeniyle öyle pek fazla da merak etmiyordum. West, cesedin koluna bol miktarda sıvı enjekte edip, kolundaki keşiği sıkı sıkıya sararken benden sakindi.

Beklemek dehşet vericiydi, ama West bir an bile duraksamadı. Arada sırada steteskopuyla deneği dinliyor ve olumsuz sonuçları filozofça bir tevekkülle karşılıyordu. Hiçbir yaşam belirtisi görülmeksizin geçen üç çeyrek saatin sonunda, West hayal kırıklığı içinde çözeltinin yetersiz olduğunu söyledi; ancak, eline geçirdiği fırsattan sonuna kadar yararlanmak ve iğrenç görünüşlü ganimetini elden çıkarmadan önce, formülde bir değişiklik yapmaya karar verdi. O öğleden sonra mahzeninde bir mezar kazmıştık, şafaktan önce de doldurmamız gerekiyordu – gerçi, evin kapısına bir kilit uydurmuştuk ama, mezar hırsızlığımızın ortaya çıkması yönünde en küçük bir riski göze almak istemiyorduk. Ayrıca, ceset bozulmadan bir sonraki geceyi çıkaramazdı. Bu yüzden, sessiz konuğumuzu

masanın üzerinde yatar durumda bırakarak, biricik asetilen lambamızı alıp bitişikteki laboratuvarımıza geçtik ve büyük bir gayretle yeni bir çözelti hazırlamaya giriştik; West, tüm tartma ve ölçme işlemlerini aşırı bir özenle denetliyordu.

Korkunç olay ansızın ve hiç beklenmedik bir şekilde meydana geldi. Ben bir deney tüpünden diğerine bir şey boşaltır, West, havagazı bulunmayan bu odada Bunsen bekin yerini tutan alkollü lamba üzerinde bir şeylerle uğraşırken, biraz önce ayrıldığımız zifiri karanlık odadan, bugüne kadar kulağımıza çalınan en müthiş, en delice haykırıışların koptuğunu duyduk. Cehennem yarılp da, cehennemlik kulların ıstırapı dışarı dökülseydi, bundan daha tarifsiz bir ses duyulmazdı; çünkü bu seste olağanüstü bir dehşet, doğaüstü bir umutsuzluk vardı. Bu bir insan olamazdı –insandan böyle bir ses çıkmaz– West de ben de elimizdeki işi ve yapacağımız keşfi bir yana bıraktık, deney tüplerini, lambaları, imbikleri devirerek yaralı bir hayvan gibi en yakın pencereye doğru koşup, kendimizi yıldızlı gecenin karanlığına kırlara attık. Sanırım düşe kalka deli gibi kente doğru koşarken biz de haykırıyorduk; ama, dış mahallelere yaklaştığımızda, geç vakitlere kadar sürmüş bir içki âleminden evine dönmeye çalışan iki insan gibi görünmemize yetecek ölçüde davranışlarımızı denetim altına aldık.

Birbirimizden ayrılmayarak West'in odasına gittik ve orada tan ağarincaya kadar gaz lambasının ışığında fısıltıyla konuştuk. Ancak gün ağarınca, akla yatan kuramlarla ve araştırma tasarılarıyla kendimizi biraz olsun sakinleştirebildik ve böylece dersleri asıp gündüz uyuyabildik. Ama akşam gazetelerinde çıkan birbiriyle ilişkisiz iki yazı yüzünden o gece yine uykularımız kaçtı. Terkedilmiş, eski Chapman çiftlik evi anlaşılmaz bir şekilde yanıp kül olmuştu; devrilen lamba yüzünden bunu anlayabiliyorduk. Bir de, yoksullar mezarlığında yeni bir mezar, sanki kürek kullanmadan tırnakla kazılmaya çalışılmıştı. Bunu anlayamıyorduk, çünkü mezarın üzerindeki toprağı belin tersiyle vurarak dikkatle berkitmiştik.

Ve bundan sonra on yedi yıl boyunca West sık sık omzunun üzerinden geriye baktı ve peşi sıra gelen ayak sesleri duymaktan yakındı. Şimdi de ortadan kayboldu.

II. Salgın Belası

Iblis'in sarayından fırlayıp çıkmış bir ifrit gibi tifonun Arkham'ı kırıp geçirdiği on altı yıl önceki iğrenç yazı asla unutamam. Çoğu insan o yılı uğranılan belanın büyüklüğüyle anımsıyor; çünkü, dehşet, olanca ağırlığıyla, Christ Church mezarlığındaki tabut yığınlarının üzerine yarasa kanatlarıyla çökmüştü; ama o zamanlar ben daha büyük bir dehşetin –West artık ortadan kaybolduğuna göre sadece benim bildiğim bir dehşetin– pençesinde kıvranmaktaydım.

West'le ben Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesi yaz okulunda lisansüstü derslere devam ediyorduk ve arkadaşım ölüle- rin diriltilmesi deneyleri yüzünden çok kötü bir üne sahipti. Sayısız küçük hayvanın bilim adına boğazlanmasından sonra, bu acayip çalışmalar kuşkucu dekanımız Dr. Allan Halsey'in emriyle görünüşte sona ermiş; ama West bakımsız pansiyon odasında bazı gizli deneyler yapmaya devam etmiş ve bir defasında –ne korkunç ve unutulmaz bir olaydı o– yoksullar mezarlığından aldığı bir insan cesedini Meadow Hill'in ötesindeki terk edilmiş bir çiftliğe götürmüştü.

Bu iğrenç olay sırasında onunla birlikteydim; yaşamın fiziksel ve kimyasal işlevlerini bir ölçüde eski haline döndüreceğini düşündüğü bir iksiri cesedin artık kan dolaşmayan damarlarına zerk edişini gördüm. Sonuç –zamanla, aşırı yıpranmış sinirlerimize yordüğümüz korku dolu sayıklamalara varan– tam bir hüsrana oldu ve bundan sonra West hiçbir zaman, o delirtici, izlenmekte olduğu duygusundan kendini kurtaramadı. Ceset yeterince taze değildi; normal zihinsel yeteneklerine yeniden kavuşabilmesi için bir cesedin gerçekten çok taze olması gerektiği açıktı ve eski evin yanmış olması o şeyi yeniden gömmemizi engellemişti. Onun toprağın altında olduğunu bilseydik, daha iyi olurdu.

Bu tecrübeden sonra West bir süre için araştırmalarına ara verdi, ama doğuştan bilim adamlarına has çalışma şevki yavaş yavaş geri dönerken, son derece önemli olduğunu düşündüğü çalışmaları için teşrih odasını kullanma ve taze insan cesetleri üzerinde çalışma istekleriyle üniversite yönetimini yeniden

rahatsız etmeye başladı. Ama tüm yalvarıp yakarmaları boşa gitti; çünkü Dr. Halsey'in kararı kesindi ve öteki profesörler de başkanlarının bu kararını destekliyorlardı. Onlar, bu diriltme kuramında, öznellikten uzak, doğaüstü –neredeyse şeytani– kafa yapısı hakkında narin hatları, sarı saçları, gözlüklü mavi gözleri ve yumuşak ses tonu hiçbir ipucu vermeyen hevesli bir gencin ham hayallerinden başka bir şey görmüyorlardı. Şimdi onu o zamanki haliyle gözümün önüne getirebiliyor ve korkudan titriyorum. Yüz ifadesi zamanla sertleşti ama hiç yaşlanmadı. Ve şimdi Sefton'da talihsiz bir kaza meydana geldi: West kayıplara karıştı.

West, mezuniyetten önceki yarıyılın sonuna doğru, Dr. Halsey'le bir ağız dalaşına girdi ve bu tartışma nezaket açısından kibar dekanımızdan çok onun itibarını azalttı. West, daha sonraki yıllarda kendi imkânlarıyla sürdürebileceği, ancak hâlâ üniversitenin olağanüstü imkânlarına sahipken başlamak istediği son derece önemli çalışmasının gereksiz yere ve mantıksızca geri bırakıldığını düşünüyordu. Geleneklere bağlı yaşlı insanların, hayvanlar üzerinde elde ettiği eşsiz sonuçları göz ardı etmelerinin ve diriltmenin olanaklılığını inatla reddetmeleri, West'in yaratılışında bir genç için tarifsiz derecede iğrenç, hatta anlaşılmaz bir şeydi. Ancak daha fazla olgunlaşmak, kuşaklar boyu süren dokunaklı bir püritenizmin ürünü olan, içten, vicdanlı, bazen kibar ve sevecen, ama her zaman dar kafalı, hoşgörüsüz, geleneklere bağlı ve perspektif yoksunu bu “profesör-doktor” tipinin müzmin zihinsel sınırlılıklarını anlamasına yardımcı olabilirdi. En büyük kötülükleri utangaçlık olan ve sonunda entelektüel günahları –batlamyusculuk, kalvencilik, anti-darwincilik, anti-nietzschecilik, her türden sabbatariyancılık ve harcama kısıcı yasalar çıkarmak gibi günahlar– yüzünden herkes tarafından alaya alınarak cezalandırılan bu kusurlu, ancak yüce gönüllü insanlara karşı yaşlılar daha anlayışlıdır. Gençliğine karşın bilime hatırı sayılır derecede vakıf olan West, saygıdeğer Dr. Halsey'e ve allame meslektaşlarına pek tahammül gösteremiyor; bir yandan bu kalın kafalı ve saygın baylara karşı içinde giderek bir hınç büyürken, bir yandan da onlara çarpıcı ve dramatik bir tarzda kuramının

doğruluğunu kanıtlama arzusuyla yanıp tutuşuyordu. Çoğu genç gibi, güpegündüz, intikam, zafer ve sonunda yüce gönüllük gösterip bağışlamanın ayrıntılı düşlerini kuruyordu.

Ve sonra Tartarus'un karabasan mağaralarından dişlerini gösteren, ölümcül bela çıkageldi. Salgın başladığında West'le ben mezun omuş, ama ilave çalışmalar için yaz okuluna kalmıştık; bu yüzden salgın kudurmuşçasına kasabayı kasıp kavururken ikimiz de Arkham'daydık. Henüz ruhsatlı doktor değildik, ama diplomalarımız vardı ve hastalığa yakalananların sayısı artınca alelacele kamu hizmetine alındık. Durum, başa çıkılır gibi değildi; yöredeki cenaze işleri görevlilerinin baş edemeyeceği sayıda ölüm oluyordu. Cesetler ilaçlanmadan alelacele gömülüyordu; hatta Christ Church mezarlığı bile ilaçlanmamış ölülerin tabutlarıyla dolup taşıyordu. İçinde bulunduğumuz durumun ironik niteliğinin –hem etrafımız bu kadar çok taze denekle dolu olsun, hem de hiçbiri onun engellenen araştırmasına uygun olmasın!– West'i etkilemediği söylenemezdi. Felaket çalışıyorduk; içine düştüğümüz büyük ruh ve sinir bozukluğu arkadaşımın hastalıklı derin düşüncelere dalmasına yol açıyordu.

Ama West'in yumuşak huylu düşmanları da, bütün ağırlığıyla omuzlarına binen görevlerin altında daha az eziliyor değildi. Üniversitenin nerdeyse bütün bölümleri kapanmıştı; tıp fakültesinin bütün doktorları tifo salgınıyla mücadele ediyordu. Özellikle, Dr. Halsey, canını feda edercesine çalışıyor; başkalarının tehlikeli ya da umutsuz gördüğü için yaklaşmaya çekindiği tüm vakalarda tüm gayretiyle olağanüstü ustalığını ortaya koyuyordu. Korkusuz dekan daha bir ay geçmeden halk kahramanı olmuştu; ama o, bedensel ve sinirsel yorgunluğuna rağmen ayakta kalmaya çalışırken, ününün pek farkına varmış gibi değildi. Düşmanının dayanıklılığına hayranlık duymamak West'in elinden gelmiyordu; ama tam da bu yüzden, şaşırtıcı kuramlarının doğruluğunu kanıtlamayı her zamankinden fazla istiyordu. West, üniversitedeki işlerin ve belediye sağlık işlerinin dağınıklığından yararlanarak, yeni ölmüş birinin cesedini gizlice üniversitenin ameliyathanesine götürmeyi başardı ve yeni formüllü çözeltilisini benim yanımda

cesede enjekte etti. Zavallı şey gerçekten de gözlerini açtı; ama, sadece, bir daha hiçbir şeyin onu içinden çıkaramayacağı bir hareketsizliğe gömülmeden önce, insanın ruhunu donduran bir dehşetle gözlerini tavana dikti. West, cesedin yeterince taze olmadığını söyledi – sıcak yaz havası cesetlere yaramıyordu. Cesedi yakmadan, az daha yakalanıyorduk; West, üniversite laboratuvarını bir daha kendi amacı için kullanma cüretini göstermeye çekindi.

Salgın ağustosta doruk noktasına ulaştı. West’le ben az daha ölüyorduk; Dr. Halsey ayın on dördünde öldü. Tüm öğrenciler ayın on beşinde alelacele düzenlenen törene katıldılar ve etkileyici bir çelenk satın aldılar; ama öğrencilerin çelengi, varlıklı Arkham’lılarla belediyenin gönderdiği çelenklerin yanında sönük kaldı. Cenaze törenine neredeyse halkın tümü katıldı; çünkü dekanın herkese iyiliği dokunmuştu. Defin işleminden sonra hiçbirimizde keyif diye bir şey kalmamıştı; öğleden sonrayı Ticaret Odası’nın barında geçirdik; en önde gelen hasmının ölümünden sarsılmış olmakla birlikte, West, o adı çıkmış kuramlarına imalarda bulunarak hepimizin tüylerini ürpertti. Akşam çökerken öğrencilerin çoğu evlerine ya da çeşitli görevlerin başına döndüler; ama West, “felekten bir gece çalmak” hususunda beni ikna etmeyi başardı. West’in ev sahibesi, bizi aramızda üçüncü bir kişiyle sabahın ikisinde eve dönerken gördü ve kocasına bizim iyi bir yemek yiyip bolca içtiğimizin besbelli olduğunu söyledi.

Görünüşe bakılırsa, bu huysuz hatun haklı olmalıydı; çünkü sabahın üçünde bütün ev West’in odasından gelen çığlık-larla ayağa kalktı; kapıyı kırıp odaya girdiklerinde ikimizi de dövülmüş, eli yüzü tırmalanmış ve hırpalanmış olarak kan lekeleri içindeki halının üzerinde baygın yatar durumda buldular, etrafımızda West’in şişe ve aygıtlarının kırıkları vardı. Bize saldıran kişiye ne olduğunun yanıtını açık pencere veriyordu; ancak birçok insan, saldırganın ta ikinci kattan çimenlerin üzerine atladıktan sonra kaçabilmiş olmasını hayretle karşıladı. Odada bazı tuhaf giysiler vardı; ama West kendine gelince, onların yabancıya ait olmayıp, mikrobik hastalıkların bulaşması konusunda yapılan araştırmalar sırasında bakteriyolo-

lojik analiz yapılmak amacıyla toplanmış numuneler olduğunu söyledi. O giysileri büyük bir fırında derhal yakmalarını emretti. Polise ikimiz de, gecenin geç saatlerinde arkadaş olduğumuz kişinin kim olduğunu bilmediğimizi beyan ettik. West sinirli bir şekilde, onun, yerini tam olarak anımsayamadığı bir barda karşılaştığı cana yakın bir yabancı olduğunu söyledi. Dün gece oldukça eğlenmiştik ve West de, ben de kavgacı arkadaşımızın peşine düşülmesini istemiyorduk.

O gece Arkham –benim açımdan salgının dehşetini bile geride bırakan– ikinci bir dehşetin başlangıcına tanık oldu. Christ Church mezarlığı korkunç bir cinayete sahne oldu; bir gece bekçisi, sadece tarif edilemez derecede iğrenç bir tarzda değil, saldırganın insan olup olmadığı konusunda da kuşkular uyandıracak tarzda pençe darbeleriyle öldürüldü. Kurban, gece yarısından birkaç saat sonra sağ görülmüş, sonra söken şafak o anlatılmaz şeyi ortaya çıkarmıştı. Komşu kasaba Bolton’daki bir sirkin yöneticisi sorgulandı, ama yönetici hiçbir yırtıcı hayvanın kafesinden kaçmamış olduğuna yemin etti. Cesedi bulanlar, kapının hemen dışındaki betonun üzerinde göllenmiş küçük kırmızı bir birikintinin olduğu yere yakın, açık bir mezara doğru giden bir kan izini fark ettiler. Daha hafif bir kan izi de ormana doğru yöneliyor, ama çok gitmeden kayboluyordu.

Ertesi gece, Arkham’ın damlarında şeytanlar dans etti ve doğaüstü delilik rüzgâr olup uludu. Telaşa kapılan kasabanın üzerine, bazı insanların salgından daha büyük olduğunu söylediği bir lanet çökmüştü, bazı insanlarsa bizzat salgının şeytani ruhunun bir bedene bürünmüş olduğunu fısıldıyordu. Ardı sıra kızıl ölümün izlerini bırakan adsız bir şey sekiz eve girdi – ortalıkta serbest dolaşan sessiz, sadist canavar ardında tanınmayacak halde on yedi ceset kalıntısı bıraktı. Birkaç kişi onu karanlıkta yarım yamalak görmüştü ve onun beyaz bir şey olduğunu, biçimsiz bir maymun ya da insan kılığında bir zebaniye benzediğini söylüyorlardı. Herhalde aç olmalıydı ki, saldırdıklarını bütün bırakmıyordu. Öldürdüklerinin sayısı on dördtü, diğer üçü zaten salgında ölmüştü.

Üçüncü gece, polisin yönettiği çığına dönmüş bir araştırma grubu o şeyi Miskatonic Üniversitesi kampüsü yakınlarında

Crane Caddesi'nde bir evde kıstırdı. Araştırmayı, gönüllü telefon istasyonlarıyla temas halinde ve çok büyük bir dikkatle örgütlemişlerdi; üniversite semtinde birisi pencere pancurunda bir tırmalama sesi duyduğunu haber verince, hemen sokak sarıldı. Genel alarm verilmiş olması ve alınan önlemler sayesinde bu arada sadece iki kurban verilmişti; yakalama işi, kayıp verilmeden başarıldı. O şey sonunda öldürücü olmayan bir kurşun tarafından durdurularak genel bir heyecan ve nefret dalgası arasında hastaneye kaldırıldı.

Çünkü, bu şey bir insandı. İğrenç gözlerine, sessiz maymunluluğuna, delice vahşiliğine karşın bu apaçık ortada bir şeydi. Yarasına pansuman yaptılar ve bir arabaya bindirip, on altı yıl boyunca –ta ki, geçenlerde o talihsizlik meydana gelene, pek kimsenin sözünü etmek istemediği koşullarda kaçınmaya kadar– başını bir hücrenin yumuşak duvarlarına vurup durduğu Sefton'daki akıl hastanesine yolladılar. Arkham'lı araştırma ekibini en fazla tiksindiren şeyse, canavarın yüzünü temizlediklerinde, onun, daha üç gün önce toprağa verilmiş olan alim, fedakâr bir şehide –herkese iyilik eden, Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesi dekanı merhum Dr. Allan Halsey'e– alay edercesine, inanılmaz derecede benzediğini fark etmeleliydi.

Şimdi ortadan kaybolmuş bulunan Herbert West'le benim duyduğumuz tiksinti ve dehşet ise çok daha büyüktü. Bu akşam onu düşünürken, o sabah West'in, sargıları arasından "Allah kahretsin, bu da *yeterince* taze değildi!" diye söylendiği andakinden bile fazla korkuyorum.

III. Ay Işığında Altı El Silah Sesi

Muhtemelen bir el ateş etmek yeterliyken, birinin apansız tabancasındaki altı kurşunu art arda sıkması pek alışılmış bir durum değildir; ama Herbert West'in hayatında zaten alışılmış ne vardı ki? Örneğin, okuldan yeni mezun olmuş genç bir hekimin ev ve büro seçimini hangi temel sebeplere dayandırdığını saklamak zorunda kalması pek alışılmış bir durum değil-

dir, ama Herbert West tam da böyle yaptı. Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesinden diplomamızı alıp yoksulluktan kurtulmak üzere pratisyen hekim olarak çalışmaya başladığımızda, evimizi, tüm evlerden uzak ve yoksullar mezarlığına yakın olması nedeniyle seçmiş olduğumuzu kimseye söylememeye çok özen gösterdik.

Böyle bir ketumiyeti sebepsiz olması nadirdir; zaten, bizimki de sebepsiz değildi; çünkü, hayatımızı adadığımız, hiç kimsenin hoşlanmadığı çalışmamız böyle davranmamızı gerektiriyordu. Görünüşte sadece doktorduk, ama çok daha büyük ve müthiş amaçlarımız vardı; Herbert West'in varoluş nedeni, bilinmeyenin karanlık ve yasak bölgelerini araştırmaktır; bu araştırmayla, yaşamın sırrını çözüp, mezarlığın soğuk toprağını ebedi hayata kavuşturmayı umuyordu. Böyle bir araştırma, taze insan cesetleri dahil, birçok acayip malzemeyi gerektirir ve bu zorunlu şeyleri sürekli sağlayabilmek için kişinin gayri resmi gömme işlemlerinin yapıldığı bir yerin yakınlarında, sessiz sedasız bir hayat sürmesi gerekir.

West'le üniversitede tanışmıştık ve ben, onun iğrenç deneylerine sempati duyan tek insandım. Yavaş yavaş, onun yanından ayırmadığı yardımcısı oldum; üniversiteyi bitirdikten sonra da, beraber olmalıydık. Bir şirkette iki doktorluk boş kadro bulmak kolay değildi, ama sonunda üniversitenin nüfuzu –üniversitenin bulunduğu Arkham'a yakın bir sanayi kenti olan– Bolton'da iş bulmamızı sağladı. Bolton Yünlü Kumaş Fabrikası, Miskatonic Vadisindeki en büyük fabrikaydı ve birçok dili konuşan çalışanları, hiçbir zaman yöre doktorlarının itibar ettiği hastalardan değildi. Evimizi seçmeye çalışırken elimizden gelen en büyük özeni gösterdik ve sonunda Pond Caddesi'nin sonuna yakın, epeyce harap bir kulübeyi seçtik; en yakın komşumuzla aramızda üç parsel boş arsa vardı ve yörenin yoksullar mezarlığından sadece kuzeye doğru uzanan ormanlık bir kıstağın ikiye böldüğü bir çayırda ayrılıyordu. Mesafe istediğimizden fazlaydı, ama sanayi bölgesinin tamamen dışına çıkmadan daha yakın bir ev bulamazdık. Ama uğursuz malzeme kaynağımızla aramızda kimse olmadığı için, yine de durumdan hoşnuttuk. Biraz yürümemiz gerekiyorsa

da, kimse tarafından rahatsız edilmeden sessiz deneklerimizi çekip götürebiliyorduk.

Ta ilk günden itibaren şaşırtıcı derecede çok işimiz vardı – çoğu genç doktoru memnun edecek ve asıl ilgi alanları başka tarafta yatan araştırmacılar için bir sıkıntı ve yük olacak kadar çoktu işimiz. Fabrika işçileri kavga çıkarmaya çok yatkındılar ve normal gereksinimleri dışında sık sık bıçaklamaya varan kavgalara girişmeleri bize epeyce iş çıkarıyordu. Ama aklımız daha çok, mahzende kurduğumuz gizli laboratuvardaydı – yoksullar mezarlığından sürükleyip getirdiğimiz şeylerin damarlarına, uzun masalar üzerinde, elektrik ışığı altında, West'in çeşitli çözeltilerini gece yarısından sonraki ilk saatlerde enjekte ettiğimiz laboratuvarda. West, insanın yaşamsal işlevlerini ölüm dediğimiz şeyin durdurmasından sonra, yeniden başlatacak bir şey bulmak için deliler gibi deneyler yapıyor, ama çok dehşetli engellerle karşılaşılıyordu. Farklı türler için farklı bileşenlerden oluşan çözeltiler gerekiyordu – kobaylarda işe yarayan çözeltiler insanlarda iş görmüyordu ve farklı denekler çözeltinin bileşiminin epeyce değiştirilmesini gerektiriyordu.

Cesetlerin son derece taze olması gerekiyordu, aksi takdirde beyin hücrelerindeki en ufak bozunma kusursuz diriltmeyi olanaksız kılardı. Gerçekten de, en büyük sorun yeterince taze ceset bulabilmekti – West, üniversitedeyken tazeliği su götürür cesetler üzerinde yaptığı gizli araştırmalar sırasında çok berbat deneyler yaşamıştı. Kısmi ya da kusurlu diriltme, tam başarısızlıktan daha fena sonuçlar veriyordu ve ikimizin de böylesi korku dolu anıları vardı. Arkham'da, Meadow Hill'in ötesindeki terk edilmiş çiftlik evinde yaptığımız o ilk korkunç deneyden bu yana, pusuya yatmış bir tehditin varlığını hissediyorduk; birçok bakımdan soğukkanlı, sarışın, mavi gözlü bir bilimsel makine olarak nitelelenebilecek West, sık sık içini ürperten bir gizlice izlenme duygusuna kapıldığını itiraf etti. Takip edildiğini hissediyordu; sinirlerinin yıpranmış olmasından kaynaklanan ve dirilttiğimiz deneklerden en az birinin – Sefton'daki duvarları özel olarak döşenmiş hücrede bulunan korkunç etoburun– hâlâ yaşıyor olması gibi rahatsız edici ve inkâr edilemez bir gerçeğin daha da güçlendirdiği psikolojik

bir yanılısama. Sonra, bir de öteki vardı: Kendisine ne olduğunu hiçbir zaman öğrenemediğimiz ilk deneyimiz.

Bolton'da denekten yana şansımız, Arkham'dakinden yaver gitti. Yerleşmemizin üzerinden henüz bir hafta geçmiş geçmemişti ki, bir kazada ölen birinin cesedini daha gömüldüğü gece ele geçirdik; çözelti, etkisini yitirmeden önce, ölünün şaşırtıcı derecede ifade taşıyan bakışlarla bakmasını sağladı. Cesedin bir kolu yoktu – eksiksiz bir bedeni olsaydı, daha başarılı olabilirdik. O zamandan bir sonraki Ocak ayına kadar üç denek daha bulduk; biriyle yapılan deney tam bir başarısızlık oldu; birinde cesedin kaslarında belirgin bir hareket görüldü, birinde ise oldukça korkutucu bir sonuç verdi –ceset dikelip oturdu ve ağzından bir ses çıkardı. Sonra, şanssız bir dönem geldi; defın sayısı azaldı ve toprağa verilenler de ya çok hastalıklı ya da bizim işimize yaramayacak kadar sakatlanmışlardı. Sistemli bir şekilde bütün ölümlerin ve nedenlerinin izini sürdük.

Ama, bir mart gecesi, umulmadık bir şekilde, elimize yoksullar mezarlığı dışından bir ceset geçti. Bolton'a egemen olan püriten zihniyet boks sporunu yasaklamış, bu da, alışlagelen sonucu vermişti. Fabrika işçileri arasında, gizlice ve kötü şartlar altında yapılan boks karşılaşmaları yaygındı, bazen de profesyonelliği tartışmalı boksörler getiriyorlardı. Kışın son günlerine gelen o gece de böyle bir karşılaşma yapılmıştı ve besbelli kötü sonuçlanmıştı; çünkü, iki ürkek Polonyalı kapımıza gelmiş, birbirini tutmayan fısıltılarla çok gizli ve vahim bir vaka-ya bakmamızı yalvararak istemişlerdi. Onları, terk edilmiş bir ambara kadar takip ettik; orada korku içindeki yabancılardan oluşan bir kalabalıktan geriye kalanlar, sessizce zeminde yatan siyah bir şekle bakıyorlardı.

Karşılaşma, Kid O'Brien –hiç de İrlandalı olmayan kanca burunlu, şu anda zelzeleye tutulmuş gibi titreyen iri kıyım bir genç– ile 'Harlem Dümanı' denilen Buck Robinson arasında yapılmıştı. Zenci nakavt olmuştu ve kısa bir muayene, onun hep böyle kalacağını bize gösterdi. Ön-ayak demekten kendimi alamadığım anormal uzun kolları, ürkütücü bir ay ışığında çalınan tam tamları ve ağza alınmaz Congo gizemlerini çağrıştıran suratıyla iğrenç, goril gibi bir şeydi. Diriyken daha da

korkunç görünüyor olmalıydı – ama dünyada daha ne çirkinlikler vardır. Olay örtbas edilmezse, yasaların kendilerini nasıl cezalandıracağını bilmediklerinden, acınası kalabalığı korku sarmıştı. Ben, elimde olmadan titrerken –çok iyi bildiğim bir maksatla– West bu şeyin sessizce çaresini bakmayı önerdiğinde, ona minnet duydular.

Karsız manzarayı parlak bir ay ışığı aydınlatıyordu; o şeyi giydirip aramıza aldık ve ıssız sokaklarla, çayırdan geçirerek, tıpkı Arkham’da dehşet verici bir gece benzer bir şeyi götürdüğümüz gibi, eve götürdük. Eve, arka tarafındaki tarladan gittik, deneğimizi arka kapıdan içeri aldık ve mahzenin merdivenlerinden indirip alışıldık deneylerimiz için hazırladık. Küçük gezintimizin zamanını kasabanın biricik devriyesine rastlamayacak şekilde ayarlamış olmamıza karşın, polise yakalanmaktan felaket korkuyorduk.

Sonuç, tam bir hayal kırıklığıydı. Simsiyah koluna enjekte ettiğimiz, sadece beyaz denekler üzerinde yaptığımız deneylerin sonuçlarına göre hazırlanmış çözeltilerin hiçbirine tepki vermeyen deneğimizin görünüşü tüyler ürperticiydi. Şafağın sökmesi artık an meselesi olduğundan, ona da daha öncekilere yaptığımız yaptık: O şeyi çayırdan sürükleyerek, yoksullar mezarlığı yakınındaki koruya götürdük ve donmuş toprakta elimizden geldiği kadar derin bir mezar kazarak gömdük. Mezar pek o kadar derin değildi, ama en azından, bir öncekinin –dikelip oturan ve çığlık atan deneğin– mezarı kadar iyiydi. Hırsız fenerlerinin ışığında mezarın üzerini yapraklarla ve kuru asma dallarıyla örttük; bu kadar loş ve sık bir koruda polisin onu asla bulamayacağından emindik.

Ertesi gün, polisten yana endişem giderek artmaya başladı; çünkü bir hastam, bir dövüş yapıldığından ve birinin öldüğünden kuşkulandığı yolunda etrafta dedikodular dolaştığından söz etti. West’i endişelendiren bir başka neden daha vardı; o öğleden sonra, çok tehdit edici bir şekilde sonuçlanan bir vaka-ya çağırılmıştı. Bir İtalyan kadın, sabahın erken saatlerine ortadan kaybolan ve akşam yemeğinde hâlâ dönmeyen beş yaşlarındaki oğlu için ortalığı birbirine katmış; her zaman zayıf olan kalbi teklemeye işaretleri vermeye başlamıştı. Kadının ki çok

budalaca bir isteriydi, çünkü, çocuk daha önce de defalarca kaçmıştı; ama İtalyan köylüler son derece batıl inançlıdırlar: Bu kadın da, gerçeklerden olduğu kadar içine doğan düşüncelerden de rahatsız oluyor gibiydi. Akşam yediye doğru kadın ölmüş ve çılgına dönen kocası, hayatını kurtarmamakla suçladığı West'in üzerine yürüyerek öldürmeye kalkışmıştı. Adam bıçak çektiğinde, arkadaşları onu yakalamışlar ve West, onun insanlık dışı çılgınları, küfürleri ve intikam yeminleri arasında oradan ayrılmıştı. Bu son felaket adamcağıza, gecenin bu ileri saatlerinde hâlâ ortaya çıkmamış olan çocuğunu unutturmuştu. Koruyu araştırmaktan söz edenler vardı, ama aile dostlarının çoğu ölen kadın ve çılgınlık atan adamla uğraşıyordu. Bütün bunlar West'in sinirlerini harap etmiş olmalıydı. Polisle ve deliye dönmüş İtalyan'la ilgili düşünceler omuzlarını çöktürmüştü.

Saat on bir civarında odalarımıza çekildik, ama doğru dürüst uyuyamadım. Bolton, bu kadar küçük bir kasabaya göre, oldukça güçlü bir polis örgütüne sahipti; önceki gece yaptığımız işin izini bulacak olurlarsa kopacak gürültüden korkmaktan kendimi alamıyordum. Bu, o civardaki işimizin bitmesi –ve muhtemelen ikimizin de kodesi boylaması– anlamına gelirdi. Etrafta dolaşan dövüş söylentileri de hiç hoşuma gitmemişti. Saat üçü vurduktan sonra ay ışığı gözlerime düştü, ama ben kalkıp perdeyi çekmek yerine öte yanıma döndüm. O sırada, arka kapıdan gelen düzenli takırtılar duyuldu.

Şaşırmış bir vaziyette kıpırdamadan yatmaya devam ettim, ama çok geçmeden West'in kapıma vurduğunu duydum. Sabahlığını ve terliklerini giyinmişti, elinde bir altıpatlarla bir elektrik feneri vardı. Elindeki tabancayı görünce polisten çok, çılgına dönmüş İtalyan'ı düşündüğünü anladım.

"İyisi mi, beraber gidelim," diye fısıldadı, "Açmazsak olmaz, hem belki de, gelen bir hastadır – şu arka kapıdan gelmeye çalışan aptallardan biri olabilir."

Böylece, kısmen somut nedenlere dayanan, kısmen de gecenin ilk saatlerinin tuhaf atmosferinden kaynaklanan korkular içinde parmak uçlarımıza basarak merdivenlerden indik. Takırtı artarak devam ediyordu. Kapıya vardığımızda,

ihtiyatla sürgüsünü çekerek kapıyı açtım; ay ışığı kapıyı tırmalayan silueti aydınlatırken, West çok tuhaf bir şey yaptı. Polisin dikkatini çekme ve bunun sonucu olarak da o çok korktuğumuz –kulübemizin nispeten uzak olması sayesinde kurtulduğumuz– soruşturma tehlikesini umursamadan, heyecan içerisinde ve gereksiz yere, tabancasındaki kurşunların altısını da gece ziyaretçimizin üzerine boşalttı.

Çünkü, gelen ne İtalyan'dı ne de polis. Üzerine toz toprak, yaprak, asma dalı yapışmış, kurumuş kan lekeleriyle kaplı, parıl parıl parlayan kar beyazı dişlerinin arasında tombul küçük bir el bulunan, –ancak karabasanlarda görülebilecek türden– neredeyse dört ayak üzerinde duran, cam gözlü, kömür gibi kapkara, şekilsiz devasa bir şey, tekinsiz ay ışığında olduğundan daha iğrenç ve kocaman görünüyordu.

IV. Ölünün Çığlığı

Bir ölünün çığlığı, Dr. Herbert West'ten duyduğum ve arkadaşlığımızın sonraki yıllarında da sık sık yakama tebelleş olacak olan şiddetli korkunun tohumlarını ekti içime. Ölü birinin attığı çığlığın insanı dehşete salması çok doğal, çünkü, bunun hoş bir şey olmadığı da, sıradan bir olay olmadığı da açık; ama ben böylesi deneylere alışkındım; bu kez çok özel bir durum yüzünden böylesine korktum. Dediğim gibi, korktuğum bizzat ölünün kendisi değildi.

Arkadaşı ve yardımcısı olduğum Herbert West, sıradan bir taşra doktorunun ilgi alanlarının çok dışında alanlarda bilimsel bilgilere sahipti. Bolton'da hekimliğe başladığında, yoksullar mezarlığı yakınında, tüm evlerden uzak bir ev seçmesinin nedeni de buydu. Kısaca' ve ana hatlarıyla ifade edilecek olursa, onun en çok ilgisini çeken şey, uyarıcı sıvılar enjekte ederek ölüleri diriltmek amacıyla gizlice hayatı ve hayatın sona eriş olgusunu incelemektir. Bu korkunç deneyler için, sürekli, taze insan cesetleri bulmak gerekiyordu. Cesetler çok taze olmalıydı, çünkü, en ufak bozunma, beyni onulmaz şekilde tahrip ediyordu. İnsan cesedi gerekiyordu, çünkü, farklı tür-

lerdeki organizmalar için çözeltilerin farklı şekillerde hazırlanması gerektiğini öğrenmiştik. Düzinelerce tavşan ve kobay öldürüp damarlarına çözelti enjekte edildi, ama bu çıkar bir yol değildi. West, hiçbir zaman tam başarıya ulaşamadı, çünkü, hiçbir zaman yeterince taze bir ceset ele geçirememişti. Onun istediği, hayati işlevleri henüz durmuş cesetlerdi; hiçbir hücresi bozunmamış ve hayat denilen hareket biçimine dönmeye hazır cesetler. Bu ikinci ve yapay hayatın, tekrar tekrar yapılan enjeksiyonlarla sürekli kılınabileceğini umuyorduk, ama normal hayatını sürdüren bir bedenin bu çözeltilere yanıt vermediğini öğrenmiştik. Yapay hareketi başlatabilmek için normal hayatın sona ermiş olması gerekiyordu – denek çok taze, ama tam anlamıyla ölü olmalıydı.

Korkunç araştırma, West’le ben Arkham’da, Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesinde öğrenciyken, hayatın tamamen mekanik nitelikte olduğunun bilincine vardığımızda başlamıştı. Bu, tastamam yedi yıl önceydi; ama ufak tefek, sarışın, sinekkaydı tıraşlı, gözlüklü, tatlı sesli, korkunç araştırmalarının etkisiyle sertleşen ve daha da bağınazlaşan karakterini açığa vuran bir ışık zaman zaman soğuk mavi gözlerinde yanıp sönen West bugün, o zamana göre bir gün bile yaşlanmış görünmemektedir. Deneylerimiz sık sık son derece iğrenç sonuçlar veriyor; cesetler kusurlu bir şekilde diriltildiğinde, mezarlık, değişik bileşimli hayat çözeltilerinin harekete geçirdiği marazi, anormal ve beyinsiz hareketlerle kayınıyordu.

Deneklerden birisi sinir bozucu bir çılgılık atmış, bir başkası şiddetle yerinden doğrulmuş ve akıl hastanesinde bir hücreye kapatılmadan önce ikimizi de bayılıta kadar dövmüş, cinnet geçirerek sağa sola saldırmıştı; yine, bir başkası –Afrikalı iğrenç bir canavar– pek derin olmayan mezarını tırnaklarıyla kazarak çıkıp, bir iş becermişti – West, bu şeyi vurmak zorunda kalmıştı. Dirildiğinde akıllı davranışlar sergileyecek kadar taze cesetler bulamıyor, bu yüzden çarınaçar dehşetler yaratıyorduk. Yarattığımız canavarlardan birinin, hatta belki de ikisinin, hâlâ yaşadığını düşünmek çok rahatsız edici bir şeydi – bu düşünce, en sonunda West korkunç şartlar altında ortadan kayboluncaya kadar bir gölge gibi peşimizi bırakmadı. Ama,

Bolton'da, gözlerden ırak evin mahzenindeki laboratuvarı deneklerimizden biri çılgılık attığında, son derece taze denekler bulma arzumuz, korkularımıza baskındı. West benden daha hevesliydi; bu yüzden, bana öyle geliyordu ki, West gördüğü her sağlıklı insana neredeyse açgözlülükle bakıyordu.

1910 temmuzunda, deneklerden yana kötü şansımız dönmeye başladı. Illinois'deki ailemi görmek için uzun bir yolculuğa çıkmıştım, geri döndüğümde West'i hiç görmediğim kadar neşeli buldum. Bana heyecanla anlattığına göre, tazeliksorunun, tamamen yeni bir açıdan –yapay koruma yoluyla– yaklaşarak, muhtemelen çözmüştü. Yeni ve son derece alışılmadık bir tahnit çözeltisi üzerinde çalıştığını biliyordum, başarı kazanmış olmasına şaşırmadım, ancak ayrıntılarını açıkladığında, böyle bir bileşiğin bizim ne işimize yarayacağını doğrusu merak ettim; çünkü, numunelerin istenmeyen bayatlığı esas olarak ölüm olayı ile ölüyü ele geçirmemiz arasında geçen süreden kaynaklanıyordu. Şimdi anlıyorum ki, West bunun pekâlâ farkındaydı; bu bileşiği, kaderin karşımıza tıpkı yıllar önce Bolton'da paralı bir dövüşte öldürülen zenci gibi çok taze ve gömülmemiş bir ceset çıkaracağına güvenerek hemen o an için değil gelecekte kullanmak üzere hazırlamıştı. En sonunda kader yüzümüze güldü; şimdi, gizli mahzen laboratuvarımızda çürümesi olanağı bulunmayan bir ceset yatıyordu. West cesedi dirilttiğimizde ne olacağını, cesedin zihinsel yeteneklerini yeniden kazanması konusunda umut beslemenin yerinde olup olmadığını tahmine kalkışmadı. Bu deney, çalışmalarımız için bir dönüm noktası olacaktı; bu yüzden, olacakları birlikte görelim diye, dönüşüme kadar yeni cesedi muhafaza etmişti.

West, cesedi nasıl elde ettiğini anlattı. Yabancı, trenden yeni inmiş, Bolton Yünlü Kumaş Fabrikası'nda bir iş görüşmesi yapmak üzere fabrikaya gitmekte olan, iyi giyimli, güçlü kuvvetli bir adammış. Kasabanın içinde epeyce yürüdükten sonra, fabrika yolunu sormak üzere bizim kulübemize uğradığında kalbi teklemeye başlamış. Uyarıcı bir ilaç içmeyi reddetmiş, sonra da, pattadak düşüp ölmüş. Ceset, West'e, tahmin edileceği gibi, göklerden gelen bir armağan gibi görünmüştü. West'in yabancıyla yaptığı kısa konuşma, Bolton'da onu tanı-

yan kimsenin olmadığını ortaya çıkarmış; daha sonra ceplerini karıştırdığında, ortadan kayboluşunu soruşturacak bir ailesi olmayan St Louis'li Robert Leawit adında bir olduğunu görmüştü. Bu adam hayata döndülemezse, hiç kimsenin bu deneyimizden haberi olmazdı. Malzemelerimizi, evimizle yoksullar mezarlığı arasındaki sık ağaçlıklı yere gömerdik. Bir de, hayata geri döndürülebilirse, parlak ve kalıcı bir ün kazanırdık. Bu yüzden West hiç zaman yitirmeden, benim dönüşüme kadar onu bozunmadan koruyacak olan bileşiği cesedin bileğine enjekte etmişti. Bence deneyin başarısını tehlikeye atabilecek kalbin zayıflığı meselesi, West'i pek rahatsız etmişe benzemiyordu. Daha önce hiç başaramadığı bir şeyi bu defa başara- cağını umuyordu: Yeniden harekete geçen bir akıl ve belki de normal bir canlı varlık.

Böylece, 18 Temmuz 1910 gecesi, West'le ben mahzendeki laboratuvarda, durup, ark lambasının göz kamaştırıcı ışığı altındaki apak, sessiz şekle baktık. Tahnit çözeltisi esrarengiz bir şekilde iş görmüştü; iki haftadan bu yana katılaşmadan orada yatan cesede hayretle bakarken, bu şeyin gerçekten ölü olup olmadığını West'e sormak gereğini duydum. West, denek canlıysa çözeltilerin hiçbir işe yaramadığını, bu yüzden, yaşamın tümünden sona erip ermediğine ilişkin dikkatli deneyler yapılmadan diriltme çözeltilerinin asla kullanılmadığını anımsatarak, bu deneğin kesinlikle ölü olduğunu belirtti. West, hazırlık çalışmalarını yürütürken, bu yeni deneyin karmaşıklığından büyük ölçüde etkilendim; bu işlemler o kadar karmaşıktı ki, bunları kesinlikle, kendininkinden daha az hassas ellere emanet edemezdi. Benim cesede dokunmamı yasaklayarak, cesedin bileğine tahnit bileşiğini sıraya ederken iğnenin bıraktığı izin hemen yanından bir ilaç şırınga etti. Söylediğine göre bu ilaç tahnit bileşiğini nötralize ederek, sistemi normal bozulma sürecine sokacak; böylece, şırınga edildiğinde diriltme çözeltisi serbestçe iş görecekti. İlaç verilir verilmez, ölünün kol ve bacaklarında bir hareket, hafif bir titreme başladı, o zaman West, yastığa benzer bir şeyle cesedin seğiren yüzüne şiddetle bastırdı ve tümünden hareketsiz kalana, diriltme çalışmalarımıza hazır hale gelinceye kadar da çekmedi. Solgun be-

nizli, coşkun tabiatlı bilim adamı yaşamın kesinlikle sona ermiş olmasđ bakımından yapılması gerekli son formalite deneyleri de yaptıktan sonra hoşnutlukla geri çekildi ve bu işte yeni olduğumuz, araştırmalarımızı el yordamıyla yürüttüğümüz üniversite yıllarında olduğundan çok daha büyük bir özenle bu öğleden sonra hazırladığımız yaşam iksirinden hassas bir şekilde tartılmış bir miktarı cesedin sol koluna şırınga etti. Ağzını açıp makul bir şekilde konuşacağını ve belki de, uçsuz bucaksız uçurumların ötesinde gördüğü şeyleri anlatacağını umduğumuz bu gerçekten taze ilk numuneden elde edeceğimiz sonuçları nasıl soluğumuz kesilerek, deliler gibi beklediğimizi anlatamamı.

West, ruha inanmayan ve bilinci bedeninin normal bir işlevi olarak gören bir maddeciydi; bu yüzden, ölümün öte tarafındaki uçurumlardan ve mağaralardan gelecek korkunç ifşaatların peşinde değildi. Kuramsal olarak ondan çok farklı düşünmüyordum, ama atalarımın ilkel inançlarının içgüdüsel kalıntıları bende yaşıyordu; bu yüzden cesedi bir miktar endişe ve korkunç beklentilerle gözetlemekten kendimi alamıyordum. Ayrıca, Arkham'da, terkedilmiş çiftlik evinde yaptığımız ilk deney sırasında duyduğumuz o korkunç, insanlık dışı çığlık bir türlü aklımdan çıkmıyordu.

Girişimimizin tam bir başarısızlık olmadığını görmek için çok fazla beklemem gerekmedi. O zamana kadar kireç gibi bembeyaz olan çehresine renk geldi ve şaşılacak kadar sık, sert, kırçıl sakallarının altına doğru genişledi. Cesedin sol bileğini elinde tutarak nabzına bakan West, ansızın anlamlı bir şekilde başını salladı ve hemen hemen aynı anda da, cesedin ağzına tutulan ayna buğulandı. Bunu, kasların kasılması izledi, sonra denek duyulur bir şekilde soluk almaya, görülür bir şekilde göğsü inip kalkmaya başladı. Kapalı göz kapaklarına baktım; bana titreşiyorlar gibi geldi. Sonra, göz kapakları açılarak, gri, canlı, sakın ama zekâdan ve hatta meraktan yoksun gözleri ortaya çıkardı.

Bir an için fantastik bir kaprise kapılarak, pembeleşen kullaklarına fısıltıyla, öte dünya konusunda, henüz belleğinden çıkmamış olabilecek anılarla ilgili sorular sordum. Daha son-

ra, kapıldığım dehşetle bu soruların hepsi aklımdan silindi, ama sanırım son sorum “Nereye gitmiştin?” idi. Beni yanıtlayıp yanıtlamadığını hâlâ bilmiyorum; çünkü, çünkü biçimli ağzından hiçbir ses çıkmadı, ama o anda ince dudaklarının sessizce hareket ederek, anlamından ya da konuyla bağlantısından emin olmadığım ve “sadece şimdi” diye seslendirebildiğim heceleri oluşturduğunu çok iyi biliyorum. O anda, dediğim gibi, nihayet hedefimize ulaştığımız ve dirilen bir cesedin ilk defa mantık ürünü sözler söylediği inancıyla mutluluktan uçuyordum. Bir an sonra, başarıya ulaşmış olduğumuzdan, çözeltilinin ölüleri, geçici bir süre için de olsa, diriltme görevini yerini getirdiğinden hiç kuşukumuz kalmadı. Ama bu zafer anında dehşetlerin en büyüğünü yaşadım – bu dehşet, konuşan şeyden değil tanık olduğum olaydan ve meslek hayatımı kendisine bağladığım adamdan kaynaklanıyordu.

Çünkü, bu dünyada gördüğü en son sahnenin anısıyla gözleri faltaşı gibi açılmış taze ceset, kıvranarak, dehşet içinde bilincine kavuştu ve bir ölüm kalım mücadelesi veriyormuşçasına kollarını havaya uzattı; sonra, ansızın bir daha hiç uyanmayacağı ölümün kollarına ikinci ve son kez düşerken, zonklayan beynimde ebediyen çınlayacak olan şu sözleri haykırdı:

“İmdat! Uzak dur, seni kahrolası sarı kafalı şeytan – O allahın belası iğneyi uzak tut benden!”

V. Gölgelerden Gelen Dehşet

Yığınla insan tarafından, I. Dünya Savaşı sırasında savaş alanlarında cereyan eden, ancak kitap ve gazetelerde yer almayan çok feci şeyler anlatılmıştır. Bu anlatılanların bazıları benzimin sararmasına, bazıları içimin kalkmasına ve mideme kramplar girmesine, bazıları da korkuyla titrememe ve karanlık yerlerde arkama bakmama yol açmıştır; yine de iğrençlikte bunların hepsini geride bırakacak şeyleri –gölgelerden gelen sarsıcı, doğaüstü ve inanılmaz dehşeti– benim anlatacağıma inanıyorum.

1915'te, hükümetten önce davranarak büyük mücadeleye katılan birçok Amerikalıdan biri olarak, hekim üst teğmen

rütbesiyle Flandre'da Kanada alayındaydım. Orduya kendi inisiyatifimle değil, zorunlu olarak yardımcısı olduğum kişinin -Boston'lu ünlü cerrah Dr. Herbert West'in- orduya yazılmasının doğal bir sonucu olarak katılmıştım. Dr. West, savaşta cerrah olarak hizmet etmek fırsatını yakalamaya can atıyordu; fırsat çıkınca da, tüm gönülsüzlüğüme karşın beni de sürükleyerek orduya katıldı. Hekimlik mesleğini icra etmeyi ve West'le arkadaşlığı sürdürmeyi giderek sinir bozucu bulmama yol açan nedenler yüzünden savaşın bizi birbirimizden ayırmasına sevinmeliydim; ancak, West, Ottawa'ya gidip de bir meslektaşının aracılığıyla bir tıp heyetinde binbaşı rütbesini elde ettiğinde, her zamanki yeteneğimle ona eşlik etmem gerektiğine karar vermiş birinin zorbaca ısrarlarına daha fazla dayanamadım.

Dr. West'in orduda hizmet etmeye can attığını söylediğimde, onun savaşkan ya da uygarlığın geleceği konusunda endişe duyan biri olduğunu söylemek istemiyorum. O her zaman zayıf, sarışın, mavi gözlü, gözlüklü, buz gibi soğuk entelektüel bir makineydi ve sanırım, benim zaman zaman kapıldığım savaşla ilgili heyecanları ve miskince tarafsızlığa yönelttiğim eleştirileri içten içe hor görüyordu. Bununla birlikte, savaşın ortasındaki Flandre'da istediği bir şey vardı ve onu elde etmek için asker kimliğine bürünmesi gerekiyordu. Onun istediği şey çoğu kimsenin istediği bir şey olmayıp, üzerinde gizlice çalışmayı seçtiği ve şaşırtıcı, zaman zaman da iğrenç sonuçlar elde ettiği tıbbın bir dalıyla bağlantılı bir şeydi. Aslında bütün isteği, çeşitli organlarını yitirmiş taze cesetlerden bol miktarda elde etmektir.

Herbert West'in taze cesetlere gereksinimi vardı; çünkü, hayatını adadığı uğraş, ölülerin diriltilmesiydi. Bu uğraş, Boston'a varışından sonra onu çabucak üne kavuşturan şık müşterilerince bilinmiyordu; bunu sadece, Arkham'da Miskatonic Üniversitesi tıp fakültesindeki günlerden beri onun en yakın arkadaşı ve biricik yardımcısı olan ben biliyordum. Korkunç deneylerine üniversite günlerinde, önce küçük hayvanlar üzerinde, sonra şaşırtıcı yollardan elde edilen insan cesetleri üzerinde başlamıştı. Ölü şeylerin damarlarına enjekte ettiği bir çözelti vardı; cesetler yeterince tazeyse bu çözeltiye tuhaf

şekillerde cevap veriyordu. Uygun formülü bulmakta çok zorlanmıştı, çünkü her organizma tipinin sadece kendisine uygun bir uyarıcıya ihtiyaç gösterdiği belli olmuştu. Kusurlu çözeltilerden ya da yeterince taze olmayan cesetlerden kaynaklanan başarısızlıklar sonucunda yarattığı ucubeleri düşündüğünde dehşetin pençesinde kıvranıyordu. Bu ucubelerden epeyce hayatta kalmıştı –birisi bir akıl hastanesine kapatılırken, diğerleri sırta kadem basmışlardı– ve tasarlanabilir olmakla birlikte gerçekleşmesi olanaksız olasılıkları düşündükçe, West'i o her zamanki kayıtsızlığının altında sık sık hafakanlar basıyordu.

West, iyi bir numunenin birinci şartının mutlak tazelik olduğunu kısa sürede öğrenerek ceset elde etmek için korkunç ve anormal yollara başvurmuştu. Üniversitede ve bir sanayi kasabası olan Bolton'da birlikte hekimlik yaptığımız sırada ona karşı büyük bir hayranlık duyuyordum, ancak, başvurduğu yöntemlerdeki cüret arttıkça yüreğimi bir korku kemirmeye başladı. Yaşayan, sağlıklı bedenlere bakış tarzından hoşlanmıyordum; sonra mahzendeki o karabasani andıran deneyi yaptık, o zaman, deneğin, West'in eline düştüğünde henüz canlı olduğunu öğrendim. Bir cesette bilinci canlandırmayı ilk defa başarıyordu; bu kadar korkunç bir bedel karşılığında elde edilen bu başarı onu tamamen katılaştırmıştı.

Aradan geçen beş yılda başvurduğu yöntemlerden söz etmeye cesaretim yok. Yanında sırf korkudan kalıyordum ve hiçbir insan dilinin dönmeyeceği görüntülere tanık oldum. Giderek Herbert West'i yaptığı her şeyden daha korkunç bulmaya başladım – o zaman, hayatı uzatma konusunda duyduğu normal bilimsel şevkin yerini cadılara has, hastalıklı bir merak ve mezarlıklardan hoşlanma eğilimine bıraktığı kafama dank etti. İnsanın içini tiksinti ve nefretle dolduran anormalliklere olan ilgisi korkunç ve sapkın bir bağımlılığa dönüştü; çoğu sağlıklı insanı tiksindirecek, korkudan düşüp ölmesine sebep olacak ucubeleri zevk alarak, sakın bir tavırla seyrediyordu; silik entelektüelizminin gerisinde fiziksel deneylerin güç beğenir Baudelaire'i –mezarların bezgin Heliogabalos'u– gizlenmişti.

Gözünü kırpmadan tehlikelere atlıyor, kılı kıpırdamadan suç işliyordu. Sanırım, bir cesedin bilincine kavuşturularak

diriltilebileceği yolundaki görüşlerini kanıtladıktan sonra, ceset parçalarını diriltme çalışmalarına girişerek yeni zaferler peşine düştüğünde doruğa ulaşılmış oldu. Doğal fizyolojik sistemden kopmuş organik hücrelerin ve sinir dokularının bağımsız yaşam işlevlerine sahip olduğu yolunda çılgınca ve orijinal fikirleri vardı ve hatta çirkin bir tropikal sürüngenin çatlama üzere olan yumurtalarından, yapay olarak beslenen hiç ölme-yen bir doku şeklinde bazı iğrenç ön sonuçlar elde etmişti. İki biyolojik hususu açıklığa kavuşturmaya can atıyordu: Birinci olarak, beyin olmaksızın, omurilikten ve çeşitli sinir merkezlerinden üreyen bilinçliliğin ve mantıklı davranışın mümkün olup olmadığını; ikinci olarak da, canlı bir organizmadan cerrahi yolla ayrılmış parçalar arasında ruhsal, soyut bir bağlantı olup olmadığını. Bütün bu araştırmalar taze kesilip biçilmiş bol miktarda insan etini gerektiriyordu; işte bu yüzden Herbert West savaşa katılmıştı.

Hayalürünüdiyenitelenebilece, dile getirilmesi olanaksız o şey, 1915 martının sonlarına doğru bir gece yarısı, St. Eloi hattının gerisindeki bir sahra hastanesinde meydana geldi. Bugün bile, onun, hezeyan geçirirken gördüğüm delice bir karabasan olup olmadığını merak ediyorum. Bir çiftlik ambarrını andıran bu geçici binanın doğusundaki bir odada West'in özel bir laboratuvarı vardı; umutsuz kabul edilen yaralanmalarda yeni ve radikal yöntemler geliştirmekte olduğu savı üzerine burası ona tahsis edilmişti. West burada, kanlı malzemeler arasında bir kasap gibi çalıştı. Bazı şeyleri elden geçirme ve sınıflandırmasındaki ciddiyetsizliğe hiçbir zaman alışmadım. Zaman zaman asker ameliyatlarında gerçekten harikalar yaratıyordu; ama en büyük zevki, bu cehennemi kargaşada bile tuhaf gözüken bazı seslerin açıklanmasını gerektiren, gizlice sürdürdüğü, insanların pek hayırına olmayan çalışmalarıydı. Bu seslerin arasına sık sık tabanca sesleri de karışıyordu – savaş alanlarında tabanca sesi yadırganan bir şey olmasa da, bir hastane için acayip olduğu, su götürmezdi. Dr. West, deneklerini uzun süre hayatta kalmaları için, ya da onlarla uzun görüşmeler yapmak amacıyla diriltmiyordu. West, insan dokularının yanı sıra, kendi yetiştirdiği, böylesine acayip sonuçlar

veren sürüngen embriyo dokusunu da bol miktarda kullanıyordu. Bu dokular, artık arkadaşımın temel uğraşı haline gelmiş olan organsız hayatı sürdürme açısından insan malzemesinden daha iyiydi. Laboratuvarın karanlık bir köşesinde, tuhaf bir kuluçka makinesinin üstünde, iğrenç bir şekilde kabarak çoğalan bu sürüngen hücreleriyle dolu, ağız kapalı kocaman bir fiç bulunduruyordu.

Sözünü ettiğim gece, elimize muhteşem bir numune geçti: Bir zamanlar gücü kuvveti yerinde ve duyarlı bir sinir sistemine sahip olduğu kesin, son derece akıllı bir adam. Bu adamın, West'in bu işe atanmasına yardım eden ve şimdi de iş arkadaşımız olmak üzere olan bir subay olması kaderin garip bir cilvesi olsa gerekti. Dahası, bu adam geçmişte West'in gözetiminde, diriltim kuramı üzerinde gizli çalışmalar yapmıştı. Üstün hizmet madalyalı Binbaşı Eric Moreland Clapham-Lee, tümeni-mizdeki en iyi cerrahtı ve St. Eloi mıntıkasında ağır çarpışmalar olduğu haberleri karargâha ulaşınca alelacele buraya atanmıştı. Gözünü daldan budaktan esirgemeyen Teğmen Ronald Hill'in kullandığı bir uçakla gelmişti, ancak uçak tam inişe geçeceği sırada düşürülmüştü. Uçağın düşüşü görülmeye değer korkunç bir manzaraydı. Hill'in bedeni tanınmaz hale gelirken, büyük cerrahenkazdan başı neredeyse kopmuş, ama gövdesi sapasağlam çıkarıldı. West, bir zamanlar arkadaşı ve meslektaşı olan cansız nesneyi hırsla kaptı ve başını tamamen kopararak, ileride yapacağı deneylerde kullanmak üzere o vıcık vıcık sürüngen dokusuyla dolu iğrenç fiçinin içine attıktan sonra, başsız gövdeyi ameliyat masasına yatırdığında tüylerim diken diken oldu. West gövdeye yeni kan enjekte etti, bazı damarları, atardamarları ve sinirleri bağladı ve iğrenç deliği subay üniformalı, kim olduğu bilinmeyen bir numuneden soyduğu deriyle yamadı. West'in neyin peşinde olduğunu biliyordum: Oldukça gelişmiş bu başsız beden, seçkin Sir Eric Moreland Clapham-Lee'nin bilincine sahip olup olmadığını görmek istiyordu. Bir zamanlar diriltme deneylerinde çalışan bu dilsiz gövde, şimdi tüyler ürpertici bir şekilde o deneylerin numunesi olmuştu.

Tekinsiz elektrik ışığında, başsız gövdenin koluna diriltme çözeltilisini şırınga eden Herbert West hâlâ gözlerimin önüne

geliyor. Bu sahneyi anlatamam – anlatmaya kalkışırsam düşüp bayılabilirim, çünkü, sınıf sınıf ayrılarak dizilmiş ceset parçalarıyla dolu, kaygan zemini, kanla ve ufak insan organlarıyla ayak bileğinece kaplı, koyu gölgeli uzak bir köşesinde, mavi-yeşil titreşen kısık bir alev üzerinde iğrenç sürünge dokularının çoğaldığı, fokur fokur kaynadığı, piştiği bu odada delilik kol geziyordu.

West'in tekrar tekrar belirttiği gibi, numunenin mükemmel bir sinir sistemi vardı. West ondan çok şey bekliyordu; cesette kasılmalar başladığında, yüzünde beliren heyecan dolu ilgiyi görebiliyordum. Bilincin, aklın ve kişiliğin beyinden bağımsız olarak varolabileceği –insanın merkezî bir ruha sahip olmadığı, sadece her bölümü kendi içinde az çok bütünlüğe sahip sinirsel bir makine olduğu– yolundaki giderekgüçlenen kanısının kanıtlandığını görmeye, sanırım, hazırdu. West hayatın esrarını, başarılı bir gösteriyle, efsane sınıfına havale edecekti. Gövde şimdi, daha şiddetle kasılıyordu; arzulu bakışlarımız altında göğsü korkunç bir şekilde şişmeye başladı. Kolları huzursuzca kıpırdadı, bacaklarını karnına doğru çekti ve çeşitli kasları iğrenç bir şekilde kıvrılarak kasıldı. Sonra, başsız şey, hiç kuşku yok ki umutsuzluk ifade eden bir hareketle kollarını ileri doğru uzattı – Herbert West'in bütün kuramın kanıtlamaya yetecek bilinçli bir hareketti bu. Belli ki, sinirleri adamın hayattayken yaptığı son hareketi, düşen uçaktan kurtulmak için çabalamasını anımsıyordu.

Bundan sonra neler olduğunu hiçbir zaman tam olarak bilemeyeceğim. Her şey, Almanların açtığı ateşle binanın yerle bir olmasının yarattığı şokla gördüğümüz bir sanrı olabilirdi – West'le benden başka sağ kalan olmadığına göre, kim bunu yadsıyabilir ki? West bu yakınlarda ortadan kaybolmadan önce bunun bir sanrı olduğunu düşünmekten hoşlanırdı, ama tersini düşündüğü zamanlar da olurdu; çünkü, ne de olsa, bizimiz aynı sanrıyı görmüş olması garipti. Bu iğrenç olay aslında çok basitti, ama ifade ettiği anlam çok önemliydi.

Masanın üzerindeki gövde, körlemesine, el yordamıyla ayağa kalkmış ve bir ses duymuştuk. Bu sese insan sesi denilemezdi, çok korkunç bir şeydi. Ama en korkunç yanı ne sesin

tonuydu, ne de ne dediği –sadece, “Atla Ronald, allah aşkına atla!” diye haykırmıştı. Korkunç olan şey, sesin kaynağıydı.

Çünkü, ses, karanlık gölgelerin oynadığı o korkunç köşedeki ağız kapalı büyük fiçiden gelmişti.

VI. Mezarlık Ordusu

Dr. Herbert West bir yıl önce ortadan kaybolduğunda, Boston polisi beni sıkı sıkıya sorguya çekti. Bir şeyler sakladığımı düşünüyorlar, belki de, daha ciddi şeylerden kuşkuluyorlardı, ancak onlara hakikati anlatamazdım, çünkü bana inanmazlardı. Aslında, West’in, sıradan insanların inanamayacakları faaliyetlerle bağlantıları olduğunu biliyorlardı; çünkü, çok uzun zaman önce cesetleri diriltme konusunda yaptığı iğrenç deneyler, bir sır olamayacak kadar çok kişi tarafından biliniyordu; ama insanın ruhsal dengesini bozan bu son felakette, gördüklerimin gerçekliğinden kuşkulanmama yol açan inanılmaz, şeytansı bir yan vardı.

West’in en yakın arkadaşı ve sırlarını açtığı tek yardımcısıydım. Onunla yıllar önce, daha üniversitedeyken tanışmış, en başından beri onun korkunç deneylerine katılmıştım. Yeni ölmüş kişilerin damarlarına zerk edilerek onları hayata döndürecek bir çözelti geliştirmeye çalışıyordu; bu iş bol miktarda taze cesedi, dolayısıyla da garip faaliyetlere girmeyi gerektiriyordu. Ama daha korkuncuysa, bazı deneylerin sonuçlarıydı: Bir zamanlar ölü olup, West’in kör, bilinçsiz ve mide bulandırıcı bir hayat verdiği tüyler ürpertici et yığınları. Bunlar normal sonuçlardı, çünkü, zihni uyandırabilmek için, hassas beyin hücreleri bozunmamış son derece taze cesetler gerekiyordu.

Çok taze cesetler eduyulan bu ihtiyaç, West’in ahlaken çökmesine sebep olmuştu. Taze ceset bulmak zordu; korkunç bir gün, numunesini canlı ve gücü kuvveti yerindeyken elde etmişti. Bir boğuşma, bir iğne ve güçlü bir alkoloit onu taze bir cesede dönüştürmüştü ve deney, kısa ama unutulmaz bir an için başarılı olmuştu; ama West bu deneyden nasırlaşmış, his-

leri körelmiş bir ruhla çıkmış ve duyarlı bir beyne sahip, güçlü kuvvetli kimseleri iğrenç, buz gibi ve hesaplı bakışlarla süzmeye başlamıştı. Sonunda West'ten fena halde korkar oldum, çünkü bana da öyle bakmaya başlamıştı. İnsanlar, onun bu bakışlarının farkında olmasalar da, benim korkumu fark ediyorlardı; West'in ortadan kaybolmasından sonra, benim bu korkum birtakım ipe sapa gelmez kuşkuların temel dayanağı oldu.

West, gerçekte, benden de çok korkuyordu; çünkü, iğrenç uğraşları gizli bir hayatsürdürmesini ve gölgelerden bile korkmasını icap ettiriyordu. Korktuğu şeylerden biri polisti, ama bazen de daha derinlerde yatan, daha bulanık sebeplerle endişeleniyordu; enjeksiyonlarıyla marazi bir yaşam verdiği ve tekrar öldüklerini görmediği birtakım korkunç şeylerle ilgiliydi bu endişeler. Deneylerini genellikle bir altıpatlarla sona erdiriyordu, ama birkaç seferinde yeterince çabuk davranamamıştı. Açılmış mezarında, daha sonra pençe izlerine rastlanılan şu ilk numune vardı. Sonra, yakalanmadan önce yamyamlık yapmış olan ve kimliği teşhis edilemeden on altı yıl boyunca kapatıldığı Sefton akıl hastanesindeki hücresinin duvarlarını dövüp duran şu Arkham'lı profesör vardı. Deneylerin sonunda muhtemelen hayatta kalan daha başka şeylerin çoğu ise anlatılır gibi değildi – çünkü son yıllarda West'in bilim şevki yozlaşarak sağlıksız ve inanılmaz bir cinnete dönüşmüş ve tüm yeteneğini eksiksiz cesetleri canlandırmaya değil de, ceset parçalarını, hatta ceset parçalarıyla birleştirilmiş insani olmayan organik maddelerin canlandırılmasına adanmıştı. Ortadan kaybolduğu sıralarda, deneyleri felaket tiksindirici bir hal almıştı; öyle ki, üstü kapalı olarak bile yazıya geçirilemezdi. Her ikimizin de cerrah olarak görev aldığımız Dünya Savaşı, West'in bu yanını kuvvetlendirmişti.

West'in numunelerinden duyduğu korkunun bulanık olduğunu söylerken daha çok bu korkunun karmaşık niteliğini anlatmak istiyordum. Bu korkunun bir kısmı, sadece böylesine adsız canavarların var olduğunu bilmekten kaynaklanırken, diğer kısmı, bu canavarların belirli koşullarda kendisine fiziksel olarak zarar verebileceğini düşünerek kaygı duy-

masından kaynaklanıyordu. Onların ortadan kaybolmuş olmaları durumun vehametini artırıyor – West, bunlardan sadece birinin, akıl hastanesindeki zavallının yerini biliyordu. Sonra, belli belirsiz bir korku daha baş gösterdi; bu daha çok, 1915'te Kanada ordusundayken yaptığımız ilginç bir deneyden kaynaklanan garip bir duyguydu. West, şiddetli bir muharebenin ortasında, deneyleri hakkında bilgisi olan ve o deneylerin aynısını yapabilecek meslektaşı, üstün hizmet madalyalı Binbaşı Sir Eric Moreland Clapham-Lee'yi diriltmişti. Gövdenin bilinç benzeri bir işleve sahip olup olmadığını araştırabilmek amacıyla başı gövdesinden ayrılmıştı. Bir Alman güllesi binayı yerle bir etmeden hemen önce başarı kazanılmıştı. Gövde bilinçle hareket etmişti ve inanılacak gibi değil ama, her ikimiz de, laboratuvarın karanlık köşesinde yatmakta olan kesik baştan gelen anlaşılır sesler duyduğumuzdan son derece emindik. Mermi, bir bakıma bize merhametli davranmıştı – ama West sadece ikimizin sağ kalmış olduğundan bir türlü emin olamıyordu. Ölülerini diriltme gücüne sahip başsız bir hekimin neler yapabileceği konusunda tüyler ürpertici tahminlerde bulunuyordu boyuna.

West'in son meskeni Boston'daki mezarlıkların en eskisine bakan, huşu uyandırıcı çok zarif bir evdi. Burayı salt simgesel ve estetik nedenlerle seçmişti; çünkü, bu mezarlıkta yatanların büyük bir kısmı buraya ta koloni döneminde gömülmüşlerdi; bu yüzden de taze cesetler peşinde koşan bir bilim adamının pek işine yaramazlardı. Laboratuvar, mahzenin altına dışarıdan getirtilen işçilere gizlice inşa ettirilmiş ikinci bir mahzendeydi ve içinde, ev sahibinin hastalıklı deneylerinden ya da tekinsiz eğlencelerin ardında kalabilecek cesetleri, ceset parçalarını ve yapay ucubeleri sessizce yok etmek için yapılmış kocaman bir fırın vardı. Bu mahzenin kazılması sırasında işçiler, bilinen hiçbir mezara karşılık gelemeyecek kadar derinde olmakla birlikte eski mezarlıkla bağlantısından kuşku duyulamayacak çok eski bir taş duvara rastladılar. Birtakım hesaplamalardan sonra West, buranın, içine son definin 1768'de yapıldığı Averill'lerin mezarının altındakigizli bir oda olması gerektiğine hükmetti. West, işçilerin kazma ve kürek-

leriyle ortaya çıkan güherçile kaplı, sular damlayan duvarları incelerken, ben de oradaydım ve mezarın yüzlerce yıllık esrarının aydınlatılmasına eşlik edecek korkunç heyecana hazırlıklıydım; ama ilk defa olarak, West'in yeni edindiği ürkekliği, merakına baskın çıktı ve duvarın olduğu gibi bırakılıp üzerinin sıvanmasını emrederek yozlaşmış karakterine ihanet etti. Böylece duvar, o son cehennem gecesine kadar gizli laboratuvarın duvarlarından biri olarak kaldı. West'in bir çöküş içinde olduğundan söz ediyorum, ama bunun fiziksel olmaktan uzak tamamen zihinsel bir şey olduğunu da ilave etmeliyim. Dış görünüşü, son ana kadar hep aynıydı –gözlüklü mavi gözleriyle, yılların ve korkuların değiştiremediği her zamanki genç görünüşüyle sakın, soğuk, zayıf ve sarı saçlı. Pençelerle açılmış mezarı düşünerek omuzunun üzerinden baktığı zamanlarda, hatta, Sefton'daki hücrenin parmaklıklarını kemiren, yumruklayan o etobur yaratığı düşündüğü zamanlarda bile sakindi.

Herbert West'in sonu, bir akşamüzeri ortak çalışma odamızda otururken, garip bakışlarla bir elindeki gazeteye bir bana baktığında başladı. Buruşmuş sayfadaki tuhaf bir haber başlığı onu yıldırım gibi çarpmıştı; on altı yıl öncesinden adsız, dev bir pençe ona doğru uzanmış gibiydi. Elli mil ötedeki Sefton Akıl Hastanesinde civarda yaşayanları serseme çeviren, polisi şaşırtan korkunç ve inanılmaz bir şey olmuştu. Sabahın erken saatlerinde bir grup sessiz adam hastane sahasına girmiş ve liderleri görevlileri uyandırmıştı. Bu adam, sesi bir vantrilok gibi sanki yanında taşıdığı kocaman bir kara kutudan gelen, tehditkâr görünümlü, asker kıyafetli biriydi. İfadesiz, güzel yüzü o kadar yakışıklıydı ki sanki ışık saçıyordu, ama koridorun ışığı üzerine düştüğünde görevli şaşkınlıktan donakalmıştı; çünkü bu yüz, boncuk gözleriyle balmumundan yapılmıştı. Başına bir kaza gelmiş olmalıydı. Mavimtrakyüzü bilinmeyen bir hastalık tarafından yenilip bitirilmiş, iğrenç görünümlü iri yarı bir adam yönetiyordu adımlarını. Sözcü, on altı yıl önce Arkham'dan getirilen yamyam canavarın kendilerine teslim edilmesini istemiş, isteğinin reddedilmesi üzerine, müthiş bir kargaşanın çıkmasına yol açan bir işaret vermiş. İblisler, kaçamayan tüm görevlileri ısırılmış, pataklamış, ayaklar altına almış

ve dördünü öldürdükten sonra, sonunda canavarı serbest bırakmışlar. Kurbanlardan, olayı isteri krizi geçirmeden anımsayabilenler, yaratıkların insandan çok, balmumu yüzlü liderleri tarafından yönetilen birer robot gibi davrandıklarına yemin ediyorlardı. Yardım çağrılınca kadar, adamlar da, kurtardıkları deli de sırta kadem basmışlardı.

Bu yazıyı okuyuşumuzdan gece yarısına kadar West neredeyse inme geçirmiş gibi oturdu. Gece yarısı, kapı zili West'i yerinden sıçratarak çalındı. Bütün hizmetçiler tavanarasında uyumakta olduğundan kapıyı ben açtım. Polise de anlattığım gibi, sokakta yük arabası yoktu, sadece kare biçimi, büyük bir sandık taşıyan garip görünüşlü bir grup adam vardı; içlerinden birinin doğallıktan uzak bir sesle "Ekspres – parası ödendi," diye homurdanmasından sonra sandığı hole bıraktılar. Sarsak adımlarla tek sıra halinde yürüyüp gittiler; uzaklaşmalarını seyrederken, evin arka tarafına bitişik eski mezarlığa doğru döndükleri gibi tuhaf bir izlenime kapıldım. Arkalarından kapıyı çarparak kapattığımda, West aşağı inip sandığa baktı. Kutu yaklaşık olarak 60 cm'ye 60 cm boyutlarındaydı ve üzerinde West'in tam adıyla o andaki adresi yazılıydı. Üzerinde bir de, "Eric Moreland Clapham-Lee'den, St. Eloi, Flandre" yazısı vardı. Altı yıl önce Flandre'da bombalanan bir hastane, Dr. Clapham-Lee'nin diriltiren başsız gövdesinin ve –belki de– anlaşılır sesler çıkarınmış olan kesik başının üzerine göçmüştü.

West, heyecanlanmamıştı bile. Çok perişan bir durumdaydı. Acele acele, "Her şey bitti, ama yine de şunu yakalım," dedi. Kulak kabartarak, o şeyi laboratuvara indirdik. Ayrıntıları pek fazla anımsamıyorum – ne halde olduğumu takdir edersiniz. Ama, Herbert West'i fırına attığım pis bir yalandan başka bir şey değil. Kutuyu açmadan, beraberce fırına soktuk ve kapağını kapatıp elektrik verdik. Kutudan hiçbir ses gelmedi.

Eski mezar duvarının üzerindeki sıvanın dökülmekte olduğunu ilk West fark etti. Kaçmaya davrandım, ama West beni durdurdu. Sonra, küçük, kara bir delik gördüm; insanın kanını donduran buz gibi esintiyi hissettim ve çürümüş toprağın derinliklerinden gelen ölüm kokusunu aldım. Hiç ses duyul-

muyordu, tam o sırada elektrikler söndü ve yeraltı dünyasının soğuk ışıltısında, ancak çılgınlığın –ya da daha beterinin– yaratmış olabileceği ağır hareketlerle çalışıp çabalayan dilsiz bir yaratıklar ordusunun silüetini gördüm. Bu silüetler insan, yarı insan, kısmen insan ya da insanlıkla hiç ilgisi olmayan şekillerdeydi – topluluk, birbirine hiç mi hiç benzemeyen bireylerden oluşuyordu. Asırlık duvarın taşlarını sessizce birer birer kaldırıyorlardı. Sonra, açılan gedik yeterince genişleyince, balmumundan yapılmış güzel bir kafası olan, konuşan bir yaratığın önderliğinde tek sıra halinde laboratuvara girdiler. Önderin arkasındaki deli deli bakan bir canavar Herbert West'i yakaladı. West ne direndi, ne de sesini çıkardı. Sonra hep birden üzerine çullanıp onu gözlerimin önünde parça parça ettiler ve parçalarını müthiş iğrençliklerle dolu yeraltı mezarına taşıdılar. West'in başını Kanada subayı üniforması giyinmiş, balmumundan kafası olan önderleri taşıyordu. Gedikte kaybolurlarken, gözlüklerin gerisindeki mavi gözlerin ilk defa çılgınca bir heyecanla iğrenç bir şekilde ışıldadığını gördüm.

Hizmetçiler sabahleyin beni baygın buldular. West ortadan kaybolmuştu. Fırında sadece ne olduğu anlaşılmaz küller vardı. Dedektifler beni sorguya çektiler, ama ne diyebilirim ki? Sefton'da yaşanan trajediyle West arasında bir bağlantı kurmadıkları gibi sandığı taşıyan adamların varlığını da kabule yanaşmıyorlar. Onlara yeraltı mezarından söz ettim; bana duvarın dökülmemiş sıvasını göstererek güldüler. Ben de onlara daha fazlasını anlatmadım. Benim katil, ya da deli olduğumu düşünüyorlar – herhalde deli olmalıyım. Ama, o allahın belası mezarlık ordusu bu kadar sessiz olmasaydı, delirmeyebilirdim.

AV KÖPEĞİ

İşkence altındaki kulaklarımda, vızıldayan, pır pır eden dehşetengiz bir ses ve dev bir köpeğin uzaktan uzağa hafifçe duyulan havlamaları var sürekli olarak. Bu, bir düş değil – bu, korkam ki, delilik de değil. Çünkü, aklımı esirgeyen kuşkular duymama yol açan çok fazla şey oldu.

St. John ezilip parçalanmış bir ceset; nedenini sadece ben biliyorum ve öyle şeyler biliyorum ki, benim de aynı şekilde ezileceğim korkusuyla, neredeyse beynimi uçurmak üzereyim. Tekinsiz hayallerin ışısız ve sınırsız dehlizlerinde, beni kendimi yok etmeye zorlayan karanlık, şekilsiz Nemesis¹⁷ önüne çıkan silip süpürerek dolaşıyor.

İkimizi de böylesine korkunç bir sona sürükleyen budalalığımız ve ürkütücü ve marazi olana duyduğumuz düşkünlük için Tanrı bizi bağışlasın! Aşk maceralarının ve serüvenlerin bile kısa sürede bayatladığı sıkıcı bir dünyanın sıradanlığından bıktığımızdan St. John'la ben ruhumuzu kemiren can sıkıntısından bizi kurtarabilecek gibi görünen her entelektüel ve estetik hareketin peşine takıldık. Simgecilerin¹⁸ muammalarını, Ön-Raffaellocuları¹⁹ kendilerinden geçişlerini benimse-

17) Nemesis: Yunan mitolojisinde, Tanrıların, kutsal emirlerinden çıkarları cezalandırmakla görevlendirdikleri intikam tanrıçası. (ç.n.)

18) Simgencilik: 19. yüzyılın sonunda, dönemin doğalcılığına ve gerçekçiliğine tepki olarak Fransa'da ortaya çıkan edebiyat ekolü. Hareket, doğrudan söylemek yerine ima yoluyla belirli izlenimler oluşturmaya hedefliyordu. İlk simgeci, daha çok serbest vezinle biçim denemeleri yapan şairler oldu. (ç.n.)

19) Ön-Raffaellocular: Dante Gabriel Rossetti (1828-1882), W. Holman Hunt (1827-1990) ve John Millais (1829-1896) tarafından 1848'de kurulan İngiliz şair ve ressamlarının kardeşliği topluluğu. Günün İngiliz sanatının niteliksizliğinden yığıya kapılarak, eserlerini nispeten basit gördükleri ortaçağlarda aradılar. Son derece ayrıntılı, titiz ve üslubu öne çıkaran eserler verdiler. (ç.n.)

dik, ama her yeni ruh durumu çok geçmeden oyalayıcı yeniliğini ve çekiciliğini yitirdi.

Bir tek Dekadanların²⁰ kasvetli felsefelerinin bize yardımı dokunabilirdi; anlayışımızın derinliğini ve diabolizmini yavaş yavaş artırdığımızda bu felsefenin etkili olacağını anladık. Çok geçmeden Baudelaire ve Huysmans heyecan vermez oldu ve öyle ki sonunda bizim için tek uyarıcı olarak doğadışı kişisel deneyler ve serüvenler kaldı. Bu korkunç duygusal ihtiyaç sonuçta bizi, şu anda duyduğum korkuya rağmen sözünü etmekten utanıp, çekindiğim yola sevketti: İnsanoğlunun kalkışacağı en tiksini, en aşırı rezillik olan iğrenç mezar soygunculuğuna.

Ne şok edici keşif seferlerimizin ayrıntılarını açıklayabilirim, ne de hizmetçisiz olarak tek başımıza oturduğumuz büyük taş evde hazırladığımız adsız müzeyi süsleyen ganimetlerin en kötülerinin bir kısmının olsun listesini verebilirim. Nevrotik virtüozluğun şeytanca beğenisiyle topladığımız bir dünya dehşet ve çürümüşlüğün bezgin duyarlıklarımızı tahrik ettiği müzemiz küfür kabilinden, düşünülemez bir yerdi. Burası yerin çok, çok altında gizli bir odaydı; burada, bazalttan ve damarlı akikten yapılmış kanatlı şeytanlar, kocaman bir sırtışıla açılmış ağızlarından acayip yeşil ve turuncu ışıklar kusuyor ve gizli basınçlı hava boruları, duvarlara asılmış kocaman kapkara kumaşlara el ele tutuşmuş kızıl cesetleri andıran şekiller vererek, onlara kaleidoskopik ölüm dansları yaptırıyordu. Bu borulardan canlarının istediği vakit, haleti ruhiyemizin en çok hasretini çektiği kokular, bazen cenaze törenlerindeki solgun zambakların kokuları, bazen hayali bir Doğu kralının mabedindeki uyuşukluk verici günlük kokuları, bazen de –nasıl da titriyorum, anımsayınca!– açılmamış mezarların tüyler ürpertici, ruhu isyan ettiren leş kokusu geliyordu.

Bu itici odanın duvarları arasında eski mumya sandıkları, taksidermi sanatına uygun olarak mükemmel bir şekilde doldurulup kurutulmuş, canlı gibi görünen, zarif cesetler ve dün-

20) Dekadanlar: 19. yüzyılın sonunda, yaşamlarında olsun yazdıklarında olsun esini estetizmde, hastalıklı ve ölümcül olanda arayan yazarlar. Fransız simgecilerine ve Charles Baudelaire'e hayranlık duyuyorlardı. (ç.n.)

yanın en eski kilise avlularından aşırılmış mezar taşları birbiri ardı sıra diziliydi. Şurada burada göze çarpan nişlerde çok çeşitli biçimlerde kafatasları ve bozunmalarının çeşitli aşamalarında bozunmaları durdurulmuş insan kafaları vardı. Burada, insan, ünlü bir asilzadenin çürümüş, dazlak kellesini de, yeni gömülmüş bebeklerin ıslıl ıslıl başlarını da bulabilirdi.

Bazılarını St. John'la benim yaptığım, hepsi de şeytani konulu heykel ve resimler vardı. Tabaklanmış insan derisinden yapılmış, kilitli bir evrakçantasında, söylentiye göre Goya'nın yaptığı, ama üstlenmeye cesaret edemediği bazı bilinmeyen ve adlandırılmayan çizimler bulunuyordu. Mide bulandırıcı müzik aletleri vardı; telli çalgılar, pirinç ve ahşap nefesli sazlar; St. John'la ben bu enstrümanlarla bazen inanılmaz iğrençlikte ahenksiz sesler çıkarırken, çok sayıda kakmalı abanoz dolapta insan deliliğinin ve sapkınlığının düşünülemez çeşitlilikteki mezar yağmasından bugüne kadar toplayabildiği malzemeler yatıyordu. Özellikle bu yağmadan söz etmemem gerekiyor – Tanrıya çok şükür, kendimi yoketmeyi düşünmeden çok evvel, onları yok etme cesaretini bulabildim!

Ağza alınmaz hazinelerimizi derlediğimiz yağma seferleri, artistik açıdan her zaman anılmaya layık olaylar olmuştur. Biz, öyle sıradan mezar soyguncuları değildik, ancak belirli ruh hallerinde, belirli manzara, çevre, hava, mevsim ve ay ışığı şartlarında çalışırdık. Bu eğlenceler, bizim için, estetik ifadenin en enfes biçimiydi ve ayrıntılarına kılı kırk yaran bir teknik özen gösteriyorduk. Uygunsuz bir saat, kötü bir aydınlatma ya da nemli çimenin beceriksizce kaldırılması, bizim için, toprağın derinliklerinden uğursuz bir sırrın açığa çıkarılmasını izleyen o tatlı hissi tümüyle yokederdi. Bıkıp usanmadan alışılmadık sahnelerin, etkileyici durumların peşine düşmüştük – St. John her zaman önderdi; en azından, mahvımıza yol açan kahrolası, bu rezil yere bizi getiren oydu.

Hangi kötü kader, bizi bu Hollanda kilisesinin avlusuna çekmişti? Sanırım, buraya geliş nedenimiz, beş yüzyıl önce gömülmüş, kendisi de zamanında bir mezar soyguncusu olan ve kudretli bir mezardan güçlü bir şey çalmış birisi hakkındaki esrarlı söylentilerdi. Bu son anlardaki sahneyi anımsıyo-

rum – mezarların üzerinde yükselmiş olan ve tüyler ürpertici, uzun gölgeler düşüren solgun güz ayı; bakımsız çimenlerin ve çürümekte olan kerestelerin üzerine eğilen kasvetli, gariپ ağaclar; aya doğru uçuşan devasa yarasaların kalabalık sürüsü; külrengi göge doğru bir hayalet gibi yükselen duvarları sarmaşık kaplı antik kilise; uzak bir köşede porsukağaçları altında ölüm-ateşleri gibi dans eden ısıltılı böcekler; uzak bataklıklardan ve denizden esen gece rüzgârıyla karışmış, yosun, bitki kokuları ve ne olduğu pek anlaşılmayan daha başka kokular ve en kötüsü ne görebildiğimiz ne de yerini saptayabildiğimiz dev bir köpeğin ancak işitilebilen, pes sesli havlamaları. Havlama sesini akla getiren bu sesleri işitince, köylülerin anlattığı öyküleri anımsayarak korkudan titredik; çünkü, aradığımız kişi beş yüzyıl önce tam da bu yerde, tarıfsız bir canavarın pençe ve dişleriyle parça parça olmuştu.

Mezar soyguncusunun mezarını bellerimizle nasıl kazdığımızı, bizim de parçası olduğumuz resimden, mezardan, gökyüzünden bizi gözetleyen solgun aydan, dehşet verici gölgelerden, acayip görünüşlü ağaçlardan, dev yarasalardan, antik kiliseden, dans eden ölüm ateşlerinden, mide bulandırıcı kokulardan, hafif hafif inilleyen gece rüzgârından ve varlığından pek emin olamadığımız, yönünü tam olarak kestiremediğimiz, kulağımıza şöyle böyle çalınan havlama seslerinden nasıl ölesiye korktuğumuzu anımsıyorum.

Sonra ıslak topraktan daha sert bir şeyle karşılaştık ve uzun süre el değmemiş topraktan dökülen kayaçlarla kabuk bağlamış, dikdörtgen biçimi çürük bir sandık gördük. İnanılmaz derecede dayanıklı ve kalındı, ama o kadar eskiydi ki, sonunda bir manivelayla açmayı başardık ve içindekileri doya doya seyrettik.

Aradan beş yüzyıl geçmiş olmasına karşın, sandığın içinde çok –şaşılacak kadar çok– şey kalmıştı. Kendisini öldüren şeyin dişlerinin parçaladığı yerler dışında iskelet şaşılacak kadar sağlam durumdaydı; pırıl pırıl yanan bembeyaz kafatasına, uzun, inci gibi dişlerine ve bir zamanlar bizimkiler gibi ölümcül heyecanlarla parlamış olan gözlerden yoksun çukurlara şeytanca bir zevk duyarak baktık. Tabutun içinde yatmakta

olan kişinin bir zamanlara boynuna takıyor olması gereken, acayip, egzotik bir tılsım vardı. Çömelmiş bir kanatlı köpek ya da köpek suratlı bir sfenksin tuhaf bir şekilde stilize figürüydü; küçük yeşil bir yeşim parçası antik oryantal tarzda ustalıklı olarak yapılmıştı. Son derece tiksindirici hatlara sahipti, insanın aklına anında ölüm, vahşet ve kötülük düşüncelerini getiriyordu. Ayaklarına yakın bir yerine ne St. John'un ne de benim tanıyabildiğimiz harflerle bir yazı yazılıydı; tabanındaysa yapımcısının damgası gibi, acayip ve korkunç bir kurukafa oyulmuştu.

Bu tılsımı görür görmez ona sahip olmamız gerektiğini anladık; asırlık mezardan elde ettiğimiz tek akla uygun vurgundu. Tanımadığımız hatlara sahip olsaydı bile ona sahip olmayı isterdik, ama daha yakından bakınca, hiç de öyle tanımadığımız hatlara sahip bir nesne olmadığını gördük. Akıl ve ruh sağlığı yerinde tüm okuyucuların bildiği sanatlara ve edebiyata tamamen yabancı olduğu doğrudu; ama deli Arap Abdul Alhazred'in yasak *Necronomicon*'unda sözü edilen bir şey olduğunu tanımıştık; bu nesne, Orta Asya'nın erişilmez Leng yaylasının ceset yiyen mezhebinin iğrenç ruh-sembolüydü. Eski Arap demonologunun betimlediği uğursuz hatları kolaycacık seçmiştik; Abdul Alhazred ölümlere musallat olup, onları kemirenlerin bazı karanlık, doğa üstü tezahürlerden hareketle resmetmişti bu şeyi.

Yeşil yeşim taşından yapılmış nesneyi alıp, sahibinin ağarmış kemiklerine ve derin bir kuyuyu andıran gözlerinin bulunduğu kafatasına son bir defa baktıktan sonra mezarı kapatıp, eski haline getirdik. Çaldığımız tılsım St. John'un cebinde, bu iğrenç yerden aceleyle uzaklaşırken, bize öyle geldi ki, yarasalar, lanetli ve kutsallıktan uzak bir besin arıyorlarmış gibi, son zamanlarda soyduğumuz bir mezarın üzerine konmuşlardı. Ama güz ayının ışıkları o kadar zayıf ve solgundu ki, bundan pek emin olamadık.

Ertesi gün Hollanda'dan ayrılıp evimize doğru yelken açarken de, dev bir köpeğin uzaklardan gelen zor duyulur havlama sesleri kulağımıza çalınır gibi oldu. Ama hüznün dolu güz rüzgârının bitkin iniltileri arasında bundan emin olamadık.

İngiltere'ye dönüşümüzün üzerinden bir hafta geçmemişti ki, tuhaf şeyler olmaya başladı. Kimselerin uğrak yeri olmayan, kasvetli bir kırsal arazideki eski konağın birkaç odasında tek başına, arkadaşsız, hizmetçisiz bir münzevi hayatı sürüyorduk.

Ama şimdi, geceleri sık sık sadece kapıyı değil, alt kat ve üst kat pencerelerini de yoklayan bir şey tarafından rahatsız ediliyorduk. Bir seferinde, ay ışığında, kütüphane penceresine büyük, mat bir cismin karaltısının düştüğünü görür gibi olduk, bir başka sefer de, çok uzaklardan gelmeyen bir vızıltı, ya da kanat sesi duyduğumuzu sandık. Her iki durumda da, yaptığımız araştırmalar boşa çıktı ve bu olguları, Hollanda'daki kilise avlusunda duyduğumuzu sandığımız, uzaklardan gelen hafif havlama seslerinin kulaklarımızda hâlâ yankılanan hayaline verdik. Yeşim tılsım, şimdi müzemizdeki bir kovukta yatıyordu; önünde bazen tuhaf kokulu bir mum yakıyorduk. Bu şeyin özellikleri üzerine ve simgelediği nesnelerle hayaletlerin ruhu arasındaki ilişkiler üzerine *Necronomicon*'da çok şey okumuştuk ve okuduğumuz şeyler aklımızı karıştırmıştı.

Sonra, dehşet çıkageldi.

19- yılının 24 Eylül gecesi, odamın kapısının vurulduğunu duydum. Kapıdaki St. John olduğu düşüncesiyle, içeri girmesi için seslendim, ama yanıt tiz bir gülüş oldu. Koridor-da kimseler yoktu. St. John'u uykusundan uyandırdığımda, olaydan hiç haberdar olmadığını söyledi ve en az benim kadar endişeye kapıldı. O gece, kırsal alanın ötesinden gelen uzak ve hafif havlama sesleri bizim için kesin ve korkunç bir gerçeğe dönüştü.

Dört gün sonra, ikimiz de gizli müzemizdeyken, gizli kütüphanenin merdivenlerine açılan tek kanatlı kapıdan, sakınlı, hafif tırmalama sesleri geldi. Şimdi, iki ayrı şeyden korkuyorduk; bilinmeyenden duyduğumuz korkunun yanı sıra, her zaman duyduğumuz tüyler ürpertici koleksiyonumuzun açığa çıkması korkusu. Bütün ışıkları söndürdük, kapıya doğru gidip ansızın iterek ardına kadar açtık; açıklayamadığımız bir hava cereyanı hissettik ve uzaklaşmakta olan hışırtı, kıkırdama ve anlaşılır sözler karışımı sesler duyduk. İster deli, ister

düş görüyor, isterse aklımız başımızda olsun, bunu belirlemeye kalkışmadık. Yalnızca, cisimden kurtulmuşluğu su götürmez bu konuşmanın kesinlikle *Hollanda dilinde* olduğunu çok derin bir kaygıyla fark ettik.

Bundan sonra, duyduğumuz dehşet ve büyülenme duygusu her geçen gün arttı. Çoğu kez, yaşadığımız doğa üstü heyecanlar sonucu ikimizin de delirmekte olduğumuz kuramını benimsiyorduk, ama bazen de sinsice yaklaşan korkunç bir felaketin kurbanları olarak kendimizi dramatize etmek hoşumuza gidiyordu. Tuhaf tezahürler artık sayılamayacak kadar çoğalmıştı. Issız evimiz şimdi, niteliğini kestiremediğimiz kötü niyetli bir yaratığın varlığıyla sanki canlanmıştı ve şeytani nitelikteki havlama sesi rüzgârlara açık kırsal alanda her gece daha güçlü bir şekilde duyuluyordu. 29 Ekimde kütüphane penceresinin altındaki yumuşak toprağın üzerinde betimlemesi olanaksız birtakım ayak izleri bulduk. Bu izler, eski konağı daha önce misli görülmemiş derecede ve giderek artan sayıda istila eden dev yarasa sürüsü kadar şaşırtıcıydı.

18 Kasım gecesi, dehşet doruğuna ulaştı: Karanlık bastırdıktan sonra ürkünç demiryolu istasyonundan eve doğru yürümekte olan St. John, etobur bir şey tarafından yakalanıp paramparça edildi. St. John'un çığlıkları eve kadar ulaşıyordu; alelacele korkunç sahnenin cereyan ettiği yere koştum ve çırpılan kanat seslerini duyacak, ay ışığında belli belirsiz karanlık bir şeyin silüetini görecek kadar zamanım oldu.

Kendisiyle konuşmaya çalıştığımda, dostum ölmek üzereydi; sorularıma tutarlı yanıtlar veremiyordu. Bütün yapabildiği, fısıltıyla, "Tılsım –o lânet olası şey–" demek oldu.

Sonra, paramparça bir et yığını gibi hareketsiz kaldı.

Ertesi gün onu bakımsız bahçelerimizden birine gömdüm ve başucunda, anlaşılmaz mırıltılarla, hayattayken sevdiği şeytani ayinlerden birini yaptım. Kötü ruhlarla ilgili sözlerin sonuncusu ağzımdan çıkarken dev bir köpeğin kırların ötelelerinden gelen hafif havlama sesini duydum. Ay gökte yükselmişti, ama bakma cesaretini gösteremedim. Ve alacakaranlık kırdı, hatları belirsiz kocaman bir gölgenin tepeden tepeye atılarak ilerlediğini gördüğümde, gözlerimi sıkı sıkıya yuma-

rak kendimi yere attım. Tir tir titreyerek ayağa kalktığımda, aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordum; sendeleye sendeleye eve gittim ve duvardaki bir oyuya yerleştirilmiş yeşil yeşim taşı tılsımın önünde korku ve saygıyla diz çöktüm.

Kırdaki eski konakta artık tek başıma yaşamaya cesaret edemediğimden, müzedeki küfür niteliğindeki koleksiyonu yakıp, geriye kalanları gömdükten sonra, tılsımı yanıma alarak Londra'ya hareket ettim. Ama üç gece sonra, yeniden havlamaları duydum ve bir hafta sona ermeden, ne zaman karanlık başsa, tuhaf gözlerin üzerime dikildiğini hissetmeye başladım. Bir gece hava alma ihtiyacıyla Victoria Rıhtımı'nda ağır adımlarla dolaşırken, karanlık bir şeklin, sokak lambalarından birinin sudaki yansısını kararttığını fark ettim. Gece yelinden daha güçlü bir rüzgârest ve St. John'un başına gelen şeyin çok yakında mutlaka benim de başıma geleceğini anladım.

Ertesi gün yeşil yeşim taşı tılsımı dikkatle sarıp sarmalayıp bir gemiye atladığım gibi ver elini Hollanda. Bu şeyi, sessiz sakın mezarında uyumakta olan sahibine nasıl geri verebilirdim, bilmiyordum; ama bunu denemek ve mantıklı adımlar atmak zorunda olduğumu biliyordum. Köpeğin ne menem bir şey olduğu ve niçin peşime düştüğü, hâlâ yanıtı belirsiz sorular; ama havlamaları ilk olarak bu eski kilise avlusunda duymuştum ve St. John'un ölürken fısıltıyla söylediği sözler de dahil, sonraki tüm olaylar, üzerimizdeki bu lanetle tılsımın çalınması arasında bir bağlantı kurmama yol açmıştı. Bu yüzden, Rotterdam'daki bir handa hırsızların beni bu tek kurtuluş vasıtamdan yoksun bıraktıklarını anladığımda umutsuzluğun en derin kuyusuna yuvarlandım.

O gece havlama sesleri daha güçlüydü; kentin en berbat mahallelerinden birinde meydan gelen korkunç olayı sabahleyin gazetelerden okudum. Halk dehşet içindeydi; çünkü yoksul evlerden birine kızıl ölüm uğramıştı; civarda daha önce misli görülmemiş vahşilikte bir katliam. Pis bir hırsız inindeki tüm aile, ardında iz bıraktırmayan bilinmedik bir şey tarafından parça parça edilmişti ve civarda yaşayanlar gece boyunca, dev bir köpeğin zayıf, derinlerden gelen, ısrarlı havlamalarını duymuşlardı.

Sonunda, ölgün kış ayının korkunç gölgeler düşürdüğü, yapraksız ağaçların sevimsiz bir tarzda, kırağı kaplı kuru otların ve gıcırdayan kerestelerin üzerine doğru eğildiği, duvarları sarmaşık kaplı eski kilisenin tehditkâr gökyüzüne doğru bir hayalet gibi yükseldiği, gece rüzgârının donmuş bataklıklardan ve buz gibi denizlerden aldığı nefesle kudurmuş gibi estiği o tekinsiz kilise avlusunda dikelmekteydim yine. Havlama sesi şimdi çok zayıflamıştı; bir zamanlar saygısızlık ettiğim eski mezara yaklaşır ve mezar etrafında dönenip duran anormal derecede büyük bir yarasa sürüsünü ürkütürken bu ses büsbütün sustu.

Dua etmek ve mezarın içinde yatmakta olan beyaz şeyi yatıştırmak için akla ziyan mazeretler uydurmak, abuk sabuk ricalarda bulunmak için değilse, oraya niçin gittim bilmiyorum; ama oraya gidiş sebebim ne olursa olsun, kısmen benim, kısmen de benim dışındaki bir iradenin umutsuzluğuyla yarı donmuş çimenlere atılıp kazmaya başladım. Kazma işi beklediğimden çok daha kolay ilerliyordu; ama bir ara acayip bir müdahaleyle karşılaştım: Sıska bir akbaba soğuk gökyüzünden ok gibi aşağı saldırdı ve sonunda ben onu bir kürek darbesiyle öldürünceye kadar mezar toprağını gagaladı. En sonunda çürümekte olan dikdörtgen sandığa ulaştım ve nemli, güherçile kaplı kapağını kaldırdım. Bu hareket, yaptığım en son akli başında hareket oldu.

Çünkü, tıka basa dolu bu asırlıktabutun içinde, arkadaşımın benim soymuş olduğumuz kemikli şey, uyuyan, besili dev yarasalarla koyun koyuna, sarmaş dolaş yatmaktaydı; o ilk gördüğümüz zamanki kadar temiz ve sakın olmayıp, kurumuş kan lekeleriyle, parça parça yabancı etlerle ve kıllarla kaplıydı; kaçınılmaz felaketimle alay eden sivri, uzun, kıvrıkkanlı dişleri ve zayıf bir ışıqla yanan göz çukurlarıyla bana bilinçle yan yan bakıyordu. Ve bu sırttan çenelerden, sanki dev bir köpeğin gırtlğından geliyormuş gibi derin, alaycı bir uluma sesi çıktı-ğında ve kanlı, pis pençeleri arasında yeşil yeşim taşından kayıp, ölümcül tılsımı tutmakta olduğunu gördüğümde korkunç bir çığlık atarak deliler gibi kaçmaya başladım; çok geçmeden çığlıklarım çın çın öten isterik kahkaha sağanaklarına dönüştü.

Delilik yıldız-rüzgârına biner... asırlık cesetler üzerinde bilenmiş pençe ve dişler... Şeytan'ın toprağın derinliklerindeki kapkara tapınaklarının harabelerinden çıkma yaralarının cümbüşü üzerine damlayan ölüm... Etsiz, ölü canavarın uluma seslerinin giderek daha yüksek perdeden çıktığı, o lanet olası zarsı kanatların çırpılmasından doğan sinsi vızıltının giderek daha fazla yaklaştığı şu anda, adlandırılmayan ve adlandırılması olanaksız olanşeyden tek kurtuluşu, tabancamla unutuluşta aramalıyım.

HYPNOS²¹

Uykuya, şu her gece yaşadığımız netameli serüvene gelince, diyebiliriz ki, insanoğlu, tehlikeleri konusundaki cehaletimizin sonucu olduğunu bilmeseydik açıklanamayacak olan bir gözüpeklikle girmektedir her gün yatağa.

BAUDELAIRE

Merhameti bol tanrılar –tabii, böyleleri varsa– irade gücünün ya da insan marifetinin aklettiği ilaçların beni uykunun uçurumlarına yuvarlanmaktan alıkoyamadığı saatlerde, bana mukayyet olsunlar. Ölüm merhametlidir; çünkü oradan dönüş yoktur, ama gecenin öte tarafından yorgun, bitkin ve bilgili geri dönenler için artık huzur diye bir şey yoktur. Hiç kimse-nin, kapısını aralamaya kalkışmadığı sırlara böylesine cinnet geçirmiş gibi apar topar daldığıma göre budalanın teki olmalıydım; önüme düşüp bana yol gösteren ve sonunda pekâlâ benim yuvarlanmış olabileceğim dehşetlere kendisi yuvarlanan biricik arkadaşım budalanın teki ya da bir tanrı olmalıydı!

Onunla, çok iyi anımsıyorum, bir demiryolu istasyonunda karşılaşmıştık; terbiyesizce meraklı bir kalabalığın ortasında- daydı. Siyahlar giyinmiş zayıf bedenine tuhaf, kaskatı bir görünüm veren bir kasılmayla bilincini yitirip yere yığılmıştı. Sanırım, o sıralarda kırkına yaklaşıyordu; çünkü, çukura kaçmış ve solgun yanaklarına karşın, değirmi ve gerçekten yakışıklı yüzünde derin çizgiler oluşmuştu, yer yer kırılmış dalgalı, gür saçları ve tüm yüzünü kaplayan, bir zamanlar kuzguni siyah olması gereken kısa bir sakalı vardı. Kaşları Pentelicus mermerleri kadar beyaz ve ona neredeyse bir tanrı görünümünü veren yükseklik ve genişlikteydi.

21) Hypnos: Yunan mitolojisinde uyku tanrısı. (ç.n.)

Bir heykeltıraşın coşkusuyla kendi kendime, bu adamın eski Yunanistan'daki bir tapınağın harabelerinden kazılıp çıkarılmış ve sırf, boğucu çağımızda harap edici yılların ürper-tisini ve baskısını hissedelim diye bir şekilde can verilmiş bir faun²² heykeli olduğunu söyledim. Ve çılgın ışıkların oynadığı derine batmış, kocaman gözlerini açtığında, onun bundan böyle, benim gibi bugüne kadar hiç arkadaşı olmamış birinin tek arkadaşı olacağını anladım; çünkü, böylesi gözlerin, hayal-lerimde bağrıma bastığım ve boş yere arayıp durduğum, nor-mal bilinç ve gerçekliğin ötesindeki alemlerin ihtişamını ve dehşetini görmüş olması gerektiğini gördüm. Bu yüzden ka-labalığı dağıtırken, ona benim evime gelmesini ve künhüne varılmaz sırlarda benim öğretmenim ve önderim olmasını söy-ledim; tek kelime etmeden razı oldu. Daha sonra, konuşma-sının adeta müzik –kalın bir viyol sesi, billur kürelerin mü-zigi– olduğunu gördüm. Gece, gündüz demeden konuştuk; bu arada onun büstlerini yaptım ve çeşitli yüz ifadelerini ölüm-süzleştirmek için yüzünü küçük küçük fildişi parçalarına oydum.

İnceleme konularımızdan söz etmem olanaksız; çünkü bunların, yaşayan birinin tasarlayabileceği bir dünyayla en ufak bir ilintisi yoktu. Bunlar, varoluşundan ancak bazı uyku biçim-lerinde –sıradan insanın asla görmediği, ancak düşgücü geniş insanların ömürleri boyunca bir iki defa gördüğü şu nadir düş-lerde– kuşku duyduğumuz madde, zaman ve mekândan daha derinlerde yatan daha engin ve daha ürkütücü bir varoluş ve bilinç evrenine aittiler. Uyanıkken edindiğimiz bilgilere da-yanan ve bir soytarının düdüğünden doğan bir kabarcık gibi böylesi bir evrenden doğmuş olan kozmos, soytarının keyfi çektikçe geri emdiği böyle bir kabarcığın kendi alaycı kayna-ğına değdiği kadar o evrene değer. İrfanı geniş insanlar ondan nadiren kuşkulanırlar, çoğu kez göz ardı ederler. Bilge kişiler düşleri yorumlamış ve tanrılar buna gülmüştür. Doğulu bakış açısına sahip bir adam zaman ve mekânın göreliliğini söylemiş ve insanlar buna gülmüşlerdi. Ama bu Doğulu bakış

22) Faun: Yarısı keçi yarısı insan olduğuna inanılan bir ilah. (ç.n.)

açısına sahip adam bile kuşkulanmaktan öte gitmemişti. Ben kuşkulanmaktan daha fazlasını arzuladım ve yapmayı dene-dim; arkadaşım da denedi ve kısmen başardı. Sonra, ikimiz birlikte denedik ve egzotik ilaçlarla saygıdeğer Kent'deki eski konağın kule odasında korkunç ve yasak düşlere yol verdik.

Bu düşleri takip eden günlerde çektiğimiz ıstırapların en başında, meramımızı dile getirememiş işkencesi geliyordu. Bu günahkâr keşif saatlerinde öğrendiğim ve gördüğüm şeyler asla anlatılamaz – çünkü, onları ifade edecek simgeler ve söz-ler hiçbir dilde bulunmuyor. Bunu söylüyorum, çünkü keşif-lerimiz başından sonuna kadar duyu –normal bir insanın si-nir sisteminin alamayacağı izlenimlerle ilintili duyular– niteli-ğindeydi. Duyulardan ibaret olmakla birlikte içlerinde inanıl-maz zaman ve mekân unsurları taşıyordu – dipteki şeyler, kesin ve belirli bir varoluşa sahip değildi. Deneylerimizin genel nite-liğini en iyi dalma ve süzülme sözcükleriyle dile getirebiliriz; çünkü, keşfin her aşamasında zihnimizin bazı kısımları ger-çek olandan ve şimdiden cesaretle firar ediyor ve korkunun kol gezdiği, sarsıcı, ışısız uçurumlara atılıyor; zaman zaman ancak kıvamlı, acayip buhar bulutları olarak tanımlanabilecek belirgin ve tipik engelleri parçalayarak içinden geçiyordu.

Karanlıklarda yaptığımız bu bedensiz uçuşlarda bazen tek başımıza, bazen de beraber oluyorduk. Beraber olduğumuz zamanlarda, arkadaşım hep önde oluyordu; şeklini seçeme-sem de, tuhaf bir ışık altında parıltıyan, acayip güzelliği, anor-mal derecede genç yanakları, alev alev yanan gözleri, Olympos tanrılarını andıran kaşları, gölgeli saçları ve büyüyen sakalıyla gözlerimin önünde canlanmasını sağlayan bir tür resim belle-ğiyle var olduğunu anlıyordum.

Geçen zamanla ilgili hiç kayıt tutmadık; çünkü zaman bi-zim için salt yanılsamaya dönüşmüştü. Sadece, tuhaf bir duru-mun söz konusu olduğunu biliyordum; çünkü, sonunda niçin yaşlanmadığımızı merak eder olduk. Sohbetlerimiz kutsallık-tan uzak konularda ve müthiş ihtiraslıydı – fısır fısır konuşarak yapmayı planladığımız keşifleri ve fetihleri hiçbir tanrı ya da şeytan esinlemiş olamazdı. Onların sözünü ederken bile kor-kudan tir tir titriyor ve söyleyeceklerimi açıkça ifade etmeye

cüret edemiyorum, ama arkadaşının bir defasında dile getirmeye cesaret edemediği bir dileğini kâğıda yazdığını ve o kâğıdı bana yaktırdıktan sonra yıldızlarla ıslıl ıslıl gece göğüne pence-reden korku dolu gözlerle baktığını söyleyeceğim. Onun, görünür evrenin ve daha fazlasının yöneticisi olmayı da kapsayan tasarıları olduğunu ima –ama sadece ima– edeceğim; bu tasarımlarda dünya ve yıldızlar onun emriyle hareket edecekler ve tüm canlıların kaderi onun elinde olacaktı. Yeminle söylüyorum, bu aşırı arzulara kesinlikle benim payım yok. Arkadaşının bunun aksine olarak söylemiş ya da yazmış olduğu her şey yanlış olmalı, çünkü ben, sadece bir tek kişinin başarılı olabileceği, adı ağza alınamayacak âlemleri göze alacak kadar güçlü biri değilim.

Bilinmeyen uzaylardan esen rüzgârlar bizi karşı konulmaz bir şekilde, düşünce ve varlığın ötesindeki sınırsız boşluklara fırlatıp attığında geceydi. Aktarılması olanaksız türden çılgınca düşünceler; o anda hazla kıvrınmamıza yol açan sonsuzluk düşünceleri aklımıza üşüştü, ancak şu anda bunların bir kısmı belleğimden silinmiş bulunuyor, geri kalanıysa başkalarına anlatılacak gibi değil. Koyu kıvamlı engeller birbiri ardı sıra çabuk çabuk ortaya çıktılar ve en sonunda, bu defa daha önce bildiğimiz âlemlerden çok çok uzak âlemlere götürülmüş olduğumuzu hissettim.

Bu ürküntü veren bakir hava okyanusuna daldığımızda arkadaşım benim çok ilerimdeydi; onun havalarda yüzen, ısıltılı, fazlasıyla genç bellek-yüzündeki kötülüksaçan coşkuyu görebiliyordum. Ansızın, bu yüz bulanıklaşarak, çabucak gözden yitti ve kısa bir an sonra ben kendimi içerisinden geçemeyeceğim bir engele doğru hızla yol alıyor durumda buldum. Bu engel de ötekiler gibi, ama çok daha yoğundu; tabii eğer madde olmayan bir âlemdeki benzer nitelikler için bu terimler kullanılabiliyorsa.

Arkadaşımın ve önderimin başarıyla geçmiş olduğu bir engel tarafından durdurulmuş olduğumu hissettim. Yeniden çabalayınca ilaç-düşünün sonuna geldim ve fiziksel gözlerimi kule çalışma odasına açtım; karşı köşede hâlâ kendine gelmemiş olan soluk benizli düş arkadaşım boylu boyunca

uzanmış yatıyordu; üzerine düşen altın yeşili ayışığı altında acayip bitkin ve müthiş yakışıklı görünüyordu.

Kısa bir süre sonra, köşedeki şekil kıpırdandı; gözlerimin önünde cereyan eden bunun gibi bir şeyi daha görmekten ve duymaktan Tanrı beni korusun. Nasıl çılgılık attığını ya da korkudan çılgına dönmüş kapkara gözlerinde bir anlığına hangi cehennem görüntülerinin yanıp söndüğünü size anlatamam. Bütün söyleyebileceğim, bayılmış olduğum ve onun kendine geldikten sonra kendisini dehşet ve yeisten uzak tutacak birine duyduğu ihtiyaçla beni deliler gibi sarsana kadar da kıpırtısız yatmış olduğumdan ibaret.

Bu, bizim düş mağaralarında yaptığımız gönüllü araştırmalarımızın sonu oldu. Sınırın ötesine geçmiş olan dostum, huşu ve şaşkınlık içinde meşum bir tavırla bir daha asla o âlemlere gitmeye kalkışmamamız konusunda beni uyardı. Gördüğü şeyleri bana anlatma cesaretini kendinde bulamıyordu, ama, elimizden geldiğince az uyumamız, hatta uyanık kalmak için ilaç almamız gerektiğini söylemek akıllılığını gösterdi. Ne zaman bilincimi yitirecek olsam, içine düştüğüm uçurumlardan duyduğum dile gelmez korkulardan, bunda çok haklı olduğunu kısa sürede öğrendim.

Daldığım her kısa ve kaçınılmaz uykudan sonra sanki daha yaşlandım, öte yandan dostum şaşılacak denli hızla yaşlanıyordu. Yaşam tarzımız artık toptan değişmişti. Bundan evvel, bildiğim kadarıyla bir münzevi –gerçek adını ve nereli olduğunu hiç telaffuz etmemiştii– olan dostum, şimdi yalnızlıktan duyduğu korkuyla çılgına dönmüştü. Geceleri yalnız kalamıyordu ve birkaç kişinin arkadaşlığı onu sakinleştiremiyordu. Ancak çok kalabalık ve gürültülü patırtılı eğlencelerde huzur bulabiliyordu; bu yüzden genç ve neşeli insanların toplantılarından uğramadığımız yok gibiydi.

Görünüşümüz ve yaşımız çoğu kez gülünç bir etki yaratıyordu; ben bu duruma güceniyordum; arkadaşımınsa onu yalnızlıktan daha önemsiz bir kötülük kabul ediyordu. Özellikle yıldızlar parlarken dışarıda tek başına olmaktan çok korkuyordu ve bu duruma düşecek olursa, sanki oradaki korkunç bir şey tarafından takip ediliyormuş gibi gökyüzüne kaçamak bakışlarla

bakıyordu. Gökyüzünde her zaman aynı noktaya bakmıyordu – farklı zamanlarda farklı noktalarabakıyor gibiydi. Bahar gecelerinde kuzeydoğu yönünde ufka yakın bakıyordu, yaz gecelerindeyse tam tepeye. Güzün bu yön kuzeybatı oluyor, kışınsa doğu; özellikle sabahın ilk saatlerinde böyle davranıyordu.

Kış ortasına denk gelen gecelerde korkusu en alt seviyeye iniyor gibiydi. Ancak iki yıldan sonra, bu korkuyla özel bir şey arasında bağlantı kurabildim, ancak o zaman, gökkubbedeki konumu bakışlarının değişik zamanlardaki değişik yönüne karşılık gelen bir noktaya bakıyor olması gerektiğini anlamaya başladım – burası kabaca Kuzeytacı’ydı.

Şimdi, Londra’da tek göz bir odamız vardı, birbirimizden hiç ayrılmıyorduk ve gerçek olmayan dünyanın gizlerini iskan-dil etmeye kalkıştığımız günleri asla tartışmıyorduk. Yaşlanmış; aldığımız ilaçlardan, sefahatten ve aşırı sinir yorgunluğundan zayıf düşmüştük; arkadaşımın seyrelen saç ve sakalı şimdi kar gibi ağarmıştı. Uzun uykudan kendimizi kurtarabilmiş olmamızda şaşılacak bir yan vardı, çünkü şimdi bizim için korkunç bir tehdit haline gelmiş olan gölgelere bir defada bir iki saatten fazla yenik düştüğümüz çok nadirdi.

Sonra sisli, yağmurlu Ocak ayı gelip çattı; paralarımız suyunu çekti, ilaç satın almakta zorlanır olduk. Heykellerim ve fildişi madalyonlarımın hepsi satılmıştı; ne yeni malzeme, ne de malzemem olsa bile onları şekillendirmede kullanacağım enerjiyi satın alacak durumdaydım. Korkunç ıstıraplar içindeydik ve bir gece arkadaşım derin derin soluk alıp verdiği bir uykuya daldı; bu uykudan onu bir daha uyandıramadım. O sahneyi şimdi çok iyi anımsıyorum –yağmurun dövdüğü saçakların altındaki perişan, zifiri karanlık tek göz oda; biricik duvar saatimizin tiktakları; tuvalet masası üzerindeki saatlerimizin duyduğumu hayal ettiğim tiktakları; evin bir yerlerinde sallanan bir pancurun gıcırtiları; uzaklardan gelen, sisin ve uzaklığın boğduğu kente ait sesler ve en kötüsü, sedirde yatmakta olan arkadaşımın derin, düzenli ve uğursuz soluk alıp veriş –ruhu yasak, hayal edilemez, müthiş uzak âlemlerde dolaşırken, sanki, doğaüstü korku ve şidetli ıstırap anlarını ölçmek için ritmik soluklanmalar.

Gece nöbetimin yarattığı gerilim artık bunaltıcı bir hal almıştı; kararsızlık içinde bocalayan zihnime bir dizi çılgın izlenim ve çağrışım üşüşüyordu. Bir yerlerde bir saat vurdu – bizimki değil, çünkü bizimki vuran cinsten değildi – ve benim hastalıklı hayalgücüm başıboş dolaşmak için bunda yeni bir başlangıç noktası buldu. Saatler-zaman-mekân-sonsuzluk-ve sonra, hayalim çatıyı aşıp, sis, yağmur ve atmosferden geçerek, şu anda bile kuzeydoğuda yükselmekte olduğunu düşündüğüm yere, Kuzeytacı'na doğru yöneldi. Dostumun korktuğu şey olduğu anlaşılan, etrafında bir yarım halka şeklinde dizili kıvılcımlı yıldızların bugün bile boşluğun sonsuzluğunda ışıldıyor olması gereken Kuzeytacı'na. Birdenbire, aşırı hassaslaşmış kulaklarıma ilaçların etkisiyle kuvvetlenmiş seslerin yumuşak karmaşasından tamamen farklı yeni bir ses çalındı – çok uzaklardan, *kuzeydoğudan gelen* zayıf, son derece ısrarcı bir inilti; vızıldayan, yaygaracı, alaycı bir sesleniş.

Ama beni benden alan ve ruhumu bir daha asla silinmeyecek bir damgayla dağlayan bu uzak inilti değildi; ihtilaçlar içinde kıvranmama ve kiracılarla polisın kapıyı kırmasına yol açan çılgınlık atama yol açan bu ses değildi. Bunun nedeni duyduğum sesler olmayıp, gördüğüm bir şeydi: Çünkü, kapısı kilitli, pencereleri örtük ve perdeleri çekili odanın karanlık kuzeydoğu köşesinde kızıl-altın renginde korkunç bir ışık sütunu beliverdi – karanlığı dağıtacak hiçbir parıltısı olmayan, sadece, huzursuzca uyuyan kişinin yastığının üzerindeki başı üzerine akarak, sonsuz boşluklar ve zincirlerinden boşanmış zaman düşlerimde, arkadaşım sınırın ötesindeki gizli, derin ve yasak karabasan mağaralarına geçtiğinde gördüğüm o ışıklı ve tuhaf bir şekilde genç bellek-yüzün iğrenç bir kopyasını ortaya çıkaran bir ışık seliydi bu.

Arkadaşıma bakarken, başının yastıktan kalktığını, kapkara, sulu ve derine batmış gözlerinin korkuyla açıldığını ve ince, gölgeli dudaklarının korkunç bir çılgınlık atmak üzere aralandığını gördüm. Maddesel olmaktan çıkmış bu parıltılı ve yenden gençleşmiş suratta, bu ölü gibi sapsarı ve çarpılmış yüzde, bugüne kadar yazgımın bana gösterdiği korkuların en müthişini, insanın aklını durduran, mutlak korkuyu gördüm.

O uzak ses gittikçe yakınlaşırken, tek kelime konuşulmadı, ama bellek-yüzün o tanrının belâsı ışık sütununun kaynağına, inleme sesinin de geldiğı yer olan kaynağı dikilmiş çılgın bakışlarını izlerken, onun gördüğü şeyi bir an için ben de gördüm ve kiracılarla polisın gelmesine neden olan sara krizi çığlıkları kulaklarımda cınlarken kendimden geçtim. Ne denli gayret edersem edeyim, gerçekte ne gördüğümü ne ben anlatabilirdim ne de kıpırtısız yüz; çünkü, benden daha fazlasını görmüş olmasına karşı, o bir daha konuşmayacak. Ama, ben uykunun efendisi alaycı, doymak bilmez Hypnos'a karşı, gece göğüne karşı, bilgi ve felsefenin çılgınca ihtiraslarına karşı tedbirli olmalıyım.

Tam olarak ne olup bittiğı bilinmiyor, çünkü tuhaf ve korkunç şeyler yüzünden ben aklımı oynatmakla kalmadım; başkaları da delilikten başka hiçbir anlamagelemeyecek unutkanlıktan nasiplerini almışlardı. Neden öyle dediklerini bilmiyorum ama, dediklerine göre benim hiçbir zaman bir arkadaşım olmamış; sanat, felsefe ve delilik bütün trajik hayatımı doldurmuşmuş. O gece kiracılarla polisler beni yatıştırdılar ve doktor beni sakinleştirecek bir şeyler verdi; nasıl bir kâbus yaşandığını kimse anlamadı. Başına felâket gelen arkadaşım onlarda hiçbir acıma hissi uyandırmadı, ama tek göz odadaki sedirde buldukları şey yüzünden beni övmelerine hasta oldum, şimdi, umutsuzluk içinde nefretle reddettiğim bir ünle, kel, kır sakallı, büzüşmüş, inmeli, ilaç delisi ve kalbi kırık bir halde buldukları şeye taparak ve dualar ederek saatler boyu oturuyorum.

Çünkü onlar, heykellerimin sonuncusunu satmış olduğumu yadsıyorlar ve parlak ışık sütununun soğuk ve dilsiz bir taşa dönüştürdüğü şeyi büyük bir sevinçle gösteriyorlar. Beni delirten ve mahvolmama yol açan dostumdan geriye kalanların hepsi bu; ancak eski Yunanistan'da yapılmış olabilecek, zaman dışı bir gençliğe, güzel sakallı bir yüze, kıvrımlı, gülümseyen dudaklara, Olympos tanrılarının kaşlarına, dalgalı gür saçlara sahip mermerden bir tanrı başı. Aklımdan bir türlü çıkmayan bu yüzün modelinin benim yirmi beş yaşındaki yüzüm olduğunu söylüyorlar; ama mermerin tabanında Attika harfleriyle bir tek ad kazılı – HYPNOS.

FESTİVAL

Efficiut Daemones, ut quae non sunt, sic tamen quasi sint, conspicienda hominibus exhibeant.²³

LACTANTIUS

Yurdumdan çok uzaklarda, büyüleyici doğu denizlerinin etkisi altındaydım. Alacakaranlıkta denizin kayaları dövdüğünü duyuyor, çarpık çurpuk ağaçları bulutsuz bir göğe ve yeni doğmakta olan yıldızlara doğru kıvrılarak yükselen tepenin ötesinde uzandığını biliyordum. Atalarımın, beni, uzaklardaki eski kasabaya çağırması nedeniyle, yeni yağmış, pek derin olmayankarlar üzerinde yürüyerek Aldebaran yıldızının ağaçlar arasında göz kırptığı yere doğru yükselen yol boyunca ilerlemeye devam ediyor, daha önce hiç görmediğim, ama sık sık düşlerimde gördüğüm eski kasabaya doğru gidiyordum.

Beytlehem'den, Babil'den, Memphis'ten ve insanlıktan daha eski olduğunu insanların çok iyi bilmelerine rağmen Noel dedikleri, Noel arefesinden yeni yılın ilk gününe kadar süren festival mevsimiydi. Festival mevsimiydi ve ben en sonunda halkımın yaşamış olduğu; festivallerin yasak olduğu o eski günlerde festivaller düzenlediği; en eski sırların anısı belleklerinden çıkmasın diye torunlarına her yüzyılda bir festival düzenlemelerini buyurduğu yere, deniz kıyısındaki o eski kasabaya gelmiştim. Halkım eski bir halktı; üç yüz yıl önce bu topraklara yerleşildiği zaman bile eski bir halktı. Ve acayip bir halktı, çünkü güneyin sersemletici orkide bahçelerinden gizlilik içinde gelmiş koyu tenli bir halktı; mavi gözlü balıkçıların dilini öğrenmeden önce başka bir dil konuşuyordu. Şimdi dört bir yana dağılmış durumdalar ve ancak hiçbir canlı kulun anlaya-

23) Demonlar, var olmayan şeylerin, insanlar tarafından görülmek için, sanki varmışlar gibi ortaya çıkmalarına neden olur. (ç.n.)

mayacağı gizemli ayinlerde bir araya geliyorlar. O gece, efsanenin emrettiği gibi eski balıkçı kasabasına geri dönen sadece bendim, çünkü sadece yoksullar ve yalnızlar unutmazlar.

Sonra tepenin ötesinde, akşam karanlığında olanca soğukluğuyla yayılmış Kingsport'u gördüm; eski yeldeğirmeni kanatları ve küçük kilise kuleleri, yatay çatı direkleri ve baca külahları, rıhtımları ve küçük köprüleri, şөгüt ağaçları ve mezarlıklarıyla karaltındaki Kingsport'u; dik, dar, dolambaçlı sokakların sonsuz labirentini ve kentin ortasındaki tepeyi taçlandıran baş döndürücü yükseklikteki zamanın dokunmaya cüret edemediği kiliseyi; bir çocuğun rastgele çevreye saçılmış tahtadan oyuncak küplerini andıran her yön ve seviyede gelişigüzel yayılmış kolonyal evlerin karışık yığını; kış mevsiminin beyaza boyadığı üçgen ve balıksırtı çatıların üzerindeki gri kanatlar üzerinde asılı duran eskiliği; Orion takımyıldızına ve arkaik yıldızlara kavuşmak üzere akşamın karanlığında parıldayan kapı üzerlerindeki açık yelpaze şeklindeki pencereleri ve küçük camlı pencereleri gördüm. İnsanların eski zamanlarda içinden çıkıp geldiği ketum ve anımsanmayacak kadar eski deniz çürüten rıhtımları dövüyordu.

Yolun tepeyi aştığı yerde, çıplak ve rüzgârlara açık daha yüksek bir tepe yükseliyordu; buranın, kapkara mezar taşlarının dev bir cesedin çürümekte olan tırnakları gibi uğursuzca karın içine saplandığı bir mezarlık olduğunu gördüm. Üzerinde hiçbir iz bulunmayan yol ıpıssızdı ve ara sıra uzaklardaki bir darağacının rüzgârda gıcırdamasını düşündüren korkunç gıcırtilar duyar gibi oldum. 1692'de soydaşım dört erkeği cadılık suçlamasıyla asmışlardı; ancak bunun tam olarak nerede olduğunu bilmiyordum.

Deniz tarafındaki yamaçtan döne döne inerken, akşamları bir kasabadan yükselen neşeli sesleri duymak için kulak kabarttım, ama bu sesleri duyamadım. Sonra aklıma mevsim geldi; bu eski Püriten halkın bana yabancı Noel adetleri olabileceğini ve ocaklarının yanı başında sessizce dua etmekle meşgul olabileceklerini düşündüm. Bundan sonra neşeli seslere kulak kabartmayı ya da dolaşan birilerini görmek için etrafı kolaçan etmeyi bir yana bırakarak yoluma devam ettim; loş ışıklarla

aydınlatılmış çiftlik evlerini ve gölgeli taş duvarları geçerek, eski dükkânlarla sahil meyhanelerinin tabelalarının denizden esen tuzlu yelle gıcırdadığı, perdeleri çekilmiş küçük pence-
relerden sızan ışıkların aydınlattığı kaldırım taşı döşenmemiş
ıssız sokaklar boyunca sütunlu kapılardaki tuhaf tokmakların
parıldadığı yere geldim.

Kasabanın haritasını önceden görmüştüm; halkımdan in-
sanların oturduğu evi nerede bulacağımı biliyordum. Kasaba
efsaneleri uzun ömürlüğü olduğundan denmişti, beni tanıya-
cak ve iyi karşılayacaklardı; bu yüzden Back Street'ten Circle
Court'a doğru hızlı hızlı yürüdüm ve kasabanın iri taşlarla
döşenmiş tek yolu üzerindeki yeni yağmış karlar üzerinden
yürüyerek Market House'un ardından başlayan Green Soka-
ğına ulaştım. Eski haritalar hâlâ işe yarıyordu ki, hiçbir güçlük
karşılaşmadım; Arkham'da bana, buraya tramvay çalıştığını
söylediklerinde yalan söylemiş olmalıydılar, çünkü başımın
üzerinde hiç tel görmemiştim. Öyle olsaydı bile, kar zaten
rayları örtmüş olurdu. Yürümeyi seçmiş olduğuma memnun-
dum, çünkü beyazlara bürünmüş kasaba, tepeden çok güzel
görünmüştü; şimdi, benim insanlarıminoturduğu, Green So-
kaktaki soldan yedinci ev olan, 1650'den önce inşa edilmiş,
eski tarz sivri çatılı, ikinci kat çıkıntılı evin kapısını çalmak için
sabırsızlanıyordum.

Ulaştığımda, evde ışık vardı; baklava dilimi şeklindeki cam-
larından gördüğüm kadarıyla, ev hemen hemen eski haliyle
korunmuş olmalıydı. Ot bürümüş dar sokağa doğru çıkıntılı
ikinci kat, sokağın karşısındaki evin aynı şekilde çıkıntılı ikin-
ci katına değiyordu neredeyse; bu yüzden, tamamen karsız,
alçakeşikleri olan bir tünelde gibiydim. Sokakta kaldırım yok-
tu, ama çoğu evin demir tırabzanlı birkaç basamakla ulaşılan
yüksek kapısı vardı. tuhaf bir görünüşü vardı sokağın; New
England'a yabancı olduğumdan, daha önce bir benzerini gör-
memiştim. Bu manzaradan da hoşlanmıştım ama, karda ayak
izleri, sokakta insanlar ve perdeleri çekilmemiş birkaç pence-
re olsaydı, daha çok hoşlanırdım.

Arkaik demir tokmağı çaldığımda, korku içinde olduğum
söylenebilirdi. Herhalde, bana miras kalan görevin tuhaflığı,

akşamın ürkütücülüğü ve ilginç adetleri olan bu eski kasabada hüküm süren sessizliğin acayıplığıydı beni korkutan. Kapıyı çalıştırma cevap verildiğinde iyice korktum; çünkü, kapı gıcırdayarak açılmadan önce ayak sesi duymamıştım. Ama korkum uzun sürmedi, çünkü, kapıda beliren gecelikli, terlikli yaşlı adamın bütün endişelerimi dağıtacak kadar yumuşak bir yüzü vardı; dilsiz olduğunu belirten işaretler yaptıktan sonra, elindeki balmumu tablete sivri uçlu kalemi kullanarak eski ve tuhaf bir yazıyla hoşgeldin yazdı.

Eliyle işaret ederek beni, on yedinci yüzyıldan kalma, karar-mış, az sayıda mobilyanın süslediği, mum ışığıyla aydınlatılmış, kalın çatı kirişleri açıkta olan basık tavanlı odaya çağırdı. Geçmiş, burada yaşamaya devam ediyordu; hiçbir eksiği yoktu. Mağarayı andıran derin bir ocak ve yün eğirmek için bir çıkırık vardı; bol bir sabahlıkla koyu renkli bir bone giyinmiş iki bük-lüm bir kadın çıkırığın başında sırtı bana dönük oturmuş, fes-tival mevsiminde olunmasına rağmen sessizce yün eğirmek-teydi. Belli belirsiz bir rutubet hissediliyordu; ateş yakılmamış olmasına şaşıtm. Yüksek arkalı bir kanep, soldaki, perde-leri çekili pencerelere dönük yerleştirilmişti ve sanki birileri oturmaktaydı; ama bundan pek emin değilim. Gördüklerim hiç hoşuma gitmedi, daha önce duyduğum korkuyu yeniden hissettim. Daha önce korkumu yatıştırmış olan şey şimdi kor-kumu artırıyor; yaşlı adamın yumuşak ifadelili yüzüne bak-tıkça, onun bu yumuşaklığı beni dehşete düşürüyordu. Göz-leri hiç kıpırdamıyordu, cildiyse balmumu gibiydi. Sonunda bunun bir yüz olmayıp, ustaca yapılmış bir maske olduğuna kanaat getirdim. Tuhaf eldivenli zayıf elleri, zarif hareketlerle tabletin üzerine, festival yerine götürülmeden önce bir süre beklemem gerektiğini yazdı.

Yaşlı adam bir sandalyeyi, bir masayı ve bir yığın kitabı bana işaretle gösterdikten sonra odadan çıktı ve okumak üze-re oturduğumda kitapların çok eski ve küflü şeyler olduğunu gördüm; aralarında ihtiyar Morryster'in *Marvells of Science*'ı, Joseph Glanvil'in 1681'de basılmış korkunç *Saducismus Trium-phatus*'u, Remigius'un 1595'te Lyon'da basılmış, şok edici *Daemonolatreia*'sı ve en kötüsü, deli Arap Abdul Alhazred'in

hiç görmediğim, ama fısıltıyla hakkında korkunç şeyler anlatıldığının duyduğum, adı ağza alınmaz *Necronomicon*'un Olaus Wormius tarafından yapılmış yasak Latince çevirisi vardı. Benimle konuşan olmadı, ama dışarıda rüzgârda sallanan tabelaların gıcirtısını ve çıt çıkarmadan boyuna yün eğiren boneli yaşlı kadının çıkırtısının dönerken çıkardığı sesi duyuyordum. Odanın, kitapların ve bu insanların ürkütücü ve rahatsız edici olduğunu düşündüm, ama atalarımın eskiden beri sürdürdükleri gelenek şenliğe katılmamı emrettiğinden, daha beter şeyleri beklemeye karar verdim. Böylece kendimi okumaya vermeye çalıştım ve çok geçmeden o lanetli *Necronomicon*'da bulduğum bir şeye dalıp gittim; akla ziyan bir düşünce ama, kanapenin karşısındaki pencerelerden sankigizlice açılmış birinin kapatıldığını duyduğumu düşündüğümde bundan hoşlanmadım. Bu sesi, hiç de yaşlı kadının çıkırtısının vızıldamasına benzemeyen bir vızıltı sesi takip etti gibi geldi bana. Ama hepsi bu kadar da değil, yaşlı kadın çıkırtısını daha gayretle döndürmekte ve eski saat çalıp durmaktaydı. Bundan sonra, kanapede birilerinin oturmakta olduğu hissi kayboldu ve kitaba iyice dalmış korkudan tir tir titreyerek okumamı sürdürürken, ayağına çizmelerini çekmiş, bol, antik bir kıyafet giyinmiş yaşlı adam geri gelerek tam da o kanapeye, kendini göremeyeceğim bir şekilde oturdu. Hiç kuşku yok ki, sinir bozucu bir beklemeydi bu ve elimde tuttuğum küfür niteliğindeki kitap bu beklemeyi iki misli sinir bozucu yapıyordu. Ama saat on biri vurduğunda yaşlı adam yerinden doğruldu ve bir köşedeki, oymalarla süslü kocaman bir sandığa doğru kayar gibi küçük adımlarla giderek, sandıktan kukuletalı iki pelerin çıkardı; pelerinlerden birini kendi örtündü, diğerini eğirmeyi bırakan yaşlı kadınının sırtına attı. Sonra ikisi de dış kapıya doğru yöneldiler, yaşlı kadın sakat ayağını sürüyordu; yaşlı adam, okumakta olduğum kitabı elimden çekip aldıktan sonra, kukuletasını kıpırtısız yüzünün ya da maskesinin üzerine çekerken eliyle kendisini izlememi işaret etti.

Dışarı çıkıp, bu inanılmaz derecede eski kasabanın mehtapsız, dolambaçlı sokaklarına daldık; perdeleri çekilmiş pencerelerdeki ışıklar birer birer söner ve Sirius Yıldızı, her kapı

aralığından sessizce çıkarak cadde boyunca ilerleyen yürüyüş alayına katılan kukuletalı, pelerinli şekillerden oluşan bu kalabalığı yan gözle süzerken yürüyüşümüze devam ettik, gıcırdayan tabelaları, nuh nebiden kalma üçgen çatıları, saz çatıları ve baklava dilimi pencereleri geçtik; çürüyen evlerin birbirine yaslanarak birlikte ufalanmaya devam ettiği yerlerdeki sarp sokakları aştık; aşağı yukarı hareket eden fenerlerin tekinsiz, sarhoş takımyıldızları oluşturduğu açık alanlardan ve kilise avlularından kayar gibi sessizce geçtik.

Çıt çıkarmadan ilerleyen bu kalabalığın arasında dilsiz rehberlerimi takip ettim; inanılmaz derecede hafif dirsek darbeleriyle dürtüldüm ve anormal derecede yumuşak göğüs ve karınlarla sıkıştırıldım ama ne bir yüz gördüm, ne bir ses duydum. İnsana ürküntü veren yürüyüş kolları yukarıya doğru, hep yukarıya doğru yürüyorlardı; yürüyenlerin hepsinin, kasabanın ortasında yer alan yüksek bir tepenin üzerindeki –büyük beyaz bir kilisenin de bulunduğu– bütün yolların odak noktası olan bir alanda toplanmakta olduklarını gördüm. Bu kilise, yolun dağı aştığı noktada, alacakaranlıkta Kingsport’u ilk defa gördüğümde gözüme çarpmış ve korkuyla titrememe yol açmıştı; çünkü, Aldebaran yıldızı bir an için kilisenin hayaletimsi sivri kulesine takılıp kalır gibi olmuştu.

Kilisenin etrafında açık bir alan vardı; burası, hayal ürünü gibi gözüken sütun gövdeleriyle kısmen bir kilise avlusu, kısmen de, çevresindeki üçgen çatılı, eski mi eski evlerle ve karları rüzgârlarla süpürülmüş yarı yarıya taş döşeli zeminiyle bir meydandı. Ölüm ateşleri mezarların üzerinde, nasıl oluyorsa hiç gölge düşürmeden, dehşetli görüntüler sergileyerek dans ediyordu. Kilise avlusunun ötesinde, artık hiçbir evin bulunmadığı bu yerde, tepelerin doruklarını ve liman üzerinde parıldayan yıldızları görebiliyordum; karanlığa gömülen kasaba ise görünmez olmuştu. Sadece arada bir, kalabalığa yetişmeye çalışan bir fener, yılankavî dar sokaklarda ürkütücü bir şekilde aşağı yukarı hareket ediyor, sonra sessizce kiliseye süzülüyordu. En geride kalanlar da dahil herkes karanlık kapıdan içeri süzülene kadar bekledim. Yaşlı adam kolumu çeğıştirip duruyordu, ama kapıdan en son girmeye kararlıydım. Eşığı aşıp,

insanla kaynayan karanlık kiliseye girerken, dış dünyaya son defa bakmak üzere geri döndüm; kilise avlusunun fosforlu ışıltısı tepenin üzerindeki taş döşemeyi zayıf bir şekilde aydınlatıyordu. Ve geri dönmeme, yüreğimin korkuyla dolması bir oldu. Çünkü, rüzgârın karları silip süpürmüş olmasına karşın, patikanın kapıya yakın kısmında biraz kar kalmıştı ve geriye doğru attığım bu kaçamak bakış, karın üzerinde, benimkiler de dahil hiç ayak izi olmadığını görmeme yetmişti.

Kilise, içeri giren onca fenere rağmen zar zor aydınlanıyordu, çünkü kalabalığın büyük çoğunluğu çoktan ortadan kaybolmuştu. Kalabalık, yüksek sıralar arasındaki dar koridordan, kürsünün hemen önündeki, kapağı ardına kadar açık bir geçide doğru akmış, şimdi içeride sessizce kaynaşıp duruyordu. Yorgun adımları, aşağıdaki karanlık, boğucu yeraltı mezarının içine kadar sersemce takip ettim. Bu gece-yürüyüşçülerinin yılankavi kuyruğu zaten çok korkunç görünüyordu; bir de kıvrılarak kutsal bir mezara girdiğini gördüğümde duyduğum dehşet daha da arttı. Sonra, mezarın zemininde bir delik olduğunufark ettim; kalabalık buradan aşağı kayıyordu, bir ansonra hepimiz, kaba yontulmuş taştan uğursuz bir merdivenden aşağı iniyorduk; rutubetli ve acayip kokulu, helezoni, dar bir merdivendi bu; üzerinden sular damlayan, harcı ufalanıp dökülen yeknesak bir duvar boyunca tepenin derinliklerine doğru döne döne iniyordu. Sessiz, insanın tüylerini diken diken eden bir inişti bu; epey bir zaman sonra, duvarların ve basamakların, zemin kayasından keskiyle oyulmuşçasına, nitelik değiştirdiğini gözlemledim. Beni en çok rahatsız eden şey, binlerce ayağın hiç ses çıkarmaması ve hiçbir yankıya yol açmamasıydı. Bana asırlar kadar uzun gelen bir inişten sonra, kimbilir hangi meçhul karanlık köşelerden çıkarak bu esrarlı kuyuya ulaşan bazı yan geçitler ve tüneller bulunduğunu gördüm. Çok geçmeden bu geçitlerin sayısı son derece çoğaldı; bilinmez tehditleri barındıran günahkâr yeraltı mezarları gibiydiler ve genzi yakan çürüme kokusu dayanılmaz bir hal aldı. Dağın içinden Kingsport topraklarının altına inmiş olmamız gerektiğini biliyordum; bir kasabanın bu kadar yaşlı ve yeraltı kötülükleriyle kaynıyor olmasından dehşete düştüm.

Sonra solgun bir ışığın donuk parıltısını gördüm ve sinsice kıyıya vuran güneş yüzü görmemiş suların sesini duydum. Yeniden korkuyla titredim; gecenin getirdiklerinden hiç hoşlanmamıştım; atalarımın, çok eski zamanlardan beri yapılagelen bu törene katılmayı bana emretmemiş olmalarını ne kadar isterdim. Basamaklar ve geçit genişlerken, başka bir ses daha –takatsız bir flütün tiz, alaycı ve sızıldanan sesini– duydum ve ansızın gözlerimin önüne sınırsız bir iç dünya manzarası serildi: Hastalıklı, yeşilimtrak alevler püskürten bir ateşle aydınlanan ve uçurumlardan doğarak, en eski okyanusun en karanlık uçurumlarına doğru aktığı belli, yağlı, geniş bir nehir tarafından yıkanan, mantarlarla kaplı engin bir sahil.

Dev şapkalı mantarların, cüzamlı ateşin, yapış yapış suyun bu kutsallıktan uzak Erebos'una²⁴ kendimden geçerek, soluğum kesilerek baktım ve ateş sütunu etrafında bir yarım halka oluşturan pelerinli kalabalığı gördüm. Bu, insanlıktan daha eski olan ve ondan uzun yaşamaya yargılı Noel-ayiniydi; gündönümünün ve karların ardından gelecek bahar müjdesinin o çok eski zamanlardan beri sürdürülen ayiniydi; ateşin, ebedi yeşilliğin, ışığın ve müziğin ayini. Bu son derece kasvetli, karanlık ve derin mağarada ayin yaptıklarını, hastalıklı ışıklar saçan ateş sütununa tapındıklarını ve suya, cansız ışıktaki yeşil yeşil parlayan avuç dolusu yapış yapış bitkiler attıklarını gördüm. Bunu gördüm, ayrıca, ateşten uzakta çömelmiş, gürültüyle flüt çalan biçimsiz bir şey daha gördüm ve o şey flütünü üfledikçe kokuşmuş karanlığın içinde göremediğim bir yerlerde boğuk, kötücül kanat sesleri duyar gibi oldum. Fakat, beni en çok korkutan şey, akıl sır ermez derinliklerden bir volkan gibi fışkıran, normal ateşler gibi gölge düşürmeyen ve güherçileli taşı pis, zehirli bir bakır pasıyla kaplayan alev sütunuydu. Çünkü, için için kaynayan bu ateşin harareti yoktu, sadece ölümün ve çürümenin ıslaklığı ve yapışkanlığı vardı.

Beni buraya getirmiş olan adam, şimdi iğrenç ateşin karşısında bir yere geçmiş, yüzünü döndüğü yarım halkaya törensel

24) Erebos: Yunan mitolojisinde, yeraltı dünyasında Hades'e giden yolda karanlık bir yer; karanlığın kişiliğe bürünmüş hali. (ç.n.)

hareketler yapıyordu. Ayının belirli aşamalarında, özellikle de yaşlı adam yanında getirmiş olduğu o iğrenç *Necronomicon*'u başının üzerine kaldırdığında kalabalık, yerlerde sürünerek itaat gösterilerinde bulunuyordu; atalarım tarafından bu şenliğe katılmam yazılı olarak emredildiğinden ben de onlarla birlikte bütün bu hareketleri yapıyordum. Sonra, yaşlı adam, karanlıkta belli belirsiz fark edilen flütçüye bir işaret verdi, bunun üzerine flütçü, o zamana kadarki zor duyulur vızıltısını daha yüksek bir perdeye yükseltti; böyle yapmakla akledilemez ve umulmadık bir dehşetin ortaya çıkmasına sebep oldu. Bu dehşet anında, yosun ve mantar kaplı toprağa yığılıp, bu dünyanın ya da başka bir dünyanın değil, ancak yıldızlar arası akla ziyan boşlukların korkusuyla donakaldım.

O soğuk alevin kangrenli parıltısının ötesindeki hayal edilemez karanlıklardan, yağlı nehrin, sessiz, gizli ve tekinsizce aktığı cehennemî uzaklıklardan hiçbir sağlıklı gözün tam olarak göremeyeceği, hiçbir sağlıklı beynin tam olarak anımsayamayacağı bir sürü evcil, eğitilmiş, melez kanatlı şey ahenkli kanat çırpışlarıyla çıkageldi. Bunlar tam olarak ne karga, ne köstebek, ne şahin, ne karınca, ne kan emici yarası ne de bozulmuş insanlar olmayıp, anımsayamayacağım ve anımsamam gereken şeylerdi. Yaratıklar, kısmen perdeli ayaklarının, kısmen zarsı kanatlarının yardımıyla sessizce ilerlediler ve tören kalabalığına ulaştıklarında kukuletalı şahıslar onları yakalayıp üzerlerine bindiler ve karanlık nehir boyunca uzaklaşarak, zehirli kaynakların keşfedilmesi imkânsız korkunç çağlayanları beslediği ürkünç kuyular ve dehlizlerde birer birer gözden yittiler.

Yün eğiren yaşlı kadın da kalabalıkla birlikte gitmiş, geriye sadece yaşlı adam kalmıştı; çünkü, diğerleri gibi hayvanlardan birini yakalayıp binmemi işaret ettiğinde reddetmiştim. Sendeleyerek doğrulduğumda, şekilsiz flütçünün gözden kaybolduğunu, ama hayvanlardan ikisinin sabırla yanı başımda dinelmekte olduklarını gördüm. Ben tereddüt geçirirken, yaşlı adam sivri uçlu kalemiyle balmumu tabletini çıkardı ve bu eski yerde Noel tapınmasını tesis eden atalarımın gerçek temsilcisi olduğunu; geri dönmemin emredilmiş olmasına karşın,

en esrarengiz sırların gereğinin henüz yerine getirilmemiş olduğunu yazdı. Yaşlı adam bunları çokeski bir el yazısıyla yazdı ve hâlâ tereddüt ettiğimi görünce, söylediği adam olduğunu kanıtlamak için bol giysisinden her ikisi de aileme ait olan bir mühür yüzüğüyle bir saat çıkardı. Bu kanıt çok iğrençti, çünkü bu saatin dedemin dedesinin dedesiyle birlikte 1698'de gömülmüş olduğunu eski belgelerden biliyordum.

Bunun üzerine yaşlı adam başlığını geri çekerek, yüzünün aileme benzerliğine işaret etti, ama ben korkuyla titredim; çünkü, bu yüzün şeytani bir maskeden başka bir şey olmadığından emindim. Çırpınan hayvanlar huzursuzlukla eşelenmeye başlamışlardı, yaşlı adamın da yavaş yavaş huzursuzlanmaya başladığını gördüm. Hayvanlardan birisi paytak paytak yürüyerek uzaklaşmaya kalkıştığında, yaşlı adam onu durdurmak için hızla döndü; böyle ansızın hareket etmesi yüzünden, balmumundan maskesi, yaşlı adamın başı olması gereken yerden kaydı. İşte o zaman, karabasanları andıran konumum, indiğimiz taş basamaklara koşmamı engellediğinden, kendimi, kimbilir hangi deniz mağaralarına dökülen yağlı yeraltı nehrine fırlattım; deliler gibi çılglık çılgıca haykırmam yüzünden bu iğrenç uçurumlarda gizlenmiş olabilecek ölü kalabalıklar başıma üşüşmeden önce koşup kendimi dünyanın derinlerinde yatan dehşetin bu kokuşmuş sıvısına attım.

Hastanede söylediklerine göre, beni şafakta Kingsport Limanı'nda, yarı donmuş durumda, kaderin sanki beni kurtarmak üzere göndermiş olduğu bir ağaca sıkı sıkıya tutunmuş olarak bulmuşlar. Tepede yol ikiye ayrıldığında, yanlış yolu tutmuş ve Orange Point'teki yardan aşağı uçmuş olduğumu söylediler; kardaki ayak izlerinden bu sonuca varmışlar. Buna karşı söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu, çünkü her şey yanlıştı. Geniş pencerelerden görülen sayısız çatıdan ancak beşte birinin eski tarz çatı olmasına ve aşağıdaki sokaktan gelen tramvay ve motor seslerine bakılırsa her şey yanlıştı. Buranın Kingsport olduğunda ısrar ediyorlardı ve ben buna karşı çıkacak durumda değildim. Hastanenin Central Hill'deki eski kilise avlusunun yakınında olduğunu duyduğumda neredeyse cinnet geçirdim; bunun üzerine beni daha iyi bakılacağım Arkham'daki

St Mary's Hospital'a gönderdiler. Orayı sevdim, çünkü doktorlar açık fikirliydi; hatta, nüfuzlarını kullanarak, Alhazred'in yolsuz *Necronomicon*'un Miskatonic Üniversitesinde özenle saklanan bir kopyasını edinmemi de sağladılar. Doktorlar, 'psikoz' diye bir şeyden söz ettiler ve aklımı bir şeylere takmasam iyi edeceğimi söylediler.

Böylece o korkunç bölümü okudum ve iki misli korkuyla titredim; çünkü anlatılanlar hiç de yabancıym değildi. Ayak izleri ne anlatırsa anlatsın, ben onları daha önce görmüştüm ve en iyisi onları gördüğüm yeri unutmaktı. Uyanık olduğum zamanlarda bana onları anımsatabilecek kimse yok; düşlerimse, tekrar etme cüretini gösteremeyeceğim cümleler yüzünden dehşetle dolu. Sadece, o hantal Erken Dönem Latincesinden İngilizce'ye çevirebildiğim kadınla bir tek paragrafı aktarma cesaretini göstereceğim.

"En derinlerdeki mağaralar, sıradan insan aklının kavrayabileceği yerler değildir," diye yazıyordu deli Arap. "Çünkü, buralardaki olağanüstü şeyler tuhaf ve korkunçtur. Ölü düşüncelerin yeniden yaşam bulup tuhaf bedenlere büründüğü yer lanetli; hiçbir aklın almadığı fikirlere sahip bir zihin günahkârdır! Ibn Schacabao çok yerinde olarak, içinde hiçbir büyücü yatmamış mezarların mutlu; büyücüleri küle dönüşmüş kentlerin geceleri huzurlu olduğunu söylemiştir. Çünkü, öteden beri söylenegelir ki, şeytana satılmış ruhlar kendi ölü toprağından can bulmayıp, çürümüşlükten iğrenç bir yaşam doğuncaya, toprağın kör leş-yiyicileri onu rahatsız edecek kadar kurnazlaşınca, başına bela kesilecek kadar anormal ölçüde büyüyünceye dek *bedenini kemiren aynı kuru* semirtip, yol gösterir. Topraktaki gözeneklerin yeterli olması gereken yerde gizlice büyük delikler kazılmış ve o şeyler, sürünmeleri gerekirken yürümeyi öğrenmişlerdir."

ADLANDIRILAMAYAN

Bir sonbahar günü, akşam üzeri, Arkham'daki eski mezarlıkta, on yedinci yüzyıldan kalma bakımsızlıktan harap olmuş bir mezarın üzerine oturmuş, adlandırılmayan hakkında ileri geri fikir yürütüyorduk. Bir ara mezarlıktaki dev bir söğüt ağacına, gövdesi okunaksız bir mezar taşını neredeyse bütünüyle yutmuş olan bir söğüt ağacına bakarak, ağacın dev köklerinin bu eski, ölü toprağından emmiş olması gereken hayalet kabilinden, ağza alınamayacak besinler hakkındagerçeklikten uzak bazı sözler söyledim; bunun üzerine arkadaşım sözlerimin saçmalığı yüzünden beni azarladı ve yüzyıldan fazla bir zamandır buraya hiç kimse gömülmediği için ağacın normalin dışında bir besini olamayacağını söyledi. Ayrıca, benim sürekli olarak "adlandırılmayan" ve "adı ağza alınamayan" şeylerden söz etmemin, ikinci sınıf bir yazar olarak bana epeyceuyan, çocukça icatlar olduğunu sözlerine ilave etti. Öykülerimi, kahramanlarımı felç eden, onları yaşadıklarını anlatacak cesaretten, sözcüklerden ve arkadaşlıklardan yoksun bırakan görüntü ve seslerle bitirmeye çok düşkündüm. Biz, şeyleri sadece beş duyumuz yoluyla ya da dinsel sezgilerimizle biliriz, dedi; bundan dolayı, gerçeğin sağlam tanımlarıyla ya da tanrıbilimin doğru öğretileriyle –özellikle de, gelenekler ve Sir Arthur Conan Doyle tarafından ne kadar değişikliğe uğratılmış olursa olsun Congregationalist'lerin öğretileriyle– açıkça tanımlanamayacak herhangi bir nesne veya görünüm olamazdı.

Joel Manton adındaki bu arkadaşım, pek öyle hararetli olmasa da sık sık tartışırdım. Kendisi, East High School'un müdürüydü; doğma büyüme Boston'luydu ve hayatın ince-likli çağrışımlarına karşı New England'lıların o kendinden hoşnut aldırılmazlıklarını paylaşıyordu. Onun görüşüne göre, sadece normal, nesnel deneyimlerimizin estetik anlamı vardı;

sanatçının görevi, aksiyon, aşırı sevinç ve şaşırtıcılıkla güçlü duygular uyandırmaktan çok, gündelik olayların doğru ve ayrıntılı bir şekilde yazıya geçirilmesiyle heyecandan uzak bir ilgi ve beğeniyi korumaktı. Özellikle, benim gizemli ve açıklanamaz şeylerle uğraşmama itiraz ediyordu; çünkü, doğaötesine benden daha fazla inamasına rağmen, bunların edebiyatın konusu olacak kadar sıradan şeyler olduğunu kabule yanaşmıyordu. Zihninin en büyük huzuru gündelik hayatın yeknesaklığından kaçışta ve alışkanlıklarla yorgunluğun, gerçek varoluşun basmakalıp örüntülerinden yarattığı imgelerin orijinal ve dramatik bir tarzda yeniden kurgulanmasında bulabilecek olması, onun kuşkulardan uzak, pratik ve mantıklı aklının alabileceği bir şey değildi. Onun için, tüm nesnelerin ve duyguların değişmez boyutları, özellikleri, nedenleri ve sonuçları vardı; zihinde bazen daha az geometrik, daha sıradışı ve daha az elverişli nitelikte görüş ve duyular olabildiğini belli belirsiz bilmesine karşın, ötesinde kalan hiçbir şeyin sıradan bir yurttaş tarafından yaşanamayağı ve anlaşılamayacağı gelişigüzel bir çizgi çekmekte, gelişigüzel bir kural koymakta haklı olduğuna inanıyordu. Ayrıca, hiçbir şeyin gerçekten “adlandırılmaz” olamayacağından neredeyse emindi. Böyle bir şey aklına yatmıyordu.

Sadece gözünün gördüğüne inanan birinin kendinden hoşnutluğuna karşı hayal gücüne dayanan, fizikötesi savlar ileri sürmenin boşuna olacağını çok iyi bilmeme karşın, bu akşamüstü sohbetinin gidişatı her zamanki tartışma sınırlarımızın dışına çıkmama yol açtı. Eskilikten ufalanan arduvaz mezartaşları, yaşlı ağaçlar ve az ötemizde uzanan, cadıların uğrak yeri kasabanın asırlık balıksırtı damları, bütün bunlar bende eserlerimi savunma arzusu uyandırdı ve çok geçmeden düşmana kendi silahlarıyla karşılık vermekteydim. Bir karşı saldırı başlatmak aslında hiç de zor değildi; çünkü, Joel Manton’ın gerçekte, kültürlü insanların çoktan bir yana bıraktıkları batıl inaçlara hâlâ bir miktar bağlı olduğunu biliyordum; bunlar, uzak yerlerde ölen insanların ortaya çıkması ve insanların, bütün hayatları boyunca baktıkları pencerelerde bıraktıkları izlenimler gibi inanışlardı. Köy kocakarılarının bu dedikodularının inanılır lığını artırmak için, yeryüzünde mad-

desel karşılıkları olan hayali tözlerin varlığına inandığımı ısrarla ileri sürdüm. Bu, normal tasımların ötesindeki olgulara inanıp inanmama meselesiydi; eğer ölmüş bir insan, görülür ya da hissedilir imgesini dünyanın ta öte ucundan ya da yüzyılların ötesinden gönderebiliyorsa, terkedilmiş evlerin akıl sahibi acayip varlıklarla dolu olduğunu ya da bu eski mezarlıkların maddi olmayan, korkunç akıllarla kaynadığını varsaymak neden saçma olsundu ki? Ve ruh insanların ona atfettiği şekilde kendini belli edebilmek için, maddenin yasalarıyla sınırlanamayacağına göre, insan gözlemciler için çok korkunç ve “adlandıramaz” olması gereken, fiziksel olarak yaşayan, belirli bir surete bürünmüş ya da bürünmemiş ölü şeylerin hayal edilmesi neden aşırılık oluyordu? Bu meseleler üzerinde düşünürken “sağduyu” denilen şeyin, düşgücü ve zihinsel esneklikten aptalca yoksunluktan başka bir şey olmadığı konusunda arkadaşımı hararetle temin ettim.

Alacakaranlığın çökmesi yakındı, ama ikimiz de konuşmaya son vermek için bir istek duymuyorduk. Manton, ileri sürdüğüm savlardan etkilenmiş benzemiyor ve kuşkusuz onu başarılı bir öğretmen yapan, kendi fikirlerinin doğruluğuna duyduğu güven ve gayretle savlarımı çürütmeye çalışıyordu; bense, yenilgiden korkmayacak kadar kendimden emindim. Karanlık çöktü, uzaklardaki pencerelerin bazıları zayıf ışıklarla aydınlandı, ama biz yerimizden kıpırdamadık. Mezarın üzerindeki oturma yerimiz çok rahattı ve sıkıcı arkadaşımın hemen arkamızdaki eski, harap olmuş tuğla duvardaki mağara gibi derin gediğe ya da bulduğumuz yerin, en yakınımızdaki ışıklı yolla aramıza giren on yedinci yüzyıldan kalma, terkedilmiş, yıkıldı yıkılacak ev yüzünden zifiri karanlığa boğulmasına aldırış etmeyeceğini biliyordum. Karanlıkta orada, terkedilmiş evin yakınındaki yarık yarık açılmış bu mezarın üzerinde oturup “anlatılmaz” üzerine konuştuk ve arkadaşım alaylarına son verdikten sonra, ona, en çok alay ettiği öykünün gerisindeki korkunç olayları anlattım.

Öykümün adı *Tavanarqısı Penceresi* idi ve *Whispers*’ın 1922 Ocak sayısında yayımlandı. Birçok yerde, özellikle de Güney’de ve Pasifik sahillerinde zayıf ve korkak ruhlu bazı aptalların şikâyeti üzerine dergiyi topladılar; ama New England

hiç heyecana kapılmadı ve aşırılıklarına omuz silkip geçti. Böylesi bir şeyin her şeyden önce biyolojik açıdan imkânsız olduğu, kırsal alanda fısıltılarla anlatılan ve Cotton Mather'in,²⁵ anlaşılması güç *Magnalia Christi Americana*'sına almak aptallığını gösterdiği, pek de gerçeğe benzemediği için dehşet verici olayın geçtiği yerin adını onun bile vermeye cüret edemediği, o zırva masallardan biri olduğu ileri sürüldü. Ve eski gizenin basit ayrıntılarını abartmış olduğum konusuna gelince, olacak şey değil bu – ikinci sınıf, budala ve hayalci yazarlara has bir üslupla yazdım her şeyi. Mather, aslında o şeyin doğmuş olduğunu anlatmıştı, ama onun büyüyeceğini, geceleri insanların pencerelerinden bakacağını ve yüzyıllar sonra birisi onu pencerede görüp de saçlarını neyin ağarttığını anlata-maz duruma düşünceye kadar bir evin tavanarasında cismen ve ruhen saklanacağına değersiz bir duyumcudan başka kim inanırdı ki? Bütün bunlar hoş kokulu çerçöpten başka bir şey değildi ve arkadaşım Manton bu gerçek üzerinde ısrarla durmayacak kadar alık değildi. O zaman, oturduğumuz yerden bir mil kadar ötedeki bir ailenin belgeleri arasında bulunan ve 1706-1723 yılları arasında tutulmuş eski bir günlükte bulduğum şeyden, atalarımın göğüs ve sırtlarındaki –günlükte tarif edilen– yaralarla ilgili bazı hakikatlerden bahsettim ona. Ayrıca, bölgede yaşayan başka insanların korkularını, kuşaktan kuşağa bu korkularını nasıl fısıltılarla aktardıklarını ve 1793'te terk edilmiş bir eve, orada bulunmasından şüphelenilen izleri bulmak için giren bir gencin nasıl delirdiğini anlattım.

Büyülü bir şey olmalıydı – Massachusetts'da, Püriten çağda duyarlı araştırmacıların korkuyla titremelerine şaşmamalı. Yüze-yin altında olup bitenler hakkında çok az şey biliniyor – çok az şey; yine de, bir anlığına da olsa, zaman zaman iğrenç, kokuşmuş bir iltihap yüzeye çıkmıyor değil. Büyücülük dehşeti, insanların baskı altındaki beyinlerinde sürekli olarak endişe yaratan şeyler üzerine düşürülmüş korkunç bir ışık demetiy-

25) Cotton Mather (1663-1718): 17. yüzyılda New England'da Püritenliğin ateşli savunucusu bir aileden, Babası Increase Mather gibi halkı "hayalet karutı"nın kullanılmasına karşı uyarın, 400'den fazla kitabın yazarı, Amerikalı teolog (Ana Britannica).

di, ama bu bile pek önemli sayılmazdı. Güzellik diye bir şey yoktu, özgürlük de yoktu – bunu mimariye, evlerden arta kalanlara ve serbestçe konuşamayan ilahiyatçıların zehirli vaazlarına bakarak çıkarabiliyoruz. Bu paslı demirden deli gömleğinin içinde, anlaşılmaz şekilde çabuk çabuk konuşan iğrençlik, sapıklık ve şeytana tapınma pusudaydı. Adlandırılmayanın ilahlaştırılması gerçekte işte burada yatıyordu.

Cotton Mather, karanlık bastırdıktan sonra hiç kimsenin okumaması gereken o şeytani altıncı kitabında sözünü hiç sakınmadan lanet yağdırmıştı. Mather, kehanet sahibi bir Yahudi'nin hoşgörüsüzlüğüyle, o günden bu yana hiç olmadığı kadar özlü sözlerle ve hiçbir şaşkınlığa düşmeden, yaratılmış olan, hayvandan öte, ama bir insan da olmayan, sokur gözlü bir yaratığı ve böyle bir gözü olduğu için astıkları, çılgınlık atan zavallı sarhoşu anlattı. O, cesaretle bu kadarını anlattı, ama ondan sonra olup bitenler hakkında hiçbir imada bulunmadı. Ya bilmiyordu, ya da biliyordu, ama anlatmaya cesaret edemiyordu. Daha başkaları biliyor, ama anlatma cesaretini gösteremiyorlardı – her ne kadar, en cesur insanların bile kanını donduracak kaçamaklı söylentilerin izi sürülebilirse de, herkesin uzak durduğu bir mezarın yanına arduvazdan yazısız bir mezartaşı koymuş olan, ruhen çökmüş, kalbi kırık, çocuksuz yaşlı bir adamın evindeki tavanarasına çıkan merdivenlerin kapısına vurulmuş kilitten neden alçak sesle söz ettikleri konusunda açık bir işaret bulunmamaktadır.

Her şey –geceleri pencerelerde veya ormanın kıyısındaki ıssız çayırdaki görülen sokur gözlü yaratıklarla ilgili alçak sesle gizlice anlatılan bütün o öyküler– bulduğum eski günlükte yazılıydı. Atalarımın birini dar bir vadi yolunda bir şey yakalamış, göğsünde boynuz izleri, sırtında maymununkine benzer bir pençenin izlerini bırakmıştı ve daha sonra topraktaki izler araştırıldığında, çift toynaklı hayvan izleriyle karışık belli belisiz insanımsı izler bulundu. Bir defasında, bir posta süvarisi şafaktan önceki alacakaranlıkta Meadow Hill'de bir ağaç dalından ötekine atlayarak kaçan adsız korkunç bir şeyi kovalayan ve ona seslenen yaşlı bir adam gördüğünü söyledi ve birçokları ona inandı. Elbette, kalbi kırık, çocuksuz, yaşlı adam 1710

yılında bir gece, kendi evinin arka tarafındaki, arduvazdan yazısız mezar taşını gören yeraltı kemerine gömüldüğünde tuhaf konuşmalar oldu. Tavanarası kapısını hiç açmadılar; evi, ürkütücü ve terk edilmiş bir halde olduğu gibi bıraktılar. Evden sesler geldiğinde, tır tır titreyerek kısık seslerle konuştular ve tavanarasına açılan kapıdaki kilidin sağlam olmasını umdular. Sonra, papaz evinde bir tek allahın kulunu canlı ya da tek parça bırakmayan dehşet yaşanınca, bu umutları suya düştü. Aradan geçen yıllarla, söylenceler hayali bir nitelik kazanır – o şeyin, eğer yaşayan bir şey idiye, ölmüş olduğunu sanıyorum. Anısı korkunç bir surette – çok gizli olması nedeniyle daha da korkunç bir surette– uzun süre zihinlerden silinmedi.

Benim bu öyküyü anlatışım sırasında, arkadaşın Manton tam bir sessizliğe gömüldü; sözlerimin onu etkilemiş olduğunu görüyordum. Sustuğumda gülmeyip, 1793'te deliren ve muhtemelen benim öykümün kahramanı olan delikanlıya ne olduğunu sordu ciddiyetle. Ona, delikanlının bu herkesin korktuğu, terkedilmiş eve neden girmiş olduğunu anlattım ve delikanlının, orada oturanların camlarda gizli imgelerinin kaldığına inanması yüzünden oraya girmek zorunda olduğuna işaret ettim. Delikanlı, gerisinden bakılıncagörülen şeyler hakkında anlatılan öyküler yüzünden, pencereden bakmak üzere bu dehşet verici tavanarasına girmiş ve delice çılgınlık atarak dönmüştü.

Ben bunları söylerken Manton çok düşünceli görünüyordu, ama sonra yavaş yavaş eski eleştirel tavrına geri döndü. Tartışma hatırına, bir zamanlar doğadışı bir canavarın varolduğu kabul edilecek bile olsa, doğanın en hastalıklı sapkınlığının bile *adlandırılmaz* ya da bilimsel bakımdan tanımlanamaz olması gerekmediğini anımsattı. Zihin açıklığına ve sabrına hayran kaldım ve ona yaşlı insanlardan topladığım daha ayrıntılı bilgileri aktarmaya başladım. Bu defa anlattığım hayalet öyküleri, orada burada görülen ve organik olamayacak kadar korkunç canavarlara; aysız gecelerde etrafta dolaşan, sık sık eski eve, evin gerisindeki yeraltı kemerine ve bir fidanın, yazısı okunamayan bir mezar taşının yanı başında sürgün verdiği yerdeki mezara uğrayan bazen görünür, bazen sadece hissedilir dev hayvanlara ilişkindi. Bu canavarlar, doğruluğu kanıt-

lanmamış söylentilerde anlatıldığı gibi, insanları boynuzlamış ya da boğazlarını sıkarak öldürmüş olsun veya olmasın, güçlü ve sürekliliği olan bir etki yaratmıştır ve son iki nesil tarafından büyük ölçüde –muhtemelen üzerinde kafa yorulmaması nedeniyle– unutulmuş olsa da, yörenin yaşlılarının yüreklerine hâlâ esrarengiz bir şekilde korku salmaya devam etmektedir. Ayrıca, estetik kuramı açısından bakıldığında, eğer insan denilen yaratığın psişik dışavurumları bu kadar acayip çarpıklıklarsa, birbiriyle çelişmeyen hangi önerme, kötücül ve kaotik bir sapıklık olarak, tabiata karşı marazi bir günah olarak böylesine biçimsiz ve çirkin bir belirsizliği ifade edebilir veya betimleyebilir? Melez bir kâbus yaratığının ölü beyni tarafından şekillendirilmiş olarak, böylesine esastan yoksun bir dehşet, olanca iğrenç gerçekliğiyle, varlığını bas bas bağırarak *adlandırılmayan*’ı oluşturmaz mıydı?

Vakit artık epey ilerlemiş olmalıydı. Son derece sessiz bir yarasa yanımdan sürünür gibi geçti ve sanırım Manson’a da dokundu; çünkü karanlıkta göremesemde, kollarını kaldırdığını hissettim. Manson tam o anda konuşmaya başladı.

“Tavanarası pencereli bu ev hâlâ ayakta ve terk edilmiş durumda mı?”

“Evet,” diye yanıtladım, “evi gördüm.”

“Peki, orada bir şey bulabildin mi – tavanarasında veya başka bir yerde?”

“Yukarıda, saçakların altında bazı kemikler vardı. Bunlar, delikanlının gördüğü şeyler olabilir –eğer duyarlı biri idiyse, aklını oynatması için pencerede başka bir şey görmesine gerek yoktu. Kemiklerin hepsi aynı şeye ait idiyse, bu şey karabasanı andıran bir canavar olmalıydı. Böylesi kemikleri ortada bırakmak büyük bir günah olurdu; bu yüzden yanımda bir torbayla yeniden eve gittim ve kemikleri toplayıp evin arkasındaki mezara götürdüm. Mezarın üzerinde, onları dökebileceğim bir delik vardı. Aptallık ettiğimi sanma – o kafatasını görmeliydin. On santim uzunluğunda boynuzları vardı, ama yüzü ve çenesi tıpkı seninki ve benimki gibiydi.”

Sonunda, iyice yanıma sokulan Manton’ın bedeninden ürpermeler geçtiğini hissedebiliyordum. Ama, merakını yenemiyordu.

“Peki, pencere camlarından ne haber?”

“Hepsi yok olmuştı. Pencerelerden birindeki cam çerçevesiyle birlikte yok olurken, diğerlerinde, en küçük baklava dilimi delikte bile cam namına bir şey kalmamıştı. 1700’den önce kullanımdan kalkan kafesli eski pencerelerdendi. Bu pencerelerde yüz yıldır, belki de daha uzun bir süredir cam olduğunu sanmıyorum – o kadar ileri gittiyse, camları belki de delikanlı kırmıştır; ancak söylenece bu konuda bir şey söylemiyor.”

Manton, yeniden düşünceye daldı.

“Bu evi görmek isterdim, Carter. Nerede bu ev? Camlı ya da camsız, onu biraz incelemeliyim. Sonra, şu senin kemikleri doldurduğun mezarı ve taşında yazı olmayan diğer mezarı da – her şey oldukça korkunç olmalı.”

“Onu gördün bile – hava kararınca kadar.”

Arkadaşım beklemediğim kadar gergindi; bu zararsız oyuna sinirlenerek benden uzaklaşmaya ve aynı anda da, daha önce baskı altında tuttuğu sinirlerinin boşanmasıyla avaz avaz bağır-maya başladı. Tuhaf bir çığlıktı bu, daha korkuncuysa, bu çığ-lığa cevap verilmiş olmasıydı. Arkadaşımın çığlıkları hâlâ yan-kılanırken, zifiri karanlığın içinden bir gıcirtı duydum ve arkamızdaki lanetli eski evin kafesli pencerelerinden birinin açıl-makta olduğunu anladım. Diğer pencerelerdeki çerçeveler çoktan düşmüş olduğuna göre, bu, o şeytani tavanarası odası-nın tüyler ürpertici, camsız penceresi olmalıydı.

Sonra, korkulan taraftan iğrenç, pis kokulu buz gibi bir hava esti, ardından da yanı başımdaki yıkık mezardan –insan ve canavar mezarından– iç paralayıcı bir çığlık yükseldi. He-men ardından, niteliği anlaşılamayan, devasa boyutlardaki görünmez bir varlığın indirdiği müthiş bir darbeyle oturdu-ğum iğrenç yerden tepetaklak yuvarlandım; ben mezarlığın kök tutmuş iğrenç toprağında boylu boyunca uzanmış yatar-ken, mezardan öyle boğuk gümbürtüler ve vızıltılar geliyor-du ki, düşgücüm karanlığı Milton’un²⁶ şekilsiz, lanetli ordula-rıyla doldurdu. Buz gibi kavurucu soğuk rüzgâr bürgeaçlar

26) John Milton (1608-1674): İngiliz şair; *Paradise Lost*’un (Yitik Cennet’in) yazarı. (ç.n.)

oluşturuyor, gevşeyen tuğlalardan ve duvarın sıvasından takırtılar geliyordu, ama bereket versin, bunun ne anlama geldiğini öğrenemeden bayıldım.

Benden daha ufak tefek olmakla birlikte benden daha sağlam bir bünyesi olan Manton, daha fazla yara almış olmasına karşın benimle aynı anda açtı gözlerini. Yataklarımız yan yanaydı, daha birkaç saniye geçmeden St. Mary's Hospital'da olduğumuzu anlamıştık. Görevliler merakla başımıza toplanmış, buraya nasıl getirildiğimizi anlatarak belleğimizi toparlamamıza yardımcı olmaya çalışıyorlardı ve kısa bir süre içinde, Meadow Hill'in ötesinde, eski mezarlıktan bir mil uzakta, eskiden bir mezbananın bulunduğu varsayılan ıssız bir tarlada öğle vakti bir çiftçi tarafından bulunmuş olduğumuzu öğrendik. Manton'un göğsünde iki berbat yarası ve sırtında daha az önemli bazı kesikler ve oyuklar vardı. Ben o kadar ciddi yaralanmamıştım, ama gövdem çok şaşırtıcı türden kamçı izleri ve çürüklerle kaplıydı; bu izlerin arasında bir çift toynağın bırakmış olduğu izler de vardı. Manton'ın benden daha çok şey bildiği açıktı, ama yaralarımızın niteliğini öğreninceye kadar, şaşkınlık içindeki hekimlere hiçbir şey anlatmadı. Sonra, öfkeli bir boğanın hücumuna uğramış olduğumuzu söyledi – gerçi, böyle bir hayvan bu izleri açıklamaya yetmezdi ya.

Doktorlarla hemşirelerin odadan çıkmasından sonra, huşu içinde fısıltıyla seslendim:

“Aman yarabbi, Manton, *neydi o öyle?* Şu yaralar –*onun gibi miydi?*”

Zaten beklediğim yanıtı fısıltıyla verdiğinde, övünç duyamayacak kadar şaşkınlık içindeydim.

“Yo – *hiç de öyle değildi.* O her yerdeydi –jelatin gibi –balçık gibi bir şeydi; ama yine de bir şekli vardı, belleğimde yer eden bütün şekillerin ötesinde, dehşetin binlerce şekline sahipti. Gözler vardı – sokur bir göz. Bir kuyuydu –bir burgaçtı – iğrençliğin son merhalesiydi. Carter, o *adlandırılmayan*’dı!”

FİRAVUNLARLA BİRLİKTE MAHPUS*

Gizem gizemi çeker. Adımın anlaşılmayan numaraların usta sihirbazına çıkmasından bu yana, işimin, insanları ilgi ve faaliyet alanlarım arasında bağlar kurmaya sevkettiği tuhaf hikâye ve olaylarla karşılaştım. Bunlardan bazıları son derece önemsiz ve konu dışı, bazıları oldukça çarpıcı ve düşündürücü iken, bazıları acayip ve tehlikeli tecrübeler yaşamama sebep oldu, bazıları da beni geniş kapsamlı bilimsel ve tarihsel araştırmalar yapmaya itti. Bu konulardan çoğunu anlattım ve serbestçe anlatmaya da devam edeceğim; ama bunlardan biri var ki anlatmak hususunda son derece gönülsüzüm; şimdi de, ailemin diğer üyelerinden bazı şeyler duymuş olan bu derginin yayıncılarının beni fazlasıyla sıkıştırmaları üzerine anlatıyorum.

Şimdiye dek herkesten gizlediğim konu, on dört yıl önce Mısır'a yaptığım, işimle ilgili olmayan bir geziyle ilgili; bu konuyu herkesten gizlemek için çok yerinde nedenlerim var. Birincisi, piramitlerin başına üşüşen kalabalığın besbelli ki bilmediği, ancak onlardan büsbütün habersiz olamayacak Kahireli yetkililerin büyük bir gayretle gizlemeye çalıştıkları anlaşılan bazı sugötürmez gerçekleri ve durumları istismar etmeye karşıyım. İkincisi, benim kendi fantastik düşgücümün önemli bir rol oynamış olması gereken bir olayı anlatmaktan hoşlanmıyorum. Gördüğüm –ya da gördüğümü sandığım– şey, elbette meydana gelmedi; bu durum daha çok, eski Mısır uygarlığı üzerine son zamanlarda okuduğum şeylerin ve içinde bulunduğum çevrede bu konuda doğal olarak yapılan tartışmaların bir sonucu olarak görülmelidir. Yeterince korkunç olan gerçek bir olayın yarattığı heyecanla kanatlanan düş gücüm,

* Harry Houdini ile birlikte kaleme alınmıştır.

hiç kuşku yok ki, çok uzak bir geçmişte kalan o acayip gecede korkularımın doruğa çıkmasına yol açmıştı.

Ocak 1910'da, İngiltere'deki sözleşmemi tamamlayıp Avustralya tiyatrolarında bir turneye çıkmak için sözleşme imzalamıştım. Yolculuk için bol bol zaman tanınmıştı; bu zamanın çoğunu beni en çok ilgilendiren yerleri ziyarete ayırmaya karar verdim; böylece yanıma eşimi de alıp, geze dolaşa hoşça vakit geçirerek Kıta Avrupa'sını aşip Marsilya'da, P&O şirketinin Port Said'e giden vapuru *Madwa*'ya bindik. En sonunda Avustralya'ya doğru yola çıkmadan önce, Port Said'den başlayarak aşağı Mısır'ın en önemli tarihi yerlerini gezmek niyetindeydim.

İşinden uzakta bir sihirbazın başına gelecek türden eğlence- li olaylarla şenlenen yolculuğumuz gayet hoş geçiyordu. Sakin bir yolculuk yapabilmek için adımı gizli tutmak niyetindeydim, ama yolcuları şaşırtmaya heveslenen bir meslektaşımın sıradan numaralarının beni aynı numaraları daha başarıyla tekrarlamaya kışkırtması yüzünden kendimi ele vermek zorunda kaldım; kim olduğum ortaya çıktı. Bunlardan, olayların üzerine olan belirleyici etkisi nedeniyle söz ediyorum – Nil vadisine dağılmak üzere olan gemi dolusu turistin önünde maskemi alaşağı etmeden önce bu etkiyi hesaplamam gerekirdi. Bundan sonra nereye gidersem gideyim kimliğim biliniyordu; bu da karımla beni o çok aradığımız huzur dolu göze çarpmayıştan yoksun bıraktı. İlginç şeyler görmek için seyahat ederken, ilginç bir şey olarak incelenmeye katlanmak zorunda kaldım.

Mısır'a pitoresk ve gizemli şeyler görmek için gelmiştik, ama gemi Port Said'e yanaşıp da yolcuları sandallarla kıyıya çıkardığında pek bir şey göremedik. Alçak kum tepeleri, sığ suda yükselip alçalan şamandıralar ve De Lesseps²⁷ heykeli dışında ilginç hiçbir şeyin bulunmadığı kasvetli, küçük bir Avrupa kasabası zamanımızı harcamaya değecek daha ilginç yerlere gitme konusunda sabırsızlığımızı artırdı. Biraz tartıştıktan sonra zaman yitirmeden Kahire'ye ve piramitlere; sonra da Avustralya'ya giden gemiye binmek üzere İskenderiye'ye gi-

27) Ferdinand-Marie de Lesseps (1805-1894): Lesseps Vikontu Fransız diplomat; Süveyş Kanalı'nın açılmasına önayak olanlardan. (ç.n.)

dip, bu eski Yunan-Roma metropolünde görmeye değer ne kalmışsa onları görmeye karar verdik.

Tren yolcuğu katlanılmayacak gibi değildi ve sadece dört buçuk saatimizi aldı. İsmailiye'ye kadar rotasını takip ettiğimiz Süveyş Kanalı'nın büyük bölümünü gördük ve daha sonra gözümüze ilişen Orta Krallık'tan kalma restore edilmiş bir tatlı su kanalı Eski Mısır'ı bize biraz gösterdi. En sonunda gittikçe koyulaşan karanlıkta ışıldayan, Kahire'yi; bir takımyıldız gibi göz kırpan ve büyük Merkez Garı'nda durduğumuzda tümünden ışığa kesen kenti gördük.

Ama bizi bir kere daha düş kırıklığı bekliyordu, çünkü giysiler ve kalabalıklar dışında gördüğümüz her şey Avrupa tarzındaydı. Hiçbir güzelliği olmayan bir metro bizi otomobillerin, taksilerin, tramvayların kaynaştığı, yüksek binalar üzerinde parıldayan elektrik ışıklarıyla pırıl pırıl bir meydana çıkardı. Adını bu yakınlarda 'Amerikan Cosmograph' olarak değiştirmiş olan bir tiyatrodan boş yere sahneye çıkmam için ricada bulundularsa da, ben sadece izleyici olarak içeri girdim. Ustalıkla yapılmış, geniş caddelerde hızla yol alan bir taksiyle Sheppard's Hotel'e gittik; lokantasındaki mükemmel servisi, asansörleri ve genellikle Anglo-American lüksü içinde gizemli Doğu'dan ve uzak geçmişten geriye bir şey kalmamıştı.

Ama ertesi gece büyük bir memnuniyetle, tam *Binbir Gece Masalları atmosferinin* ortasına düştük; Kahire'nin dolambaçlı yolları ve egzotik ufuk çizgisinde Harun Reşid'in Bağdat'ı sanki yaşamaya devam ediyordu. Özgün mahalleler ararken Baedeker'imizin²⁸ yol göstericiliğinde, doğuya gitmiş, El-Muski boyunca ilerleyerek El-Azbakiye Bahçelerine ulaşmış ve çok geçmeden de –daha sonraki gelişmelere rağmen– mesleğinin ustası olmasından kuşku duyulamayacak, şamatacı bir turist rehberinin eline düşmüştük.

Otele ruhsatlı bir turist rehberi için başvurmam gerektiğini ancak daha sonra anladım. Bir Firavuna benzeyen ve adının 'Abdul Reis el Drogman' olduğunu söyleyen, sesi boşluktan

28) Baedeker: Gezi rehberi kitabı. Gezi rehberi kitapları basan Alman Karl Baedeker'in (1859) adından. (ç.n.)

geliyor gibi, tıraşlı ve nispeten eli yüzü düzgün bu adamın kendi türünden insanlar üzerinde büyük bir nüfuzu olduğu görülüyordu; ama daha sonra polis onu tanımadığını söyleyerek 'reis'in sadece yetke sahibi herhangi biri olduğunu ileri sürdü; 'Drogman'a gelince, turist gruplarına rehberlik eden 'dragoman'ın beceriksizce bir uyarlamasından başka bir şey değildi.

Abdul bizi, daha önce sadece hakkında bir şeyler okumuş ve düşlerimizde canlandırmış olduğumuz harikalar arasında dolaştırdı. Eski Kahire'nin kendisi bir öykü kitabıydı bir düştü – niteliği bilinmeyen hoş kokularla dolu, labirenti andıran dar sokaklar; kaldırım taşı döşeli caddeler üzerinde birbirine değdi degecek arabesk balkonlar ve cumbalar; sokaklarda tuhaf çıgıllıklar, şaklayan kırbaçlar, tıkr tıkr giden atlı yük arabaları, şıkırdayan paralar, anıran eşeklerle Şark'a has başdöndürücü bir hayhuy; rengârenk giysilerin, peçelerin, türbanların ve serpuşların durmadan değişen görüntüsü ve hepsinin üzerinde, girintilere çömelmiş kör dilencilerin sızıldanan sesleri ve koyu mavisi hiç değişmeyen bir gökyüzüne doğru uzanan zarif minarelerden müezzinlerin etkileyici bir sesle okudukları ezanlar.

Üstü örtülü, sessiz sakın çarşılar da daha az çekici değildi. Baharat, parfüm, hoş kokulu tespihler, halılar, ipekliler ve pirinç – ihtiyar Mahmut Süleyman yapış yapış şişeleri arasında bağdaş kurmuş otururken, gevezelik eden gençler eski bir sütunun –muhtemelen Augustus'un üç Mısır lejyonundan birini yerleştirdiği, yakınlardaki Heliopolis kentinden alınmış Roma-Karinthos tarzı bir sütunun– içi oyulmuş başlığında hardal dövüyorlardı. Antikite, egzotizmle karışmaya başlamıştı. Ve sonra camilerle müzeler – hepsini gördük ve Arap eserlerinden aldığımız hazzın, değer biçilemez hazineleri müzelerde sergilenen Firavunlar Mısır'ının gizemli çekiciliği tarafından alt edilmesine izin vermedik. Hazzın doruğundaydık ve o an için tüm dikkatimizi, Arap Çölü kıyısındaki büyümlü kabristanlarda muhteşem cami-mezarları parıldayan halifelerin ortaçağlardaki Sarazen²⁹ haşmeti üzerine yoğunlaştırmıştık.

29) Sarazen: Haçlı seferleri sırasındaki Müslüman veya Arap kişi. Suriye ve Arabistan arasındaki çöllerde yaşayan kabilelerin bir ferdi; geniş anlamıyla Arap. (ç.n.)

Sonunda Abdül bizi Şaria Mehmed Ali boyunca yürüterek eski bir cami olan Sultan Hasan Camiine ve kulelerle çevrili Babül-Azab'a götürdü; buradan itibaren unutulmuş piramitlerin taşlarından Selahattin Eyyubi'nin bizzat inşa ettiği görkemli kaleye çıkan bir geçidin dik duvarları başlıyordu. Sarp kayalığı tırmanıp, modern bir cami olan Mehmed Ali Camiinin etrafından dolanarak, başdöndürücü yükseklikteki parmaklıklardan gizemli Kahire'yi –oymalı kubbeleri, incecik minareleri ve ışığa boğulmuş bahçeleriyle altın rengine kesmiş Kahire'yi– seyretmeye başladığımızda güneş batmak üzereydi.

Kentin çok uzaklarında yeni müzenin Roma tarzı büyük kubbesi yükseliyordu ve onun ötesinde –bütün zamanların ve hanedanların anası esrarlı sarı Nil'in karşı yakasında– Libya Çölünün tehditkâr kumları dalgalı, yanardöner ve daha eski muammalarla kötücül pusuya yatmış uzanıyordu.

Al bir renge bürünmüş güneş, Mısır akşamlarının amansız soğuşunu da beraberinde getirerek iyice alçaldı ve dünyanın kenarında Heliopolis'in eski tanrısı –Re-Harakhte, Ufuk-Güneş– gibi havada asılı dururken, Gize piramitlerinin –o uzak Teb kentinde Tutankamon altın tahtına çıktığında binlerce yıldan beri ayakta durmakta olan bu Paleojen dönemden kalma mezarların– bir yangıneri kızılığindeki gökyüzüne vuran kapkara silüetlerini gördük. O zaman Arap Kahire ile işimizin bittiğini, artık eski çağların Mısır'ının daha derin sırlarını –Amon'la Re'nin kara Kem'inin, İsis'in ve Osiris'in sırlarını– görmemiz gerektiğini anladık.

Ertesi sabah bir faytona binerek koca koca lebbakh ağaçlarının bulunduğu Cezire adasından ve batı kıyısındaki küçük bir İngiliz köprüsünden geçerek piramitleri ziyaret ettik. Kıyıyı izleyen yol boyunca sıra sıra dev lebbakh ağaçlarının arasından ve çok büyük Hayvanat Bahçesinin içinden geçerek, asıl Kahire'ye yeni bir köprüünün yapılmakta olduğu Gize varışlarına ulaştık. Sonra Şaria-el-Haram boyunca içeriye doğru yönelerek durgun kanallar ve harap köyler bölgesinden geçtik ve sonunda, yol kıyısındaki su birikintilerine ters yansımaları düşen yolculuğumuzun hedefi, sabah pusunun içinden bir hayalet gibi ortaya çıktı; Napoléon'un sefere katılan askerle-

rine söylediği gibi bu şey kırkyüzyıldan beri yukarılardan bize bakıyordu.

Yol şimdi birdenbire dikleşmişti; sonunda tramvay istasyonu ile Mena House Hotel arasındaki aktarma noktasına ulaştık. Piramit biletlerimizi alma becerisini gösteren Abdul Reis, biraz ötedeki kerpiç evli, harap bir köyde yaşayan ve gelip geçenlerin başına bela kesilen, velvelecî bedevî kalabalığına nasıl davranılacağını çok iyi biliyor gibiydi; çünkü onları yeterince uzakta tutmayı ve bize mükemmel bir çift deve bulmayı başardı ve develerimizin yönetimini bir işe yaramaktan çok masrafa yol açan birtakım adamlarla çocuklara bırakarak kendisi bir eşeğe bindi. Aşmamız gereken mesafe o kadar kısaydı ki, aslında develere hiç ihtiyaç yoktu; bununla birlikte, tecrübelerimizin arasına bu zahmetli çöl ulaşım aracını da katmaktan dolayı hiç üzüntü duymadık.

Piramitler yüksek kayalık bir düzlüğün üzerinde yükseliyordu. Bu grup, Nil'in aynı yakasında, Gize'nin bir miktar güneyinde uzanan, İÖ 3400–2000 yılları arasında en parlak günlerini yaşamış ve şimdi yok olmuş başkent Memphis'in yakınlarında inşa edilmiş krallık ailesine ve soylulara ait mezarların en kuzeyindeki diziyi oluşturuyordu. Piramitlerden en yükseği –yeni yolun en yakınında yer alıyordu– Kral Keops ya da Hufu tarafından İÖ 2800 civarında inşa ettirilmişti ve yüksekliği 150 m'den fazlaydı. Bu piramitten güneydoğuya doğru bir hat üzerinde, bir kuşak sonra Kral Kefren tarafından inşa ettirilmiş olan ve biraz daha alçak olmasına karşın, yüksek bir yerde durduğu için daha büyük gözükten ikinci bir piramit ve İÖ 2700 civarında Kral Mikerinos tarafından inşa ettirilmiş ve diğerlerine göre oldukça küçük üçüncü bir piramit bulunmaktaydı. Düzlüğün kenarına yakın ve ikinci piramitin tam doğusunda, muhtemelen restorasyonunu yaptıran kralın, Kefren'in dev bir portresini oluşturmak üzere yüzü değişikliğe uğratılmış, anormal derecede büyük –insanlığın ve anıların karşısında dilsiz, alaycı ve akıllı– Sfenks duruyordu.

Birçok yerde daha küçük piramitler ve piramit kalıntıları vardı; bütün düzlük kraliyet ailesinden daha alt sırada yer alan soyluların mezarlarıyla doluydu. Bu mezarlar başlangıçta, bir

örneği de New York Metropolitan Müzesi'ndeki Perneb'in Lahti'nde görüldüğü üzere, diğer Memphis mezarlıklarında olduğu gibi, *mastaba*'larla,³⁰ derin mezar çukurunun üzerindeki taş peyke benzeri yapılarla diğer mezarlardan ayırt ediliyordu. Ama, Gize'deki tüm böylesi görünür unsurları zaman ve yağmacılık silip süpürmüştü; eskiden var olduklarına tanıklık etmek üzrere geriye sadece kimisi kumla dolu, kimisi arkeologlar tarafından temizlenmiş, taştan oyulmuş mezar çukurları kalmıştı. Her mezarla bağlantılı olarak, ölünün etrafta dolaşan *ka*'sına ya da yaşamının özüne rahiplerin ve yakınlarının yiyecekler sundukları, dualar ettikleri birer küçük tapınak bulunuyordu. Küçük mezarların tapınakları kendi *mastaba*'ları ya da üst yapıları içinde yer alırken, firavunların yattığı piramitlerin ayrı birer tapınağı bulunmaktaydı; her piramitin doğusunda yer alan bu tapınaklar, kayalık düzlüğün kenarındaki büyük bir giriş tapınağına ya da tapınak kapısına bir geçitle bağlanıyordu.

İkinci piramite açılan ve rüzgârın yığdığı kumların altında kalmış olan giriş tapınağı, Sfenks'in güney doğusunda ağzı açık biryeraltı mağarası gibiydi. Bu tapınağın "Sfenks'in Tapınağı" olduğu ısrarla anlatılagelmiştir; eğer Sfenks gerçekten de ikinci piramiti yaptıran Kefren'i temsil ediyorsa, bu doğru bir adlandırmadır. Sfenks'in Kefren öncesi dönemine ilişkin pek hoş olmayan hikâyeler anlatılmaktadır –ama, daha önceki yüzleri ne olursa olsun, insanların bu azametli heykele korkmadan bakabilmesi için hükümdar onun yüzünü kendi yüzüne benzeterek yeniden yaptırmıştır.

Kefren'in, şu anda Kahire Müzesi'nde sergilenen ve gördüğümde huşu içinde kaldığım, doğal boyutlarındaki diyorit heykeli bu giriş tapınağında bulunmuştu. Tüm binanın şimdi kazılarak ortaya çıkarılıp çıkarılmadığını bilmiyorum; ancak 1910'da büyük kısmı toprak altındaydı ve giriş geceleri engelleniyordu. İşin başında Almanlar vardı, ancak savaş yüzünden

30) Mastaba: Memphis hanedanları zamanındaki Mısır mezarı; yanları eğimli, üstü düz ve dikdörtgen biçiminde taş mezar. Arapçada taş peyke anlamına gelen *maştabah* kelimesinden. (ç.n.)

ya da başka nedenlerle çalışmaya ara vermişlerdi. Kendi tecrübelerimi ve bedevilerin Kahire'de umursanmayan ya da bilinmeyen bazı dedikodularını göz önüne alınca, yan dehlizlerden birindeki, firavun heykelleriyle babun heykellerinin garip bir şekilde yan yana bulunduğu bir kuyuyla ilgili gelişmeleri bilmek için neler vermezdim ki!

O sabah deve üzerinde kat ettiğimiz yol, keskin dönemeçlerle ahşap polis karakolunu, postaneyi, eczaneyi ve solda kalan dükkânları geçip, kayalık düzlüğe tırmanan bir dönemeç yaptıktan sonra güneye ve doğuya doğru ilerleyerek bizi Büyük piramitin rüzgâr altı tarafında çölle karşı karşıya getirdi. Dev taş yapıyı geçtik ve ötesinde ebedi Nil'in doğuya doğru parıldadığı, ebedi çölün titrek titrek batıya doğru ışıldadığı küçük piramitler vadisini seyrederek doğu yüzüne dolaştık. Üç büyük piramit hemen önümüzde bir hayalet gibi yükseliyordu; en büyüklerinin dış kaplaması yoktu, yapımında kullanılan taşlar tüm heybetiyle gözler önündeydi, ama diğerlerinin, onları zamanında düzgün ve tamamlanmış gösteren kaplamaları vardı yer yer.

Hiç oyalanmadan Sfenks'e doğru indik ve o görmeyen, korkunç gözlerin büyüğü altında adeta dilimiz tutuldu. Geniş taş göğsünde, sonuncu hanedanlıklardan biri döneminde yanlışlıkla imgesinin Sfenks olduğu sanılan Re-Harakhte'nin amblemini seçer gibi olduk ve pençeleri arasındaki tabletin kumla örtülü olmasına karşın, IV. Tutmosis'in tabletin üzerine kazdırdığı yazıyı ve hânüz bir prensken gördüğü düşününce anımsadık. İşte o zaman Sfenks'in gülümsemesi bizi belli belirsiz huzursuz etti ve bu canavar yaratığın altındaki, kimsele- rin ima etmeye cüret bile edemediği derinliklere –kazılarla ortaya çıkardığımız Mısır hanedanlarından daha eski gizemlerle bağlantılı olan ve eski Nil Panteon'undaki anormal hayvan başlı tanrılarla uğursuz ilişkisi süren derinliklere– kadar inen yeraltı geçitlerini merak etmemize yol açtı. Saatlerce korkunç anlamını kavramadığım aslı esası olmayan bir soruyu kendi kendime işte o zaman sordum.

Şimdi diğer turistler bize yetişmeye başlamışlardı; elli metre kadar güneydoğuda yer alan, daha önce ikinci piramitin

düzlükteki mezar tapınağına giden geçidin kapısı olarak sözünü ettiğim kumların altında kalmış Sfenks Tapınağı'na doğru ilerledik. Tapınağın büyük bölümü hâlâ kumların altındaydı; develerden inip yeni açılmış bir geçitten geçerek, tapınağın kaymaktaşı dehlizine ve sütunlu salonuna inmiş olmamıza karşın, Abdul'un ve oradaki görevli Alman'ın görülecek her şeyi bize göstermedikleri hissine kapıldım.

Bundan sonra, İkinci Piramit'i ve doğusundaki mezar tapınağının tuhaf kalıntıları, Üçüncü Piramit'i ve güneyindeki minik uydularını, doğusundaki harap tapınağı, kaya mezarlarını, Dördüncü ve Beşinci Hanedanların balpeteğini andıran mezarlarını, gölgeli kuyusu on altı metre derinliğinde olan ve dibindeki uğursuz lahit üzerinde biriken kumları devcilerden birinin bir halat yardımıyla yaptığı baş döndürücü bir inişten sonratemizlediği ünlü Campbell'in Mezarı'nı gezerek geleneksel piramit turunu tamamladık.

Bir grup turisti çevirerek, ne kadar kısa sürede piramitin tepesine çıkıp incekleri konusunda bağıra çağıra iddiaya giren bedevilerin haykırışları Büyük Piramit'ten kulağımıza kadar geliyordu. Rekorun yetmiş dakika olduğu söylendi, ama birçok hevesli şeyh ve şeyh çocuğu, ortaya şöyle okkalı bir *bahşış* konulacak olursa bu süreyi beş dakika öne çekeceklerini ileri sürdüler. Onlar bu okkalı bahşışı elde edemedilerse de, biz Abdul'un bizi yukarıya çıkarmasına izin verdik ve böylece sadece, geri planda sarımsı mor bir renge bürünmüş kalesiyle uzakta parıl parıl parlayan Kahire'yi değil, kuzeyde Abu Şir'den güneyde Dehşur'a kadar bütün Memphis bölgesindeki piramitleri de kapsayan eşsiz ve muhteşem bir manzarayı seyretme olanağını bulduk. Alçak *mastaba*'dan gerçek piramite evrimleşmenin işareti olan Sakkara basamaklı piramiti, göz alabildiğine uzanan kumların üzerinde tüm çekiciliğiyle ve açıkça görülüyordu. Bu geçiş anıtının çok yakınında, Tutankamon'un uyuduğu Teb kayalık vadisinin altıyüzelli kilometre kuzeyinde ünlü Perneb mezarı bulunmuştu. Bir kez daha, duyduğum korkuyla karışık saygıdan dilimi yutayazdım. Böylesine eski bir manzaranın ve tüm bu eski anıtların her birinin sakladığı gizlerin karşısında, daha önce hiçbir şey karşı-

sında duymadığım bir saygı ve sonsuzluk duygusuyla doldu yüreğim.

Bazı yürekli turistlerin Keops'un en görkemli anıtının içinde boğucu bir yolculuğa hazırlandığını görmemize karşın, yaptığımız tırmanıştan yorgun düşmüş ve her türlü nezaket kurallını hiçe sayan bedevilerin davranışlarından gına getirmiş olduğumuzdan, piramitlerden herhangi birinin engellerle dolu dehlizlerine girmek gibi çetin bir işe kalkışmadık. Korumamızın ücretini fazlasıyla ödeyip başımızdan savdıktan sonra, öğle sonrasında yakıcı güneşi altında Abdul'le Kahire'ye geri dönerken, piramitlere girmekten vazgeçtiğimiz için pişmanlık duymaya başlamıştık. Piramitlerin altında bulunan ve gezi kılavuzlarında yer almayan dehlizlerle –bazı ağzı sıkı arkeologların bulduğu ve alelacele girişlerini kapatarak keşfe giriştikleri dehlizlerle– ilgili öylesine heyecan verici söylentiler dolaşıyordu ki ortalıkta!

Hiç kuşku yok ki, bu dedikodular ilk bakışta büyük ölçüde dayanaktan yoksun görünüyordu; ama düşününce, ziyaretçilerin geceleri Piramitlere girmelerinin ve Büyük Piramitin en altındaki dehliz ve kemerleri ziyaret etmelerinin ısrarla yasaklanması insana garip geliyor. Belki de sözkonusu dehliz ve kemerlere girmenin ziyaretçi üzerinde yaratacağı psikolojik etkiden –tamamen taştan bir dünyanın içinde sıkışıp kalmış olmanın; kendi bildiği dünya ile arasındaki tek bağın, içinde sürünmekte olduğu ve bir kaza sonucu ya da kötü niyetli birileri tarafından tıkanabilecek daracık bir tünel olduğunu hissetmenin yaratacağı sıkıntıdan– korkuluyordu. Her şey o kadar acayip ve çekici görünüyordu ki, ilk fırsatta piramitlerin bulunduğu düzlüğü yeniden ziyaret etmeye karar verdim. Bu ilk fırsat, beklediğimden de erken önüme çıktı.

Grubumuzun üyeleri günün çetin programından dolayı kendilerini yorgun hissettiklerinden, o akşam, renkli Arap mahallesine dolaşmaya Abdul Reis'le sadece ben gittim. Buraları gündüz görmüş olmakla birlikte, koyu gölgelerin ve yumuşak ışıkların, ihtişam ve fantastik yapılsamalarını artırdığı dar sokakları ve çarşıları akşam karanlığında da görmek istedim. Suken-Nahhasin'de ya da bakırcılar çarşısında eğlenen bir grup bedeviyle karşılaştığımızda, kalabalık büyük

ölçüde çekilmiş olsa da, hâlâ gürültülü olan sokaklar çok sayıda insanla doluydu. Kabadayıcı yana eğdiği serpuşu ve kaba saba yüz hatlarıyla küstah bir genç olduğu anlaşılan liderleri bizi fark ettiğinde, benim uzman, fakat kendini beğenmiş ve başkalarıyla alay etmeyi huy edinmiş rehberimi pek de dostça karşılamadı.

Belki de, diye düşündüm, Abdul Reis'in, her fark edişimde hiddetlenmekten kendimi alamadığım o tuhaf Sfenks gülüşü ya da mezardan geliyor gibi boğuk çıkan sesi sinirine dokunuyordu. Her neyse, kendi dillerinde yaptıkları karşılıklı küfürleşme çok sert oldu ve çok geçmeden, daha kötü bir adla çağırılmadığında Ali Ziz diye çağrıldığını duyduğum biri, şiddetle Abdul'un giysisini çekiştirmeye başladı; onun bu hareketi hemen karşılığını gördü ve ben araya girip zorla ayırmasam çok kötü sonuçlar verebilecek hararetli bir itiş kakışa yol açtı; bu çekişme sırasında her iki kavgacının da çok değer verdikleri başlıkları düştü.

Başlangıçta her iki tarafın da hoş karşılamadığı müdahalemin sayesinde sonunda ateşkes sağlandı. Her iki kavgacı da öfkeyle ve surat asarak kılık kıyafetlerine çeki düzen verdiler, sonra ansızın birtakım havalara bürünerek, garip bir düello için sözleştiler; daha sonra bunun Kahire'nin eski bir geleneği olduğunu öğrendim – geceleyin, el ayak çekildikten sonra Büyük Piramitin tepesinde yumruk yumruğa bir dövüşle kozlarını paylaşacaklardı. Her iki taraf da kendi tanıklarını getirecek ve gece yarısı başlayacak kavga mümkün olduğunca uygar bir şekilde rauntlar halinde sürdürülecekti.

Bütün bu planda ilgimi fazlasıyla çeken bir şeyler vardı. Görülmedik, harikulade bir dövüş olacak gibiydi; öte yandan gece yarısından sonraki ilk saatlerde, ayın solgun ışıkları altında tufan öncesi dönemlerden kalma Gize düzlüğüne bakan bu eski taş yığınının üzerinden görülecek manzaranın düşüncesi bile hayal gücümü ayaklandırmaya yetiyordu. Beni de tanıkları arasına alması ricamı Abdul seve seve kabul etti; böylece akşamın geri kalan kısmında, Abdul'un, kentin –çoğunu El-Azbakiye'nin kuzey doğusundaki– en kanunsuz bölgelerinde bulunan çeşitli batakhanelere yaptığı ziyaretlere eşlik

ettim; Abdul, buralardan kavgacı niteliklerine göre tek tek seçtiği canı yaratılışlı insanlardan korkunç bir çete oluşturdu.

Saatdokuzu birkaç dakikageçe, bütüncrup 'Ramses', 'Mark Twain', 'J. P. Morgan' ve 'Minnehaha' gibi kraliyeti veya turistleri çağrıştıran adları olan eşeklere bindik; Doğu ve Batı tarzı caddeler labirentinde yavaş yavaş ilerledik, gemi direklerinin çokluğu yüzünden bir orman gibi görünen, çamurlu Nil'i bronz aslanlı köprüden geçtik ve Gize yolu üzerindeki lebbakh ağaçları arasında eşkin bir yürüyüşle düşünceli düşünceli yol aldık. Yolculuğumuz iki saatten biraz fazla sürdü ve bu sürenin sonunda, dönüş yolundaki son turistleri geçtik, Kahireye dönmekte olan son tramvayı selamladık ve sonunda geceyle, geçmişle ve bir hayale benzeyen ayla başbaşa kaldık.

Sonra caddenin sonunda, dev piramitler, gündüz fark etmediğim, kaynağını geçmişten alan korkutucululuklarıyla birer heyula gibi belirdiler. Piramitlerin en küçükleri bile çok korkunç görünüyordu –bütün düşmanlarını Nil'in altındaki bir tapınakta verdiği şölene çağırıp, sonra da su kapaklarını açarak onları boğan, Altıncı hanedanın kurnaz kraliçesi Nitokris bu piramite diri diri gömülmemiş miydi? Arapların Kraliçe Nitokris hakkında bazı öyküler anlattığını ve ayın belirli evrelerinde üçüncü piramitten uzak durduklarını anımsadım. Memphis'li kayıkçıların ağzında dolaşan şu dizeleri yazarken Thomas Moore bu kraliçeyi düşünüyor olmalıydı:

“Güneş görmeyen mücevherlerin ve
İhtişamın arasında oturan yeraltı perisi,
Piramitin hanımefendisi!”

Erken gelmiştik ama, Ali Ziz'le arkadaşları bizden ilerdediler; Kafrel-Harem'in ıssız düzlüğünde eşeklerinin silüetlerini görebiliyorduk. Uykulu, işe yaramaz bazı polislerin bizi fark edip durdurabilecekleri korkusuyla normal Mena House yolunu takip etmek yerine, Sfenks yakınlarındaki bu bakımsız yerleşim bölgesine sapmıştık. Kefren'in nedimlerinin kaya mezarlarını pis bedevilerin deve ve eşekleri için ahır olarak kullandığı bu yerden Büyük Piramit'e tırmanarak, kenarlarını za-

manın aşındırdığı taşların üzerinde Arapların toplandığı piramitin tepesindeki kumluk düzlüğe ulaştık. Bu arada Abdul Reis, hiç de ihtiyaç duymadığım halde bana yardım önerdi.

Çoğu gezginin bildiği gibi, bu yapının gerçek zirvesi çok uzun zaman önce aşınmış, geriye kenar uzunluğu yaklaşık olarak on iki metre kadar olan kare şeklinde, oldukça düz bir platform kalmıştı. Bu ürkütücü dorukta bir halka oluşturuldu ve birkaç dakika sonra, alaycı çöl ayının ışınları, rınğ kenarından yükselen haykırışlar dışında, Amerika'daki herhangi bir küçüksport kulübünde görülebilecektürden bir kavgayı aydınlatmaktaydı. Bu dövüşü seyrederken, bizim pek arzu edilmeyen bazı geleneklerimizin burada da eksik olmadığını fark ettim; çünkü, her yumruk, kandırıcı hareket ve savunma benim pek de tecrübesiz olmayan gözlerime bir "oyun" gibi gözüküyordu. Dövüş çabucak sona erdi ve Abdul Reis galip ilan edildildiğinde, yöntemleri hakkındaki kuşkularıma karşın, kazanan tarafta olmanın gururunu hissettim.

Olağanüstü bir hızla gerçekleşen barışmanın ardından dostça bir ortamda şarkılar söylenir, içkiler içilirken biraz önce bir kavga yapılmış olduğuna inanmakta zorluk çekiyordum. Daha da tuhafı, öyle anlaşıyordu ki, esas ilgi odağı kavgacılarından çok bendim ve azıcık Arapçamla, benim mesleki becerilerimi, her türlü kelepçeden ve kapatıldığım yerlerden kurtulmakta gösterdiğim ustalığı tartışıklarına hükmettim; sadece hakkımda şaşılacak kadar çok şey bildiklerini değil, bu konudaki başarılarıma karşı belli bir düşmanlık ve kuşku beslediklerini de anlıyordum. Yavaş yavaş, eski Mısır büyüculüğünün ardında hiçbir iz bırakmadan yitip gitmemiş olduğu, bu tuhaf, gizli ilmin ve tapınmanın gizliden gizliye fellahlar arasında yaşamaya devam ettiği kafama dank etmeye başladı; öyle ki, yabancı bir *hahwi*'nin, ya da sihirbazın yiğitliğine içerliyor ve onu tartışma konusu yapıyorlardı. Sesi boşluktan geliyor gibi çıkan rehberim Abdul Reis'in bir Mısır rahibine, bir Firavuna ya da gülümseyen Sfenks'e ne kadar da benzediğini hayretle düşündüm.

Ansızın, göz açıp kapayıncaya kadar, düşüncelerimin ne kadar doğru olduğunu kanıtlayan ve çevrilen bir "fırıldak"tan başka bir şey olmadığı ortaya çıkan bu geceki olaylara karışmayı

kabul etmekle gösterdiğim ahmaklığa lanetler yağdırmama yol açan bir şey oldu. Habersizce ve hiç kuşkusuz Abdul'un çıkartmadan verdiği bir işaretle bütün bedevi çetesi üzerime çul-landı ve kısa bir süre içinde, önceden hazırlamış oldukları kalın halatlarla daha önce sahnede ya da sahne dışında hayatımda hiç bağlanmadığımı kadar sıkı sıkıya bağladılar beni.

Başlangıçta karşı koymaya çalıştım, ancak güçlü kuvvetli yirmi barbara karşı bir kişinin hiçbir başarı şansı olmadığını gördüm. Ellerimi arkaya alıp, dizlerimi iyice büktükten sonra el ve ayak bileklerimi sağlam sicimlerle bir güzel birbirine bağladılar. Ağzıma kocaman bir tıkaç sokup, bir gözbağıyla gözlerimi sıkı sıkıya kapattılar. Sonra Araplar beni sırtladılar ve piramitten aşağı sarsıntılı bir iniş başladı; o sırada, boşluktan gelen sesiyle alay eden sabık rehberim Abdul'un bana takıldığını duydum; çok geçmeden 'büyülü güçlerimin' Amerika ve Avrupa'da girdiğim deneylerden başarıyla çıkmış olmam nedeniyle edinmiş olabileceğim kendini beğenmişlikten beni kurtarabilecek ileri düzeyde bir deneye tabi tutulacağı konusunda garanti veriyordu. Mısır'ın, aygıtları beni hapsetmekte başarısız kalan bugünkü uzmanların bile anlayamacağı gizemlerle ve antik güçlerle dolu çok eski bir ülke olduğunu anımsattı.

Ne kadar uzağa ya da hangi yöne götürüldüğümü söyleyemeyeceğim; çünkü, içinde bulunduğum durum böyle bir değerlendirme yapmama elvermiyordu. Ama, beni taşıyanların hiçbir zaman yürüyüş hızının üstüne çıkmamış ve şaşılacak kadar kısa bir süre beni sırtlarında taşımış olmalarına bakarak, çok uzağa götürülmediğimi biliyorum. Ne zaman Gize'yi ve Gize düzlüğünü düşünecek olsam, korkudan tüylerimin diken diken olduğunu hissetmemin nedeni, kat ettiğimiz yolun akıl karıştıracak denli kısa olmasıydı – çünkü, o zaman var olan ve hâlâ da var olmaya devam ediyor olması gereken şeyin turistlerin her gün geçtiği yola yakın olması ihtimali insanı eziyor.

Sözünü ettiğim şeyin ne kadar anormal olduğunu başlangıçta açıkça fark etmedim. Beni tutsak edenler tarafından, kayadan ziyade kum olduğunu anladığım bir yüzeye indirildim; adamlar, göğsümün etrafına bir halat doladıktan sonra, sürükleyerek birkaç adım ilerdeki, ağzı pek düzgün olmayan bir

deliğin kıyısına getirdiler beni ve hiç vakit yitirmeden paldır küldür aşağı sarkıttılar. Bana asırlar kadar uzun gelen bir süre boyunca, düzlükteki sayısız mezar çukurundan birisi olduğunu sandığım dar bir kuyunun düzensiz, taşlık duvarına, ta ki kuyunun müthiş, neredeyse inanılmaz derinliği beni tahmin yeteneğinden tamamen yoksun bırakıncaya dek çarpıp durdum.

Yaşadığım tecrübenin içerdiği dehşet her geçen saniye artıyordu. Dünyanın merkezine ulaşmadan kayaların arasından bu kadar uzun bir iniş ya da insan yapımı bir halatın beni yeraltının bu tekinsiz, bu dipsiz derinliklerine ulaştıracak kadar uzun olması öylesine tuhaf ve inanılmaz bir şeydi ki, bunları kabul etmektense altüst olmuş duyularımdan kuşkulananmak daha kolaydı. Bir insanın bir yerden başka bir yere taşınması veya iki büküm bir konuma sokulması durumunda zaman duygusunun nasıl yanıltıcı olduğunu bildiğimden, şimdi bile bundan emin değilim. Fakat o ana kadar mantık ve bilincimi yitirmedişime veya en azından, zaten yeterince korkunç olan ve gerçek bir sanrıdan çok bir tür yanılsamayla açıklanabilecek gerçekliğe düş gücümün ürünü olan hayali unsurlar ilave etmediğime eminim.

Bütün bunlar, kısa süreli ilk baygınlığımın sebebi değildi. Vermekte olduğum sınavın sebep olduğu sıkıntılar her an birikerek artıyordu; iniş hızımın artmış olması beni endişelendiriyordu. Şimdi, sonsuz uzunluktaki bu halatı büyük bir hızla laçka ediyorlardı ve ben mermi gibi aşağı inerken daracık kuyunun düzensiz duvarlarına şiddetle sürtünüyordum. Giysilerim lime lime olmuştu ve her yanımdan kanlar aktığını hissediyordum, dayanılmaz acılar içindeydim. Burun deliklerim de tarifi imkansız bir tehditle karşı karşıyaydı; daha önce kokladığım hiçbir kokuya benzemeyen garip bir baharat ve tütsü kokusunu çağrıştıran bir rutubet ve çürümüşlük kokusu sinsi sinsi yükseliyordu.

Sonra aklım dumura uğradı. Korkunç bir şeydi bu – dile getirilmesi olanaksızdı çünkü tamamen ruhsaldı, hiçbir ayrıntısı tarif edilebilecek gibi değildi. karabasanlarla kendinden geçmişti, tepeden tırnağa zulümdü. Bir vahiy gibi ansızın ortaya çıkmıştı ve şeytaniydi – bir an, ıstırap içinde, milyonlarca

dişli işkencenin dar kuyusuna dalıyor, bir sonraki an ise yarsa kanatları üzerinde cehennem uçurumlarında ağıyor; sınırsız, küflü boşlukta salınarak yol alıyor, ani saldırılara geçiyor; buz gibi bir hava içinde baş döndürücü yüksekliklere çıkıyor, sonra soluğum kesilerek, içim bulanarak aşağıdaki, emici boşluğa tepetaklak yuvarlanıyordum... Ruhumu paramparça eden, düşünme yeteneğime neredeyse inme indiren bilincin pençelerini unutturan Tanrıya şükürler olsun! Çok kısa da sürse, bu dinlenme yolumun üzerinde pusuya yatmış kozmik korkuya dayanabilme güç ve iradesini verdi bana.

II

Ölüler ülkesinin derinliklerinde yaptığım bu tekinsiz uçuştan sonra kendime gelmem çok yavaş oldu. Bu süreç çok acıydı; el ve ayaklarımın bağlı, ağzımın tıkaçlı olması yüzünden gördüğüm fantastik düşler bu sürece renk katıyordu. Bu düşlerin, onları gördüğüm sıradaki anlamları açıktı, ama hemen sonra onları anımsaya kalkıştığım da bulanıklaştı ve çok geçmeden yaşadığım –gerçek veya hayali– korkunç olaylar yüzünden geriye ana hatlarından başka bir şey kalmadı. Düşümde, büyük ve korkunç bir pençenin, beni ezmek, beni yutmak üzere dünyanın dışından uzanan sarı, kıllı, beş tırnaklı bir pençenin tutsağı olduğumu görüyordum. Bu pençenin ne olduğunu durup düşündüğümde, bana öyle geldi ki, bu Mısır'dı. Düşümde geriye, önceki haftanın olaylarına baktım ve eski Nil büyücülüğünün şeytani bir kötü-ruhunun, daha hiçbir insan yokken bile Mısır'da bulunan, ileride hiçbir insan kalmadığında da bulunmaya devam edecek olan bir ruhun yavaş yavaş, kurnazlıkla ve sinsice beni ayarttığını ve ağına düşürdüğünü gördüm.

Mısır'ın dehşetini ve akla ziyan eskiliğini gördüm; mezarlarla ve ölülerin tapınaklarıyla her zaman yapagelmış olduğu tüyler ürpertici ittifakı gördüm. Yanında insanın bir sinek gibi kaldığı dev tapınaklara doğru yeraltı labirentlerinden ve caddelelerinden dur durak bilmeden akan ve tarif edilemez tanrılara dile getirilemez kurbanlar sunan boğa, şahin, kedi ve ibis ka-

falı hayalet rahip alayları gördüm. Taştan dev heykeller sonsuz gecede yürüyüşe geçtiler ve yüzlerinde sırıtan bir ifade bulunan insan-sfenks sürülerini önlerine katıp uçsuz bucaksız, durağan katran nehirlerinin kıyılarına sürdüler. Ve onun ötesinde, kendisiyle aşık atmaya kalkışmak cüretini gösteren beni boğmak için hırsla peşime düşmüş olan o çok eski karabüyünün, o karanlık ve şekilsiz karabüyünün ağza alınmaz derin düşmanlığını gördüm.

Uyuyan beynimde, netameli bir nefret ve takip melodramı şekillendi; beni seçip, işitilmez fısıltılarla bana seslenen; beni çağıran, cezbeden, Arap bir yüzeyin parıltı ve şaşaası ile beni yönlendiren, ama hiç durmadan beni binlerce yıllık yeraltı mezarlıklarına, *ölü* ve sınırsız derinlikteki firavun kalbinin dehşetlerine çeken Mısır'ın kara ruhunu gördüm.

Sonra düşte gördüğüm yüzler insanlara benzemeye başladı ve rehberim Abdul Reis'i, yüzünde alaycı bir sfenks gülümsemesiyle, kral giysileri içinde gördüm. Bu yüzün, İkinci Piramiti inşa ettiren, Sfenks'in yüzüne kendisinininki gibi bir şekil verdiren, sayısız koridorunu arkeologların gizemli kumlar ve sır vermeyen kayalardan kazıp çıkardıklarını sandıkları dev giriş tapınağını yaptıran Büyük Kefren'in yüzü olduğunu anladım. Ve Kefren'in uzun, zayıf, kaskatı eline; Kahire müzesindeki –korkunç giriş tapınağında bulunmuş olan– diyorit heykelde gördüğüm uzun, zayıf, kaskatı ele baktım ve onu Abdul Reis'te gördüğümde nasıl olup da çığlık çığlığa haykırmadığıma hayret ettim... Bu el? Müthiş soğuktu ve beni eziyordu; bir lahit kadar soğuktu ve üzerime sımsıkı kapanıyordu... anımsanamayacak kadar eski Mısır'ın ürpertici soğuğu ve baskısı... gece karanlığına bürünmüş, baştan başa bir mezarlıktan başka bir şey olmayan Mısır'ın ta kendisiydi... bu sarı pençe... ve Kefren hakkında fısıltılarla öyle şeyler anlatıyorlardı ki...

Fakat tam bu ara uyanmaya başladım – ya da, daha doğrusu öncekinden daha az derin bir uyku durumuna geçtim. Piramitin tepesindeki kavgayı, kalleş bedevileri, üzerime çullanışlarını, bir halatın ucunda kayaların arasındaki sonsuz derinliklere sarkıtılışımı ve çürümüşlük kokularıyla dolu ürpertici boşlukta salınışımı ve boşluğa dalışımı anımsadım. Rutubetli, taş

bir zeminde yatmakta olduğumu ve hâlâ eskisi kadar sıkı olan bağlarımın canımı yakmakta olduğunu fark ettim. Çok soğuktu ve üzerimden pis kokulu, zayıf bir hava akımı geçiyor gibiydi. Kayalık kuyunun pürüzlü çeperlerinin sebep olduğu kesikler ve bereler canımı fena halde yakıyordu; zayıf hava akımının keskin kokusundaki bir şey bu yara ve berelerin verdiği acıyı dayanılmaz derecede artırıyordu ve sadece bir yanımdan öbür yanıma dönmem bile tüm bedenimin anlatılmaz bir ıstırapla zonklamasına yetiyordu.

Öbür yanıma dönerken, yukarıdan bir çekilme hissettim ve aşağı sarkıtıldığını halatın bir ucunun hâlâ yüzeye ulaştığı sonucuna vardım. Ne Arapların hâlâ halatın bir ucunu tutup tutmadıkları, ne de toprağın ne kadar altında olduğum konusunda bir fikrim vardı. Gözbağımın hiç ışık sızmadığı için tam ya da tama yakın bir karanlık içinde olduğumu biliyordum, ama yine de, inişimin uzun sürmüş olduğu duygusunu, indiğim derinliğin kanıtı kabul edecek denli duyularıma güvenmiyordum.

En azından kayaların üzerindeki bir delikten oldukça aşağılarda bir yerde olduğumu bildiğimden, pek fazla emin olmakla birlikte, hapishanemin ya Kefren'in kumlara gömülü giriş tapınağı –Sfenks Tapınağı– ya da sabahki ziyaretimde rehberlerin bana göstermedikleri ve kapatılmış girişine giden yolu bulabilirsem rahatlıkla kurtulabileceğim bir iç dehliz olduğunu tahmin ettim. Bu, bir labirente dolaşmak gibi bir şey olacaktı, fakat geçmişte çıkışını bulduğum diğer labirentlerden daha kötü olamazdı.

Atılacak ilk adım bağlarımdan, ağız tıkaçımdan ve gözbağımımdan kurtulmaktı; bunun pek zor olmayacağını biliyordum; çünkü, daha önce bu Araplardan daha mahir uzmanlar bilinen her türden prangayı, bir kaçış ustası olarak sürdürdüğüm uzun meslek hayatım boyunca üzerimde denemiş ve hiçbir zaman yöntemlerimi alt etmeyi başaramamışlardı.

Sonra, bağlarımdan kurtulmuş olabileceğimi gösteren en ufak bir kanıt üzerine –muhtemelen hâlâ bir ucunu tutmakta oldukları halatın kesin bir şekilde çekilmesi bu kanıtı sağlayabilirdi– Arapların üzerime saldırmak üzere girişte beni bekle-

yebilecekleri geldi aklıma. Bu düşüncem tabii ki, hapis tutulduğum yerin Kefren'in Sfenks Tapınağı olduğunu kesin kabul etmeme dayanıyordu. Tam tepemdeki delik, nereye gizlenmiş olursa olsun, Sfenksin yakınlarındaki bugün kullanılmakta olan girişin pek uzağında yer alıyor olamazdı; ama gerçekte böyle olsa bile, çok uzakta sayılırdı, çünkü ziyaretçilerin bildiği toplam yüzey alan pek fazla sayılmazdı. Gündüz yaptığım ziyaret sırasında böyle bir delik görmemiştim, ama rüzgârın etkisiyle yer değiştiren kumlarınarasında böylesi şeylerin kolayca gözden kaçacağını biliyordum.

İki büklüm bağlanmış durumda kayalık zeminde uzanmış, bu meseleleri düşünürken, kısa bir süre önce beni komaya sokmuş olan korkunç inişin ve karanlıklar içindeki salınışın yarattığı dehşeti neredeyse unuttum. O anda tek düşüncem Araplardan daha akıllı davranıp onları alt etmektir, bu yüzden, kurtulmaya çalıştığımı ele verecek şekilde halatı çekiştirmekten kaçınarak mümkün olduğunca çabuk bağlarımdan kurtulmaya karar verdim.

Ama bu kararı vermek, yapmaktan kolaydı. İlk birkaç deneme, epeyce hareket etmeksizin pek fazla başarı sağlanamayacağını açıkça ortaya koydu ve oldukça çaba harcadığım bir denemeden sonra halatın boşanarak üzerime ve etrafıma yığılmaya başladığını gördüğümde hiç şaşırmadım. Açıkçası, bedevilerin hareketlerini fark edip halatın ucunu bıraktıkları ve tapınağın gerçek girişinde beni beklemek üzere alelacele pusuya yatmaya koştukları sonucuna vardım.

Durum pek iç açıcı değildi – ancak zamanında hiç gözümü kırpmadan daha beter durumlarla karşılaşmıştım; şimdi de korkacak değildim. Şimdi, her şeyden önce bağlarımdan kurtulmalı, sonra da, tapınaktan sağ salım kurtulmak için yaratıcılığımı güvenmeliydim. Sfenksin yanındaki eski Kefren tapınağında ve yerin azıcık altında olduğuma bu kadar kesinlikle inanmış olmam ne kadar tuhaf!

Daha ben bu planları kafamda evirip çevirirken meydana gelen korkunç ve önemli bir olay bu inancımı yerle bir etti ve içinde bulunduğum yerin doğaüstü derinliği ve şeytani gizemleriyle ilgili eski kaygılarımı canlandırdı. Boşanan halatın üzeri-

me ve etrafıma yığılmaya başladığını söylemiştim. Şimdi, halatın, normal uzunlukta hiçbir halatın olamayacağı gibi, üzerime yığılmaya devam ettiğini görüyordum. Halatın düşme hızı artmış, adeta bir kenevir heyelanına dönüşmüştü; zeminde bir dağ gibi yükselen ve hızla üzerimde biriken halat kangalları altında eziliyordum. Çok geçmeden nefes almakta zorlanmaya başlamıştım; tamamen üzerimi örten halat yığını altında boğuluyordum.

Aklım yeniden karışmaya başladı; umutsuz ve bertaraf edilmesi olanaksız bir tehditi boş yere savuşturmaya çalıştım. Bu tehdit, sadece İnsanın dayanma gücünü aşan –beni yavaş yavaş ezerek canımı çıkaran– bir işkence altında oluşumdan kaynaklanmıyordu; bu olağanüstü uzunluktaki halatın ne anlama geldiğini bilmemden ve şu anda içinde bulunduğum uçurumun bilinemez ve hesabagelmez derinliğinin bilincine varışımından kaynaklanıyordu. Bu tekinsiz derinliklere doğru uçar-casına inişim, öyleyse, gerçek olmalıydı ve şu anda dünyanın merkezine yakın bilinmedik bir mağarada çaresiz yatıyor olmalıydım. En çok korktuğum şeyin böyle ansızın doğrulanması tahammül sınırlarımı aşıyordu; ikinci defa kendimi unutuşun merhametli kollarına bıraktım.

Unutuş demekle, düş görmediğimi söylemek istemiyorum. Tam tersine, anlatılmaz korkunç görüntüler, bilinçli dünyada bulunmadığıma işaret ediyordu. Tanrım, n'olurdu, bütün karanlıkların ve dehşetin doğduğu bu topraklara gelmeden önce eski Mısır'la ilgili bu kadar çok şey okumamış olsaydım! Bu ikinci baygınlık süresi, uykudaki zihnimi yeniden bu ülkeyle ve arkaik sırlarıyla ilgili tüyler ürpertici düşüncelerle doldurdu ve düşlerim lânet olası bir değişikliklerle, ölümler ve onların hem bedenleri hem de ruhları için bir mezar-dan çok ev görevi gören gizemli lahitlerle ilgili eski fıkirlere yöneldi. Mısır mezarlarının incelikli, tuhaf yapım tarzını ve yapımındaki temel esasları belirleyen son derece garip ve ürkütücü öğretileri –keşke, anımsamaz olsaydım– anımsadım.

Bu insanların tek düşüncesi ölüm ve ölümler olmuştu. Yeniden dirilişe tam anlamıyla inandıkları için cesedi büyük bir özenle mumyalarken, hayati organlarını cesedin hemen yanı

başında tutulan Canopus kavanozlarında muhafaza etmişlerdi; öte yandan, bedeninin dışında iki unsurun daha varlığına inanıyorlardı: Osiris tarafından değerlendirilip, onaylandıktan sonra kutsanmışların diyarında yaşayan ruh ile yukarı ve aşağı dünyalarda dehşet verici bir tarzda dolaşan, zaman zaman mumyalaanmış bedene dönmeyi talep eden, rahipler ve dindar akrabalar tarafından ölüm tapınağına getirilen yiyecekleri yiyen ve –denildiğine göre– bazen de, bedenini veya her zaman yanı başında gömülü bulunan ahşap ikizini alarak son derece acayip işler yapmak üzere dışarıda yürüyüşe çıkan karanlık ve uğursuz *ka* ya da yaşamın özü.

Bu bedenler içine yerleştirildikleri yerde, *ka* tarafından ziyaret edilmedikleri zamanlarda, cam gibi gözlerle yukarı doğru bakarak ve Osiris'in hem *ka*'yı hem ruhu eski durumuna döndüreceği, kaskatı kesilmiş ölü ordusunu yeraltındaki uyku evinden çıkaracağı günü bekleyerek, binlerce yıl boyunca dindlendiler. Muhteşem bir yeniden doğuş olacaktı bu – ancak ne bütün ruhlar onaylanmış ne de mezarların hepsi tecavüzden kurtulmuştu; bu yüzden bazı tuhaf *hatalar* ve *anormallikler* beklenmeliydi. Bugün bile, Araplar arasında, unutulmuş uçurumların derinliklerinde yapılan, sadece kanatlı, görünmez *ka*'ların ve ruhsuz mumyaların hiç zarar görmeden ziyaret edip, geri dönebildiği kutsanmamış toplantılar ve muzır tapınmalarla ilgili söylentiler dolaşmaktadır.

Bu söylentilerin belki de en korkuncu, yozlaşmış rahipliğin bazı sapkın ürünlerine –insan gövde ve uzutvlarının, eski tanrıların taklidi olarak hayvan başlarıyla birleştirilmesi yoluyla oluşturulmuş *bileşik* mumyalara– ilişkin olanlardır. Tarihin her döneminde kutsal hayvanlar mumyalaanmıştır; böylece kutsallaştırılmış boğalar, kediler, ibisler, timsahlar ve benzeri birçok hayvan bir gün daha büyük bir ihtişamla dirilecektir. Ama, sadece yozlaşma döneminde –sadece ve sadece ruhla *ka*'nın hak ve önceliklerini anlamadıkları yozlaşma döneminde– insanla hayvanı aynı mumyada birleştirmişlerdir.

Bu bileşik mumyalara ne olduğu –en azından açıkça– anlatılmamaktadır ve hiçbir eski Mısır uygarlığı uzmanı bir tane bile bileşik mumya bulamamıştır. Araplar arasında dolaşan çıl-

gınca söylentilere güvenilmesi söz konusu bile edilemez. Onlar, Kefren'in –Sfenks'in, İkinci Piramit'in ve kapısı ardına kadar açık giriş tapınağının fırvununun– yeraltında cadı-kraliçe Nitokris'le evli olarak ve ne insan ne de hayvan olan mumyalara hükmederek yaşadığını bile ima etmektedirler.

Düşümde işte bunları –Kefren'i, maiyetini, melez ölü ordusunu– gördüm; onları tam olarak düşümde gördüğüm halleriyle anımsamıyor olmaktan memnun olmamın nedeni de bu. Gördüğüm en korkunç görüntü, evvelki gün çölün büyük taş bulmacasına bakarken, yakınındaki tapınağın kimbilir ne büyük sırlar barındırıyor olabileceği hakkında öylesine aklıma gelen soruya ilişkindi. O zaman son derece masum ve saçma olan bu soru, düşümde çılgın ve isterik bir anlam kazanmıştı... *Sfenks başlangıçta nasıl iğrenç bir anormalliği temsil etmekteydi?*

İkinci uyanışında –buna uyanış denebilirse, eğer– anımsadıklarım, –daha sonra meydana gelen bir tek şey dışında– hayatımdaki –ki çoğu insanınkinden daha dolu ve maceralı bir hayat sürmüştüm– hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak kadar korkunçtu. Anımsanacağı gibi, üzerime yığılan ve muazzam uzunluğu bulunduğum yerin müthiş derinliğini ortaya çıkaran halatın altında kalarak bilincimi yitirmiştım. Şimdi yeniden kendime gelirken, üzerimdeki ağırlığın kalkmış olduğunu fark ettim; el ve ayaklarım hâlâ bağlı, ağzım tıkalı ve gözbağım yerli yerinde dururken kendi etrafımda dönmeye kalkıştığımda, *altında kaldığım boğucu kenevir heyelanını bir şeyin tamamen kaldırmış olduğunu* anladım. Bu yeni durumun anlamını, aslında yavaş yavaş kavradım, ama o âna kadar, artık hiçbir dehşetin daha fazla etkileyemeyeceği bir ruhsal çöküntü noktasına ulaşmamış olsaydım, sanırım yeniden kendimden geçerdim. Ne'yle baş başaydım?

Yeni düşüncelerle kendime işkence etmeye veya bağlarımın kurtulmak için bir girişimde bulunmaya başlamadan önce yeni bir durum ortaya çıktı. Kol ve bacaklarımda daha önce hissetmediğim sızılar vardı ve daha önceki yara ve berelerden olamayacak kadar bol miktarla kanla kaplanmış gibiydiler. Göğsüm de sanki kötü, dev bir ibis gagalamış gibi binlerce yarayla delik deşikti. Halatı üzerimden kaldıran şeyin düşman

olduğu ve bedenimde korkunç yaralar açacağı sırada bundan vazgeçmeye zorlanmış olduğu muhakkaktı. Yine de, o sıradaki duygularım, tahmin edilebileceklerin tam zıttıydı. Umut-suzluğun dipsiz kuyusuna yuvarlanmak yerine, yeni bir cesaretle harekete geçtim, çünkü bu kötücül güçlerin, korkusuz bir adamın eşit şartlarla karşısına dikilebileceği fiziksel nitelikte güçler olduğunu artık anlamıştım.

Budüşüncedenaldığım güçle, büyük kalabalıkların alkışları arasında ve sahne ışıkları altında birçok defa yaptığım gibi kendimi kurtarmak için yaşam boyu kazanılmış tüm ustalığımı kullanarak yeniden bağlarıma asıldım. Bütün dikkatimi bağlarımdan kurtulmaya verdim ve şimdi uzun halat da ortada olmadığından, bütün o dehşetin bir varsanıdan başka bir şey olmadığına, öyle korkunç bir kuyunun, sınırsız uzunlukta bir halatla inilen dipsiz bir uçurumun hiçbir zaman bulunmadığına inanmaya başladım yeniden. Neticede, Sfenks'in yakınındaki Kefren giriş tapınağının içinde değil miydim, ben yerde öyle çaresizce yatarken sinsi Araplar bana işkence yapmak için gizlice içeri sızmamışlar mıydı? Her neyse, öncelikle bağlarımdan kurtulmalıydım. El ve ayaklarımı bağlayan bağlardan kurulup ayağa fırlamalı, ağzımdan tıkaçı çıkarmalı, gözbağımı açmalı ve herhangi bir yerden sızabilecek ışıktaki kötü kalpli, kallesiz düşmanlarımla kavgaya tutuşmalıydım.

Bağlarımdan kurtulmak için ne kadar süre didinip durdum, bilmiyorum. Bu süre, sahne gösterilerimde geçen süreden daha uzun olmalı, çünkü yaptığım denemeler sonunda yaralandım, bitkin düştüm ve cesaretim kırıldı. Sonunda bağlarımdan kurtulup, ağzımdaki tıkaçın ve gözümdeki bağın yokluğunda daha da iğrençleşen soğuk, nemli ve ekşi kokulu havadan derin nefesler aldığımda, kıpırdayamayacak kadar yorgun olduğumu gördüm, her yanımda tutulmuştu. Uzunluğunu kestiremediğim bir zaman dilimi boyunca, iki büküm olmuş bedenimi gerip doğrultmaya ve gözlerimi dört açıp içinde bulunduğum durum hakkında ipucu verebilecek bir ışık yakalamaya çalışarak orada yattım.

Yavaş yavaş gücüm yerine geldi, artık kıpırdayabiliyordum; ancak hâlâ bir şey göremiyordum. Sendeleyerek ayağa kalkar-

ken, bakışlarımla her yönü dikkatle taradım, her taraf, gözlerimin bağlı olduğu zamanki kadar zifiri karanlık içindeydi. Lime lime olmuş pantolonumun içindeki, kandan kabuk bağlamış bacaklarımı yokladığımda yürüyebildiğimi gördüm, lakin hangi yöne yürüyeceğime karar veremiyordum. Rasgele bir yönde yürümemem, belki de aradığım çıkıştan uzaklaşmam gerekiyordu; bu yüzden durup, sürekli olarak esişini hissettiğim soğuk, pis, güherçile kokulu hava akımının yönünü kestirmeye çalıştım. Bu hava akımının kaynağını uçurumun muhtemel girişi kabul ederek, bu izi takip etmeye ve sürekli olarak ona doğru yürümeye çalıştım.

Yanımda bir kutu kibrit, hatta küçük bir elektrik feneri taşıyordum, ama parçalanmış giysilerimin cepleri karıştırılarak önemli sayılabilecek eşyalar elbette çoktan boşaltılmıştı. Karanlıkta sakınımla ilerlerken hava akımı güçlendi ve daha pis kokulu bir hal aldı; öyle ki, onu artık Doğu öykülerindeki balıkçının küpünden çıkan cinin dumanı gibi bir delikten yayılan pis kokulu bir buhardan başka bir şey olarak görmüyordum. Doğu... Mısır gerçekten de uygarlığın bu karanlık beşiği her zaman için ağza alınmaz dehşetlerin ve mucizelerin kaynağı olagelmıştır.

Yeraltında esen bu rüzgârın niteliği hakkında düşündükçe, huzursuzluğum artıyordu; çünkü, kokusuna rağmen bu hava akımının kaynağının, dolaylı da olsa dış dünyayla bağlantılı olduğunu düşünmüştüm; oysa, şimdi, bu pis kokulu esintinin Libya Çölü'nün temiz havasıyla uzaktan yakından hiçbir ilişkisinin olamayacağını, tam aksine daha da derinlerdeki meşum uçurumların kustuğu bir şey olduğunu açıkça görüyordum. Bu da demek oluyordu ki, yanlış yöne yürümekteydim!

Bir an düşündükten sonra, geldiğim yöne geri dönmemeye karar verdim. Hava akımının ters yönüne giderken yönümü bulmakta yararlanabileceğim hiçbir işaret olmayacaktı, çünkü ayaklarımın altındaki az çok düz sayılabilecek kayalık zeminin belli bir şekli yoktu. Ama, bu tuhaf hava akımını izleyecek olursam, belki bir tür açıklığa ulaşarak, kapısından geçip, başka türlü aşmama olanak bulunmayan bu dev salonun duvarlarının öte tarafına çıkabilirdim. Bunda başarısızlığa uğrayabi-

leceğimi çokiye biliyordum. Buranın, Kefren'in giriş tapınağının turistlerce bilinen bölümlerinden biri olmadığını görüyordum; sonra birdenbire, bu salonun arkeologlar tarafından bile bilinmeyen, beni buraya hapseden kötü yürekli, araştırmacı Araplarca tesadüfen bulunmuş olabileceği aklıma geldi. Eğer böyleyse, açık havaya ya da bilinen bölümlere çıkış için bir kapı var mıydı?

Aslında, buranın giriş tapınağı olduğunu gösteren hangi kanıtlar vardı ki elimde? Bir anda eski çılgınca düşüncelerim yeniden üşüştü aklıma ve o karmakarışık, canlı izlenimleri yeniden düşündüm: Aşağı sarkıtılışım, boşlukta asılı kalışım, halat, yaralarım ve hakikaten düş olan düşlerim. Bu benim için yaşamın sonu muydu? Yoksa, bu an yaşamımın sonu *olsaydı*, benim için daha mı iyi olurdu? Kendi sorularımın hiçbirini yanıtlayamıyordum, ama Kader üçüncü defa beni unutuşun kollarına atıncaya kadar ilerlemeye devam ettim.

Bu defa düş diye bir şey söz konusu değildi, çünkü olayın meydana geliş hızı beni her türlü bilinçli ve bilinçsiz düşünceden kopardı. Pis kokulu hava akımının artık dayanılmayacak kadar güçlendiği bir noktada, ayağımı boşa atınca, karanlık, dev basamaklardan, iğrenç bir uçuruma tepetaklak yuvarlandım.

Yeniden soluk alıp vermemi insan bünyesinin doğuştan sahip olduğu olağanüstü sağlamlığa borçluyum. Ne zaman, geçmişte kalan o geceye baksam, dönemin acemice sinema melodramlarını anımsatan o birbirini izleyen bilinç kayıplarında komik bir yan görürüm. Elbette, art arda bilinç kayıplarının hiç yaşanmamış olması ve o yeraltı karabasanının, uçuruma indirilişimin yarattığı şokla başlayan; dışarının temiz havasının ve Büyük Sfenks'in şafağın ışığıyla yıkanan alaycı yüzünün önünde Gize kumları üzerinde yatarken üstüme doğan güneş ışınlarının iyileştirici etkisiyle sona eren uzun bir koma süresince gördüğüm düşlerden başka bir şey olmaması da pekâlâ mümkündür.

Ben bu ikinci açıklamaya elimden geldiğince inanmayı yeğliyorum. Bu yüzden, polis, Kefren tapınağının girişindeki maniaya dokunulmadığını ve kumlar altındaki bölümünün bir köşesinde gerçekten de büyükçe bir yarık bulunduğunu söy-

lediğinde memnun oldum. Doktorlar, yaralarımın tam olarak yakalanışım sırasındaki boğuşmadan, gözlerimin bağlanmasından, aşağı sarkıtılmamdan, bağlarımı çözmeye uğraşmamdan, belli bir derinliğe –belki, tapınağın iç dehlizlerindeki bir çöküntüye– yuvarlanmamdan, kendimi dışarıya sürüklememden ve benzeri çabalardan kaynaklanan türden yaralar olduğunu söylediklerinde de memnun oldum... çok rahatlatıcı bir tanı. Yine de, yüzeyde görünenlerden daha fazlasının olması gerektiğini biliyorum. Fazlasıyla uzun süren o inişin bıraktığı izlenim, akıldan çıkacak gibi değil; hiç kimsenin şimdiye dek –Kral Kefren’e benzeyen, onun gibi gülümseyen, sesi mezardan geliyormuş gibi gırtlaktan çıkan– rehberim Abdul Reis el Drogman’ın tanımına uyan birini bulamamış olması da çok tuhaf.

Belki de, aşağıda anlatacağım, büyük bir olasılıkla bir varsayımdan başka birşey olmayan o son olayı anlatmaktan kaçınmak gibi boş bir umutla konudan uzaklaştım. Ama, anlatacağıma dair söz verdim ve ben asla sözümünden dönmem. Karanlık taş basamaklardan aşağı yuvarlandıktan sonra kendime geldiğimde –ya da kendime gelir gibi olduğumda– önceki kadar yalnız ve karanlıklar içindeydim. Eskiden kötü olan pis koku şimdi daha da iğrenç bir hal almıştı, ancak şimdiye kadar kokuya epeyce alışmıştım, yakınmadan katlanabiliyordum. Yarı bilinçsiz bir şekilde, kokuşmuş rüzgârın geldiği yerden sürünerek uzaklaşmaya başladım; kanamakta olan ellerimle görkemli bir döşemenin dev taş bloklarını hissediyordum. Bir ara başımı sert bir nesneye çarptım; ellerimle yokladığımda bunun kabartma hiyerogliflerle kaplı, inanılmaz büyüklükte bir sütunun kaidesi olduğunu anladım.

Sürünerek ilerlemeye devam ederken birbirinden inanılmaz uzaklıklarda başka dev sütunlarla karşılaştım; o sırada, bilincine varmamdan çok önceleri sesi bilinçaltıma ulaşmış olması gereken bir şey dikkatimi çekti.

Yerin daha da derinlerinden ölçülü, kesin ve daha önce duyduğum hiçbir sese benzemeyen bazı *sesler* geliyordu. Bu seslerin çok eski ve kesinlikle törensel nitelikte olduğunu sezgiyle hissettim ve eski Mısır uygarlığıyla ilgili çok şey okumuş

olduğum için bunların flüt, sambuke, sistre³¹ ve timbal sesi olduğunu anladım. Bu çalgıların ahenkle çıkan seslerinde, dünyanın bütün dehşetlerinin ötesinde bir dehşetin –kişisel korkulardan tamamen farklı ve derinliklerinde bu nahoş seslerin ötesinde dehşetler barındırıyor olması gereken gezeğimiz için duyulan bir acıma şekline bürünen dehşetin– unsurlarının bulunduğunu hissettim. Sesler giderek yükseldi; yaklaştıklarını hissediyordum. Sonra, –evrenin tüm tanrıları kulaklarımı böylesi sesleri bir daha duymaktan korusun– bana doğru yürümekte olan şeylerin ürkütücü, binlerce yıllık adımlarını uzaktan uzağa ve belli belirsiz işitmeye başladım.

Birbirinden bu kadar farklı ayaksesinin böylesine mükemmel bir ahenkle çıkması korkunç bir şeydi. Sessizce... tıkırtılarla... azametle yürüyen... gümbür gümbür adım atan... ayaklarını sürüyen... sürünen bu yeraltı canavarlarının yürüyüşünün ve tüm o maskaraca enstrümanların o iğrenç, o kulak tırmalayan seslerinin gerisinde kutsallıktan uzak binlerce yılın talimi yatıyor olmalıydı. Ve sonra –Tanrı, bu Arap efsanelerinin anısını zihnimden silsin!– ruhları olmayan mumyalar... gezgin *ka*'ların toplanma yeri... kırk yüzyılın akla ziyan devasa ölülerinden kocaman bir ordu... Kral Kefren'in ve cadıkraliçe Nitokris'in damarlı akik taşından boşluklarda yönettiği *bileşik mumyalar*...

Ayak sesleri iyice yaklaştı – Tanrı beni, ayrıntıları giderek belirginleşen bu seslerden, ayakların, pençelerin, toynakların, tırnakların ve yumuşak tabanların seslerinden korusun! Gün ışığı görmemiş taş döşeli yolun ilerisinde, pis kokulu rüzgârda bir ışık titreşti; insanlık dışı korkular uyandıran korkunç, eski tavanı tutan sütunlar arasından milyonlarca ayağıyla, ağır adımlarla bana doğru ilerleyen bu dehşetten bir süre saklanabilmek için dev bir sütunun gerisine çekildim. Titrek parlak ışık etrafı daha fazla aydınlatmaya başladı, uyumsuz adımların ağır ayak sesleri iyice yükseldi. Titreşen turuncu ışıktaki, az

31) Sambuke: Üçgen şeklinde eski bir telli çalgı; Sistre: Eski Mısır'da tapınma sırasında kullanılan ve ortasından geçirilmiş metalik çubuklar sarılınca ses çıkaran, saplı, kasnak şeklinde bir çalgı. (ç.n.)

ötemde taştan öyle bir manzara ortaya çıktı ki, korkuma ve tiksintime baskın çıkan bir meraktan soluğum kesildi. İnsanın göz eriminin, orta kısımlarına bile ulaşamayacağı sütun kaidele-ri... her birinin yanında Eyfel kulesinin cüce kalacağı şeylerin kaideleri... gün ışığının ancak çok uzak bir efsane olduğu mağaralarda, hayal edilemez eller tarafından oyulmuş hiyeroglifler.

Yürüyen bu şeylere *bakmayacaktım*. Ölü müziğin ve ölü adımların sesleri üzerine çıkan gıcırdayan eklemlerini ve zehir soluyan hırıltılı soluklarını duyduğumda buna kesinlikle karar vermiştim. Konuşmuyor olmaları benim için bir lütuftu... ama aman Tanrım! *Ellerindeki çılgın meşaleler heybetli sütunların üzerine gölgeler düşürmeye başladı. Suaygırlarının insan elleri olmamalı ve meşale tutmamalılar... insanların timsah kafaları olmamalı...*

Başka tarafa dönmeye çalıştım, ama gölgeler, sesler ve pis koku her taraftaydı. O zaman, çocukluğumun yarı bilinçli karabasanlarında yaptığım bir şeyi anımsadım ve kendi kendime, "Bu bir düş! Bu bir düş!" diye tekrarlamaya başladım. Ama işe yaramadı, sadece gözlerimi yumup dua edebildim... ya da yaptığımı sandığım şey buydu, çünkü insan düşlerinden asla emin olamıyor – bense bunun düştten başka bir şey olmayacağını çok iyi biliyorum. Bir daha yeryüzüne ulaşip ulaşamayacağımı merak ediyordum ve zaman zaman gözlerimi aralayarak, bulunduğum yerin ekşi ekşi kokan havası, tepeleri görünmeyen sütunları ve olağandışı bir dehşetin inanılmaz tuhaf gölgeleri dışındaki özelliklerini seçebilmek için kaçamak bakışlar attım çevreye. Sayıları iyice artan ve cızırtılarla yanan meşaleler şimdi etrafı iyice aydınlatmaktaydı; bu cehennemî yer, eğer tamamen duvarsız değilse, bir sınır ya da sabit bir işaret görmekte gecikmeyecektim. Arna, bu şeylerden ne kadar çoğunun toplandığını anladığımda ve *belden yukarısı olmayan* bir şeyin muntazam adımlarla ve azametle dolaştığını gördüğümde yeniden gözlerimi yummak zorunda kaldım.

Küfrün bu şeytanî, bu melez ordusundan aynı anda yükselen korkunç bir ceset-çağırısı ya da ölüm-takırtısı, atmosferi –neftyağı ve katranlı esintilerle zehirlenmiş bu ölüm atmosferini – paramparça etti. Faltaşı gibi açılan gözlerim, hiçbir insanın ürküye kapılmadan, korkmadan, dizlerinin bağı çözülme-

den hayal bile edemeyeceği bir görüntüyü seyretti bir an için. Yaratıklar, bir törendeymiş gibi, pis kokulu esintinin geldiği yöne doğru tek sıra halinde dizilmişlerdi; meşalelerinin ışığında başlarını –daha doğrusu baş olarak sahip oldukları şeyleri– öne eğmiş oldukları görülüyordu. Pis kokular püskürten bir deliğin önünde tapınıyorlardı; bu delik gözün ulaşmadığı bir yüksekliğe ulaşıyordu ve her iki yanında dik açılarla uzanan, uçları gölgeler içinde kaybolan iki dev merdivenin bulunduğu görüyordum. Bu merdivenlerden birinin düştüğüm merdiven olduğuna şüphe yoktu.

Deliğin boyutları, sütunların boyutlarıyla orantılıydı – sıradan bir evi yutabilir, sıradan bir kamu binasını rahatlıkla içine alabilirdi. Öylesine büyük bir yüzeyi vardı ki, bir ucundan diğerine bakabilmek için insanın bakışlarını çevirmesi gerekiyordu... öylesine büyük, öylesine karanlık, öylesine pis kokuluydu ki... Hareketlerine bakılacak olursa, yaratıklar bu ardına kadar açık dev kapının önünde durmuş, içine bir şeyler –belli ki kurbanlarveya tanrılara sundukları eşyalar– atıyorlardı. Başında eski krallık dönemine ait altından bir taç, yüzünde alaycı bir ifade, ölülerin o boşluktan gelen sesiyle ve tekdüze bir tonla sonu gelmeyen birtakım laflar mırıldanıp duran Kral Kefren, *ya da rehberim Abdul Reis* liderleriydi. Yanı başına, kısa bir an için yandan gördüğüm ve yüzünün sağ yanını sıçanların ya da daha başka mezar hırsızlarının kemirmiş olduğunu fark ettiğim güzel kraliçe Nitokris diz çökmüştü. Pis kokular saçan deliğe ya da oradaki tanrıya attıkları şeyleri gördüğümdeyse yeniden gözlerimi yumdum.

Bu tapınmanın, ayrıntıları inceden inceye düşünülmüş bir tapınma olmasına bakarak, orada gizlenen tanrının oldukça önemli olması gerektiğine hükmettim. Osiris mi, İsis mi, Horus mu, Anubis mi yoksa çok daha güçlü ve üstün, bilinmeyen bir Ölüler Tanrısı mıydı? Bugün bilinen tanrılara tapınmadan önce, Bilinmeyen bir Tanrı adına dikilmiş korkunç sunaklar ve dev heykellerle ilgili bir söylence bulunmaktadır...

Şimdi, bu adsız varlıkların kendilerinden geçercesine yaptıkları bu kasvetli tapınmayı bütün irademi kullanarak seyrederken, birden aklıma buradan kaçmak fikri düştü. Salon loş,

sütunların gölgeleriye koyuydu. Karabasanları andıran bu kalabalığın her üyesi kendini tamamen tapınmaya vermiş olduğundan, sürünerek merdivenlerden birine ulaşabilir, görünmeden yukarı tırmanabilirdim; merdivenin üst başına varınca, oradan kurtulma konusunda Kadere ve ustalığım güveniyordum. Ne nerede olduğumu biliyordum, ne de bu konuda ciddi bir şekilde düşünmüştüm – bir an için, düş olduğunu bildiğim bir durumdan kurtulmak için ciddi ciddi kaçış planları yapmak bana eğlenceli göründü. Öteden beri ısrarla Sfenks Tapınağı denilegelmiş olan Kefren'in giriş tapınağının altındaki varlığından kuşkulandırılmayan gizli bir bölümde miydim? Hiçbir tahminde bulunamıyordum, ama zekâm ve kaslarım elverirse hayata ve bilince ulaşmaya karar verdim.

Yüzükoyun sürünerek, iki merdivenden tırmanmaya daha elverişli görünen soldakine doğru endişe dolu yolculuğuma başladım. Sürünürken neler olduğunu, neler hissettiğimi dünyada anlatamam, ama meşalelerin rüzgârda yan yatan, garaz dolu alevlerinin ışığında fark edilmemek için sürekli olarak neleri kollamam gerektiği düşünülecek olursa, bunlar tahmin edilebilir. Gölgede kalan merdivenin ayağı, dediğim gibi, uzaktaydı ve dev bir açıklığın yanından başlayarak, başdöndürücü bir yükseklikteki korkuluklu bir sahanlığa kadar hiç bükülmeden dimdik yükseliyor olmalıydı. Bu durum, sürünmemin son aşamalarında bu iğrenç sürüyle arama belli bir mesafe girmesini sağlıyordu, ama sağ tarafımdaki manzara, epeyce uzağımda da olsa, kanımı dondurmaya yetiyordu.

Sonunda basamaklara ulaşmayı başardım ve tırmanmaya başladım; üzerinde en iğrenç süslemelerin bulunduğu duvara yakın duruyor, canavarların pis kokular kusan deliğin önünde kendilerinden geçercesine ibadete dalmış olmaları, deliğe akla ziyan besinler atmakla meşgul olmaları yüzünden beni fark etmeyeceklerine güveniyordum. Somaki taşından, sanki bir devin ayaklarına göre yapılmış basamakların çok yüksek ve dik olmalarına rağmen, bu tırmanışın sonu hiç gelmeyecek gibiydi. Fark edilme korkusu ve hareket etmem yüzünden yaralarımın sızlaması tırmanışımı tam bir işkence haline getirmişti. Sahanlığa vardığımda, sahanlığın yukarısına uzanan mer-

diven nereye çıkarsa çıksın, hiç vakit yitirmeden tırmanmaya ve yirmi, yirmi beş metre aşağıdaki eşinen, tapınmak için diz çöken kokuşmuş canavarlara son bir defa daha göz atmak için durmamaya niyetliydim – ancak, tam son basamağa ulaştığım anda kopan ve törensel ritmine bakılırsa, fark edilmem yüzünden verilmiş bir alarm olamayacak, gök gürültüsünü andırır o ceset-çağiltısının, ölüm-takırtısının yeniden duyulması üzerine bir an durup, korkuluktan aşağı ihtiyatla baktım.

Canavarlar, sunulan iğrenç yiyeceği almak üzere pis kokulu delikten dışarı uzanan bir şeyi selamlıyorlardı. Bu şey, yukarıdan görüldüğü kadarıyla bile, oldukça ağırkanlı bir şeydi; sarımtırak, kıllı ve epeyce çekingen. İri bir suaygırı kadar vardı, ama şekli çok tuhaftı. Boynu yok gibiydi, buna karşılık az çok silindirimsi bir gövdeden bir sıra halinde çıkan kaba tüylü beş başı vardı: Birinci baş çok küçük; ikincisi orta karar; eşit büyüklükteki üçüncü ve dördüncü başlar, diğer bütün başlardan büyük; beşincisi, ilki kadar olmasa da oldukça küçüktü.

Bu başlardan hızla fırlayan acayip sert dokunaçlar, deliğin önüne konan çok miktardaki ağza alınmaz yiyeceği bir aç kurt gibi kapıyordu. Bu şey ara sıra ileri doğru bir hamle yapıyor, sonra da tuhaf bir şekilde inine doğru çekiliyordu. O kadar anlaşılmasa da hareket ediyordu ki, altımdaki ininden daha ileri çıkmasını isteyerek büyülenmiş gibi bakakaldım.

Sonra o şey *dışarı çıktı*... ve dışarı çıkan o şeyi gördüğümde, dönüp arkamdaki merdivenlere doğru atılarak deliler gibi tırmandım; görmeden, düşünmeden, varlıklarını doğrulayacak hiçbir kanıt olmadığı için düş dünyasına ait olduklarını kabul ettiğim inanılmaz basamaklardan, merdivenlerden, eğik düzlemlerden yukarı doğru kaçtım. Bir düş olmalıydı, yoksa, şafak beni, yeni doğan günün ilk ışınlarıyla alaycı yüzü aydınlanan Sfenks'in önünde Gize kumları üzerinde soluk alırken asla bulamazdı.

Büyük Sfenks! Tanrı! – güneşin kutsal ışıklarıyla yıkanan önceki sabah aklıma öylesine geliveren o soru... *Sfenks başlangıçta nasıl iğrenç bir anormalliği temsil etmekteydi?* Dehşetin en yüksek mertebesini – Varlığından kimsenin kuşkulanmadığı bir uçurumun dibinde dev pirzolarlarını yalayan, var olmaması

gereken ruhsuz anormallikler tarafından iğrenç lokmalarla beslenen bilinmeyen Ölümler Tanrısını, ininden dışarı çıkan beş başlı canavarı... bir suaygırı büyüklüğündeki beş başlı canavarı... (ki beş başlı canavar, o şeyin sadece ön pençesiydi) – gözlerimin önüne seren görüntü, ister düş olsun ister gerçek, lânetten başka bir şey değildi...

Ama hayatta kaldım ve biliyorum ki, o sadece bir düştü.

Bu öykü, H.P. Lovecraft tarafından, Erich Weiss adıyla Appleton, Wisconsin'de doğan ve sahnede kullandığı adı, büyük Fransız sihirbazı Jean Eugene, Robert-Houdin'den (1805-1871) alan Harry Houdini'nin (1874-1926) imzasıyla yayınlanmak üzere yazılmıştır. Harry Houdini, yıllarca sahnede bağlarından kurtulma gösterileri yapmıştır; bu alanda kendisiyle boy ölçüşebilecek kimse yoktu ve ispiirtizmamn önde gelen adlarından biriydi. Bu öykü, H.P. Lovecraft tarafından yazıldığı haliyle ilk defa *Weird Tales*'in Mayıs 1924 sayısında, daha sonra da Temmuz 1939 sayısında yayınlanmıştır.

O ADAM

Uykusuz geçen bir gece, ruhumu ve hayallerimi kurtarmak için umutsuzluk içinde yürürken gördüm onu. New York’a gelmem hataydı, çünkü unutulmuş meydan ve limanlardan yine kendileri kadar unutulmuş meydan ve limanlara kadar dolana dolana uzanan, insanların karınca gibi kaynaştığı, eski sokakların labirentinden solgun ay ışığı altında Babil kulesi gibi kapkara yükselen dev gkdelenlere dek, nereye baksam aradığım güzellikler ve esin yerine sadece, beni yenmek, felç etmek ve yok etmekle tehdit eden bir dehşet ve baskıyla karşılaşmıştım.

Yavaş yavaş hayal kırıklığına uğradım. Kente ilk geldiğimde, günbatımında, havuzların üzerinde toplanarak, akşamın ilk yıldıızlarıyla ve ateş rengi bulutlarla oynayan mor sisler arasından zarif bir iek gibi yükselen inanılmaz zirvelerini ve piramitlerini görkemli bir köprüden seyretmiştim. Sonra, sessizce hareket eden fenerlerin seçildiği, derinden derine tuhaf bir ahenkle çalınan boru seslerinin duyulduğu yerdeki titrek parıltılı suların üzerinde pencereler birer birer aydınlandı ve kentin kendisi Carcassone, Semerkant, El Doradove tüm görkemli ve yarı efsane kentlerin harikalarını anımsatan, peri müziğiyle dolu, yıldıızlı, düşsel bir gökyüzüne dönüştü. Bundan hemen sonra, hayallerimi süsleyen bu eski yollara –stnlu kapılarının üzerindeki küçük camlı çatı pencereleri yalıızlı otomobillere ve süslü faytonlara göz kırpan kırmızı tuğladan Georgian evlerin sıra sıra iki yanına dizili olduğu dar, dolambaçlı sokak ve geçitlere– daldım ve çoktandır hayalini kurduğum şeylere nihayet kavuştuğumu anladığımda, beni zamanla şair yapacak hazineleri ele geçirmeyi başardığımı düşündüm.

Ama ne başarıya ulaştım ne de mutlu oldum. Zevksiz gün ışığı, sadece pisliliği, yabancılaşmayı ve gökyüzüne doğru sağlık-

sız bir şekilde yükselen –mehtabın büyüğü bir güzellik verdiği– taş yığınlarını gösterdi; kanalı andıran daracık sokaklarda karınca gibi kaynayan kalabalıklar, haşın yüzleri ve kısık gözleriyle kapkara suratlı, bodur yabancıları; yürekleri, güzel yeşil yollara ve New England’ın beyaz köy kiliselerine karşı sevgiyle dolu, mavi gözlü yerli halkın içinde yaşanan çevreye verdiği anlama yakınlık duymayan ve düşleri olmayan kurnaz yabancıları.

Böylece aradığım şiirsel ortam yerine, tüyler ürpertici bir karanlık ve tarifsiz bir yalnızlık içinde buldum kendimi ve sonunda, bugüne kadar kimsenin dile getirmeye cesaret edemediği korkunç hakikati –söylenmesi olanaksız sırların sırrını– gördüm: Kulak tırmalayıcı seslerle dolu bu taş kent, Londra ve Paris gibi hayatıyetini devam ettirememişti; tam anlamıyla ölü bir kentti; sereserpe uzanan bu ceset, kusurlu bir şekilde tahnit edilmiş ve hayat dolu eski günleriyle hiçbir ilgisi olmayan canlı şeyler tarafından istila edilmişti. Bu hakikati keşfettikten sonra uyku haram oldu bana; bununla birlikte, gündüzleri sokaklardan uzak durup, sadece, karanlığın geçmişten kalan çok az şeyi bir hayalet gibi ortaya çıkardığı, eski beyaz kapıların bir zamanlar içlerinden geçen yiğitleri anımsadığı, geceleri dışarı çıkma alışkanlığını yavaş yavaş edindikçe, yitirdiğim sükuneti yeniden buldum. Hatta, bu ruh hali içinde birkaç şiir bile yazdım, ama yenilmiş, süngüsü düşmüş görünmek korkusuyla insanlarımin arasına geri dönmeye yanaşmadım.

Sonra, uykusuz bir gece yürüyüşünde o adama rastladım. Şair ve sanatçıların mesken tuttıkları bölge olduğunu duymuş olmam yüzünden gelip yerleştiğim Greenwich bölgesinin gözlerden uzak, tuhaf bir avlusunda karşılaştık. Arkaik yollar ve evlerle hiç ummadığım bir anda karşıma çıkıveren küçük meydan ve avlular elbette çok hoşuma gidiyordu; şairlerle sanatçıların tuhafliklar peşinde koşan palavracılar olduğunu ve yasantılarının şiirin ve sanatın özünü oluşturan salt güzelliklerin yadsıması olduğunu gördüğümde de, bu saygıdeğer şeylerin hatırına burada oturmaya devam ettim. Buraların, Greenwich’in henüz kent tarafından yutulmamış, huzur dolu bir köy olduğu zamanlardaki halini hayal ederek cümbüşçülerin evlerinin yolunu tuttuğu, şafaktan hemen önceki saatlerde gi-

zemli, dolambaçlı sokaklarda dolaşır, geçmişten bugüne kalan muammalar üzerinde derin düşüncelere daldım. Bu, ruhumu canlı tuttu ve içimdeki şairin hasretini çektiği bazı düşleri görmemi sağladı.

Onunla, bulutlu bir ağustos sabahı saat 2 sıralarında, bir zamanlar renkli, dar sokaklarla birbirine bağlanan bir ağ oluşturan, ama bugün ancak sokakla arasına giren evlerin karanlık koridorlarından geçilerek ulaşılabilen birbirinden kopuk bir dizi avluda yolumu bulmaya çalışırken karşılaştım. Bu avluların varlığıyla ilgili, bazı kuşkulu söylentiler kulağıma çalınmış ve günümüz haritalarında bulunamayacaklarını anlamıştım. Ama avluların unutulmuş olması gerçeği, onların gözümdeki değerini artırdı ve onları iki misli gayretle aradım. Onları bulduktan sonra da gayretimde bir azalma olmadı, çünkü düzenlenişlerindeki bir şey, bu avluların, yüksek beyaz duvarlarla ıssız arka binalar arasına garip bir şekilde sıkışmış; kemerli geçitlerin gerisinde karanlıklara gizlenmiş; varlığı, yabancı diller konuşan güruhlarca ya da gün ışığından kaçan esrar kumkuması, ketum sanatçılarca bir sır olarak saklanan benzeri çok sayıda karanlık, dilsiz avludan ancak birkaç tanesi olduğunu düşündürüyordu.

Demir tırabzanlı basamaklarla çıkılan bazı tokmaklı kapıları incelediğim sırada, yaprakmotifleriyle bezenmiş oyma taşların üzerindeki vasistasların yüzümü hafifçe aydınlatan soluk ışığında, ruh halimi ve bakışlarımı fark eden adam teklifsizce konuşmaya başladı. Yüzü gölgedeydi ve üzerindeki modası geçmiş pelerinle az çok uyuşan geniş kenarlı bir şapka giymişti; daha bana hitap etmeden önce içimi bir huzursuzluk kaplamıştı. Neredeyse bir iskelet kadar zayıftı; oldukça derinden gelen olağanüstü yumuşak bir sesi vardı. Dediğine göre, beni daha önce birçok defalar sokaklarda dolaşırken görmüş ve eski yıllardan kalan izlere düşkünlük bakımından kendisine benzediğim sonucunu çıkarmış. Bu tür keşif gezilerinde tecrübeli ve yöre konusunda, yeni geldiği her halinden belli herhangi birinden çok bilgili olduğu su götürmez birinin rehberliğinden hoşlanmaz mıymışım?

Adam konuşurken, kasvetli bir çatı katı penceresinden vuran sarı ışıktaki bir an için yüzünü gördüm. Soylu, oldukça yakı-

şıklı, yaşlı bir yüzü vardı ve bu çağda, buralarda pek rastlanmayacak bir zarafete sahipti. Bu yüz ifadesinden hoşlandığım kadar, bazı nitelikleri yüzünden rahatsızlık da duydum – belki fazlasıyla beyazdı, belki çok ifadesizdi, belki de kendimi rahat hissetmemi engelleyecek kadar bu çevrenin dışındandı. Yine de, onu izledim; çünkü o kasvetli günlerde, antik güzellikler ve sırlar konusunda yaptığım araştırma, benim için ruhumu canlı tutmanın tek yoluydu ve benzer konularda benden daha derin bilgilere sahip olduğu anlaşılan biriyle karşılaşmayı Kaderin az rastlanır lütuflarından biri saydım.

Gecedeki bir şeyler pelerinli adamı suskunluğa zorluyordu; bir saat boyunca, tek kelime etmeden bana rehberlik etti; daracık aralıklardan geçerken, parmak uçlarımızda koridorları aşarken, tuğla duvarlara tırmanırken ve muazzam uzunluğu, o ana kadar koruduğum yön duygumu silen dolambaçlı, alçak kemerli bir geçitte uzun süre el ve dizlerimiz üzerinde sürünürken daha çok eliyle işaretler yaparak bana yol gösterdi ve sadece eski adlar, tarihler ve değişiklikler konusunda mümkün olan en kısa bilgileri vermekle yetindi. Gördüğümüz şeyler çok eski ve harikaydı ya da en azından, üzerlerine düşen zayıf ışıktaki öyle görünüyordu; bu kimbilir hangi zamandan kalma sonu gelmez labirentte ilerledikçe daha tuhaf ve daha yabancı gözüken yıkıldı yıkılacak Yunan sütunlarını, duvara yapışık yivli sütunları, vazo başlı çit kazıklarını, çan gibi genişleyen pencere ve kapı üst eşikleriyle dekoratif fenerleri asla unutamam.

Hiçbirallahın kuluna rastlamadık ve zaman ilerledikçe ışıklı pencerelerin sayısı giderek azaldı. Karşımıza çıkan sokak fenerleri başlangıçta, gaz yağlı ve klasik baklava biçimi fenerlerdi. Sonra bazı mumlu fenerler de gördüm. Nihayet, korkunç karanlık bir avluyu rehberimin eldivenli elinin yol göstericiliğiyle aşarak, yüksek bir duvardaki, dar bir ahşap kapıdan geçtik ve her yedi evden birinin önündeki fenerle –üstleri konik, yanları delikli, inanılmayacak kadar Kolonyal tarzda teneke fenerlerle– aydınlatılmış dar bir sokağa çıktık. Bu sokak yokuş yukarı –New York’un bu kesiminde hiç ihtimal vermediğim kadar büyük bir eğimle– tırmanıyordu ve yukarı

ucu, özel bir mülkün sarmaşık kaplı duvarıyla kesiliyordu; duvarın öte tarafında soluk bir kubbeyle gökyüzünün belli belirsiz ışığında salınan ağaç tepelerini görebiliyordum. Bu duvarda, kara meşeden, iri başlı çiviler çakılarak yapılmış, küçük, alçak kemerli bir kapı vardı; adam ağır bir anahtarla bu kapıyı açarak, zifiri karanlıkta, önüme düştü; çakıldan olduğunu sandığım bir patikadan geçtik ve sonunda, taş basamaklardan tırmanıp evin kapısına ulaştık; rehberim kapının kilidini açarak beni içeri buyur etti.

İçeri girdik; burnumuza çarpan ve yüzyıllar süren bir çürümenin sonucu olması gereken ağır bir küf kokusundan bayılaydım. Ev sahibim kokuyu fark etmiş gibi görünmüyordu; beni döner bir merdivenden çıkarıp, bir holden geçirerek, kapısını ardımız sıra kapadığını duyduğum bir odaya götürürken, nezaket gereği sesimi çıkarmadım. Sonra adamın, aydınlanmakta olan gökyüzünün ışığında güç bela görünen üç küçük pencerenin perdelerini çektiğini gördüm; bundan sonra, odayı boydan boya kat edip şömineye gitti ve çakmaktaşlarını çeliğe vurarak altı kollu bir şamdanın on iki mumundan ikisini yakıtı ve alçak sesle konuşmamı tembih eden bir işaret yaptı.

Bu zayıf ışıktaki, görkemli kapı alınlıkları, Dor üslubu nefis silmeleri, alınlığı tomar ve vazo şeklinde oymalarla süslenmiş şöminesiyle on sekizinci yüzyılın ilk çeyreğinden kalma, duvarları tahta kaplı geniş bir kütüphanede olduğumuzu gördüm. Çok sayıda kitabın doldurduğu rafların üzerindeki duvarda yer yer portrelerin bulunduğu görülüyordu; portrelerin hepsi de kararıp, garip bir şekilde bulanıklaşmıştı; zarif bir Chippendale masanın yanındaki sandalyeyi o anda eliyle bana işaret etmekte olan adamla benzerlikleri su götürmezdi. Ev sahibim, masanın öte yanındaki yerine oturmadan önce, utanıyormuş gibi bir an duraksadı, sonra yavaş hareketlerle eldivenini, geniş kenarlı şapkasını ve pelerinini çıkararak, at kuyruğu saçından, boyun farbalalarından diz altı pantolonuna, ipek çoraplarına ve daha önce fark etmediğim tokalı ayakkabılarına kadar Georgian giysiler içinde bir gösterideymiş gibi bir süre dikeldi. Sonra, arkılığı bir liri andıran sandalyeye kendini yavaşça bırakarak, dikkatle beni süzmeye koyuldu.

Şapkası olmayınca, düşündüğümde daha yaşlı olduğunu gördüm; olağanüstü uzun bir ömür sürmüş olduğunu gösteren, daha önce fark edemediğim işaretlerin, duyduğum huzursuzluğun sebeplerinden biri olup olmadığı aklıma takıldı. Sonunda konuşmaya başladığında; boşluktan geliyora benzeyen yumuşak sesi sık sık titredi; onu dinlerken duyduğum şaşkınlığın verdiği heyecan ve kabule pek yanaşmadığım, her an artan bir panik duygusuyla söylediklerini takip etmekte zaman zaman zorlandım.

“Gördüğünüz gibi, efendim,” diye sözlerine başladı ev sahibim, “giysileri konusunda, sizin zekâ ve eğilimlerinize sahip birine herhangi bir açıklama yapılması gerekmeyen, son derece tuhaf alışkanlıkları olan biri duruyor karşınızda. Daha iyi günleri düşündüğümde, o günlerin âdetlerini araştırmadığım, giysilerini ve davranış biçimlerini benimsemediğim için hiç pişmanlık duymuyorum; gösterişe kaçılmadığı takdirde hiç kimseyi gücendirmeyen bir hoşgörü bu. Atalarımın, önce 1800’den sonra kurulan Greenwich, sonra 1830’lara doğru onunla birleşen New York olmak üzere iki kasaba tarafından yutulan çiftliğindeki bu konutu elimde tutabilmek benim için büyük bir şans olmuştur. Ailemizin bu yeri elinde tutmasını gerektiren çok önemli nedenler vardı ve benim de bu konuda üstüme düşeni yapmakta ihmalkâr davranmış olduğum söylenemez. 1768’de burada oturan, aile büyüklerimizden bir zat, birtakım sanatlar üzerinde çalışmalar yaptı ve hepsi de bu topraklardaki bir güçle ilgili olan ve açığa vurulmamayı fazlasıyla hak eden bazı keşiflerde bulundu. Bu sanat ve keşiflerin bazı tuhaf sonuçlarını çok büyük bir gizlilik içinde size göstermek niyetindeyim ve öyle sanıyorum ki sizin ilgi alanlarınız ya da sadakatinizden kuşku duymayacak kadar insanları tanıdığımı güveneabilirim.”

Adam, bir an sustu, ama ben sadece başımı sallayabildim. Dediğim gibi, yüreğime korku düşmüştü, ama ruhum için gün ışığı altındaki New York’tan daha öldürücü bir şey olamazdı ve bu adam ister zararsız bir kaçık, ister tehlikeli sanatlarda ustalaşmış biri olsun, merakımı gidermek için onu izlemekten başka seçeneğim yoktu. Bu yüzden, dinlemeye devam ettim.

“Bu aile büyüğüm,” diye yumuşak bir ses tonuyla konuşmasına devam etti, “insan iradesinde –sadece bizzat insanın ve başkalarının eylemleri üzerinde değil, doğadaki her türden kuvvet ve madde üzerinde, hatta doğanın kendisinden daha evrensel olduğu kabul edilen unsurlar ve boyutlar üzerinde, varlığı pek fark edilmeyen bir egemenliğe sahip– çok dikkate değer bir nitelik bulunduğunu düşünüyordu. İzniniz olursa, zamanın da mekânın da kutsallığını çiğnediğini; bir zamanlar çadırlarını buraya kurmuş olan yarım kan melez yerlilerin bazı ayinlerini kötüye kullandığını söyleyebilir miyim? Bu bina inşa edildiğinde yerliler çok öfkeleniler ve her dolunayda burayı ziyaret etmek konusundaki ısrarlarından asla vazgeçemediler. Yıllar yılı, ne zaman bir yolunu bulsalar, çaktırmadan duvarı aşıp, bazı gizli eylemlerde bulundular. Sonra 68’de mülkün yeni varisi olan atam onları iş üzerinde yakaladı ve gördükleriyle donakaldı. Bundan sonra, onlarla pazarlığa oturdu ve yaptıkları işin içyüzünü tam olarak anlatmaları karşılığında onlara burayagiriş izni verdi ve bu adetlerinin kısmen kızıl-derili atalarından, kısmen de States-General zamanından yaşlı bir Hollandalı’dan geldiğini öğrendi. Atam, günahı boynuna, onlara –bilerek veya bilmeden– çok fena bir rom ikram etmiş olmalı ki, sırrı öğrenmesinden bir hafta sonra, kendisinden başka bu sırrı bilen kimse kalmadı hayatta. Siz, bayım, bu sırrı öğrenecek ilk yabancısınız ve geçmişe bu kadar düşkün olmasaydınız, dünyada böyle bir tehlikeye atılmayı göze almazdım.”

Adam, eski zamanların senli benli üslubuyla konuşmasını sürdürürken korkuyla ürperdim. O, devam etti.

“Şunu bilmelisiniz ki, bayım, atamın o soyu karışık yerlilerden öğrendiği şey, sonunda edindiği bilgilerin yanında hiç kalır. Boşuna Oxford’a gitmedi, durduk yere Paris’te yaşlı bir kimyacıyla ve bir astrologla konuşmadı. Hülasa, bütün dünyanın, zihinlerimizin dumanından başka bir şey olmadığını, akılsızların emirlerini takmayan, ama akıllı kimseler tarafından halis Virginia tütününün dumanı gibi üflenip, içe çekilen bir dumandan başka bir şey olmadığını anladı. Ne istiyorsak, onu çevremizde yaratırız; istemediğimiz şeyi ise süpürüp temizleriz. Bu söylediklerimin külliye doğru olduğunu ileri

sürecek değilim, ama ara sıra yeterince hoş görüntüler ortaya çıkaracak kadar doğru. Hayal gücünüzün size sağladığı görüntülere kıyasla, geçmişe ait birtakım görüntülerden daha fazla hoşlanacağınızı düşünüyorum. Size göstermeye niyetlendiğim şeyler karşısında korkuya kapılayım demeyin sakın. Şimdi pencereye yaklaşın ve sessiz olun.”

Evsahibim, o zaman, elimden tutarak beni pis kokulu odanın uzun duvarındaki iki pencereden birine doğru çekeledi, eldivensiz parmaklarının bu ilk dokunuşuyla buz kestim. Teni, kuru ve diri olmakla birlikte, buz gibiydi; ister istemez kendimi geri çektim. Ama, aklıma yeniden gerçekliğin boşluğu ve dehşeti düştü ve her nereye götürürse götürsün cesaretle onu izlemeye hazırlandım. Pencereye yaklaştığımızda, adam sarı ipek perdeleri araladı ve dışarıdaki karanlığa bakmamı istedi. Bir süre, benden çok, ama çok uzaklarda dans eden sayısız minnacık ışık dışında bir şey göremedim. Sonra, ev sahibimin eliyle gizlice yaptığı bir harekete yanıt verir gibi birden çıkan bir şimşekle sahne aydınlandı ve gözlerimin önüne yemyeşil bir deniz –aklı başında birinin görmeyi umacağı bir çatı denizi değil, tertemiz bir yeşillik denizi– serildi. Sağ yanımda Hudson nehri kötücül parıltılarla ışıldıyordu; uzaklarda, üzerinde göz kırpan yıldız kümeleri gibi ateş böceklerinin uçtuğu büyük bataklığın sağlıksız parıltılarını görüyordum. Şimşegin aydınlığı sona erdi ve kötü niyetli bir gülümseme yaşlı büyücünün mumu gibi sapsarı yüzünü aydınlattı.

“Bu, benim zamanımdan –konağın yeni beyinin zamanından– önceydi. Yeniden deneyelim, bakalım.”

Betim benzim atmıştı; bu kahrolası kentin iğrenç modern zamanlarının beni soktuğu durumdan bile daha kötü durumdaydım.

“Aman Tanrım!” dedim, zor duyulur bir sesle, “Bunu *ne zaman isterseniz* yapabilir misiniz?” Adam, bir zamanlarki sapsarı kocaman dişlerden geriye kalan kararmış diş köklerini açığa çıkaran bir gülümsemeyle evet anlamında başını sallarken, düşmemek için perdeye yapıştım. Ama adam, buz gibi pençeleriyle tutarak düşmemi engelledi ve elleriyle bir kez daha o sinsî hareketi yaptı.

Şimşek bir kez daha etrafı aydınlattı, ama bu defaki görüntü tamamen yabancı değildi. Greenwich idi burası; bugün hâlâ gördüğümüz şuradaki veya buradaki bir çatı ya da sıra sıra evler, güzel yeşil yollar, tarlalar ve otlaklarla bir zamanların Greenwich'iydi. Greenwich'in ötesindeki bataklık hâlâ parıldamaya devam ediyordu, ama daha uzaklarda, o zamanki New York'un tamamı olan kilise kulelerini, diğer kardeş kiliselere tepeden bakan Trinity, St. Paul's ve Brick Kiliselerini gördüm; hepsinin üzerinde odun dumanından tül gibi ince bir sis asılı duruyordu. Soluk almakta zorlanıyordum, ama bunun sebebi görüntünün kendisinden çok, aklıma üşüşen dehşet verici olasılıklardı.

"Bu kadar ileri gidebilir –bu kadarına cüret edebilir– misin?" Saygıyla karışık bir korku içerisinde konuşuyordum; bir an için endişelerimi paylaştığını sandım, ama yüzündeki o kötücül gülümseme yeniden belirdi.

"İleri mi? Benim görmüş olduğum şeyler seni taş a çevirirdi! Geri, geri –ileri, *ileri*– seni zırlak, kıt herif, bak şimdi!"

Adam alçak bir sesle, hırlar gibi bu lafları ederken yeniden elini oynatarak gökyüzünü öncekilerden daha bol bir ışığa boğdu. Tam üç saniye boyunca, cehennemî bir kargaşanın hüküm sürdüğü görüntüleri seyrettim; bu kısacık anda, bundan böyle tüm düşlerime musallat olacak bir manzara gördüm. Uçan garip şeylerin haşere gibi istila ettiği gökleri gördüm; bu göklerin altında, birer küfrü andıran haşin görünümlü piramitlerin aya doğru yükseldiği, sayısız penceresinde cehennemî ışıklar yanan, dev taşlardan taraçalarıyla kapkara bir kent uzanıyordu. Telaşla çalınan davulların gümbürtüsüne, tiksiniç kastanyet şıkırtılarına ve bitip tükenmez ağıtları sağlıksız bir katran okyanusunun dalgaları gibi kabarıp alçalan kısık sesli boruların delice inlemelerinin ahengine uyarak çılgınca dans eden turuncu ve kırmızı renkte korkunç giysiler içerisindeki, şaşkın gözlü, sarı benizli insanların görünmez dehlizlerde iğrenç bir şekilde kaynaştıklarını gördüm.

Dediğim gibi, bu manzarayı gördüm, aynı zamanda da, ona eşlik eden cehennemî kakofoniye sanki aklın kulaklarıyla duydum. Bu ceset-kentin ruhumu altüst etmesinin verdiği

dehşet içerisinde, sinirlerimin boşalmasıyla, sessiz kalmam için yapılan uyarıyı unutarak, etrafımdaki duvarlar sarsılırken çığlık çığlığa haykırdım, haykırdım, haykırdım.

Sonra, şimşegın aydınlığı sönerken, ev sahibimin tir tir titremekte olduğunu gördüm; attığım çığlıklara duyduğu öfkeyle morarıp, çarpılmış yüzünde büyük bir korku okunuyordu. Adam sendeledi, daha önce benim tutunduğum gibi perdele-re tutundu; kovalanan bir hayvan gibi başını çılgınca sağa sola salladı. Tanrı biliyor ya, korkmakta tamamen haklıydı; çığlıklarımın yankıları sönerken, akla korkunç şeyler getiren başka bir ses duyuldu. Aklımı kaçırmadıysam, bunun tek nedeni duyularımın daha fazla heyecan duyamayacak kadar uyuşmuş olmasıydı. Kilitli kapının gerisindeki basamaklar, çıplak ayaklı ya da çarıklı bir güruh sinsice tırmanıyormuş gibi sürekli gıcırıyordu, sonra, zayıf mum ışığında pırıl pırıl parıldayan pirinç kapı mandalı dikkatle yavaş yavaş döndü. Yaşlı adam yüzümü tırmalayıp, tükürdü ve tutunduğu sarı perdelerle birlikte salınırken gırtlığının bütün gücüyle haykırdı.

“Dolunay –Allah belanı versin – sen ... sen, uluyan köpek – Onları sen çağırdın; onlar da benim için geldiler! Moka-senli ayaklar – ölü adamlar – canınız cehenneme, sizi kızıl şeytanlar, ama sizin romunuza zehir katmadım – sizin o kokuşmuş hokkabazlığınızı herkesten gizlemedim mi? – çatlayınca ya kadar içtiniz, lanet olasıcalar, sonra da tutmuş ev sahibini suçluyorsunuz! –defolun oradan! Bırakın şu kapı mandalıyla oynamayı – Benim size vereceğim hiçbir şey yok –”

Tam bu sırada, son derece telaşsızca in dirilen üç yavaş darbe kapıyı sarstı ve deliye dönmüş büyücünün ağzının kenarında beyaz köpükler belirdi. Adamın tam bir umutsuzluğa dönen korkusu yerini, bana karşı duyduğu öfkeye bıraktı yeniden; kenarına tutunmaya çalıştığım masaya doğru sendeleyerek bir adım attı. Sol eliyle bana pençe atmaya çalışırken, sağ eliyle hâlâ sıkı sıkıya tutunduğu perde gerildi ve doğuşunu göğün aydınlanmış olmasının, öncederî haber verdiği dolunay ışıklarının odaya dolmasına yol açarak, tutturulduğu yerden koptu sonunda. Ayın bu yeşilimsi ışığında mumlar iyice sönükleşti; kurt yeniğı duvar kaplamaları, bel vermiş tahta döşemesi, harap

olmuş şöminesi, kırık dökük mobilyası ve eski püskü döşemeleriyle misk kokulu odayayeni bir çürümüşlük görüntüsü çöktü. Aynı görünüş, bilmem artık aynı sebeple, bilmem duyduğu korku ve hiddet yüzünden, yaşlı adamın da üzerine çöktü; sendeleyerek yaklaşıp akbaba pençeleriyle beni parçalamaya çabalarken yüzünün buruşup karardığını gördüm. Sadece gözleri sağlam kalmıştı; gittikçe kararan ve küçülen bir yüzün ortasında her an artan bir iticilik ve yakıcılıkla bakıyordu bu gözler.

Kapıya indirilen darbeler o sırada ısrarla yinelen-di; bu sefer sanki bir metalle vuruluyordu. Karşımdaki kara şey sadece gözlerden ibaret bir kafaya dönüşmüştü ve bel vermiş zeminde zaman zaman tükürükler saçarak ve bela okuyarak benden yana hamleler yapıyordu. Artık ardı ardına indirilen darbeler altında kapı çatırdıyor, zaten eski olan aynalıklar parçalanıyordu; yarılan tahtaların arasından bir savaş baltasının parıldadığını gördüm. Başka türlü-sü elimden gelmediğinden, yerime çakılıkaldım; parçalanın kapıdan, kötü kötü bakan parıltılı gözleri yıldızlar gibi ışıldayan, devasa, şekilsiz, kapkara bir şeyin içeri aktığını büyük bir şaşkınlıkla gördüm. Bu şey, engellerinden kurtulmuş bir petrol seli gibi kıvamlı bir akışla içeri doldu, etrafa yayılırken bir sandalyeyi devirdi, masanın altından akarak, odanın öte tarafına, hâlâ gözlerini dikmiş sert sert bana bakmakta olan kararmış kafanın bulunduğu yere ulaştı. Bu kafanın etrafına kapanıp onu bütün-üyle yuttuktan hemen sonra, bana dokunmadan, görünmez olmuş yükünü de beraberinde götürerek geri çekilmeye başladı; karanlık kapıdan çıkıp, önceki gibi gıcırdayan –ama bu defa gıcırta gide-rek azalıyordu– görmediğim merdivenlerden aşağı doğru akıp gitti.

Sonra, zemin çöktü ve ben soluğum kesilerek aşağıdaki kapkaranlık odaya düştüm; örümcek ağlarından boğulacak, korkudan bayılacak gibi oldum. Kırık pencereden içeri dolın yeşil ay ışığında yarı aralıksalon kapısını gördüm; sıva parçalarıyla dolu zeminden kalkıp, bel vermiş tavandan kendimi kurtarıırken, parıldayan bir sürü uğursuz gözüyle kapkara bir şeyin yukarıda, sürünmekte olduğunu gördüm. Bu şey, mahzenin

kapısını arıyordu; bulduğunda, o kapıdan geçip gözden kayboldu. O sırada, bu alt odanın tabanının da tıpkı yukarı odanın tabanı gibi çökmek üzere olduğunu hissettim; bir ara, batı penceresinin ötesinde bir şey çatırtıyla yıkıldı; kubbe olmalıydı, bu. O an için enkaz altında kalmaktan kurtulunca, salon boyunca koşup ön kapıya gittim; açınama imkân olmadığını görerek, bir sandalye kaptığım gibi pencerelerden birini kırdım ve çılgınlar gibi tırmanıp kendimi öte tarafa, ay ışığının neredeyse bir metre uzunluğundaki otlar ve çimenler üzerinde oynadığı bakımsız çimenliğe attım. Duvarlar yüksek, bütün kapılar kilitliydi; ama bir köşede üst üste yığıldığını kutuların üstüne çıkarak, oraya yerleştirilmiş kocaman bir taş saksıya tutunmayı başardım.

Yorgunluktan tükenmiş bir halde gözlerimi çevrede dolaştırdığımda sadece tuhaf duvarlar, pencereler ve eski, balıksırtı damlar görebildim. Bizi buraya ulaştıran dik sokaktan eser yoktu ve gördüğüm çok az şey de, parlak ay ışığına rağmen, nehirden yükselen sisin altında çabucak gözden yitti. Tutunmakta olduğum taş saksı, birdenbire, sanki benim gibi ölesiye başı dönüyormuşçasına sallanmaya başladı ve bir anda bedelim, bilemediğim bir yazgıya doğru yuvarlandı.

Beni bulan adamın dediğine göre, kırık kemiklerime rağmen büyük bir mesafe sürünmüş olmalıydım; görebildiği kadarıyla kan izleri çok ötelere kadar uzanıyormuş. Çok geçmeden başlayan yağmurlar o ölüm kalım sınavını verdiğim yerle aramdaki tek bağlantıyı sildi ve polis raporlarında, bilinmeyen bir yerden ortaya çıkarak, Perry Caddesi'ne açılan küçük karanlık bir avlunun kapısına kadar sürünerek geldiğimden fazlası yer almadı.

Bir daha geri dönüp o kasvetli labirentleri aramaya kalkışmadım, elimden gelse, akli başında hiç kimseyi oraya göndermem. O eski zamandan kalma yaratığın kim ya da ne olduğu hakkında hiç fikrim yok, ama kentin ölü ve akledilmeyecek türden dehşetlerle dolu olduğunu tekrar ediyorum. O adamın nereye gitmiş olduğunu bilmiyorum ama ben eve, akşamları denizden esen hoş kokulu rüzgârların doldurduğu tertemiz New England sokaklarına döndüm.

RED HOOK'DA DEHŞET

Çevremizde iyilik ayinleri kadar kötülük ayinleri de yapılmaktadır ve benim inancıma göre, mağaralarla gölgelerin var olduğu, alacakaranlıkta yaşayanların bulunduğu bilinmezliklerle dolu bir dünyada yaşamaktayız. İnsanoğlunun bazen evrim yolunda geriye dönmesi mümkündür ve benim inancım odur ki dehşet verici bir irfan henüz ölmemiştir.

ARTHUR MACHEN

Topu topu birkaç hafta önce, Rhode Island'ın Pascoag kasabasında bir caddenin köşesinde, uzun boylu, yapılı, sağlıklı görünümlü birinin oldukça tuhaf bir davranışı, bir sürü ileri geri konuşmaya, yoruma yol açtı. Anlaşıldığı kadarıyla, adam, Chepachet yolunu izleyerek tepeden aşağı inmiş; kasabanın yoğun kesimine gelince, sola, birkaç mütavazı iş merkezinin bir kent havası verdiği ana caddeye doğru yönelmiş. Bu noktada, şaşırtıcı bir davranışta bulunmuş, hiç nedensiz; önündeki binaların en yükseğine gözlerini dikip birkaç saniye baktıktan sonra ürkü dolu, isterik çılgınlarla, ta ki bir sonraki köşede ayağı takılıp boylu boyunca yere serilinceye kadar çılgın bir koşu tutturmuş. Civardan koşturanlar adamı tutup kaldırarak, üstünün başının tozunu silkelediklerinde, bilincinin yerinde ve hiçbir yanının incinmemiş olduğunu görmüşler; ansızın yakalandığı sinir krizini atlatmış olmalıymış. Mahcup bir tavırla, sinirlerinin çok gergin olduğu falan gibi bazı mazeretler geveledikten sonra, kederli bakışlarla geri dönüp Chepachet yolunu tutmuş yeniden ve ayaklarını sürükleyerek gözden kayboluncaya kadar ardına bir kez olsun bakmamış. Böylesine iri yarı, sağlam yapılı ve normal görünümlü birinin başına böyle bir olayın gelmesi tuhaftı; adamın, Chepachet'in varoşlarındaki ünlü bir sütçünün pansiyoneri olduğunu tanıyan bir seyircinin yaptığı yorumlarsa olayın tuhaflığını azaltmadı.

Daha sonra, bu adamın, bir kazanın daha da dramatik hale soktuğu korkunç bir yerel vakayla ilgili son derece çetin bir çalışmadan sonra doktor gözetiminde uzun bir tatile çıkmış Thomas F. Malone adında New York'lu bir sivil polis olduğu ortaya çıktı. Malone'un da katıldığı baskında, birçok eski tuğla bina çökmüş ve bu kazada ölen mahkûm ve polislerin toplam sayısının büyüklüğü Malon'u tuhaf bir şekilde dehşete düşürmüştü. Sonuç olarak, çöken binaları azıcık andıran binalardan bile anormal bir şekilde korkar olmuş; bu yüzden de, sonunda, akıl hastalığı uzmanları belirsiz bir süre için böylesi şeyleri görmesini yasaklamışlardı. Chepachet'de akrabaları bulunan bir cerrah polis, kolonyal ahşap evleriyle bu garip ve hoş görünümlü küçük köyün psikolojik nekahet dönemi için ideal bir yer olacağını ileri sürmüş ve temas halinde olduğu Woonsocket'taki uzman tavsiye etmedikçe, büyük kasabaların iki kıyısı tuğla binalarla çevrili caddelerine gitmeye kalkışmayacağına söz veren hasta oraya gitmişti. Birkaç dergi satın almak amacıyla Pascoag'a yapılan bu yürüyüş bir hata olmuş ve hasta, bu itaatsizliğinin bedelini korku, yara bere ve küçük düşmeyle ödemişti.

Chepachet ve Pascoag'ın bildiği dedikodular bu kadardı ve en bilgili uzmanlar da bunun böyle olduğuna inanıyordu. Oysa Malone, başlangıçta, uzmanlara başka bir sürü şey anlatmış, ancak sözlerinin kuşkuyla karşılandığını görünce devam etmekten vazgeçmişti. Malone bundan sonra suskunluğa gömüldü ve Brooklyn'in Red Hook kesiminde bazı bakımsız evlerin yıkılmasının ve bu yüzden birçok yiğit memurun ölmesinin ruhsal dengesini bozduğu genel kabul gördüğünde karşı çıkmadı. Herkes, Malone'un o karışıklık ve şiddet yuvalarını temizlemeye çalışırken kendini fazla yıprattığını söylemişti; olayın birçok bakımdan çok sarsıcı olduğuna kuşku yoktu; sonra o trajedi, tuz biber olmuştu. Bu, herkesin anlayabileceği basit bir açıklamaydı ve Malone, basit bir insan olmadığından, meseleyi daha fazla kışkırtmamakla iyi edeceğini anladı. İnsanoğlunun havsalasının alamayacağı bir dehşeti -kötülüğün eski dünyalardan çekip getirdiği cüzamlı ve kanserli evlerin, mahallelerin ve kentlerin dehşetini- hayal gücü kıt insanlara

çıtlatmak, köyde uzun bir tatil yerine bir tımarhane hücrelerine davetiye çıkarmak olurdu; Malone ise, gizemciliğine karşın sağduyulu bir insandı. Acayip ve gizli şeyler konusunda Keltlerin uzak görüşüne, dışarıdan inanılmaz görünen şeyler içinse bir mantıkçının keskin zekâsına sahipti; Phoenix Park yakınlardaki George dönemi bir villada doğan ve Dublin Üniversitesi'ni bitiren kendisi gibi bir adamı kırk iki yıllık yaşamın sonunda bulunması gereken yerin çok uzağında bir noktaya getiren bir bileşim.

Şimdi Malone, görüp hissettiği ve anladığı şeyleri bir kez daha kafasında evirip çevirirken, gözünü budaktan sakınmaz bir savaşıyı korkudan tır tır titreyen bir sinir hastasına dönüştüren; eski tuğla yapıları, karanlık, kurnaz yüzler denizini uğursuzluğun habercisi bir karabasana döndüren sırları kimseye açmamış olduğuna memnun oluyordu. Duygularının açıklanmadan bir yana itilmek zorunda kalması ilk defa başına gelmiyordu – çünkü, New York'un çok dilli yeraltı uçurumuna balıklama dalması bile mantıklı bir açıklaması olmayan bir çılgınlık değil miydi? Sağlıksız yüzyılların her türlü tortusunun karıştığı ve iğrenç dehşetlerini sürdürdükleri zehir kazanında duyarlı gözlerin seçtiği antik sihirlerin ve acayipliklerin bayağılığı üzerine ne söyleyebilirdi ki? Malone, görünüşte açgözlü, özünde küfür olan bu son derece muğlak hengame de gizli mucizelerin kötü yeşil alevlerini görmüş, tanıdığı tüm New Yorklular onun polislikteki tecrübelerini alaya aldıklarında, tatlı tatlı gülümsemişti. Bu insanlar, onun bilinmez gizemler peşine düşmüş olmasıyla alay edip, New York'ta o günlerde ucuzluk ve bayağılıktan başka bir şey bulunmadığını ileri sürerlerken, fazlasıyla müstehzi ve kiniktiler. İçlerinden birisi, –*Dublin Review*'daki, Malone'un lehine çok kuvvetli kanıtlara rağmen– New York'un aşağı tabakasının hayatıyla ilgili gerçekten ilginç bir öykü bile yazamayacağına dair yüklü bir miktar üzerine Malone'la bahse girdi; şimdi Malone dönüp geri baktığında, kozmik ironinin, kâhinin sözlerini doğrularken, o insanların bilirbilmez ettikleri lafları çürütmüş olduğunu anlıyordu. Sonunda kıyısından köşesinden kendini gösteren dehşetin öyküsü yazılamazdı –çünkü, tıpkı Poe'nun Alman

yetkilisinin sözünü ettiği kitap gibi “*es lasst sich nicht lesen*— kendini okutmazdı.”³²

II

Malone, varoluşta saklı gizemler bulunduğunu hep duyumsamıştı. Gençliğinde, her şeyde gizli bir güzellik, insanı kendinden geçiren bir yan olduğunu hissetmiş ve bir şair olmuştu, ama yoksulluk, dertler ve sürgün, bakışlarını daha karanlık yönlere çevirmiş ve dünyadaki kötülükleri hissederek hüznle titremişti. Gündelik yaşam onun için, bazen alttan alta Beardsley tarzı bir kokuşmuşluk sergileyen, bazen Gustave Doré’nin daha incelikli ve daha az bilinen eserlerindeki gibi en sıradan biçimlerin ve nesnelerin gerisinde yatan dehşeti yansıtan ölümcül gölgelerle dolu, bir dizi tutarsız hayal haline gelmişti. Malone, üstün zekâlı insanların en derinlerde yatan gizemleri alaya almalarını çoğu defa Tanrının bir lütfu olarak görürdü; bu üstün zekâların eski ve mütevazı mezheplerce saklanan sırlara vakıf olmaları halinde, ortaya çıkacak anormalliklerin kısa sürede dünyanın sonunu getireceğini, hatta evrenin bütünlüğünü tehdit edeceğini ileri sürerdi. Bütün bu düşünce tarzının sağlıksızlığına hiç kuşku yok, ancak sağlam bir mantık ve olayların gülünç yönlerini anlama yeteneğiyle bu düşünceler mükemmelen dengeleniyordu. Malone fikirlerinin pek fazla açığa çıkmamasından ve yasak görüntülerle ciddiyetsizce oynanmasından hoşnuttu, ama görevi onu, kaçamayacağı kadar ansızın ve sinsice ortaya çıkan bir cehennemin içine fırlattığında, sınırları iflas etti.

Red Hook meselesi dikkatini çektiğinde, Malone, Brooklyn’deki Butler Caddesi istasyonunda bir süreden beri özel bir görevdeydi. Red Hook, Governor’s Island’ın karşısındaki eski liman bölgesine yakın, belli bir mimaritarzı olmayan, bakımsız evlerin oluşturduğu iğrenç bir labirenttir; pis bir şose, limandan başlayarak, Belediye Binasına doğru uzanan kokuşmuş

32) Edgar Allan Poe, “Kalabalıkların Adamı”. (ç.n.)

Clinton ve Court Caddelerinin başladığı noktaya kadar tepeye tırmanır. Evleri çoğunlukla, on dokuzuncu yüzyılın ilk çeyreği ile ortası arasındaki zaman diliminde yapılmış tuğla evlerdir; bazı karanlık ve dolambaçlı dar sokaklarında kelimenin tam anlamıyla ‘Dickensvari’ diyebileceğimiz, insanı cezbeden antik bir tat bulunur. Nüfusuna gelince tam bir karmaşa, gerçek anlamda bir bulmacadır: Birbirlerini etkileyen Suriyeli, İspanyol, İtalyan ve zenci unsurlar ve çok uzakta yer almayan İskandinav ve Amerikan bölgeleri. Tam bir ses ve pislik curcunası; kasvetli rıhtıma vuran yağlı dalgalara ve limandan yükselen tiz düdük seslerine yanıt olarak tuhaf çığlıklar yükseliyor buradan. Çokeskiden, aşağılardaki caddelerde dolaşan açık renk gözlü denizcileri ve tepe boyunca sıralanan daha büyük evlerde yaşayan zevk sahibi, varsıl insanlarıyla burası daha neşeli bir yerdi. İnsan, bu eski mutluluğun izlerini, binaların şık biçimlerinde, ara sıra karşılaşılan zarif kiliselerde, şurada burada göze çarpan özgün sanat kalıntılarında –aşınmış basamaklarda, harap olmuş bir kapıda, kurt yeniği bir çift dekoratif yarım sütunda veya arada bir rastlanılan yeşil alanlardaki paslı, eğri büğrü demir parmaklık parçalarında– sürebilir. Evler genellikle bitişik nizamdı, ara sıra, kaptan ve gemi sahibi ailelerinin denizi seyrettiği günlerin tanığı çok pencereci kubbe-ler göze çarpıyordu.

Bu maddi ve manevi çürümüşlük karmaşasından gökyüzüne doğru yüzlerce lehçede küfürler yükselir. Fırsat kollayarak dolaşan güruhlar caddeler ve sokaklarda sarhoşlar gibi sendeleyerek yürür, naralar atar, şarkılar söyler; zaman zaman bir el gizlice uzanıp ışıkları söndürür, perdeleri çeker; ziyaretçilerin kendi sokağına girdiğini gören, günahla lekelenmiş yüzler pencerelerden çekilir. Polis, düzeni sağlamaktan umudu kesmiş olduğundan, kötülüğün dış dünyaya bulaşmasını önlemek için çareyi bu mahalleyi ablukaya almakta bulur. Polis devriyesinin şamatası bir hayalet sessizliğiyle karşılaşır ve bu bölgede tutuklananlar asla tek kelime etmezler. Göz göre göre işlenen suçlar, yörede konuşulan lehçeler kadar çeşitlidir ve bunlar arasında içki kaçakçılığından, insan ticaretine, yaralama ve cinayete kadar yok yoktur. Gün ortasında yürütülen bu

işlerin daha sık yapılmaması, saklanma yeteneği itibar gerektiren bir sanat olmadıkça, komşuya itibar sağlamaz. Red Hook'a girenlerin sayısı, çıkanların—ya da en azından, kara yönünden çıkanların— sayısından fazladır ve çenesi düşük olmayanlar çıkma şansları en fazla olanlardır.

Malone, bu gidişatta, yöre halkının itiraf ettiği ve rahiplerle hayırsever insanların inleyerek yakındığı günahlardan çok daha müthiş sırların kokusunu aldı. Hayal gücüyle bilimsel bilgiyi birleştiren biri olarak yasaların bulunmadığı yerlerde, günümüz insanının günlük yaşamında ve ayinlerinde vahşi, yarı maymunluk devirlerinden kalma en karanlık içgüdülerine uyma eğiliminde olduğunun bilincindeydi ve sabahın karanlık ilk saatlerinde şarkılar söyleyip, küfürler ederek evlerinin yolunu tutan mahmur gözlü, çiçek bozuğu yüzlü delikanlıların yürüyüşünü bir insanbilimi uzmanının duyduğu dehşetle izlemişti sık sık. Bu gençlere insan her an, her yerde rastlayabilirdi; bazen sokak köşelerinde gözlerini süzerek nöbet beklerken; bazen kapı önlerinde ucuz çalgılarla garip müzikler yaparken; bazen Belediye Binası yakınlarındaki kafeterya masalarının etrafında sersemlemiş bir halde uyuklar ya da edepsizce konuşmalar yaparken; bazen de eski evlerin sıkı sıkıya kapatılmış harap verandalarına çekilmiş eski püskü taksilerin etrafında fısıltıyla konuşurlarken. Bu çocuklar, Malone'u, karakoldaki arkadaşlarına itiraf etmeye cesaret edemediği kadar ürkütüyor, şaşırtıyordu, çünkü onlarda gizli bir sürekliliğin korkunç düşünüş tarzını, polis tarafından büyük bir özenle kayda geçirilmiş sefil gerçekler, alışkanlıklar ve sık sık uğranılan yerlerin çok ötesinde ve aşağısında bazı şeytani, gizemli ve eski sırları görür gibi oluyordu. Onların sarsıcı ve çok eski zamanlardan kalma bir geleneğin kalıtcıları olması gerektiğini yüreğinin en derinlerinde hissediyordu; onlar insanlıktan daha eski bir mezhebin ve ayinlerin yozlaşmış artıkları olmalıydılar. Hareketlerindeki uyum ve kararlılığın akla getirdiği gibi, sefil düzensizliklerinin gerisinde eşi benzeri bulunmaz bir düzen kendini gösteriyordu. Malone, Bayan Murray'in *Batı Avrupa'da Cadılık Mezhebi* adlı incelemesini ve benzerlerini boşuna okumamıştı; köylülerle gizli hayat süren kimseler arasında, Ari

kavmin ortaya çıkmasından önceki karanlık dinlerden kalıt, Kara Yığınlar ve Cadılar Bayramı gibi efsanelerde sözü edilen dehşet verici ve gizli bazı toplantı ve tören sistemlerinin son zamanlara kadar mutlaka yaşıyor olması gerektiğini biliyordu. Eski Turanlı-Asyatik büyülerin ve doğurganlık tapıncının bu korkunç izlerinin bugün bile tamamen ölü olduğuna Malone bir an olsun inanmamıştı ve bunlardan bazılarının anlatılan öykülerin en berbatlarından ne kadar eski, ne kadar karanlık olduğunu sık sık merak etmişti.

III

Malone'u Red Hook'taki olayların orta yerine atan, Robert Suydam vakasıydı. Robert Suydam, Hollanda kökenli eski bir aileden gelen eğitimli biriydi ve insanlardan uzak yaşıyordu; başlangıçta kimseye muhtaç olmadan yaşamasına yetecek bir serveti vardı ve Flatbush'ın –demir parmaklıklı avlusu Hollanda tarzı mezar taşlarıyla dolu, duvarları sarmaşık kaplı, sivri kuleli– Reformed Church etrafındaki koloni tarzı üç beş sevimli kulübecikten ibaret bir köy olduğu zamanlarda dedesinin inşa ettiği çok büyük, bakımsız bir konakta yaşıyordu. Martense Caddesi'nin gerisinde, ulu ağaçlarla dolu bir bahçenin içindeki bu tek başına evde Malone, bir nesil önce eski dünyaya yelken açıp orada gözlerden uzakta geçirdiği sekiz yıllık bir süre dışında, altmış yıl kadar okumakla ve derin derin düşünmekle geçirdi zamanını. Hizmetçi tutacak durumda değildi ve çok az sayıda ziyaretçinin mutlak yalnızlığını bozmasına izin verirdi; yakın dostluklar kurmaktan uzak durur, nadiren ziyaretine gelen tanışlarını zemin kattaki derli toplu tuttuğu üç odadan birinde –duvarları eski zamanlardan kalma ve itici bir havası olan eski püskü kalın kitaplarla tıka basa dolu, yüksek tavanlı büyükçe kütüphanede– kabul ederdi. Kasabanın zamanla büyümesi ve sonunda Brooklyn'le birleşmesi Suydam için hiçbir anlam ifade etmiyordu; aynı şekilde kendisi de kasaba için gitgide anlamını yitirmişti. Yaşlı insanlar sokakta onu gördüklerinde hâlâ tanıyorlardı, ama çoğunluk

için o taranmamış beyaz saçları, kısa sert sakalı, altın topuzlu bastonuyla komik görünümlü, tuhaf, tombul bir ihtiyardan başka bir şey değildi. Malone, sözkonusu vakayla uğraşması resmen istenmeden önce kendisini görmüş değildi, ama ortaçağ büyüleri konusunda çok derin malumat sahibi olduğunu işitmiş, onun Kabala ve Faustus efsanesi üzerine yazdığı ve bir dostunun ezbere alıntılar yaptığı incelemeye bir göz atmayı aklından geçirmişti.

Suydam'ın uzak akrabaları –zaten hiç yakın akrabası yoktu– akıl sağlığının tespiti için dava açtıklarında, Suydam bir 'vaka' oldu. Akrabalarının bu davranışları, başkalarına pek aceleci göründü, ancak uzun gözlemler ve üzücü tartışmalardan sonra böyle bir harekete kalkışmışlardı. Böyle hareket etmelerinin temel nedeni Suydam'ın konuşma ve davranışlarındaki bazı garip değişikliklerdi; eli kulağında mucizeler konusunda çılginca imalarda bulunuyor ve sık sık Brooklyn'in kötü şöhretli yörelerine sebebi anlaşılamayan ziyaretler yapıyordu. Üstü başı her geçen yıl daha da dökülmüş, artık tam bir dilenci gibi fırsat kollayarak sinsi sinsi dolaşır olmuştı; bu durumdan utanç duyan arkadaşlarınca zaman zaman metro istasyonlarında ya da Belediye Binası civarındaki banklarda kapkara suratlı, meymenetsiz yabancılarla çene çalarak zaman öldürürken görülmüştü. Ağzını açtığında, neredeyse avcunun içindeki sınırsız güçlerle ilgili birtakım zırvalar geveliyor ve o çok şey bildiğini ima eden baygın bakışlarla 'Sefirod', 'Aşmodai' ve 'Samaël' gibi mistik sözcükleri veya isimleri tekrar ediyordu boyuna. Yargılanma süreci, servetini, Londra ve Paris'ten getirttiği acayip kitaplara ve Red Hook'taki sefil bir zemin kat dairesine harcamakta olduğunu ortaya çıkardı; neredeyse her gece burada birtakım hapisane kaçını yabancılarla buluşup, ışık sızdırmayan yeşil pancurların ardında bir tür ayin yapıyorlardı. Kendisini izlemekle görevlendirilen dedektifler, geceleyin yapılan bu ayinlerden sızan tuhaf çılgınlıklar, monoton bir ses tonuyla söylenen garip şarkılar ve tepinen ayak sesleri duyarak, bu ayinlerin acayip coşkusundan tüylerinin diken diken olduğunu, ancak böylesi garip cümbüşlerin kentin bu sefil kısmında çok yaygın olması nedeniyle oradan ayrıldıklarını rapor etti-

ler. Ama bu mesele duruşmaya getirildiğinde, Suydam, suskunlukla geçiştirmeyi başardı. Yargıcın önünde çok uygar ve makul davranışlar sergiledi; tavırlarındaki acayıplığı, inceleme ve araştırmalara kendini fazlasıyla kaptırmasının sonucu olarak dilinde meydana gelen aşırı bozulmayı kabul etti. Avrupa söylencelerinin bazı ayrıntılarını araştırmakta olduğunu, bunun da yabancı gruplarla yakın temasta olmayı, onların şarkılarını ve halk danslarını öğrenmeyi gerektirdiğini söyledi. Akrobalarının ima ettiği gibi, ayaktakımının eline düşmüş olduğu fikri, açıkça çok saçmaydı, kendisini ve çalışmalarını anlamaktan ne kadar uzak olduklarını gösteriyordu. Soğukkanlılıkla yaptığı bu açıklamalardan sonra elini kolunu sallayarak mahkemedен ayrıldı ve Suydam'ların, Corlear'ların ve Van Brunt'ların tuttuğu dedektifler istemeye istemeye karara boyun eğerek geri çekildiler.

İşte tam bu noktada, Federal polisle, aralarında Malone'un da bulunduğu yerel polis işbirliği halinde davaya karıştılar. Polis, Suydam'ın eylemlerini yakından izlemekteydi ve birçok defalar özel dedektifler polisin yardımına başvurmuştu. Bu çalışma sırasında, Suydam'ın yeni ahbablarının, Red Hook'un kanunsuz sokaklarının en karanlık ve en iğrenç suçluları arasında bulunduğu ve en az üçte birinin defalarca hırsızlık, karışıklık ve insan kaçakçılığı suçlarını işlemiş olduğu ortaya çıktı. Yaşlı bilginin yakın çevresinin, Ellis Island'ın büyük bir akıllılık göstererek geri çevirdiği Asya çıkışlı çok çeşitli ve garip süprüntünün kaçakçılığını yapan örgütlü çetelerin en berbatlarıyla tam olarak çakıştığını söylemek aslında hiç de abartma olmazdı. Suydam'ın zemin kat dairesinin de bulunduğu kalabalık sefil evlerle dolu Parker Mevkiinde –semtin yeni adı böyleydi– Arap alfabesi kullanmasına karşın, Atlantik Avenue civarındaki kalabalık Suriyeli kitlelerce kendilerinden kabul edilmeyerek reddedilen, alışılmadık, çekik gözlü, lumpen bir topluluk peydah olmuştu. Gerekli belgelere sahip olmadıkları için hepsi sınır dışı edilebilirdi, ama yasalar yavaş işler ve kamuoyunun baskısı olmadıkça kimse Red Hook'a ilişmezdi.

Bu yaratıklar, çarşamba günleri dans salonu olarak kullanılan, limanın en berbat kesiminde inşa edilmiş, Gotik tarz payan-

dalı, yıkıldı yıkılacak bir taş kiliseye gidiyorlardı. Sözde bir Katolik kilisesi olsa da, Brooklyn'deki bütün rahipler onun itibarını ve güvenilirliğini reddediyorlardı ve geceleri buradan yükselen sesleri duyan polis de onlarla aynı fikirdeydi. Kilise boş ve ışıksızken, Malone, yerin çok derinlerindeki gizli bir orgdan gelen müthiş çatlak pes sesler duyduğunu düşünürdü; öte yandan herkese açık yapılan ayinlere eşlik eden çığlıklar ve davul sesleri duyanları dehşete salıyordu. Suydam, sorulduğunda bu ayinlerin Tibet Şamanizminden etkilenmiş Nasturi Hristiyanlığının bir kalıntısı olduğunu sandığını söyledi. Malone'un tahminine göre, bu insanların büyük çoğunluğu, kökenleri Kürdistan veya yakınlarında biryere kadar giden Moğol ırkından insanlardı – Malone, Kürdistan'ın, Persli şeytanatapanların hayatta kalmış son temsilcileri olan Yezidilerin ülkesi olduğunu anımsamadan edemedi. İşin aslı ne olursa olsun, Suydam'la ilgili olarak başlatılan araştırma, giderek artan sayıda gayri meşru insanın Red Hook'a akın ettiğini ortaya çıkardı; maliyecilerin ve liman polisinin ulaşamadıkları bir fesat sayesinde deniz yoluyla gelip, Parker Mevkiini istila ettikten sonra hızla tepeye yayılıyorlar ve bölgedeki diğer çeşit çeşit insan tarafından garip bir dostlukla karşılanıyorlardı. Her geçen gün, daha fazla sayıda çekik gözlü, bodur insan, frapan Amerikan giysileriyle, Belediye Binası civarındaki aylaklar ve göçebe gangsterler arasında arzı endam ediyordu; öyle ki sonunda, sayılarını hesaplamak, kökenlerini ve mesleklerini belirlemek ve mümkünse bir yolunu bularak onları toparlayıp göçmen bürosuna teslim etmek zorunlu görüldü. Federal polisin ve yerel polisin ortak kararıyla bu göreve Malone atandı; Malone, bu çetin soruşturmayla başlarken, üstü başı dökülen, saçı başı dağınık Robert Suydam'ın baş şeytan ve hasım olduğu adsız dehşetlerin kıyısında durduğunu hissediyordu.

IV

Polisin yöntemleri çok çeşitli ve ustalıklıdır. Malone, dikkat çekmeyen gezintiler, kasıtsızlık havasında yapılan sohbetler,

kıç cebinde taşınan içkiden iyi bir zamanlamayla ikramda bulunmalar ve korkutulmuş tutuklularla yapılan mantıklı konuşmalar yoluyla, giderek tehditkâr bir hal alan birçok olayın gidişatı hakkında epeyce bilgi topladı. Bu yeni gelenler sahiden de Kürtlerdi; ama dilbilimin yabancıları olduğu, şaşırtıcı bir ağız konuşuyorlardı. Çoğunlukla limanda yükleme boşaltma işlerinde çalışıyor, seyyar satıcılık yapıyorlardı, ama sık sık Yunanlıların lokantalarında çalışırken ya da köşedeki büfede gazete satarken de görülüyorlardı. Bununla birlikte, çoğu, görünürde geçimini sağlayacak bir işten yoksundu ve en nezihi kaçakçılık ve kaçak içki işiyle uğraşmak gibi yasa dışı işlere bulaştıkları besbelliydi. Vapurlarla, daha doğrusu, tarifesiz çalışan şilep-lerle gelmişler ve aysız gecelerde gizlice kayıklara doldurularak bir iskelenin altından geçirilip, gizli bir kanaldan bir evin altındaki havuza ulaştırılmışlardı. Malone bu iskelenin, kanalın ve evin yerini tespit edemedi; çünkü, bilgileri veren insanların anıları son derece bulanık, dilleri ise en yetenekli tercümanların bile çözemeyeceği kadar karmaşıktı. Sistemli bir şekilde ülkeye sokulmalarının gerisinde yatan gerçek nedenler konusunda da hiçbir bilgi elde edilemedi. Tam olarak nereden geldikleri hususunda çok ketumdular; hiçbir zaman kendilerini arayıp bulan ve gidişatlarına yön veren kişileri açık edecek kadar sakınımı elden bırakmadılar. İşin doğrusu, burada bulunmalarının nedeni sorulduğunda aşırı bir korkuya kapıldıkları görülüyordu. Diğer uluslardan gangsterlerin de onlar kadar ağızları sıkıydı; elde edilebilen bilgiden, bir tanrının ya da bir rahibin onlara eşi duyulmamış güçler, doğaüstü zaferler ve yabancı bir diyarda yöneticilik vaat etmiş olduğu sonucu çıkıyordu en fazla.

Bu yeni gelenlerle eski gangsterler Suydam'ın sıkı sıkıya korunan gece toplantılarına düzenli bir şekilde katılıyorlardı ve polis çok geçmeden sabık münzevinin, parolasını bilen konukları ağırlamak için daha başka daireler de kiralamış olduğunu öğrendi; sonunda bu konuklar üç evi tamamen doldurdu; Suydam garip yoldaşlarından birçoğunu sürekli olarak barındırıyordu. Yaşlı adam, Flatbush'taki evinde artık pek kalmıyordu; anlaşılan o ki sadece kitap götürüp getirmek için

gidip geliyordu oraya; yüzüne ve tavırlarına müthiş bir vahşet ifadesi gelmişti. Malone, yaşlı adamla iki defa görüştü, ama her seferinde kabacageri püskürtüldü. Dedğine göre herhangi bir esrarlı entrika ya da hareketten haberi yoktu; ne Kürtlerin ülkeye nasıl girdiklerini, ne de ne istediklerini biliyordu. O, sadece rahatsız edilmeden mahalledeki bütün göçmenlerin folklörünü araştırmak istiyordu; bununsa polisi ilgilendirecek bir yanı yoktu. Malone, Suydam'ın Kabala ve diğer efsanelerle ilgili eski incelemesine duyduğu hayranlıktan söz etti, ama yaşlı adam ancak bir an için yumuşar gibi oldu. İşlerine burun sokulduğunu hissetmiş olmalı ki, konuğunu büyük bir kararlılıkla haşladı; sonunda Malone, bezginlikle geri çekilip, başka bilgi kaynaklarına yöneldi.

Bu davayla ilgili olarak yürüttüğü çalışma kesintiye uğramasaydı, Malone neleri gün ışığına çıkarabilirdi, asla bilemeyeceğiz. Mahalli polisle Federal yetkililer arasındaki aptalca bir anlaşmazlık yüzünden soruşturma aylarca askıda kaldı ve bu arada dedektif başka görevlerle uğraştı. Ama hiçbir zaman vaka-ya karşı ilgisini yitirmedi ve Robert Suydam'daki değişiklikleri hayretler içinde izledi. Kaçırılan ve ortadan kaybolan insanların sayısındaki artışın yarattığı heyecan dalgası New York'u sardığı sırada, saçı başı dağınık bilgin şaşırtıcı olduğu kadar da saçma bir dönüşüm geçirmeye başladı. Bir gün, sinek kaydı tıraşlı, saçları özenle taranmış ve iki dirhem bir çekirdek giymiş olarak Belediye Binası civarında görüldü; bundan sonra her allahın günü anlaşılması güç iyileşmeler fark edilmeye başlandı. Giyim kuşamına gösterdiği bu yeni titizlikte hiç azalma görülmedi; gözleri alışılmamış bir şekilde parıldıyordu, konuşmasına bir canlılık gelmişti ve uzun zamandır vücudunu biçimleştirmiş olan fazla kilolarını yavaş yavaş vermeye başlamıştı. Sık sık, yaşından daha genç bulunduğu bu günlerde adımlarına bir çeviklik, tavırlarına bu yeni yaşam tarzına uygun bir canlılık gelmiş, saçları hiç de boyanmış olduğunu akla getirmeyen koyu bir görünüm almıştı. Aylar geçtikçe, daha az tutucu bir tarzda giyinmeye başladı ve en sonunda Flatbush'daki konağını onartıp, yeniden dekore ettirerek yeni dostlarını şaşırttı; burada bir dizi gece tertip ederek, anımsayabildiği tüm

tanıdıklarını ve tamamen bağışladığı, daha yakın zamanlarda kendisini yasal kısıtlama altına aldirmek isteyen akrabalarını çağırdı. Bazıları bu gecelere meraktan, bazıları mecburiyetten katıldılar, fakat hepsi de, bir zamanlar insanlardan kaçan bu yaşlı adamda görülmeye başlanan zarafet ve uygar tavırlardan büyülendiler. Dediğine göre, üstüne düşen görevleri tamamlamıştı ve neredeyse unutmış olduğu Avrupalı bir arkadaşından kalan mirasla, geriye kalan yıllarını, rahatın, bakımın ve dengeli beslenmenin kendisi için olanaklı kılacağı ikinci ve mutlu bir gençlik olarak yaşamaya hazırlanıyordu. Red Hook'tagiderekdaha az görünmeye ve doğduğu topluma daha fazla sokulmaya başladı. Polis, gangsterlerin Parker Mevkiindeki zemin kat yerine eski taş kilisede ve dans salonunda toplanma eğiliminde olduğunu fark etti, ama yine de, sözkonusu zemin katla, yakın zamanlardaki ilaveleri ayaktakımıyla hınca-hınc doluydu hâlâ.

Sonra, birbirinden çok ayrı olmakla birlikte Malone'a göre vakayla çok yakından ilgili iki olay meydana geldi. Birincisi, *Eagle*'da çıkan, Robert Suydam'la genç, varlıklı bir kadın olan ve aynı zamanda da geçkin güveyin uzaktan akrabası Bayside'lı Bayan Cornelia Gerritsen'in nişanlandığını duyuran gösterişten uzak ilan; diğeri ise, kaçırılan çocuklardan birinin yüzünün bir an için zemin pencerelerinden birinde görüldüğünün haber alınması üzerine polisin taş kiliseye yaptığı baskındı. Malone da bu baskına katıldı ve binaya girdiğinde içerisini büyük bir dikkatle gözden geçirdi. Hiçbir şey bulunamadı –aslında, içeri girdiklerinde bina tamamen boştu– ama, duyarlı Kelt, içerideki birçok şeyden belli belirsiz huzursuz oldu. Panolar-daki incelikten yoksun resimlerden hoşlanmadı; bu panolar-da kutsal yüzler çok bayağı ve alaycı ifadelerle resmedilmişti, bazıları ise bu mesleğin yabancısı insanların bile edep duygularını incitecek türdendi. Sonra, vaiz kürsündeki duvara yazılmış Yunanca yazıdan da zerrece hazzetmedi. Dublin üniversitesinde okurken karşılaştığı bu eski büyüünün kelimesi kelimesine çevirisi şöyleydi:

“Ey, gecenin dostu ve yoldaşı, sen, köpeklerin ulumasından ve kan dökülmesinden hoşlanan, mezarlar arasındaki gölgeler içinde dolaşan,

kam arzulayan ve ölümlüleri dehşete salan sen, Gorgo, Mormo³³ bin yüzlü ay kurbanlarımızı seyrediyor."

Malone bu yazıyı okuduğunda korkuyla ürperdi ve bazı geceler kilisenin altında bir yerlerden geldiği sanısına kapıldığı çatlak org seslerini düşündü belli belirsiz. Yine, sunağın üzerindeki metal havuzun kenarlarındaki pası görünce de içini ürperti doldurdu ve burnu yakınlarda bir yerlerden geliyora benzeyen keskin bir kokuyu aldığında sinirleri gerilerek bir an duraladı. Aklından bir türlü çıkmayan org yüzünden, kiliseden ayrılmadan önce bodrum katını çok büyük bir dikkatle inceledi. Burası gözüne çok iğrenç göründü; bir küfürden farkı olmayan panolar ve yazılar, cahil insanların edepsizliğinden öte bir şeyler olmasındı sakın?

Suydam'ın evleneceği günlerde, insan kaçırma salgını, gazetelerin manşetlerinden düşmeyen bir skandal haline gelmişti. Kurbanların çoğu, aşağı tabakadan genç çocuklardı, ama kaybolan insanların sayısındaki artış müthiş bir öfke patlamasına yol açtı. Gazeteler, polisin harekete geçmesini isteyen yazılarla dolup taşıyordu; Butler Caddesi karakolu, bir kere daha, ipuçları bulmak, olayı ortaya çıkarmak ve suçluları yakalamak için adamlarını Red Hook'a yolladı. Malone, yeniden iz peşine düşmüş olmaktan hoşnuttu ve Suydam'ın Parker Mevkiindeki evlerinden birine yapılan baskına katılmaktan gurur duyuyordu. Çıglıklar duyulduğunun haber alınmasına ve bodrum girişindeki kırmızı bir kuşağa rağmen, binada elbette ki çalışnan çocuklardan hiçbiri bulunamadı, ama odaların çoğunun soyulmuş duvarları üzerindeki resimler ve biçimsiz yazılarla tavanarasındaki ilkel kimya laboratuvarı, bütün bunlar, dedektifin, muazzam bir şeyin peşinde olduğuna ikna olmasına yardımcı oldu. Resimler çok korkunçtu – çeşitli şekil ve büyüklüklerde iğrenç canavarlar, insana benzetilerek yapılmış tarifsiz çeşitlemeler. Kırmızı renkteki yazılar Arap harflerinden, Yunan, Roma ve İbrani harflerine kadar değişen harflerle yazılmıştı. Malone yazıların çoğunu okuyamadı ama çözebildik-

33) Gorgo, insanları taşa döndüren yılan saçlı dişi canavar Gorgon'un bir değişkesi olabilir. Mormo, Hekate'nin hizmetinde kötü bir cin. (ç.n.)

leri yeterince meşum ve gizemliydi. En sık rastlanan yazı, bir tür İbranileştirilmiş Helenistik Yunanca ile yazılmış ve Yunanın çöküş dönemi şeytan çağırma ayinlerini akla getiren şu tümceydi:

"HEL . HELOYM . SOTHER . EMMANVEL . SABAOTH . AGLA . TETRAGRAMMATION . AGYROS OTHEOS . ISCHYROS ATHANATOS . IEHOVA . VA . ADONAI . SADAY . HOMOVSION MESSIAS . ESCHEREHEYE."

Çemberler ve beş köşeli yıldızlar her yanda göze çarpıyor ve burada sefil bir hayat süren insanların inanç ve gayelerinin tuhaflığını hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak tarzda ortaya koyuyordu. Ama en tuhaf şey mahzende bulundu – bir çuval parçasıyla dikkatsizce örtülmüş ve ısıll ısıll parlayan yüzeylerinde duvarları süsleyen acayip hiyerogliflerin aynısı bulunan bir altın külçesi yığını. Baskın sırasında polis, sadece, her odada karınca gibi kaynayan çekik gözlü Doğuluların pasif direnciyle karşılaştı. Polis, kaçırılan çocuklarla ilgili bir şey bulamadığından her şeyi olduğu gibi bırakmak zorunda kaldı, ama polis şefi Suydam'a, kamuoyunun gitgide artan tepkisini göz önünde bulundurarak kiracıları ve himayesi altındaki kişiler hakkında daha dikkatli olmasını tavsiye eden bir yazı yazdı.

V

Sonra, düğünün yapıldığı haziran ayı geldi ve ortalığı büyük bir heyecan dalgası kapladı. Flatbush, öğlen vakti neşeyle çalkalanıyordu; kapısından ana yola kadar bir tentenin gerili olduğu eski Hollanda kilisesinin yakınlarındaki sokakları bayrak çekilmiş arabalar doldurmuştu. O yörede bugüne kadar Suydam-Gerritsen nikâhını geride bırakacak nitelikte ve büyüklükte bir olay yaşanmamıştı; Cunard İskeleyi'ne kadar gelinle damata eşlik eden insanlar sosyetenin en gösterişlileri olmasa bile, önemlice bir kesimini oluşturunuyordu. Saat beşte vedalar edildi ve devasa yolcu gemisi iskeleden uzaklaşıp, burnunu denize doğru çevirdi, römorkorundan ayrılarak eski dünyaya gitmek

üzere engin denize açıldı. Gece olduğunda, dış liman gözden yitmişti; henüz yatmayıp güvertede kalan yolcular tertemiz bir okyanusun üzerinde göz kırpan yıldızları seyretmekteydiler.

İlk olarak yük vapurunun mu, yoksa çığlığın mı dikkat çektiğini kimse söyleyemez. Muhtemelen ikisi aynı anda fark edilmişti, ama bunun üzerinde durmak bir işe yaramaz. Çığlık Suydam'ın kamarasından geldi; aşağı koşup, kapıyı kırarak içeri giren denizci, anında aklını kaçırmamış olsaydı, belki de çok korkunç şeyler anlatabilirdi – ama delirdiğinden ilk kurbanlardan daha yüksek sesle çığlıklarattı ve sonunda yakalanıp zincire vuruluncaya kadar sırtarak gemide dolaşıp durdu. Kamara ya girip ışıkları yakan gemi doktoru delirmedi ama Chepachet'te bulunan Malone ile iletişim kuruncaya kadar, gördüğü şeylerden kimseye söz etmedi. Bu bir cinayetti – bir boğarak öldürme olayı – fakat, Bayan Suydam'ın boğazındaki pençe izlerini kocasının ya da bir başka insan elinin yapmış olamayacağını veya sonradan belleğine dayanarak kopyasını çıkardığında, korkunç Kalde harfleriyle yazılmış LILIT³⁴ sözcüğü olduğu anlaşılan iğrenç kırmızılıkta bir yazının beyaz duvar üzerinde bir an için belirip kaybolduğunu söylemeye gerek yoktu. Bunlardan söz edilmesinin gereği yoktu, çünkü çok çabuk yok olmuşlardı. Suydam'a gelince, insan kendisi ne düşüneceğini bilmedikçe nasıl başkalarını odaya sokardı ki? Doktor O ŞEYİ görmediğini Malone'a çok kesin bir dille söyledi; ışıkları açmadan önce, açık lombozun önünden bir parıltının geçtiğini görür gibi olmuş, dışarıdan sanki hafif bir kıkırdama sesi gelmişti,

34) Eski Ahit'te (İşaya 34,14) bahsi geçen Yahudi halk inanışındaki dışı gece 'demonu' Lilit'in, Babil dünyasının demonlarından Lilutu'nun devamı olduğuna, kan emici bir gece demonu olarak baykuşta vücut bulduğuna inanılır. Talmud'da şeytansı bir yaratık ve Adem'in ilk kadını olarak yer alan Lilit, Filistin'den Yunanistan'a geçmiş ve Hekate inancında yaşamaya devam etmiştir. Yeni doğmuş çocukların katili, erotik rüyaların tasarımcısı olan Lilit'e ortaçağda daha çok demonologların fantezilerine uygun bir kılık verilmiştir. Bu nedenle, ortaçağın (ahşap) baskı resimlerinde Lilit, Havva'ya cennette ilk günahı işletecek olan yarasa kanatlı yılan kimliğinde elma sunarken tasvir edilmiştir (BIEDERMAN, LURKER, PICKERING, PETZOLDT ve BELLINGER'den aktaran Haydar AKIN, *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2001, s. 319-320).

ama kesinlikle belli bir şekil gözüne ilişmiş değildi. Doktor, buna kanıt olarak hâlâ aklının başında olmasını gösteriyordu.

Sonra, herkesin dikkati yük vapuruna çevrildi. Denize bir kayık indirdiler ve subay kılığındaki kapkara suratlı, küstah tavrılı bir grup serseri, geçici olarak durmuş olan Cunarder'e doluştu. Suydam'ı ya da cesedini istediler – Suydam'ın yolculuğundan haberleri vardı ve belli bir sebepten dolayı ölmüş olacağından emindiler. Kaptan güvertesinde tam bir karışıklık hüküm sürüyordu, çünkü doktorun kamaradan çıkarak raporunu vermesiyle, yük vapurundan gelen insanların istekte bulunmaları arasında geçen kısa sürede, en akıllı ve en temkinli denizciler bile ne yapacağına karar veremezdi. Birden, konuk denizcilerin başı olan, çirkin, zenci ağızlı Arap buruşuk kirli, bir kâğıt çıkarıp, kaptana uzattı. Robert Suydam tarafından imzalanmış olan bu kâğıtta aşağıdaki mesaj yazılıydı:

Ansızın veya açıklanamaz bir şekilde bir kazaya uğrayacak ya da ölecek olursam hiç soru sormadan beni veya cesedimi bu mesajı getiren kişiyle arkadaşlarına teslim edin. Benim için ve belki sizin için de her şey, söylediklerime harfiyen uymanıza bağlı. Açıklama daha sonra yapılabilir – şimdi, söyledığımı yapın.

ROBERT SUYDAM

Kaptanla doktor birbirlerine baktılar, sonra doktor kaptanın kulağına bir şey fısıldadı. Nihayet, umutsuzca başlarını sallayarak kabul ettiklerini belirttiler ve önlerine düşüp onları Suydam'ın kamarasına götürdüler. Doktor kapının kilidini açarak garip denizcileri içeri alırken kaptanın bakışlarını başka tarafa çevirmesini istedi ve adamlar, açıklanamayacak kadar uzun bir hazırlıktan sonra, yükleriyle birlikte tek sıra halinde dışarı çıkıncaya kadar da rahat nefes almadı. Ceset, ranzalardan alınan örtülere sarılmıştı; doktor, hatlarının dışarıdan belli olmamasına memnun oldu. Adamlar, örtünün açılmasına meydan vermeden cesedi küpeşteden aşırıp kendi gemilerine götürdüler. Cunarder yeniden yola koyuldu ve doktorla geminin cenaze işleri görevlisi son hizmetleri yerine getirmek için Suydam'ın kamarasına bir göz attılar. Doktor, bir kez daha suskun kalmaya, hatta yalan söylemeye mecbur kaldı; çünkü

çok kötü bir şey olmuştu. Cenaze görevlisi, Bayan Suydam'ın bütün kanını niçin çekmiş olduğunu sorduğunda, ne öyle bir şey yapmamış olduğunu belirtti, ne raftaki boş şişeleri gösterdi, ne de şişelerin içindekilerin alelacele boşaltıldığına işaret eden lavabodaki kokuya dikkati çekti. Gemiden ayrılırken bu adamların –tabii, adam idilerse– cepleri oldukça şişkindi. İki saat sonra, bütün dünya, bu korkunç olayla ilgili olarak bilmesi gerektiği kadarını öğrendi.

VI

Aynı haziran akşamı, denizden gelen haberlerin tek kelimesini bile duymamış olan Malone, Red Hook'un dar sokaklarında umutsuzca dolaşıp durmaktaydı. Red Hook birden hareketlenmiş gibiydi, çok tuhaf bir şeyler olduğunu sanki 'fısıltı gazetes'i'nden öğrenen semt sakinleri, dans salonu kilise ve Parker Mevkiindeki evlerin civarında umutla toplandı. Gowanus'a doğru uzanan caddelerde yaşayan mavi gözlü Norveçli üç çocuk, yakın zaman önce kaybolmuştu ve bölgede yaşayan güçlü kuvvetli Vikinglerden bir çetenin toplanmakta olduğu yolunda söylentiler duyuluyordu. Malone, haftalardır meslektaşlarını genel bir temizliğe ikna etmeye çalışıyordu ve nihayet, sağduyuları için Dublin'li bir hayalperestin tahminlerinden çok daha inandırıcı olan şartların oluşması üzerine nihai darbeyi vurmaya karar verdiler. Bu karara varılmasında en belirleyici etken, o akşam yaşanan huzursuzluk ve tehdit havasıydı; üç karakoldan toplanmış baskın ekibi, vakit gece yarısına yaklaşırken Parker Mevkiine ve civarına indi. Kapılar kırıldı, gecenin o geç vaktinde sokaklarda dolaşanlar tutuklandı, mumlarla aydınlanmış odalardaki desenli giysiler giyinmiş, başına piskoposluk tacı ve daha bir sürü anlaşılmaz işaretler koymuş çok çeşitli yabancıardan inanılmaz bir kalabalık dışarı uğramak zorunda bırakıldı. Bu kargaşada birçok şey kayboldu; hiç umulmadık yerlerdeki derin kuyulara alelacele çok şey atıldı, bazı şeyleri ele verecek kokular, çabucak tutuşturuluveren keskin kokulu tütsülerle bastırıldı. Ama, her yanda etrafa sıçramış kan leke-

leri görölüyordu ve Malone her ne zaman dumanı tüten bir mangal ya da sunak görse korkuyla ürperdi.

Malone, aynı anda birçok yerde bulunmak istiyordu, ama bir ulağın, harap dans salonu kilisenin tamamen boş olduğu haberini getirmesinden sonra, Suydam'ın zemin katına baskın vermeye karar verdi. Burada, gizemli, yaşlı alimin en önemli şahsiyet ve lider olduğuna hiç kuşku bulunmayan bir mezhebe ait ipuçları bulunması gerektiğini düşünüyordu; gerçekten bir şeyler bulacağını kuvvetle umarak, küf kokan odaların altını üstüne getirdi; belli belirsiz bir ölüm kokusu aldı; acayip kitapları, aygıtları, altın külçelerini, dikkatsizce oraya buraya atılmış, cam tıpalı şişeleri inceledi. Bir ara, siyahlı beyazlı sıska bir kedi ayaklarına yanaşıp sürtündü, aynı anda da, yarısına kadar kırmızı bir sıvıyla dolu bir beheri devirdi. Malone, müthiş bir şok geçirdi ve gördüğü şeyden bugüne kadar hiçbir zaman emin olamadı; ama düşlerinde, bu kedinin seğirterek uzaklaşırken korkunç değişimler geçirdiğini görmektedir hâlâ. Sonra karşısına mahzenin kilitli kapısı çıktı ve kapıyı kırmak için bir şeyler arandı. Yakınlarda ağır bir tabure bulunmaktaydı; kapının eski panelleri için fazlaydı bile. Kapıda önce bir çatlak oluştu, sonra çatlak büyüdü ve sonunda kapı parçalandı; *öte taraftan*, dipsiz kuyuların bütün kötü kokularını taşıyan buz gibi dondurucu bir rüzgâr uluyarak dışarı boşaldı; bu dünyaya ya da göklere ait olmayan emici bir güç, korkudan felç geçiren dedektifi bilinçle sararak, onu kapının deliğinden aşağıya, fısıltılar, inilti ve alaycı kahkahalarla dolu dipsiz derinliklere sürükledi.

Elbette, bu bir düştü. Bütün uzmanlar ona böyle dediler; onunsa aksini kanıtlamak için elinde hiçbir şey yoktu. Aslında, dedikleri gibi olmasını çok isterdi, çünkü o zaman, yıkıldı yıkılacak, tuğla kulübelerin ve kapkara, yabancı yüzlerin görüntüsü ruhunu böyle yiyip bitirmezdi. Ne yazık ki her şey korkunç gerçektir ve o kapkaranlık yeraltı kemerlerinin, o dev sütunların, henüz canlı kısımları merhamet dileyen çığlıklar atan ya da çılgınca kahkahalarla gülen yarı yenmiş şeyler ellerinde dev adımlarla, sessizce yürüyen cehennemden çıkma korkunç yaratıkların görüntüsünü hiçbir şey belleğinden silemezdi. Tütsü ve çürüme kokuları müthiş bir uyumla birbirine karışı-

yordu ve karanlık hava, gözleri olan ilkel şeylerle –belli belirsiz görülebilen, bulutumsu, biçimsiz şeylerle– kanlı canlıydı. Bir yerlerde kara, yapış yapış bir su, damarlı akikten iskele ayaklarına çarpıp duruyordu; bir ara, yüzerek gelip, kıyıya çıkan ve gerideki oymalı, altın bir kaideye tırmanarak üzerine çömlen ve yan gözlerle etrafı süzen ısıltılı, çıplak bir yaratığın çılgın kıkırdamalarına karşılık vermek üzere boğuk sesli küçük çanlar tüyler ürpertici bir çınlamayla gök gürölde gibi ses verdiler.

Sınırsız gecenin caddeleri sanki her yöne doğru uzanıyordu; öyle ki, insan, sonunda kentleri hasta edip yutacak ve ulusları melez bir salgının pis kokularında boğacak bulaşıcı bir hastalığın köklerinin burada yattığını düşünmeden edemiyordu. Kutsallıktan uzak ayinlerle iltihaplanmış kozmik günah, burada, pis pis sırtarak, bir mezarın asla harcı olamayacak bir iğrençlikle hepimizi çürütecek olan ölüm yürüyüşüne başlamıştı. Şeytan, Babil tahtını buraya kurdu ve fosforlu ışınlar saçan Lilit'in cüzamlı uzuvları burada günahsız çocukların kanlarıyla yıkandı. Burada, Incubuslar ve Succubuslar³⁵ Hekate'ye³⁶ methü sena etti ve başsız geri zekâlılar Magna Mater'e³⁷ melediler. Keçiler burada lanetli tiz flüt sesleriyle oynayıp zıpladı ve aegipanlar, şişmiş karakurbağalar gibi çarpılmış kayalar üzerinde bıkıp usanmadan biçimsiz faunları³⁸ kovaladılar. Moloch'la Ashtaroth³⁹ da eksik değildi; çünkü, tüm bu lanetin özünde, bilincin sınırları ortadan kalkmış, insanın düş gücü, her türden dehşet manzarasına ve kötülüğün gücünün şekil-

35) Incubus: uyuyankadınlarla cinsel ilişkiye girmeye çalışan erkek şeytan; Succubus veya Succuba: Dişi kılığına bürünerek uyuyan erkeklerle ilişkiye giren şeytan. (ç.n.)

36) Hekate: Yeraltı dünyası, gece ve büyücülükle bağlantılandırılan Yunan tanrıçası. (ç.n.)

37) Magna mater: "Yüce Ana" anlamına gelir ve bereket tanrıçası Kibele'nin sıfatlarından biridir. (ç.n.)

38) Aegypan: Zeus'un güzel vücutlu ama korkunç yüzlü hastabakıcısı. Faun: Yarısı keçi, yarısı insan olduğuna inanılan bir ilah. (ç.n.)

39) Moloch: Ammonilerle Fenikelilerin çocuk kurban ettikleri tanrı. Ashtaroth: İbranice Ashtoreth'in bir başka söyleniş şekli. Fenike'nin bereket ve cinsel aşk tanrıçası Astarte. (ç.n.)

lendirebileceği yasak boyutlara açılmıştı. Ne Dünya ve Doğa, kapağı açılmış karanlık kuyulardan gelen böylesi hamleler karşısında bir şey yapabilir; ne de herhangi bir işaret veya dua, bilge bir kişi elindeki iğrenç anahtarla, ağzına kadar şeytan irfanıyla dolu, kilitli bir sandığa sahip bir güruha rastladığında kopacak müthiş velveleyi kontrol edebilirdi.

Ansızın fiziksel bir ışık bu hayalleri parçaladı ve Malone, ölü olması gereken bu küfrün ortasında kürek seslerini duydu. Pruvasında fener bulunan bir kayık ortaya çıktı, yapış yapış olmuş taş iskeledeki bir demir halkaya bağlandı ve yatak örtülerine sarılmış uzunca bir yük taşıyan karanlık yüzlü yedi sekiz kişiyi dışarı kustu. Adamlar yüklerini oymalı altın bir kaide üzerindeki ışıltılı, çıplak bir yaratığa götürdüler; yaratık kıkırdarak yatak örtülerine bir pençe attı. O zaman örtüleri açtılar ve fırça gibi sakallı, dağınık beyaz saçlı, tombulca yaşlı bir adamın kangren olmuş cesedini kaidenin önünde ayağa diktiler. Işık saçan yaratık yeniden kıkırdadı; adamlar ceplerinden şişeler çıkardılar ve ayaklarını bir şişeden döktükleri sıvıyla ovarak kızarttılar; bundan sonra içmesi için şişeleri yaratığa verdiler.

Birdenbire, sonsuzca ötelere doğru uzanan kemerli caddelerden, çatlak, alaycı, pes bir sesle cehennemi bir kargaşa yaratan günahkâr bir orgun takırtısı, vızıltısı geldi. Bir anda, hareket edebilen her şey elektriklendi ve derhal tören düzenine geçerek, sese doğru kayar gibi yürümeye başladılar –keçi, satir ve aegipan; incubus, succubus ve lemur;⁴⁰ çarpık karakurbağa; uluyan, biçimsiz, köpek yüzlü ilkel yaratık ve karanlıkta azametle yürüyen sessiz yaratık– tüm bu yaratıklar, oymalı altın tahtta oturan, tiksiniç, çıplak, ışıltılı şeyin önderliğinde, kollarında camısı gözlü, şişman adamın cesedini taşıyarak uzun adımlarla, küstah bir yürüyüş tutturdular. Acayip, karanlık yüzlü adamlar geride dans ettiler ve tüm yürüyüş kolu Dionysosvari bir öfkeyle hoplayıp zıpladı. Malone, bu dünyada mı, yoksa başka bir dünyada mı olduğundan emin olamadan, kafası karışık ve hezeyan içinde, yürüyüş kolunun ardı sıra sendeleyerek

40) Lemur: Madagaskar'da bulunan ve maymuna benzer bir hayvan. (ç.n.)

birkaç adım attı. Sonra döndü, olduğu yerde sallandı ve şeytani org çatlak sesiyle ortalığı inletir, çılgın yürüyüş kolunun uluması, davul sesleri ve şingirtıları gitgide zayıflarken, soluk soluğa ve korkudan tir tir titreyerek, rutubetli soğuk taş zemine çöktü. Şarkılarla dile getirilen dehşetlerin ve insanın kanını donduran viraklamaların artık çok uzaklarda olduğunun belli belirsiz bilincindeydi. Zaman zaman, törenin parçası bir inleme ya da kışneme sesi kemerli caddeden doğru, havayı yırtarak kulaklarına çalınırken, metnini dans salonu-kilisenin kürsüsü üzerindeki duvarda okumuş olduğu korkunç Yunan büyüü okunmaya başladı.

“Ey, gecenin dostu ve yoldaşı, sen, köpeklerin ulumasından (tam burada, korkunç bir uluma sesi duyuldu) ve kan dökülmesinden hoşlanan (burada, adlandırılmayan sesler marazi çığlıklara karıştı), mezarlar arasındaki gölgeler içinde dolaşan (burada, ılık sesini andırır bir iç çekiş duyuldu), kanı arzulayan ve ölümlüleri dehşete salan sen (binlerce gırtlaktan çıkan kısa, keskin çığlıklar), Gorgo (yanıt olarak yinelendi), Monno (vecit içinde yinelendi), bin yüzlü ay (iç çekişler ve flüt sesleri) kurbanlarımızı seyrediyor.”

Monoton bir sesle okunan şarkı sona ererken, çatlak, pes sesli orgun viraklamasını neredeyse bastıran genel bir bağırıtı koptu. Sonra, birçok gırtlaktan çıkıyora benzeyen bir soluma duyuldu ve ardından da havlayan, meleyen seslerin kagaşası başladı: “Lilit, Yüce Lilit, Güvey’e bak!” Çığlıklar ve şamata arttı; koşan bir şeyin tıkırtılı ayak sesleri işitildi. Ayak sesleri yaklaştı ve Malone, bakmak için dişekleri üzerinde doğruldu.

Yeraltı kemerleri arasındaki son anlarda azalmış olan aydınlık şimdi hafif artmıştı ve bu şeytani ışıktaki koşmaması, duymaması, soluk alıp vermemesi gereken biri –ayakta durmak için artık bir desteğe ihtiyaç duymayan, henüz sona eren ayının iğrenç büyüüyle dirilmiş olan şişman, yaşlı adamın camsı gözlü, kangren olmuş cesedi– koşmaktaydı. Onun peşi sıra, oymalı kaidenin çıplak, kıkırdayan, ısıtılı yaratığı ve daha da gerilerde soluk soluğa karanlık yüzlü korkunç guruh koşuyordu. Ceset, kendisini kovalayanlarla arayış yapıyordu; sanki belirli bir amacı var gibiydi; tüm çürümüş kaslarını zorlayarak büyücü-

lükteki öneminin çok büyük olduğu anlaşılan oymalı altın kaideye ulaşmaya çalışıyordu. Bir an sonra amacına ulaşacaktı; bu arada peşindeki kalabalık daha çılgınca koşmaya başlamıştı. Ama çok geç kalmışlardı; çünkü, bir zamanlar Robert Suydam olan sabit bakışlı ceset, tendonlarının birbiri ardı sıra koparak, yapışkan, pis bir sıvı halinde zeminde birikmesine yol açan son bir gayretle amacına ulaştı. Kaideyi itmek için çok büyük bir kuvvet gerekiyor olmalıydı, ama cesedin gücü buna yetti; kendisi kokuşmuş bir çamur gibi zemine yığılırken ittiği kaide sallandı, yan yattı ve sonunda akik tabanından koparak altında akmakta olan kıvamlı suya yuvarlandı; oymalı altın kaide Tartaros'un⁴¹ hayal edilemez derinlikte uçurumlarına batarken son bir defa parıldadı. Dehşet sahneleri gözleri önünden anında silindi ve Malone, tüm kötülük evrenini yok eden gökgürültüsünü andırır çatırtılar arasında kendinden geçti.

VII

Suydam'ın denizde ölüp geri getirilmiş olduğunu bilmeyen Malone'un gördüğü bu düş, vakayla ilgili bazı tuhaf gerçeklerle, –her ne kadar kimsenin bunlara inanması için bir neden olmasa da– ilginç bir şekilde tamamlanıyordu. Parker Mevkiindeki üç eski ev, baskına katılan polislerin yarısı ve tutukluların çoğu içindeyken, kuşkusuz çok uzun zamandan beri içten içe çürümüş olduğundan, durduk yere çöktü ve polislerden ve tutuklulardan çok sayıda insan anında öldü. Sadece bodrum katında ve mahzende olanlardan bir kısmı kurtuldu; Malone'un şansı varmış ki, Suydam'ın evinin altında, çok derinlerde bir yerdeydi. Onu zifiri karanlık bir havuzun kıyısında, ancak dişlerinin incelenmesiyle Suydam'ın cesedi olduğu anlaşılabilen korkunç bir şekilde çürümüş bir et ve kemik yığınının birkaç adım ötesinde, bilincini yitirmiş

41) Tartaros: Yunan mitolojisinde ölümler diyarı, "Hades"ten aşağıda yer alan derin uçurum. (ç.n.)

bir vaziyette buldular. Durum, gün gibi açıktı: Kaçakçıların yeraltı kanalı buraya kadar uzanıyordu ve Suydam'ı gemiden alan adamlar, onu evine getirmişlerdi. Adamlar asla bulunamadı, daha doğrusu, kimler oldukları anlaşılamadı; geminin doktoruna gelince, polisin kolayca vardığı bu sonuçlardan hiç mi hiç tatmin olmadı.

Suydam'ın, büyük bir kaçakçılık şebekesinin başı olduğuna kuşku yoktu, çünkü evine kadar uzanan kanalın, çevredeki birçok yeraltı kanalından ve tüneline biri olduğu açıktı. Bu evden dans salonu-kilisenin altındaki yeraltı kemerlerine kadar uzanan bir tünel vardı; kiliseden bu yeraltı kemerine, ancak, kuzey duvarındaki gizli bir geçit yoluyla ulaşılabilirdi ve odalarında bazı tuhaf ve korkunç şeyler bulunmuştu. Çatlak sesli org buradaydı, ayrıca tahta peykeleri olan ve içinde çok tuhaf şekilli bir sunak bulunan büyük kemerli mabet de burada bulunuyordu. Duvarlar boyunca küçük hücreler vardı; on yedi hücrede –söylemesi bile korkunç– çok perişan görünümlü çocukları olan anneler dahil, zincire vurulmuş, kelimenin tam manasıyla alıklaştırmış, tek tek mahkûmlar bulunuyordu. Bu çocuklar, gün ışığına çıktıktan hemen sonra öldüler. Doktorlar, bu durumun çocuklar için hayırlı olduğu fikrindeydiler. Onları inceleyenlerden yalnızca Malone, yaşlı Delrio'nun kasvetli sorusunu anımsadı: “*An sintunquam daemones incubi et succubae, et an ex tali congressu proles nascia quea?*”⁴²

Kanallar doldurulmadan önce dipleri dikkatle tarandı ve testereyle kesilmiş, ikiye yarılmış, bir dizi, boy boy, merak uyandırıcı kemik bulundu. Her ne kadar, hayatta kalan tutuklulardan sadece ikisiyle bu olay arasında yasal bir bağ kurulabilirdi de, insan kaçırma salgınının izinin eve kadar uzandığı apaçık ortadaydı. Bu adamlar şimdi cezaevindeler, çünkü gerçek cinayetlerde suç ortakları oldukları için, kimseyi ikna edemediler. Malone'un, büyücülükle ilgili en önemli şey oldu-

42) Martin Anton Del Rio (veya Delrio)'nın (1551-1608) *Disquisitionum Magnicarum Libri Sex* [Büyü Üzerine Tezlerin Altıncı Kitabı]'ndan yapılan bu alıntının anlamı: “Demonlar, incubuslar ve succubuslar hiç varolmuş mu ve böyle bir birleşme döl vermiş midir?” (ç.n.)

ğunu tekrar tekrar dile getirdiği altın oymalı kaide veya taht, hiçbir zaman bulunamadı, ama kanalın, Suydam'ın evinin altında bir yerlerde, tarakla araştırılamayacak kadar derin olduğu görüldü. Yeni evlerin mahzeni yapıldığında, kanal ağzına kadar dolduruldu ve üzerine beton döküldü, ama Malone, sık sık bu betonun altında yatan şeyleri kafasında evirip çevirdi. İnsan kaçıran, çılgın ve tehlikeli bir çeteyi dağıtmış olmaktan memnuniyet duyan polis, suçlu bulunmayan Kürtleri Federal yetkililere teslim etti; yurt dışı edilmelerinden önce bu insanların, şeytana tapanların Yezidi kolundan oldukları kesinlik kazandı. Tarifersiz yük vapuruyla tayfası, kinik dedektiflerin bir kere daha kaçakçılık ve entrika dolu serüvenlere atılmaya hazır olmasına rağmen, çözilemeyen bir sır olarak kaldı. Malone'a göre, bu dedektifler, açıklanamaz sayısız ayrıntıya ve vakanın düşündürdüğü karanlık noktalara karşı duydukları merakın eksikliği yüzünden son derece dar bir bakış açısına sahiptiler. Oysa kendisi, küçük, sadist bir mezhep karşısında marazi hislere kapılan, bu mezhep üyelerinin başına gelenleri zevkle izleyen ve bu mezhebin evrenin en derin noktalarından kopup gelen bir dehşet olduğunu ilan eden gazeteler kadar eleştireldi. Ama, Chepachet'te sessiz oturmaktan hoşnuttu; sinirlerini yatıştırmaya çalışıyor ve zamanın yavaş yavaş, içinde bulunduğu gerçekliğin korkunç deneyimini uzak geçmişin tuhaf anılarına dönüştürmesi için dua ediyordu.

Robert Suydam, Greenwood Mezarlığı'nda gelininin yanında yatıyor. Tuhaf bir şekilde ele geçirilen kemikleri gömülürken bir tören düzenlenmedi ve akrabaları bütün bu olayların çabucak unutulmaya başlamasından çok memnunlar. Yaşlı bilginin Red Hook dehşetiyle bağlantısı konusunda yasal kanıtlar bulunamadı; ölmüş olması, soruşturulmasını önledi. Sonunun nasıl geldiğinden peksöz edilmedi ve Suydam'lar, gelecek kuşakların onu, sadece, zararsız büyülerle ve folklorle uğraşan, insanlardan uzak yaşayan, kibar biri olarak anımsayacaklarını umuyorlar.

Red Hook'a gelince – Red Hook hep aynı. Suydam geldi ve geçti; bir dehşet oluştu ve söndü, ama karanlığın ve sefaletin kötü ruhu eski tuğla evlerdeki melezler arasında yaşamaya

devam ediyor; sinsi sinsi dolaşan çeteler, ışıkların ve çarpık suratların açıklanamaz bir tarzda görünüp kaybolduğu pence-
relerin ötesindeki meçhul yerlere hâlâ haber getirip götürüyor.
Asırlık dehşet, bin başlı bir canavar ve karanlığın mezhebi
Democritus'un kuyusundan daha derin günahlara kök salmış.
Canavarlığın ruhu her yana hâkim ve mahmur gözlü, çiçek
bozuğu suratlı gençlerin oluşturduğu Red Hook alayları, şarkı-
lar söyleyip, küfürler ederek ve uluyarak, nereden nereye uzan-
dığını hiç birinin bilmediği uçurumlar arasında, asla anlayama-
yacakları biyolojinin kör yasalarının etkisiyle koşturuyorlar
hâlâ. Eskisi gibi, Red Hook'a girenlerin sayısı, onu kara yönün-
den terk edenlerden fazla ve içki kaçakçılığıyla daha az ağza
alınabilir şeylerin merkezlerine doğru uzanan yeni yeraltı ka-
nallarının varlığı konusunda söylentiler aldı yürüdü.

Dans salonu-kilise şimdi neredeyse sadece bir dans salo-
nu ve pencerelerinde geceleri acayip suratlar belirliyor. Bu ya-
kınlarda polisin biri, doldurulmuş olan yeraltı kemerinin ye-
niden kazılmış olduğuna inandığını söyledi; bunun kolayca
açıklanabilir basit bir sebebi olmasa gerek. Biz kim oluyoruz
ki, tarihten ve insanlıktan daha eski zehirlere karşı mücadele
edebilelim? Maymunlar Asya'da bu dehşetlerin içine balıkla-
ma atladılar ve sinsiliğin gizlendiği, sıra sıra çürümüş tuğla ev
arasında, kanser pusuya yatmış, yayılmakta.

Malone boş yere korkusundan titremiyor – çünkü, daha
geçen gün bir görevli, şaşı gözlü, kara kuru bir acuzenin, koyu
gölgeli bir mahzen girişinde, küçük bir çocuğa bozuk bir dil-
le fısıldayarak bir şeyler öğrettiğini duydu. Görevli kocakarının
söylediklerini dinledi ve tekrar tekrar söylenen sözlerin çok
acayip olduğunu düşündü.

*“Ey, gecenin dostu ve yoldaşı, sen, köpeklerin ulumasından ve
kan dökülmesinden hoşlanan, mezarlar arasındaki gölgeler içinde dola-
şan, kanı arzulayan ve ölümlüleri dehşete salan sen, Gorgo, Mormo,
bin yüzlü ay kurbanlarımızı seyrediyor.”*

SİSLER İÇİNDE UÇURUMUN KIYISINDA DURAN TUHAF EV

Sabah sisi Kingsport'un ötesindeki sarp kayalıkların dibinde uzanan denizden gelir. Sulu otlakların ve dev mağaraların düşleriyle dolu olarak, bembeyaz ve bir tüy hafifliğiyle, derinlerden, kardeşi bulutlara yükselir. Ve daha sonra, sakın yaz yağmurlarıyla, insanlar eski, tuhaf gizemlerle ilgili söylentilerden yoksun yaşamсын diye, gezegenlerin birbirlerine ancak geceleyin anlattığı bu düş kırıntılarını, bulutlar şairlerin sarp çatıları üzerineserper. Öyküler Tritonların⁴³ mağaralarında uçtuğunda ve deniz kabuğundan borular deniz yosunu kentlerde Eskiler'den öğrenilmiş çılgın notalar üflediğinde, irfan yüklü büyük sis kütleleri göğe doğru küme küme yükselir; kayaların üzerinden okyanusa doğru yöneltilmiş bakışlar, sarp kayalıkların kenarı, sanki dünyanın kenarıymış gibi, sadece esrarlı bir beyazlık görür ve şamandıraların kasvetli çanları büyümlü bir gökte serbestçe çınlar.

Arkaik Kingsport'un kuzeyinde, tuhaf görünüşlü, koca koca kayalar, zirvesi donmuş külrengi bir bulut gibi gökyüzünde asılı duruncaya kadar taraça taraça yükselir. Çıplak, sivri bir uç, hudutsuz boşluğa doğru tek başına uzanır, çünkü orada, ormanlık arazilerin masallarıyla New England tepelerinin küçük, tuhaf anılarını taşıyan büyük Miskatonic nehrinin, Arkham'ın ötesindeki düzlükten denize döküldüğü yerde, sahil birden dikleşir. Kingsport'un denizci halkı, bu uçurma, başka yerlerin insanların Kutup Yıldızına bakması gibi bakar ve bu kayalık, zaman zaman Büyük Ayı'yı, Koltuk takımyıldızını ve Ejder takımyıldızını gözlerden saklar ya da

43) Triton: Yunan mitolojisinde, yansı insan yarısı balık şeklinde olan bir deniz tanrısı. (ç.n.)

ortaya çıkarır. Sis, yıldızları veya güneşi örttüğünde gökkube gerçekten görünmez olur.

Halk, bazı kayaları, örneğin, tuhaf profilinden dolayı “Nep-tün Baba” adını verdiği veya sütunlarla süslü basamakları nedeniyle “Geçit” diye adlandırdığı kayaları sever, ama gökyüzüne çok yakın olması nedeniyle bu sonuncudan korkar. Bir yolculukta ilk defa bu uçurumu gören Portekizli denizciler istavroz çıkardılar ve yaşlı Yankiler oraya tırmanmanın –tabii, bu mümkünse–ölmekten beter olduğuna inanıyorlar. Bununla birlikte, bu uçurumun üzerinde eski bir ev vardır ve akşamları, evin küçük pencerelerinde ışıklar görülür.

Eski ev hep oradaydı ve insanların dediğine göre, orada, derinliklerden yükselen sabah sisiyle konuşan ve uçurumun kenarı dünyanın kenarı olduğu, şamandıraların kasvetli şingirtiları büyümlü havayı doldurduğu anlarda, okyanusa doğru bakarak kimbilir ne harikulade şeyler gören Kişi otururdu. Bunu, herkes başkalarından duyarak söylüyor, çünkü o ürkütücü kayaya bugüne kadar hiç kimse çıkmadı ve yerli halk teleskoplarını o yöne çevirmekten hiç hoşlanmaz. Yazın kasabaya gelen pansiyonerler elbette gösterişli dürbünleriyle bu evi taramış ama saçakları neredeyse küllengi temele kadar uzanan tahtalarla kaplı, ilkel sivri çatısından ve alacakaranlıkta bu saçakların altından göz kırpan küçük pencerelerinden başka bir şey görememişlerdi. Bu yazlıkçılar, aynı Kişinin yüzlerce yıldır eski evde yaşadığına inanmaz, ancak bu ‘sapkın’ düşüncelerini hiçbir Kingsport’luya kanıtlayamazlar. Hatta, şişeler içindeki kurşun sarkaçlarla konuşan, sebzelerini asırlık İspanyol altınlarıyla satın alan ve Water Street’teki Nuh nebiden kalma evinin avlusunda tuhaf taş mabutlar bulunan Korkunç İhtiyar da, bütün bu şeylerin dedesi daha bir çocukken bile böyle olduğunu söylüyor – ki bu, akıl almayacak kadar uzun yıllar önce, Majestelerinin Massachusetts-Bay eyaletinde Belcher’ın, Shirley’nin, Pownall’ın ya da Bernard’ın vali olduğu zamanlar olmalıydı.

Sonra bir yaz, Kingsport’a bir düşünür geldi. Düşünürün adı Thomas Olney idi ve Narragansett Körfezi yakınlarındaki bir üniversitede zihin yorucu şeyler öğretmekteydi. Düşünür,

enine boyuna karısıyla ve yerinde duramayan çocuklarıyla çıkageldi; yıllar yılı hep aynı şeyleri görmekten ve aynı sistemli şeyleri düşünmekten gözleri yorgundu. Neptün Baba'nın tacı üzerinden sislere baktı ve Geçit'in dev basamaklarından beyaz gizemin dünyasına doğru yürümeye çalıştı. Her sabah sarp kayaların üzerine uzanıp, hayalet çanları ve martılara ait olması gerken vahşi çılgınları dinleyerek, dünyanın kıyısından, gizem dolu havanın ötelere bakıyordu. Sonra sis kalkıp da, vapurların dumanlarıyla ve bütün sıkıcılığıyla deniz ortaya çıktığında içini çekerek kasabaya iniyordu; kasabada, tepeye doğru tırmanan ve tepeden aşağı inen eski dar sokaklarda dolaşmayı, nesiller boyu güçlü kuvvetli denizcilere barınak olmuş, yıkıldı yıkılacak evlerin üçgen çatılarını, acayip sütunlu kapılarını incelemeyi çok seviyordu. Hatta, yabancılardan pek hoşlanmayan Korkunç İhtiyar'la bile konuştu ve onun alçak tavanlı, kurtyeniği duvar kaplamaları, sabahın karanlık ilk saatlerinde yapılan rahatsızlık verici mırıldanmaların duyulduğu müthiş eski kulübesine davet edildi.

Olney'in, meşum kuzey kayalığı üzerindeki, o, kimsenin ziyaret etmediği, sisle ve gök kubbeye bir olmuş külrengi kulübeyi fark etmesi kaçınılmazdı elbette. O, her zaman Kingsport üzerinde asılı duruyordu ve her zaman Kingsport'un dolambaçlı dar sokaklarındaki fısıltılarda esrarıyla ilgili sözler ediliyordu. Korkunç İhtiyar hırıltılı sesiyle, bir gece bu sivri çatılı kulübeden gökyüzünün daha yukarılarındaki bulutlara doğru çakan bir şimşek üzerine babasının kendisine anlatmış olduğu bir öyküyü anlatıyor; Ship Caddesi'ndeki balıksırtı damlı küçük konutu küfle ve sarmaşıklerle kaplı Orne Nine, çatlaksesiyle, sis içerisinde doğuda bir yerlerden çıkıp bu ulaşılmaz yerin dar ve biricik kapısına doğru –kulübenin kapısı kayalığın okyanusa bakan tarafındaydı ve ancak denizdeki gemilerden görülebiliyordu– kanat çırpmış bir şey üzerine kendi ninesinin bir başkasından duymuş olduğu bir öyküyü aktarıyordu.

Sonunda, yeni ve tuhaf şeylere karşı büyük bir açlık duyan ve ne Kingsport'luların korkusu ne de yazlıkçıların her zaman ki tembelliği kendisine ayak bağı olan Olney, korkunç bir ka-

rara vardı. Tutucu bir eğitim almış olmasına rağmen –ya da tam da bu nedenden dolayı, çünkü sıkıcı, tek düze bir yaşam, bilinmeyene karşı daha büyük özlemler doğurur– Olney, herkesin korkup uzakdurduğu kuzeydeki bu sarp uçuruma tırmanacağına ve gökyüzündeki bu inanılmaz derecede eski kulübeyi ziyaretedeceğine yemin etti. Sağduyusu, bu yerde oturanların kara tarafından, Miskatonic nehrinin denize döküldüğü yerin yakınlarındaki tırmanması daha kolay olan taraftan gelen insanlar olması gerektiğini söylüyordu. Muhtemelen, oturdukları yerden Kingsport'luların pek hoşlanmadığını bildiklerinden, belki de Kingsport tarafından inemediklerinden, Arkham ile alışverişteydiler. Olney, daha küçük uçurumlar boyunca, büyük kayanın gök cisimleriyle yoldaş olmak üzere bir kule gibi yükseldiği yere kadar gitti ve dışarıya doğru çıkıntı yapan bu güney yamacından hiçbir insanoğlunun tırmanmasına ya da inmesine imkân olmadığına kesinlikle kanaat getirdi. Kaya doğu ve Batı yönlerinde de denizden itibaren binlerce ayak yüksekliğe dimdik çıkıyordu; böylece geriye sadece Batı yönü, Arkham'a doğru olan kara tarafı kalıyordu.

Olney ağustos ayında bir sabah erkenden, ulaşılmayan zirveye çıkan bir patika bulmak üzere yola koyuldu. Kuzeybatı yönünde, Hooper göletinin ve eski tuğla baruthanenin ötesindeki sevimli arka yollar boyunca, Miskatonic nehrinin yukarısındaki yeşil tepelere, fersahlarca ötedeki Arkham'ın George tarzı kulelerinin görüldüğü yere kadar yürüdü. Burada, Arkham'a doğru uzanan gölgeli bir yol bulduysa da, deniz yönünde, görmeyi umduğu patikadan eser yoktu. Irmak ağzının her iki yanındaki yükselteleri ağaçlıklar ve uzun otlar bürümüştü, ama insanın varlığını gösteren hiçbir işaret yoktu: Ne bir duvar, ne sürüden ayrılmış bir inek; sadece uzun otlar, dev ağaçlar ve ilk yerlinin görmüş olması gereken birbirine dolaşık çalılar. Irmak ağzındaki koyu solunda bırakarak daha yükseklerle tırmanıp denize daha fazla yaklaştıkça, tırmanmanın giderek güçleştiğini gördü ve bu nahoş yerde oturanların dünyanın dışına nasıl ulaştıklarını ve Arkham'da alışveriş yapmak üzere sık sık buradan inip inemediklerini merak etti.

Sonra ağaçlar seyredildi ve solunda, a ağılarda, Kingsport'un tepeleriyle antik çatılarını ve kulelerini gördü. Bu yükseklik-ten bakınca, kentin ortasındaki tepe, Central Hill bile cüce görünüyordu; altında korkunç mağaralar ve delikler bulunduğu rivayet edilen, Congregational Hospital'ın yakınındaki mezarlığı g   bela se ebildi. Olney'in önünde seyrek otlar ve bodur yabanimersini çalıları uzanıyor; onların da ötesinde çıplak kayalar ve üzerinde eski evin durduğu ince zirve bulunuyordu. Sonra, Olney'in tırmandı ı sırt daraldı ve Olney gökyüzündeki yalnızlığı içinde ba ının döndüğünü hissetti; güneyinde, Kingsport'un üzerindeki korkunç kayalık uçurum vardı; kuzeyinde, nehrin ağzına doğru dimdik inen, neredeyse bir mil yüksekliğinde sarp bir yamaç. Ansızın önüne    metre derinliğinde bir yarık çıktı; elleriyle kayaların kenarına tutunup a a ı sarkarak eğimli bir y zeyeye atlamak, sonra da karşı duvardaki tehlikeli bir geçitten tırmanmak zorunda kaldı. Esrarengiz evde oturanların dünyayla gökyüzü arasında gidip geldikleri yol, herhalde bu yol olmalıydı.

Olney yarı ın öte tarafına tırmanırken, sabah sisi çökmeye ba lamı tı, ama Olney ilerisindeki ma rur ve kutsallıktan uzak kulübeyi açıkça görüyordu; duvarları kayalarla aynı rengi almıştı ve yüksek    en çatısı, deniz tarafından gelen süt beyazı buharlara kafa tutar gibi yükselmekteydi. Olney, kulübenin karaya bakan tarafında kapısı bulunmadığını, sadece onyedinci yüzyıl tarzı, camları kur unla tutturulmuş birkaç kirli pencere bulunduğunu fark etti. Olney'in dört bir tarafı bulutlarla  evrilmi ti; tam bir ke meke  içindeydi; a a ısındaki sınırsız beyazlı ın altında hiçbir şey göremiyordu. Gökyüzünde, bu tuhaf ve rahatsız edici evle yapayalnızdı;  n tarafa doğru yan yan ilerleyerek, evin  n duvarının uçurumun yüzeyiyle bir olduğunu görüp evin biricik ve dar kapısına hava yolu dışında ulaşmanın imk nı olmadığını anladı ında, sadece yüksekliğin a ıklayamaca ı belirgin bir korku hissetti. Ve böylesine kurt yeni i tahta çatı kaplamalarının ve böylesine ufalanmı  tu ların hâlâ bir bacayı ayakta tutmasına çok  a tı.

Sis koyula ırken, Olney sürünerek kuzeydeki, batıdaki ve güneydeki pencereleri yokladı, ama hepsinin de kapalı olduğu-

nu gördü. Bundan belli belirsiz memnun oldu, çünkü evi tanıdıkça içine girme isteği azalıyordu. Sonra bir ses onu durdurdu. Bir anahtarın kilitte döndüğünü, kilit dilinin düştüğünü duydu ve ağır bir kapı, yavaşça, ihtiyatla açılıyormuş gibi uzun bir gıcırtı sesi geldi kulağına. Ses, Olney'in göremediği, dar kapının denizden binlerce ayak yükseklikte sisli gökyüzüne açıldığı, okyanus tarafından geliyordu.

Sonra kulübeden telaşsız, ağır ayak sesleri geldi ve Olney pencerelerin açıldığını duydu; önce, karşı duvardaki kuzeye bakan pencere; sonra, köşeye yakın olan batıdaki pencere açıldı. Bundan sonra sıra, Olney'in durduğu taraftaki pencerede, büyük saçakların altındaki güneye bakan penceredeydi ve Olney bir tarafında iğrenç ev, öbür tarafında derin bir uçurum olduğunu düşündüğünde, rahatsızlıktan öte şeyler hissetti. Yakınındaki pencere kasasından sesler geldiğinde, Olney, yenisinden batıyadoğru kaydı ve şimdi açık bulunan pencerenin altındaki kayaya iyice kendini yapıştırdı. Ev sahibinin dönmüş olduğu açıktı; ama karadan ya da düşünülebilecek bir balon ya da hava gemisiyle de gelmemiştii. Kulübeden yeniden ayak sesleri işitildi ve Olney kuzey tarafına döndü, ama kendine bir sığınak bulamadan, yumuşak bir ses ona seslendi; Olney, ev sahibiyle karşılaşmak zorunda olduğunu anladı.

Batı yönündekipencerede,gözleri işitilmedik görüntülerin etkisiyle fosforlu gibi parlayan, kocaman sakallı biri duruyordu. Ama sesi yumuşaktı ve tuhaf, eski sözcükler kullanıyordu; bu yüzden, esmer tenli bir el uzanıp, pencere pervazını aşmasına ve duvarları kararmış meşe kaplı, Tudor üslubu oymalı eşyalarla döşeli, basık odaya girmesine yardım ettiğinde, Olney korkuyla ürpermedi. Adam çok eski giysiler giyinmişti ve üzerinde denizlerle ilgili derin bir bilginin ve uzun kalyonların düşlerinin aylası dolaşıyordu. Olney, adamın anlattığı olağanüstü şeylerin çoğunu, hatta adamın kim olduğunu bile anımsamıyor, ama adamın çok tuhaf ve kibar olduğunu; zaman ve uzanın sonsuz boşluğunun büyüleriyle dolu olduğunu söylüyor. Küçük oda, sudan yansıyormuş gibi görünen donuk bir ışıkla yemyeşildi ve Olney, doğuya bakan pencerenin açık olmayıp sisli havaya karşı eski şişelerin dibi gibi sımsıkı kapalı olduğunu gördü.

Bu sakallı ev sahibi genç görünüyor ve bakışları eski efsanelerle ilgili çok şey bildiğini anlatıyordu; olağanüstü eski şeylerle ilgili olarak anlattığı öykülerden, kasabalıların, bu ketum adamın öteden beri denizin sisiyle ve gökyüzündeki bulutlarla hasbıhal ettiğini söylemekte haklı olduğu anlaşılıyordu. Ve günler birbiri ardı sıra akarken, Olney eski zamanlar ve uzak yerlerle ilgili söylencelere kulak vermeye devam ediyor, Atlantis krallarının okyanusun dibindeki yarıklardan sürünerek çıkan kaygan, iğrenç yaratıklarla nasıl savaştıklarını ve yabani otlar bürümüş, sütunlu Poseidon Tapınağı'nın geceleri kayıp gemilere nasıl görüldüğünü –bu tapınağı görünce, gemiciler kaybolduklarını anlıyorlardı– dinliyordu. Titanlar⁴⁴ Zamanı'nı anımsadılar, ama ev sahibi, tanrıların, hatta Eski-ler'in henüz doğmamış olduğu ve *Başka Tanrılar*'ın Skai Nehri'nin ötesindeki Ulthar'ın yakınlarındaki taşlık çölde bulunan Hatheg-Kla'nın doruklarında dans etmeye geldiği, karmaşanın hüküm sürdüğü karanlık zamanlardan söz ederken çekingenleşti.

Tam bu sırada, ötesinde sadece beyaz bulutlarla dolu bir boşluğun bulunduğu, şu iri çivilerle çakılmış eski, meşe kapıya vuruldu. Olney korkuyla ürperdi, ama sakallı adam ona sakın olmasını işaret etti ve çok küçük bir gözetleme deliğinden dışarı göz atmak için ayak uçlarında kapıya yaklaştı. Gördüğü şeyden hoşlanmamış olmalı ki, parmaklarını dudaklarına bastırdı ve dönüp konuğunun yanındaki yerine oturmadan önce, ayak uçlarında yürüyerek bütün pencereleri kapatıp kilitledi. Bundan sonra Olney, karanlık pencerelerin her birinin yarı saydam camları önünde oyalanan, ayrılmadan önce pencereleri bir bir yoklayan tuhaf, karanlık bir şeyin silüetini gördü ve ev sahibinin kapıyı çalan şeye cevap vermemiş olmasına memnun oldu. Çünkü, büyük uçurumda çok tuhaf yaratıklar bulunmaktadır ve düş avcısı yanlış yaratıkları rahatsız etmemeye ya da yollarına çıkmamaya dikkat etmelidir.

44) Titan: Yunan mitolojisinde, Uranus'la Gaea'nın çocukları olan ve Olympos tanrıları tarafından alaşağı edilene kadar yeryüzünü yöneten devler. (ç.n.)

Sonra gölgeler toplanmaya başladı; önce, küçük, ürkek olanlar masanın altında; sonra daha cesur olanlar tahta kaplı karanlık köşelerde belirdiler. Ve sakallı adam dua eder gibi şaşırtıcı hareketler yaparak pirinçten yapılmış acayip uzun şamdanlardaki mumları yaktı. Birini bekliyormuş gibi sık sık kapıya bakıyordu; sonunda sanki bakışlarına yanıt olarak tuhaf bir tıkırtı duyuldu; eski ve gizli bir şifreyle kapıya vurulmaktaydı. Bu defa, gözetleme deliğinden bakmadı bile, kalın meşe sürgüyü çekti, mandalı kaldırarak ağır kapıyı ardına kadar yıldızlara ve sise doğru açtı.

Ve sulara gömülmüş Yüceler'le ilgili düş ve anıları taşıyan karanlık ritimli sesler doldu odaya. Ot бүрүмүш saçların etrafında altın renkli alevler oynadı; bu yüzden hürmet gösterisinde bulunan Olney'in gözleri kamaştı. Elinde üç çatallı mızrağıyla Neptün oradaydı; sportif tritonlar, fantastik su perileri oradaydı; yunusların sırtlarına yerleştirilmiş kocaman tırtıllı bir deniz kabuğuna tüm heybetiyle kurulmuş Büyük Uçurum'un Efendisi Nodens oradaydı. Tritonlar kabuk borularından acayip sesler üflüyor, su perileri karanlık deniz dibi mağaralarında pusuya yatmış kimbilir ne tür hayvanların acayip, tannan kabuklarına vurarak garip sesler çıkarıyordu. Ak saçlı Nodens pörsümüş elini uzatarak Olney ile ev sahibinin, üzerinde boruların ve davulların korkunç bir şamata tutturduğu büyük deniz kabuğuna binmelerine yardım etti. Gürültü ve haykırışları gökgürültüsünün yankıları arasında kaybolan bu inanılmaz katar dönüp sınırsız havanın içine daldı.

Kingsport'ta halk bütün gece, fırtına ve sisin zaman zaman görülmesine izin verdiği bu yüksek kayalığı seyretti; sabahın ilk saatlerinde küçük loş pencereler karanlığa gömüldü ve insanlar dehşet verici şeylerden söz ettiler fısıltıyla. Ve Olney'in çocuklarıyla, güçlü kuvvetli karısı Baptistlerin hürmete layık, yumuşak huylu Tanrısına yakardılar ve yağmurun sabaha kadar durmaması halinde seyyahın bir şemsiye ve lastik çizme bulmasını ümit ettiler. Sonra, ıpslak bir şafak söktü; deniz sisle doluydu ve bembeyaz hava burgaçlarından şamandıraların kasvetli çınlaması duyuluyordu. Öğle vakti, okyanustan esrengiz boru sesleri gelirken Olney, kayalık uçurumdan antik

Kingsport'a çevik adımlarla indi, kupkuruydu ve gözlerinde uzak yerlerin bakışları vardı. Adı hâlâ bilinmeyen münzevinin göğü delen kulübesinde hangi düşleri gördüğünü anımsamıyor, bugüne kadar hiçbir insan ayağının değmediği sarp kayalıktan nasıl indiğini bilmiyordu. Bu konuları Korkunç İhtiyar dışında hiç kimseyle konuşmadı. Korkunç İhtiyarsa, sarp uçurumdan inip gelen bu adamın, kayalığa tırmanan aynı adam olmadığına, gri çatılı kulübede ya da akıl almaz mesafelere kadar uzanan, bembeyaz, tekinsiz sisler içinde bir yerlerde bir zamanlar Thomas Olney olan adamın kayıp ruhunun dolaşıp durmakta olduğuna yeminler ederek, uzun beyaz sakalının altından, garip şeyler geveledi daha sonra.

Ve düşünür, bu saatten sonra, saçları ağarıp bedeni güçsüz düşünceye kadar geçen uzun, sıkıcı yıllar boyunca, çalışıp çabaladı, yiyip içti, uyudu ve hiç yakınmadan, bir yurttaşın yapması gereken şeyleri yaptı. Uzak tepelerin büyüsunü hiç arzulamadı; dipsiz denizlerden yeşil resifler gibi çıkan esrarlar için özlemle iç çekmedi. Günlerinin birbirinin aynı olması artık ona hiç hüznün vermiyor, disipline sokulmuş düşünceleri hayal gücüne fazlasıyla yetiyordu. İyi yürekli karısı şişmanlamaya devam eder, çocukları yaşlanıp daha sıkıcı ve daha faydalı varlıklara dönüşürken, durum gerektirdiğinde, gururla gülümseme dudaklarından hiç eksik olmadı. Bakışlarında, huzursuz ışıklar yanıp sönmüyordu; kasvetli çanları ve uzaklarda üflenen esrarengiz boruları dinliyorsa, bu ancak, geceleri, eski düşlerin dolaştığı zamanlarda oluyordu. Bir daha Kingsport'a adımını atmadı; çünkü ailesi kasabanın gülünç, eski evlerinden hoşlanmamıştı ve lağımların inanılmaz pis olduğundan yakınıyordu. Şimdi, yanı başında sarp kayalıklar bulunmayan, tüm çevresi uygar ve çağdaş bir yer olan Bristol Yaylasında tek katlı, şirin bir evleri var.

Ama Kingsport'ta tuhaf öyküler anlatılıyor, Korkunç İhtiyar bile, dedesinin anlatmamış olduğu bir şeyi kabul ediyor. Çünkü, şimdi, rüzgârlar kuzey yönünden, gökyüzüyle bütünleşmiş eski evin ötesinden tüm şiddetiyle estiğinde, Kingsport'un deniz kıyısındaki kulübelerinin üzerine ezelden beri çökmüş olan tekinsiz sessizlik sonunda paramparça oluyor.

Ve yaşlılar şarkı söyleyen sesler, dünyevi olmayan bir neşeyle atılan kahkahalar duyduklarını; akşamları, eski kulübenin küçük pencerelerinin eskisinden daha parlak bir ışıkla aydınlandığını söylüyorlar. Ayrıca, sarp kayalıkla üzerindeki kulübe, çılgın parıltıların önünde kapkara ve fantastik bir silüet çizerken, kuzeyindeki maviliğin, donmuş bir dünyanın görüntüleriyle daha sık ve daha şiddetli bir şekilde aydınlandığını da söylüyorlar. Ve sabahları daha yoğun bir sis çöküyor, denizciler denizden gelen boğuk çan seslerinin şamandıraların sesleri olduğundan eskisi kadar emin olamıyorlar.

Ama en fenası, geceleri kuzeyden esen rüzgârların getirdiği belli belirsiz sesleri dinleme eğiliminde olan Kingsport'lu delikanlıların yüreklerindeki eski korkuların azalmasıydı. Delikanlılar, yükseklerdeki bu sivri üçgen çatılı kulübeden hiçbir zarar ve kötülük gelemeyeceğine, çünkü yeni seslerin neşe dolu olduğuna, gülüşlerle ve kahkalarla çınladığına yemin ediyorlar. Denizden gelen sislerin bu en kuzeydeki tekinsiz doruğa hangi öyküleri getirdiğini bilmiyorlar, ama bulutların yoğun olduğu zamanlarda, uçuruma açılan kapıyı çalan harikaları kıyısından köşesinden görmeye can atıyorlar. Yaşlılar, delikanlıların günün birinde birer birer, gökyüzündeki bu ulaşılmaz doruklara tırmanmaya ve kayaların, yıldızların ve Kingsport'un eski korkularının bir parçası olan tahta kaplı çatının altındaki yüzyılların sırrını öğrenmeye çalışmalarından korkuyorlar. Onlar, bu serüvenci delikanlıların geri döneceklerinden hiç kuşku duymamakla birlikte, delikanlıların gözlerinde bir ışığın, yüreklerinde bir isteğin yok olmasından korkuyorlar. Sislerin ve düş bulutlarının denizden gökyüzüne doğru giderken dinlenmek üzere tepesinde bir an için duraladığı bu bilinmeyen ve korku verici kartal yuvasındaki sesler ve kahkahalar giderek güçlenirken, yokuşlu yolları, arkaik üçgen çatılarıyla antika Kingsport'un yıllar boyu keyifsiz, kasvetli bir hayat sürmesini istemiyorlar.

Yaşlılar, delikanlılarının ruhlarının sevecen yüreklerini ve eski Kingsport'un balıksırtı damlı meyhanelerini terk etmelerini istemiyorlar; bu yüksek kayalık yerden gelen kahkahaların daha fazla güçlenmesini de istemiyorlar. Çünkü, gelen

yeni sesler, denizlerden ve kuzeyin taze ışıklarından yeni sisler getirmiş olduğuna göre, daha fazla sesin daha fazla sis ve daha fazla ışık getireceğini ve sonunda, (Congregational kilisesi rahibinin duyacağı korkusuyla varlığını fısıltılarla ima ettikleri) eski tanrıların belki de soğuk çöldeki bilinmeyen Kadath'tan ayrılıp, kendi halinde yaşayan balıkçı bir halkın latif tepelerine ve vadilerine bu kadar yakın olan bu şeytani kayalık uçurumu mesken tutacağını söylüyorlar. Bunu istemiyorlar, çünkü basit insanlar, bu dünyaya ait olmayan şeyleri hoş karşılamazlar; üstüne üstlük, Korkunç İhtiyar sık sık Olney'in, kulubede tek başına yaşayan kişiyi korkutan kapı çalmışını ve kurşunlu, yarı saydam pencerelerden görülen karanlık ve acayip bir gölgeyle ilgili olarak anlattığı şeyleri anımsıyor.

Ama, bütün bunlara yalnızca Eskiler karar verebilir; bu arada, kimsenin görünmediği, ama kuzey rüzgârları tuhaf şenlikleri anlatırken, akşamın kaçamak ışıklar getirdiği, saçakları neredeyse yere değen, külrengi evin bulunduğu baş döndürücü uçurumun doruklarında sabah sisi toplanmaya devam ediyor. Sabah sisi, sulu çayırların ve dev mağaraların düşleriyle dolu, bembeyaz ve bir tüy hafifliğiyle, derinlerden kardeşi bulutlara yükselir. Öyküler Tritonların mağaralarında uçuştığında ve deniz kabuğundan borular deniz yosunu kentlerde Eskiler'den öğrenilmiş çılgın notalar üflediğinde, irfan dolu bulutlar göğe doğru küme küme yükselir ve bir gözcü gibi gökyüzüne asılı duran korkunç kayanın altındaki daha alçak kayalıkların kıyısına huzursuzca yuvalanmış olan Kingsport, okyanusa doğru baktığında, sarp kayalıkların kenarı sanki dünyanın kenarymış gibi esrarlı bir beyazlık görür ve şamandıraların kasvetli çanlarının büyümlü bir havada çalındığını duyar.

ERYX'İN DUVARLARI İÇİNDE

Dinlenmeden önce, hazırlamam gereken rapor için bu notları almam gerekiyor. Bulduğum şey o kadar benzersiz ve tüm geçmiş deneyimlerimizle beklentilerimize o kadar aykırı ki, çok dikkatli bir şekilde tanımlanmayı hak ediyor.

Venüs'teki ana iniş istasyonuna Dünyazamanıyla 18 Mart'ta, gezegenin takvimiyle VI. ayın 9'unda indim. Miller'ın komutası altındaki ana gruba dahil edilerek donanımımı aldım –Venüs'ün Dünya'dan biraz daha fazla olan kendi etrafındaki dönüş hızına ayarlanmış saat– ve zorunlu maske alıştırmasından geçtim. İki gün sonra, artık göreve hazır olduğum söylendi.

VI. ayın 12'sinde şafak sökerken, Kristal Şirketi'nin Terra Nova'daki üssünden ayrılarak, Anderson'un havadan haritasını çıkardığı güneye doğru bir rotada yola koyuldum. Bu balta girmemiş ormanlar her yağmurdan sonra geçilmez bir hale geldiğinden, yolculuk çok çetin geçiyordu. Birbirine dolaşık sürün-gen ve sarılgan bitkilere sıırım gibi bir dayanıklılık veren rutubet olmalı; öylesine bir dayanıklılık ki, bazılarını bıçakla kesmek için on dakika uğraşmak gerekiyor. Öğleye doğru rutubet biraz azaldı –bitki örtüsü, bıçağın kolayca işleyebileceği kadar yumuşayıp, esnekleşti– ama, o zaman bile hatırı sayılır bir hıza ulaşamadım. Bu Carter oksijen maskeleri çok ağır; sadece onları taşımak bile insanın iflahını kesiyor. Oysa, bu borulu maskeler yerine haznesi sünger dolu Dubois maskeleri de bu kalitede hava sağlayabilirdi, hem de ağırlığı bunun yarısı kadardı.

Sürekli olarak, Anderson'un raporunun doğruluğunu kanıtlayan bir yönü gösteren kristal dedektörü iyi çalışıyor gibiydi. Üçkâğıtçıların yeraltındaki su ve maden damarlarını bulmadakullandıkları şu uyduruk 'çatal çubuklar' bir yana, çekim ilkesinin her yerde geçerli olması ne kadar ilginç. Bin millik bir mesafede büyük bir kristal yatağı olmalı, ama sanırım şu

allahın belası insan-kertenkeleler onları sürekli gözetleyip koruyorlar. Ne zaman bir kristal parçası görseler çamurlar içinde sürünmeye başladıkları ya da büyük bir kristal yığınının tapınaklarındaki bir kaidenin üzerinde bulundurdıkları için biz onların ne kadar aptal olduklarını düşünüyorsak, muhtemelen onlar da, bu şeyin peşinde Venüs'e geldiğimiz için bizim aptal olduğumuzu düşünüyor olmalılar. Keşke yeni bir dine girseler, çünkü kristaller, tapınma dışında bir işlerine yaramıyor. Tanrıbilim olmasa, istediğimiz her şeyi almamıza izin verir ve hatta onlardan güç elde etme amacıyla yararlanmayı bile öğrenebilirlerdi; hem kendi gezegenlerine hem de Dünya'ya yetecek kadar kristal var çünkü. Ana yatakları bir yana bırakıp, balta girmemiş ormanlardaki dere yataklarında tek tük kristal parçalarını aramaktan bıktım usandım. Bir gün Dünya'dan şöyle sıkı bir ordu getirilerek bu pullu soytarıların kökünün kazınması için bastıracağım. Bu işi çevirmeye yirmi gemi dolusu asker yeter. Bütün o 'kent'lerine ve kulelerine bakarak, bu lanet olası yaratıklara insan denemez. İnşaat yapmaktan –ve kılıçla zehirli ok kullanmaktan– başka bir hünerleri yok ve ben onların sözde 'kent'lerinin karınca yuvasından ya da kunduzların yaptığı bentlerden daha anlamlı olduğuna inanmıyorum. Gerçek anlamda bir dilleri varsa, çok şaşarım – göğüslerinden aşağı doğru uzanan o dokunaçlarla psikolojik iletişim sağladıkları konusunda söylenenler bence çok saçma. İnsanları yanıltan şey, dik duruyor olmaları; dünyadaki insanlarla esaslı olmayan bir fiziksel benzerlik.

Venüs'teki bir ormana, bir kez olsun, saklanmış kertenkele gruplarını görebilmek için gözümü dört açmaya ya da o lanet olası kargılarından sakınmaya çalışmadan girebilmek isterdim. Biz kristalleri almadan önce olmasa bile, şimdi kargı fırlatarak ve su borularımızı keserek başımıza bela kesildikleri kesin. Bizim kristal dedektörümüz gibi onların da kristalleri hissedilme duyusuna sahip olduklarına giderek daha fazla inanır oldum. Üzerinde kristal olmayan birini –uzaktan uzağa taciz etmek dışında– gerçekten rahatsız ettiklerini gören olmamıştır.

Öğleden sonra saat bir civarında bir kargı neredeyse kaskımı uçurdu ve bir an, oksijen tüplerimden birinin delindiğini san-

dım. Şeytanlar hiç ses etmeden yaklaşmışlardı, ama şimdi üçünün bana doğru yaklaştığını görüyordum. Alev tabancamla dört bir yanıma tarayarak hepsini hakladım, çünkü renkleri ormanın rengine karışsa da, hareket eden sürüngenleri seçebiliyordum. Bir taneşi, tapirinkini andıran uzun bürnuyla tam sekiz ayak boyundaydı. Diğer ikisi, yedi ayaklık ortalama boya sahiptir. Geri adım atmamalarına yol açan şey, sırf sayılarıydı – bir tek alev püskürtme alayı bile onların hakkından gelebilir. Ama, yine de bu gezegene egemen olmaları ilginç. Dionae Yaylası'ndaki şu deliklerde bir şeyler gizlenmiyorsa, solucan gibi kıvrılıp bükülen akmanlar ve skorahlar ile öteki kıtanın uçan tukahlarından daha gelişkin bir canlı tür yok.

Saat iki sıralarında, dedektörümün ibresi, ileride, sağda bir kristal yığını olduğunu göstermek üzere, batıya doğru döndü. Anderson'un haritasından kontrol ettikten sonra rotamı buna göre değiştirdim. İlerlemek şimdi daha da zorlaşmıştı – çünkü arazinin eğimi dikleşmekle kalmayıp, hayvan sayısı artmış ve etçil otlar daha sıklaşmıştı. Boyuna, ugratları doğruyor, skorahları eziyordum; her yönden hızla gelip bana çarparak parçalanan darohlar yüzünden deri giysim leke içinde kalmıştı. Sis yüzünden, en kötüsü gün ışığıydı ve hiç de çamuru kurutuyormuş gibi değildi. Her adımda, ayağım on on beş santim çamura gömülüyor ve geri çektiğimde *plamp* diye bir emme sesi çıkıyordu. Keşke, biri çıksa da, deri dışında bu iklime uygun, emniyetli bir giysi bulabilse. İplik kumaş burada elbette çürürdü; ama –kayıt tutmada kullanılan bu çürümeyen tomarın yüzeyi gibi– yırtılmayan ince metal bir kumaşın kullanılması bir gün pekâlâ mümkün olabilir.

Bu adi besin tabletlerini maskenin altından atıştırmaya yemek denilebilirse, saat üç buçuk civarında yemeğimi yedim. Bundan hemen sonra, manzaranın esaslı bir şekilde değiştiğini fark ettim – parlak, zehirli olduğu izlenimini veren çiçekler renkten renge giriyor, bir hayal gibi görünüyordu. Her şeyin dış hatları donuk bir ışıltıyla, ahenkle titreşiyor; parlak ışıklı noktalar belirip, aynı yavaş, düzenli tempoyla oynayıyordu. Bundan sonra, sıcaklık da bu tempoyla uyum içerisinde tuhaf bir ritmle dalgalanmaya başladı.

Tüm evren, uzayın her köşesini dolduran ve aynı anda bedenimden ve zihnimden geçerek akan sürekli bir nabız atışı gibi zonkluyordu sanki. Denge duygusunu yitirmiştim, başım dönüyor, sendeliyordum; gözlerimi yumup, kulaklarımı tıkadığımda da değişen bir şey olmadı. Bununla birlikte, zihnim tamamen açıldı; bir anda olup biteni kavradım.

Adamlarımızın hakkında birçok öykü anlattığı o *serap bitkilerinden* en az birine rastlamıştım. Anderson beni onlara karşı uyarmış ve neye benzediklerini oldukça ayrıntılı bir şekilde betimlemişti – kaba tüylü bir gövde, sivri uçlu yapraklar ve her tür maskenin içine işleyerek, düş görülmesine yol açan gazlar yayan benekli çiçekler.

Üç yıl önce Bailey'nin başına gelenleri anımsadığımda, bir an için paniğe kapıldım ve bitkinin yaydığı gazların etrafımda ördüğü çılgınca kaotik dünyada deliler gibi düşe kalka koşmaya başladım. Sonra aklım başıma geldi ve tüm yapmam gereken, rastgele bir yön seçip, etrafımda dönenip duran şeylerin niteliğine aldırmadan, zonklamanın kaynağından uzaklaşarak, tehlikeli çiçeklerin menzilinden çıkmak olduğunu anımsadım.

Etrafımdaki her şeyin tehlikeli bir şekilde dönüp durmasına karşın, doğru yönü tutmaya ve bıçağımı kullanarak ormanda kendime yol açmaya çalıştım. Düz bir rotada ilerleyememiş olmalıyım ki, serap-bitkisinin yaygın etkisinden kurtuluncaya kadar sanki saatler geçti. Oynaşan ışıklar yavaş yavaş yok oldu ve manzaranın donuk bir ışıkla titreşen hatları dinginleşip duruldu. Sonunda bilincim tamamen yerine gelince saatime baktım ve henüz 4.20 olduğunu görünce çok şaşırdım. Sonsuzluk kadar uzun bir süre geçmiş gibi hissetmeme karşın, bütün olup bitenlertopu topu yarım saatten birazcık fazla sürmüştü.

Ama her gecikme sıkıcıydı ve o bitkiden uzaklaşmaya çalışırken hedefimden uzağa düşmüştüm. Daha hızlı gidebilmek için tüm enerjimi kullanarak, kristal dedektörünün işaret ettiği tepe yönünde ilerledim. Hayvanlar azalmış olsa da, orman fazlasıyla sıkı. Bir ara, etçil bir çiçek sağ ayağımı kapıp, öyle sıkı tuttu ki, kurtulabilmek için onu bıçakla doğradım; ayağımı bırakması için çiçeği lime lime etmem gerekti.

Bir saate kalmadan, ormandaki bitkilerin seyrelemekte olduğunu gördüm ve –altında çok az çalı çırpı bulunan bir ağaç- eğreltiotu kuşağını geçtikten sonra– beşe doğru, yosun kaplı geniş bir düzlüğe çıktım. Artık daha hızlı yol alıyordum; dedektörümün ibresinin hızla salınmaya başlamasından, aradığım kristale hayli yaklaştığımı anladım. Bu çok tuhaftı, çünkü çoğunlukla orman içindeki akıntılarda rastlanılan yumurtamsı küreler bu ağaçsız tepede bulunacağa pek benzemiyordu.

Arazi giderek artan bir eğimle yükseliyor ve belirgin bir dorukla son buluyordu. Saaat 5.30'da zirveye ulaştım ve önümde çok geniş bir ovanın uzandığını gördüm; uzakta ormanlar göze çarpıyordu. Burası, muhakkak ki, Matsugawa tarafından elli yıl önce havadan haritası çıkarılan yaylaydı ve haritamızdaki adı 'Eryx' ya da 'Erycinia Yaylası' idi. Ama yüreğimin delice çarpmasına yolaçan şey, düzlüğün tam ortasından daha uzak olamayacak bir noktada bulunan küçük bir ayrıntıydı. Sis in ortasında alev alev yanan ve buharların donuklaştırdığı sarımtırak güneş ışıklarından delici, yoğun bir parıltı çekiyormuş gibi görünen ışıklı bir nokta. Bu, hiç kuşkusuz, aradığım kristaldı – muhtemelen tavuk yumurtasından büyük olmamakla birlikte bütün bir yıl bir kenti sıcak tutacak kadar enerjiye sahipti. Uzakta parılda- dayan bu şeye bakarken, bu sefil insankertenkelelerin böyle kristallere tapınmalarına pek şaşıtığım söylenemezdi. Ama, kristallerin içerdiği güç konusunda en ufak bir fikirleri yoktu.

Hızlı bir koşu tutturarak, bu beklenmedik ödüle bir an önce kavuşmaya çalıştım; yosunlu sert zeminin yerini orada burada otların ve sürüngen bitkilerin görüldüğü son derece iğrenç, sulu bir çamura bırakması canımı fazlasıyla sıkısa da, etrafta gizlenen insan-kertenkele bulunup bulunmadığını pek düşünmeden, çamurlar sıçratarak pervasızca ileri atıldım. Bu açık alanda bana pusu kurabileceklerine ihtimal vermiyordum. Yaklaştıkça, önümdeki ışığın büyüklüğü ve parlaklığı artıyor gibiydi ve durumda bir gariplik sezmeye başladım. Bu kristalin çok saf olduğu açıktı, etrafa çamurlar sıçratarak attığım her adımda sevincim daha da çoğalıyordu.

Raporumu yazarken çok dikkat etmem gereken bir noktaya gelmiş bulunuyorum, çünkü şu andan itibaren söylemek zorun-

da olduğum şeyler arasında, daha önce hiç görülmemiş –ama neyse ki kanıtlanabilir– hususlar var. Giderek artan bir şevkle koşuyordum; her tarafı kaplayan sulu çamur içindeki yüksekçe yeri biraz tuhaf görünen kristale yüz metre kadar yaklaşmıştım ki, ansızın çok büyük bir kuvvet göğsüme ve sıkılı yumruklarımın boğumlarına çarparak sırt üstü çamura serdi beni. Müthiş bir gürültüyle etrafa çamur sıçradı; ne zeminin yumuşaklığı ne de bazı kaygan otların ve sarmaşık bitkilerin varlığı beynimi sarsılmaktan kurtarabildi. Bir süre, şaşkınlık içinde sırt üstü yattım. Sonra hiçbir şey düşünmeksizin sendeleyerek ayağa kalktım ve deri giysime yapışan çamuru kazımaya çalıştım.

Neyle karşılaşmış olduğum hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Bu sarsıntıya sebep olan bir şey görmemiştim ve hâlâ da görmüyordum. Sadece ayağım kayıp çamura yuvarlanmış olabilir miydim? Sızlayan parmaklarımla sancıyan göğsüm böyle düşünmemi engelliyordu. Yoksa, bütün bu olup bitenler, göremediğim bir yerlerdeki bir serap-bitkisinin yol açtığı bir yanılsama mıydı? Bu da pek olanaklı değildi; çünkü, ne yanılsamaya has emareleri sergiliyordum, ne de böylesi canlı ve tipik bir bitkinin görünmeden saklanabileceği bir yer vardı yakınlarda. Dünya’da olsaydım, bir hükümet tarafından, yasak bir bölgeyi işaretlemek için konmuş bir enerji duvarından kuşkulandırırdım, ama insanlardan bu kadar uzak bir yerde böyle bir düşünce çok saçma olurdu.

Sonunda kendime hâkim olarak, olup biteni sakınımla araştırmaya karar verdim. İlk tuhaf gücü hissedebilmek için, bıçağımı olabildiğince ileriye tutup, büyük bir sakınımla adım adım parıldayan kristale doğru yöneldim bir kez daha. Daha üçüncü adımda, bıçağımın katı bir yüzeye –göremediğim katı bir yüzeye– değmesiyle zınk diye durdum.

Bir an için geri çekildikten sonra cesaretimi topladım. Eldivenli sol elimi ileri uzatıp yoklayarak, önümdeki görünmez katı maddenin –ya da katı maddenin somut yanılsamasının– varlığından emin olmak istedim. Üzerinde elimi dolaştırdığımda bu engelin çok büyük ve yüzeyinin neredeyse bir cam kadar pürüzsüz olduğunu hissettim; farklı blokların birleştiğini gösteren herhangi bir işaret yoktu. Araştırmayı daha ileri götür-

mekiğin kendimi yüreklendirerek, eldivenlerimden birini çıkarıp, bu şeyi çıplak elle yokladım. Sahiden de sert ve cam gibi pürüzsüzdü, çevre havasıyla tezat oluşturacak kadar soğuktu. Görme yetimi sonuna kadar zorlayarak engeli oluşturan maddeyi görmeye çalıştımsa da en ufak bir şey göremedim. Önümde uzanan manzaraya bakılacak olursa bu engelin ışığı kıldığını söylemek de mümkün değildi. Engelin ışığı kırmadığının kanıtı, hiçbir tarafta güneşin parlayan imgesinin bulunmamasıydı.

Yaman bir merak duygusu, tüm diğer duyguların yerini almaya başlamıştı; araştırmalarımı elimden geldiğince ileri noktalara götürdüm. Ellerimle yoklayarak, engelin zeminde, ulaşamayacağım derinliklere kadar uzandığını gördüm; her iki yana doğru da sonsuzca uzanıyordu. Öyleyse, –hangi malzemenin ve ne amaçla yapılmış olduğunu kestiremesem de– bu, bir tür *duvar* olmalıydı. Yeniden serap-bitkisini ve yol açtığı düşleri düşündüm, ama kısa bir akıl yürütmeden sonra bu fikri aklımdan çıkardım.

Engelle bıçağımın sapıyla sertçe vurarak, ağır postallarımınla tekmeleyerek, çıkan sesi yorumlamaya çalıştım. Ellerimle daha çok cam veya metal gibi hissetmiş olsam da, şimdi yankılanan sesler çimento ya da beton gibi şeyleri getiriyordu akla. Daha önce hiç görmediğim çok tuhaf bir şeyle karşı karşıya olduğum kesindi.

Bir sonraki mantıklı adım, duvarın büyüklüğü konusunda fikir sahibi olmaktı. Yükseklik sorununun çözümü, eğer büsbütün olanaksız değilse, zordu, ama uzunluk ve biçim sorununun belki kısa sürede halledebilirdim. Ellerimi uzatıp engelle bastırarak, engel boyunca sola doğru yavaş yavaş –ve çok büyük bir dikkatle– ilerlemeye başladım. Beş on adım gittikten sonra duvarın düz olmadığı, izlediğim kısmın bir büyük daire ya da elipsin bir bölümü olduğu sonucuna vardım. Sonra, dikkatimi çok değişik bir şey –araştırmalarımın amacı olan ve hâlâ uzakta bulunan kristalle ilgili bir şey– çekti.

Bu parlak nesnenin konumunun, çok uzaktan bile, anlatılamaz derecede tuhaf görüldüğünü söylemiştim; balçığın üzerinde, küçük bir yükseltinin üstünde duruyordu. Şimdi –yaklaşık yüz metre mesafeden– her şeyin üzerini kaplayan sise

karşın, bu yükseltinin ne olduğunu açıkça görebiliyordum. Bu yükselti, Kristal Şirketi'nin deri giysilerinden biriyle çamur içinde sırt üstü yatan bir adamın cesediydi; oksijen maskesi beş on santimetre yakınındaydı yarıya çamura gömülmüştü. Göğsüne bastırıldığı, kasılıp kalmış sağ elinde, beni buraya getiren kristal vardı – inanılmaz büyüklükte küremsi bir kristal; öyle ki, parmakları tam olarak kavrayamıyordu. Bu kadar uzaktan bile, cesedin henüz ölmüş birine ait olduğunu görebiliyordum. Gözle görünür bir bozunma başlamamıştı; bu iklimde böyle bir şeyin, onun en fazla bir gün önce ölmüş olduğu anlamına geldiğini düşündüm. Çok geçmeden o iğrenç farnoth sinekleri cesedin üzerine üşüşeceklerdi. Adamın kim olduğunu merak ettim. Herhalde, bu gezide tanıdığım biri değildi. Bu özel bölgeye Anderson'dan ayrı gelmiş, uzun süreli gezici görevlere katılmayan eskilerden biri olmalıydı. Bütün dertlerini arkasında bırakmış, orada öylece yatıyordu ve büyük kristalin ışıkları katılaşmış parmaklarının arasından bir sel gibi akıyordu.

Tam beş dakika süreyle, şaşkınlık ve endişe içinde durup baktım. İçimi tuhaf bir korku kapladı; kaçıp gitmek için delicesine bir istek duyuyordum. Bulduğu kristal hâlâ elinde olduğuna göre, o sinsî kertenkele-adamların işi olamazdı bu. Görünmeyen duvarla bir bağlantısı var mıydı acaba? Kristali nerede bulmuştu? Bu adamın ölmesinden çok önce, Anderson'un cihazı bu bölgede bir kristalin bulunduğunu göstermişti. Görünmeyen duvara şimdi uğursuz bir şey gözüyle bakmaya başlamıştım; ürpererek duvardan geri çekildim. Ama bu son trajedi yüzünden, esrarı daha çabuk ve tamamen çözmek zorunda olduğumu biliyordum.

Karşı karşıya bulunduğum sorunu çözmeye çalışırken, birdenbire, duvarın yüksekliğini tespit etmek ya da en azından yukarı doğru sonsuzca uzanıp uzanmadığını anlamak için bir yol geldi aklıma. Bir avuç çamur alarak, belli bir kıvama gelinceye kadar parmaklarımın arasından süzdüm; sonra, son derece saydam engelin yukarısına doğru savurdum. Dört metre kadar yükseklikte, pat diye bir ses çıkararak görünmez duvarın yüzeyine çarptı ve anında parçalanarak, şaşırtıcı bir hızla yüzeyden aşağı kayıp yok oldu. Belli ki çok yüksek bir duvardı. Daha dik bir açıyla

fırlattığım ikinci avuç dolusu çamur, yerden beş buçuk metre yükseklikte duvara çarptı ve ilki kadar hızla gözden kayboldu.

O zaman, tüm gücümü topladım ve üçüncü defa, avuç dolusu çamuru olabildiğince yukarı fırlatmaya hazırlandım. Çamuru parmaklarımın arasındansüzdükten sonra, iyice sıkarak suyunu akıttım ve öyle dik bir açıyla yukarı doğru fırlattım ki, duvarın yüzüne ulaşmayacağından korktum. Ama, ulaştı ve engeli aşıp, büyük bir ses çıkararak öte taraftaki çamurun için düştü. Sonunda, kabaca da olsa duvarın yüksekliği konusunda bir fikir edinmiştim; fırlattığım çamur topu duvarı altı, altı buçuk metre, yükseklikte aşmıştı.

Beş buçuk, altı metre yüksekliğindeki cam gibi kaygan yüzölçümü bu dimdik duvara tırmanmanın sözü bile edilemezdi. Öyleyse, bir kapı, bir son veya bir aralık bulabilmek umuduyla engelin etrafını dolanmaya devam edecektim. Engel, tam bir daire mi, yoksa başka bir şekil mi oluşturunuyordu ya da sadece bir yarım daire miydi? Bu karara uygun olarak, bir pencere ya da küçük bir açıklığa rastlamak umuduyla, ellerimi görünmeyen yüzey üzerinde yukarı aşağı gezdirerek, sol tarafa doğru yola devam ettim. Yeniden yürümeye başlamadan önce, çamurda ayaklarımla bir çukur açarak bulunduğum yeri belirlemeye çalıştım, ama çamurun üzerinde herhangi bir iz bırakılamayacak kadar sulu olduğunu gördüm. Yine de, yüz metre kadar ilerimdeki parıldayan kristalle aynı hizada gözükken, uzaklardaki ormanda bulunan palmiye türü uzun bir ağacı gözümle kestirerek yerimi yaklaşık olarak belirledim. Duvarın etrafında tam bir tur attığımda, bir kapı ya da açıklık bulunup bulunmadığını artık söyleyebilecektim.

Çok geçmeden, duvarın yaklaşık yüz metre çapında düzgün bir çember çizdiğini anlamıştım. Bunun anlamı, ölünün, benim hareket noktamın tam karşı tarafında duvara yakın bir yerde yattığıydı. Duvarın hemen içinde mi, yoksa dışında mıydı. Bunu birazdan anlayacaktım.

Herhangi bir kapı, pencere yada başka bir aralığa rastlamadan yavaşça engelin etrafında dolanırken, cesedin çemberin içinde yattığına karar verdim. Ölüye daha yakından baktığımda içimi belli belirsiz bir huzursuzluk kapladı. Yüz ifadesinde ve cam

gibi parlayan gözlerinde korkutucu bir şeyler vardı. İyice yaklaştığımda, ölünün, şahsen tanışmadığımız, ama geçen yıl, üste, uzaktan gösterdikleri emekli bir asker olan Dwight'mış gibi geldi bana. Sıkı sıkıya kavradığı kristalin paha biçilmez olduğu kesindi – bugüne kadar gördüğüm en büyük tek parça kristaldi.

Görünmeyen yüzey üzerinde gezinen sol elim bir köşeye rastladığında, arada engel olmasa, cesede dokunabilecek kadar yakındım. Bir saniye içerisinde, yaklaşık bir metre genişlikte, çok yüksek bir açıklık bulunduğunu anladım. Ne bir kapı ne de daha önceden bir kapı bulunduğuna işaret eden menteşe izi vardı. Bir an bile duraksamadan içeri daldım ve yapıyı kestiği anlaşılan, girdiğim kapısız koridora dik bir açıyla yatan cesede doğru birkaç adım attım. Bu engelin içinin bölmelere ayrılmış olduğunu görmek duyduğum merakı kamçıladi.

Cesedi incelemek için üzerine eğildiğimde hiçbir yarasının olmadığını gördüm. Kristalin hâlâ elinde bulunması, gezege- nin yerlisi olan sürüngen bozuntuları tarafından öldürülmüş olması olasılığını pek düşündürmediğinden, buna şaşmadım. Neden öldüğünü araştırırken, gözüm, cesedin ayak ucunda yatan oksijen maskesine takıldı. Bunun bir anlamı olmalıydı. Bu aygıt olmaksızın, hiçbir insan Venüs'ün havasını otuz saniyeden fazla soluyamazdı; Dwight'ın –gerçekten o idiyse– kendi maskesini yitirdiği açıkça görülüyordu. Muhtemelen, maskesi dikkatsizce tokalanmış, bu yüzden de boruların ağırlığı kayış- ları gevşetmiş olmalıydı –haznesi süngerle dolu Du bois maskelerinde olmayacak bir şey. Yarım dakikalık bir süre, adamın eğilip koruyucu cihazını bağlamasına yetmemişti anlaşılan – ya da o anda, havadaki siyanür iyonu oranı anormal derecede fazla olmalıydı. Herhalde, o sırada –her nereden bulmuşsa– hayran hayran kristali seyretmekteydi. Belli ki, kristali giysisinin cebinden yeni çıkarmıştı; çünkü, cep kapağının düğmesi açıktı.

Sonra, kocaman kristali ölü madencinin elinden çekip almaya çalıştım – cesedin kaskatı kesilmiş olması yüzünden çok zor bir işti bu. Küre biçimindeki kristal insan yumruğundan büyüktü ve batıya meyletmiş güneşin kızıl ışıkları altında, canlıymış gibi ışıldıyordu. Kristalin ışık saçan yüzeyine dokunurken elimde olmadan ürperdim – bu değerli nesneyi almakla, kristalin daha

önceki sahibinin başına gelen felaketi sanki kendi üzerime almıştım. Ama çok geçmeden karamsarlığımdan eser kalmadı ve kristalideri giysimin cebine koyarak dikkatle cep kapağını düğmeledim. Batıl inanç hiçbir zaman kusurlarımdan biri olmadı.

Adamcağızın miğferini, sabit bakışlarla bakan ölü yüzüne kapatarak doğruldum ve görünmeyen dehlizden büyük yapının giriş salonuna doğru ilerledim. Bu tuhaf yapı fena halde dikkatimi çekmişti; yapıldığı malzemeyi, kökenini ve amacını bulmak için kafa patlatıyordum. İnsan eliyle inşa edilmiş bir yapı olduğuna bir an bile inanmadım. Uzay gemilerimiz Venüs'e ilk olarak, ancak yetmiş iki yıl önce ulaşmıştı ve gezegende Terra Nova'daki insanlardan başkası yoktu. Hem ayrıca, bu yapının malzemesi gibi tamamen saydam olan ve ışığı kırmayan katı cisimler insanların bilgisi dahilinde değildi. Tarihöncesi devirlerde Venüs'ün insanlar tarafından istila edilmiş olma ihtimali de rahatça bir yana bırakılabilirdi; böylece, bu yapının gezegenin yerli halkı tarafından yapılmış olması fikrinden başkası kalmıyordu geriye. Bugün unutulmuş olan çok gelişmiş bir ırk kertenkele-adamlardan önce Venüs'e egemen olmuş olabilir miydi? Büyük bir ustalıkla inşa edilmiş kentlerine karşın, bu sürüngen bozuntularının böyle bir şey yapmaları zordu. Milyonlarca yıl önce Venüs'te bir başka ırk yaşamış olmalıydı ve belki de son kalıntıları bu yapıydı. Yoksa, ileride aynı türden başka kalıntılar da bulunacak mıydı? Böyle bir yapının *amacını* tahmin etmek tümüyle olanaksız – ama, pek kullanışlı gözükmeyen acayip malzemesi, yapının dinsel amaçlı olduğunu akla getiriyor.

Bu soruların yanıtını bulamayacağımı anladığımdan, bütün yapabileceğimin bu görünmez yapıyı keşfetmek olabileceğine karar verdim. Bu kesintisiz çamur denizinin üzerinde çeşitli odaların ve dehlizlerin bulunduğundan emindim ve bu yerleşim planını ortaya çıkarmanın önemli sonuçlar doğuracağına inanıyordum. Böylece, ellerimle duvarları yoklayarak cesedi geçtim ve ölü adamın gelmiş olması gereken iç bölgelere doğru ilerledim. Arkamda bıraktığım koridoru daha sonra inceleyecektim.

Sisli gün ışığına karşın, bir kör gibi el yordamıyla yavaşça ilerliyordum. Çok geçmeden koridor birden keskin bir döne-

meç yaptı ve eğimi gitgide azalan helezonlar çizerek yapının merkezine yöneldi. Dokunuşlarını zaman zaman, ilerlediğim koridoru kesen başka kapısız geçitlerin varlığını ortaya çıkarıyordu ve birçok defa da iki, üç ve dört kola ayrılan kavşaklara rastladım. Ne zaman bir kavşağa rastlasam, her seferinde, izlediğim yolun bir devamı gibi görünen en içteki yolu yeğledim. Asıl önemli bölgelere ulaşım, geri döndükten sonra bu yan kolları incelemek için bol bol zamanım olacaktı. Giriştiğim deneyin –yabancı bir gezegende, yok olmuş bir ırk tarafından inşa edilmiş görünmez bir yapının görünmez koridorlarında dolaşmanın– tuhaflığını anlatamam!

Sonunda hâlâ sendeleyerek el yordamıyla ilerlerken, koridorun büyükçe bir alanla sona erdiğini hissettim. Ellerimle duvarları yoklayarak bir tur attığımda, çapı yaklaşık üç metre kadar olan yuvarlak bir odada olduğumu anladım ve uzaktaki ormanda gözüme kestirdiğim bazı nirengi noktalarıyla ölü adamın bulunduğu yere bakarak, bu odanın binanın ortasında ya da ortasına yakın bir yerde olduğuna hükmettim. Bu odaya benim geldiğim koridordan başka beş koridor daha açılıyordu; geldiğim koridorun girişinde durup, ölü adamla aynı hizada bulunan ufuktaki belli bir ağacı gözüme kestirerek bu girişi zihnime kazıdım.

Bu odanın ayırt edici hiçbir özelliği yoktu – zemin her yerdeki gibi sulu bir çamur tabakasıyla kaplıydı. Binanın bu kısmının çatısı olup olmadığını merak ettiğimden, bir avuç dolusu çamur fırlatarak yaptığım deneyi tekrarladım ve yapının üstünü örten bir şey olmadığını gördüm. Eğer bir zamanlar bir örtü var idiyse bile, çok uzun zaman önce yıkılmış olmalıydı; çünkü ayağıma takılan hiçbir döküntü veya etrafa saçılmış blokla karşılaşmamıştım. Düşünürken, çok eski zamanlardan kaldığı kesin olan bu yapıda, yıkıntıların, duvar çatlaklarının ve eskimişliğin diğer genel özelliklerinin bulunmayışındaki acayiplik dikkatimi çekti.

Bu yapı neydi? Ne için kullanılmıştı? Nasıl bir malzemeden yapılmıştı? Şaşırtıcı ölçüde bir örnek, camısı duvarlarında neden ayrı ayrı blokların varlığını kanıtlayan izler yoktu? Niçin yapının içinde ya da dışında kapı bulunmuyordu? Bütün bil-

diğim sert, son derece pürüzsüz, olağanüstü saydam, ışığı kırmayan ve yansıtmayan bir malzemeden yapılmış olan, içinde birçok koridor ve tam ortasında küçük değirmi bir oda bulunan, yaklaşık yüz metre çapında, çatısız, kapısız, yuvarlak bir yapının içinde olduğumdu. Dolaysız bir incelemeyle bundan daha fazlasını asla öğrenemezdim.

O sırada batı yönünde, güneşin fazlasıyla alçalmış olduğunu gördüm – güneş, ufuktaki ağaçların üzerini kaplayan sis bulutlarının yukarısındaki kızıl ve turuncu bir havuzda yüzen altın kırmızısı bir diski andırıyordu Uyumak için, karanlık çökmeden kuru bir yer arayacaksam, acele etmem gerektiği ortadaydı. Kertenkele-adamların saldırısından beni koruyacağına inandığım her zamanki şansına güvenerek, çok önceden, ışıldayan kristali ilk gördüğüm zirveye yakın düzlüğün kıyısındaki yosunlu, sert zeminde uyumaya karar vermiştim. İki veya daha fazla insandan oluşan gruplar halinde dolaşmamızı hep savunagelmişimdir; böylece uyku saatlerinde biri nöbet tutabilirdi, ama geceleri gerçekten de pek fazla saldırı olmaması Şirket'i böylesi konularda dikkatsizliğe itti. Bu pullu, sefil yaratıklar, geceleri, ellerindeki o tuhaf ışın- meşaleleriyle bile, görme gücünü çekiyor olsalar gerek.

Beni bu odaya getiren koridoru seçip, yapının girişine dönmek üzere harekete geçtim. Daha fazla araştırma bir sonraki günü bekleyebilirdi. Sadece hislerimin, belleğimin ve düzlükteki şöyle böyle tanıdığım ot kümelerinin yol göstericiliğinde helezonikkoridorda el yordamıyla ilerlemeye başladım ve çok geçmeden kendimi yeniden cesedin yakınında buldum. Şimdi, cesedin miğferle kapatılmış yüzünde birkaç farnoth sineği uçuşuyordu; çürümenin başlamış olduğunu anladım. İçgüdüsel, gereksiz bir iğrenme duygusuyla leş yiycilerin öncülerini kovmak için elimi kaldırdım – o zaman çok tuhaf ve şaşırtıcı bir durum ortaya çıktı. Kolumun savrulmasını engelleyen görünmez bir duvar –ne kadar dikkatli bir şekilde yol almış olsam da– aslında, cesedin yatmakta olduğu koridora geri dönmemiş olduğumu anlamama sebep oldu. Ardımda bıraktığım karmaşık geçitler arasında yanlış bir dönüş yapmış ya da yanlış bir çatala sapmış olmalıydım ki, paralel bir koridora çıkmıştım.

İleride bir çıkış kapısı bulabilmek umuduyla ilerlemeye devam ettim, ama çok geçmeden kör bir duvarla karşılaştım. Öyleyse, yapmam gereken şey ortadaki odaya geri dönüp yenisinden yola koyulmaktı. Tam olarak nerede hata yapmış olduğumu bilmiyordum. Bir mucize olup da bana yol gösterecek ayak izleri kalmış mı diye zemine göz gezdirdim, ama aynı anda, sulu çamurda ayak izlerinin ancak birkaç saniye kalabildiğini anımsadım. Ortadaki odaya ulaşmakta pek güçlük çekmedim ve oraya varınca, dışarıya götürecek doğru yolu etraflıca düşündüm. Daha önce çok fazla sağdan gitmiştim. Bu defa, çatallardan birinden –tam olarak hangisi olduğuna yürürken karar verecektim– biraz daha sola gidecektim.

İkinci defa el yordamıyla ilerlerken doğru yolda olduğumdan son derece emindim ve anımsadığıma inandığım bir kavşaktan sola saptım. Koridor helezonlar çizmeye devam ediyordu ve koridoru kesen yan geçitlerden birine sapmamaya çok özen gösteriyordum. Yine de, büyük bir hoşnutsuzlukla, çok geçmeden, cesedin hayli uzağından geçmekte olduğumu gördüm; bu geçit çok daha uzaktan dış duvara ulaşıyor olmalıydı. Duvarın henüz incelememiş olduğum bu ikinci yarısında başka bir çıkış bulunabileceği umuduyla ilerleyişimi sürdürdüm, ama sonunda bir kez daha aşılmaz engelle karşılaştım. Belli ki binanın planı, düşündüğümünden daha karmaşıktı.

Şimdi, yeniden merkeze mi dönmem, yoksa cesede doğru uzanan yan geçitlerden birini mi denemem gerektiğini kafamda evirip çeviriyordum. Bu ikinci seçeneği deneyecek olursam, nerede bulunduğum konusunda kafamda oluşan resmin yok olma tehlikesi vardı; bu yüzden ardımda gözle görünür bir iz bırakmanın bir yolunu bulmadan bunu denemesem daha iyi ederdim. Ancak, ardımda bir iz bırakmak çok zor olacaktı; bir çözüm bulabilmek için kafa patlatıp duruyordum. Yanımda, ne bir şeyler üzerinde iz bırakmaya yarayacak ne de yere serpebileceğim –ya da küçük küçük parçalara ayırdıktan sonra serpebileceğim– bir şey vardı.

Görünmez duvarın üzerinde kalemim etkisizdi; değerli besin tabletlerimi de bir iz bırakmak için ardım sıra serpemedim. Tabletleri gözden çıkarsam bile, yeterince tabletim yok-

tu, üstüne üstlük minik topaklar anında sulu çamura gömülerek gözden kaybolurdu. Gezegenin atmosferinde kâğıdın hızla çürümesine rağmen, Venüs'te çoğunlukla gayri resmi bir şekilde kullanılan, yapraklarını yırtıp ardım sıra serpebileceğim eski tarz bir defter bulmak için ceplerimi karıştırdım, ama yoktu. Bu döner kayıt tomarının dayanıklı, ince metalini yırtmak kesinlikle olanaksızdı; giysilerimden de hayır yoktu. Venüs'ün kendine has atmosferinde kalın deri giysimden kolayca vazgeçemezdim, iç çamaşırı ise iklim nedeniyle giyilmiyordu. Çamuru olabildiğince sıkıp kuruttuktan sonra, görünmez, pürüzsüz duvarlara, bulaştırmayı denedim, ama duvarın yüksekliğini ölçmek amacıyla yukarı doğru fırlattığım çamurlar kadar hızlı-bir şekilde aşağı kayıp gözden yittiklerini gördüm. Nihayet, bıçağını çıkarıp camısı, hayalet duvara –uzaktan görme şansım olmasa da, ellerimle yokladığımda tanıyabileceğim-bir iz bırakmaya çalıştım. Ama boşunaydı; bıçak, ne olduğu bilinmeyen, şaşırtıcı malzeme üzerinde en ufak bir iz bırakmadı. Bir iz bırakma denemelerinde başarısızlığa uğradıktan sonra ortadaki yuvarlak odaya dönmenin yolunu düşündüm. Bu odaya dönmek, önceden belirlenmiş bir yönde bu odadan uzaklaşmaktan daha kolay görünüyordu; yeniden oraya dönmekte hiç zorlanmadım. Bu defa, kayıt tomarıma döndüğüm her dönemeci kaydettim – yürüdüğüm koridora açılan bütün koridorları işaretleyerek, varsayıma dayalı kaba bir kroki çizdim. Her şey yoklayarak belirlendiğinde, bu, insanı delirtecek kadar yavaş yürüyen bir işti ve hata olasılığı neredeyse sonsuzdu, ama sonunda buna değeceğini inanıyordum. Ortadaki odaya ulaştığımda Venüs'ün uzun süren alacakaranlığı iyice koyulaşmıştı, ama hâlâ, karanlık bastırmadan dışarı çıkmayı umuyordum. Yeni yaptığım krokiyi, daha önceden anımsadıklarım ile karşılaştırarak, başlangıçta nerede hata yaptığımı, sanırım, belirledim ve bir kere daha görünmez koridorlarda güvenle yola koyuldum. Önceki denemelerime göre daha fazla sola yöneldim; hâlâ hata yapıyor olabileceğim olasılığını göz önünde tutarak dönüşlerimi kayıt tomarına işaretledim. Gittikçe koyulaşan karanlıkta, şimdi artık iğrenç bir farnoth-sineği bulutunun ortasında kalmış olan cesedin karanlık hatlarını

seçebiliyordum. Hiç kuşku yok çamurda yaşayan sificliğhler iğrenç işi tamamlamak için, çok sürmez ovadan kalkıp içeri sızarlardı. İstemeye istemeye yaklaştığım cesedin üstünden atlayıp geçmeye hazırlanıyordum ki, ansızın çarptığım bir duvar, yine yolumu şaşırmış olduğumu anlamama yol açtı. Artık, kaybolmuş olduğum kafama dank etti. Bu evdeki engeller, öyle düşünmeden üstesinden gelinebilecek türden değildi; dışarı çıkmayı ummadan önce dikkatli bir şekilde planlarımı kontrol etmek zorundaydım. Yine de karanlık tam çökmeden kuru toprağa ulaşmaya can atıyordum; böylece yeniden merkez odaya döndüm ve elektrik fenerimin ışığında deneme yanılma yöntemiyle bir dizi rastgele deneye giriştim. Bu aygıtı kullandığımda, etrafımdaki saydam duvarlarda hiçbir yansıma –en ufak bir parıldama– yaratmadığını şaşkınlıkla fark ettim. Ama, güneş hiçbir zaman bu tuhaf malzeme üzerinde parıldamadığından aslında buna hazırlıklıydım. Karanlık çöktüğünde, ben hâlâ el yordamıyla ilerlemeye çalışıyordum. Koyu bir sis yıldızlarla gezegenlerin çoğunu örtmüştü; ama Dünya güney doğu yönünde mavimsi-yeşil, parlak bir nokta olarak açıkça görünüyordu. Venüs’le tam 180°’lik bir açı yapıyordu; teleskopla kimbilir ne kadar güzel görünürdü! Sis ne zaman incelemek olsa, yanındaki ayı bile seçebiliyordum. Cesedi –biricik nirengi noktası– görmek artık olanaksızdı; bu yüzden birkaç yanlış dönüşten sonra gerisingeri merkez odanın yolunu tuttum. Demek ki, kuru toprak üzerinde uyuma umuduna elveda demek zorundaydım. Gün ışıyınca kadar bir şey yapılamazdı; en fazla yararlanabileceğim yer orasıydı. Çamura uzanmak pek hoş olmayacaktı, ama üzerimdeki deri giysilerle bu mümkündü. Daha önceki keşif gezilerimde daha kötü koşullarda uyumuştum; şimdi, yorgunluktan bitmiş olmam, duyduğum tiksintiyi yenmeme yardımcı olacaktı. İşte, yeniden merkez odaya dönmüş bulunuyorum; çamur içine çömelmiş, elektrik lambasının ışığı altında bu notları alıyorum. Başıma gelen bu tuhaf, görülmemiş felaketin neredeyse gülünç bir yanı var. Kapısız bir binada –göremediğim bir binada– kayboldum! Sabah erkenden kalkmalı ve ikindiye doğru elimde kristalle Terra Nova’ya geri dön-

meliyim. Bu lambanın zayıf ışığında bile böylesine şaşırtıcı bir parlaklığa sahip olan bu kristalin güzelliğine diyecek yok doğrusu! İncelemek için kristali cebimden henüz çıkarınıştım. Yorgunluğuma karşın, uykum gelmiyordu; bu yüzden uzun uzadıya not tutma olanağı buldum. Buna artık bir son veremiyim. Burada, gezegenin o lanet olası yerlilerinin rahatsızlık verme tehlikesi yok. En az hoşlandığım şey ceset – ama neyse ki, oksijen maskem beni en kötü etkilerden koruyor. Klorat küplerini çok sakınlı kullanıyorum. Şimdi, birkaç besin tableti alıp uzanacağım. Gerisini sonra yazarım.

Öğleden Sonra, VI, 13

Tahminimden daha fazla sorunla karşılaştım; hâlâ binanın içindeyim ve bu gece kuru bir zeminde dinleneceksem aklımı kullanarak hızlı çalışmalıyım. Dün gece çok geç uyuyabildim ve bugün neredeyse öğleye kadar uyanamadım. Sis içerisinden güneş ışığı parlamamış olsaydı, daha geç saatlere kadar uyuyabilirdim. Ceset oldukça kötü görünüyordu – sifclighlerle kaynıyor, üzerinde bir bulut gibi farnoth-sinekleri uçuşuyordu. Bir şey miğferi yüzünden itip düşürmüştü; bakmamak daha iyiydi. Durumu görünce, oksijen maskeme iki misli şükrettim. Sonunda silkelenerek üzerimdeki çamuru temizledim, ağzıma birkaç besin tableti attım ve maskemin elektroliz cihazına yeni bir potasyum klorat küpü koydum. Bu küpleri yavaş yavaş kullanıyorum; keşke daha fazla yedeğim olsaydı. Uykudan sonra kendimi daha iyi hissediyor, çok kısa bir sürede binadan çıkmayı umuyordum. Tuttuğum notlarla yaptığım çizimlere baktığımda koridorların karmaşıklığından ve önemli bir hata yapmış olma olasılığımın etkilendim. Merkez odadan çeşitli yönlere doğru uzanan altı koridordan belli birini – gözle nişan almak suretiyle – girdiğim koridor olarak seçmiştim. Koridorun başlangıcında durduğumda, elli metre kadar ilerideki ceset, uzaklardaki ormanda bulunan kabuklu bir ağaçla tam olarak aynı hizadaydı. Şimdi, gözle yeterince doğru nişan alınamamış olabileceği ortaya çıkıyordu. İlk girdiğim korido-

run hemen yanı başındaki koridorun başlangıcının cesetle yaptığı açının bir önceki açıdan farkı çok azdı. Üstelik, gözüme kestirdiğim kabuklu ağaç ufukta gördüğüm bir başka ağaçtan öyle aman aman farklı değildi. Bu hususu test ettiğimde, büyük bir üzüntüyle, üç koridordan hangisinin doğru koridor olduğundan emin olamadığımı gördüm. Dışarı çıkmayı denediğim her seferinde farklı bir yol mu tutturmuştum? Bu defa, tuttuğum yoldan emin olacaktım. Çamurda iz bırakmanın olanaksızlığına karşın, birden, geride bir işaret bırakabileceğimi gördüm. Giysimden vazgeçemesem de, gür saçlarım sayesinde, miğferimi gözden çıkarabilirdim; ayrıca, miğfer sulu çamurun üzerinde uzaktan görülebilecek kadar büyük ve hafifti de. Bunun üzerine, aşağı yukarı bir yarım küre olan miğferimi çıkardım ve koridorlardan birinin –denemem gereken üç koridordan sağdakinin– girişine koydum. Bu koridoru, doğru koridor olduğu varsayımıyla takip edecektim; doğru olduğunu anımsadığım dönüşleri yaparak, sürekli notlarıma bakarak ve yeni notlar alarak ilerleyecektim. Dışarı çıkamazsam, sistemli bir şekilde bütün olası değişiklikleri deneyecektim. Bunların hiçbirisi sonuç vermezse, bir sonraki koridora –ve gerekirse üçüncü koridora– geçerek oradaki yolları deneyecektim. Er geç, çıkışa götüren patikaya rastlayacaktım; ama sabırla hareket etmeliydim. En kötü olasılıkla, gece uykusu için ovaya zamanında varamayabilirdin. İlk elde ettiğim sonuçlar hayli cesaret kırıcı olmakla birlikte, bir saatten kısa sürede sağdaki koridoru elememe yardım etti. Her biri cesetten hayli uzak bir mesafede sona eren bir dizi kör sokak hep bu koridordan başlıyor gibiydi ve çok geçmeden anladım ki, bir önceki gün öğleden sonra yaptığım denemelerde bunu hiç mi hiç anlamamışım. Önceki gibi, el yordamıyla merkez odaya dönmekte hiçbir zaman fazla zorlanmadım. Öğleden sonra saat bir civarında, işaret olarak kullandığım miğferi bir sonraki girişe koydum ve ardında uzanan koridorları keşfe başladım. Başlangıçta, dönemeçler tanıdık gibi geldi, ama çok geçmeden hiç tanımadığım bir dizi koridorda buldum kendimi. Cesede yaklaşıyor muydum ve yaptığım her hareketi kaydetmiş olduğum halde, bu defa merkez odayla olan bağlantım da kopmuşa benzi-

yordu. Kabaca çizilmiş krokilerimle dönmeyi başaramadığım, çok ustalık gerektiren yanıltıcı dönemeçler olmalıydı; gitgide öfkeleniyordum ve cesaretim kırılıyordu. Sabrın sonu selamet olmakla birlikte, bıkip usanmadan, uzun süreli, titiz araştırmalar yapmak zorunda olduğumu görüyordum. Saat iki olduğunda, hiçbir sonuç elde edemeden tuhaf koridorlarda dolaşarak duruyordum hâlâ – sürekli olarak ellerimle duvarları yokluyor, sırasıyla bir miğfere bir cesede bakıyor ve gitgide azalan bir güven duygusuyla elimdeki tomara notlar alıyordum. Bu şeyi kendi başına bırakıp, kristali cesetten alır almaz geri dönecek olsaydım, şimdi Terra Nova’da emniyette olacağımı düşünerek, beni bu görünmez duvarların ağına çeken aptallığıma ve anlamsız merakıma lanet ettim. Aklıma ansızın, bu görünmez duvarların altına bıçağımla tünel kazabileceğim ve böylece kısa yoldan dışarıya –ya da dışarıya açılan bir koridora– çıkabileceğim fikri geldi. Binanın temellerinin ne kadar derine indiğini öğrenmemin yolu yoktu, ama her yerde mevcut çamur, binanın toprak dışında bir zemini olmadığını akla getiriyordu. Yüzümü, gitgide daha korkutucu bir görünümüne bürünen uzaktaki cesede dönerek geniş ağızlı keskin bıçağımla hummalı bir kazı faaliyetine giriştim. Yaklaşık on beş santimetre derinliğinde yarı akışkan bir çamur tabakası vardı; bu derinlikten sonra toprağın kıvamı birden artıyordu. Altındaki toprağın rengi farklı görünüyordu –daha çok Venüs’ün kuzey kutbu yakınlarındaki oluşumları andıran grimsi bir kil. Görünmez duvara doğru derinlere indikçe zeminin gitgide sertleştiğini gördüm. Kili çıkardığım anda, sulu çamur, oluşan oyuğa doluyordu, ama çamurun altından kazmaya devam ettim. Duvarın altından bir delik açabilecek olursam, buraya çamur dolması, sürünerek o delikten geçmemi engelleyemeyecekti. Ama yaklaşık olarak bir metre derinlikte, toprağın sertliği daha fazla kazmama engel oldu. Anormal ağırlığıyla bağlantılı olması gereken yapışkanlığı, daha önce karşılaştığım, hatta bu gezegende gördüğüm her şeyin yapışkanlığından fazlaydı. Bıçağımla sıkışık kili yarıp kesmek zorunda kalıyordum; yukarı çıkardığım parçalar sanki birer kaya ya da metal parçasıydı. Sonunda, artık yarıp, koparmak da olanaksız hale geldi ve

duvarın altına ulaşmadan çalışmamı sona erdirmek zorunda kaldım. Bu, bir saatlik uğraş hem savurganlık oldu, hem de boşa gitti; çünkü, bir yandan enerjimi büyük ölçüde tüketti, öte yandan, hem fazladan bir besin tableti aldım, hem de oksijen maskeme fazladan bir klorat küpü koydum. Bundan başka, el yordamıyla yürüme günlük programımda da kesintiye sebep oldu; çünkü, yürüyemeyecek kadar yorgundum. Ellerimin ve kollarımın çamurunu kabaca temizledikten sonra, bu notları yazmak üzere –yüzümü cesetten öteye çevirip, görünmez bir duvara yaslanarak– oturdum. Ceset, şu anda, içerisinde kurtçuk kaynayan bir kütleden başka bir şey değil – cesetten çıkan kokular uzak ormandaki sümüksü akmanları çekmeye başladı bile. Ovadaki efjeh-otlarının çoğunun ölü-yiyici doku-naçlarını buraya doğru uzatmaya başladıklarını da fark ettim; ama hiçbirinin buraya erişecek kadar uzun olduğunu sanmam. Keşke skorahlar gibi gerçekten etobur organizmalar ortaya çıksaydı, çünkü o zaman, benim kokumu alır ve binanın içinde bana doğru bir yol bulurlardı. Bu tür yaratıklarda garip bir yön duygusu var. Bu yaratıklar bana kadar ulaşan kesintisiz bir hat oluşturmayacak olurlarsa, ilerlemelerine bakar, izledikleri yolu yaklaşık olarak not edebilirdim. Bunun bile epeyce yararını görürdüm. Karşı karşıya geldiğimizde, tabancam haklarından gelirdi. Ama, bu kadarını umamazdım. Şimdi, bu notları tamamlamış olduğuma göre, bir süre dinleneceğim, sonra kalkıp biraz daha araştırmayayım. Merkez odaya ulaşır ulaşmaz –ki bu oldukça kolay olmalıydı– en soldaki koridoru deneyeceğim. Belki, karanlık basıncaya kadar dışarıda olurum.

Gece – VI, 13

Yeni bir bela daha. Kaçmam müthiş zor olacak, çünkü hiç aklıma gelmeyen hususlar söz konusu. Burada, çamur içinde geçireceğim bir başka gece ve yarın ellerimle girişeceğim bir savaş. Dinlenmeyi kısa kesip ayağa kalktım; saat dörtte yenisinden el yordamıyla yürüyordum. On beş dakika sonra merkez odaya ulaştım ve çıkışa ulaştırma olasılığı bulunan koridor-

ların sonuncusunun başlangıç noktasını işaretlemek için miğferimin yerini değiştirdim. Bu noktadan itibaren başlangıç daha tanıdık geldiyse de daha beş dakika geçmeden, anlatamayacağım kadar sarsılmama sebep olan bir görüntüyle yerime çakıldım. O iğrenç insan-kertenkelelerden dört beş kişilik bir grup, ovanın karşı tarafındaki ormandan çıkıyordu. Uzaktan tam olarak seçemiyordum ama bir an durup ormana doğru birtakım hareketler yaptılar gibi geldi bana; bunun üzerine tam bir düzine kertenkele daha onlara katıldı. Kalabalıklaşan grup doğruca görünmez yapıya doğru ilerlemeye başladı; yaklaşırlarken onları dikkatle inceledim. Bu şeyleri gölgelerle dolu sık ormanın dışında ve bu kadar yakından hiç görmemiştim daha önce. Sürüngenlere benzerlikleri çok belirgindi, ama bunun sadece görünüşte böyle olduğunu biliyordum; çünkü, bu yaratıkların yeryüzündeki yaşamla ilgileri yoktu. Yaklaştıkça, sürüngenlere daha az benzediklerini görüyordum – sadece düz bir kafa ve kurbağa derisini andıran yeşil, kaygan bir deri bizde böyle bir fikrin doğmasına yol açmıştı. Tuhaf, kalın bacakları üzerinde dik yürüyorlardı ve emme-diskleri çamurda acayip sesler çıkarıyordu. Bunlar, yaklaşık iki metrelik boyları ve göğüslerinden çıkan dört adet uzun, sicim gibi dokunaçla ortalama tiplerdi. Bu dokunaçların hareketleri –Fogg, Ekberg ve Janat’ın daha önce kuşkuyla karşıladığım, ama şimdi inanmaya hazır olduğum kuramları doğruysa– hararetli bir sohbet halinde olduklarını gösteriyordu. Alev tabancamı çıkardım ve sıkı bir kavgaya hazırladım kendimi. Güçlerimiz arasında büyük bir dengesizlik vardı, ama silahım bana belirli bir üstünlük sağlıyordu. Bu şeyler bu yapıyı biliyorlarsa, binanın içine girerek üzerime gelecekler ve böylece, gelmiş olsalardı etobur skorahların bana çıkış yolunu gösterecek olmaları gibi, çıkış yolunu göstereceklerdi. Bana saldıracakları kesin gibiydi; çünkü torbamdaki kristali görmeseler de, özel duyuları sayesinde varlığını sezeceklerdi. Ama, oldukça şaşırtıcı olmakla birlikte, bana saldırmadılar. Bunun yerine dağılıp –görünmez duvara yakın olduklarını gösteren bir uzaklıkta– büyük bir halka oluşturdular etrafımda. Varlıklar halka halinde durup, dokunaçlarını ileri geri savurarak, bazen başlarını sallayarak,

bazen el kol hareketleri yaparak, sorgulayan bakışlarla ve sss-
sizce beni seyrettiler. Bir ssre sonra ormandan başkalarının
da çıktığını gördüm; bunlar da gelip meraklı kalabalığa katıl-
dılar. Cesede yakın olanlar ona şöyle bir baktılar, ama rahatsız
etmek için harekete geçmediler. Cesedin görüntüsü korkunç-
tu, ama insan-kertenkeleler pek etkilenmişe benzemiyorlar-
dı. Zaman zaman içlerinden biri, kolları ya da dokunaçlarıyla
farnoth-sineklerini kovalıyor, bacakları üzerindeki emme-disk-
leriyle yerde kıvranan sificlighleri, akımanları ya da oraya ka-
dar uzanan efjeh-otlarını eziyordu.Bu garip ve beklenmedik
davetsiz konuklara bakıp, bana neden hemen saldırmadıklarını
huzursuzca düşünürken, dışarı çıkış yolunu bulmak için yap-
tığım araştırmaları sürdüreceğ irade gücünü ve enerjiyi ken-
dimde bulamadım. Araştırmalarıma devam etmek yerine, me-
rakımın yavaş yavaş en çılgınca fikirlere dönüşmesine rıza gös-
tererek, içinde bulunduğum koridorun görünmeyen duvarı-
na yaslandım. Daha önce beni şaşırtan yüzlerce gizemli şey
birden yeni ve uğursuz bir anlama büründü ve daha önce hiç
yaşamadığım büyük bir korkuyla titredim.Bu iğrenç yaratık-
ların niçin umutla etrafımda dolaşıp durduklarını bildiğime
inaniyordum. Sonunda, saydam yapının sırrını anlamış oldu-
ğuma da inaniyordum. Ele geçirdiğim akıl çelici kristal, onu
benden önce ele geçiren adamın cesedi – bütün bunlar karan-
lık ve tehditkâr bir anlam kazanmaya başladı.Bu çatısız, bu
arap saçı gibi karışık ve görünmez koridorlarda yolumu yitir-
miş olmam bir dizi şanssızlığın sonucu değildi. Kesinlikle de-
ğildi. Hiç kuşku yok ki, burası gerçek bir labirentti – yetenek
ve zekâlarını fena halde küçümsediğim bu cehennem yaratık-
ları tarafından bilinçle inşa edilmiş bir labirent. Esrarengiz mi-
mari ustalıklarını bildiğime göre, daha önce kuşkulanmam
gerekmez miydi bundan? Amaçları apaçık ortadaydı. Bu bir
tuzaktı – insanları yakalamak için kurulmuş, kristal kürenin
bir yem olarak kullanıldığı bir tuzak. Sürüngeni andıran bu
yaratıklar, kristallerini alanlara karşı verdikleri savaşta bir strate-
ji geliştirmişlerdi ve açgözlülüğümüzü bize karşı kullanıyor-
lardı. Dwight –eğer bu çürümüş ceset gerçekten o idiyse– bir
kurbandı. Bir süre önce bu tuzığa yakalanmış ve çıkış yolunu

bulamamış olmalıydı. Suyunun tükenmesi onu çıldırtmış olmalıydı, belki de klorat küpleri bitmişti. Muhtemelen oksijen maskesi kazayla çözülüp düşmemiştir. İntihar etmiş olması daha yüksekti. Uzun sürecek bir ölümü karşılamaktansa, maskesini çözüp, öldürücü atmosferin işini görmesini sağlayarak meseleyi kısa yoldan çözmüş olmalıydı. Yazgının garip bir civesiyle, bulmayı başaramadığı çıkıştan yarım metre kadar ötede yatıyordu. Aramaya bir dakika daha devam etseydi, kurtulmuş olacaktı. Şimdi, onun gibi ben de tuzağa düşmüştüm. Tuzağa düşmüştüm ve başıma gelen felaketle alay etmek için bu meraklı seyirci sürüsü etrafımda halka olmuştu. Bu düşünce insanın aklını başından almaya yeterdi; ansızın paniğe kapılarak, fırladığım gibi, görünmez koridorlarda amaçsızca koşmaya başladım. Bir süre için, tam delirmiş olmalıyım – görünmez duvarlara çarpan, sendeleyerek, yara bere içinde koşan ve en sonunda soluk soluğa çamura yuvarlanan yaralı, kanlar içinde beyinsiz bir et yığını. Düşmek beni biraz ayılttı, yavaşça doğrulmaya çalışırken olup bitenlerin farkına varmaya ve aklımı kullanmaya başladım. Halka olmuş seyirciler, dokunaçlarını tuhaf ve düzensiz bir şekilde sallıyorlardı; dokunaçların bu garip hareketi bilmediğimiz türden bir gülüşü getiriyordu akla. Ayağa kalkarken yumruğumu öfkeyle onlara doğru salladım. Bu hareketim onların iğrenç neşelerini daha da artırdı sanki – içlerinden birkaçı yeşilimsi kollarıyla beceriksizce beni taklit etti. Kendimden utandım ve toparlanarak durum muhasebesi yapmaya çalıştım. Bir defa, Dwight kadar kötü bir duruma düşmüş değildim. Onun aksine, ben durumdan haberdardım – onun ölümü gözlerimi açmıştı ve silahlıydım. Sonunda çıkışa ulaşabileceğinin kanıtı gözlerimin önünde yatıyordu ve onun gibi sabırsızlık göstermeyecek, umutsuzluğa düşmeyecektim. Ceset – ya da birazdan olacağı haliyle iskelet – çıkışın önünde yatarak bana yol gösteriyordu; sebat eder, yeterince uzun süre ve akıllıca çalışırsam kesinlikle ona ulaşabilirdim. Ama öte yandan, bu sürüngen şeytanlar tarafından etrafımın sarılmış olması gibi bir dezavantaja sahiptim. Şimdi tuzağın niteliğini – görünmez malzemesi, dünyadaki çok ilerisinde bir bilim ve teknolojinin varlığına işaret ediyordu – kavramış olduğumdan,

artık düşmanımın zekâsını ve başvurabileceği çareleri küçümseyemezdim. Alev tabancama rağmen buradan kurtulmakta çok zorlanacaktım – ama, kuşkusuz, sonunda cesaretim ve çevikliğim sayesinde bu işin üstesinden gelecektim. Ama önce dışarı çıkmalıyım – bunun için de, üzerime gelsinler diye bu yarıtlardan bazılarını ayartmalı ya da kışkırtmalıyım. Bol miktardaki cephaneme güvenerek, tabancamı kullanmaya hazırlanırken, birden aklıma tabancanın kavurucu etkisini görünmez duvarda denemek fikri geldi. Kolay bir kaçış yolunu gözden kaçırmış mıyım yoksa? Saydam engelin kimyasal bileşimi hakkında hiçbir ipucu yoktu; pekâlâ bir alev dilinin peynir gibi keseceği bir şey olabilirdi. Cesede bakan bir bölümü seçerek tabancamı yakın mesafeden dikkatle ateşledim, sonra nişan aldığım noktayı bıçağımla yokladım. Hiçbir şey değişmemişti. Alevin, duvarın yüzüne çarptığında, dağıldığını görmüştüm; boşuna umuda kapılmış olduğumu anladım. Sadece, çıkışı bulmak için yapacağım uzun sürecek, zahmetli araştırmalardan sonra dışarı çıkabilecektim. Böylece, bir besin tableti yutup, maskemin elektroliz cihazına da bir klorat küpü koyduktan sonra, gerisingeri merkez odaya dönüp araştırmalarımı yeniden başladım. Sürekli notlarıma ve çizimlerime bakıyor, yeni notlar alıyordum –gün ışığı solana kadar birbiri ardı sıra yanlış dönüşler yaptım, ama hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım. Israrla araştırmamı sürdürürken, zaman zaman, alaycı gözlerle beni seyreden sessiz halkaya bakıyordum; saflarında yavaş yavaş değişiklikler olduğunu fark ettim. Arada bir içlerinden birkaçı ormana dönüyor, ormandan çıkıp gelen birkaçı onların yerini alıyordu. Taktikleri üzerinde düşündükçe onlara karşı duyduğum nefret artıyordu; çünkü uyguladıkları bu taktik, yaratıkların bu davranışlarının arkasında yatabilecek amacı ele veriyordu. Bu şeytanlar her an ileri atılıp bana saldırabilirlerdi, ama anlaşılan, kaçmak için giriştiğim mücadeleyi seyretmeyi yeğliyorlardı. Gözlerinin önündeki manzaradan çok hoşnut oldukları besbelliydi –ellerine düşme ihtimali, duyduğum ürküntüyü iki katına çıkardı.

Karanlık çöktüğünde araştırmaya son verip, dinlenmek için çamura oturdum. Şu anda, lâmbamın ışığında yazıyorum;

birazdan uyumaya çalışacağım. İnşallah yarın dışarıda olurum; çünkü mataramdaki su miktarı oldukça az ve lacol tabletleri suyun yerini pek tutmuyor. Bu çamurun suyunu deneme cüretini gösterebileceğimi sanmıyorum, çünkü çamurlu bölgelerdeki hiçbir su damıtılmadıkça içilemez. Sarı kil bölgelerine böyle uzun borular döşememizin –ya da bu şeytanlar borularımızı bulup kestiklerinde, yağmursuyuna muhtaç kalmamızın– nedeni de bu. Çok fazla klorat küpüm kalmadı, elimden geldiğince oksijen tüketimini kısımlıyım. Geçen gün öğleden sonraki ilk saatlerde giriştiğim tünel kazma işiyle daha sonra, panik içinde koşuşturmam önemli miktarda oksijeni yakıp havaya savurdu. Yarın, sürüngenlerle karşılaşınca ve onlarla uğraşmaya başlayınca kadar, fiziksel güç harcamayı mümkün olan en düşük seviyeye indireceğim. Terra Nova'ya dönüş yolculuğuma yetecek kadar klorat küpünü ayırmalıyım. Düşmanlarım hâlâ beklemedeler; meşalelerinin zayıf ışığında, etrafımda oluşturdukları halkalarını görebiliyorum. Beni uyutmayacak olan bu ışıklarda dehşet yüklü.

Gece – VI, 14

Koskoca bir gün daha aramakla geçti, hâlâ çıkışı bulamadım. Su meselesini dert etmeye başlıyorum; çünkü öğle vakti mataramda suyun damlası kalmadı. Öğleden sonra yağmur indirdi ve işaret olarak bıraktığım miğferimi almak için merkez odaya döndüm –miğferi kâse gibi kullanarak iki bardak dolusu su topladım. Çoğunu içtim, geriye kalan azıcık suyu da matarama doldurdum. Lacol tabletleri susuzluğu gidermede o kadar işe yaramıyor, inşallah bu gece de yağmur yağar. Yağmur ihtimaline karşı miğferimi alt yüzü yukarı bakacak şekilde yere koyuyorum. Öyle aman aman besin tabletim de yok, ama tehlike oluşturacak kadar da az değil. Bu andan itibaren günlük tayınımı yarıya indirmeliyim. Asıl dert edindiğim klorat küpleri, çünkü, fazla güç harcamasam da, bütün gün dur durak bilmeden dolaşmam tehlike yaratacak miktarda klorat küpü harcamama sebep oluyor. Oksijende zorunlu olarak tasarruf yapmaktan ve susuzluğu-

mun sürekli artmasından dolayı kendimi zayıf hissediyorum. Besinimi de azalttığımda, sanırım, daha zayıf düşeceğim.

Bu allahın belası labirentte tekinsiz bir şeyler var. Krokisini çizmek suretiyle bazı dönemeçleri elediğime yemin edebilirim, ama yine de, her yeni deneme, doğruluğundan emin olduğum bazı varsayımları yerle bir ediyor. Görünür işaretler olmaksızın nasıl kaybolacağımızı daha önce hiç kavramamışım. Kör bir adam buradan daha kolay çıkardı – çoğumuz için *görme duyusu*, duyularımızın kralıdır. Sonuç vermeyen bu dolaşmaların etkisi, kocaman bir düş kırıklığı. Zavallı Dwight'ın neler hissetmiş olabildiğini çok iyi anlıyorum. Cesedi artık bir iskeletten başka bir şey değil; sificilighler, akmanlar ve farnoth-sinekleri gitti. Efjen-ötları deri giysileri kesip parçalamakla meşgul; çünkü onlar tahmin ettiğimden daha uzunlar ve daha hızlı büyüyorlar. Ve tüm bu zaman zarfında, dokunaçlı seyirciler gülerek ve sefaletimden zevk alarak engelin gerisinde durmuş, oh olsun diyen gözlerle beni seyrediyorlardı. Böyle bir gün daha geçirecek olursam, yorgunluktan düşüp ölmezsem aklımı kaçıracağım.

Bununla birlikte sebat etmekten başka yapacak şey yok. Dwight, araştırmasını bir dakika daha sürdürseydi, dışarı çıkmış olacaktı. Dışarıda geçirdiğim üçüncü gün olmasına karşın, kimbilir, belki de daha geç olmadan, Terra Nova'dan beni aramak için biri gelebilirdi. Kaslarım müthiş sancıyor ve bu iğrenç çamura uzanmak, galiba beni dinlendiremiyor. Ancak kesik kesik uyudum ve korkarım ki bu gece durum daha iyi olmayacak. Uykuyla uyanıklık arasında, sonsuz bir karabasanda yaşıyorum; ne tam uyanabiliyorum ne de tam uyuyabiliyorum. Ellerim titriyor, şimdilik daha fazla yazmaya devam edemeyeceğim. Zayıf bir ışın yayan bu meşalelerin oluşturduğu halka ne kadar iğrenç!

Akşama Doğru – VI, 15

Önemli bir ilerleme! Fena sayılmaz. Çok zayıfım. Gün ağarınca kadar pek uyuyamadım. Sonra öğleye kadar uyukladım,

ama bu hiç dinlendirici olmadı. Yağmur yağmadı, susuzluktan bitkin düştüm. Ayakta kalabilmek için fazladan bir besin tableti yuttum, ama susuz pek faydası dokunmadı. Bir defalığına, çamurun suyundan birazcık içme cüretini gösterdim, ama çok fena oldum ve bu beni eskisinden de çok susattı. Klorat küplerini idareli kullanmak zorundayım, bu yüzden oksijensizlikten boğulmak üzereyim. Çoğu zaman yürüyemiyor, çamurun üzerinde sadece sürünüyorum. Öğleden sonra iki civarında, bazı geçitleri tanıdığım hissine kapıldım ve cesede –ya da iskelete– ilk günkü denemelerden bu yana ilk defa bu kadar yaklaştım. Bir defasında, çıkmaz bir sokağa saptıysam da, çizim ve notlarım sayesinde doğru koridora dönmeyi başardım. Bu notların çok fazla olması sorun yaratıyor. Herhalde, kayıt tomarının bir metrelik kısmını kaplıyor; çözmek için uzun süre oyalanıyorum. Suzuluk, havasızlık ve aşırı yorgunluktan kafam durmuş gibi yazdıklarımı anlamakta zorlanıyorum. Şu allahın belası yeşil yaratıklar orada durup beni seyretmeye ve dokunaçlarıyla gülmeye devam ediyorlar ve bazen öyle hareketler yapıyorlar ki, anlayamadığım korkunç bir şaka yaptıkları hissine kapılıyorum.

Asıl tutmam gereken yolu bulduğumda öğleden sonranın üçüydü. Notlarıma göre daha önce girmedğim bir kapı boşluğu vardı; sürünerek bu koridora girdiğimde, ot bürümüş iskelete doğru dolana dolana yaklaştığımı gördüm. Yol, tıpkı ilk defa merkez odaya giderken geçtiğim yol gibi bir tür helezondu. Ne zaman bir yan yola ya da kavşağa rastlasam, ilk yolculuğumda tuttuğum yola en çok benzediğini düşündüğüm yolu seçiyordum. Döne döne korkunç işaretime doğru yaklaştıkça, dışarıdaki seyircilerin esrarlı el kol hareketleri ve alaycı sessiz kahkahaları şiddetlendi. Belli ki ilerleyişimde müthiş eğlenceli bir şeyler görüyorlardı – kuşkusuz, karşılarında ne kadar çaresiz kalacağının farkındaydılar. Bıraktım, eğlensinler; çünkü son derece güçsüz düştüğümü bilmekle birlikte, bu aşağılık sürünge sürüsünü yarıp geçmek için alev tabancama ve bol cephaneme güveniyordum.

Şu sıra iyice umutlandım, ama ayağa kalkmak gibi bir niyetim yok. Şimdilik sürünmeye devam etmem ve gücümü insan-

kertenkelelerle yakında meydana gelecek kapışmaya saklamam daha iyi olacak. Çok yavaş ilerliyordum ve yanlış bir yola sapma ihtimalim yüksekti, ama yine de döne döne, yavaş yavaş kemik hedefime yaklaşıyordum. Umut bana yeni bir güç verdi ve şimdilik ağrılarım, susuzluğum ve kıt klorat stokum için endişelenmeyi bir yana bıraktım. Yaratıklar artık girişe toplanmaktaydılar; ellerini kollarını sallıyor, hoplayıp zıplıyor ve dokunaçlarıyla gülüyorlardı. Birazdan bütün bir orduyla karşı karşıya olacağımı düşündüm; ormandan belki yedek kuvvetler de gelecekti.

Şimdi iskeletten sadece birkaç metre mesafedeyim ve huruç edip bu iğrenç yaratıkların sürüsünü yarmadan önce bu notları yazmak üzere bir süre için durdum. Sayılarının çokluğuna rağmen gücümün son zerresiyle onları kaçıracığıma güveniyorum, çünkü bu tabancanın menzili çok uzun. Sonra, yaylanın kenarındaki kuru yosunlara yatıp dinleneceğim ve sabahleyin de ormanın içinde zahmetli bir yolculukla ver elini Terra Nova. Canlı insanlar ve insan yapısı binaları yeniden görmek beni çok memnun edecek. Bu kuru kafanın dişleri korkunç bir parıltıyla sırtıyor.

Geceye Doğru – VI, 15

Dehşet ve umutsuzluk. Yine yanıldım! Bir önceki girişi denediğimde iskelete biraz daha yaklaştım, ama ansızın aramıza bir duvar girdi. Bir kere daha yanılmış olmalıyım, üç gün önce labirentten çıkmak için yaptığım ilk sonuçsuz denemeye başladığım noktaya geri dönmüştüm. Çılgılık atıp atmadığımı bilmiyorum – belki de ses çıkaramayacak kadar kuvvetten düşmüştüm. Dışarıdaki yeşilimsi şeyler hoplayıp zıplayarak güler ve el kol hareketleri yaparlarken uzun süre çamurda yarı bilinçsiz yattım.

Bir süre sonra kendime gelir gibi oldum. Susuzluk, zayıflık ve havasızlık hızla sonumu getiriyordu; kalan gücümü kullanarak –hiçbir şey düşünmeden ve Terra Nova'ya yapacağım yolculuğu göz önüne almadan– elektroliz cihazıma yeni bir klorat küpü koydum. Taze oksijen beni biraz diriltti ve etrafıma daha dikkatle bakmamı sağladı.

Anladığım kadarıyla, zavallı Dwight'tan, ilk hayal kırıklığına uğradığım anda bulunduğum yere göre biraz daha uzaktaydım; pek akıllıca olmasa da, biraz ileride, başka bir koridorda olup olmadığımı merak ettim. Umudun gölgesi düşünce yüreğime, bin bir zahmetle ileri doğru süründüm – ama birkaç adım sonra, önceki denemelerdeki gibi çıkmaz sokakla karşılaştım.

Öyleyse, yolun sonuna gelmiştim. Üç günde, hiçbir yere ulaşamamış ve gücümü tüketmiştim. Çok geçmez susuzluktan delirirdim ve klorat küplerinin beni dönüşe kadar idare edeceğine artık güvenemiyordum. O allahın belası yaratıkların benimle alay ederken neden girişin civarında toplanmış olduklarını merak etmiyor değildim. Belki bu da oyunun bir parçasıydı – olmadığını bildikleri bir çıkışa yaklaştığıma beni inandırmak istemiş olmalıydılar.

Dwight gibi işi aceleye getirmemeye kararlı olmama karşın, uzun süre dayanamayacağım. Dwight'ın sırttan kafatası, deri giysilerini yutmakta olan bir efjeh-otunun itelemesiyle biraz önce benden yana döndü. Boş göz çukurlarının yabani bakışları, o allahın belası kertenkelelerin bakışlarından daha korkunç. Boş göz çukurları, ölü, beyaz-dişli bu sırtışı iğrenç bir anlam veriyor.

Çamurda hiç kıpırdamadan uzanıp, elimden geldiğince gücümü koruyacağım. Ardımdan gelenlerin eline geçeceğini ve onları koruyacağını umduğum bu notların yazılması birazdan bitecek. Yazmaya son verdikten sonra, uzun bir süre dinleneceğim. Karanlık, bu korkunç yaratıkların beni göremeyeceği kadar koyulaştığında, kalan gücümü toplayıp bu tomarı duvarın ve arkasındaki koridorun üzerinden dışarıya, ovaya fırlatmaya çalışacağım. Tomarı, hoplayıp zıplayan, alaycı kuşatmacıların arasına düşmeyeceği sol tarafa doğru fırlatmaya özen göstereceğim. Belki sulu çamura gömülüp ebediyen kaybolur, belki de etrafa yayılmış otların arasına düşerek en sonunda insanların eline geçer.

Bu notlar yok olmaz da birileri tarafından okunacak olursa, umarım, insanları sadece bu tuzak konusunda uyarmanın ötesinde işe yarar. Umarım, bizim ırkımıza, bu ışıldayan kristalleri oldukları yerde bırakmayı öğretir. Onlar sadece Venüs'e ait.

Bizim gezegenimizin onlara gereksinmesi yok; onları almaya çalışırken, kozmosun sırlarına gömülü karanlık ve gizemli bir yasayı çiğnemiş olduğumuza inanıyorum. Hazinelelerini bu kadar tuhaf bir şekilde koruyan bu sürüngenlerin neler yapmaya muktedir olduğunu, kimbilir hangi büyük kuvvetleri tetikleyebileceğini kim söyleyebilir? Başkalarının bunun bedelini ödediği ve ödeyeceği gibi Dwight'la ben de bu bedeli ödedik. Ama bu tek tük ölümler, gelecekteki daha büyük bir dehşetin başlangıcı olabilir. Venüs'e ait olan şeyleri Venüs'e bırakalım.

Artık ölüme çok yakınım ve karanlık çöktüğünde bu tomarı fırlatamamaktan korkuyorum. Bunu beceremezsem, tomar sınıırım bunun ne olduğunu anlayacak olan insan-kertenkelelerin eline geçecek. Onlar labirentleri konusundakimsenin uyarılmasını istemeyecek— mesajımda kendileri lehine istekler bulunduğunu da bilmeyeceklerdir. Sonum yaklaşırken her şeye karşı daha büyük bir hassasiyet duyuyorum. Kozmik varoluş ölçeğinde hangi türün, onların mı, benim mi, daha üstün olduğumuzu ya da evrensel bir norma daha çok yaklaştığımızı kim söyleyebilir?

Son anımda seyretmek için demin büyük kristali cebimden çıkardım. Batan günün kızıl ışıkları altında vahşiyane ve tehditkâr parlıyor. Hoplayıp zıplayan sürü kristali fark etti ve el kol sallamaları anlayamadığım bir şekilde değişti. Saydam duvarın arkasındaki en yakın nokta yerine niçin girişte topladıklarını merak ediyorum.

Gittikçe uyuşuyorum; daha fazla yazamayacağım. Etrafımda her şey dönüyor, ama bilincim yerinde. Bu şeyi duvarın üzerinden öteye fırlatabilecek miyim? Alacakaranlık iyice koyulaşmış olsa da, bu kristal çok fazla ışık saçıyor.

Karanlık. Çok zayıfım. Hâlâ gülüyor ve çıkış civarında hoplayıp zıplıyorlar; işte şimdi de iğrenç ışın-meşalelerini yaktılar.

Uzaklaşıyorlar mı? bir ses duyduğumu düşledim... gökte ışıklar var...

ŞEF WESLEYP. MILLER'İN RAPORU, GRUP A, VENÜS KRİSTAL ŞİRKETİ

(TERRA NOVA, VENÜS, VI. 16)

Virginia, Richmond, Marshal Caddesi 5317'de mukim Teknisyenimiz A-49, Kenton J. Stanfield VI. ayın 12'sinde dedektörün gösterdiği bir kristalle ilgili kısa bir yolculuk yapmak üzere sabah erkenden Terra Nova'dan ayrıldı. Ayın 13'ünde veya 14'ünde dönmesi gerekiyordu. 15'i akşamı da görünmedi; bunun üzerine, dedektörün gösterdiği rotayı izlemek üzere, akşam 8'de, Keşif Uçağı FR-58 komutam altındaki beş adamla havalandı. Dedektörümüzün ibresi önceden okunmuş olan değerlerden farklı değerler göstermiyordu.

Detektörün ibresini izleyerek ve bütün yolu kuvvetli projektör ışığıyla tarayarak Eryx Yaylası'na kadar çıktık. Üç ayrı menzilli alev tabancalarımız ve döteryumlu radyasyon silindirlerimiz yerli düşman kuvvetlerini ve tehlikeli etobur skorah topluluklarını dağıtacak güçteydi.

Eryx ovası üzerine geldiğimizde, yerlilerin ışınlı-meşaleleri olduğunu anladığımız birtakım hareketli ışıklar gördük. Yaklaşmamız üzerine yerliler ormana doğru kaçtılar. Sayıları yetmiş beşle yüz arasında olmalıydı. Dedektör, toplu olarak bulundukları yerde bir kristalin varlığına işaret ediyordu. Bu nokta üzerinde alçaldığımızda, ışıklarımız yerde bulunan bazı nesneleri aydınlattı. Efjeh-otlarının bürüdüğü bir iskeletle ondan üç metre kadar ilerde bozulmamış bir ceset. Uçağı daha fazla alçalttık; kanatın bir köşesi görünmeyen bir engele çarparak parçalandı.

Yaya olarak cesetlere doğru yaklaşırken, bizi fazlasıyla şaşırtan pürüzsüz, görünmez bir engelle karşılaştık. Engeli ellerimizle yoklarken iskeletin yakınlarında bir açıklık bulunduğunu gördük, açıklığın arkasında odaya benzer bir alan ve iskelete götüren ikinci bir açıklık vardı. Üzerindeki giysiler etobur otlarca yenmiş olan bu cesedin yanı başında şirketin numaralı metal miğferlerinden biri duruyordu. Bu iskelet, iki ay sürecek uzun bir görevle Terra Nova'dan ayrılmış olan, Tek-

nisyen B-9'a, Keonig'in bölüğünden Frederick N. Dwight'a aitti.

Bu iskeletle bozulmamış ceset arasında başka bir duvar var gibiydi, ama biz bu ikinci adamın Stanfield olduğunu kolayca tespit ettik. Sol elinde bir kayıt tomarı, sağ elinde bir kalem vardı ve öyle anlaşıyordu ki öldüğü sırada yazı yazmaktaydı. Görünürde kristal yoktu, ama dedektör Stanfield'in cesedinin yanında kocaman bir tane olduğunu gösteriyordu.

Stranfield'e ulaşmakta çok zorlandıkça da, sonunda başladık. Ceset hâlâ sıcaktı ve yanında sığ çamura batmış büyük bir kristal vardı. Hemen, sol elindeki kayıt tomarını inceledik ve bu verilere dayanarak bazı önlemler almaya hazırlandık. Tomarın içeriği, bu rapora eklenmiş uzun bir öyküyü oluşturmaktadır. Bu öyküde anlatılanların esas olarak doğru olduğunu gördük ve bulgularımızı açıklamak üzere raporumuzun sonuna ekledik. Anlatılanların son bölümleri bir kafa karışıklığına işaret etmekle birlikte, öykü esas itibariyle doğrudur. Stanfield'in susuzluk, havasızlık, kalp sıkışması ve psikolojik bunalımın ortak etkisiyle ölmüş olduğu açık. Maskesi yüzündeydi ve elektroliz cihazında tehlikeli sayılabilecek kadar az klorat küpü bulunmasına karşın oksijen üretmeye devam etmekteydi.

Uçağımız tahrip olduğundan, bir telsiz mesajı göndererek, Tamir Uçağı FG-7, yıkım ekibi, patlayıcı malzemeye birlikte Anderson'u çağırdık. Sabaha kadar FH-58 onarıldı ve iki cesetle kristali yanımıza alıp Anderson'un kumandası altında geridöndük. Dwight'la Stanfield'i şirketin mezarlığına gömecek ve kristali Dünya'ya gidecek ilk yük gemisiyle Şikago'ya göndereceğiz. Daha sonra Stanfield'in önerisini –henüz aklı başındayken, raporunun başlangıcında yaptığı öneriyi– uygulamaya koyacak ve gezegen halkını tümünden silip süpürmeye yetecek kadar askeri birlik getireceğiz. Önümüzde engel kalmayınca, hesapsız miktarda kristal elde edeceğiz.

Öğleden sonra, görünmez binayı ya da tuzağı büyük bir dikkatle inceledik; uzun halatların yardımıyla ölçüp biçtik ve arşivimize koymak üzere planını çıkardık. Yapının tasarımından çok etkilendik, kullanılan malzemenin kimyasal analizi

için numune alacağız. Bu gezegendeki çeşitli kentleri ele geçirirken bütün bu bilgiler çok işimize yarayacak. C tipi, elmas uçlu matkaplarımız görünmez malzemeyi delmeye yetti; şu anda yıkım ekibi yapıyı havaya uçurmak için dinamit doldurmakla meşgul. İşimiz bittiğinde geriye hiçbir şey kalmayacak. Bu bina, hava ve daha başka olası trafikler için belirgin bir tehdit oluşturuyor.

Labirentin planı düşünüldüğünde, insan, yazgının sadece Dwight'a oynadığı oyuna değil, Stanfield'e oynadığı oyuna da hayıflanmadan edemiyor. İskeletten ikinci cesede ulaşmaya çalışırken, sağ tarafta hiçbir geçit bulamadık, fakat Markheim ilk odada, Dwight'tan dört beş metre, Stanfield'den bir bir buçuk metre uzakta bir kapı aralığı buldu. Bu aralığın ötesinde, ancak çok sonraları incelediğimiz uzun bir koridor, sağında doğrudan cesede doğru açılan bir başka kapı aralığı vardı. Stanfield, *tam arkasındaki* –yorgunluk ve umutsuzluk nedeniyle gözden kaçırdığı– bu açıklığı bulmuş olsaydı, altı buçuk metre yürümekle dışarı çıkabilirdi.

KÖTÜ RAHİP

Tavanarasındaki odaya, benimle aşağıdaki şekilde konuşan, sade giyimli, demir kırı sakallı ciddi ve zeki görünümlü bir adam tarafından çıkarıldım.

“Evet o burada yaşadı – ama herhangi bir şey yapmanızı tavsiye etmem. Merak insanı sorumsuz davranışlara iter. *Biz* buraya asla geceleri gelmeyiz; bunun tek nedeni bunu *onun* istemiş olmasıdır. *Onun* ne yaptığını biliyorsunuz. Bu iğrenç toplum sonunda işe el attı ve biz şimdi *onun* nereye gömüldüğünü bilmiyoruz. Toplumun önünde duracak ne yasa ne de başka herhangi bir şey vardır.

İnşallah, karanlık çökünceye kadar kalmazsınız. Ve masanın üzerinde duran şu şeye –şu, kibrit kutusuna benzeyen şeye– ilişmemenizi sizden bilhassa istirham ediyorum. *Onun* ne olduğunu bilmiyoruz, ama *onun* yaptığı şeyle ilgili bir şey olduğundan kuşkuluyoruz. Ona sabit gözlerle bakmaktan bile sakınıyoruz.”

Bir süre sonra, adam beni tavanarası odasında tek başıma bırakıp gitti. Oda kir ve toz içerisindeydi, basit bir şekilde döşenmişti, ama ayaktakımından insanların oturmadığını gösteren bir tertip ve düzene sahipti. Teolojik ve klasik kitaplarla dolu raflar vardı; bir başka rafta da büyüyle ilgili kitaplar bulunuyordu –Paracelsus, Albertus Magnus, Trithemius, Hermes Trismegistus, Borellus ve yabancı bir alfabeyle yazılmış, adlarını okuyamadığım daha başka kitaplar. Mobilyalar çok sadeydi. Küçük bir hücreye açılan bir kapı vardı. odanın tek girişi, kaba saba bir merdivenle çıkılan, tabanındaki açıklıktı. Pencereler küçük yuvarlak camlıydı ve kararmış meşe kirişler, binanın inanılmaz derecede eski zamanlardan kalma olduğunu gösteriyordu. Açıkçası bu ev Eski Dünya’dandı. Sanki nerede olduğumu biliyor da, o zaman neler bildiğimi anımsa-

yamıyordum. Kentin, Londra *olmadığı* kesindi. İzlenimlerim küçük bir liman kentiyle ilgili.

Masanın üzerindeki küçük nesne beni fena halde büyüledi. Onu ne yapacağımı biliyor gibiydim, çünkü cebimden bir elektrik feneri –ya da ona benzer bir şey– çıkardım ve sinirli bir şekilde ışığını kontrol ettim. Işık beyaz değil, mordu ve gerçek bir ışıktan ziyade radyoaktif bir bombardımana benziyordu. Onu sıradan bir el feneri olarak görmediğimi anımsıyorum – aslında başka bir cebimde sıradan bir el fenerim *vardı*.

Hava karıyor; yuvarlak küçük pencerelerden görünen eski damlarla baca şapkaları çok tuhaf bir görünüm sergiliyordu. Sonunda cesaretimi topladım ve küçük nesneyi kaldırıp, masanın üzerindeki bir kitaba dayadım – sonra, garip mor ışığı üzerine tuttum. Işık şimdi sürekli bir ışıktan çok yağmakta olan dolu tanelerine ya da küçük, mor parçacıklara benziyordu. Parçacıklar, garip cihazın ortasındaki camsı yüzeye çarptıkça, bir vakum tüpünden cızırtılarla geçen kıvılcımlar gibi çatırdıyordu. Siyah camsı yüzey pembe bir ışık saçarak parıldamaya ve tam ortasında ne olduğu belirsiz, beyaz bir şekil oluşmaya başladı. Sonra, odada yalnız olmadığımı fark ettim – ve ışın projektörümü yeniden cebime koydum.

Fakat, yeni gelen kişi konuşmadı – hemen o anı izleyen anlarda da hiç sesini çıkardığını duymadım. Her şey sanki bir sis perdesinin gerisinden çok uzaktan görünen karanlık bir pandomimaydı – öte yandan, yeni gelen kişiyle ondan sonra gelenlerin hepsi, anormal bir geometriye göre aynı anda hem yakın hem de uzakmış gibi olduğundan daha büyük ve yakın görünüyordu.

Yeni gelen kişi, Anglikan kilisesinin rahip cüppesini giymiş, zayıf, esmer tenli, orta boylu biriydi. Otuzunun üzerinde görünüyordu; kirlili sarı bir renk almış benziyle, oldukça yakışıklı hatlara sahipti, ama alnı anormal ölçüde genişti. Kapkara saçları iyi kesilmiş ve düzgün bir şekilde taranmıştı; sinekkaydı tıraş olmuştu, ancak çenesinde kocaman bir sakalı vardı. Camları birbirine çelikle tutturulmuş çerçevesiz gözlükler takıyordu. Vücut yapısı ve yüzünün alt kısmı, daha önce gördüğüm diğer rahiplerinki gibiydi; ama alnı çok daha genişti ve daha esmer, daha zeki görünüşlüydü – aynı zamanda da gizlemeye

çalıştığı bir kurnazlık ve *kötülük* okunuyordu yüzünde. Cılız bir ışık veren yağ lambasını yaktığım anda sinirli görünüyordu ve ben daha ne olduğunu anlamadan, büyük kitaplarını, pencere tarafında, çatının büyük bir eğimle alçaldığı yerde bulunan daha önce fark etmediğim bir ocağa atmaya başlamıştı bile. Alevler kitapları büyük bir iştahla yutuyordu – tuhaf hiyerogliflerle dolu sayfalar, kurtyeniği ciltler, acayip renkli alevlere yenik düşerken, tarifi olanaksız iğrenç kokular yayılıyordu. Birden, odada daha başkalarının da bulunduğunu anladım – içlerinden biri, piskoposların giydiği kısa pantolonlardan giyinmiş ve piskopos kurdeleleri takmış olan rahip giysileri içinde, ciddi görünüşlü adamlar. Bir şey duymuyordum ama, ilk gelen şahsa çok önemli bir kararı bildirmeye hazırlanıklarını anlıyordum. Ondandır hem nefret ediyor hem de korkuyor gibiydiler; onun da kendilerine karşı aynı duyguları beslediği anlaşılıyordu. İlk gelen şahsın yüzünde acımasız bir ifade belirmişti, ama bir sandalyenin arkalığını kavramaya çalışırken sağ elinin titremekte olduğunu görebiliyordum. Piskopos, boş sandığı ve (geride, ne olduğu belli olmayan kömürleşmiş bir kütle bırakarak alevleri sönmüş olan) ocağı işaret etti; çok öfkelenmiş gibiydi. O zaman, ilk gelen şahıs, yüzünde çarpık bir gülümsemeyle masanın üstündeki küçük nesneye uzandı. Bunun üzerine hepsini bir korku aldı. Rahipler birbiri ardı sıra, zemindeki kapaktan aşağı inmeye başlarken geri dönüp tehdit edici hareketler yapıyorlardı. En son piskopos gitti.

İlk gelen şahıs, bundan sonra, odanın iç tarafındaki bir dolaba giderek bir kangal halat çıkardı. Bir sandalyeye çıktı, halatın bir ucunu, açıkta bulunan, kara meşeden ana giriş üzerindeki kancaya bağladı ve diğer ucunu ilmik yapmaya başladı. Kendini asmak üzere olduğunu anladığımdan, vazgeçirmek ya da kurtarmak için ileri atıldım. Beni görünce yaptığı işi bıraktı; bakışlarında *utku kazanmış* gibi bir ifade vardı; bu, beni hem şaşırttı hem de rahatsız etti. Yavaşça sandalyeden indi ve ince dudaklı, karanlık suratında vahşi bir sırıtişla küçük adımlarla kayar gibi bana yaklaşmaya başladı.

Kendimi ölümcül bir tehlike içinde hissettim ve savunma silahı olarak garip ışın-fenerimi çıkardım. Neden işe yarayabi-

leceğini düşündüm, bilmiyorum. Fenerin ışığını adamın yüzüne tuttum ve solgun yüzünde önce mor, sonra da pembemsi ışıkların parladığını gördüm. Yüzündeki vahşi sevincin yerine –sevinci tam olarak silmeyen– derin bir korkunun gölgesi düştü; sonra kollarıyla deliler gibi havayı döverek sendeleye sendeleye gerilemeye başladı. Zemindeki açık duran merdiven boşluğuna yaklaştığını gördüm ve uyarmak için bağırmaya çalıştım, ama beni duymadı. Bir an sonra açıklığın kıyısında sendeledi, hemen ardından gözden kayboldu.

Merdiven boşluğuna doğru yürümek için kendimi zorlamam gerekti, ama oraya vardığımda zeminde yatan bir ceset göremedim. Bunun yerine, ellerinde fenerlerle yukarı gelen insanlar vardı, yüksek sesle konuşuyorlardı. Sessizliğin büyü-sü bozulduğundan, yeniden sesler duymaya ve normal üç boyutlu görüntüler görmeye başlamıştım. Belli ki, bir şeyler insanları buraya çekmişti. Benim duymadığım bir gürültü mü olmuştu?

O sırada, en başta yürüyenlerin gerisindeki iki kişi (iki basit köylü) beni gördü – ve adeta inme geçirdiler. Birisi, çın çın öten bir sesle haykırdı:

“Ahrrh!... Yine mi geri döndü?”

Bunun üzerine, dönüp deliler gibi kaçtılar. Biri dışında herkes kaçmıştı. Kalabalık çekildikten sonra, beni buraya getirmiş olan ciddi görünüşlü, sakallı adamı gördüm – elinde bir fenerle tek başına dikeliyordu. Kesik kesik soluyarak, gözlerini dikmiş bana bakıyordu büyülenmiş gibi; ama korkmuşa benzemiyordu. Sonra merdivenleri tırmanarak yanıma, tavanarasına geldi. Şöyle konuştu:

“Demek o şeye *dokundunuz*. Ne yazık ki, ne olup bittiğini biliyorum. Bir kere daha olmuştu, ama adam korkup kendini vurduydı. *Onu* geri getirtmemeliydiniz. *Onun* ne istediğini biliyorsunuz. Ama onun ele geçirdiği diğer adam gibi korkmamalısınız. Başınıza çok tuhaf ve çok korkunç bir şey geldi, ama ruhunuzu ve kişiliğinizi zedeleyecek kadar değil. Soğukkanlılığınızı koruyabilir ve yaşantınızda bazı köklü değişiklikler yapmak gereğini kabul ederseniz, bu dünyanın tadını çıkarabilir ve derin bilginizin semeresini toplayabilirsiniz. Ama burada

yaşayamazsınız – Londra’ya dönmek isteyeceğinizi de sanmıyorum. Size, Amerika’ya gitmenizi tavsiye ederim.

O şeyle başka bir denemeye girişmeyin. Artık hiçbir şey eskisi gibi olamaz. Bir şey yapmaya –ya da çağırmaya– kalkışmak, her şeyi daha da kötüleştirir. Durumunuz o kadar kötü değil, daha kötüsü olabilirdi. Ama derhal buradan uzaklaşmalı ve bir daha da geri dönmemelisiniz. Daha ileri gitmediği için Tanrı’ya şükredin

Elimden geldiği kadar, sizi hazırlamaya çalışacağım. Dış görünüşüzde bir değişiklik oldu. O, her zaman buna sebep olur. Ama yeni bir ülkede bu duruma alışabilirsiniz. Orada, odanın öte tarafında bir ayna var; sizi aynaya götüreceğim. Göreceğiniz şey iğrenç bir şey olmasa da, şok geçireceksiniz.”

Şimdi ölümcül bir korkunun pençesinde yaprak gibi titriyordum ve sakallı adam beni odanın öte tarafındaki aynaya doğru götürürken bir eliyle tutmak zorunda kaldı; serbest kalan elinde zayıf bir ışık veren bir lamba (kendi getirdiği, daha zayıf ışık veren değil, önceden masanın üzerinde bulunan lamba) tutuyordu. Aynada gördüğüm şeyse şuydu:

Çerçevesiz gözlükleri, anormal genişlikteki solgun alnının altında parlayan, Anglikan Kilisesinin rahip giysisi içerisinde, zayıf, esmer tenli, orta boylu, otuzunun üzerinde bir adam.

İlk olarak gelen ve kitaplarını yakan sessiz adamdı bu.

Bundan sonra, ömrüm boyunca, dış görünüşte, bu adam olacaktım!

İLK DÖNEM ÖYKÜLERİ

H.P. Lovecraft, altı yaşındayken yazmış olduğu bazı önemsiz, çocukça şeyler dışında, ilk öyküler dediği –onlu, yirmili yaşlarda yazmış olduğu– öykülerden çok azını korumuş, çoğunu yok etmiştir. Bu öyküler, Lovecraft'ın henüz çok az sayıda kurmaca yazdığı bir dönemde kaleme aldığı iyi kurgulanmamış, kusurlu, kelimenin tam anlamıyla ilk dönem öyküleridir.

Juan Romero'nun Dönüşümü dışındaki öyküleri yazdığında Lovecraft henüz on beşine basmamıştır. *Juan Romero'nun Dönüşümü* öyküsü, Lovecraft on beş yirmi yaşları arasındayken yazılmıştır. Bu öykü, Lovecraft'ın kurmacaya duyduğu ilginin birkaç yıl uykuya yatmasından sonra, yeniden uyanmasının ardından ve asıl edebi ürünlerini vermeye başlamasından birkaç yıl önce yazılmıştır.

Bu ilk öyküler, özellikle de *Mağaradaki Canavar* ve *Simyacı* fazlasıyla umut verici olduğuna göre, Lovecraft kurmacası o zamanlar hak ettiği ilgi ve desteği görmüş olsaydı, umulan başarı daha erken mi gelirdi, üzerinde durulması gereken bir husustur. Onlu yaşlarının sonunda cesareti kırıldığında, neredeyse *Weird Tales* dergisi yayınlanmaya başlayıncaya kadar kurmaca yazmayı bıraktığı için, Lovecraft yaratıcı yaşamından bir on yıl kaybetmiş oldu.

MAĞARADAKİ CANAVAR

Karmakarışık zihnimin istemeden de olsa yavaş yavaş ulaştığı gerçeğin su götürür yanı yoktu: Mamut Mağarası'nın labirenti andıran sayısız girintisi çıkıntısı içinde kelimenin tam anlamıyla kaybolmuştum. Ne yana dönersem döneyim, çıkış yolunu bulmama yardımcı olabilecek hiçbir şey ilişmiyordu

gözüme. Bir daha kutsal ışığı göremeyeceğimden, güzelim dış dünyanın o şirin dağlarını tepelerini seyredemeyeceğimden artık en ufak bir kuşku yoktu. Umudum kalmamıştı. Felsefe eğitimi görmüş biri olarak, durumu sükûnetle karşılamış olmaktan küçümsememeyecek bir hoşnutluk duyuyordum, çünkü benzer durumlarda kurbanların kapıldığı çılgınlıklar hakkında birçok şey okumuş olmama karşın, pusulayı kaybetmiş olduğumu kesin olarak anladığımda, en ufak bir taşkınlığa kapılmamıştım.

Sıradan bir aramanın sınırlarının çok ötesine geçmiş olabileceğim düşüncesi bile, bir an için olsun, sükûnetimi yitirme yol açmadı. Eğer öleceksem, diye düşündüm, mezar olarak bu korkunç ama görkemli mağara da, herhangi bir kilise avlusu kadar kabulümdü; bu düşünce, beni umutsuzluğadışürmekten çok, rahatlatı.

Açlıktan ölmek alınyazımdı; bundan emindim. Bazı insanların benzer bir durumda delirdiğini biliyordum, ama benim sonum böyle gelmeyecekti. Sırf kendi hatam yüzünden bu duruma düşmüştüm; çünkü rehberden habersiz gruptan ayrılmış; bir saatten fazla mağaranın girilmesi yasak geçitlerinde dolaşmış ve arkadaşlarımdan ayrıldıktan sonra izlediğim dolambaçlı yolları çıkaramadığımı görmüştüm.

Meşalem sönmeye yüz tutmuştu, çok geçmeden yerin derinliklerinin neredeyse elle tutulabilir mutlak karanlığı beni sarmalayacaktı. Gittikçe zayıflayan, titrek ışığın altında dururken, yaklaşan sonumun ayrıntılarını düşündüm. Yeraltı dünyasının değişmeyen tek düze sıcaklığı, saf havası ve huzur dolu dinginliği ile sağlığa elverişli atmosferinde sağlıklarına kavuşmak umuduyla bu dev mağaraya yerleşen, ama iyileşmek yerine tuhaf ve korkunç bir ölümle yaşama veda eden veremliler kolonisiyle ilgili olarak anlatılanları anımsadım. Grupla birlikte yanlarından geçerken, derme çatma kulübelerinin hüznü verici kalıntılarını görmüş; bu çok büyük ve sessiz mağarada uzun süre yaşamanın benim gibi sağlıklı ve güçlü kuvvetli birisi üzerinde ne gibi anormal etkileri olacağını merak etmiştim. Açlıktan kısa sürede hayata veda etmezsem, bu konuya açıklık kazandırmak için bir fırsat doğmuş olduğunu düşündüm acı acı.

Meşalemin titreyen son ışıkları karanlığa gömülürken, başvurmadık hiçbir çare, denenmedik hiçbir yol bırakmamaya karar verdim ve çıkardığım gürültüyle rehberin dikkatini çekebilmek gibi boş bir umutla, ciğerlerimin bütün gücüyle haykarmaya koyuldum. Ama daha o anda bile, çıgliklarımın hiçbir işe yaramayacağına, beni saran karanlık labirentin sayısız duvarlarında yankılanıp kuvvetlenen sesimi kendi kulaklarımdan başka bir kulağın duymayacağına yürekten inanıyordum.

Ama birdenbire, mağaranın kayalık zemininde yaklaşan yumuşak ayak sesleri duyduğum sanısına kapıldım ve irkilerek kulak kesildim.

Bu kadar çabuk mu kurtulacaktım? Öyleyse, bütün bu korkunç endişeleri boşuna mı çekmiştim? Habersizce gruptan ayrılışımı fark eden rehber, izimi sürerek bu kireçtaşı labirentinde beni bulmaya mı çalışıyordu? Aklımdan bu neşeli sorular geçerken, bulunuşumu çabuklaştırmak için yeniden bağır-maya hazırlanıyordum ki, sevincim bir anda dehşete dönüştü, çünkü mağaranın mutlak sessizliğinde daha da keskinleşen hassas kulaklarım, bu ayak seslerinin *hiçbir ölümlü insanın ayak seslerine benzemediği* gibi beklenmedik ve korkunç bir gerçeği korkudan uyuşmuş aklıma düşürdü. Yeraltının bu olağanüstü dinginliğinde, rehberin postallı ayakları sert ve kararlı sesler çıkarırdı. Bunlarsa, kedi cinsi bir hayvamnki gibi yumuşak ve sakınımlıydı. Dahası, dikkatle dinlediğimde, *iki yerine dört* ayağın sesini duyuyormuşum gibi geldi bana.

Çıgliklarımın vahşi bir hayvanı, belki de yolu kazara mağara-ya düşmüş bir dağ aslanını uyandırıp buraya çektiğini düşünüyordum artık. Herşeye gücü yeten yüce Tanrı benim için açlıktan daha merhametli, daha çabuk bir ölüm seçmişti; buna rağmen, hiç yitirmedığım kendimi savunma içgüdüm göğüs kafesimde kıpırdandı ve yaklaşan tehlikeden kaçmanın beni daha acılı ve daha uzun sürecek bir ölümden kurtaracak olmasına karşın, postu elimden geldiğince pahalıya satmaya karar verdim. Garip görünse de, yaklaşmakta olan konuğa düşmanca niyetler dışında bir niyet yakıştıramıyordum. Bu nedenle, meçhul yaratık kendisine yol gösterecek bir sesin olmaması durumunda, tıpkı benim gibi yolunu şaşırır da yanımdan geçer

gider umuduyla sessiz durdum. Ama bu umut, gerçekleşeyeceğ benzemiyordu; çünkü dikkati dağıtacak tüm etkilerden uzak böyle bir mağarada, hayvan çok uzaktan bile rahatça kokumu alabildiğinden, ayak sesleri yaklaşımaya devam ediyordu.

Karanlıkta yapılacak esrarengiz ve görünmez saldırıya karşı kendimi savunmak için hazırlıklı olmam gerektiğini düşünerek el yordamıyla mağaranın tabanına saçılmış taşlardan en büyüklerini aradım ve derhal kullanmak üzere iki elime de kocaman bir taş alarak kaçınılmaz sonu tevekkülle beklemeye başladım. Bu arada, pençelerin çıkardığı irkiltici pıtırı durmadan yaklaşımaya devam ediyordu. Yaratığın hareket tarzının fazlasıyla garip olduğu kesindi. Yürüyüşü, çoğu zaman, ön ve arka ayakları arasında en ufak bir *uyum olmaksızın* yürüyen bir dört ayaklının yürüyüşünü andırıyor, sık sık da, bana öyle geliyordu ki, kısa sürelerle de olsa, ilerlemek için sadece iki ayağını kullanıyordu. Ne tür bir hayvanla karşı karşıya olduğumu merak ediyordum; bunun, korkunç mağaranın girişlerinden birini araştırma merakının bedelini mağaranın sonsuzluğunda ömür boyu hapsolmakla ödeyen talihsiz bir yaratık olması gerektiğini düşündüm. Yiyeceğini herhalde, mağaranın gözsüz balıkları, yarasaları, sıçanları ve taşıdığı zamanlarda bilinmez yollardan mağaranın sularına karışan Green River'in balıkları oluşturunuyordu. Uzun süre mağarada yaşadktan sonra ölen veremlilerin korkunç görünüşleriyle ilgili yörede anlatılan söylentileri anımsayarak, mağarada yaşamının hayvanın fiziksel görünüşünde meydana getirmiş olabileceği değişikliklere dair gülünç tahminlerde bulunarak korku dolu bekleyişimi sürdürdüm. Sonra irkilerek birden anımsadım ki, düşmanımı yere sermeyi başarsam bile, meşalem çoktan söndüğü ve üzerimde kibrit bulunmadığı için, onun neye benzediğini *asla göremeyecektim*. Beynim çatlayacak gibiydi. Altüst olmuş hayal gücümle, etrafımı saran iğrenç karanlıkta çok çirkin ve korkunç hayaller tasarlıyordum ve bunlar sanki gerçekten üzerime *çullanıyordu*. Korkunç ayak sesleri her geçen saniye yaklaşıyordu. Tiz bir çığlık atmanın yerinde olacağını düşündüm, ama böyle bir şeye kalkışamayacak kadar kararsızdım, sesim çıkmayacaktı. Olduğum yerde taş kesilmiştim. Kritik an gelip çatığında, elim-

deki silahı yaklaşmakta olan şeye fırlatabileceğimden kuşku duyuyordum. Adımların sũrekli *pat patları* iyice yakınımdaydı. İşte, *daha da* yakınılaştı. Hayvanın hırıltılı soluğunu duyabiliyordum; dehşete dũřmũř bir halde, hayvanın şok uzaklardan gelmiş olabileceğini ve bu yũzden de şokyorgun olması gerektiğini anladım. Birden bũyũ bozuldu. Her zaman gũvenebileceđim işitme duyumun yol gũstericiliđinde havaya kalkan sağ elim, kenarları keskin kireştaşını olanca gũcũyle karanlık-ta hırıltının ve ayak seslerinin geldiği yũne doğru fırlattı. Hedefe tam isabet ettirmiş olmalıyım ki, yaratığın bulunduğu yerden havaya sıçrayıp biraz øteye dũřtũđũnũ işittim.

Yeniden nişan alıp, elimdeki ikinci taşı da fırlattım. Bu seferki daha etkili olmuş olmalıydı; řũnkũ yaratığın bir çuval gibi yere yığılıp hareketsiz kaldığını sevinęle duydum. Kurtulmuş olmanın verdiği rahatlıkla dizlerimin bağı řõzũlerek arkamdaki duvara yaslandım. Hırıltılı solumasından ve inlemesinden, yaratığı yaralamaktan øteye gidememiş olduğumunu anladım. O zaman, *yaratığı* incelemek için duyduğum bũtũn istek yok oldu. Sonunda temelsiz, boş bir korkuya kapıldım ve ne yaratığa yaklaştım ne de işini bitirmek için ona taş attım. Bunun yerine, içerisinde bulunduğum perişan durumda kestirebildiğim kadarıyla geldiğim yũne doğru, panik içinde var gũcũmle koşmaya başladım. Ansızın bir ses, daha doğrusu, dũzenli sesler duydum. Birkaē saniye içinde sesler, bir dizi keskin metalik şınlamaya dũnũřtũ. Bu defa hiē kuşkum kalmamıştı. *Bu gelen, rehberdi.* Yaklaşan meşalenin mağaranın kemerli tavanındaki yansımaları olduğunu bildiğim zayıf, titrek ışıkları gũrdũđũmde sevinęle bağırdım, haykırdım, şığlıklar attım. İşığı karşılamak için koştum ve ne olduğunu tam anlayamadan kendimi yerde, rehberin postallarına sarılmış durumda buldum; en anlaşılmaz, en aptalca şekilde saēmalıyor, o şok øvũndũđũm ağzı sıklılığına rağmen, korkunē hikũyemi bir laf kalabalığı iğerinde anlatıyor, aynı zamanda da minnetimi ifade eden sũzlere boğuyordum dinleyicimi. Sonunda, biraz kendimi toparladım. Grup mağaranın girişine vardığında, yokluğumu fark eden rehber, benimle son defa konuştuğu yerin øtesindeki yan geēitleri didik didik etmiş ve yaklaşık dũrt saatlik bir araştırmadan sonra yerimi bulmuştu.

Rehber bütün bunları bana anlatırken, meşalesinden ve varlığından aldığım cesaretle, biraz ileride karanlıkta yaralayıp bıraktığım tuhaf canavarı düşünmeye başladım ve gidip kurbanımın nasıl bir hayvan olduğuna bakmayı önerdim. Böylece, bu defa, yanımda bir arkadaşımın olmasının verdiği cesaretle, korkunç deneyimi yaşadığım yere doğru gerisingeri yürümeye başladım. Çok geçmeden, yerde yatan, zeminin kireçtaşından daha beyaz nesneyi uzaktan seçtik. Dikkatle yaklaşırken, şaşkınlıkla ikimiz de aynı anda haykırdık; çünkü, bu canavar, hayatımız boyunca gördüğümüz doğaüstü canavarları tuhflıkta fersah fersah geride bırakıyordu. Belki de, gezici bir hayvanat bahçesinden kaçmış olan iri yarı bir antropoite benziyordu. Kuşkusuz mağaranın zifiri karanlığında uzun süre yaşamış olmanın ağartıcı etkisiyle kılları bembeyazdı, ama aynı zamanda da şaşılacak kadar inceydi ve başı dışında gövdesinin başka yerlerinde bulunmayan kılları öylesine uzundu ki omuzlarına dökülüyordu. Yüzüstü yatan yaratığın başı bizden öteye dönüktü. Kol ve bacakların eğimi çok garipti, ama daha önce dikkatimi çeken ilerleme tarzını açıklıyordu; bazen dört, bazen de iki ayaküzerinde ilerliyor olmalıydı. El ve ayak parmaklarının uçlarından çıkan bir yarasanınki gibi uzun pençeler vardı. El ve ayakları kavramaya elverişli türden değildi. Bunu, anatomisinin çok belirgin bir özelliği olan ve vücudunun daha önce sözünü ettiğim doğadışı beyazlığından anlaşılan, mağarada uzun süre yaşamış olmasına verdim. Kuyruk namına bir şey görünmüyordu.

Soluk alıp vermesi iyice yavaşlamıştı; rehber, tez elden işini görmek amacıyla silahını çekmişti ki, yaratığın çıkardığı beklenmedik bir ses silahını bırakmasına sebep oldu. Bu ses, tarif edilebilecek gibi değildi. Bilinen bir maymun türünün normal sesine benzemiyordu; bu sıradışı sesin, canavarın mağaraya ilk girişinden bu yana görmemiş olduğu ışığın yaklaşmasına verdiği tepkiyle bozulan, uzun süreli ve mutlak sessizliğinin bir sonucu olup olmadığını merak ettim. Derinden gelen bir konuşma sesi olarak tanımlayabileceğim bu ses giderek zayıflıyordu.

Ani bir ürperti yaratığın vücudunu yalayıp geçti. Pençeleri titremeye başladı, kol ve bacakları kasıldı. Beyaz vücudu

birden silkinerek yüzü bizden yana bakacak şekilde döndü. Böylece ortaya çıkan gözlerinden öyle büyük bir dehşete düştüm ki, bir an için başka hiçbir şeyi görmedi gözüm. Simsiyahtı bu gözler; kar beyazı saçları ve bembeyaz teniyle tam bir karışıklık oluşturan kapkara gözler. Mağaralarda yaşayan bütün canlıların gözleri gibi, bu gözler de çukura kaçmıştı ve iristen yoksundu. Daha yakından baktığımda, bu gözlerin sıradan bir maymunun yüzünden daha sivri çeneli ve çok daha az kıllı bir yüzde bulunduklarını gördüm. Burnu hayli belirgindi. Gözlerimizin önündeki bu acayip görüntüye şaşkın bakışlarla bakarken, kalın dudakları aralandı ve ağzından bazı *sesler* çıktı; bundan sonra, bu şey son nefesini verdi.

Rehber ceketimin koluna yapıştı ve öyle şiddetle titremeye başladı ki, meşalenin ışığı mağaranın duvarları üzerinde kararsızca salınan acayip gölgeler düşürdü.

Ben hiç kıpırdamadım, dehşet dolu gözlerim zemine çakılmış taş gibi kaldım.

Taş zeminde boylu boyunca yatan gövdenin ağzından çıkan *sözler* korkunç gerçeği dile getirdiği için korkumuz yok olmuş, yerini merak, şaşkınlık, acımave saygı almıştı. Öldürdüğüm yaratık, uçsuz bucaksız mağaranın tuhaf canavarı bir İNSANDI, ya da bir zamanlar insandı!!!

21 Nisan 1905

SİMYACI

Yamaçlarının eteklerini yanırı yumru ağaçlardan çok eski bir ormanın kapladığı yüksek bir dağın yemyeşil zirvesinde atalarımın eski şatosu yükselir. Onurlu soyu, yosun bağlamış kale duvarlarından da eski bir aileye ev ve kale olarak hizmet etmiş olan bu şatonun azametli mazgallı siperleri, etrafını saran aşağıdaki engebeli, vahşi araziye yüzyıllardır öfkeyle süzmektedir. Kuşaklar boyu fırtınaların kararttığı, zamanın yavaş ama güçlü etkisiyle yıpranmış bu eski kuleler, derebeyliğinin egemen olduğu yüzyıllarda Fransa'nın en korkulan ve en güçlü kalelerinden biri olmuştur. Kızgın yağ ve kaynar su dökülmek için

açılan mazgallarından, ardına savaş gereçlerinin yığıldığı siperlerinden Baronlara, Kontlara, hatta Krallara karşı konulmuş, buna karşılık şatonun geniş salonlarında hiçbir zaman bir istilacının ayak sesleri yankılanmamıştır.

Fakat o şanlı yıllardan bu yana her şey değişti. Sefaletlerini biraz olsun azaltabilecek bir ticaret hayatına atılmalarını engelleyen gururlu adları ve bir kuru ekmeğe muhtaç yoksullukları yüzünden sonraki kuşaklar, mülklerinin eski görkemini koruyamadılar; yıkılan taşlar, bahçeleri bürüyen otlar, kuru ve tozlu kale hendeği, zemini bozuk avlular, yıkık kuleler, bel vermiş tahta döşemeler, kurt yeniği kaplamalar ve rengi atmış goblenler, bütün bunlar çöken bir ihtişamın hüznünlü öyküsünü anlatır. Yüzyıllar geçtikçe, dört büyük kuleden önce biri, sonra ikincisi yıkılmış; en sonunda da, mülkün bir zamanları güçlü sahiplerinin düşkün torunlarına ev sahipliği yapan bir tek kule kalmıştı.

Ayakta kalan sonuncu kulenin geniş ve kasvetli odalarından birinde, lanetli C. Kontlarının sonuncusu olan ben Antoine, doksan uzun yıl önce dünyaya geldim. Dertli hayatımın ilk yıllarını bu duvarların arasında, yamacın karanlık ve gölgeli ormanlarında, vahşi dere yataklarında ve mağaralarında geçirdim. Annemi babamı hiç tanımadım. Babam, ben doğmadan bir ay önce, şatonun terkedilmiş siperlerinden her nasılsa oynamış bir taşın düşmesi sonucunda otuz iki yaşında ölmüştü. Annem de beni doğururken öldüğünden, bakım ve eğitimim, adının Pierre olduğunu anımsadığım, oldukça zeki ve güvenilir bir insan olan biricik yaşlı hizmetkârımıza kalmıştı. Ailemin tek çocuğu olduğum için hiç arkadaşım yoktu; yaşlı bakıcımın tepeyi çevreleyen ovalardaki evlerde oturan köylü çocuklarından beni uzak tutmada gösterdiği tuhaf özen yüzünden iyice arkadaşsız kaldım. O zamanlar Pierre bana, doğuştan gelen soyluluğumun böylesi aşağı tabakadan insanlarla arkadaşlık etmememi gerektirdiği için bu sınırlamanın gerekli olduğunu söylemişti. Şimdi asıl sebebin, basit köylülerin, kulübelerindeki ocaklarda yanan ateşlerin ışığında, geceleri fısıltıyla bire bin katarak anlattığı, soyumuz üzerine bir lanetle ilgili hikâyelerden kulaklarımı uzak tutmak olduğunu biliyorum.

Böylece çocukluğumu, şatonun karanlık, ürpertici kütüphanesini dolduran cilt cilt eski kitabı hatmederek, tepenin yamaçlarını süsleyen perili koruluğun ebedi tozları arasında hiçbir amacı ve hedefi olmaksızın dolaşarak herkesten uzak, tek başıma geçirdim. Daha henüz çocukken melankolik bir ruh yapısına bürünmemde bu ortamın da etkisi olmuştur. En fazla da, karanlık ve gizemli araştırmalar ve uğraşlar ilgimi çekiyordu.

Kendi soyumla ilgili son derece az şey öğrenmeme izin verilmişti, ama edinebildiğim bu azıcık bilgi de beni epeyce bunaltıyordu. Duyduğum tedirginliği sebebi, başlangıçta, muhtemelen sadece yaşlı terbiyecimin soylu ailemin geçmişini benimle tartışma konusunda gösterdiği açık isteksizlikti; bununla birlikte çocukluktan çıktıkça, bakıcımın yaklaşan bunaklığının etkisiyle, önceleri esrarengiz bulduğum fakat şimdi tuhaf bir şekilde korkutucu bir hal alan belli bir durumla ilgili birbirinden kopuk konuşma parçalarını bir araya getirmeye başlamıştım. Durumdan kastım, soyumdaki bütün kontların aynı genç yaşta ölmeleriydi. Şimdiye kadar bunu kısa ömürlü insanlardan oluşan bir ailenin doğal özelliği olarak düşünürken, daha sonraları bu erken ölümler hakkında uzun uzun düşündüm ve bunları, unvanımı taşıyan insanların otuz iki yıldan fazla yaşamalarını yüzyıllardır engelleyen bir lanetten sık sık söz eden yaşlı adamın abuksabuk konuşmalarıyla ilişkilendirmeye başladım. Yirmi birinci yaş günümde, yaşlı Pierre bana, kuşaklar boyu babadanoğula aktarılmış ve heryeni sahibi tarafından aktarılmaya devam edilmiş olduğunu söylediği bir aile belgesi verdi. İçeriği son derece irkilticiydi ve dikkatle okuyunca kaygılarımın ne kadar yerinde olduğunu anladım. O zamanlar doğaüstüne köklü ve derin bir inancım vardı, yoksa okuduğum bu inanılmaz hikâyeyi küçümseyerek reddederdim.

Belge beni on üçüncü yüzyıla, içinde yaşadığım eski şatonun korkulan ve zaptedilmez bir kale olduğu günlere geri götürdü. Bir zamanlar topraklarımızda yaşayan köylülüğün biraz üstünde bir statüye sahip olmakla birlikte, küçümseneyecek başarılar elde etmiş, adının Michel olmasına karşın, kötü ünü nedeniyle Mauvais (Kötü) soy adıyla çağrılan yaşlı bir adamdan söz ediliyordu. Kendisi gibi bir adamdan beklen-

meyecek çalışmalar yaparak Felsefe Taşı ve Sonsuz Hayat İk-siri gibi şeyleri aramış ve Kara Büyü ile Simyanın korkutucu sırları konusunda bilge biri olarak hatırı sayılır bir şöhrete kavuşmuştu. Michel Mauvais'nin kendisi gibi gizemli sanat-larda yetenekli olan ve bu yüzden de Le Sorcier (Büyücü) olarak tanınan bir oğlu vardı. Yörenin bütün namuslu insanla-rının uzak durduğu bu ikilinin en iğrenç uygulamalarla uğraş-tığından şüphelenilirdi. İhtiyar Mauvais'nin, karısını diri diri yakarak şeytana kurban ettiği söylenir ve çok sayıda küçükköylü çocuğunun kaybolmasından bu ikisi sorumlu tutulurdu. Buna rağmen, babayla oğulun karanlık dünyalarından günahlarını biraz olsun hafifletecek bir insanlık ışığı geçiyordu; kötü ihti-yar evladını delicesine seviyor, genç adam da babasına karşı, bir oğulun babaya duyabileceğinden daha fazla sevgi besliyordu.

Bir gece, tepedeki şato, Kont Henri'nin oğlu Godfrey'in kaybolması nedeniyle çılgınca bir karışıklığa sahne oldu. Çılgı-na dönen babanın başını çektiği bir grup, büyücülerin kulübe-sini bastı ve orada hararetle kaynayan büyük bir kazanın başın-da uğraşan ihtiyar Michel Mauvais ile karşılaştı. Öfke ve ümit-sizliğin sebep olduğu kontrol edilemez çılgınlıkla, Kont, be-lirli bir nedeni olmadan ihtiyar büyücünün boğazına sarıldı; ellerini çektiğinde kurbanı artık yaşamıyordu. Bu arada hizmet-kârlar büyük binanın ücra ve kullanılmayan bir odasında God-frey'i bulduklarını sevinçle ilan ediyorlardı; zavallı Michel'in boşu boşuna ölmesini engellemekte geç kalmışlardı. Kont ve beraberindekiler simyacının hakir kulübesinden ayrılırlarken Charles Le Sorcier ağaçlar arasından ortaya çıktı. Hizmetkârla-rın heyecanlı gevezeliklerinden olup biteni anladı; babasının yazgısından pek etkilenmemiş gibi görünüyordu ilk başta. Sonra yavaşça Kont'a doğru ilerledi ve duygusuz ama korkunç vurgularla o andan itibaren C. soyunun peşini hiç bırakmaya-cak olan laneti haykırdı:

"Kim gelirse gelsin katil neslinden,

Hiçbir zaman uzun ömürlü olmasın senden!"

bunları söyledikten sonra ansızın geriye, karanlık koruya atıl-dı ve gecenin simsiyah örtüsünün ardında kaybolmadan önce tünığının cebinden çıkardığı küçük şişedeki renksiz sıvıyı ba-

basının katilinin yüzüne fırlattı. Kont gık diyemeden öldü ve ertesi gün gömüldü; doğumunun üzerinden ancak otuz iki yıl geçmişti. Köylülerden oluşan topluluklar yakın koruyu ve civarındaki otlakları köşe bucak arayıp taradılarsa da katilin izine rastlanmadı.

Aradan geçen uzun zaman ve laneti anımsatacak bir olayın olmaması, müteveffa Kont'un ailesinin zihinlerinden lanetin anısını sildi; bu yüzden, bütün trajedinin masum sebebi, unvanın yeni sahibi Godfrey otuz iki yaşındayken av sırasında ser-seri bir okun isabet etmesi sonucu öldüğünde kimsenin aklına buna üzülmekten başka bir şey gelmedi. Fakat yıllar sonra, kendisinden sonra gelen Robert adındaki genç kont, yakınlarıdaki tarlada görünür sebep olmaksızın ölü bulunduğunda, bu erken ölüme şaşırان köylüler, onun otuz iki yaşına yeni basmış olduğunu fısıldadılar. Robert'in oğlu Louis aynı meşum yaşta, kale hendeğinde boğulmuş bulundu ve yüzyıllar boyunca aynı uğursuz tarih devam etti; Henri'ler, Robert'ler, Antoine'lar ve Armande'lar talihsiz atalarının katledildiği yaşın biraz altında mutlu ve erdemli hayata veda ettiler.

Bütün bu okuduklarımdan en fazla on bir yıl ömrüm kaldığını kesin olarak anladım. Daha önceleri fazla bir değer taşımayan hayatım, kara büyüünün yasak dünyasının gizemlerine daldıkça, her geçen gün benim için daha aziz oldu. Herkes-ten uzak bir hayat sürdüğümünden, modern bilimin üzerimde fazla etkisi olmamıştı; ortaçağlardaki gibi, ihtiyar Michel ile genç Charles'ın kendilerini demonoloji ve simya bilimlerine verdikleri gibi çalıştım. Ama, ne kadar okursam okuyayım so-yum üzerindeki esrarengiz laneti açıklayamıyordum. Makul olduğum çok ender anlarda atalarımın erken ölümlerini sinsi Charles Le Sorcier ve mirasçıları ile ilişkilendirmek gibi doğal nedenler aramaya kadar gidebiliyordum; fakat titiz bir araştırma sonucunda, büyücünün hiçbir varisi olmadığını anladığımda tekrar esrarengiz çalışmalarım geri dönüyor, soyumun üzerine çullanan bu korkunç felaketi kaldıracak bir büyü bulmaya çalışıyordum. Bir konuda kesinlikle kararlıydım. Soyumda benden başka kimse olmadığına göre bu lanete kendimle son verebilmek için asla evlenmeyecektim.

Otuz yaşına yaklaştığım günlerde ihtiyar Pierre öte dünyaya göçtü. Onu, sağlığında gezinmeyi çok sevdiği avlunun taşları altına tek başıma gömdüm. Böylece bu büyük kalede geriye kalan tek insan olarak kendimle ilgili uzun uzun düşündüm ve bu mutlak yalnızlığında, yaklaşan korkunç sona boşu boşuna karşı çıkmaktan vazgeçerek, atalarımın çoğunun yazgısına neredeyse razı oldum. Artık zamanımın çoğu, gençliğimde korkunun beni uzak tuttuğu ve Pierre'in dört yüz yıldan fazladır ayak basılmadığını söylediği eski şatonun yıkılmış ve terk edilmiş salonlarını ve kulelerini gezmekle geçiyordu. Karşılaştığım nesnelerin çoğu esrarengiz ve ürkütücüydü. Uzun yıllar boyunca rutubete maruz kalmanın sebep olduğu çürümeyle ufalanan, yılların tozuyla kaplı mobilyalar gördüm. Daha önce görmediğim kadar çok örümcek, her tarafa ağlarını kurmuştu. Büyük yarasarlar kasvetli ve ıssız yerlerde kemikli, acayip kanatlarını çırpıyordu.

Kütüphanedeki heybetli saatin sarkacının her hareketi, yazgım hakkında çok şey anlattığı için günler, hatta saatlere varıncaya kadar hayatımın titiz bir kaydını tuttum. Sonunda uzun süredir endişesiyle beklediğim an yaklaştı. Atalarımın çoğu, Kont Henri'nin hayatının son bulduğu anki yaşına ulaşmadan kısa bir süre önce yazgılarına yakalandıkları için, nereden geleceği belli olmayan ölümün her an çıkagelmesini bekliyordum. Lanetin beni hangi esrarengiz biçimde yakalayacağını bilmiyordum ama, en azından beni korkak veya yazgısına boyun eğmiş bir kurban olarak yakalamamasına kararlıyım. Bu kararın verdiği güçle eski şatoyu ve içindekileri keşfetmeye giriştim.

Dünyadaki varoluşumun en ileri noktasını işaret eden, ötesinde bir daha soluk alıp verebileceğime ilişkin en ufak bir umut beslemediğim o ölümcül saate bir haftadan az kalmışken, kalenin ücra köşelerine yaptığım uzun keşif gezintilerinden birinde, hayatımın dönüm noktasıyla karşılaştım. Sabahın önemli bir kısmını, harap olmuş kulelerden birinin yanı yıkık merdivenlerinde dolaşmakla geçirmiştım. Öğledens sonra, toprak altında kalan katları araştırmaya koyuldum ve ortaçağa ait bir hapisane veya daha sonraları kazılmış cephane deposuna

benzeyen bir yere indim. Merdivenin son basamağının dibindeki güherçile bağlamış geçitte ilerlerken zemin gitgide daha rutubetli bir hal almaya başladı ve meşalemin titrek ışığında, yolumun kapısı penceresi olmayan, küflerle kaplı bir duvarla kesildiğini gördüm. Gerisingeri dönmek üzereydim ki, ayaklarımın altında duran halkalı kapak gözüme ilişti. Tereddütle asıldığım kapağı binbir güçlükle kaldırdım; elimdeki ışığın sönecekgibi titremesine sebep olan zehirli dumanların yükseldiği karanlık delik ortaya çıktı; meşalemin titrek ışığı bir merdivenin üst basamaklarını gözler önüne seriyordu.

Tiksindirici derinliklere indirdiğim meşalem, kararlı bir şekilde yanmaya başlar başlamaz inmeye koyuldum. Çok sayıda basamak, yerin çok derinlerinde olması gerektiğini düşündüğüm taş döşemeli dar dehlize kadar iniyordu. Hayli uzun olan bu dehliz, ortamın rutubeti nedeniyle her tarafından sular sızan, ne yaptıysam açmayı başaramadığım meşe ağacından büyük bir kapıyla son buluyordu. Bir süre sonra bu yöndeki çabalarıma son vererek basamaklara doğru uzaklaşmıştım ki, belki de insan aklının alabileceği en büyük şoklardan birini yaşadım. Arkamdaki büyük kapının, paslı menteşelerini gıcırdatarak yavaşça açıldığını duydum. O anda hissetiklerimle durumu kavrayabilmem mümkün değildi. Eski kale kadar ıssız olduğunu düşündüğüm bu yerde bir insanla veya ruhla karşılaşmak beni tarifsiz bir dehşete düşürdü. En sonunda, geri dönüp sesin kaynağına baktığımda, gördüğüm şey karşısında gözlerim yuvalarından fırlamış olmalıydı.

Orada, eski Gotik kapı aralığında bir insan duruyordu. Ortaçağların koyu renkli tüniklerinden giyinmiş, takkeli biriydi bu. Uzun saçları ve dalgalı sakalları inanılmayacak kadar siyah ve gürdü. Anormal geniş alnı, çökük ve kırış kırış avurtları, pençeyi andıran, boğumlu uzun elleri daha önce hiçbir insanda görmediğim ölçüde mermer beyazlığındaydılar. Bir iskelet kadar zayıf bedeni garip bir şekilde iki büklüm olmuş ve acayip elbisesinin kıvrımları arasında neredeyse kaybolmuştu. Fakat hepsinden tuhafı gözleriydi; derin anlamlar ifade eden, ama bir insana ait olamayacak kadar kötülük dolu bu gözler simsiyah iki derin mağara gibiydiler. Bu gözler şimdi

üzerime çevrilmişti; nefretle ruhumu delip geçiyor ve beni olduğum yere çiviliyordu.

Sonunda, kötü niyetini hissettiren boğuk, ürpertici bir sesle konuşmaya başladı. Dili, eski simyacıların ve demonologların çalışmaları üzerine yaptığım uzun araştırmalardan aşına olduğum, genellikle ortaçağın eğitilmiş insanların konuştuğu Latince'nin değişik bir biçimiydi. Hayalet, ailem üzerinde dolaşan lanetten söz etti; sonumun yakın olduğunu söyledi; uzun uzun ihtiyar Mauvais'ye karşı atalarımın işlediği suçu anlattı; Charles Le Sorcier'nin intikamından şeytanca bir hazla dem vurdu. Genç Charles'ın gecenin karanlığına nasıl kaçtığını; yıllar sonra kontun varisi Godfrey'i, babasının katledildiği yaşa geldiğinde okla vurup öldürmek üzere nasıl geri döndüğünü; nasıl gizlice şatoya girdiğini, şu anda bütün bunları anlatan kendisinin kapının önünde dikildiği, o zamanlar bile ıssız olan bu yeraltı odasına, kimsenin haberi olmadan nasıl yerleştiğini; Godfrey'in oğlu Robert'ı bir tarlada yakalayıp nasıl zehir içirerek otuz iki yaşında ölüme terk ettiğini ve böylelikle öcünü almaya devam ederek laneti nasıl sürdürdüğünü anlattı. Tam bu noktada, karşımdaki adamın konuyu değiştirerek baba oğul iki büyücünün derin simya çalışmalarından ve özellikle Charles Le Sorcier'nin sonsuz hayat ve gençlik iksiri üzerine araştırmalarından söz etmeye başlaması yüzünden gizemin en önemli kısmının çözümü, yani Charles Le Sorcier öldükten sonralanetin nasıl sürdüğünü tahmin etmek benim hayal gücüme kaldı.

Bunları anlatırken duyduğu heyecan, başlangıçta içimi korkuyla dolduran bakışlarındaki kötülüğü silmiş gibiydi. Fakat birden gözlerindeki o şeytani ışık yeniden yandı ve altı yüzyıl önce Charles Le Sorcier'nin atam olan kontu öldürmesine benzer biçimde hayatıma son vermek arzusuyla küçük cam bir şişeyi, insanın kanını donduran yılan ısılığına benzer bir sesle havaya kaldırdı. Kendimi koruma içgüdüleriyle, şimdiye kadar beni hareketsiz bırakan büyüden kurtuldum ve sönmek üzere olan meşalemi hayatımı tehdit eden yaratığa doğru fırlattım. Esrarengiz adamın tünüğü tutuşup olay yerini iğrenç bir ışıkla aydınlatırken, şişenin kimseye zarar veremeden, düşüp dehlizin taşları üzerinde kırıldığını duydum. Beni öldür-

meye çalışan adamın korku dolu çığlıkları ve ve aciz tehditleri, iyice zayıflamış sinirlerime fazla geldi; kendimden geçerek, ıslak ve yapış yapış zemine yüzüstü yığıldım.

Kendime geldiğimde her yer korkunç bir karanlığa gömülmüştü. Olup bitenleri anımsayınca, etrafa göz atmak fikrini kafamdan uzaklaştırmaya çalıştım ama, merakım her şeye baskın çıktı. Kendi kendime bu iblisin kim olduğunu ve kale duvarlarından içeriye nasıl girdiğini soruyordum. Neden Michel Mauvais'nin ölümünün intikamını almanın peşindeydi ve Charles Le Sorcier'den bu yana geçen uzun yüzyıllar boyunca lanet nasıl gerçekleşmişti? Yılların korkusunu üzerimden atmıştım, çünkü bu lanet yüzünden başımda dolaşan tehlikenin biraz önce öldürdüğüm adamdan kaynaklandığını ve artık özgür olduğumu biliyor; yüzyıllardır soyumun peşini bırakmayan, benim kendi gençliğimi bir karabasana çeviren bu bela hakkında daha çok şey öğrenmek için yanıp tutuşuyordum. Araştırmamı daha ileri götürmeye kararlı olduğumdan, elimi cebime sokup çakmaktaşıyla çeliği çıkardım ve yanımda taşıdığımı kullanılmamış meşaleyi yaktım.

Yeni ışık, her şeyden önce, esrarengiz yabancıнын kararmış ve şekli bozulmuş bedenini açığa çıkardı. Korkunç gözler artık kapalıydı. Görüntüden duyduğum tiksintiyle başımı çevirerek Gotik kapının arkasındaki odaya girdim. Burası daha çok bir simyacının laboratuvarını andırıyordu. Bir köşede, meşalenin ışığı altında ıslık ıslık parıldayan, parlak sarı renkli çok büyük bir metal yığını duruyordu. Altın olabilirdi, ama başıma gelenlerden tuhaf bir şekilde etkilendiğim için, durup incelemedim. Odanın diğer ucunda, yamaçtaki karanlık ormanın vahşi dere yataklarından birine açılan bir delik vardı. Adamın şatoya nasıl girmiş olduğunu anlamış olmama karşın, hayretler içinde dönüş yolunu tuttum. Yabancıdan geriye kalanların yanından, başımı öte yana dönerek geçmek niyetindeydim, fakat yaklaştığımda, tam olarak ölmemiş gibi, zayıf bir ses çıkardığını duyar gibi oldum. Ağzım şaşkınlıktan bir karışık açık, yerde yatan kömürleşmiş, büzüşmüş bedeni incelemek üzere döndüm.

Ve birden, kömürleşmiş yüzünden bile daha siyah korkunç gözler tarif edemeyeceğim bir ifadeyle kocaman açıldı. Çatla-

miş dudakları tam olarak anlayamadığım bir şeyler söylemeye çalıştı. Bir an Charles Le Sorcier adı kulağıma çalınır gibi oldu ve yine bu çarpık ağızdan “yıllar” ve “lanet” sözcüklerini duyduğumu sandım. Bu birbirinden kopuk laflardan nasıl bir anlam çıkaracağımı bilemiyordum. Çaresiz rakibimin gözlerinde, anlatmaya çalıştığı şeyleri anlamayışım yüzünden o kötülük dolu ışık bir kez daha parlamaya başladı; öyle ki onu seyredenken tir tir titredim.

Sefil yaratık, acınası başını son bir çabayla, ansızın ıslak taş zeminden kaldırdı. Sonra, ben korkudan felç olmuşken, o, son nefesinde, o günden beri gece gündüz aklımdan çıkmayan şu sözleri haykırdı: “Budala,” diye bağırdı, “Sırrımı anlamıyor musun? Tam altı yüzyıldır ailen üzerindeki korkunç laneti gerçekleştiren iradeyi tanıyacak kadar beynin yok mu? Sana sonsuz hayat iksirinden söz etmedim mi? Simyanın sırrının nasıl çözüldüğünü bilmiyor musun? Sana söyleyeyim, intikamımı sürdürmek için altı yüzyıl yaşayan benim! Ben! Ben! Çünkü ben, Charles Le Sorcier’yim”

ŞİİR SANATI VE TANRILAR⁴⁵

Birinci Dünya Savaşı’nın hemen ertesinde, kasvetli ve yağışlı bir nisan akşamı, Marcia, geniş bir yirminci yüzyıl salonundan çıkıp gökyüzünün derinliklerine ve sadece düşlerinde görmüş olduğu Arkadia’nın⁴⁶ doğusunda yer alan zeytinliklere doğru uçuşan düşünceler, istekler ve işitilmemiş özlemlerle yapayalnız buldu kendini. Odaya dalgın bir tavırla girdi, avizenin göz alan ışığını söndürdü ve çalışma masasının üzerine, antik bir mabedin etrafındaki yeşilliklerden süzülen ay ışığı gibi huzur verici yeşil bir ışık düşüren biricik lambanın yanındaki yumuşak divana uzandı.

Kısa kesimli siyah, basit elbisesiyle, çağdaş uygarlığın tipik bir ürünü gibi görünüyordu; ama o, bu gece, kendi ruhuyla etrafını

45) Anna Helen Crofts ile beraber yazılmıştır.

46) Arkadia: ‘Ağaç’ adlı öykünün dipnotuna bakınız. (ç.n.)

saran sıkıcı ruhlar arasındaki derin uçurumu hissediyordu. Bunun sebebi içinde yaşadığı ev, ilişkilerin her zaman gergin, sakinlerinin birbirlerine hemen hemen yabancı olduğu bu soğuk ev miydi? Sebep bu muydu, yoksa zaman ve mekânda daha büyük, daha açıklanamaz bir yanlışlık mıydı; çok erken mi yoksa çok geç mi ya da çağdaş gerçekliğin çirkinliklerine uyum sağlamak için ruhunun sık sık uğradığı yerlerden çok uzakta mı doğmuştu? Her an içine daha fazla gömüldüğü ruh halinden çıkmak için masadan bir dergi aldı ve kendisine iyi gelecek bir şiir aradı. Sıkıntılı olduğu anlarda, şiir hep rahatlatırdı onu; ama, şiirdeki birçok şeyin beklenen etkiyi azalttığını da görmüştü. İnsanın muhteşem bir gün batımını seyrettiği pencere camındaki toz tanesi gibi, şiirin bazı dizelerinde, hatta en güzellerinde bile verimsiz çirkinliğin ve sınırlılığın soğuk buharları tütüyordu.

Marcia kolay bulunmaz bir hazine arıyormuş gibi, kayıtsızca derginin sayfalarını çevirirken tüm isteksizliğini yok eden bir şeyle karşılaştı. Onu bir gören olsa, düşüncelerini okuyabilir ve kendisini erişilmez hedefine daha önce gördüğü bütün hayal ve düşlerden daha fazla yaklaştıran bir hayal veya düş görmüş olduğunu söylerdi. Bu, nesrin ötesine geçen, ama sayıların kutsal melodisine ulaşamayan şairin acınası uzlaşısı, küçük bir *verse libre*⁴⁷ idi; çıplak güzelliği yaşayan, onu hisseden, kendinden geçercesine el yordamıyla arayan ozanın kendiliğinden müziği idi. Belirli bir düzeni olmasa da, Marcia'nın bildiği biçimsel, geleneksel şiirde bulunmayan, ağızdan kendiliğinden dökülen, kanatlı sözcüklerin ahengine sahipti. Marcia okumaya devam ettikçe, çevresindeki her şey silinmeye başladı ve çok geçmeden etrafında bir düş sisi, sadece Tanrılarla düşçülerin yürüdüğü, zamanın ötesindeki, yıldızlı, mör bir sis kaldı.

Japonya'nın üzerindeki ay,
Beyaz kelebek ay!
Guguk kuşunun ötüşüyle
Ağır göz kapaklı Buda'ların düş gördüğü...
A y kelebekleri bembeyaz kanat çırpır

47) Verse libre (Fr.): Serbest nazım. (ç.n.)

Kent caddeleri boyunca
Utandırıp sessizliğe gömerek
Kızların elindeki lambaların işe yaramaz fitillerini.

Tropiklerin üzerindeki ay
Göklerin sıcaklığında yavaşça taçyapraklarım açan
Beyaz kıvrımlı bir çiçek...

Hava hoş kokularla dolu
Ve baygın ılık seslerle...
Göklerin kıvrımlı taç yaprakları altında
Bir flüt monoton bir sesle yayıyor geceye böcek müziğini.

Çin'in üzerindeki ay,
Gökyüzü nehri üstündeki bezgin ay,
Işığın söğütler arasında oynaması tıpkı
binlerce gümüş rengi minik balığın
Karanlık sığ sularda parıldaması gibi;
Mezarlar ve çürüyen tapınaklar üzerindeki kiremitler
İpil ipil parlar ürperen sular gibi,
Gökyüzü bulutlarla benek benek,
tıpkı bir ejderin pulları gibi.

Düş sisleri arasında, okuyucu, yeni bir şarkı çağının gelişin-
den, Pan'ın yeniden doğuşundan duyduğu memnuniyeti hay-
kırdı ritmik yıldızlara. Melodisi, bir akarsuyun dibinde yatan
ve günün ağarmasıyla ışıklar saçan bir kristale benzeyen söz-
cükleri gözlerini yarı kapatarak tekrarlardı.

Japonya'nın üzerindeki ay,
Beyaz kelebek ay!

Tropiklerin üzerindeki ay
Göklerin sıcaklığında yavaşça taçyapraklarım açan
Beyaz kıvrımlı bir çiçek.
Hava hoş kokularla dolu
Ve baygın ılık seslerle...

Çin'in üzerindeki ay,
Gökyüzü nehri üstündeki bezgin ay...

Sislerin içinden, başında kanatlı miğferi, ayaklarında sandalları ve elinde Hermes'in⁴⁸ asasıyla, dünyada benzeri olmayan güzellikte bir delikanlı çıktı tanrısal bir ışıltıyla. Uyuyan yüzünün önünde, dokuz telli deniz kabuğuna karşılık Apollon'un kendisine vermiş olduğu değneği üç defa salladı ve alınının üzerine mersin ve güllerden bir çelenk koydu. Sonra, sevgiyle konuştu Hermes:

"Ey, Cyene'in altın saçlı kız kardeşinden ya da Afrodit'in sevdiği ve Pallas'ın kutsadığı, gökyüzünde oturan Atlandite'lerden daha güzel olan su perisi, belli ki Tanrıların güzellikte ve şarkılarda yatan sırlarını keşfetmişsin. Ey, Apollon'un ilk tanıdığı zamanki Cumae'li kadın kâhinden daha güzel olan kâhin, yeni bir çağdan söz etmen çok yerinde, çünkü şu içinde bulunduğumuz anda Pan, Maenalos dağında, uyanıp başlarında güllerden çelenkler bulunan etrafındaki küçük faunlara ve antik Satyr'lere bakmak arzusuyla, uykusunda iç çekip, geri-niyor. Özlemlerin içerisinde, Dünyanın dışarı attığı birkaç ölümlü dışında hiçbir ölümlünün hatırlamadığı şeyi, *Tanrıların hiçbir zaman ölmemiş olduğunu*, altın günbatımının ötesindeki baştan aşağı lotusa kesmiş Hesperia⁴⁹ bahçelerinde Tanrıların uykularını uyuyarak ve Tanrıların düşlerini düşleyerek beklediklerini hatırladın. Ve şimdi uyanış vakti geldi; onlar uyandığında soğuklukla çirkinlik yok olacak ve Zeus bir kere daha Olympos'taki tahtına oturacak. Paphos civarında deniz, daha şimdiden, ancak eski göklerin daha önce yukarıdan gördüğü bir köpükle kaynamaya başladı bile ve geceleri Helicon'da çobanlar acayip fısıltılarla yarı anımsadıkları müzik sesleri duyuyorlar. Ormanlar ve kırlar alacakaranlıkta oynayan, dans eden beyaz figürlerle kıpır kıpır ve Nuh nebiden kalma okyanus ince bir hilalin ışığında çok garip görüntülere bürünüyor. Tanrılar sabırlıdır ve çok uzun zaman uyudular, ama insanoğlu da devler de Tanrılara meydan okuyamazlar. Tartaros'da Titanlar kıvranıp duruyor ve öfkeli Etna'nın altında Uranos'la Gaia'nın

48) Hermes: Yunan mitolojisinde, diğer tanrıların habercisi olarak hizmet eden tanrı. (ç.n.)

49) Hesperia (Lat.): Batı, akşam. (ç.n.)

çocukları inliyorlar.⁵⁰ Şimdi şafak söküyor; gün ağardığında insanoğlu yüzlerce yıllık inkârının hesabını vermek zorunda kalacak; ancak uyurken Tanrıların huyu yumuşadı, insanı tutup inkârcılar için yaratılmış uçurumlara fırlatmayacak. Bunun yerine, intikamlarının tokadı insanın aklını çelen karanlığın, yanılğların ve çirkinliğin üzerine inecek ve sakallı Saturnus'un hüküm ve idaresi altında ölümlüler bir kez daha onun için fedakârlıklarda bulunarak, güzellikler ve zevk içinde yaşayacaklar. Bu gece Tanrılardan teveccüh görecekle ve Parnassos dağında, Tanrıların ölmediklerini göstermek için yüzlerce yıldır dünyaya gönderdiği düşleri seyredeceksin. Çünkü şairler Tanrıların düşleridir ve her çağda içlerinden biri günbatımının ötesindeki lotus bahçelerinden mesaj ve vaat içeren şarkılar söylemiştir bilmeden.

Sonra, Hermes, düş gören genç kızı kollarına alıp göklere yükseldi. Aiolos⁵¹ kulelerinden esen yeller onları ılık, kokulu denizlerin üzerinden taşıyıp götürdü yavaş yavaş; daha sonra, çift başlı Parnassos üzerinde taht kurmuş olan Zeus'un huzurunda buldular kendilerini; Zeus'un altın tahtının sağında Apollon'la Musalar, solunda başına sarmaşıktan çelenk koymuş Dionysos ile duyduğu hazdan pespembe olmuş Bacchus yer alıyordu. Marcia böyle bir ihtişamı daha önce ne uyanıkken görmüştü ne de düşünde; ama buranın parlaklığı, yüce Olympos'un parlaklığının gözlerine vereceği zararı vermedi; çünkü, Tanrıların Babası ölümlülerin gözlerini düşünerek buranın ihtişamını azaltmıştı. Korykos mağarasının defne yapraklarıyla örtülü girişinde, ölümlülere benzeyen ama Tanrıların yüz ifadesine sahip altı soylu kişi yan yana oturuyordu. Marcia, daha önce gördüğü resimlerden bunların kutsal Maeonides, cehen-

50) Tartaros: Yunan mitolojisinde, Zeus'un asi Titan'ları attığı, Hades'in daha altındaki cehennem.

Uranos: Yunan mitolojisinde bir tanrı olarak kişileştirilmiş Gökyüzü; Gaia'nın (Yer) kocası, Titanların, Furia'ların (yılan saçlı üç dişli ruh: Alekto, Tisiphone ve Megaira) ve Kyklop'ların babası olarak görülmüştür. Oğlu Kronos (Saturnus) tarafından tahttan indirilmiştir.

Gaia: Yunan mitolojisinde Uranos'un, Titan'ların, vb. annesi tanrıça olarak kişileştirilen Yer. (ç.n.)

51) Aiolos: Yunan ve Roma mitolojilerinde rüzgâr tanrısı. (ç.n.)

nem şairi Dante, ölümlülüğün ötesine geçmiş Shakespeare, kaos-kâşifi Milton, evrensel Goethe ve esin sahibi ozan Keats'den başkaları olmadığını anladı. Bunlar, Pan'ın ölmeyip yalnızca uyuduğunu anlatması için Tanrıların insanlara gönderdikleri habercilerdi, çünkü Tanrılar insanla ancakşir aracılığıyla konuşurlar. Sonra Tanrıların Babası gökgürültüsü sesiyle konuştu:

“Ey Kızım –çünkü, benim soyumdan geldiğin için gerçekten kızımsın– onurun fildişi tahtlarında oturmakta olan, insanoğlunun söz ve yazısında ilahî güzelliğin izlerinin bulunması için Tanrıların yeryüzüne göndermiş olduğu yüce elçilere bak. Diğer ozanları, insanoğlu çok yerinde olarak ebedi şöhretle taçlandırmıştır; ama bunları Apollon taçlandırmıştır ve bunları, Tanrıların dilini konuşmuş ölümlüler olarak diğerlerinden ayrı bir yere ben oturttum. Çok uzun zamandır Batı'nın ötesindeki lotus bahçelerinde düş görmekte ve düşlerimiz aracılığıyla konuşmaktaydık, ama artık sesimizi çıkarmamızın vakti yaklaşıyor. Şimdi uyanış ve değişim zamanı. Phaeton⁵² bir kere daha, ekinleri kavurup akarsuları kurutarak, arabasını dünyaya yaklaştırdı. Galya'da saç baş dağınık, yapayalnız su perileri artık bulunmayan pınarların başında gözyaşı döküyor, ölümlülerin kanıyla kıpkızılakan nehirlerle hayıflanıyorlar. Ares ile avenesi tanrılarının çılgınlığında çok ileri gittiler ve doğadışı hazlara gömülmüş Deimos ile Phobos'u geri getirdiler.⁵³ Astraia⁵⁴ göklere kaçmış ve emrimizin dalgaları bu yüksek zirve dışında bütün toprakları kaplamışken bile, Tellus⁵⁵ kederler içerisinde dolaşıyor ve insanların yüzleri

52) Phaeton: Yunan ve Roma mitolojilerinde güneş tanrısı Helios'un oğlu. Babasından ödünç aldığı arabayı yanlışlıkla dünyaya fazla yaklaştırdıca ekinler kavrulup, nehirler kurur; bunun üzerine Zeus yıldırımlarını genç adama gönderir ve Phaeton, Eridanos nehrine düşerek boğulur. Kızkardeşleri Helios kızları onun için ağlar ve gözyaşları amber olur. (ç.n.)

53) Ares: Yunan mitolojisinde savaş tanrısı; Roma mitolojisindeki Mars'ın karşılığı.

Deimos: Homeros'un İlyada'da kişileştirdiği korku, dehşet; sonraları Yunanlılarca Ares'in oğlu olarak görülmüştür; Mars gezegeninin bir uydusu.

Phobos (korku): Ares'in yanındaki güçlerden. (ç.n.)

54) Astrai: Yunan ve Roma mitolojilerinde adalet tanrıçası. (ç.n.)

55) Tellus: Roma mitolojisinde toprak tanrıçası. (ç.n.)

Eriny's'lerin⁵⁶ yüzlerine benziyor. Geleceğini haber vermeye, ancak varışını gizlemeye hazırlanan, düşlerinde kendinden önceki tüm elçilerin düşlerinde gördüklerini gören en son doğmuş elçimiz, şu anda bile, bu kaosu ortasında çalışıp dinmiyor. Biz onu, dünyanın bugüne kadar bilip tanıdığı bütün güzellikleri muhteşem bir bütünde harmanlamak, geçmişin bütün irfan ve güzelliğinin içinde yankılanacağı sözleri yazmak üzere seçtik. O, bizim geri dönüşümüzü ilan edecek ve Faun'larla⁵⁷ orman perileri eski güzel korularında dolaşmaya başladığında gelecek güzel günlerin şarkısını söyleyecek olanıdır. Seçimimizi, Korykos mağarasının önündeki fildişi tahtlarda oturanların yol göstericiliğinde yaptık; onların şarkılarında, ileriki yıllarda gelecek olan daha büyük elçinin şarkılarını tanıyacaksın. Onlar şimdi sana birer birer şarkılarını söylerken seslerine kulak ver. Her notayı gelecekteki şiirlerde, sıkıcı yıllar boyunca aramak zorunda olduğun, sana mutluluk ve huzur getirecek şiirlerde yeniden duyacaksın. Çok dikkatli dinle, çünkü bu notalarda gizlenmiş her hissi, tıpkı suları Eski Yunanistan'ın bağrında yittikten sonra uzak Sicilya'da billur Arethusa olarak yeniden ortaya çıkan Alpheus⁵⁸ gibi, dünyaya geri döndüğünde yeniden hissedeceksin."

Sonra ozanların en eskisi olan Homeros kalktı, alıp eline lirini Afrodit'e ilahisini okumaya başladı. Marcia tek kelime Yunanca bilmiyordu, yine de kulaklarına ulaşan ileti boşa gitmedi; çünkü, ilahinin gizemli ritmi tüm ölümlülere ve Tanrılara hitap ediyor, tercüman gerektirmiyordu.

Dante ve Goethe'nin, bilinmeyen sözcükleri havayı tatlı melodilerle yaran şarkıları da böyleydi. Ama sonunda tanıdık sözcükler çalındı kulağına. Bir zamanlar insanlar arasında bir Tanrı ve hâlâ Tanrılar arasında bir Tanrı olan Avon'lu Kuğu⁵⁹ idi bu.

56) Eriny's: Yunan mitolojisinde Furia'lardan biri. (ç.n.)

57) Faun: yarısı keçi yarısı insan olduğuna inanılan bir ilah. (ç.n.)

58) Alpheus: Yunan mitolojisinde, Arethusa adlı periyi, Artemis periyi bir pınara döndürünceye kadar takip eden nehir tanrısı. (ç.n.)

59) Avon nehri üzerindeki Stratford'da doğan Shakespeare kastediliyor. (ç.n.)

Yaz, savaşın kanlı gidişatından yaz,
Canım efendim, sevgili oğlun da gidebilir;
Ben uzaktan hararetle kutsarken adını
Niyaz et kalsın yurdunda barış içinde.

Artık körölmeyen Milton ölümsüz dizelerini okurken, söz-
ler daha da tanıdık geldi:

Ya bırak ışığın gecenin bir yarısında
Görünsün yüksek, yalnız bir kulede
Üçü büyük Hermes’le olmak üzere
Sık sık Büyük Ayı’yı seyredebileceğim
Ya da yerinden uğrat Platon’un ruhunu
Dünyevi evini terk eden o ölümsüz zekâyı
Hangi dünyanın ya da engin diyarların
Barındırdığını açığa çıkarmak için.

Bıraksaltanat kaftanına bürünmüş muhteşem
Trajedi silip süpürsün etrafını zaman zaman,
Teb’lilerin ya da Mora’lıların soyunu sunarak
Ya da kutsal Troya’nın öyküsünü.

Hepsinden sonra, elçilerden dilber faunlara en yakın olan
Keats’in genç sesi duyuldu:

Duyulmuş melodiler tatlıdır, ama duyulmamış olanlar
Daha da tatlıdır; bu yüzden tatlı sesli kavallar durmadan
çalınır...

Eski çağ bu kuşağı harcadığında,
Diğer dertlerin arasında sen kalacaksın geriye
Sonra bizimkine, insanın dostuna, şöyle diyeceksin
‘Güzellik gerçektir –gerçek de güzellik–’ hepsi bu,
Çok iyi biliyorsun ki, bütün bilmen gereken bu.

şarkı okuyan sustuğunda, geceleri Aurora’nın katledilmiş
Memnon için Nil kıyısında ağladığı ırak Mısır’dan esen bir

rüzgârla bir ses geldi.⁶⁰ Gül parmaklı Tanrıça, Tanrıların Babası'nın ayaklarına kapanarak, "Efendimiz, vakit tamam; Doğu'nun Kapıları'nı açtım," diye haykırdı. Ve Phoibos lirini, Musalar içindeki gelini Kalliope'ye uzatarak, huysuzlanan atların Günün altın arabasına koşulu bulunduğu, sütunlar üzerine kurulmuş, mücevher bezeli Güneş Sarayı'na gitmek üzere hazırlandı.⁶¹ Bunun üzerine Zeus oymalı tahtından indi ve elini Marcia'nın başına koyarak şöyle dedi:

"Kızım, şafak sökmek üzere; ölümlüler uyanmadan evine dönmen iyi olur. Hayatının sıkıcılığına hayıflanma; çünkü yakında sahte inançların gölgesi yok olacak ve Tanrılar bir kere daha insanlar arasında dolaşacaklar. Hep bizim elçimizi ara, çünkü huzur ve rahatı onda bulacaksın. Onun sözleriyle adımların mutluluğa yönelecek ve onun güzellik düşlerinde, ruhun hasretini çektiği şeye kavuşacak." Zeus sözlerine son verirken, Hermes genç kızı yavaşça tuttu ve batıya, görünmeyen denizlerin üzerindeki solmakta olan yıldızlara doğru götürdü.

Marcia'nın düşünde Tanrıları ve Parnassos dağındaki özel toplantılarını görmesinden bu yana çok seneler geçti. Bu gece yine aynı geniş salonda oturuyor, ama yalnız değil. Eski huzursuzluktan eser yok; çünkü yanında çok ünlü bir isim, bütün dünyanın hayran olduğu, şairler şairi genç var. Genç adam müsveddelerinden kimsenin daha önce duymadığı ama bunları duyacak insanlara, yüzyıllar önce Pan'ın, Arkadia'da yatıp uykuya dalmasından ve büyük Tanrıların Hesperides⁶² topraklarının ötesinde lotus bahçelerinde uykuya çekilmesinden bu yana yok olmuş düş ve hayalleri getirecek sözler okuyor. Ozanın ustalıklı

60) Aurora: Roma mitolojisinde şafak tanrısı. Yunan mitolojisindeki karşılığı Eos. (ç.n.)

Memnon: Troya savaşlarının son aşamasında Akhilleus tarafından öldürülen Etiyopya kralı. (ç.n.)

61) Phoibos: Yunan mitolojisinde, güneş Tanrısı Apollon.

Kalliope: Yunan ve Roma mitolojilerinde belâgat ve kahramanlık şiirleri tanrıçası. (ç.n.)

62) Hesperides: Hera'nın altın elma bahçesi ve bu bahçeye bekçilikeden dört peri. (ç.n.)

dizelerinde ve gizli melodisinde genç kızın ruhu nihayet huzura kavuşmuştur, çünkü bu dizelerde Trakyalı Orpheus'un⁶³ ilahi notları, Hebrus nehrinin kıyısındaki kayaları ve ağaçları hareket ettiren notalar yankılanmaktadır. Şarkıcı susup, hükmü soruyor heyecanla, ama Marcia ezginin "Tanrılara uygun" olduğundan başka ne söyleyebilir ki?

Ve Marcia konuşurken gözlerinin önüne yeniden Parnassos dağındaki bir görüntü gelir ve uzaklardan, güçlü bir ses şöyle der: "Onun sözleriyle adımların mutluluğa yönelecek ve onun güzellik düşlerinde, ruhun hasretini çektiği şeye kavuşacak."

O SOKAK

Eşyaların ve mekânların ruhu olduğunu söyleyenler de vardır, olmadığını söyleyenler de; ben pek sanmıyorum, ama size o Sokağı anlatacağım.

Bu sokağı güçlü ve onurlu insanlar yaptı; Denizin ötesindeki Kutsal Adalardan gelmiş olan kendi kanımızdan, yiğit insanlar. Başlangıçta, ormanın içindeki pınarlardan sahildeki küme küme evlere su taşıyanların çiğnediği dar bir patikadan başka bir şey değildi. Sonra, gittikçe sayısı artan evlere daha çok insan geldiğinde, yeni evlere gereksinim duyulunca, patikanın kuzey tarafına kulübeler yaptılar; kalın kütüklerden inşa edilmiş, ormana bakan tarafları taştan kulübeler. Çünkü, ormanda çok sayıda yerli, uçları alevli oklarıyla pusudaydı. Ve birkaç yıl daha geçince, insanlar Sokağın güneyine de kulübeler inşa ettiler.

Sokakta, konik şapkalı ciddi görünüşlü insanlar, ellerinde çoğu defa eski model bir asker tüfeği ya da av tüfeğiyle yukarı aşağı dolaştılar. Sonra bunların bağcıklı şapkalı eşleri ve akıllı uslu çocukları da vardı. akşamları bu insanlar eşleri ve çocuklarıyla dev ocakların etrafında oturur, okuyup konuşturlardı. Okuyup konuştukları şeyler çok basit şeyler olmakla birlikte, onlara

63) Orpheus: Çaldığı müzikle ağaçları ve kayaları hareket ettirdiği, canavarları yatıştırdığı düşünülen kahraman. (ç.n.)

cesaret verir, yüreklerini iyilikle doldurur, gündüz ormanı dize getirmelerine ve tarlaları sürmelerine yardımcı olurdu. Çocuklar, hiç görmedikleri ya da hiç anımsamadıkları sevgili İngiltere'lerinin ve eskinin yasalarını ve işlerini dinleyip öğrenirlerdi.

Savaş çıktı; bundan sonra yerliler Sokağı rahatsız etmediler. Kendilerini işlerine güçlerine veren insanlar bildikleri yoldan refaha ve mutluluğa ulaştılar. Çocuklar rahat ve huzur içinde büyüdüler ve Sokakta yaşamak üzere Anayurttan başka aileler geldi. Ve çocukların çocukları da, yeni gelenlerin çocukları da büyüdüler. Kasaba artık bir kent olmuştu; kulübe-ler yerlerini birer birer evlere—taş basamaklı, demir parmaklıklı ve kapılarının üzerinde açık yelpaze şeklinde pencereler olan, tuğlaveya ahşap, basit, güzel evlere—bıraktı. Bunlar, dayanıksız evler değildi, nesiller boyu içerisinde oturulmak üzere inşa edilmişti. İçlerinde rafları oymalı şömineler, zarif merdivenler, ince bir zevki yansıtan, sevimli mobilyalar ve Anayurttan getirilmiş porselen ve gümüş eşyalar vardı.

Böylece Sokak, genç insanların düşlerinden zevkalarak do-ya doya yaşadı ve sakinlerinin zarafet ve mutluluğu arttıkça Sokak da daha büyük bir haz duydu bundan. Bir zamanlar sadece kuvvet ve onurun olduğu yerde, şimdi üslup ve bilgi de vardı. Evlere kitaplar, resimler ve müzik geldi; gençler kuzeydeki düzlükte kurulan üniversiteye gittiler. Konik şapkaların, kısa kılıçların, dantel ve kar beyazı perukların dolaştığı yerlerde şimdi safkan atların nal seslerinin yankılandığı, yaldızlı faytonların dolaştığı parke taşı döşeli yollarla binek taşlı, yular bağlama kazıkları olan tuğla kaldırımlar vardı.

Bu Sokakta birçok ağaç vardı: karağaçlar, meşeler ve azametli akçağaçlar; bu yüzden yazın her taraf yemyeşil olur, kuş cıvıltıları kaplardı ortalığı. Ve evlerin arkalarında, patikalarının etrafına çit çekilmiş, güneş saatleri de olan, duvarla çevrili gül bahçeleri bulunur, akşamları, ay ve yıldızların büyüleyici ışınları bahçeleri aydınlatırken, hoş kokulu çiçekler çiy damlalarıyla parıldardı.

Sokak, düşler gördü, savaşlar, felaketler ve değişimler yaşadı. Bir defasında, gençlerin çoğu uzaklara gitti ve bazıları geri dönmedi. Bu, eski bayrağı kaldırıp yerine yıldızlı ve çiz-

gili bir yenisini koydukları zaman olmuştu. Çok büyük değişiklikler olduğunun söylenmesine karşın, Sokak bunları hissetmedi, çünkü sokakta yaşayan insanlar aynıydı; eskiden aşına oldukları şeylerden söz ediyor, aynı şeyleri anlatıyorlardı. Ve ağaçlar hâlâ ötücü kuşları barındırıyor; akşamları ay ve yıldızlar gül bahçelerinin çiy düşmüş çiçeklerini aydınlatıyordu hâlâ.

Zamanla kılıçlar, üç köşeli şapkalar ve peruklar görünmez oldu. Sokağın sakinleri ellerinde bastonları, başlarında kunduz kürkünden şapkaları ve kısa kesilmiş saçlarıyla ne kadar tuhaf görünüyorlardı! Uzaklardan yeni sesler geldi: Önce, bir mil ötedeki nehirden tuhaf püflemeler ve tiz çığlıklar; yıllar sonra da diğer yönlerden tuhaf püflemeler, tiz çığlıklar ve gümbürtüler. Hava eskisi kadar temiz değildi, ama yörenin ruhu değişmemişti. Bu sokağı ataları, kanları ve canlarıyla kurmuşlardı. Tuhaf borular döşemek için toprağın bağırını yarıdıklarında, garip teller taşıyan uzun direkler diktiklerinde de ruhu değişmedi. Bu Sokakta eskiye ait o kadar çok şey yaşıyordu ki, geçmiş öyle kolay kolay unutulamazdı.

Sonra, eski halini bilenlerin artık Sokağı tanıyamadıkları kötü günler geldi çattı ve eski halini bilmeyen birçok kişiye tanıyınca uzaklaştı; çünkü sakinlerinin konuşmaları kaba, görünüş ve davranışları nahoştı. Düşünceleri de Sokağın bilge ve hakbilir ruhuyla çatışıyordu. Evleri çürümeye, ağaçları birer birer ölmeye, gül bahçelerini otlar bürümeye ve toprağı çoraklaşmaya başladığında, Sokak sessizce eski günlerinin hasretiyle yandı. Ama bir gün, bazıları bir daha geri dönmeyen, bazı gençler resmi yürüyüşle yola çıktığında bir gurur hissetmedi değil. Bu gençler maviler giyinmişlerdi.

Yıllar geçtikçe Sokağın bahtı iyice karardı. Ağaçlardan geriye eser kalmadı; gül bahçelerinin yerini Sokağa paralel açılan sokaklardaki ucuz, çirkin yeni binaların sırtları aldı. Yılların, fırtınaların ve kurtların tahribatına karşın, evler yine de ayakta kaldı; çünkü onlar nesiller boyu oturulmak üzere inşa edilmişti. Sokakta yeni yüzler peydah oldu; tuhaf hatları olan, sinsi sinsi bakan, bilinmeyen sözcüklerle konuşan ve küf bağlamış evlerin üzerine bazıları bilinen, bazıları bilinmeyen harfler yazan esmer, uğursuz yüzler. Sokağın kıyılarını elle itilerek sürü-

len arabalar kapladı. Ne idüğü belirsiz, pis bir koku kapladı ortalığı ve geçmişin ruhu uykuya daldı.

Bir defasında Sokağı büyük bir heyecan dalgası kapladı. Savaş ve devrim denizlerin ötesini kasıp kavuruyordu; bir hanedan yıkılmıştı ve bu hanedanın yozlaşmış tebaası karanlık emellerle sürüler halinde Batı'daki Topraklara akın ediyordu. Bu insanlar bir zamanlar kuş seslerini ve gül kokusunu tanımış viran evleri mesken tuttular. Sonra Batı'daki Topraklar uyandı ve uygarlık yolunda verilen dev mücadelede Anayurt'a katıldı. Kentlerin üzerinde yeni bayrağın yanı sıra bir kere daha, sade, ama görkemli üç-rengiyle eski bayrak dalgalandı. Ama Sokakta sadece korku, nefret ve cehalet hüküm sürdüğünden, çok fazla sayıda bayrak dalgalanmadı. Gençler yine asker yürüyüşüyle yola çıktılar, ama eski zamanlardaki gençler gibi değil. Bir şeyler eksikti. Zeytunî üniformalar içinde, atalarının gerçek ruhuyla yola çıkan bu eski günlerin gençlerinin oğullarıysa, farklı yerlerden yola çıktılar; onlar ne Sokağı biliyorlardı ne de onun eski ruhunu.

Denizlerin ötesinde büyük bir zafer kazanıldı ve gençlerin çoğu muzafferane geri döndü. Bir şeyleri eksik olanların artık o şeyleri eksik değildi; yine de korku, nefret ve cehalet Sokaktaki egemenliğini sürdürdü; çünkü gidenlerin çoğudönmemiş ve eski evlere, uzak yerlerden gelen çok sayıda yabancı yerleşmişti. Ve geri dönen gençler artık burada oturmadılar. Yabancıların çoğunluğu esmer ve meymenetsizdi; bununla birlikte aralarında, bu sokağı kuran ve ona ruh veren insanlara benzeyen birkaç kişi de yok değildi. Ama ne kadar benzeseler de, benzemeyen bir yanları vardı, çünkü bunların gözlerinde hırsın, tamahın, kinciliğin ve sapkın bir şevkin acayip ve sağlıksız parıltısı vardı. Karışıklık ve ihanet içerisinde yaşayan kötü niyetli insanlardan çok azı, çoğunun geldiği o mutsuz ve donmuş topraklardaki gibi, yıkıntıları üzerinde iktidara gelebilmek amacıyla Batı Topraklarına öldürücü darbeyi indirme planları yapıyordu. Ve bu kumpasın kalbi, çürüten evleri yabancı muhaliflerle dolup taşan ve kan, ateş ve kıyam gününün gelmesini dört gözle bekleyen insanların plan ve konuşmalarının yankılandığı bu Sokakta atıyordu.

Sokaktaki çeşitli garip toplantılar hakkında polis çok şey söylüyor, ama çok az şey kanıtlayabiliyordu. Sivil polisler büyük bir gayretle Petrovitch'in Fırını, Rifkin'in o sefil Çağdaş Ekonomi Okulu, Sosyal Kulüp, Özgürlük Kafe gibi yerleri dinledi. Buralarda hep uğursuz tipler toplanırdı, ama konuşmaları hep ihtiyatlı veya yabancı bir dildeydi. Geçip gitmiş yüzyılların ve güçlü kuvvetli kolonyal sakinlerinin unutulmuş soylu irfanıyla, mehtapta çiy taneleri parıldayan gül bahçelerinin anısıyla eski evler hâlâ ayakta idi. Ara sıra tek başına bir şair ya da gezgin o evleri görmeye gelir ve kaybolmuş ihtişamları içinde onları resmetmeye çalışırdı, ama bu şair ve gezginlerin sayısı pek fazla değildi.

Bu evlerde, Amerika'yı ve Sokağın sevdiği eski, güzel gelenekleri sona erdirmek amacıyla belirli bir günde kıyama kalkışacak kalabalık bir terörist grubunun liderlerinin saklanmakta olduğu dedikoduları çok yaygındı. Pis sokaklarda, çeşitli dillerde, çeşitli alfabelerle yazılmış, hepsi de suça ve ayaklanmaya çağrı mesajları içeren el ilanları ve bildiriler uçuşuyordu. Bu bildiri ve ilanlarda, insanlar atalarımızın yücelttiği yasaları ve erdemleri çiğnemeye, Amerikanın eski ruhunu –bin beş yüz yıllık Anglosakson özgürlük, adalet ve itidal düşüncelerinden miras alınmış ruhu– yok etmeye çağrılıyordu. Sokakta oturan ve çürümüş binalarda toplantılar yapan koyu renkli insanların iğrenç bir devrimin beyin takımı olduğu; onların vereceği emirlerle milyonlarca beyinsiz, aptal yaratığın iğrenç pençelerini binlerce kentin gecekondularından çıkarıp atalarımızın yurdunu yok edinceye kadar yakıp yıkacağı söyleniyordu. Bunlar o kadar çok tekrarlandı ki, çoğu insan o tuhaf yazılarda ima edilen dört Temmuz korkusuyla bekler oldu; ama suçlanacak kimse bulunamadı. Kimlerin tutuklanmasının bu melun fesadın kaynağını kurutacağını bilen yoktu. Mavi ceketli polisler birçok defa yıkıldı yıkılacak evleri araştırmaya gelmiş; ama sonunda, yasaları ve düzeni uygulamaktan bıkararak bundan vazgeçmiş ve kenti kadériyle baş başa bırakmışlardı. Sonra asker tüfekleri taşıyan zeytunî üniformalı insanlar geldi; o zaman Sokak hüznün dolu uykuları içinde, sanki o eski günlerin, konik şapkalı insanların ellerinde eski asker tüfekleriyle

ormandaki pınardan sahilde kümelenmiş evlere doğru yürüdüğü zamanların düşlerini yeniden görür gibi oldu. Yine de yaklaşmakta olan felaketi önleyebilecek hiçbir adım atılamıyordu, çünkü karayağız, sinsî adamlar çok kurnazdılar.

Bu yüzden Sokak, ta ki bir gece Petrovitch'in Fırını'nda, Rifkin'in Çağdaş Ekonomi Okulu'nda, Sosyal Kulüp'te, Özgürlük Kafe'de ve daha başka birçok yerde gözleri korkunç bir zafer umuduyla kocaman açılmış çok sayıda adam toplanıncaya kadar huzursuz bir şekilde uyumaya devam etti. Gizli tellerden tuhaf mesajlar gönderildi ve gönderilecek daha tuhaf mesajlar olduğu konusunda çok şeyler söylendi; ama bunların çoğu, Batı Toprakları tehlikeyi atlatıncaya kadar öğrenilemedi. Zeytunî üniformalı adamlar neler olup bittiğini ya da ne yapmaları gerektiğini bilmiyorlardı, çünkü gizli iş çevirmede karayağız, sinsî adamların üstüne yoktu.

Bununla birlikte zeytunî üniformalı adamlar o geceyi hiç unutmayacak ve Sokaktan söz ederken, sanki onu torunlarına anlatıyormuş gibi anlatacaklardı, çünkü çoğu oraya sabaha karşı, hiç ummadıkları bir görevle gönderilmişti. Bu anarşi yuvasının eski, evlerinse yılların, fırtınaların ve kurtların sebep olduğu tahribatla yıkıldı yıkılacak olduğu biliniyordu; yine de o yaz gecesi meydana gelenler, beklenmedik, tuhaf aynılığı ile, tam bir sürprizdi. Çok basit bir olay olmakla birlikte, gerçekten de son derece tuhaftı. Çünkü, hiçbir belirti görülmeden, gece yarısını biraz geçe yılların, fırtınaların ve kurtların tahribatı birdenbire doruğuna ulaştı ve tüm yapıların aynı anda çökmesinden sonra Sokakta iki eski bacadan ve tuğla bir duvarın bir bölümünden başka hiçbir şey ayakta kalmadı. Hiçbir canlı yıkıntıların altından sağ çıkamadı. Büyük bir kalabalıkla birlikte yıkıntıları araştıran bir şairle bir gezgin tuhaf öyküler anlattılar. Şair, şafak sökmeden önceki saatlerde, ark lambalarının ışığında, doğru dürüst göremediği sefil yıkıntıları seyrettiğini; yıkıntılar üzerinde mehtap, güzel evler, karaağaçlar, meşeler ve azametli akça ağaçlardan bir başka resmin belirmediğini söylüyor. Gezgin ise, Sokağın alışıldık pis kokusu yerine havayı gül kokularının doldurduğunu ileri sürüyor. Ama şairlerin düşleriyle gezginlerin öykülerinin yalan olduğunu bilmeyen mi var?

Eşyaların ve mekânların ruhu olduğunu söyleyenler de vardır, olmadığını söyleyenler de; ben pek sanmıyorum, ama size o Sokağı anlattım.

JUAN ROMERO'NUN DEĞİŞİMİ

1894 yılı ekiminin on sekiz ve on dokuzunda Norton Madeni'nde meydana gelen olaylar hakkında konuşmak hiç içimden gelmiyor. Hayatımın son yıllarında cereyan eden ve tam olarak tanımlayamadığım için beni iki misli dehşete düşüren korkunç olayları anımsamaya beni zorlayan tek şey bilime karşı duyduğum sorumluluk. Ama, ölmeden önce, Juan Romero hakkında –*değişimi* hakkında– bildiklerimi anlatmam gerektiğine inanıyorum.

Adımın ve kökenimin gelecek kuşaklarca bilinmesine gerek yok; hatta, bunların bilinmemesinin daha iyi olacağını düşünüyorum; çünkü, insan Birleşik Devletler'e ya da Kolonilere göçtüğünde, geçmişini ardında bırakır. Ayrıca, bir zamanlar ne olduğumun, anlatacaklarımla en ufak bir ilişkisi yok; belki, Hindistan'da askerliğimi yaparken ak sakallı yerli öğretmenler arasında, subay arkadaşlarım arasında olduğundan daha fazla kendimi evimde hissetmiş olduğum gerçeğini bunun dışında tutabiliriz. Amerika'nın engin Batısında, hiçbir anlamı olmayan, sıradan bir adı –şimdiki adı– benimsemeyi uygun bulduğum yeni bir hayata başlamama yol açan felaketler başıma geldiğinde, tuhaf Doğu bilgeliğiyle epeyce uğraşmış bulunuyordum.

1894 yazını ve sonbaharını çıplak ve ürkütücü Cactus Dağları'ndaki ünlü Norton Madeni'nde vasıfsız bir işçi olarak çalışmakla geçirdim; yaşlı bir madencinin beş on yıl önce bu madeni bulmasıyla, neredeyse hiç kimsenin yaşamadığı bu çorak topraklar insanlarla kaynamaya başlamıştı. Bir dağ gölünün derinliklerinde yatan altın mağarası, keşfi yapan saygıdeğer kişiyi rüyasında bile göremeyeceği kadar zengin etmişti; şimdi de, nihayet satılmış olduğu şirket burada yoğun bir şekilde tüneller kazıyordu. Daha başka mağaralar da bulunmuştu ve

elde edilen sarı metalin miktarı son derece fazlaydı; bu yüzden, kalabalık bir madenci ordusu gece gündüz kayalar arasındaki sayısız geçit ve delikte ter döküyordu. Çalışmaları yöneten Bay Arthur diye biri yörenin tuhaf jeolojik oluşumlarına sık sık dikkat çekiyor; mağaralar zincirinin muhtemel uzantıları üzerine akıl yürütüyor ve geleceğin dev madencilik işletmeleriyle ilgili tahminlerde bulunuyordu. İçerisinde altın bulunan bu mağaraların suyun etkisiyle oluştuğunu kabul ediyor ve sonuncu mağaranın yakında açılacağına inanıyordu.

Juan Romero, Norton Madeni'ne ben işe girdikten kısa bir süre sonra geldi. Madenin cazibesine kapılarak komşu ülkeden gelen hırpani Meksikalılardan biriydi; başlangıçta, siması nedeniyle dikkati çekiyordu; Kızılderili olduğu besbelliydi, ama rengi dikkati çekecek kadar açıktı ve Piute yerlileriyle yöre Meksikalılarının yüz hatlarından çok farklı olan yüz hatlarının daha asil bir görünüşü vardı. Romero'nun Hispaniklerden ve Kızılderililerden bu kadar farklı olmasına karşın, hiç de beyaz ırktan birine benzememesi çok tuhafdı. Ne İspanyol Fatihlerden ne de Amerikalı öncülerdendi; bu sessiz sakın amele sabah erkenden kalkıp, doğudaki tepelerin üzerinden doğmakta olan güneşe hayran hayran bakarak, anlamını kendisinin de bilmediği bir ayin yapıyormuş gibi kollarını güneş kursuna doğru kaldırdığında insanın aklına onun eski ve soylu Azteklerden biri olduğu geliyordu. Ama Romero'da yüzünden başka soyluluğu akla getirecek hiçbir şey yoktu. Toplumun çok aşağı bir kesiminden geldiği için (bana böyle söylenmişti daha sonra) cahil ve pisti; diğer koyu renkli arkadaşlarının arasında yabancılık çekmiyordu. Çocukken derme çatma bir dağ kulübesinde bulunmuştu; çevreyi kasıp kavuran öldürücü bir salgından tek o kurtulmuştu. Kulübeye yakın bir yerlerde, kayalardaki oldukça tuhaf bir yarığın önünde etlerini akbabaların didiklediği iki iskelet yatıyordu; çocuğun annesiyle babasından geriye sadece bunlar kalmış olmalıydı. Kim olduklarını kimse anımsamıyordu ve çok geçmeden de unutuldular. Kerpiç kulübenin zamanla unufak olması ve daha sonra meydana gelen bir toprak kayması sonucunda kayadaki yarığın kaybolması olay yerinin anılardan büsbütün silinmesine yol açtı. Ona,

adını da veren Meksikalı bir sığır hırsızı tarafından büyütülen, Juan diğer Meksikalılardan pek farklı değildi.

Romero'nun bana karşı hissettiği muhabbetin, çalışmadığım zamanlarda parmağıma takmış olduğum tuhaf ve eski bir Hindu yüzüğü sayesinde başladığına kuşku yok. Onun nasıl bir şey olduğunu, benim elime nasıl geçtiğini söyleyemem. Hayatımın ebediyen kapanmış bir dönemiyse aramdaki tek bağı ve ona çok değer veriyordum. Çok geçmeden, bu tuhaf görünüşlü Meksikalının da aynı şekilde ona ilgi gösterdiğini fark ettim; açıkça imrenerek bakıyordu yüzüğe. Büyük bir olasılıkla daha önce böyle bir şey görmemiş olsa da, yüzüğün üzerindeki eski hiyeroglifler, eğitimsiz ama kavrayışlı zihninde bazı belirsiz anıları canlandırıyor gibi. Gelişinden birkaç hafta sonra, Romero, sıradan bir madenci olan benim sadık hizmetkârım olmuştu adeta. Sohbetimiz ister istemez çoksınırlıydı. O, sadece birkaç kelime İngilizce biliyordu; benim Oxfordlu İngilizcem ise, Yeni İspanyolca ağızların yerel lehçelerinden hayli farklıydı.

Anlatacağım olayı önceden hissettiren belirtiler çıkmadı ortaya. Romero'nun benimle ilgilenmesine ve yüzüğümün onu tuhaf bir şekilde etkilemiş olmasına karşın, sanırım, büyük patlamanın fitili ateşlendiğinde, olacaklar konusunda her ikimizin de herhangi bir fikri yoktu. Jeolojik mülahazalar, madenin, en derin noktasından daha aşağı uzatılmasını gerektiriyordu ve Yönetici'nin, daha aşağıda sağlam bir kayalık tabakasından başka bir şey olamayacağı yolundaki inancı, madenin en derin noktasına muazzam miktarda dinamit yerleştirilmesine yol açtı. Bu çalışmaya Romero da ben de katılmadım; bu sebepten, ortaya çıkan olağanüstü durumlarla ilgili ilk bilgileri başkalarından duydum. Muhtemelen gereğinden fazla patlayıcı kullanılmış olması nedeniyle, sanki bütün dağ sarsıldı. Sarsıntının şiddetinden yamaçtaki kulübelerin camları parçalanırken, yakınlardaki geçitlerde bulunan madencilerin ayakları yerden kesildi. Çok yukarıda bulunan Mücevher Gölü'nün suları fırtına çıkmışçasına çalkalandı. İnceleme yapıldığında, patlatma yerinin altında dipsiz bir uçurumun açılmış olduğu görüldü; öylesine derin bir uçurum ki, el altında bulunan hiçbir ip dibi-ne ulaşamıyor, hiçbir fener aydınlatamıyordu. Şaşırان kazıcı-

lar Yöneticiyle görüşmeye gittiler; o da, kuyuya uzun halatların götürülmesini ve dibine ulaşıncaya kadar halatların birbirlerine eklenerek aşağı sarkıtılmasını emretti.

Çok geçmeden beti benzi atmış işçiler Yöneticiye başarısızlıklarını haber veriyorlardı. Saygılı ama kesin bir dille, uçuruma yeniden inmeyi, hatta açılan delik kapatılmadıkça madende çalışmayı kabul etmediklerini ifade ettiler. Şimdiye kadar karşılaşmadıkları bir şeyle karşı karşıyaydılar; şu ana kadar anlayabildikleri kadarıyla, aşağıdaki deliğin sonu yoktu. Yönetici onları ayıplamadı. Bunun yerine derin düşüncelere daldı ve ertesi gün için planlar yaptı. O akşam gece vardiyası işbaşı yapmadı.

Sabahın ikisinde yalnız bir çakal dağda korkunç bir uluma tutturdu. Şantiyedeki bir yerlerden bir köpek de uluyarak cevap verdi; ya çakala – ya da başka bir şeye. Dağ silsilesinin yükseklerinde bir fırtına toplanıyordu; acayip şekilli bulutlar, ilk dördünü aşmış bir ayın ışıklarının delmeye çalıştığı kat kat bulutların lekelediği gökyüzünde rüzgârın önünde oradan oraya savrulup durdu. Beni uykumdan uyandıran Romero'nun üzerimdeki ranzadan gelen –anlamadığım bir beklentiyle heyecanlı ve gergin– sesi oldu:

“¡Madre de Dios! – El sonido – ese sonido – iorga Vd! – ¿oyte Vd? – Señor, ŞU SES!”

Hangi sesi kastettiğini merak ederek, dinledim. Çakalın sesi, köpeğin sesi ve fırtına, hepsi de duyuluyordu; rüzgâr giderrek daha çılgınca esmeye başladığından fırtınanın sesi diğerlerini bastırıyordu. Yataktan penceresinden şimşekler çıktığı görülüyordu. Duyduğum sesleri yineleyerek, sinirleri gerilmiş Meksikalıya sordum:

“¿El coyote? – ¿el perro? – ¿el viento?”

Romero yanıt vermedi. Sonra korku içinde fısıldadı:

“El ritmo, Señor – el ritmo de la tierra – YERİN ALTINDA NABİZ GİBİ ATAN ŞU SES!”

İşte o zaman ben de duydum; duydum ve nedenini bilmeden korkuyla titredim. Çok, çok aşağılardan gelen bir ses –Romero’nun dediği gibi nabız gibi atan bir ses– vardı; son derece zayıf olmasına karşın köpeğin, çakalın ve şiddeti her an artmakta olan fırtınanın sesini bastıran bir ses. Bu sesi tarif etmeye çalışmanın anlamı yok – mümkünü yok, tarif edilemezdi. Belki, büyük bir yük vapurunun derinlerindeki motorunun güverteden duyulan gürültüsüne benzetilebilirdi, ama o kadar mekanik değildi; yaşam ve bilinç unsurlarından o kadar yoksun değildi. Bütün bu nitelikleri arasında beni en çok sesin geldiği *derinlik* etkiledi. Aklıma Poe’nun Joseph Glanvil’den alıntıladığı çok etkili paragraf geldi–⁶⁴

“–O’nun, *Demokritus’un kuyusundan bile daha derin olan yapıtlarının büyüklük, derinlik ve anlaşılmazlığı...*”

Romero ansızın ranzasından aşağı atladı ve tam karşımda durarak, şimşegin her çakışında tuhaf bir şekilde parıldayan parmağımdaki yüzüğe gözlerini dikti; sonra dikkatle maden kuyusuna bakmaya başladı. Ben de ayağa kalktım ve her ikimiz de, her geçen saniye daha dirimsel bir nitelik kazanan tekinsiz sese kulak kabartarak, bir süre hareketsiz kaldık. Sonra, elimizde olmadan, fırtınadaki tıkırtısında dünyevi gerçekliği düşündüren rahatlatıcı bir şeyler olan kapıya doğru yürümeye başladık. Derinlerden gelen ezgi –bu ses artık bir ezgi halini almıştı– güçlenip, belirginleşti; dışarıya, fırtınaya çıkmak, oradan da kuyunun karanlığına doğru ilerlemek için karşı konulmaz bir dürtü hissettik içimizde.

Yolda hiçbir canlı yaratığa rastlamadık, çünkü gece vardiyası işbaşı yapmamıştı; herhalde o sırada, Kuru Dere’de uykulu bir barmene meşum dedikodular aktarmakla meşguldüler. Ama bekçi kulübesinde, tıpkı bir gardiyan gözü gibi, kare şeklinde sarı bir ışık parıldıyordu. Ritmik sesin bekçi üzerinde nasıl bir etki yarattığını merak ettim; ama Romero yürüyüş hızını artırmıştı, daha fazla oyalanmadan peşine takıldım.

Kuyuya inerken, aşağıdan gelen sesin tek bir sestten ibaret olmadığı ortaya çıktı. Davul vuruşları ve birçok hançereden

64) Edgar Allan Poe’nun ‘Maelströme Düşüş’ adlı öyküsünün başına koyduğu alıntı. (ç.n.)

çıkan ezgi, bana bir tür Doğu ayını gibi geldi. Bildiğiniz gibi, uzun süre Hindistan'da bulunmuştum. Romero ile birlikte fazla tereddüt etmeden birikintilerden ve basamaklardan aşağı, bizi çağıran şeye doğru, gönülsüzce, acınası bir çaresizlik ve korkuyla indik. Bir ara, bir lamba veya mum olmadan yolumuzun nasıl aydınlandığını merak ederken, parmağımdaki eski yüzüğün ürkütücü bir parıltıyla parıldadığını, çevredeki rutubetli, ağır havayı donuk bir aydınlığa boğduğunu fark ettiğimde delirdiğimi sandım.

Romero geniş bir merdivenden aşağı indikten sonra, hiçbir şey söylemeden bir koşu tutturarak beni yalnız bıraktı. Davul sesleri ve ezgideki, benim zor farkedebildiğim yeni ve çığınca bir unsurun onun üzerinde ürkütücü bir etkisi olmuş ve korkunç bir çığlık atarak, körlemesine mağaranın kasvetli karanlığına dalmıştı. Önüm sıra düz yerlerde düşe kalka koştu-rarak sarsak merdivenlerden paldır küldür inerken art arda çığlıklar attığını duyuyordum. Ben de çok korkmuş olmakla birlikte, ağzından çıkan lafların bildiğim dillerden olmadığını anlayacak kadar aklım başımdaydı. Kötü bir İspanyolca ile daha da kötü bir İngilizcenin karışımı olan o her zamanki konuşma-sının yerini, sert ve etkileyici çok-heceli sözcükler almıştı ve bu sözcüklerden sadece sık sık yinelediği '*Huitzilopotchli*' biraz tanıdık geldi. Daha sonra bu sözcüğü büyük bir tarihçi-nin⁶⁵ yapıtlarında tespit ettim ve yaptığı çağrışımlar korkudan tir tir titrememe neden oldu.

Tam en son mağaraya ulaştığımda başlayan ve çabucak sona eren karmaşık bir olay, o korkunç gecede cereyan eden olay-ların doruğu oldu. İleriden, karanlığın içinden, Meksikalının –bir daha duysam sonum olacak– acayip seslere karışan son çığlığı yükseldi. O an bana öyle geldi ki, dünyanın bütün gizli dehşet ve canavarlıkları insanoğlunu boğmak çabasıyla dile gelmişti. Tam yüzüğümde yayılan ışığın söndüğü anda, bir-kaç metre önümde, aşağılarda parıldayan bir başka ışığı fark ettim. Kıpırsız bir ışıkla parlayan ve belli ki bahtsız Rome-

65) William Hickling Prescott'un (1796–1859, Amerikalı tarihçi) '*Conquest of Mexico*' adlı kitabı. (ç.n.)

ro'yu yutmuş olan uçuşuma ulaşmıştım. Yaklaşıp, hiçbir hatı seçilemeyen ve o anda titreşen alevlerin ve korkunç gümbürtülerin hüküm sürdüğü tam bir cehennemi andıran boşluğun kenarından aşağı baktım. Başlangıçta, kaynaşıp duran bulanık bir aydınlıktan başka bir şey göremedim; sonra, son derece uzakta bazı şekiller seçilmeye başladı –bu Juan Romero muydu?– *Aman Tanrım! Ne gördüğümü size söylemeye cesaret edemem!*... Göklerden yardımına koşan bir güç, uzayda iki evren çarpıştığında görülüp duyulabilecek türden görüntüleri ve sesleri silip yok etti. Kaos sona erdi ve bayıldım.

Öyle garip şeyler söz konusu ki, sözlerime nasıl devam edeceğimi bilemiyorum; yine de, gerçeklikle görüntüyü birbirinden ayırt etmeye çalışmadan, elimden geleni yapacağım. Uyandığımda, ranzamda eniniyet içinde yatmaktaydım ve pencereden, şafağın kızılığы görünüyordu. Biraz ileride, kamp doktoru da dahil bir grup insanın çevresini sardığı bir masanın üzerinde Juan Romero'nun cansız bedeni yatıyordu. İnsanlar, Meksikalının uykuda gelen ve geceleyin düşerek dağı sarsan müthiş yıldırım arasında bağlantılı gibi görünen garip ölümünü tartışıyorlardı. Gözle görülür bir ölüm nedeni yoktu; yapılan otopsi de Romero'nun yaşamaması için bir neden ortaya koyamadı. Kulağıma çalınan bölük pörçük laflardan Romero'nun da benim de geceleyin kesinlikle yataktan ayrılmamış ve Cactus Sıradağları üzerinde esen korkunç fırtınada dışarı çıkmamış olduğumuz anlaşılıyordu. Madene inme cüretini gösterenler, bu fırtınanın büyük ölçüde çökmelere sebep olduğunu ve önceki gün onca kaygıya yol açan derin yarığın tamamen kapanmış olduğunu söylediler. Bekçiye, yıldırım düşmeden önce duyduğu sesleri sorduğumda; çakal ve köpek ulumalarıyla rüzgârın uğultusundan başka bir şey duymamış olduğunu söyledi. Sözlerinden hiç kuşku duymuyorum.

Yeniden işbaşı yapıldıktan sonra, Yönetici Arthur birkaç güvenilir adamını uçuşumun açıldığı yeri incelemeye gönderdi. Pek hevesli olmasalar da, adamlar verilen emre uyarak derin sondaj yaptılar. Sonuç çok şaşırtıcıydı. Uçuşumun ağız açıldığında üzerini örten kaya pek kalın gözüküyordu; oysa

şimdi delinmeye çalışılan kayanın kalınlığı sanki sonsuz gibiydi. Ne altın ne de başka bir şey bulunduğundan, Yönetici bu çalışmalara son verdi, ama düşünceler içinde masasında otururken, yüzünden zaman zaman bir şaşkınlık ifadesinin gelip geçtiği görüldü.

İlginç bir şey daha var. Fırtınadan sonraki sabah, uyandıktan hemen sonra parmağımdaki Hindu yüzüğünün açıklanamaz bir şekilde kayıp olduğunu farkettim. Ona çok değer veriyordum, bununla birlikte, kaybolduğu için tuhaf bir rahatlama hissettim. Onu alan iş arkadaşlarımdan biri idiyse, ganimetini saklamakta çok akıllıca davranmış olmalıydı; çünkü, verilen ilanlara ve polisin araştırmalarına karşın yüzüğü bir daha gören olmadı. Zaten, sıradan ölümlüler tarafından çalınmış olduğundan kuşkuluyum, çünkü Hindistan'da bana birçok acayip şey öğretili.

Bütün bu yaşadıklarımla ilgili düşüncelerim, zamana bağlı olarak değişiklikler gösteriyor. Çoğu mevsimde ve gün ışığı altında, yaşadıklarımın büyük bir bölümünün düş olduğunu düşünmeye eğilim gösteriyorum, ama sonbaharda gece yarısından sonra iki sularında, rüzgârın uğultusu ve hayvanların uluma sesleri korkutucu bir hal aldığı anda, yerin inanılmaz derinliklerinden gelen nabız atışı gibi ritmik bir ses geliyor kulağıma... ve Juan Romero'nun değişiminin aslında korkunç bir olay olduğunu hissediyorum.

16 Eylül 1919.

DÖRT FRAGMAN

Lovecraft'ın kâğıtları arasında bulunan bu parçalar, muhtemelen daha sonra genişletmeyi düşündüğü öykülerin ve düşlerinin tamamlanmamış ilk biçimleridir. Hiçbiri genişletilmemiştir. Bu parçaların bazılarının düş kaynaklarına ilişkin anahtarlar Lovecraft'ın mektuplarında bulunabilir.

AZATHOTH

Dünya yaşanıp, insanlar artık hiçbir şeyi merak etmez olduklarında; külrengi kentler, gölgelerinde hiç kimsenin güneşi ya da Baharın çiçekli otlaklarını düşlemediği iç karartıcı, çirkin kuleleriyle dumanlı göklere doğru yükseldiğinde; bilim, güzellik örtüsünü Dünyanın üzerinden çekip aldığı anda ve şairler mahmur gözlerle ve kendi içlerine çevrilmiş bakışlarıyla çarpık hayaller dışında şarkı söylemez olduğunda; tüm bu şeyler geçmişte kaldığında ve çocukça umutlar ebediyen yok olduğunda, bütün hayatı boyunca, insanların düşlerinin uçup gittiği mekânlarda bir araştırma peşinde dolaşmış bir adam vardı.

Bu adamın adı ve nerede oturduğu uyanıklık dünyasına ilişkin olduğundan, bunlar hakkında hemen hemen hiçbir şey yazılmamıştır, ama her ikisinin de karanlık olduğu söylenmektedir. Onun, verimsiz bir alacakaranlığın hüküm sürdüğü yüksek duvarlı bir kentte oturduğunu ve bütün gün gölgeler ve karmaşa içerisinde çalışıp çabaladıktan sonra, akşamları, tek penceresi tarlalara veya ormana değil diğer pencerelerin derin bir yeisle baktığı loş bir avluya açılan bir odaya döndüğünü bilmek yeterlidir. Bu çerçeveden, insan iyice dışarı eğilip yukarıdan geçip gitmekte olan yıldızlara bakmadıkça, sadece bazı duvar ve pencereler görebilir. Sadece duvarları ve pencereleri

seyretmek, çok düş gören ve çok okuyan birini kısa zamanda delirteceği için, bu odada oturan kişi her gece pencereden dışarı eğilip gözlerini gökyüzüne çevirerek uyanıklık dünyasının ve yüksek binalı kentlerin griliğinin ötesinde bir şeyler görmeye çalışırdı. Yılların geçmesiyle, bu adam, gökyüzünde yavaş yavaş yol alan bu yıldızları adlarıyla çağırmaya ve insanı üzüntüye gark ederek gözden yittiklerinde onları hayalinde takip etmeye başladı; öyle ki sonunda sıradan ölümlülerin varlığını akıllarından bile geçirmediği birçok gizli manzara gözlerinin önüne serildi. Ve bir gece fevkalade büyük bir uçuruma bir köprü kuruldu ve düşlerin uğrağı gökler, tek başına yaşayan gözetçinin odasının havasıyla birleşmek ve onu inanılmaz mucizesinin bir parçası yapmak üzere penceresine doğru ağıdı.

Bu odaya altın tozlarıyla parıldayan mor gece yarılarının vahşi akıntıları; dünyaların ötesinden kokularla ağırlaşmış en uzak uzaylardan toz ve alev girdapları geldi. Buraya, gözün asla görmemiş olduğu güneşlerle aydınlanan ve girdaplarında anımsanmaz derinliklerden tuhaf yunuslar ve deniz perilerinin bulunduğu afyonlu okyanuslar aktı. Sessiz sonsuzluk, düşçünün etrafında girdaplar yaptı ve kasvetli pencereden dimdik dışarı uzanmış gövdesine dokunmadan onu yavaş yavaş uzaklara sürükledi ve uzak dünyaların akıntıları, insanların takviminde bulunmayan günler boyunca, onu özlemine çektiği düşlere, insanoğlunun yitirdiği düşlere götürdü. Uzun bir sürenin sonunda, bu akıntılar onu uyur durumda yeşil bir gündoğumu sahiline bıraktılar şefkatle; kızıl gelinciklerin süslediği, lotus çiçeklerinin kokularıyla dolu yemyeşil bir sahil...

(1922 civarı)

TORUN

Doktorun bana anlattığı şey üzerine yazmak benim ölüm döşegimdir; en büyük korkum adamın yanlış olmasıdır. Sanırım, gelecek hafta gömülmüş olacağım, fakat...

Londra'da, kilise çanları çalınmaya başladığında çığlıklar atan bir adam var. Gray'in Hanı'nda tekir kedisiyle tek başına

yaşıyor ve insanlar onun zararsız bir deli olduğunu söylüyor. Odası en zararsız, en çocukça türden kitaplarla tika basa dolu ve adam saatler boyu suya sabuna dokunmayan sayfalara gömülüp dünyasını unutuyor. Yaşamdan bütün beklentisi, düşünmemek. Bir nedenle, düşünmek onu dehşete düşürüyor ve hayal gücünü harekete geçiren her şeyden veba görmüş gibi kaçıyor. Çok zayıf, saçları ağarmış ve yüzü kırı kırış, ama görüldüğü kadar yaşlı olmadığını söyleyenler var. Korku, tüyler ürpertici pençelerini yüreğine geçirmiş, en ufak bir seste alını boncuk boncuk terlerle boş boş bakmaya başlıyor. Arkadaşlarından ve insanlardan uzak duruyor, çünkü hiçbir soruya yanıt vermek istemiyor. Bir zamanlar onu bir bilge, bir estetik olarak tanıyanlar, şimdi onu bu halde görmenin çok üzücü olduğunu söylüyorlar. Elini eteğini her şeyden çekeli yıllar oluyor ve onun yurt dışına mı çıktığından, yoksa bazı gizli yollarla gözlerden uzak mı kaldığından kimse emin olamıyor. Gray'in Hanı'na taşınalı şöyle böyle bir on yıl oluyor ve daha önce nerelerde olduğu hususunda, ta ki genç Williams, *Necronomicon*'u satın alıncaya kadar, hiçbir şey söylemedi.

Williams düş kurmayı seven biriydi ve topu topu yirmi üç yaşındaydı; eski eve taşındığında, yan odadaki gri saçlı, pörsük adamda bir tuhaflik, kozmik esintiden bir soluk olduğunu hissetti. Adamın eski dostları cesaret edemezken, delikanlı onunla dostluk kurmaya çalıştı ve bu kadidi çıkmış, yabani tavırlı seyirci ve dinleyicideki korkuya şaştı. Bu adamın sürekli seyredip, dinlediğinden kimsenin kuşkusu yoktu. Göz ve kulaklarından çok zihniyle seyredip dinliyor ve sürekli keyifli, yavan kitapların içine gömülerek bir şeyleri bastırmaya çalışıyordu. Ve kilise çanları çalınmaya başladığında yaşlı adam kulaklarını tıkayıp çığlıklar atmaya başlıyor ve beraberinde yaşayan tekir kedi de çan seslerinin son yankıları sönünceye kadar inlemeleriyle ona eşlik ediyordu.

Fakat Williams ne kadar çabalarsa çabalasın, komşusuna derin ya da gizli bir şeyler anlattıramadı. Yaşlı adam yüzünde yalancı bir gülücükle, incir çekirdeğini doldurmayacak, keyifli şeyler üzerinde çocukça bir gevezelik tutturuyor; sesi her geçen an yükseliyor, kalınlaşıyor ve sonunda yüksek perdeden bir

ışlığa dönüşerek çatallanıyordu. Bilgisinin derin ve kapsamlı olması, en önemsiz konulardaki yorumları, yaşlı adamın bir zamanlar Harrow'da ve Oxford'da bulunduğunu yeterince açıklıkla ortaya koyuyordu; Williams bunu duyduğunda hiç şaşırmadı. Daha sonra yaşlı adamın, Yorkshire sahillerindeki atadan kalma şatosu hakkında tuhaf şeyler anlatılan Lord Northam'dan başkası olmadığı ortaya çıktı, ama Williams şato hakkında konuşmaya kalkıştığında, yaşlı adam şatoyla ilgili olağandışı herhangi bir durum olduğunu kabule yanaşmadı. Hatta, Kuzey Denizi'ne bakan, yekpare kayadan oyulmuş yeraltı mezarları konusu açıldığında kıkır kıkır güldü.

Williams'm, deli Arap Abdul Alhazred'in kötü şöhretli *Necronomicon*'unu eve getirdiği akşama kadar işler bu minval üzere devam etti. Genç adam bu korkutucu kitabı, tuhaf şeylere karşı içinde doğan aşkın onu Chandos Caddesindeki yaşlı bir kitapçıya garip sorular sormaya sevk ettiği on altı yaşından beri biliyordu ve ne zaman kitaptan söz edilecek olsa insanların benzinin attığını görmekonu hep şaşırtmıştı. Yaşlı kitapçı, din adamları ve yasa koyucular tarafından kitap hakkında verilen ölüm fermanından sadece beş nüshanın kurtulmuş olduğunu; bu beş nüshanın da, iğrenç gotik harflerle yazılmış yazılarını okumaya başlayan muhafızlarınca büyük bir korku ve özenle kilit altında tutulmakta olduğunu anlatmıştı. Oysa şimdi, en sonunda, sadece bu nüshalardan birine ulaşmakla kalmamış, gülünç denilebilecek bir tutar karşılığında onun sahibi de olmuştu. Kitap, sık sık tuhaf şeyler satın aldığı Clare Market'ın sefil bir köşesindeki bir Yahudi dükkânındaydı ve ona öyle geldi ki, bu büyük keşif yapılırken, yanırı yumru olmuş yaşlı Levi karmakarışık sakallarının altından gülümsemişti. Piring tokasıyla kocaman deri cildi çok fazla göze batıyordu ve fiyatı gülünç ölçüde düşüktü.

Kitabın adına şöyle bir göz atması, genç adamın kendinden geçmesine yetti ve anlamı bulanık Latince metindeki çizimlerin bazıları beynindeki en gergin ve rahatsız edici anıları canlandırdı. Bu ağır kitabı eve götürüp, anlamını çözmeye girişmesi gerektiği hissine kapıldı ve kitabı alıp öyle alelacele çıktı ki, yaşlı Yahudi arkasından rahatsız edici bir tavırla kıkırdadı. Ama kitabı

sağ salim evine getirdiğinde, gotik harflerle bozulmuş üslubunun bir dilbilimci olarak kendisini aştığını gördü ve korku içindeki tuhaf komşusunu bozulmuş ortaçağ Latincesi konusunda istemeye istemeye yardıma çağırdı. Lord Northam aptal aptal sırtaraktekir kediye anlamsız sözler söylemekteydi; genç adam içeri girdiğinde şiddetle irkildi. Sonra kitabı gördü ve deli gibi titremeye başladı; Williams kitabın adını söylediğinde ise düşüp bayıldı. Lord Northam yeniden kendine geldiği zaman, öyküsünü anlattı; arkadaşı lanetli kitabı yakıp küllerini rüzgâra savurmakta elini çabuk tutmaz korkusuyla, yapmış olduğu inanılmaz deliliği kendinden geçerek fısıltıyla anlattı.

Lord Northam, fısıltıyla anlattı ki, başlangıçta yanlış bir şeyler olmalıydı; fakat kendisi bu yanlışlığın keşfinde çok ileri gitmemiş olsaydı, yanlışlık asla dönüm noktasına varmayacaktı. Şüpheli söylenceler dikkate alınacak olursa, başlangıcı çok ama çok eskiye –inanılmayacak kadar– eskiye giden bir soyun on dokuzuncu Baronuydu; soyunun ta Saksonlar öncesi döneme dayandığına ilişkin aile öyküleri vardı; o sıralar, Roma Britanyası'nda Lindum'da konuşlanmış Üçüncü August Lejyonu'nda askerî yargıç olarak görev yapan Luneus Gabinius Capito adında biri, bilinen hiçbir dinle bağlantılı olmayan bazı ayinlere katıldığı için resmi işlemler beklenmeden süratle görevinden azledilmişti. Gabinius, söylentiye göre, tuhaf birtakım insanların toplandığı ve karanlıkta Eski İşareti yaptıkları uçurum tarafındaki mağaralara gitmişti; Britonların tanımadığı, ancak çok korktuğu bu insanlar, Batıdan, geride birtakım adalar bırakarak sulara gömülmüş büyük bir kıtadan gelmişlerdi. Bu adalarda en büyükleri Stonehenge⁶⁶ olan taş abideler, çemberler, mabetler vardı. Gabinius'un yasak mağara üzerinde zaptedilemez bir kale inşa ettiği, Piktlerin, Saksonların, Danimarkalıların ve Normanların ortadan kaldırmakta güçsüz kaldığı bir soy kurduğu yolundaki söylentilerin veya bu soydan Üçüncü Edward'ın Northam Baronunu yarattığı, Kara Prens'in⁶⁷ cesur

66) Stonehenge abidesi: Bkz. Toplu Eserleri 1., 'Charles Dexter Ward Vakası', dipnot 11. (ç.n.)

67) Kara Prens: Bkz. Toplu Eserleri 1., 'Charles Dexter Ward Vakası', dipnot 7. (ç.n.)

yoldaşı ve yardımcısının neşet ettiği yolundaki dile getirilmeyen varsayımda elbette bir kesinlik bulunmamaktadır. Bütün bunlar kesin olmamakla beraber, çok sık ifade edilegelmiştir ve gerçekten de, Northam Kalesinin taş duvarları Hadrianus Duvarı'nın taş işçiliğine korkunç derecede benzemektedir. Lord Northam çocukluğunda bu kalenin eski bölümlerinde uyurken çok garip rüyalar görmüş ve uyanıklık dünyasındaki tecrübelerinin bir parçası olmayan yarı-amorf sahneler, görüntüler ve izlenimler aramak için sürekli olarak belleğini yoklamak gibi bir alışkanlık edinmişti. Hayatı yavan ve yetersiz bulan bir düşüşü oldu; Dünyanın görünür hiçbir bölgesinde yer almayan tuhaf diyarların ve ilişkilerin peşinde koşturan bir araştırmacı.

Bizim maddi dünyamızın engin ve meşum bir dokuda sadece bir atom olduğu ve bilinmeyen mülklerin bilinen dünyaların üzerine baskı yaptığı, her noktada onun içine sızdığı duygusuyla dolu olan Northam, ilk gençliğinde ve gençliğinde önce formel dinin sonra okült gizemlerin pınarlarından beslendi. Ama hiçbir şey onu rahatlatıp, hoşnut etmedi; yaşlandıkça hayatın yavanlığı ve sınırlılığı onu delirtir oldu. Doksanlarda satanizmle ilgilenmeye başladı; bilimin kapalı manzara-
ralarından ve Doğa'nın değişmeyen yasalarından kaçış vaat eden her öğreti ve kuramı hep aç bir kurt gibi, hırs ve istekle bir solukta okudu. Ignatius Donnelly'nin hayali Atlantis öyküsü gibi kitapları yuttu; Charles Fort'u muştulayan bir düzine kadar anlaşılması güç yazarın ipe sapa gelmez zirvaları onu esir etti. İnsanı şaşkınlığa sürükleyecek öyküsü olan kimselerin bilmediği bir köyü bulmak için fersahlarca yolu göze alıyordu; bir keresinde, belirsiz söylentiler üzerine hiç kimsenin görmemiş olduğu Adsız Kent'i aramak için Arabistan Çölüne gitti. Umut içinde kıvrınmasına yol açan bir inanca orada kapıldı; bu inanca göre bir yerlerde bir kapı vardı; bu kapıdan geçildiğinde, yankıları belleğinin karanlıklarında çınlayan dış dünyalara geçilebilirdi. Bu kapı görünür dünyada, ama yine de onun zihninde ya da ruhunda olabilirdi. Belki de, kendi yarı keşfedilmiş beyninde, onu unutulmuş boyutlardaki hayatlara uyandıracak, onu yıldızlara ve yıldızların geri-

sindeki sonsuzluğa bağlayacak o gizemli bağlantıyı bulunduruyordu...

(1926 civarı)

KİTAP

Anılarım karmakarışık. Nerede başladıkları bile kuşkulu, çünkü bazen ardımda çok korkunç yılları bırakmış olduğumu hissediyorum; bazen de, içinde bulunduğum şu an, biçimsiz, külrengi sonsuzlukta yalıtılmış bir nokta gibi geliyor bana. Bu mesajı nasıl ilettiğimden bile emin değilim. Konuşmakta olduğumu biliyorum ama, bana öyle geliyor ki, söylediğim şeylerin, işitilmesini istediğim noktalara iletebilmesi için tuhaf, hatta korkunç bir aracı gerekiyor. Kim olduğum bile şaşılacak denli kuşkulu. Yaşadığım son derece tuhaf ve inanılmaz tecrübelerin müthiş anormal bazı sonuçları yüzünden şok geçirmiş olmalıyım.

Bu tecrübelerin hepsinin o kurt yeniği delik deşik kitaptan kaynaklandığına kuşku yok. O kitabı, her zaman sisle kaynayan siyah, yağlı nehrin kıyısındaki şöyle böyle aydınlatılmış bir yerde bulduğum o anı anımsıyorum. Çok eski bir yerd, tavana kadar uzanan ve çürümüş kitaplarla dolu rafları, içerdeki penceresiz odalar boyunca göz alabildiğine uzanıyordu. Ayrıca zeminde ve derme çatma sandıklar içinde gelişi güzel üst üste atılmış büyük kitap yığınları vardı; o şeyi bu yığınlardan birinde buldum. İlk sayfalarının eksik olması yüzünden adını öğrenemedim, ama kitap sonlarına yakın bir yerinden açıldı ve gördüğüm şeyle sersemledim.

Karanlık ve yasak bir şey olarak tanıdığım bir formül –bir tür söylenip yapılacak şeyler listesi– vardı; bozulup çürüyen metinlerine gömülmeyi çok sevdiğim, evrenin herkesten saklanan sırlarının o tuhaf, eski araştırmacıları tarafından kaleme alınmış, hem insanı iğrendiren hem de büyüleyen gizli paragraflarda daha önce okumuş olduğum bir şey. Bu, insanoğlunun yeryüzünde ilk ortaya çıktığı zamandan beri mistiklerin düşünüyü gördüğü ve hakkında fısıltılarla konuştuğu, üç boyu-

tun, yaşam âleminin ve bildiğimiz maddenin ötesine çıkan ve insanı özgürleştiren bazı kapılar ve geçitler için bir anahtar –bir kılavuz– idi. Yüzyıllar boyunca kimsenin hayatı özünü anımsamadığı veya nerede bulacağını bilmediği bu kitap gerçekten de çok eskiydi. Korkunç eskilikte ünsiyal harflerle⁶⁸ yazılmış bu uğursuz Latince cümleler bir baskı makinasında yazılmış olmayıp meczup bir keşişin el yazısıydı.

Ben kitabı alıp giderken, yaşlı adamın nasıl yan yan bakıp kıkırdadığını ve eliyle tuhaf bir hareket yaptığını anımsıyorum. Kitap için para almayı kabul etmemiştii; bunun nedenini çok sonraları tahmin edebildim. Sahile yakın dar, dolambaçlı, sisli sokaklardan aceleyle eve doğru giderken yumuşak, sarsak adımlarla takip edildiğim hissine kapıldım. Sokağın iki yanındaki asırlık, yıkıldı yıkılacak evler yeni ve marazi bir kötülükle canlanmış gibiydi – sanki, o güne kadar kapalı bir şer anlayış kanalı birdenbire açılmıştı. Bu duvarlarla, üzerlerinde sarkan, küflenmiş tuğladan inşa edilmiş, sıva ve kirişlerini mantarlar bürümüş, –gözü andıran baklava dilimi pencereleeri yan yan bakan– üçgen duvarların ileri atılıp beni ezmek için kendilerini zor zaptettikleri hissine kapıldım... oysa, kitabı kapatıp, yanıma alarak dükkândan çıkmadan önce o günah dolu büyüünün çok küçük bir bölümünü okumuştum yalnızca.

Kitabı en sonunda –çoktandır garip şeyleri araştırmaya ayırdığım tavanarası odasına kapanıp, bembeyaz bir yüzle– nasıl okuduğumu anımsıyorum. Büyük ev çok sakindi, çünkü gece yarısına kadar yukarı çıkmamıştım. O zamanlar –ayrıntıları bulanık olmakla birlikte– bir ailem olduğunu sanıyor ve çok sayıda hizmetkâr olduğunu biliyorum. Ama hangi yıldi bilmiyorum, çünkü o zamandan bu yana birçok çağ ve boyut yaşadım ve bendeki zaman kavramı çözülüp yeniden şekillendi. Kitabı mum ışığında okumuştum –balmumunun sürekli damladığını anımsıyorum –ve zaman zaman uzaklardaki çan kulelerinden gelen ahenkli çan sesleri duyuluyordu. Bu çan seslerini, sanki çok uzaklardan gelen davetsiz bir ses aralarına katı-

68) Uncial: İS 400-800 yılları arasında kullanılmış yuvarlak, majiskül Latin veya Yunan harfi. (ç.n.)

lacakmış gibi tuhaf bir korku içinde çok büyük bir dikkatle dinliyordum.

Sonra, kentin çatılarına bakan çatı penceresinden tırmalama sesleri geldi; bir el sanki beceriksizce pencereyi yokluyordu. Bu çok eski şiirin dokuzuncu mısraını yüksek sesle ve tekdüze bir ses tonuyla okurken geldi bu gürültüler; korkuyla titrerken, bunun ne anlama geldiğini biliyordum. Çünkü, o geçitlerden geçen kişi peşini hiç bırakmayan bir gölge kazanır ve artık hiç yalnız olamaz. Ruh çağırmıştım ve tüm şüphelerim bu kitap üzerinde toplanıyordu. O gece, geçitten zaman ve görüntünün çarpıldığı bir burgaca geçmiştim ve sabah olduğunda tavanarası odasında, duvarlarda, raflarda ve bağlantı parçalarında, daha önce hiç görmediğim şeyler gördüm.

Bundan sonra dünyayı bir daha, eskiden bildiğim haliyle göremedim. İçinde bulunduğum ânın sahneleri her zaman biraz geçmişle, biraz da gelecekle karışıyordu ve tanıdık her nesne genişleyen bakış açısının bana kazandırdığı yeni perspektifle yabancılaşıyor olduğundan farklı görünüyordu. O ândan itibaren, bilinmeyen ve yarı bilinen şekillerle dolu fantastik bir düş içindeyürüdüm ve geçtiğim her yeni kapıyla, onca uzun zamandır bağlı olduğum dar dünyanın nesnelerini daha az tanıdım. Çevremde gördüğüm şeyleri, başka kimse görmüyordu; delirdiğim sanılmasın diye iki misli suskunlaşıp herkesten uzaklaştım. Köpekler benden korkuyordu, çünkü yanımdan hiç ayrılmayan gölgeyi hissediyorlardı. Ama hâlâ –yeni görme kuvvetimin beni yönlendirdiği yasak kitapları, tomarları gizliden gizliye– okuyorum ve bilinmeyen kozmosun merkezine doğru uzayın, varlığın ve yaşam biçimlerinin yeni kapılarını aralıyorum.

Zemine eş merkezli beş ateş çemberi çizip, Tataristan'lı ulanın getirmiş olduğu korkunç duayı okuyarak en içerdeki çemberde durduğum geceyi anımsıyorum. Duvarlar eriyip yok oldu ve kara rüzgârlar, beni kilometrelerce aşağıda meçhul dağların iğneyi andıran doruklarının seçildiği sonsuz uçurumlara savurdu. Bir süre sonra her yan zifiri karanlığa kesti, sonra sayısız yıldızın ışığı yabancı bir gökyüzü resmi çıkardı ortaya. Sonunda, çok aşağılarda yeşil bir ışıkla aydınlanmış bir ova gördüm

ve mimarisi bildiğim, okuduğum ya da düşlediğim hiçbir üsluba uymayan bir kentin burgulu kulelerini seçtim. Uçarak bu kente daha da yaklaştığımda, açıklık bir yerde taştan, kare şeklinde büyük bir bina gördüm ve müthiş bir korkunun beni pençeleri arasına aldığını hissettim. Çıgıllıklar atarak çırpınmaya başladım ve bir boşluğa düştükten sonra yeniden kendimi tavanası odasında, zemindeki fosforlu gibi ışıldayan beş çemberin üzerinde sere serpe yatar buldum. O geceki gezintide daha önceki birçok gecenin gezintilerindekinden daha tuhaf bir şey yoktu, ama daha fazla dehşet vardı, çünkü dış uçurumlara ve dünyalara daha önce hiç olmadığım kadar yakın olduğumu biliyordum. Bundan sonra büyü yaparken daha dikkatli davrandım, çünkü bir daha geri dönemeyeceğim bilinmeyen uçurumlarda bedenimden ve dünyadan ayrılmaya hiç niyetim yoktu.

(1934 civarı)

AYIŞIĞINDAKİ ŞEY

Morgan bir edebiyatçı değildir; hatta İngilizceyi de pek öyle güzel konuşamaz. Başkaları gülmüş olsa da, yazdıklarına benim hayret etmemin nedeni budur.

Bu işin olduğu akşam yalnızdı. Birdenbire yazmak için karşı konulmaz bir dürtü hissetti ve kalemi eline alarak aşağıdaki şeyleri yazdı:

Adım Howard Phillips. Rhode Island eyaleti, Providence kenti, College Caddesi, 66 numarada oturuyorum. 24 Kasım 1927'de –şu anda hangi yılda olduğumuzu bile bilmiyorum– uyuyakaldım ve düş görmeye başladım; o zamandan beri uyanamıyorum.

Düşüm, küllengi bir sonbahar göğü altında uzanan, saz bürümüş, küf kokulu bir bataklıkta başladı; bataklığın kuzeyinde liken bağlamış kayalık bir uçurum yükseliyordu. Belirsiz bir araştırma zorunluluğuyla, dar bir yarık ya da çatlaktan bu sarp uçuruma tırmandım; bunu yaparken, çatlağın her iki duvarında taşlık yaylanın içlerine doğru uzanan birçok korkunç deliğin karanlık ağzı dikkatimi çekti.

Birçok noktada, dar yarığın üst bölümlerinin tıkanmasıyla geçitin üstü kapanmıştı; bu yerler son derece karanlıktı ve oralarda bir delik olup olmadığının anlaşılmasına olanak bırakmıyordu. Böylesi karanlık bir yerde, sanki uçurumdan yayılan maddi olmayan bir şey ruhumu yutuyormuş gibi tuhaf bir korkuya kapıldığımı hissettim; ama karanlık, korkularımın kaynağını algılamama olanak vermeyecek kadar koyuydu.

En sonunda, batan günün yerini alan zayıf bir mehtapla aydınlanan, üzerinde çok az toprak bulunan, yosun kaplı plato-ya çıktım. Bakışlarımla etrafı taradığımda, canlı hiçbir şey göremedim, ama çok aşağılardaki tuhaf bir kımıldının varlığını hissediyordum, kısa bir süre önce ardımda bıraktığım bataklığın hastalıklı sazları aralarında fısıldaşıyordu.

Bir müddet yürüdükten sonra, paslı tramvay raylarına ve gevşekçe sarkan trolleybüs tellerini tutan kurt yeniği direklere rastladım. Bu hattı takip ederek, çok geçmeden, kapalı geçitli -1900-1910 yılları arasında yaygın olarak kullanılan tipte çift arabalı- 1852 numaralı, sarı bir vagonla karşılaştım. İçinde kim-seler yoktu, ama harekete hazır olduğu görölüyordu. Vagona elektrik sağlayan kollar tellere asılıydı ve hava frenlerinin döşemenin altından ara sıra nabız gibi attığı işitiliyordu. Vagona bindim ve boşuna elektrik düğmesini arandım; düğme için bakınırken kumanda çubuğunun bulunmadığını fark ettim; bu da vatmanın kısasürelî yokluğunu açıklıyordu. Sonra, aracın karşılıklı konulmuş koltuklarından birine oturdum. Tam o sırada sol taraftaki seyrek otların arasından bir hışırtı duydum ve ay ışığında olduğundan daha kocaman ve korkunç görünen iki adamın karanlık silüetlerini gördüm. Başlarında demiryolu şirketinin nizami şapkaları vardı, bunlar hiç kuşkusuz kondüktörle vatmandı. Sonra, bunlardan biri büyük bir gürültüyle *burnunu çekti* ve ulumak üzere yüzünü aya doğru kaldırdı. Diğeri, dört ayağı üzerine düştü ve vagona doğru koşmaya başladı.

Derhal ayağa fırlayıp kendimi deli gibi vagondan dışarı attım ve yorgunluktan yere serilinceye kadar koştum da koştum - kaçmamın nedeni sadece kondüktörün dört ayağı üzerine düşmesi değildi, vatmanın yüzünün kan kırmızı bir doku-naçla biten bembeyaz konik bir yüz olmasıydı...

Sadece düş görmekte olduğumun farkındaydım, ama bu farkında oluş hiç de hoş bir şey değildi.

O korkunç geceden bu yana, sadece uyanmak için dua ettim – ama uyanış bir türlü gerçekleşmedi!

Bunun yerine, kendimi bu müthiş düş dünyasının bir *sakini* olarak buldum! Bu ilk gece şafağa erdi ve ben bataklık arazide amaçsızca dolanıp durdum. Gece olduğunda, uyanmayı umarak hâlâ dolanıyordum. Fakat ansızın otları araladım ve önümde eski vagonugördüm – ve bir tarafında, konik suratlı bir şey başını kaldırıp mehtaba karşı garip bir şekilde uludu!

Her gün aynı şeyler oluyordu. Gece, her zaman beni bu dehşet dolu yere götürüyordu. Gece çöktüğünde yerimden kıpırdamamaya çalışmışmışım, ama uykumda yürümüş olmalıyım ki, her defasında o şey önümde korkunç bir uluma tutturmuşken uyanıp, geriye dönerek deliler gibi kaçtım.

Tanrımı! Ne zaman uyanacağım?

Morgan'ın yazdıkları işte bunlardı. Providence'ta College Caddesi 66 numaraya giderdim ama, onu orada bulamayabilirim diye korkuyorum.

(1934)

H.P. LOVECRAFT

Toplu Eserleri 2

Türkçesi: Hasan Fehmi Nemli

Unutulmuş tanrılar ve yüzyıllardır dile gelmeyi bekleyen lanetlerle dolu kapkaranlık bir evren. Çağlar boyunca ürkünün ve yalnızlığın beşiği olmuş diyarlardan sökün eden ilençli ruhlar. Yolunu kaybetmiş sahipsiz bedenler, mezarlıkların ölgün ışığıyla aydınlanan uçsuz bucaksız yeryüzü. Korku edebiyatının gelmiş geçmiş en büyük ustalarından biri olduğu kabul edilen H. P. Lovecraft, toplu eserlerinin ikinci cildinde, iyi bilinen bazı öykülerinin yanı sıra, Türkçe’de ilk kez yayımlanan öykü ve fragmanlarla ürpertici bir gerçeğin peşine düşüyor.

Kapak resmi: Marshall Arisman (detay).

24 00.

ISBN 975-298-030-9

9 789 752 980303

edebiyat
bilimkurgu-fantezi